

HET GEKLANK DES KONINGS

Volksleerrekenen

Alleen preken uit het Oude Testament

**Voorkomend in het
1ste en 2^e deel**

Door

CHARLES HADDON SPURGEON

**Amsterdam
Höveker & Zoon**

1886 en 1887

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2013**

INHOUD

1. REUKWERK EN LICHT

'En Aäron zal daarop aansteken welriekende specerijen; allen morgen, als hij de lampen wel zal toegericht hebben, zal hij ze aansteken. En als Aäron de lampen aansteken zal, tussen de twee avonden, zal hij dat aansteken: het zal een gedurig reukwerk zijn, voor het aangezicht des Heeren, bij uw geslachten.'

Exodus 30: 7 en 8.

2. DE VERHOGING VAN DE KOPEREN SLANG

'Toen reisden ze van de berg Hor op de weg van de Schelfzee, dat ze om het land van de Edomieten heentogen; doch de ziel des volks werd verdrietig op deze weg. En het volk sprak tegen God en tegen Mozes: Waarom hebt gijlieden ons doen optrekken uit Egypte opdat wij sterven zouden in deze woestijn? Want hier is geen brood, ook geen water, en onze ziel walgt over dit zeer lichte brood. Toen zond de Heere vurige slangen onder het volk, die beten het volk; en er stierf veel volks van Israëel. Enz. Numeri 21: 49.

3. DE BESTE OORLOGSKREET

'De Heere, zijn God, is met hem, en het geklank des Konings is bij hem.'

Numeri 23: 21.

4. GODS HAND IN DE GESCHIEDENIS

'En aan Izak gaf Ik Jakob en Ezau; en Ik gaf aan Ezau het gebergte Seïr, om dat erfelijk te bezitten. Maar Jakob en Zijn kinderen togen af in Egypte.' Jozua 24: 4

5. HANDEN VOL HONING

'Toen week Simson af om het aas van de leeuw te bezien; en ziet, een bijenzwerm was in het lichaam van de leeuw, met honing. En hij nam die in zijn handen, en ging voort, al gaande en etende; en hij ging tot zijn vader en tot zijn moeder, en hij gaf hun daarvan, en ze aten; doch hij gaf hun niet te kennen, dat hij de honing uit het lichaam van de leeuw genomen had.' Richt. 14: 8 en 9

6. HET RECHT VAN DE KONING

'Maakt het niet te veel, dat gij hoog, hoog zou spreken, dat iets hards uit uw mond zou gaan. Want de Heere is een God van de wetenschappen en Zijn daden zijn recht gedaan.' 1 Samuel 2: 3.

7. ABIA, OF IETS GOEDS VOOR DE HEERE

'En gans Israëel zal hem beklagen, en hem begraven; want deze alleen van Jerobeam zal in het graf komen, omdat in hem wat goeds voor de Heere, de God Israëls, in het huis van Jerobeam gevonden is.' 1 Koningen 14: 13.

8. ZOUT VOOR HET WITTE DES DOOIERS

'Wordt ook het onsmakelijke gegeten zonder zout; is er smaak in het witte des dooiers?' Job 6: 6.

9. EEN GOD, DIE KROONT MET ZEGEN

'Gij kroont het jaar van Uw goedheid.' Psalm 65: 12.

10. BLIJDSCHAP VOOR DROEFHEID

'Verblijd ons naar de dagen, in dewelke U ons gedrukt hebt, naar de jaren, in dewelke wij het kwaad gezien hebben. Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden, en Uw heerlijkheid over hun kinderen. En de liefelijkheid onzes Heeren, onzes Gods, zij over ons; en bevestig Gij het werk van onze handen over ons, ja het werk van onze handen, bevestig dat.' Psalm 90: 15-17.

11. EEN PREEK VOOR JONGE MENSEN

'Och HEERE, zekerlijk ik ben Uw knecht, ik ben Uw knecht, een zoon Uwer dienstmaagd; Gij hebt mijn banden losgemaakt.' Psalm 116: 16.

12. HET AFSCHEIDSWOORD VAN DE BRUIDEGOM

'O gij bewoonster der hoven! de metgezellen merken op uw stem; doe ze Mij horen.' Hooglied 8: 13.

13. VERNIEUWING VAN KRACHT

'Maar die de Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen.' Jesaja 40: 31.

14. EEN VRIENDELIJKE UITNODIGING

'Maakt Mij indachtig, laat ons te zamen richten, vertelt gij uw redenen, opdat gij moogt gerechtvaardigd worden.' Jes. 43: 26.

15. KOPEN ZONDER GELD

'Gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet.' Jes. 55: 1.

16. DE WEGGEWORPEN GORDEL

'Alzo heeft de Heere tot mij gezegd: Ga heen, en koop u een linnen gordel, en doe die aan uw lenden, maar breng hem niet in het water. En ik kocht een gordel, naar het woord des Heeren, en ik deed die aan mijn lenden. Toen geschiedde des Heeren woord ten tweeden male tot mij, zeggende: Neem de gordel, die u gekocht hebt, die aan uw lenden is, en maak u op, en ga heen naar de Frath, Enz. Jeremia 13: 1-11.

17. DE HEERE HEEFT GESPROKEN; ZULT U NIET HOREN?

'Hoort en neemt ter ore, verheft u niet. Want de Heere heeft het gesproken. Geeft eer de Heere, uw God, eer dat Hij het duister maakt en eer uw voeten zich stoten aan de schemerende bergen; dat u naar licht wacht en Hij dat tot een schaduw des doods stelle, en tot een donkerheid zette. Enz. Jeremia 13: 15-17.

18. HEERLIJKE BELOFTEN VOOR BEZWIJKENDE BALLINGEN

'Want ik zal u de gezondheid doen rijzen, en u van uw plagen genezen, spreekt de Heere; omdat ze u noemen: De verdrevene. Het is Sion, zeggen zij, niemand vraagt naar haar.' Jeremia 30: 17

19. LUTHERS JAARDAG

'Maar de rechtvaardige zal door zijn geloof leven.' Habakuk 2: 4.

20. WONDERLIJK! WONDERLIJK!

'Alzo zegt de Heere der heirscharen: omdat het wonderlijk is in de ogen van het overblijfsel dezès volks in deze dagen, zou het daarom ook in Mijn ogen wonderlijk zijn? spreekt de Heere der heirscharen.' Zach. 8: 6.

1. REUKWERK EN LICHT

'En Aäron zal daarop aansteken welriekende specerijen; allen morgen, als hij de lampen wel zal toegericht hebben, zal hij ze aansteken. En als Aäron de lampen aansteken zal, tussen de twee avonden, zal hij dat aansteken: het zal een gedurig reukwerk zijn, voor het aangezicht des Heeren, bij uw geslachten.'

Exodus 30: 7 en 8.

Onder de wet bestonden plechtigheden, die slechts eenmaal in het jaar gevierd werden, terwijl andere elke dag verricht werden, en die dagelijkse herhaling had ten doel ze als een bij uitnemendheid vast en aanhoudend gebruik te doen voortduren. De dagelijkse inachtneming werd door de kinderen Israëls als een blijvende verplichting beschouwd, als voortdurende zinnebeelden van een aanhoudende noodzakelijkheid, waarin geen verandering mocht plaats hebben zoolang de bedoeling van de wet aanhield.

Wanneer de priester de tabernakel binnentrad, kon hij dat niet doen, zonder aan de zonde en de noodzakelijkheid van het Offer herinnerd te worden, want aan de ingang van het heiligdom stond een koperen altaar, waarop elke morgen een lam en elke avond een lam geofferd moest worden. Daaruit sprak dat de toegang tot God niet mogelijk was dan door verzoening, verzoening door een bloedig offer, verzoening zoolang de zonde bestond.

Zoo kon men dan het eerste heiligdom niet binnengaan zonder een altaar, en bloed en vuur te aanschouwen, waardoor werd aangetoond dat men niet tot God kan komen ook naar de bepaalde regel van de Christelijke ervaring, dan door het zoenoffer, door onze Heere Jezus Christus gebracht, *'het Lam, geslacht voor de grondlegging van de wereld.'* U kunt geen verhoring vinden op uw ootmoedig gebed, of het leven van het geloof aanvangen, of zelfs een kind in de genade worden, tenzij u deze grote waarheid hebt leren verstaan, dat *'de Heere Jezus tot zonde voor ons gemaakt is, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem.'* Zonder bloedstorting kan er van zonde-uitdelging geen sprake zijn. Paulus schrijft onze toebrenging tot de Heere toe aan de volmaakte offerande van Christus, want hij zegt: *'Gij, die eertijds verre waart, bent nabij geworden door het bloed van Christus.'*

Voor het binnenste heiligdom hing een dik voorhangsel en het binnentreden van het Heilige der heiligen was slechts ééns in het jaar geoorloofd. Indien het voorhangsel was opgehaald, zodat wij konden binnengaan, zouden wij aan de ingang een gouden altaar hebben gevonden, om de Heere Jezus weer in een ander opzicht voor te stellen. Want op dat gouden altaar werd een liefelijk reukwerk van kostbare specerijen geofferd, ter aanduiding van Zijn gestadige tussenkomst voor de zijnen en Zijn blijvende verdiensten, die aanhoudend door Hem voor de troon van de Allerhoogste worden voorgesteld. Om binnen het voorhangsel te komen moest men voorbij het reukaltaar gaan. Hieruit kunnen wij leren dat wij de deur van de binnenkamer van de gemeenschap met God moeten binnentreden door de volmaakte verdienste van onze verzoenende Heiland. Wij treden niet binnen met onze eigen verdienstelijkheid, maar wij worden *'begenadigd in de Geliefde.'* Wanneer wij ooit met de hoge en heilige gemeenschap met God begenadigd zijn, gelijk Hij die voor begenadigde gelovigen heeft weggelegd; indien wij in staat gesteld zijn vrijelijk tot de troon van de Goddelijke genade te naderen, en in de getemperde heerlijkheid van dat licht hebben

geschouwd dat boven de genadetroon schittert, zijn wij daartoe alleen gekomen uit kracht van de oneindige verdienste van onze Heere Jezus Christus. De geringste toegang tot de buitenste voorhof moet geschieden door de offerande van Christus; en de hoogste graad van gemeenschap, zelfs de innigste en heerlijkste, bestaat altijd alleen door Christus: het reukwerk wijst op Zijn verdienste, die niet is tot stand gebracht zonder bloed, want eenmaal in het jaar werden de hoornen van het altaar besprengd met het bloed dat binnen het voorhangsel gedragen was. Het was niet mogelijk binnen het voorhangsel te komen, zonder voorbij het reukaltaar te gaan, evenals er geen toegang tot God bestaat dan door de almogende tussenkomst van de Heere Jezus Christus.

Laat ons dit nooit vergeten. Daar deze waarheid zo eenvoudig is, zijn wij geneigd haar als van geen betekenis ter zijde te stellen. Ik vrees dat wij er licht toe komen deze belangrijkste waarheden op de achtergrond te schuiven omdat ze zo hoogst eenvoudig schijnen; doch wij moeten bedenken dat ze alleen daarom zo eenvoudig zijn, omdat ze van de eerste tot de laatste zo wezenlijk zijn. Beproof nooit in het gebed, in dankzegging, in overdenking, in het lezen van de Schrift, of in de godsdienstoefening tot God te naderen buiten de Heere Jezus Christus, want dan zult u uw doel missen. Door de vurige muur die de troon omringt, kunt u alleen geraken door middel van de ene deur, namelijk het lichaam en het bloed van onze grote Middelaar, Offer en Plaatsbekleder. Is die deur niet voldoende? Waarom zouden wij een andere weg verlangen? Wanneer ik inderdaad bezwaard van hart ben, laat mij dan niet trachten mijn gemoed op te beuren, en op die wijze tot menselijke vrijmoedigheid te geraken. Maar laat mij komen juist zoals ik ben, vervrijmoedigd door Hem Wiens vertroosting mijn ziel verblijden. Wanneer ik gevoel dat ik gezondigd heb, laat mij dan niet trachten eerst langs deze of gene weg van mijn zonden bevrijd te worden om dan tot God te naderen. Maar laat mij komen als zondaar gelijk ik ben, in de naam van de Zaligmaker van zondaren, en zo tot God naderen, mijn klederen gewassen en mij wit gemaakt hebbende in het bloed van het Lam. *'Ik ben de weg'*; waarom zouden wij een andere zoeken? Wend u niet tot een vrijmachtig God, maar nader tot Hem door de Middelaar en houd u daaraan, want niemand komt tot de Vader dan door de Heere Jezus Christus. o u zeer beproefden en bevoorrechten, slaat nauwkeurig acht op het gouden altaar en laat, wanneer u tot de troon van de genade gaat, de rook van het reukwerk u omgeven en uw gebeden welgevallig maken.

Naast het gouden altaar, dat zich het dichtst bij het Heilige der heiligen bevond, stond de gouden kandelaar met zijn zeven armen. Deze twee zinrijke zinnebeelden waren bij elkaar geplaatst met een doel, waarbij ik heden wens stil te staan. Die kandelaar was een voorwerp van dagelijks gebruik, zowel als het koperen brandofferaltaar, of het gouden reukaltaar:

Het was tot dagelijks gebruik bestemd en werd daartoe tweemaal daags toebereid, Wij hebben voortdurend behoefte aan de dierbare verzoening van Christus, aan het middelaarschap van Christus en aan de verlichting van de Heilige Geest. Deze zijn niet voor eens in het jaar; ze zijn voor elke dag en de hele dag en daarom moeten zij, zowel 's morgens als 's avonds, in acht worden genomen, als om alle uren van de dag ons binnen twee gouden deuren besloten te houden. Elke ochtend had zijn lam, zijn opstijgend reukwerk, en zijn lichtspreidende kandelaar, en hetzelfde was elke avond het geval het gehele jaar door. Zo waren alle dagen omsloten en begrensd door dit drievoudig zinnebeeld, evenals in deze tijd al onze dagen geheiligd worden door het geloof in de aangebrachte verzoening, de blijdschap in het plaatsbekledend middelaarschap, en de vreugde in het heerlijk licht van de Heilige Geest dat allen beschijnt die in het huis zijn.

Dezen morgen wens ik uw aandacht te vestigen op het verband dat door de wet van God gesteld was tussen het branden van het reukwerk en het lichten van de kandelaar: bij deze twee dingen die beide dagelijks moesten onderhouden worden, wordt tegelijk onze aandacht bepaald om redenen die onze overdenking ten volle verdienen.

I. Ten eerste verzoek ik uw aandacht voor de wonderlijke samenwerking tussen de voorspraak van Christus voor ons, en het werk van de Heilige Geest in ons.

Zie hoe in de hoogste zin het reukwerk van het middelaarschap en de lamp van de geestelijke verlichting naast elkaar gesteld worden. Hij Wiens verdienste ons het leven aanbrengt staat in Goddelijk verbond met Hem Die ons licht aanbrengt. Inderdaad bestaat er zulk een eenheid tussen die twee dat Jezus Zelf gezegd wordt een licht te zijn tot verlichting van de heidenen en tot heerlijkheid van het volk Israëls. De genade van onze Heere Jezus Christus brengt de gemeenschap van de Heilige Geest met zich, want de Vader heeft ze verenigd.

Merkt op dat deze beide ons tegelijkertijd in haar volheid geopenbaard warden. Toen onze Heere ten hemel voer om onze voorspraak te zijn voor de troon, daalde de Heilige Geest neer om in de Gemeente te wonen. Nadat de Heere was opgenomen, ontvingen de discipelen de belofte van de Vader en werden verlicht door de Heilige Geest. Jezus, onze grote Hogepriester, bood de liefelijke reuk van Zijn eigen Persoon en werk aan voor de eeuwige troon en toen kwam de Heilige Geest als lichtende vuurtongen op de kinderen van de mensen en maakte hen als tot kandelaren van de Heere. Terecht zei de apostel op de Pinksterdag: *'Deze Jezus heeft God opgewekt, waarvan wij allen getuigen zijn. Hij dan, door de rechterhand Gods verhoogd zijnde, en de belofte des Heilige Geestes ontvangende hebbende van de Vader, heeft dit uitgestort, dat u nu ziet en hoort.'* Ik zeg dat ze beiden historisch samen komen en immer en altijd moeten wij in onze overdenkingen de voorspraak van de opgevaren Heiland verbinden met de verlichting van de gelovigen door de nedergedaalde Geest.

Nu, zoals ze historisch verbonden waren, als gaan ze voortdurend gelijk samen. Op de huidige dag is het zoals het op de Pinksterdag was: onze Heere heeft niet opgehouden tussen te treden en de Heilige Geest heeft niet opgehouden te verlichten. Hierin ligt onze hoop voor onze eigen eeuwige behoudenis: in de onafgebroken voorspraak en het onuitblusselijk licht. Om uit te werken wat God in ons werkt, beide het willen en het volbrengen van Zijn welbehagen, hebben wij deze twee waarborgen en hulpen: een biddende Zaligmaker en de verlichtende Heilige Geest. Jezus bidt en daarom houdt ons geloof niet op, als de satan ons zift als de tarwe. De Geest werkt en daarom wordt het leven van ons geloof onderhouden door een verborgen olie, die de vijand verhindert het uit te doven. Dit is derhalve een tweevoudig vertrouwen wanneer wij de wereld ingaan om het Evangelie te verkondigen. Aan de Heere Jezus is alle macht in hemel en op aarde gegeven, en *'Hij kan volkomen zalig maken degenen, die door Hem tot God gaan, alzo Hij altijd leeft om voor hen te bidden.'* De Gemeente van God moet slagen in haar zending, omdat haar boodschap het voorwerp van de aanhoudende gebeden van haar levende Heere is. Maar ze heeft haar tweede Helper, namelijk de Trooster, Die bij ons blijft en het Woord dat wij prediken vergezelt, door het krachtig te maken tot bekering van de mensenkinderen. Wij hebben het reukwerk van Christus' verdienste tot getuigenis voor God en het licht van Gods Geest tot getuigenis voor de mensen; wij hebben Christus tot voorspraak bij God en de Heilige Geest tot voorspraak bij de mensen. Wat is er meer nodig? Welk een blijdschap en vertrouwen moeten wij gevoelen in het werk des Heeren, nu Jezus pleit en de Heilige Geest ijvert tegelijkertijd; het reukwerk dat opstijgt en aarde en hemel met zijn geur vervult en de Heilige Geest die zijn licht verspreidt ter vertroosting en verheuging van

degenen die de donkere wereld intrekken met de naam van Jezus op de lippen. Tot verblijding dergenen die in de duisternis zitten en in de schaduw des doods schijnt juist dat zeventvoudig licht, en tot hun duistere, verpeste verblijven dringt de genezende geur van het liefelijk reukwerk van Christus' verdienste door.

Gelijk, voorts, deze vereniging een historisch feit is en gelijk ze voortdurend is, zal ze altijd door ons persoonlijk worden waargenomen wanneer ons gebed het wezenlijk krachtig gebed is van een rechtvaardige, dat veel vermag.

Om een Christen te maken is de Drie-enige nodig, om een Christelijk gebed voort te brengen is de Drie-enige nodig. De Vader moet ons aanhoren, wat baat ons anders ons roepen? Maar de verordende Middelaar moet ook tussen ons en de Vader staan, Zijn verdienste aanbiedende als de geur van een liefelijk reukwerk, anders kunnen onze gebeden nooit door God worden aangenomen; en om ons tot dieper bewustzijn van onszelf te doen komen, moet ook de Geest van God onze zwakheden te hulp komen, want wij weten niet wat wij bidden moeten gelijk het behoort. Zodat wij, wanneer wij bidden zullen, deze beide nauw verenigd moeten hebben: voorspraak en verlichting, liefelijke geur en licht. Mijn gebed is een armzalig, ijdel, nietswaardig iets, tenzij Jezus het aangenaam maakt; en het is een armzalig, duister, dof iets, tenzij de Geest van God het verlicht heeft. De Heilige Geest leert ons wat wij bidden moeten, en hoe wij onze woorden behoorlijk moeten inrichten. In zijn licht zien wij het licht. Wij zijn in de duisternis totdat Hij zijn licht doet schijnen gelijk de gouden kandelaar, en ons in staat stelt onze noden en de volheid van Gods genade te zien. Het is Zijn licht dat onze harten in de gebeden de Heere doet zien, zodat wij de Heere zoeken door het licht van Zijn eigen Geest.

Wanneer het gebed het werk van de Geest in het hart is, zijn wij volkomen zeker dat het gevolg moet hebben, omdat de Heilige Geest in de gelovigen bemiddelend optreedt overeenkomstig Gods wil. De Heilige Geest is één met de Vader en waarachtig God, zodat wat Hij ons inblaast te bidden juist hetzelfde is wat de Vader reeds besloten en van eeuwigheid bepaald heeft te verlenen. Onze wensen en begeerten kunnen God niet aangenaam zijn wanneer ze niets anders en niet meer zijn, dan dat, want onze gedachten zijn niet zijn gedachten, noch onze wegen zijn wegen. Maar wanneer deze gedachten en voornemens van God door de Heilige Geest in onze geest gefotografeerd zijn, zijn ze de afbeeldingen van datgene wat zekerlijk moet bestaan, de profetie van de bepaalde raad en de voorkennis Gods. Wat in dat verzegeld boek geschreven staat, waar geen menselijk oog in kan gluren, wordt door Gods Geest overgebracht en geschreven in onze harten, en zo bidden wij om hetzelfde wat God besloten heeft te schenken.

Daar is een gewisse zekerheid van verhoring van het gebed dat door de kracht van de Heilige Geest wordt opgezonden. Biddende in de Heilige Geest verkrijgen wij de bede welke wij van God afsmeekten.

Maar nu is onze tweede troost dat Jezus bereidwillig is elke bede van ons aan te nemen, hoe gebrekkig ook in kennis, hoe zwak ook van uitdrukking, hoe droevig ook beoedeld, en Hij biedt het door Zijn eigen verdienste gereinigd en geheiligd gebed aan en het zal zeker verhoring vinden. De zonde verzelt ook onze heiligste verrichtingen en daarom hebben wij bestendig behoefte aan een Voorspraak. God zij geloofd voor dat van Hem uitgegane woord: *'Indien wij gezondigd hebben, wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus de Rechtvaardige.'* Het ware bidden is het God ten offer brengen van de verdienste van de Heere Jezus, en daarom wordt het aangenomen. Wat kan tegenover een verdienste als de Zijne geweigerd worden? Het ware gebed wordt altijd door de Heere Jezus aangeboden en daarom, nog eens, is zijn uitwerking verzekerd: hoe kan de Vader iets aan de Zoon van Zijn welbehagen

weigeren?

Er staat in het boek van de Openbaring geschreven: *'En een andere engel kwam en stond aan het altaar, hebbende een gouden wierookvat, en Hem werd veel reukwerk gegeven, opdat hij het met de gebeden aller heiligen zou leggen op het gouden altaar, dat voor de troon is. En de rook des reukwerks, met de gebeden van de heiligen, ging op van de hand des engels voor God.'* Kunnen wij twifelen aan de verhoring van de gebeden, door de Engel des verbonds God aangeboden? Voorzeker niet. Daar is zulk een uiterste volmaaktheid in Christus dat ze al onze onvolmaaktheid bedekt. Er is bij de Vader zulk een teer welbehagen in Christus dat het alle onbehaaglijkheid aan onze zijde verslindt; en uit kracht daarvan worden wij Gode een welriekende reuk door Jezus Christus. Ik denk gaarne aan het reukwerk, en aan de kandelaar, en liever nog aan beide samen, want die beide stellen mij in staat vrijmoedig toe te gaan tot de troon van de Goddelijke genade, om barmhartigheid te verkrijgen en genade te vinden. Aanneming door liefelijke geur, en licht door Goddelijk onderwijs, geworden mij beide, terwijl mijn ziel hoopt op God, met het aangezicht tot Hem gekeerd.

Aan deze eerste hoofdgedachte van mijn tekst moet ik nog toevoegen, dat in Gods neerbuiging tot de mens dezelfde samenvoeging van reukwerk en licht valt op te merken. Wanneer de heerlijkheid van God van tussen de cherubim verscheen, wanneer ze het voorhangsel zou doorgaan om aan de wereld openbaard te worden, moest die heerlijkheid deze twee voorbij: het gouden reukaltaar en de gouden kandelaar van het licht. Ik bedoel: God kan geen gemeenschap met de mensen hebben dan door de verdienste van Christus en het licht van de Geest. Aangaande het werk van onze Heere Jezus Christus geloven u en ik in de bijzondere plaatsbekleding van Christus voor de zijnen; wat wij 'bijzondere verzoening' noemen wordt door ons vastgehouden. Want wij geloven dat Hij uit de mensheid ons verzoend heeft en dat Hij Zijn leven voor de schapen heeft gesteld. Veel plaatsen in de Schrift spreken over het werk van Christus als een algemene strekking hebbende. Hij is *'een verzoening voor onze zonden; en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden van de gehele wereld.'* Wij lezen dat *'Hij voor allen gestorven is.'* Nu is de verzoening van Christus veelzijdig en kan uit een verschillend gezichtspunt beschouwd worden; en terwijl ik geloof dat wij nooit enige twijfel zullen koesteren omtrent Zijn letterlijke en wezenlijke plaatsvervangende voor Zijn uitverkorenen, waarbij Hij voor hen een ontwijfelbare, werkelijke en volkomen verzoening aanbracht, zodat geen zonde ooit te hunnen laste kan komen, is er anderzijds een algemeen doel van Zijn verzoeningswerk. God had zich niet in genade tot de wereld kunnen uitstrekken zonder het offer van Christus. Het enige wat met het menselijk geslacht had kunnen gedaan worden was het voor eeuwig te verpletteren indien Christus niet voor hen als Middelaar was opgetreden. God was in Christus de wereld met zichzelf verzoenende. Ter wille van de mens Christus Jezus kon God op het gevallen geslacht in gerechtigheid neerzien en toch genade voor de schuldige laten gelden. Het heeft zijn leven aan het offer van Christus te danken. De verschillende verzachtingen van zijn kommer is het door de genadige liefde van God in de voorzienigheid, aan het offer van Christus verschuldigd. Bovenal, de vrijmachtige, welgemeende aankondiging van de verlossing voor ieder die in Christus Jezus zal geloven is mogelijk gemaakt door de wonderbare, volkomen, onbeperkte, onmetelijke verdienste die er in de persoon en het werk is van Jezus onze Heere.

De voorstelling die in onze tekst gegeven wordt is zeer schoon. Hier zien wij specerijen van de kostbaarste soort en bijeengevoegd zoals ze tot geen ander doel samengevoegd werden. Deze Goddelijk verordende vermenging van liefelijk reukwerk wordt in het wierookvat op het gouden altaar gezet - dat wil zeggen dat

eeuwige aanneming in de persoon van Christus wordt gevonden. Het reukwerk wordt aangestoken door vuur van omhoog. Wat gebeurt nu? De specerijen beginnen te branden en een rookkolom stijgt op. Zie hoe hij zich al hoger in de heldere lucht verheft, en al rijzende breidt hij zich uit als een wolk, bedekt de hemel, verspreidt zich in 't rond en doorgeurt de gehele lucht. De rook rijst en rijst verder totdat hij de hemel binnendringt, ja de hemel der hemelen; Zijn heilige geur wordt in elke gouden straat waargenomen; hij vervult elke kamer van het *'huis Gods, dat niet met handen is gemaakt'*; hij stijgt op tot de troon van de hoogste Majesteit, en de Heere neemt er welbehagen in, en weer is het woord vervuld dat in betrekking tot Noachs brandoffer geschreven staat: *'De Heere rook die liefelijke reuk en de Heere zei in Zijn hart: Ik zal voortaan niet meer al het levende slaan, gelijk als Ik gedaan heb.'*

Zo groot is de verdienste van Christus dat door haar liefelijke reuk God de wereld aanziet en haar lankmoedigheid, ontferming en genade betoont. Is dat geen heerlijke voorstelling? Als rechtvaardig en heilig God kan Hij zich niet uitstrekken tot een schuldig geslacht dan door een bemiddelende offerande, die de mens in haar wolk van verdienste hulde en de wereld met Hem verzoende.

En nu kunnen u en ik de last van God opvolgen en onbeschroomd aan alle creaturen het Evangelie verkondigen, omdat de gehele lucht van de geur van 's Heilands Middelaarswerk doortrokken is. Hoewel niet door de vleselijke zintuigen waargenomen, toch bespeurt het innerlijk bewustzijn van de ziel van de gelovige dat de geur van de genade van het volbrachte werk van de eeuwiglevende Zaligmaker alles doortrekt, zodat wij nu niets gemeen of onrein achten, maar bereid zijn onze boodschap tot de verachtelijkste van de verachtelijken te brengen. God is in Christus goed zelfs jegens de ondankbare en snode, en wil dat smekingen, gebeden, voorbiddingen, dankzeggingen gedaan worden voor alle mensen, en dat aan alle schepsel het Evangelie worde gepredikt.

Wij zullen echter tot geen praktisch doel komen, zonder voorts te bedenken dat wanneer God Zich tot de mens wendt, dit zowel door het licht van de Geest als door de verdienste van Christus geschiedt. De gouden kandelaar is even noodzakelijk als het gouden wierookvat, want Gods werk onder de mensen gaat altijd door Zijn Geest. Hij zoekt de zijnen zoals de vrouw haar verloren penning zocht, en het is opmerkelijk dat ze *'een kaars aanstak'* en het huis veegde. In zijn verlossingswerk komt God tot de zijnen met de kandelaar van Zijn Woord, die licht geeft door de Heilige Geest; en door het onderwijs van Zijn Woord van dag tot dag verspreidt de Heilige Geest licht gelijk een lantaarn onder de kinderen van de mensen. Wanneer u en ik in Gods weg willen wandelen, als geliefde kinderen die Hem navolgen, moeten wij bestendig het licht van het Evangelie van de heerlijkheid van God meenemen, en door de kracht van het licht van de Geest moeten wij de mensen de onnaspeurlijke rijkdom van Christus bekend maken. Voor ons is Jehovah ons licht en onze zaligheid, en wanneer wij in Zijn naam uitgaan, moeten wij niet zonder dat licht gaan. Zo ziet u dat wij tot God komen door het reukwerk en het licht, en juist zo komt God tot de mens om hem te zegenen.

II. *Ten tweede, schijnt onze tekst mij toe te leren het verband tussen gebed en kennis.*

Het gouden altaar wijst op de voorbede door Christus gebracht, en dus op de gebeden van al de gelovigen, die door Zijn voorbede zijn aangenomen; en zoals de kandelaar aan de zijde daarvan stond en op het licht van de Geest van de waarheid doelde, als moeten ware aanbidding en ware kennis nooit gescheiden worden.

Ten eerste merk ik op dat het gebed met kennis moet gepaard worden. God is licht en Hij wil niet dat de zijnen Hem in het duister zullen aanbidden. Wanneer ze reukwerk

offeren, moeten ze ook het licht aansteken. In de Roomse Kerk zegt de volksmenigte gebeden op in een vreemde taal, zonder te weten wat ze daarin uitdrukken, en dit is zowel een groot onrecht tegenover de menigte als een bespottling van God. Wat goeds kunnen zulke gebeden hebben in het oog van Hem, Die dezulken zoekt die Hem in geest en in waarheid aanbidden? Louter woorden zonder zin zijn geen gebed: elk woord moet begrepen worden, een begeerte uitdrukken en van harte gemeend zijn, anders is het gebed een ijdel verhaal van woorden, zoals de heidenen gebruiken. Smekelingen moeten weten wat ze bidden of ze bidden niet wezenlijk. En u, geliefden des Heeren, bedenkt dat hoe meer kennis van God u vergadert, wanneer overigens alles zoals staat, hoe vollediger uw gebeden zullen worden. *'Wast op in de genade, en in de kennis van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus'*; steek het licht aan terzelfder tijd dat u het reukwerk aansteekt.

Bijvoorbeeld, wanneer u bidt, hoe kan dat dan een gebed zijn, zonder God onze Vader te kennen? Hoe kunt u naar waarheid bidden tot een onbekende God? Hoe meer kennis van God, hoe juister uw gebed wordt. *'Die tot God komt; moet geloven dat Hij is, en een beloner is dergenen die Hem zoeken.'* Welk gebed kan er bestaan zonder kennis van de Heere Jezus Christus? Wanneer wij niets weten van Hem door Wie wij bidden, hoe vol zonden van onwetendheid zal dan ons gebed zijn! Het is dus goed, diepe, innerlijke kennis van zonde te hebben. Ootmoedig, boetvaardig gebed is zonder die kennis een onmogelijkheid, en hoe kunnen gebeden worden aangenomen, wanneer er geen boetvaardigheid in onze smekingen gemengd is? Bij onze kennis van zonde hebben wij op dezelfde tijd kennis van onze eigen zwakheid nodig. De mens die zich van zijn zwakheid bewust is, bidt om kracht. Maar die zich inbeeldt sterk te zijn doet dit niet. Wij moeten onszelf onderzoeken alvorens wij bidden teneinde datgene te bidden wat wij het meest nodig hebben en om bescherming tegen die lichamelijke neigingen of zondige hebbelikheden waarvoor wij het meest blootstaan. Het gebed van de dwaze is als een pijl door een blinde geschoten, die hoogst waarschijnlijk het doel niet treffen zal. Naarmate smekingen opgaan uit een hart dat zijn eigen noden vollediger kent, zullen ze meer gericht zijn op de rechte zegeningen en meer geschikt zijn om voor de Heere te worden gebracht. David wenste dat zijn gebeden mochten worden aangenomen en zei daarom: *'Mijn gebed worde voor U gesteld als een reukoffer.'*

Een uiterst voornaam deel van de kennis is de kennis van de beloften waarop wij pleiten. Dat is de ware zenuw van het gebed. Wanneer iemand de belofte kent die op zijn geval toepasselijk is, en deze voor God brengt en zegt: 'Doe zoals u gesproken hebt', gebruikt de beste vorm van gebed. Denk hoe Jacob bij God op het woord van de belofte pleitte, zeggende: *'Gij hebt gezegd: Ik zal u gewisselijk weldoen.'* Wanneer wij al de drangreden van het gebed hebben overwogen, teneinde tot de zekerheid te geraken dat het een gebed is, welks verhoring tot eer van God zal zijn; wanneer wij bevinden dat het met Gods wil moet overeenstemmen, ter oorzaak van de verschillende toezeggingen die God in Zijn Woord gedaan heeft, en ter wille van de beloften die Hij dienaangaande heeft gegeven; dan zullen wij, terwijl de kandelaar ons duidelijk voorlicht, des te ootmoediger en vrijmoediger het reukoffer aansteken en zullen beiden onze gebeden en smekingen, de Heere welgevallig zijn. Wees u inzonderheid er op bedacht, geliefde broeders, die in het openbaar bidt, de lampen aan de kandelaar te laten lichten, wanneer u het reukwerk aansteekt. Het zal ons allen ten goede strekken, wanneer de gebeden bedachtzaam, gepast, Schriftuurlijk en daarbij vrijmoedig en innig zijn. Laat ons niet in herhaling van dezelfde uitdrukkingen vervallen, waardoor het gebed gerekt en verward wordt; laat ons niet tot het bezigen van die eindeloos herhaalde woorden vervallen, waardoor onze gebeden over alles in het

algemeen en over niets in het bijzonder lopen. Maar laat ons, als wel bewust van wat wij doen, en wel wetende wat wij te zeggen hebben, en ons gebed overeenkomstig onze omstandigheden en behoeften inrichtende, onze zaak voor de Heere brengen en met ernstige aandrang bidden. Laat ons het reukwerk aansteken in het licht van de Geest van de openbaring, biddende in de Heilige Geest.

Maar laat ons thans onze gedachten op dit andere vestigen - kennis moet altijd met gebed gepaard gaan. Wanneer God ons leert, valt Zijn onderwijs meest altijd samen met het gebed: maar lichtelijk zouden wij alleen trachten te leren en het gebed vergeten. Laat mij hierbij een weinig stilstaan.

Geliefde broeder, als Christen bent u een discipel of leerling; doch ook een smekeling. Wanneer u de grootheid, de goedertierenheid, de onveranderlijkheid of de trouw van God beseft, druk dan terstond uw indruk in het gebed uit. Bid de goede God u genadig te zijn; bid de onveranderlijke God dezelfde voor u te zijn; bid de getrouwe God Zijn beloften u te houden; bid de almachtige God u te behouden. Plaats naarmate u meer en meer van God leert kennen het licht nader bij het reukwerk, door uw kennis bij uw smekingen aan te wenden. Al uw kennis als stof voor uw gebed te gebruiken zal de beste wijze zijn om haar ten nutte te maken; zo zal de waarheid u diep in het geheugen worden geprent en ze zal uw hart heiligen.

Richt naarmate u meer van de Zaligmaker kent, er uw gebeden tot Hem naar in, zoals het schip zich naar de haven beweegt door middel van zijn zeilen. Als u Zijn liefde tot de mensen hebt leren kennen, treed dan toe en roep Zijn medelijden met u in in uw zwakheid. Indien u meer van Zijn Godheid hebt leren kennen, ga dan heen en bid Hem ootmoediger aan, en smee dat zijn heerlijkheid onder de kinderen van de mensen gezien mag worden. Welke zijde van de onuitsprekelijke heerlijkheid van Zijn volmaaktheid uw hart het meest mag getroffen hebben, bid dienovereenkomstig des te meer; ontsluit uw vensters naar de zonzijde. Zo wil de Heere u meer onderwijzen en zo zult u voordeel trekken uit wat Hij u geleerd heeft.

Wanneer u, mijn broeder, van dag tot dag meer uw zondigheid leert kennen, zult u meer aandrang gevoelen om tot de troon van de genade te vluchten; en wanneer u tot een nieuwe ontdekking komt door de ondervinding van uw diepe verdorvenheid en inwonende zonde, vlied dan terstond met uw ontdekking tot de genadetroon vóór ze u neerdrukt en moedeloos make. Maak van uw noden en behoeften een ladder, waarmee u naar de hemel opklimt. Hoe meer en groter uw noden zijn, hoe dringender uw vrijmoedigheid zijn mag. Roep met kracht tot God ter oorzaak van de grootte van uw armoede. Ik geloof niet dat er iets in de Schriften voorkomt waarom wij niet bidden kunnen. Wanneer wij de omleidingen van de duivel leren kennen, laat ons dan tegen hem bidden. Wanneer wij de verlorenheid van de mens leren kennen, laat ons dan de Heilige Geest van God bidden de harten van de mensen te herscheppen. Alles van het begin van Genesis tot aan het slot van de Openbaring, indien wij het maar recht leren verstaan, verschaft ons nieuwe drangredenen om tot God te naderen. Een geopenbaarde waarheid is als een kerkklok die ons uitnodigt om in Gods tegenwoordigheid te verschijnen en de knieën voor Hem te buigen. Als u een preek hoort, zet ze om in een gebed; zelfs wanneer u meent dat er niets in de preek zit, zal ze u ten goede strekken als u God smeekt Zijn arme kinderen te voeden. Indien u onder de preek door bidt, zal elke prediker rechtstreeks of zijdelings aan uw stichting en opbouw bevorderlijk zijn. Wanneer u zich tot het gebed zet bij het licht van de gouden kandelaar, die altijd brandt, zal er ten laatste liefelijkheid in het reukwerk komen, zelfs al straalde er geen glans uit de lamp.

III. *In de derde plaats wens ik uw aandacht te bepalen bij een bijzondere werkdadige betrekking tussen het reukwerk en de kandelaar.*

Laat ons de tekst nog eens lezen: *'En Aäron zal daarop aansteken welriekende specerijen; allen morgen als hij de lampen wel zal toegericht hebben, zal hij ze aansteken.'* Dus moest het gebed bijzonder gepaard gaan met de toerichting van de lampen, dat wil zeggen, wanneer wij ons voorbereiden voor de bediening van het Woord waardoor wij degenen onder wie wij verkeren willen verlichten, moeten wij bijzonder ernstig zijn in de gebeden. Voorbereiding voor prediking en onderwijzing is hoogst belangrijk: Gods werk mag niet zorgeloos verricht worden, zoals knapen in hun spelen op goed geluk hun pijlen afschieten. Wij moeten ons voorbereiden zowel door lezen als gebed; wij moeten ons, zoals de apostelen, wijden aan het Woord en het gebed. Door oude rabbijnen wordt ons vermeld dat wanneer de priester die tot dit werk was aangewezen, naar het heiligdom ging, hij de gouden snuiters en de gouden snuiterbakjes en een kruik vol zuivere olijfolie meenam, en met behulp van deze de gouden lampen toebereidde. Daar waren zeven lampen aan de kandelaar, de één of andere kon in de loop van de nacht uitgaan, dan kon hij van de snuiter gebruik maken, de lamp afnemen, er een nieuwe pit in doen, ze met verse olie vullen, en ze opnieuw aansteken. Van een andere lamp kon het licht nog wel blijven branden, maar slechts flauw: dan kon hij ze enkel snuiten, het overtollige in het gouden snuiterbakje bergen en alles weer zuiver en helder maken. Ook kon het licht goed branden en dan was er niets nodig dan de lamp met olie te voeden. Zo werd alles voor de volgende dag in orde. Op die wijs werd dagelijks gehandeld. In de toebereiding van de lampen is iets hinderlijks: snuiten veroorzaakt geen aangename geur en het vet en smeer van de olie zijn geenszins welriekend; daarom stak de priester, voor hij de lampen toerichtte, het, liefelijk reukwerk aan. Geen snuitsellucht kon dan hinderlijk zijn, want de meer krachtige geur van het reukwerk overtrof haar en voorkwam alle onaangename reuk in het huis van God. Wanneer wij ons studeervertrek binnentreden om onze lampen gereed te maken, laat ons dan bedenken dat ons allereerste werk bidden moet zijn. Helaas, wij hebben zoveel walmend snuitsel aan ons, zoveel onachtzaamheid, zoveel onkunde, zoveel dwaling en misbegrip; en bovendien beledigen wij God wanneer wij niet onze toevlucht tot Jezus nemen om alles te bedekken. Wanneer wij ons in stille eenzaamheid voorbereiden voor de openbare dienst des Heeren, zullen wij daar weinig baat bij vinden, wanneer wij ons niet vooraf tot God wenden in de gebeden. Wij hebben er behoefte aan dat ons gewaad van mirre, aloë en kassie worde doorgeurd, door de bedekking met Christus' verdienste, of anders zullen wij afstuiten zelfs terwijl wij bezig zijn in de heilige voorbereiding om het licht van de Goddelijke waarheid te verbreiden. U hebt uw lampen toe te bereiden, broeders en zusters, voor u zich naar de Zondagsschool begeeft, zoals ik althans hoop dat u doet. Ik hoop dat u zich niet naar uw klas begeeft met het eerste het beste wat u voor de geest komt: als u uw kandelaars niet schoon maakt en uw lampen met verse olie vult, zullen uw kinderen in het donker zitten vóór nog één lamp begint te lichten. Nee, daar moet een zorgvuldige voorbereiding plaats hebben, voor zover uw tijd en bekwaamheid strekt, en bovenal de instorting van de heilige olie van de Heilige Geest, door voortdurende gemeenschap met Jezus. Van die voorbereiding is het gebed het voornaamste gedeelte.

Dr. Adam Clarke was gewoon tot jonge predikers te zeggen: 'Studeer u dood, en bid u dan weer levend', en dat is een uitnemende regel. Werk in uw studeren alsof alles van uzelf afhing en ga dan uit en spreek, in volle vertrouwen op God van Wie alleen alles afhangt. Bedenk wel dat de hoofdzaak in alle onderzoek van Gods Woord het gebed is. Dat is de boor en het kruit, waarmee wij de rotsen van de waarheid doen uiteenspringen. 'Goed gebeden is half gestudeerd', zei Maarten Luther, en zo is het

werkelijk. Laat daarom niemand van ons, wanneer wij de lampen toebereiden, het reukwerk vergeten.

Welk een dubbel voorrecht ligt hierin. Die priester, zoals u ziet, had dus twee dingen voor de Heere te doen. Indien hem alleen was opgedragen de lampen aan te steken, zou dit al een heerlijk, gezegend werk zijn geweest; maar hij moest ook het reukwerk aansteken; hem werd een dubbele eer verleend in deze dubbele dienst des Heeren. Wanneer u u voorbereidt om het licht voor de menigte te doen schijnen, of u voorbereidt om voor uw kinderen op school het licht te laten schijnen, welk een heerlijke roeping is het dan, dat u tegelijker tijd hebt te bidden! Het is één van de grootste voorrechten van leraars en onderwijzers, dat ze meer dan anderen tot bidden gedrongen worden, omdat ze groter behoeften hebben: ze hebben groter behoeften ter oorzaak van hun arbeid en deze dringen hen tot meer aanhoudend gebed en daardoor wordt hun arbeid een genademiddel voor hun eigen zielen. Laat ons onze Heere Jezus danken dat Hij ons Gode tot koningen en priesters gemaakt heeft en dat Hij ons de genade schenkt, beide, om ons licht te laten schijnen voor de mensen, en onze gebeden te doen opklimmen voor God.

Nog iets, dit branden van reukwerk behoorde niet alleen bij het toebereiden van de lampen, maar ook bij het branden van de lampen als ze begonnen te lichten. Ik verzoek u, geliefde vrienden, zeer dringend, dat wanneer ik het voorrecht geniet u deze week en alle andere keren hier te zien komen, om uw lampen aan te steken, U, die mijn waarde helpers bent, zorg wilt dragen tegelijker tijd het reukwerk aan te steken. Meer dan ooit hebben wij in deze dagen behoefte aan het reukwerk van het gebed.

Hebt u wel in Ezechiël 41 vers 22 opgemerkt, dat daar van een reukaltaar gesproken wordt, maar dat zijn afmetingen tweemaal zo groot zijn als die van het gouden altaar in de tabernakel, als om, zeggen sommige uitlegkundigen, ons te leren dat in deze bedoeling van het Evangelie de gebedsoefeningen menigvuldiger en meer onafgebroken zouden worden dan weleer.

De heidenen hebben een altaar waarop meer reukwerk voor de Heere wordt gebrand dan door Aäron geofferd werd; en naar de mate het meer zuiver geestelijk is, is het God meer aangenaam.

Het altaar door Ezechiël voorgesteld, was van hout, als om aan te tonen dat onze godsdienst meer eenvoudig moet worden, en meer ontdaan van alle tooi en schitterschijn: het altaar verdwijnt en wij lezen: *'Dit is de tafel, die voor des HEEREN aangezicht zal zijn.'* U zult de betekenis wel begrijpen.

Maleáchi bevat een heerlijke profetie: *'Van de opgang van de zon tot haren ondergang zal Mijn Naam groot zijn onder de heidenen, en aan alle plaats zal Mijn Naam reukwerk toegebracht worden en een rein spijsoffer. Want Mijn naam zal groot zijn onder de heidenen, zegt de Heere der heirscharen.'* Verheugt u die Goddelijke voorzegging niet? Wilt u zelf niet medewerken aan haar vervulling?

Wij weten dat met dit reukaltaar het gebed bedoeld wordt, omdat de Joden zelf het zo verklaren. In het eerste hoofdstuk van Lukas lezen wij van Zacharias dat hij het priesterambt bediende voor God in de beurt van zijn dagorde, en zou ingaan in de tempel om te reukofferen, en dan wordt gezegd: *'En al de menigte des volks was buiten biddende, ter ure des reukoffers.'* Hieruit zien wij duidelijk dat met het reukoffer het gebed bedoeld wordt, en daarom verzoek ik u, dat u, terwijl wij door de prediking van het Evangelie de lampen laten schijnen, het reukwerk mag laten opgaan door gestadig in het gebed te verkeren.

Broeders, bidt voor ons! Paulus vraagt dat, hoeveel te meer mag ik dit doen! Verwerpt mij, of zo niet, bidt dan voor mij. Jozua kon niet overwinnen of Mozes moest de

handen omhoog houden. Ons lamplicht zal niets uitwerken, tenzij u reukwerk offert. Petrus' prediking op de Pinksterdag ontleende haar kracht niet aan Petrus' ijver, of aan zijn welsprekendheid, maar aan een geheel andere bron. Ongetwijfeld vloeide alle kracht uit de Geest van God voort. Maar waarom werkte de Geest van God die dag zo krachtig? Zekerlijk omdat de gehele gemeente vurig bad terwijl Petrus predikte. *'Zij waren allen eendrachtig bijeen'*; niemand ontbrak, ze waren allen aanwezig, en terwijl die een man stond te prediken, kon hij wel drieduizend zielen beschijnen en verlichten, omdat de gehele vurige schare van gelovigen zich bezighield met het reukwerk van het gebed tot de Heere te doen opstijgen. Ik heb uw gebed nodig voor de prediking van hedenavond. U zult daar niet bij tegenwoordig zijn, want vreemdelingen hebben verzocht dan uw plaatsen te mogen bezetten. En daarom verzoek ik u, in uw woningen voor mij tot de Heere te roepen, opdat het Woord een voorspoedige loop hebbe en mijn hoorders er de kracht van mogen ervaren. Het zal het meest profijtelijke tijdverdrijf zijn dat u ooit te beurt gevallen is, wanneer u de hele avond aan het gebed wijdt. Bidt dan, om de mensen herwaarts te leiden, en de rechte soort van mensen te brengen, rijken en armen, gelovigen en ongelovigen, zedelijke mensen en verwaarloosden. Bidt dat de vissen bij menigten rondom de boot mogen zwemmen wanneer de vergadering bijeen is, bidt dan dat de prediker door de Heilige Geest een geschikte predikstof mag worden aangewezen. De prediker heeft geen geschreven rede, zodat er ruimte voor de leiding van de Heilige Geest is; bidt dat hij bekwaamd mag worden om te spreken wat hij nooit gedacht had te zullen zeggen, dat het rechte woord op de rechte wijze mag worden gesproken, om het hart te treffen. Bidt voorts dat gegeven wordt een willig oor, een ontvankelijk hart, een trouw geheugen; dat deze avond en later indrukken mogen worden verwekt die zelfs de duivel niet kan uitwissen. En o, bidt dat velen die tot hiertoe op twee gedachten hinkten, deze avond God tot hun deel mogen kiezen; dat velen die tot dusver Gods aangezicht niet zochten, tot bekering mogen komen; dat velen die tot heden bedrukt van geest waren tot de blijdschap in de Heere mogen geraken. Ik zal mij verblijden deze avond een lantaarnaansteker voor mijn Heere te mogen zijn, wanneer ik weet dat er binnenshuis vurig voor mij gebeden wordt. Bewijst mij die hulp ook deze morgen. Bidt God elk woord te zegenen dat gesproken werd. Bidt dat de ziel van menig arm zondaar een liefelijke reuk mag worden door de verdiensten van Christus en verlicht met het licht van de Geest; en het zal geschieden, want de Heere verhoort Zijn kinderen. Meer en meer moeten wij een biddende gemeente worden, dan zullen wij een bloeiende gemeente worden. Tot hiertoe hebben wij een grote zegen genoten, maar de vensters van de hemel zijn ruim genoeg om een grotere zegen door te laten. Hoe meer wij tot God roepen en hoe meer wij het licht van het Evangelie laten schijnen, zoveel te meer zal God met ons zijn en hier een tempel tot Zijn eer bouwen. Zijn liefde zij met ons. Amen.

2. DE VERHOGING VAN DE KOPEREN SLANG

'Toen reisden ze van de berg Hor op de weg van de Schelfzee, dat ze om het land van de Edomieten heentogen; doch de ziel des volks werd verdrietig op deze weg. En het volk sprak tegen God en tegen Mozes: Waarom hebt gijlieden ons doen optrekken uit Egypte opdat wij sterven zouden in deze woestijn? Want hier is geen brood, ook geen water, en onze ziel walgt over dit zeer lichte brood. Toen zond de Heere vurige slangen onder het volk, die beten het volk; en er stierf veel volks van Israël. Daarom kwam het volk tot Mozes, en zij zeiden: wij hebben gezondigd, omdat wij tegen de Heere en tegen u gesproken hebben: bid de Heere dat Hij deze slangen van ons wegneme. Toen bad Mozes voor het volk. En de Heere zei tot Mozes: maak u een vurige slang en stel ze op een stang; en het zal geschieden dat al wie gebeten is, als hij haar aanziet zo zal hij leven. En Mozes maakte een koperen slang en stelde ze op een stang; en het geschiedde als een slang iemand beet, als zag hij de koperen slang aan en hij bleef levend.' Numeri 21: 49.

Dikwijls heb ik u het zinnebeeld van de koperen slang verklaard, zoals de Heiland het in het derde hoofdstuk van Johannes' Evangelie gebruikt. Ik wens dat zinnebeeld thans te beschouwen in zijn geschiedkundig verband en te letten op de omstandigheden, die aanleiding tot de verhoging daarvan gaven. Want hoewel de algemene toepassing van het zien op Christus als de koperen slang, tot ons behoud, zeer zeker behoort gepredikt te worden, en bijzonder dienstig is te midden van onbekeerden, geloof ik toch dat die verhoging zelf ons veel leren kan, dat wij niet mogen voorbijzien. Het is uitgemaakt dat dit zinnebeeld allereerst in betrekking staat tot Gods oude volk, want het was onder Israël - onder het volk van God in algemene zin - dat deze koperen slang het allereerst nodig was en verhoogd werd; - en hoewel de betekenis daarvan zo uitgebreid is als het heelal, want wie haar aanziet zal leven, nochtans is er een engere kring waarvoor die slang allereerst haar betekenis heeft, en die bestaat uit de belijders van de gemeente van God.

Het boek Numeri mag, zonder enige overdrijving, 'Mozes' pelgrimstocht' genoemd worden. Het bevat een volledig verhaal van de tocht van de woestijnreizigers totdat ze in het beloofde land kwamen. En, evenals *Bunyans Pelgrimsreis*, is het niet slechts de geschiedenis van een enkel persoon of volk, maar het tafereel van 't leven van de hele gemeen des Heeren. Waarschijnlijk zal geen van onze al de moeiten van de Israëlieten doorleven, zodat hij in zijn persoon een samenvatting van het hele woestijnleven zou zijn. En zo kan het bestaan, want zo was het gelegen met David en zo is 't het geval geweest met anderen, door wie de Heere Zijn gemeente geliefde te onderwijzen. Dit echter is uitzondering. Maar neemt de gelovigen, als de gemeente van God tezamen, en u zult bevinden, dat hun aller leven afgespiegeld, geschetst en vooraf geschaduwd is door de reis van Gods uitverkoren volk van Egypteland tot in Kanaän. Ik vertrouwen dat veel van onze zichzelf in ons tekstverhaal zullen aanschouwen; helaas, niet alleen dezulken onder ons die jong en onge oefend zijn in geestelijke zaken, maar ook dezulken in ons midden die sinds jaren op de weg van de Heere zijn en hoop voeden zich straks met ons te verblijden in de erfenis van de toekomst. Indien zelfs Mozes en Aäron op die weg gestruikeld hebben, vrees ik dat weinigen van ons die geschiedenis kunnen lezen zonder te moeten uitroepen: *'heden gedenk ik mijn zonden.'* Het tekstverhaal verplaatst ons naar het einde van Israëls reisweg. Ze hebben nu veertig jaar in de woestijn doorgebracht, en zijn in het gezicht van het beloofde land

gekomen. Ze hebben nog alleen het gebergte van Edom door te trekken en de engten van Seir door te gaan en zijn dan ineens in het land vloeiende van melk en honing. Maar de Edomieten wilden hun niet toestaan de gebaande weg te volgen en nu was Israël, dat de strijd niet tegen zijn broeder Edom (Ezau) mocht aanbinden, genoodzaakt langs zijn grenzen te trekken en om een inham van de Rode Zee heen te gaan langs een grote en moeilijke omweg, toen het reeds het land van de belofte scheen bereikt te hebben. Aangezien dit tegen het einde van de tocht geschiedde, verheffe niemand van ons zich op zijn eigen ervaring of kennis. Mag de Heilige Geest ons leiden terwijl wij de blik op Israëls geschiedenis slaan, want deze dingen zijn Israël overkomen ons tot een voorbeeld.

I. Allereerst vraag ik uw aandacht voor hun ontmoedigende ondervinding. *'De ziel des volks werd verdrietig op deze weg'*. Gewis zijn er tijden wanneer Gods kinderen zich moedeloos gevoelen. Laat ons er bijvoegen: tot hun schande. Laat ons belijden: tot onze schande. Wij leven door het geloof, maar daar moedeloosheid het tegenovergestelde is van geloof, bevordert ze ons leven niet. Ze is in het algemeen de vrucht van het ongeloof, en daarom houden wij door moedeloosheid op een gezond en krachtig leven te leiden, en beginnen wij te wankelen. Toch geven zelfs diegenen van Gods kinderen, die veel ondervinding op de weg van het geestelijk leven hebben opgedaan, voet aan moedeloosheid.

Haar oorzaak ligt in verscheidene dingen. Gewoonlijk ontstaat ze uit teleurstelling. Het was voor de Israëlieten een grievende teleurstelling, slechts een enkele dagreis of minder van het beloofde land verwijderd te zijn en nu van Edom te moeten horen: *'Gij zult niet door mijn land trekken, opdat ik niet misschien met het zwaard uitga u tegemoet.'* Men scheen de beker aan de lippen te hebben en werd nu verhinderd er een teug uit te drinken. Het was een zware beproeving, na al die jaren zo dichtbij de beloofde erve te zijn gekomen en nu gedwongen te worden tot aan de Schelfzee terug te trekken. Welk een bittere teleurstelling, het land als door een glazen wand heen te zien en buiten staat te zijn er een voet in te zetten. Het was een onbeschrijflijke teleurstelling, en dergelijke teleurstellingen kunnen ook ons overkomen. Mogelijk hebben sommige dienstknechten van mijn Meester de waan gekoesterd dat ze aanmerkelijke vorderingen in het geestelijke leven gemaakt hebben, en is juist toen één en ander misgelopen om hen te doen zien hoe zwak ze waren, en hebben ze zich in het verborgene moeten begeven om uit te wenen en zichzelf te verwijten: *'Ben ik ten slotte er nog niet boven verheven van door een kleinigheid terneer geworpen te worden? Heb ik zoveel geleden en ben ik nog zo weinig gevorderd? Al meende ik dat het ogenblik gekomen was dat God mijn bede verhoren zou en mij door de macht van Zijn liefde van mijn zonden bevrijden en mij rust geven zou, maar in plaats daarvan liet Hij mij de zonde van mijn hart dieper voelen dan ooit en mijn ziel de angsten van de hel ervaren.'*

Wij smeekten dat onze ziel als helder water mocht zijn. En ach, er ontstond een roering, zodat al de onreinheid van de bodem van de ziel naar boven zichtbaar werd en zich overal vlekken vertoonden. En toch, is het niet de naaste en zekerste weg tot reinheid dat wij tot inzicht komen van het verborgen verderf van ons hart? Niettemin, welk een teleurstelling! Ik dacht dat ik iets was en nu bemerk ik dat ik niets ben. Ik had half gehoopt dat ik volmaakt was en nu zie ik mijn verborgen onvolmaaktheden en neigingen duidelijker dan ooit. 't Valt licht de waarheid toe te stemmen, maar zodra ons geloof op de proef wordt gesteld, bespeuren wij nog eerst beginners te zijn, zwak, onbekwaam, tot hinken en zinken gereed.

Wij dachten dat wij tot de volle verzekerdheid opwiesen, en zie wij dalen in de vallei

van de verootmoediging af. Ja wij strekten de handen uit naar de honing van de blijde verwachting en zeiden: *'Ik weet in wie ik geloofd heb, en ik ben verzekerd dat Hij machtig is, mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot die dag'*, en nu weten wij nauwelijks of wij tot de kinderen van God behoren of niet. Wij moeten met beving onze eerste schrede herhalen en ons oog naar het bloedige kruis van onze Heiland wenden, in de hoop van als arme zondaars vergeving bij Hem te vinden. Dat gemis van vooruitgang is iets vreselijks en toch heeft menigeen het ervaren totdat hij alle gedachte aan roem heeft laten varen en met de apostel heeft leren betuigen: *'Niet dat ik het al verkregen heb of volmaakt ben.'* Ze hebben zich gevoeld als dezulken die pas de loop aanvangen, niettegenstaande ze die loop al voor lange jaren begonnen. Zulk een teleurstelling brengt bij een kind van God dikwijls ontmoediging teweeg ten opzichte van zijn wasdom in de genade.

Het was echter niet louter teleurstelling; er kwam nog iets anders bij. Het was de onvriendelijkheid dergenen die zich hoogst broederlijk moesten hebben gedragen. Zekerlijk had Edom zijn broeder Israël de geringe gunst moeten toestaan door zijn land te mogen trekken, aangezien dit de naaste weg naar Kanaän was. Het zou Ezau niets gekost hebben. Israël beloofde er de prijs voor te zullen betalen wanneer zij en hun vee van Edoms water dronken. Maar nee, ze moesten zich deze liefdeloosheid laten welgevalen. Ik heb kinderen van God zeer ontmoedigd gezien door de liefdeloosheid derzulken, die ze meenden hun broeders en zusters in Christus te zijn. Ze wendden zich tot hen om medegevoel en vonden afkeer. Ze zagen in tijden van druk naar hen om hulp uit en ze werd hun onthouden. Ze zeiden: *'Zekerlijk, mijn broeders zullen mij troosten'*, doch riepen ten slotte evenals Job: *'Gij mensen zijt moeilijke troosters.'* En toen zuchtten zij: *'Het was geen vijand, anders zou ik het hebben gedragen, maar het was één als van mijn waardigheid, mijn bekende: wij wandelden in gezelschap ten huize Gods.'* U weet de geschiedenis van Davids verlating door zijn vriend en van 's Heeren overlevering door Judas; en u weet er wel van hoe het hart van de edelste mannen gebroken is door de liefdeloosheid dergenen van wie ze zich verzekerd hielden niets dan vriendelijkheid te zullen beleven. Israël was zeer ontmoedigd over zijn weg, want hij werd hun door een onbroederlijke wijze onder versperd. O, dat de kinderen van God toch leren mochten op een liefdevolle wijze elkander te bejegenen, want lichtelijk kunnen wij gedachteloos iets zeggen dat een diepe wond slaat. Laat ons liefderijk en teer jegens elkander zijn, zoals een voedster jegens haar kind, gedachtig aan de vriendelijkheid van de Vader en de teerheid van de Zoon en het medelijden van de Heilige Geest. Het is, helaas, maar al te waar, dat de zielen van de kinderen van God zo menigmaal ontmoedigd worden door de ondervinding van gemis van Christelijke liefde. Dat het uw bestendige toeleeg zij dat ze dit gemis niet bij u te betreuren hebben.

Het lijdt evenwel geen twijfel dat de ziel van het volk zeer ontmoedigd werd door de lengte van de weg. Israël was al veertig jaar onderweg geweest. Ze hadden lang op velerlei plaatsen stilgehouden, maar nooit hadden ze geweten hoe lang ze in een legerplaats zouden blijven. Ze waren als zwaluwen, altijd in de vlucht. Het is waar, hun leven werd met goedertierenheid gekroond, maar ten tijde, waarin ons tekstverhaal ons verplaatst, verkeerden ze niet in een toestand om die goedertierenheid op te merken, maar meer geneigd om de moeilijkheden zwaar op te nemen en te klagen dat de weg zo lang was, dat hun ziel er verdrietig onder werd. Jarenlang hadden ze gehoopt het goede land te bereiken, en nu moesten ze van koers veranderen en om het gehele land van Edom heentrekken; dit was afmattend en stelde hun geduld zodanig op de proef dat het geheel teloor ging.

Er zijn kinderen van God die met de jaren meer zwaarmoedig worden ter oorzaak van

zwakheid en lijden. Ze zuchten menigmaal: 'Waarom vertoeft Zijn wagen zo lang te komen?' Hun geest is gewillig 's Heeren wil te eerbiedigen, maar het vlees is zwak, en het is hun alsof de Heere hen geheel vergeten had. Waarom heeft Hij hen nog niet thuis gehaald? Waarom laat Hij hen zo lang in het land van hun vreemdelingschap blijven, als ver van het huis van hun hemelse Vader? Hoort u hen niet zachtjes zingen:

Hoe hijgt ons hart, om van dit vlees ontbonden,
 Ontbonden van de lasten van onze zonden,
 In vrije lucht, in 't vaderland daar boven,
 God voor Zijn troon te aanbidden en te loven:
 Geen wachter, die bij nacht met meer verlangen smacht
 Naar 't licht, eer 't aan komt breken,
 Geen moê gevloten hert, dat ooit met groter smart
 Verlangt naar waterbeken.

O, mijn geliefde broeder, wanneer uw lengte van jaren u tot een last geworden is, dan geve God dat u toch niet mismoedig mag worden. Dat u dan een 'Paulus, een oud man' mag zijn, en onder de toenemende zwakheid van uw jaren, het hoofd omhoog mag houden en vrucht dragen op uw oude dag. Wees niet gedrukt, want de Heere zal komen en niet vertoeven. Hij heeft die Hem dienden niet vergeten: Hij zal hun met zonsongang hun penning geven. De rijpe schoof zal niet te lang op de akker blijven. Uw Heere zal komen en u tot zich nemen, opdat ook u zijn mag waar Hij is. Verblijd u in de hoop en wacht geduldig op de zaligheid van God. En toch heeft ongetwijfeld, de lengte van de weg menige ware pelgrim twijfelmoedig gemaakt.

Voor Israël kwam daarbij de vermoeienis van de weg, want de tocht door de woestijn was in gene dele een gemakkelijke beweging, inzonderheid langs de oever van de inham van de zee. Zeer ruw was daar de baan. De weg is vol hoogten en laagten en hobbelige engten en scherpe stenen en mul zand. Die weg te bereizen is zo moeilijk als een weg maar zijn kan. Voor veel van Gods kinderen is het leven geen parade op een vlak veld, maar een zware mars en een waden door een moeras. Ze moeten tegen de steile kant van de berg op; tegen de wind in; het stof waait hun in de ogen en hun huis is slechts een koude herberg. Zelfs hun bed schijnt een steen tot hoofdkussen te hebben. Wij kennen zeker kinderen van God die hetzij met armoede en ziekte, met vervolging, met zware arbeid en met bekrompen middelen van bestaan, van dag tot dag ondervinden dat de weg naar de hemel over doornen en distelen, over schemerende bergen en door donkere bossen gaat. Kan het u bevreemden dat hun zielen mismoedig worden over hun weg?

Mij dunkt ik hoor iemand zeggen: 'Nu, maar ik bekreun mij over al die dingen niet. Ik word niet twijfelmoedig en ik vind de weg zo ruw niet.' Geliefden, wees dankbaar dat het zo bij u gesteld is. Maar laat mij u mogen waarschuwen geen oordeel over anderen uit te spreken. Indien u aan de grote stieren zoals bent, vol kracht, stoot dan met uw hoorns en schouders degenen niet wie het te beurt is gevallen tot de zwakken in de kudde te behoren, want de Heere let op de hoge ogen en de trotse woorden. Als Zijn kinderen zo sterk en snel groeien dat ze uit de hoogte op beproefden neerzien, moeten ze er gewoonlijk zelf de pijn van lijden. De regel van onze God en Koning is deze: *'Hij heeft de hongerigen met goederen vervuld, maar de rijken heeft Hij ledig weggezonden.'* Dit weet ik beide uit waarneming en ondervinding, - dat er veel ware pelgrims zijn die ten slotte het land van hun Koning zegevierend zullen binnengaan en die desniettemin bij tijden zeer moedeloos zijn wegens de weg.

En toch, broeders, wens ik generlei verontschuldiging in te brengen voor twijfelmoedigheid in mijzelf, en evenmin ze te zoeken voor u. Het is niet nodig dat men verontschuldigen voor u zoekt, niet waar? Ontegenzeggelijk waren de Israëlieten

een hoog bevoorrecht volk. Wat dreef hen om het land van Edom om te trekken? Nu ging de Heere hen vooruit; en is hij geen gelukkig mens die gaat waar Jehovah hem heen leidt? Zeg ons dat God de weg gekozen had en wij hebben verder niets meer te weten. *'Hij voerde hen langs een rechte weg.'* Merkt daarop. Waar oneindige wijsheid de voorhoede aanvoert kan geen vergissing bestaan.

Nu, broeder, u bent twijfelmoedig, zegt u, ter oorzaak van uw weg. Maar wiens weg is het? Hebt u uw eigen weg gekozen en eigenwillig tegen uw roeping en tegen Gods Voorzienigheid in gelopen? Nu, dan zeg ik niets over de gevolgen van zulk een gedrag, want ze moeten verschrikkelijk zijn. Maar indien u volhard hebt de Heere te volgen, en getracht het pad van Zijn geboden te lopen, dan moet het wel met u wezen. Waarom bent u dan twijfelmoedig? Oordeel niet naar het gezicht van uw ogen, noch naar 't gehoor van u oren: laat het geloof op de rechterstoel zitten en ik ben er van zeker dat het dit oordeel zal uitspreken: 'Indien de Heere het wil is het goed. Indien Jehovah uw weg bepaalt moet uw pad recht zijn.'

Bovendien leidde de Heere Zijn volk Israël niet slechts, maar ondersteunde Hij het ook. Hij zegt Zelf dat Hij hen droeg op arendsvleugelen. Want hoewel de weg vaak ruw was, toch is het wonderlijk wat ons vermeld wordt, dat hun kleding niet aan hen verouderd, hun voet niet gezwollen was, deze veertig jaar. Hoewel te midden van de woestijn, toch was hun dagelijks hun brood gegeven; en hoewel het een land van droogte was, volgde hen de geestelijke steenrots met haar wateren en wisten ze niet van droogte. Hoe konden ze er beter aan toe zijn, dan de hemel tot hun korenschuur, de rotsen tot hun wijnkelders en God zelf tot hun Verzorger te hebben? Ze waren deelgenoten van de goedheid van Jehovah. Ze waren de lijfwacht van de Koning der koningen. Wat konden ze wensen, waarin Hij niet voorzien had? Welke stad was ooit in de nacht verlicht met een vuurkolom, als waarmee hun grote tentenstad verlicht werd? Onder welk ander volk had God Zijn woning? Waar anders wandelde Hij in het midden van hun tenten en openbaarde Hij Zich zoals Hij het aan Israël deed? In plaats van twijfelmoedig te zijn, hadden ze alle reden om dubbel dankbaar en verblijd te wezen. Door God geleid, door God gevoed, door God onderwezen, door God behoed, - wat beter lot konden ze uitdenken?

Daarenboven, geliefde vrienden, hoewel ze al sedert zo lang onderweg waren naar Kanaän, zouden ze er toch komen, indien ze alleen hun God wilden geloven. God zou hen er zeker brengen. Tot iedere gelovige zou Hij zeggen: *'Gij zult opstaan in uw lot in het einde van de dagen.'* Hoewel de ongelovigen van hen stierven en hun dode lichamen vielen in de woestijn, toch was er voor degenen die zich bekeerden de heerlijke troost, dat hoewel niets meer dan enkel Gods werk aan zijn knechten mocht gezien worden, toch Zijn heerlijkheid over hun kinderen zou worden gezien en het volgende geslacht gewisselijk het land zou binnengaan. Nu dan, laat ons om dezelfde redenen getroost zijn. Ook wij zullen op de bepaalde tijd het huis van onze Vader binnentreden. Wij zullen thuis komen, en onze thuiskomst zal niet te laat zijn voor de bruiloft van het Lam. De Heere kent de weg van de rechtvaardigen. Hij leidt ons van dag tot dag met onfeilbare wijsheid, en ondanks deze stormachtige zeeën, zullen wij toch het anker laten vallen in de veilige haven, waarheen onze Heere ons vooruitgegaan is. *'Zo zullen wij altijd met de Heere zijn. Daarom, vertroost elkander met deze woorden.'* De Heere doet ons geen kwaad. De Heere onthoudt ons geen goed. Hij doet tot ons heil zelfs het kwade medewerken ten goede. Wij hebben geen enkele redelijke grond tot twijfelmoedigheid. Schijnredenen voor vrees zijn er bij menigte, maar een wezenlijke reden bestaat er niet.

II. Bij de Israëlieten steeg de twijfelmoedigheid tot een grote hoogte, want ze bracht hen tot morren. Dat is ons tweede punt. *'En het volk sprak tegen God en tegen Mozes: Waarom hebt gijlieden ons doen optrekken uit Egypte, opdat wij sterven zouden in deze woestijn? Want hier is geen brood, ook geen water, en onze ziel walgt van dit zeer lichte brood.'* Dat was een bittere en boosaardige klacht.

Wij verkeren in een kwade toestand, geliefde Broeders, wanneer onze twijfelmoedigheid ten laatste zulk een hoogte bereikt, dat wij onze God beginnen aan te klagen. Want klachten in zulke toestanden zijn van die aard dat God ze niet kan verdragen. Als Gods kinderen werkelijk in lijden verkeren, is Hij lankmoedig en goedertieren jegens zijn bedrukten; alleen tegenover de verkeerde betoont Hij zich een worstelaar. Toen het volk klaagde over dorst, maakte de Heere de wateren van Mara zoet voor hen; toen ze hongerden gaf Hij hun brood uit de hemel; maar nu zij, zonder enige rechtmatige reden tot klagen te hebben, murmureerden omdat ze mismoedig waren, handelde Hij streng tegen hen, en zond vurige slangen onder hen, die velen beten, zodat een groot aantal Israëlieten stierven. Wacht u voor murmuring. God wil in onze noden en behoeften voorzien, maar onze makkende grillen straft Hij.

't Is nodig elkaar te waarschuwen dat wij toch de geest van de mismoedigheid niet aan het woord laten komen om God te bedillen en Zijn liefde in twijfel te stellen. Het is voor een gelovige een kwade zaak, met God te twisten. De aanklacht die de Israëlieten in ons tekstverhaal uitbrachten, was al zeer zonderling. Ze klaagden dat ze uit Egypte opgevoerd waren. *'Waarom hebt gijlieden ons doen optrekken uit Egypte, opdat wij sterven zouden in deze woestijn?'*

Nu, allereerst hadden ze niet te klagen dat ze uit Egypte gevoerd waren, want dat was een land van de slavernij, waar hun pasgeboren zoontjes verdronken werden in de rivier, en waar zij zelf naar de dood verlangden, omdat het leven hun ondraaglijk werd gemaakt. En toch, zoals wij horen, klagen ze dat ze uit Egypte geleid waren om te sterven in de woestijn. Is het niet mogelijk dat onze opstandige harten zelfs over Gods genadegaven morren? Bij gebrek aan iets om over te murmureren komt men er toe om er reden voor te zoeken in Gods goedertierenheid. Hoe jammerlijk wanneer dit geschiedt. Broeders, wanneer wij in Christus geloven zijn wij uit de slavernij verlost; dan zijn wij in de staat van de vrijheid overgebracht en kinderen van God geworden. Zullen wij daarover ooit morren? Laat het zijn dat wij dientengevolge bespot, verlaten, of onvriendelijk bejegend worden; laat het zijn dat het ons op verlies en zelfverloochening komt te staan; laat het zijn dat het ons in allerlei moeiten brengt; zullen wij er daarom spijt over gevoelen? Dat verhoede God! Hebben wij de kosten niet berekend toen wij Egypte gingen verlaten? En nu wij die kosten berekend hebben, zullen wij nu voor de strijd terugdeinzen? Geenszins, maar in de naam van de Heere zullen wij strijden totdat wij de overwinning behaald hebben, en geen ogenblik zullen wij 't ons beklagen dat Hij ons uit Egypte gevoerd heeft. Hij zal ons niet laten omkomen in de woestijn. Dat willen wij niet geloven, noch het in onze ziel laten opkomen. Hij, Die geen offer te zwaar heeft geacht voor onze verlossing, bewaakt ons pad en begeeft ons niet wanneer duivel en dood ons aanvechten; en hoe zou Hij die ons op Zijn Naam leert vertrouwen, ons geloof ten slotte kunnen beschamen?

Ik kan het niet geloven. Zwijg, twijfelmoedigheid! Zwijg, ongeloof! Indien u niets beters te zeggen hebt, houdt u dan stil! Verlaat u op Gods genade om opeens een einde aan alle klacht te maken. Onze God redt geen ziel om haar van de genade te laten vervallen. Christus heeft nooit een ziel met Zijn bloed gekocht om ze tot de Zijne te maken, en haar vervolgens uit de hand te laten glijpen in het eeuwig verderf. De Heere heeft ons niet door zo menige benauwdheid en verzoeking heen geholpen om ons ten slotte schipbreuk te laten lijden en te laten omkomen. Indien het zijn voor-

nemen geweest was ons te verderven, zou Hij ons niet zoveel bewijzen van Zijn liefde hebben gegeven. God beware ons voor een gemelijkheid die ons doet spreken over sterven in de woestijn, terwijl de Heere ons metterdaad tot tekenen en wonderen maakt door ons in de woestijn van al het nodige te voorzien.

Let voorts op de klacht van de Israëlieten dat ze geen voedsel hadden. *'Hier is geen brood, ook geen water.'* Dit was een grove onwaarheid. Daar was brood, ze moesten dat in één adem er bijvoegen, maar daarom noemden ze het manna geen brood. Ze noemden het met een in het Hebreeuws verachtelijke naam. Het water was niet troebel als dat van de Nijl, het was helder, klaar en zuiver water uit de rots, en daarom wilden ze het geen water noemen. Ze wensten water met vreemde bestanddelen er in, dat een aanslag tussen de tanden naliet, en nu de waterstroom die uit de steenrots vloeide zo zuiver was als kristal, wilden ze het geen water noemen. Hebt u niet wel eens mensen ontmoet, aan wie God veel genade had betoond en die zich uitlieten alsof ze aan zichzelf over werden gelaten? Het ongeloof is blind en verblindt, evenals het geloof in de verte leert zien. Het ongeloof verblijdt zich in niets, zoals het geloof zich in alles verheugt. Degene die gelooft smaakt het manna zoet: *'de smaak daarvan was als honingkoeken'*. Maar de ongelovige heeft geen smaak zelfs in *'het brood uit de hemel'*, maar zegt: *'Hier is geen brood.'*

Hoort hen slechts zeggen: *'Onze ziel walgt van dit zeer lichte brood.'* Het was een zeer licht verteerbaar voedsel en bevorderlijk voor hun gezondheid; en toch haakten ze naar zwaar en vast voedsel. Ze verlangden look en ajuinen en knoflook - iets scherp en sterks en minder fijn dan het 'engelenbrood'. Ze hunkerden naar het vlees dat ze in Egypte aten; ze reikhalsden naar ruw en gevaarlijk voedsel. God wist dat dit alles geen geschikt voedsel voor hen was in de hete woestijn en gaf hun in plaats daarvan de best mogelijke voeding; en toch roepen ze nu: 'Och, daar is niets in; wij voelen niet dat wij gegeten hebben.' Ze achtten een gebrek wat ze als een deugd hadden moeten roemen. Mensen hebben alleen wezenlijk behoefte aan het nodige, aan wat ze tot onderhoud behoeven, aan wat hun welstand en kracht bevordert. Maar deze murmureerders begeerden de ruwe spijs die ze gewoon waren te gebruiken bij de tichelovens, en haakten naar die zathed en oververzadiging die ze nu en dan in Egypte gevoeld hadden. Zo vervielen ze tot onverantwoordelijk morren tegen God. Verkeren er ook onder ons in die toestand? Bent u zo mismoedig dat u niet langer, door het geloof wilt leven - omdat het zo onwezenlijk schijnt? Verdriet het u te bidden: *'Geef ons heden ons dagelijks brood'*? U zou liever een aardig kapitaal en daarbij een menigte zorgen en gevaren van de rijkdom hebben. En is het zo, dat u niet langer met het oude Evangelie tevreden bent? Het is een zo licht verteerbaar voedsel dat u naar een vaster spijs verlangt, een soort van ijzeren filosofie waarop u zich voor de komende jaren kunt verlaten. U verlangt een gerecht van onverteerbare moderne denkbeelden die u bijblijven als de komkommers uit Egypte die niet zo spoedig verteerd waren als het manna uit de hemel. U hunkert naar look en knoflook en ajuinen, iets prikkelends, iets bijzonders, denkbeelden die geenszins overeenstemmen met het zuivere getuigenis dergenen die uit de Geest geboren zijn. Is het niet zonderling hoe mensen, die zichzelf Christenen noemen, naar dat soort van voedsel kunnen haken; terwijl ze van het ware Evangelie, dat tot zaligheid en opbouw van de ziel gegeven is, beginnen te zeggen: 'Het is afgesleten; wij hebben die een zaak al zo dikwijls gehoord. U ziet het is weer hetzelfde oude manna; wij wensen meer afwisseling. Wij begeren iets nieuws, dat door zijn bovennatuurkundige scherpzinnigheid aan onze meer gevorderde verstandelijke ontwikkeling voldoet.' zo spreekt men. Ik verneem die toon allerwegen en hij komt in allerlei vorm tot ons - maar altijd afkeurende wat God doet in Zijn Voorzienigheid, afkeurende wat God schenkt in de Bijbel, afkeurende wat de Heilige

Geest in Zijn Goddelijk werk doet. Wij haken, zoals de oude Atheners, naar wat nieuws; wij weten niet wat wij verlangen. In onze murmurerende stemming klagen wij over iedereen en over alles, zoals de Israëlieten dat deden; ze klaagden over God, ze klaagden over Mozes, ze klaagden over het manna. Ze zouden ook over Aäron geklaagd hebben, maar gelukkig was deze voor enige tijd gestorven, en daarom stortten ze al hun gal op Mozes uit. In zulk een toestand komt mensen niets goeds voor: niets kan dan goed zijn. De gehele wereld is dan verkeerd; en wanneer ze omgekeerd was zou het juist even verkeerd zijn - misschien nog wel verkeerder dan ooit. Ik zie, u glimlacht daarover. Nu, wij mogen er om glimlachen, mijn broederen, maar het is om er bij te wenen. Want laat mij u een woord herinneren: *'De Heere hoorde hun murmureringen.'* Dat is het hoog-ernstige in deze zaak. Wij verheugen ons dat God onze gebeden hoort; daarnaar verlangen wij; maar is het niet verschrikkelijk dat God ons morren hoort? Er zijn twee dingen die God altijd hoort. Weet dit wel! Het eerste is het geroep van het geloof en het tweede is het geroep van 't ongelooft. Wanneer wij sterk in het geloof zijn, kan de Heere iets met ons en voor ons doen, kan Hij ons door alle moeilijkheden heen helpen, zodat wij met de apostel kunnen getuigen: *'Ik vermag alle dingen door Christus, die mij kracht geeft.'* Maar indien wij aan het ongelooft toegeven, kan Christus niets met ons doen, zoals geschreven is: *'Hij kon aldaar geen kracht doen wegens hun ongelooft.'*

Boezemt het u geen zorg in, terwijl u aldoor mort en klaagt, dat God dit alles hoort? Wat meer zegt, zoals de Heere gewoon is te antwoorden op het gelovig gebed, als geeft Hij menigmaal antwoord op het geroep van het ongelooft. Ik heb een broeder luid horen klagen over zijn geringe en draaglijke last, en heb bemerkt dat God zijn ongeduld beantwoordde met grote beproevingen. Als kinderen om niets schreien, is het nodig dat ze iets krijgen om over te schreien; en wanneer wij mismoedig worden, terwijl er werkelijk geen reden toe bestaat, zullen wij waarschijnlijk daarop antwoord krijgen door onverwachte wederwaardigheden. Wanneer wij gaan klagen terwijl wij moesten zingen, is het zeer waarschijnlijk dat wij gegronde reden tot klagen zullen krijgen. Want staat er niet van de Heere geschreven: *'Bij de verkeerde bewijst Gij U een worstelaar?'* Wanneer wij ons zachtmoedig, onderworpen, en berustend aanstellen en met David zeggen: *'Mijn ziel is in mij als een gespeend kind'*, dan openbaart zich de Heere vriendelijk en goedertieren aan ons en wordt ons pad door Zijn liefde verlicht. Maar Hij heeft betuigd: *'Indien u in tegenheid met Mij wandelt, zal Ik in tegenheid met u wandelen.'* Daarom, broederen, indien wij op enigerlei wijze mismoedig worden, laat ons dan bidden dat wij niet verder op die weg mogen voortgaan noch tegen de Heere en Zijn Voorzienigheid strijden. Dat wij tot het vertrouwen, de blijdschap en het geloof mogen wederkeren, maar niet voortgaan totdat wij in de poel van de murmuring vervallen en daarin voor nog erger dingen blijven steken.

III. De Heere zendt de murmurerenden vroeg of laat draf toe. Dit is ons derde hoofdpunt. Wij lezen dat zodra het volk over God en over Mozes en over het manna begon te morren, *'de Heere vurige slangen onder het volk zond, die het volk beten, en er viel veel volks van Israël.'* Vurige slangen waren op Gods bevel gereed; het ontbreekt de Heere nooit aan middelen ter kastijding. Daar was geen tijdsverloop tussen de zonde en de bezoeking, want de zonde was schaamteloos en onverschoonlijk.

Kan God vurige slangen onder Zijn eigen volk zenden? De Israëlieten waren toch degenen die aten van het manna, die *'dronken uit de geestelijke steenrots die hen volgde, namelijk Christus'*. Ze waren 's Heeren zichtbare gemeente in de woestijn, en hoewel niet allen in geestelijke zin Zijn kinderen, toch waren ze de typen van zijn

uitverkorenen, de vertegenwoordigers van zijn gehele geliefde gemeente.

Nu, broeders, de Heere kan in zijn vaderlijke toorn vurige slangen onder een twijfelmoedig en opstandig volk zenden en degenen die Hem door hun zonden tartten, plaagden zichzelf.

De vurige slangen vertonen zich in verschillende gedaanten. Soms zijn het nieuwe beproevingen. De Israëlieten, voor zover ik weet, hadden nooit deze glinsterende of vurige slangen gezien. Het was alsof ze uit het woestijnzand opkwamen en beten, hoe voorzichtig men ook was, en het vergif drong in het bloed, en veroorzaakte brandende wonden, zodat de mensen van het hoofd tot de voeten als in brand stonden, onder hevige pijn, en worstelend met de dood. Het was ontzettend te midden van vurige vliegende slangen te wandelen. De Heere beware ons daarvoor. Maar Hij kan, wanneer wij onze gemelijkheid botvieren, ons een nieuwe een onbekende smart toezenden, een klemmende beproeving die zich om ons heen slingeren en wringen kan - een plotselinge bedroefing die de fontein van ons leven vergiftigt: en spoedig kan dit over ons komen, als een kastijding omdat wij in veel gelukkiger omstandigheden niet in God geloofd hebben.

Bij sommige Christenen kunnen deze vurige slangen de opwelling van hun eigen boze neigingen zijn. Ik heb meermalen gezien dat de boze neigingen in een kind van God lang rustig en stil waren. Ze waren er wel, maar ze moesten zich schuil houden evenals dieven die bij het daglicht niet durven tevoorschijn komen, en zo lang genoot het kind van God rust. Maar de goede man is ontmoedigd geworden en gaan klagen en toen braken die innerlijke boosheden over hem los en sloten hem in, als ontelbaar en gereed om hem te steken als een bijenzwerm. Sommigen van onze weten wat dit zeggen wil: de levende, door ons dood gewaande zonden die ons eigen waren, hebben ons in een dodelijke benauwdheid gebracht; plotseling leefden ze in ons op en wij moesten er tegen strijden om onzes levens wille.

Ook is het mogelijk dat God de satan tegen ons loslaat wanneer wij ongelovig zijn. Werkelijk, er kunnen geen vuriger slangen voor ons nodig zijn dan de inblazingen en ophitsingen van de duivel. O mijn broeder, wanneer u satan ooit ontmoet hebt en man tegen man met hem hebt gestreden, dan zeggen uw littekenen u welk een vreselijke tegenstander hij is. Hij blaast gedachten in onze harten die niet uit onze eigen geest zijn en nooit daaruit zouden gekomen zijn - godslasterlijke gedachten van helse oorsprong; en die tracht hij ons voor onze eigen te doen houden. Hij werpt zijn bommen in onze ziel, en zegt ons dan dat ze ons eigen maaksel zijn. Hij brengt ons aan het twijfelen aan het bestaan van God, de ingeving van de Schrift, de godheid van Christus, de waarheid van het Evangelie, het feit van de opstanding - ja, hij brengt ons tot twijfel aangaande leerstellingen waarvoor wij ons leven zouden willen geven. Deze goddeloosheden zijn van hem, geenszins onze eigen gedachten. Maar, evenals bij vurige slangen, haar beet is vreselijk. Ondertussen roert onze vijand de grote hellestrom over onze vroegere zonden en tracht de stem te smoren van de genade en van dat dierbare bloed dat *'betere dingen spreekt dan dat van Abel.'* Zo wil hij ons tot wanhoop voeren.

O die vurige slangen! Het is veel beter, mijn broeders, bezocht te worden met armoede en smart dan te worden aangerand door de helse gedachten die van satan komen. Het ware ons beter vertreden neer te liggen zoals het stof onder onze voeten en dat elk deeltje een foltering was, dan vervuld te zijn met de wanhopige gedachten die satan verwekken kan in onze ziel. Hoedt u, bid ik u, te klagen, u die alle moed gaat verliezen. Keer tot uw kinderlijk geloof terug. *'Werpt de vrijmoedigheid niet weg, welke een grote vergelding des loons heeft'*, opdat u door uw ongeloof niet vervalt tot klagen en dan door uw klagen vurige slangen uitbroedt uit de grond die u betreedt.

IV. Maar nu, in de vierde plaats, komt het geneesmiddel. Wat moet er gedaan worden wanneer Israël door vurige slangen gebeten wordt?

Het eerste is schuldbelijdenis. Ze gingen tot Mozes en riepen uit: *'Wij hebben gezondigd.'* O welk een heerlijke kunst - die kunst van schuld belijden: ze reinigt het hart van hoogst gevaarlijk stof! Niets komt mij afschuwelijker voor dan onze zonden te belijden aan iemand als wijzelf. Neer te zitten voor het oor van een priester en daarin al de boosheid van uw ziel uit te gieten en elke vraag te beantwoorden die hij u voor wil leggen, - dat moet, naar mij dunkt, een van de vreselijkste vuurproeven zijn die een menselijk gemoed kan te doorstaan hebben. Ik weet dat de satan zeer vindingrijk is in het bedenken van middelen om de mensen te verderven en hem tot het geringste overblijfsel van schaamte te ontroven, zowel als om bom tot elke misdaad in staat te stellen; maar ik geloof dat een raadselachtige belijdenis zijn laatste en vreselijkste uitvinding is om de ziel dieper dan door de zonde, die allen gemeen hebben, te verderven. Het moet op de vreselijkste vereenzelviging met het kwaad uitlopen, die een menselijke ziel kan overkomen. Maar zijn zonde aan het oor van Christus te belijden is iets geheel anders. Met Hem in de eenzaamheid te gaan en Hem al onze overtredingen en verzoeken te klagen - dat is een even grote zegen als het andere een vloek is. Wij behoeven niet te vrezen Hem te zullen bezoedelen; en enkel zegen is er in gelegen ons voor Hem bloot te leggen, die in staat is alle zonden weg te nemen door Zijn dierbaar bloed. Het eerste wat wij te doen hebben is tot onze grote Hogepriester te vluchten en Hem onze zonden te belijden.

Het tweede middel tot verlossing was dat Mozes bad voor het volk. Zo bestaat ons grote redmiddel van vurige slangen, schrikwekkende gedachten en verzoeken, in voorspraak. *'Indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een voorspraak bij de Vader: Jezus Christus, de Rechtvaardige.'* Indien wij verslagen en moedeloos zijn, wanneer wij door ongelovige uitingen gezondigd hebben, laat ons dan met ons armelijk, klein en geschonden geloof heengaan, en de gezegende tussenkomst inroepen van de Middelaar Gods en van de mensen, om voor ons bij God tussenbeide te treden, en voor ons te bidden dat onze zonden mogen worden uitgedelgd. O, hoe heerlijk, die Pleitbezorger te hebben. Kom, u die des Heeren bent, en overtreden hebt, en verblijd u hierin, dat Hij voor overtreders tussenbeide treedt, en allermeeft dat Hij machtig is u te verlossen.

Maar nu komt het grote geneesmiddel. Na de belijdenis van het volk en het gebed van hun middelaar, beval de Heere aan Mozes een koperen slang te maken en die te verhogen, opdat het volk daarop zien mocht en behouden worden., Geliefden, toen ik voor 't eerst als een arm zondaar tot Christus kwam en tot Hem opzag, was Hij mij het dierbaarst van wat mijn ogen ooit aanschouwd hadden. Maar hedenavond heb ik tot Hem opgezien, terwijl ik tot u sprak, gedachtig aan mijn eigen moedeloosheden en mijn eigen klachten, en nu is de Heere Jezus mij dierbaarder dan ooit. Ik ben zeer ongesteld geweest, en zwaar gedrukt, en ik vrees, ook weerstrevig, en daarom zag ik opnieuw tot Hem op, en ik verzeker u dat Hij hedenavond dierbaarder in mijn ogen is dan Hij weleer was. Het is heerlijk dat er een fontein voor zondaren geopend is ter reiniging; maar ik wil u op iets wijzen dat nog heerlijker is - *daar is een fontein voor het huis van David en voor de inwoners van Jeruzalem tegen de zonde en tegen de onreinheid.* Die fontein is niet alleen voor de bijwoners, maar voor de heiligen, voor de burgers van Jeruzalem, voor het huis van David. *'Indien wij in het licht wandelen, zoals God in het licht is, als hebben wij gemeenschap met elkander'*, doen wij dan nog zonde? Helaas ja, maar *'het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonden.'* In onze beste toestand is dat nog onze reiniging. Als eerst een arm zondaar

uit de poel van de zonde komt, met zijn eigen bezoedeld gewaad, wordt hij wit gewassen door het bloed van Christus op het ogenblik dat Hij in Jezus gelooft; en ziet, wanneer hij de hemel binnentreedt en voor de glazen zee van de hoogste heerlijkheid staat, zal nog van hem en zijn medegenoten getuigd worden: *'Zij hebben hun lange klederen gewassen en hebben hun lange klederen wit gemaakt in het bloed des Lams.'* De koperen slang heeft mij genezen, toen ik voor het eerst op de Heere zag, en de koperen slang geneest mij hedenavond, en zal dat geloven totdat ik sterf. 'Zie en leef!' is voor de gelovigen zowel als voor de zondaren. Voor u, goddelozen, is er leven in het zien op de gekruisigde Christus. Maar evenzeer geldt dit u, die aan Jezus toebehoort, maar de Heilige Geest bedroefd hebt. U die van het geloof bent afgeweken, en begonnen bent met tegen God te twisten en te klagen over Zijn bestuur, daar is leven ook voor u in de verhoogde Heiland. Daar zijn geen twee wegen ter zaligheid - één voor zondaren en één voor gelovigen. Daar zijn geen twee bodems waarop wij staan - de grond van de verlore zondaar en de grond van de verlore gelovige. Nee, dezelfde grond is het waarop beiden staan: 'Rots der eeuwen, ontsluit u voor mij, opdat ik in u schuil.' Dit is de taal van Hem, die Zijn God sinds een halve eeuw gediend en het Evangelie gepredikt heeft zoals een Luther of een Calvijn, evenals het de taal is van de sidderende, schuldige en veroordeelde zondaar voor de levende God.

Ziet u niet waar volgens de Schrift de koperen slang te stade komt? Aan het einde van de pelgrimstocht, juist vóór het overgaan van de Jordaan, staarde Israël op de koperen slang. Toen zondigde het volk, en toen is daar voor hen in al zijn glans het gezegende schaduwbeeld van Christus opgericht: *'Gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, alzo moet de Zoon des mensen verhoogd worden, opdat een iegelijk die in Hem gelooft niet verdere, maar het eeuwige leven hebbe.'* - 'Niet zou verderven!' Zelfs een gelovige heeft nog aan zich wat hem ten verdere zou doen gaan, indien hij niet nog zag op het verordende middel tot behoud. Jezus is verhoogd ook opdat gelovigen niet zouden verloren gaan, maar door de genade ten eeuwige leven zouden worden bewaard. Wij hebben op Jezus te zien zolang als wij leven. *'Ziende op Jezus, de oversten Leidsman en Voleinder des geloofs.'* Ziet op Hem, blijft op Hem zien, altijd op Hem zien! God geve dat wij aanhoudend op Hem blijven zien zoals wij op Hem hebben leren zien. Hij lere ons op Hem zien zoals wij nog nooit op Hem gezien hebben, Zijn Naam ten prijs, eeuwiglijk en altoos. Amen.

3. DE BESTE OORLOGSKREET

'De Heere, zijn God, is met hem, en het geklank des Konings is bij hem.'

Numeri 23: 21.

Het was een zonderling schouwspel, de koning van Moab en zijn vorsten de hoogten van de steenrotsen in gezelschap van dat vreemde wezen, de oosterse profeet Biléam, te zien beklimmen. Ze trachten Israël met een afgunstig oog te bespieden en vervloekingen te slingeren tegen hun tenten in de vlakte daar beneden. U ziet hen van de bergen staren op de legerplaats in de woestijn daarginds, zoals de gieren hoog in de lucht op hun prooi loeren. Ze bespieden met een scherpe en woeste blik. List en boosheid spreken uit heel hun gedragingen. Hoe verlangt Balak het volk, dat hij vreest, te vernietigen! Zij trachten heimelijk door bezweringen en toverij kwaad te brengen over het volk, dat Jehovah uitverkoren en in de woestijn geleid had.

U ziet hen hun zeven varren en zeven rammen offeren op zeven altaren, die ze op de hoogten van Pisga gebouwd hebben; en Biléam gaat heen om te wachten op het woord dat in zijn mond gelegd zal worden, zodat hij in staat zal zijn om te profeteren.

Hoogstwaarschijnlijk heeft Mozes op dat ogenblik hier niets van geweten; en zeer zeker wist het volk in de vlakte in 't geheel niets van de verfoeilijke samenzwering. Daar zijn de stammen in de vallei gelegerd, onbewust van het kwaad dat er gebrouwen werd en in geen geval bij machte om het laaghartige plan, ook zelfs al waren ze er tegen op hun hoede. geweest, te beletten. Welk een voorrecht was het voor hen, dat ze bewaakt werden door een Wachter, en wel een heilige, Wiens oog nooit sluimeren kan. Hoe waar is het: *'Ik de Heere behoed die, ieder ogenblik zal Ik hem bevochtigen; opdat de vijand hem niet bezoeke, zal Ik hem bewaren nacht en dag.'* De ogen van de Heere zijn geslagen op Biléam de huurling, en op Balak, de zoon van Zippor: tevergeefs peinzen ze op bezweringen en plegen ze toverij; ze zullen volkomen beschaamd worden en bedrogen uitkomen. Ze werden in hun listige plannen te schande gemaakt en hun voornemens ten enenmale verijdeld, en dat om een heel eenvoudige reden: daar staat geschreven: de Heere is daar. Gods tegenwoordigheid te midden van Zijn volk is als een vurige muur: Mijn licht en Mijn heerlijkheid in hun midden. De Heere is hun licht en hun heil, voor wie zullen ze vrezen?

Och mensen, nog heeft God een volk, een overblijfsel naar de verkiezing van de genade, dat vreedzaam als schapen te midden van dewelke u woont.

Wanneer wij, als een afdeling van de Gemeente des Heeren, op onze omgeving staren, dan zien wij veel dat ons oorzaak geeft om wakende te zijn. Want Satan rust nooit, dag noch nacht. Gelijk een brullende leeuw gaat hij rond, zoekende wie hij zou mogen verslinden; hij smeedt in 't geheim zijn boze plannen; indien het mogelijk ware, zou hij zelfs de uitverkorenen verleiden.

Deze vorst van de duisternis heeft op aarde veel zeer ijverige dienaren, die zee en land omreizen, teneinde afvalligen te maken, die al hun krachten inspannen, en al hun listen en lagen gebruiken om op de één of andere wijze het Koninkrijk van God te verwoesten, en de waarheid van onder de hemel uit te roeien. Het bedroevendst van alles is, wanneer men sommige mensen ontmoet, die enigermate met de waarheid bekend zijn, zoals met Biléam 't geval was, die een verbond met de tegenpartijder van het ware Israël aangaan. Deze verenigen al hun kunstgrepen en gebruiken alle mogelijke middelen om het Evangelie van de genade van God, en de Gemeente die het belijdt volkomen te verwoesten. Wanneer de Gemeente niet verwoest wordt, heeft ze haar vijanden daar niet voor te danken, want deze zouden haar spoedig verslinden.

Als wij letten op de tekenen des tijds, krimpt ons hart van droefheid ineen. Want de ongerechtigheid loopt over, de liefde van menigeen verkoelt, veel valse geesten zijn in groten getale over de aarde rondgetrokken, en sommigen die wij als onze medestanders beschouwden, hebben zelf bewezen, dat ze een geheel ander beginsel zijn toegedaan.

Hoe nu? Zouden wij ontmoedigd zijn? Volstrekt niet, want dezelfde God, Die in het midden van de zijnen in de woestijn was, is ook in de Gemeente van deze onze tijd. Wederom zullen haar tegenstanders de neerlaag lijden. Nog wil Hij haar beschermen, want de Heere heeft Zijn Gemeente op een rots gebouwd en de poorten van de hel zullen haar niet overweldigen. Want God is een toevlucht voor de zijnen, hun sterkte, als ze door droefheid kwijnen; ze werden steeds zijn hulp gewaar in zielsbenauwdheid, in gevaar.

Uit ons tekstwoord blijkt de grote bescherming van de Gemeente van God, Die haar een waarborg is tegen alle gevaren, bekende zowel als onbekende, wereldse zowel als duivelse: - *'De Heere, zijn God, is met hem, en het geklank des Konings is bij hem.'*

Mag de Heilige Geest mij bijstaan terwijl ik tracht te spreken, ten eerste, over Gods tegenwoordigheid bij zijn volk; ten tweede, over de gevolgen van die tegenwoordigheid; en ten derde, hierover, hoe, door de genade van God, die tegenwoordigheid voortdurend in ons midden moet bewaard worden.

I. Laat ik ten eerste spreken over Gods tegenwoordigheid bij de Zijnen.

Het is een buitengewone tegenwoordigheid, want Gods gewone en dagelijkse tegenwoordigheid is overal. Waar zouden wij heenvlieden voor Zijn aangezicht? Hij is in de hoogste hemel en in het onderste van de hel; de hand des Heeren is op alle hoge heuvel en Zijn macht is in alle diepe plaatsen. Deze kennis is te hoog en wonderbaar voor ons: nog is God overal tegenwoordig, want in Hem leven wij en bewegen wij ons en zijn wij. Bovendien is er een bijzondere tegenwoordigheid. Want God was te midden van Zijn volk in de woestijn en Hij was niet in het midden van de Moabieten en Edomieten, hun vijanden, en God is in Zijn Gemeente, zoals Hij niet is in de wereld. Het is een bijzondere toezegging in het verbond, dat God bij Zijn volk wil wonen en in hun midden wandelen. In de gave van de Heilige Geest is de Heere in dit uur met ons en in ons. Hij zegt van Zijn Gemeente: *'Hier wil Ik wonen, want dit heb Ik begeerd.'* Dat is heel wat meer dan Gods zijn nabij ons; het sluit in de gunst van God tot ons, Zijn bewaring van ons, Zijn bemoeiingen met ons. Een nabijheid die steeds zegenend werkzaam is, dat is de tegenwoordigheid, waarover wij spreken.

Hier mogen wij met grote eerbied zeggen, dat God in de volheid van Zijn natuur bij de zijnen is. De Vader is met ons, want de Vader Zelf heeft ons lief. *Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt zich de Heere over degenen, die Hem vrezen.* Hij is nabij ons, voorziet in onze noden, geleidt onze schreden, helpt ons in de tijd, en bereidt ons voor de eeuwigheid. God is waar Zijn kinderen zijn; Hij hoort elke zucht in hun leed en let op elke traan in hun droefheid. De Vader is in het midden van Zijn gezin en handelt er op vaderlijke wijze mede: *'Heere! u bent ons geweest een toevlucht van geslacht tot geslacht.'*

Hij is nooit ver van een iegelijk in wiens binnenste Hij de Geest van de aanneming gegeven heeft, door welke wij roepen: *'Abba, Vader!'* Komt, u kinderen Gods, verblijdt u hierin: uw hemelse Vader is onder u komen wonen en blijft bij u.

Ook hebben wij de tegenwoordigheid van de eeuwige Zoon van God. Zegt Hij niet tot zijn discipelen: *'Ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding van de wereld?'* Is niet dit onze blijdschap, dat waar wij ook samenkomen, wij vergaderen in Zijn naam en dat Hij nog zegt: *'Vrede ze ulieden'*, en zich openbaart aan ons, zoals Hij dat

niet aan de wereld doet? Menigeen onder u weet op de heerlijkste wijze, wat het zeggen wil gemeenschap te hebben met God, want werkelijk *'is onze gemeenschap met de Vader, en met zijnen Zoon Jezus Christus'*; en wij zouden deze gemeenschap niet smaken, wanneer wij geen toegang gekregen hadden door zijn kostelijk bloed. Wij bevinden ons heel dicht bij het hart van Jezus Christus: Hij woont bij ons; ja, Hij is één met ons.

Bijzonder heeft deze tegenwoordigheid betrekking op de Heilige Geest. Hij is het, die de Heere Jezus vertegenwoordigt, sedert Hij van ons gegaan is. Wij hebben twee delen van Christus' Geest, daar wij Hem nu zien, dat Hij opgevaren is; evenals Eliza twee delen van Elia's geest ontving, zoals de profeet zegt: *'Indien u mij zien zult, als ik van bij u weggenomen wordt, het zal u alzo geschieden'*; dat is, twee delen van mijn geest zullen op u zijn. Het was nuttig, dat onze Heere en Meester heenging, opdat de Geest gegeven mocht worden. Die Geest, eenmaal op de Pinksterdag uitgestort, is nooit weer weggenomen. Hij gaat nog voort Zijn gaven uit te delen, en werkt, bestuurt, bezielt, troost, oefent geheel het gezegend ambt van de Verlosser uit, en is voor ons en in ons Gods voorspraak, voor de waarheid en voor ons pleitende. Ja, geliefde vrienden, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest zijn in het midden van de ware gemeente van God, als die gemeente in een rechte en gezonde toestand verkeert; en wanneer de drie-enige God van de gemeente geweken is, moeten haar banieren door het stof gesleept worden, want haar strijders hebben hun kracht verloren. Dit is de heerlijkheid van de Gemeente Gods: dat ze de genade van onze Heere Jezus Christus, en de liefde Gods des Vaders, en de gemeenschap van de Heilige Geest heeft, om haar tot nimmer eindigende zegen te zijn. Welk een heerlijkheid Vader, Zoon en Heilige Geest te hebben, die de Godheid openbaart in het midden van onze bijeenkomsten en een iegelijk van onze zegent.

Want God bij ons wonende: welk een genadige tegenwoordigheid is dat! En wil God dan in waarheid onder ons wonen? Zal Hij, Wie de hemel der hemelen niet kan omvatten, bij de zijnen blijven? Hij wil! Hij wil! Geprezen zij zijn naam: *'Weet u niet, dat uw lichamen tempelen van de Heilige Geest zijn?'* God woont in ons. Wondervol woord! Wie kan de diepte van deze genade peilen? Het geheim van de vleeswording evenaart het geheim van de inwoning. Dat God de Heilige Geest in onze lichamen wil inwonen is even buitengewoon als dat God de Zoon wilde wonen in dat lichaam, hetwelk geboren was uit de gezegende maagd. Wonderbaar, zeer wonderbaar is dit, dat de Schepper in Zijn schepselen wil wonen, dat de Oneindige in eindige wezens verblijf wilde houden. En toch is het zo. Want Hij heeft gezegd: *'Zekerlijk zal Ik met u zijn.'*

Welk een ontzag boezemt dit zich geven aan elke ware gemeente Gods in! U mag naar deze of gene bijeenkomst gaan of haar verlaten en u mag zeggen: 'Hier vinden wij schoonheid; hier treffen wij versierselen, muziek, kerkelijke schoonheden, bouwkunde, welsprekendheid en dergelijke aan!' maar wat mijn gemoed betreft, ik ken niets dat meer eerbied in een mens opwekt dan de gewaarwording - de Heere is hier. Welk een kalmte komt er dan in de ziel! Hier is de plaats voor de ingehouden adem, de ongeschoeide voet en de verslagen geest. Nu staan wij op heilige grond.

Als de Heere in de majesteit van Zijn eindeloze liefde nederdaalt om in de harten van de mensen zijn werk te beginnen, dan gaat het ons zoals in Salomo's tempel, toen de priesters niet konden staan om te dienen omdat de heerlijkheid des Heeren het huis des Heeren had vervuld. De mens wordt ter zijde gezet, want God is dáár. In zulk een geval is het voor de welbespraaktste des te beter er het zwijgen toe te doen. Want dan ligt er meer nadruk in een volstrekt stilzwijgen dan in de sierlijkste bewoordingen. *'Hoe vreselijk is deze plaats! Dit is niet dan een huis Gods, en dit is de poort des*

hemels. 'Waarom? Omdat Jakob gezegd had: *'Gewisselijk is de Heere aan deze plaats.'* Wij beschouw de onbeduidendste bijeenkomsten van de onwetendste personen met plechtige eerbied als God daar is; wij beschouwen de uitgebreidste vergaderingen van de rijkste en beroemdste personen met de grootste onverschilligheid, als God daar niet is.

Dit is het enig nodige voor de Gemeente. De Heere God moet in haar midden zijn, of ze is niets. Als God daar is, zal er vrede binnen haar muren zijn en voorspoed in haar paleizen. Maar indien de Heere er niet is, wee dan over hen, waar in Zijn naam gesproken wordt, want ze zullen met droefheid uitroepen: *'Wie heeft onze prediking geloofd?'* Wee over het wachtend volk, want ze zullen ledig weggaan! Wee over de zondaars in een verlaten Sion, want voor hen is er geen heil! De tegenwoordigheid van God maakt de gemeente tot een vrolijke, gelukkige, eerbiedwekkende plaats: deze geeft eer aan Zijn naam en vrede aan Zijn volk. Maar zonder deze is aller gelaat bleek, aller hart treurig.

Broeders, deze tegenwoordigheid van God wordt duidelijk bespeurd door de begenadigden, niettegenstaande anderen er niets van mogen merken. En toch dunkt mij, dat de goddelozen haar in zekere mate moeten ontwaren, - als ze in de bijeenkomst verschijnen, worden ze op geheimzinnige wijze, ze weten niet waardoor, getroffen; en indien ze al niet onmiddellijk meegaan in de aanbidding van de tegenwoordig zijnde God, toch hebben ze een diepe indruk gekregen voor iets van die aard veroorzaakt kon worden door het geluid van een menselijke stem, of door de grootsheid van uitwendig vertoon. Ze gevoelen, dat iets hun ontzag inboezemt en trekken zich verlegen terug. Zeer zeker weet de duivel waar God is niemand weet het beter dan hij. Hij haat het leger, waarvan Jehovah de aanvoerder is; daartegen verdubbelt hij zijn vijandschap, vermenigvuldigt zijn aanslagen en oefent al zijn macht uit. Hij weet waar Zijn koninkrijk de dapperste aanvallers vindt, en daarom valt hij hun hoofdkwartieren aan, evenals Biléam en Balak weleer deden.

Laat ons een ogenblik op Biléam letten. Laten wij nimmer om beloning de weg van Biléam bewandelen. Maar laat ons een ogenblik op zijn weg stilstaan, opdat hij ons ter waarschuwing strekke. Deze man heeft zichzelf voor goud verkocht en meende, dat hij God kende en te spreken naar hem ingegeven werd, maar hij kende Hem niet in zijn hart, maar was bereid Gods volk tegen loon te vervloeken. Hij werd in zijn voornemen gestuit, omdat God daar was. Het verdient een ogenblik onze aandacht om te zien welk soort van God Jehova in Biléams schatting is. Hij beschrijft ons God in vers 19: *'God is geen man, dat Hij liegen zou, noch eens mensen kind, dat het Hem berouwen zou; zou Hij het zeggen en niet doen? Of spreken en niet bestendig maken?'* Biléam ontwaarde, dat de God, die in het midden van Zijn volk was, niet een veranderlijk God is, niet een valse God, niet Één die belooft en vergeet, of belooft en Zijn Woorden intrekt, of belooft, wat Hij niet kan en wil volbrengen.

De God van Israël is betrouwbaar en waar, onveranderlijk, onwrikbaar: al Zijn beloften zullen vervuld worden: geen enkele van Zijn Woorden zal ter aarde vallen: *'Zou Hij het zeggen en niet doen? Of spreken en niet bestendig maken?'* Welk een stof tot blijdschap, zulk een God als Deze bij ons te hebben - een belovend God en Die een waarmaker van Zijn beloften is; een God Die bemoeienis houdt met Zijn volk, zoals Hij verklaard heeft te willen doen; een God Die zijn volk vertroost en vrolijk maakt en in hun beproevingen volbrengt wat Zijn Woord hun heeft toegezegd, als ze Hem verbeiden. Deze God is onze God eeuwiglijk en altoos; Hij zal ons geleiden tot de dood toe.

Geliefde vrienden, soms horen wij de mensen spreken over het verval van de Kerk. Wij vrezen, dat sommige kerkgenootschappen moeten vervallen. Overal waar dit

verval plaats heeft, is de oorzaak er van te zoeken in de afwezigheid van de Heere der heirscharen, want Hij Zelf kan niet vallen.

Ik hoorde iemand, die over het district waarin hij woonde sprak, zeggen: 'wij zijn een godsdienstig volk; bijna het gehele volk verlangt plaatsen voor openbare eredienst, maar', voegde hij er bij, 'ik ben verplicht er bij te voegen, dat wij weinig sporen van geestelijk leven aantreffen. De ene gemeente heeft haar bidstonden opgegeven; een andere ondervindt, dat het bij haar meer aankomt op een aangenaam samenzijn dan op aanbidding, en nog een andere spreekt zich onverholen vóór wereldsgezindheid uit.' Dit is een getuigenis even verschrikkelijk als algemeen. Het ergste dat van enige Christelijke gemeente gezegd kan worden is dit: *'Gij hebt de naam dat u leeft en u bent dood.'* *'Gij bent noch koud noch heet.'*

Onze Heere Jezus zegt: *'Och, of u koud waart of heet. Zo dan, omdat u lauw bent, en noch koud noch heet, Ik zal u uit Mijn mond spuwen.'* Een gemeente zonder leven en ijver maakt Christus ziek; Hij kan het niet verdragen. Hij kan openbare goddeloosheid eerder dulden dan een godsdienstige belijdenis, waar het leven en de kracht uit geweken is, nadat ze tot lauwheid is afgekoeld. Daarom behoren wij derhalve te bidden, dat de tegenwoordigheid van God voortdurend in het midden van de zijnen blijve.

Gij Herder Israels sluimert niet,
die cherubs om U henen ziet,
En de uitverkoren schaapjes leidt
door diepte en woeste eenzaamheid:
Uw Kerk is thans in de woestijn;
bestraal ons, wil ten Gids ons zijn;
Bekeer ons, schenk Uw liefde ons weer;
wij zuchten, dan gered, niet meer.

II. Laat ik, teneinde uw verlangen daarnaar op te wekken, tot het tweede gedeelte van mijn onderwerp overgaan, dat kortelijk omschreven kan worden met deze woorden: 'De gevolgen van deze Goddelijke tegenwoordigheid.' Sommige van deze gevolgen worden in de samenhang, waarin onze tekst voorkomt, gemeld. Één van de eerste is leiding: *'God heeft hen uit Egypte uitgevoerd'* (vers 22). Als God in het midden van Zijn volk is, dan leidt Hij het, zodat wij blijmoedig mogen zingen: 'Hij leidt mij; Hij leidt mij', en met David: *'Hij voert mij zachtjes aan zeer stille wateren.'*

Als wij God hebben, hebben we geen andere leider in de gemeente nodig, want Zijn oog en Zijn arm zal Zijn volk geleiden. Ik ben er altoos bang voor, menselijke heerschappij in een gemeente te hebben en evenzeer maak ik mij bevreesd voor een bestuur naar menselijke regels. Ik ben er bang voor, als het berust bij één, of twee, of twintig personen; het gezag moet bij de Heere Zelf berusten. Die Gemeente, welke God in haar midden heeft, bestuurt zichzelf, en gaat de rechte weg zonder enig ander geleide dan dat hetwelk ontstaat door de werking van de Heilige Geest. Zulk een Gemeente blijft bijeen, zonder eenvormigheid te beogen, en gaat ter overwinning, hoewel ze nooit geraas maakt. Die beweging is de ware, welke door God geleid wordt; en die is zeker in alle opzichten slecht, welke langs de beste weg geleid wordt, maar bij afwezigheid van God. Organisatie is uitmuntend goed, maar soms gevoel ik neiging om mij met Zwingli in de strijd te mengen als hij zegt: 'In de naam van de heilige Drie-eenheid maak u los van alles'. Want wanneer iedereen vrij is, is iedereen, mits God maar tegenwoordig zij, gebonden, om het goede te doen.

Wanneer ieder mens handelt overeenkomstig de Goddelijke aandrift in zijn binnenste, zal er weinig behoefte aan reglementen zijn: waar God heerst is alles in orde. Evenals de stofdeeltjes van een geheel gehoorzamen aan de aanwezige macht van God, als

ook moet elk gelovige afzonderlijk gehoorzamen aan de ene grote aandrijvende inwerking. O, laat het aan God over, Zijn Gemeente te leiden: en ze zal op de rechte weg geleid worden. Verval niet in voorliefde voor dit of dat bijzonder stelsel, mijn broeder: prijs niet dit of dat werkplan aan! Ontvang de Geest van God, en bijna elke gestalte, die het geestelijk leven aanneemt, zal een model van geestkracht zijn, dat geschikt is voor de bijzondere omstandigheden. God leidt Zijn volk nooit langs verkeerde wegen. Dat volk heeft de vuur en wolkkolom te volgen. Want al leidt deze het door de zee, ze zullen er droogvoets overgaan; al leidt ze het door een woestijn, ze zullen onderhouden worden; al brengt ze het in een dorstig land, ze zullen drinken uit de volle waterstromen uit de rots. Wij moeten de Heere bij ons hebben, om ons in de ons toegezegde rust te brengen.

De daarop volgende zegen is kracht. *'Zijn krachten zijn als van een eenhoorn'* (vers 22). Algemeen wordt aangenomen, dat het hier bedoelde schepsel een uitgestorven soort van wilde os is, die het meest overeenkomt met de bizon of Amerikaanse buffel in de tegenwoordige tijd. De betekenis zou dus zijn: *'Zijn krachten zijn als van een bizon.'* Welk een grote kracht, welk een verbazende sterkte, welk een onweerstaanbare macht mag men met zekerheid verwachten in een gemeente waar God is! En hoe ontembaar is de levenskracht! U kunt deze bizon niet voor ieders ploeg spannen: hij volgt zijn eigen levenswijze, en heeft zijn eigenaardige manier van doen. Als de Heere met een gemeente is, bestaat haar sterkte niet in het aantal personen, hoewel dit zeer spoedig groter kan worden; haar sterkte bestaat niet in rijkdom, hoewel God zorgen zal dat het geld er komt als 't nodig is: haar sterkte ligt in God, en die sterkte wordt onweerstaanbaar, ontembaar, onoverwinnelijk. Kracht en sterkte zijn des Heeren. Ik vrees dat, wat menige vereniging onder het Christenvolk nodig heeft, deze sterkte is. Let eens op ginds geestelijk lichaam: het is groot en uit gebreid, maar de spierkracht ontbreekt er aan: het is een uitwendig keurige organisatie, maar ziel, zenuw, ruggengraat ontbreken er aan.

Waar God is, zal men zekerlijk levenskracht aantreffen. Toen de Geest van God op de eerste heiligen nederdaalde begonnen ze met bovennatuurlijke kracht te spreken; en hoewel ze vervolgd werden, kon men hen niet tot zwijgen brengen. Geen toorn kon in hun mond gelegd worden, om hem te snoeren, want ze begaven zich overal heen om te prediken. Van het ware Israël zal gezegd worden: *'Zijn krachten zijn als van een eenhoorn deze kunnen niet gebreideld of overmeesterd worden.'*

Wat nu volgt is veiligheid. *'Want er is geen toverij tegen Jacob noch waarzeggerij tegen Israël.'* De tegenwoordigheid van God verijdelt ten enenmale al de aanvallen van de boze. Ik heb, geliefde broeders, in deze gemeente, waar wij in grote mate Gods tegenwoordigheid gesmaakt hebben, opgemerkt, dat alle mensen rondom ons deze mening zijn toegedaan en ook dit gevoelen, dat tot dusver onze leden als een macht hebben pal gestaan.

Men heeft mij wel eens gevraagd: *'Moet u niet nu en dan de dagelijks voorkomende twijfelingen tegenspreken?'* Ik antwoord: nee. Ze komen op mijn weg niet voor. *'Hebben de moderne gevoelens uw gemeente niet verontrust?'* Dat hebben ze niet gedaan. Waarom niet? Omdat God er is, en het geestelijk leven bij krachtige inspanning niet als het offer van een ziekte zal bezwijken. Waar genade heerschappij voert, is voor moderne twijfelingen geen plaats. Wanneer de mensen in dat kwaad vervallen, gaan ze, waar zo iets geduld wordt, of waar er ten slotte zelfs voor gestreden wordt; waar ze op deze of gene wijze hun liefde voor nieuwigheden kunnen openbaren en de denkbeelden van hun eigen wijsheid voeden.

Ontrouw, Socinianisme en moderne gevoelens kunnen geen vorderingen maken, waar de Geest werkzaam is. *'Er is geen toverij tegen Israël noch waarzeggerij tegen Jacob.'*

Wanneer een gemeente de waarheid wil behouden, als houde ze zich bij God en ga haar eigen gang, en ze kan zoals een lam in het midden van de wolven verkeren zonder verscheurd te worden. Laat God met u zijn, en niet alleen het kwaad van de leerstellige dwalingen maar elk ander zal ver van u gehouden worden. Er was juist toen Christus in de gemeente was, een Judas in haar midden; en evenzeer waren er in de dagen van de Apostelen sommigen die van hen uitgingen, omdat ze niet uit hen waren, want indien ze uit hen geweest waren, zouden ze ongetwijfeld met hen gebleven zijn; zodat wij niet mogen verwachten, dat er ook bij ons geen valse broeders zouden zijn. Maar de ware veiligheid van de Gemeente bestaat niet in een geloofsformulier, niet in een besluit om hen, die het formulier schenden, uit te drijven; alleen de tegenwoordigheid van God kan Zijn volk beveiligen tegen de listige aanslagen van hun vijanden.

Deze woorden: *'Er is geen toverij tegen Jacob noch waarzeggerij tegen Israël'*, geven aanleiding tot een paar opmerkingen. Daar zijn steeds enige dwaze mensen in de wereld, die aan toverij en bezwering geloven, maar u, geliefden, indien u de Heere liefhebt, werpt zulke dwaasheden ver van u. Hoort u de mensen niet hier en daar zeggen, dat deze gelukkig en gene ongelukkig is? Deze beschouwing is heidens en onschriftuurlijk. Zegt nooit zulk een onzin. Maar zelfs, wanneer er zulke dingen waren als toverij en waarzeggerij, wanneer dit gebouw vol duivels was en de lucht vervuld met onzichtbare boze geesten, indien wij tot Gods kinderen behoren, dan is er stellig en zeker geen toverij tegen ons. Waarzeggerij kan een kind Gods niet deren: voor hem is de boze geketend. Waarom wij goede moed hebben: als God vóór ons is, wie kan dan tegen ons zijn?

En voorts, God geeft aan Zijn kinderen nog een zegen en deze is, dat Hij in hun midden werkt, dat Hij hen tot een wonderteken stelt, en die buiten staan aanleiding geeft, omtrent hen een onderzoek in te stellen. *'Te dezer tijd zal van Jacob gezegd worden, en van Israël, wat God gewerkt heeft.'* Is dat geen zonderling iets? Hier is Biléam met zijn zeven altaren, en zeven varren, en zeven rammen, en hier is Balak, en ze zijn druk bezig om een of ander vreselijk onheil over Israël te doen komen. De profeet is een man van grote bekwaamheid op het gebied van de geheime kunsten: en wat zegt God? In waarheid zegt Hij: 'Van dit ogenblik af, waarin u tracht hen te vervloeken, zal Ik hen meer dan ooit zegenen, totdat Ik hen zal doen zeggen, en hun vijanden zal doen zeggen: *'Wat heeft God gewerkt?'*'

Broeders, er is een andere vraag: *'Wat heeft Israël gewerkt?'* Ik ben blij dat ik Israëls werk thans niet tot het onderwerp van mijn beschouwing behoef te maken, omdat ik er een heel treurige preek over zou doen; wij hebben lieflijker muziek in de woorden: *'Wat heeft God gewerkt?'* Laat ik u mededelen, niet wat ik gedaan heb, maar wat God gedaan heeft; niet, wat de menselijke natuur, maar wat Gods eigenschap is, en wat de genade van God te midden van Zijn kinderen werken wil. Als God met ons is, zullen wij wonderen zien en tekenen, totdat zij, die rondom ons zijn, zullen zeggen: 'Wat is God gaan doen?' Ja, in u, arme Jacob, worstelaar, met uw verwrikte heupbeen, zullen de mensen een wonder zien en uitroepen: *'Wat heeft God gewerkt?'* Nog veel meer zal dit het geval zijn met u, mijn broeder Israël, u, die de overhand behield en de zegen verkregen hebt; u hebt u vorstelijk gedragen met God en u zult aanleiding geven dat de mensen vragen: *'Wat heeft God gewerkt?'*

Als God met Zijn kinderen is, zal Hij hun een verwoestende kracht geven. Vreest niet. Hier is er het tekstwoord voor: *'Zie, het volk zal opstaan als een oude leeuw, en het zal zich verheffen als een jonge leeuw'* - dat is, als een leeuw in de volheid van zijn kracht, - *'het zal zich niet neerleggen, totdat het de roof gegeten en het bloed van de verslagenen gedronken zal hebben.'* God heeft aan Zijn Gemeente, als Hij bij haar

woont, een aller wonderbaarlijkste, verwoestende kracht tegen de geestelijke boosheid toegekend. Een gezonde gemeente doodt de dwaling, en scheurt het kwaad in stukken. Nog niet zo heel lang geleden liet onze natie slavernij in onze koloniën toe. Mensenvrienden poogden de slavernij uit te roeien. Maar wanneer is ze volkomen afgeschaft?

Toen Wilberforce de Gemeente van God wakker schudde, en toen de Gemeente van God zichzelf in de strijd mengde, toen scheurde ze de boze zaak in stukken. Ik heb mij verblijd over wat Wilberforce zei de dag nadat de akte van de vrijmaking was ondertekend. Hij zei op vrolijke toon tot een vriend, toen alles afgelopen was: 'Is er niet nog wat anders, dat wij kunnen afschaffen?' Dat werd op luchtige toon gesproken, maar de Geest van de Gemeente van God sprak er uit. Ze leeft in strijd en zegepraal; haar zending is, al wat laag is in het land te verwoesten. Zie de grimmige drankduivel, hoe hij de mensen verslindt! Ernstige vrienden zijn tegen hem te velde getrokken, en ze hebben deze en gene dingen verricht, waarvoor wij dankbaar zijn, maar zo de onmatigheid ooit onderdrukt zal worden, dan zal de gehele Gemeente van God zelf moeten opstaan, om er tegen in verzet te komen.

Als de sterke leeuw opstaat, zal de reus van de dronkenschap voor hem bezwijken: *'Hij zal zich niet neerleggen, totdat hij de roof gegeten en het bloed van de verslagenen gedronken zal hebben.'* Ik verwacht voor de wereld de gunstigste gevolgen, wanneer de gehele Gemeente in beweging komt.

Wanneer God bij haar is, zal er geen kwaad wezen, dat ze niet te boven kan komen. Dit ons van mensen volgepropte Londen maakt mij soms verslagen, - de onrust, die onder de lagere klassen heerst en woedt, de algemene onverschilligheid en de toenemende Godloochening van het volk - deze dingen zijn verschrikkelijk. Maar laat de Gemeente van God niet verschrikt worden. Als de Heere in ons midden is zullen wij hiermede handelen, zoals onze voorouders met andere boze dingen gedaan hebben: wij zullen met kracht opstaan en niet neerliggen, eer het kwaad is uitgeroeid. Want de verwoestingen, bedenkt dit wel, door Gods kinderen, zijn geen vernietiging van mannen of vrouw; ze bestaan in het verwoesten van de zonde, het in stukken scheuren van de stelsels van ongerechtigheid. Dit is het wat God Zijn Gemeente zal helpen volbrengen, mits Hij in haar midden is.

Nog iets: de gevolgen van Gods tegenwoordigheid zijn zichtbaar, niet alleen in het algemeen, maar ook in andere gevallen, die wij persoonlijk ondervonden hebben en in nog ruimere mate verder hopen te ondervinden. Merkt er op. Als God in een gemeente is, is er een heilig ontzag in de harten van de zijnen aanwezig; er is ook een volheid van kinderlijk vertrouwen en van hoop, en bijgevolg moed en blijdschap. Als de Heere in het midden van Zijn gemeente is, zijn de voorschriften van Zijn huis buitengewoon lieflijk; Doop en Avondmaal worden hemels geschilderde schilderijen van onze begrafenis in Christus, en van ons leven door Hem; de prediking van het Woord valt als dauw neer en druppelt als de regen; de bidstonden zijn opgewekt en ernstig; wij hebben behoefte, om er uren achtereen te blijven; wij voelen hoe gelukkig we zijn, daar te mogen wezen. Zelfs het huis waarin wij samenkomen, wordt schoner in ons oog; wij hebben de plek lief, waar onze Heere gewoon is met ons samen te komen. Dan valt het werken voor Christus gemakkelijk, nee, we doen het graag; Gods volk behoeft nooit aangespoord te worden, het is vurig in de strijd, als de Heere met hen is. Dan, werkelijk, wordt voor Christus te lijden aangenaam, ja, een soort van strijd wordt er als vanzelf uit geboren.

Ik vermag alle dingen, geen leed is te zwaar om 't lijdzaam te dragen, als Jezus er maar is.

Ik ga onder blijdschap en droefheid steeds voort, Terwijl Hij mijn hoofd met Zijn

linkerhand schoort.

Dan neemt het gebed in geheel de gemeente overvloedig toe, zowel in de binnenkamer als in 't openbaar. Dan wordt de kracht versterkt; de zwakste wordt als David, en David zoals een engel des Heeren. Dan wordt de liefde vurig; de eendracht wordt niet verbroken; de waarheid wordt in ere gehouden en bij al het volk van God wordt gevraagd naar het leiden van een leven in waarheid. Dan wordt wat men verricht met een gunstige uitslag bekroond; de gemeente zet de muren van haar tent uit, want ze breekt uit ter rechter- en ter linkerhand. Dan beërft haar zaad de heidenen en de woeste plaatsen zullen bewoond worden. Dan geeft God haar de heilige kracht, waarmee ze volken overwint. Als God met haar is, wordt ze zoals aan een kool vuur te midden van de stoppelen, en verteert haar tegenstanders rondom haar. *'Schoon zoals de maan, zuiver als de zon, en schrikkelijk als slagorden met banieren'* is een gemeente, die God in haar midden heeft.

Maar ik moet nog op een punt in mijn tekst de aandacht vestigen, en daarmee eindig ik deze beschrijving. Waar God is, wordt ons gezegd 'is het geklank des Konings met hem'. Wat is het geklank van een koning? Wanneer het bekend wordt dat grote legerbevelhebbers een kamp willen bezoeken, welk een opgewondenheid van vreugde veroorzaakt dit dan niet onder hun trouwe krijgsmensen. Wanneer de soldaten erg moedeloos zijn geworden, wordt het fluisterend in hun tenten gehoord: 'De koning voert ons tot de strijd in volle wapenrusting', en van dat ogenblik af scheidt iedere man moed. Bij het zien van de koning, als hij het kamp komt binnenrijden, heft het leger een luid gejuich aan. Wat betekent dat? Het is een geklank van trouwe liefde - ze zijn verheugd, dat ze hun aanvoerder mogen verwelkomen. Zo gaat het ook met ons, als wij zingen: *'De Heere zal opstaan tot de strijd'*, dan zijn wij allen zo verheugd als maar mogelijk is. Zij die niet naar buiten kunnen komen om hun vorst te zien, omdat ze in het hospitaal op hun ziekbed liggen. klappen in de handen, terwijl zelfs de kleine kinderen op de armen van hun moeders in de algemene blijdschap deden. 'De koning is gekomen', zeggen zij, en zijn tegenwoordigheid doet hun geestdrift ontbranden tot hun gejuich door de heuvels rondom weerkaatst wordt. U weet, hoe de ruwe soldatenbenden gestemd waren, toen Cromwell voorbijkwam; ieder man was een held als hij hen aanvoerde. Ze waren tot alle ondernemingen bereid, geen zaak, hoe moeilijk, viel hun te zwaar, als hun groot opperhoofd er was. Die geestdrift, welke door Alexander, en door Napoleon, en door andere grote aanvoerders gewekt werd, is de aardse voorstelling van de geestelijke verlevendiging, welke de gemeente ontwaart, wanneer de Heere Jezus in haar midden is.

En verder? Als de koning komt en ze Hem met geestdrift ontvangen hebben, roepen zij: 'Nu is de tijd voor het gevecht gekomen'; en plotseling gaat er een geroep uit het midden van de krijgsmensen op, die vurig naar de strijd verlangen. Wanneer een stam Hooglanders door hun opperhoofd ten strijde aangevoerd werd, behoefde hij hun slechts de vijand te wijzen en met een verschrikkelijk geschreeuw besprongen ze hem als leeuw.

Zo gaat het ook met het volk van God. Als God met ons is, dan zijn wij krachtig, vastberaden, beslist. De aanvallen van de dienaren van God zijn gelijk aan de onstuimigheid van een orkaan tegen een gebogen wand en een waggelende omheining. In God is ons vertrouwen op de zegepraal. Met God aan de spits ontzinkt niemand het hart; geen twijfel komt bij de heirscharen op. 'Weest sterk en gedraagt u als mannen' is het wachtwoord, want het oog van hun Koning vuurt hen aan en de tegenwoordigheid van Zijn majesteit verzekert hun de overwinning.

Broeders, laat ons tot God roepen, en Hem smeken in ons midden te komen. Dat is het, wat u nodig hebt in uw Zondagsscholen, in uw Zendingslokalen, bij uw

straatprediking, bij uw Traktaatverspreiding; dit is het, waar ik boven alle dingen behoefte aan heb, als ik in dit grote gebouw tot u moet spreken. Indien ik het geluid van de voetstappen van mijn Meester achter mij kon vernemen, zou ik zelfs spreken wanneer ik aan de rand van het graf lag. Maar als God is weggegaan, ben ik van kracht beroofd. Welk nut geeft het woord zonder de Geest? Wij zouden evengoed tegen de huilende wind kunnen spreken als voor de mensen prediken zonder de Heere. O, God, als U met ons bent, is het geklank van de Koning bij ons, maar zonder U kwijnen wij weg.

III. Laat ons ten derde het oog vestigen op een zeer belangrijk en tevens zeer praktisch punt. Wat moet er gedaan worden om zich te verzekeren van Gods tegenwoordigheid in zijn gemeente om haar te behouden? Dit is een onderwerp, waarover verscheidene preken gehouden zouden moeten worden, om het geheel en al te bespreken. Maar ik merk op dat er juist in de inrichting van een gemeente iets is, om zich daarvan te verzekeren. God is zeer verdraagzaam, en Hij verdraagt menige dwaling in Zijn dienaren en zegent hen. Maar reken er op, dat, tenzij een gemeente al van het begin af aan in de beginselen van de Schrift en in Gods eigen weg gesticht wordt, vroeger of later al de dwalingen van haar inrichting in bronnen van zwakheid zullen veranderen. Christus begeert te wonen in een huis, dat overeenkomstig Zijn mening ontwerpen gebouwd is, en niet overeenkomstig de grillen en wensen van de mensen.

De Gemeente behoort niet aan de besluiten van mensen het hoogste gezag toe te kennen, haar Hoofd is Christus. Verenigingen op andere wijze opgericht dan naar de Schrift, moeten ten slotte wegwijnen. ik wenste wel, dat de Christenen dit wilden geloven.

Chillingworth zegt: 'De Bijbel, en de Bijbel alleen is de godsdienst van de Protestanten.' Dat is niet juist. Zekere Protestanten hebben heel wat andere dingen aan de Bijbel toegevoegd; en ze lijden onder de gevolgen van hun dwaasheid, want ze kunnen hun gemeente niet beletten Rooms te worden. Daarom kunnen ze het niet, omdat ze een beetje Rooms zuurdesem hebben toegelaten, en deze moet de gehele klomp doordringen. De droge verrotting in een gedeelte van het gebouw zal zich vroeger of later door de gehele fabriek verspreiden. Laat ons er vooral voor zorgen op het fundament Christus te bouwen, en dan mag iedereen toezien, hoe hij daarop bouwt. Want al is het fundament ook goed, toch zal het vuur hem, die daarop bouwt met hooi en stoppels, smartelijke verliezen veroorzaken.

En voorts, God wil alleen wonen in een gemeente, die vol leven is. De levende God wil niet bij een dode gemeente wonen. Vandaar de noodzakelijkheid, dat de leden van de Gemeente wezenlijk gelovige mensen zijn. Wij kunnen, hoe wij er ook voor waken, daar niet in ieder geval een waarborg voor hebben: er groeit onkruid onder de tarwe. Maar wanneer het gewoonte wordt, niet-wedergeboren mensen toe te laten, is er geen tegenhouden aan, dan zal de Heere gegriefd worden en ons verlaten. *God woont niet in tempelen met handen gemaakt*; Hij wil niets weten van stenen en kalk: Hij woont in levende zielen. Herinnert u het Schriftwoord: '*God is niet een God van de doden, maar van de levenden*', en onder meer ligt er ook deze betekenis in opgesloten, dat Hij niet de God is van een gemeente, die uit onbekeerde mensen bestaat. O, dat wij allen nabij God mogen leven, en mag dat leven al ons doen en laten beheersen.

Na dit te hebben aangenomen, merken wij verder op, dat we, om God in ons midden te hebben, vol geloof moeten zijn. Ongeloof oefent zulk een verderfelijke invloed uit, dat Jezus zelfs verhinderd werd te werken waar het aanwezig was. Zijn kracht was verlamd: '*Hij kon aldaar niet veel krachten doen, vanwege hun ongeloof.*' Het geloof

schept een dampkring, in welke de Geest van God kan werken; niettemin werkt de Geest van God Zelf dat geloof, zodat het van 't begin tot het einde alles Zijn eigen werk is. Broeders, zusters, gelooft u in uw God? Houdt u zich in het geloof aan Hem vast? Helaas, zoveel geloven maar een weinig! Maar u, gelooft u elk van Zijn Woorden? Gelooft u aan Zijn grootste beloften? Is Hij een wezenlijke God voor u, Die Zijn Woorden elke dag van uw leven met daden bevestigt? zo ja, dan is de Heere als op een heilige plaats in ons midden. Het geloof bouwt een tent, waarin zijn Koning zich verheugt op de troon te zitten.

Daar moet het gebed bij komen. 't Gebed is de ademtocht van het geloof. Ik geloof niet, dat God ooit lang met een gemeente zal zijn, die niet bidt: en ik houd mij overtuigd, dat, wanneer bidstonden, huiselijke gebeden, gebeden in de eenzaamheid, of welke vorm van gebed ook, beginnen te verflauwen, de Heere het volk zal verlaten, om het zijn zwakheid te leren kennen. Gebrek aan gebed snijdt de zenuw van de gemeente door en belet haar praktisch werkzaam te zijn; ze is verlamd, zwak, machteloos, als het gebed geweken is. Als er aan onze longen iets niet in orde is, zijn wij bang voor tering; bidstonden zijn de longen van de gemeente, en als daar iets aan schort, veroorzaakt dat tering aan de gemeente, of in het beste geval een trapsgewijs verval, gepaard met algemene kwijning. O, broeders, wanneer wij behoefte gevoelen, om God bij ons te hebben, dan moet het wachtwoord overal zijn: 'laat ons bidden.' Laat ons bidden op de wijze van de weduwe, die sterk aanhield en zich niet wilde laten afwijzen.; herinnert u, dat er geschreven staat *'dat men altoos bidden moet en niet vertragen.'* Waar het gebed vurig is, is God tegenwoordig.

Waar nu dit geloof en gebed aanwezig is, zullen wij ook behoefte hebben aan heiligheid van het leven. U weet, wat Biléam deed, toen hij antwoorde, dat hij het volk niet kon vloeken. Zijn raad was satanisch. Hij stelde de koning van Moab voor, de mannen van Israël door de vrouwen van Moab, die schoon van aanzien waren, te doen verleiden; deze zouden hen door haar schoonheid betoveren om hen dan bij haar heidense godsdienstige gebruiken te nodigen, welke gebruiken bestonden in wellustige zwelgpacten: hij hoopte, dat de ongebondenheid van het volk de Heere tot toorn zou verwekken en Hem aanleiding zou geven hen te verlaten, en dan kon Moab hen vernietigen. Hij slaagde op droevige wijze. Ware het niet om Pinehas geweest, die in heilige toorn met zijn spies een man en een vrouw tijdens het plegen van zonde doodstak, in zijn vurige ijver niets ontziende, het was met Israël gedaan geweest. Zo ook in een gemeente. De duivel is hard aan het werk, om de één tot ongebondenheid te verleiden, een ander tot dronkenschap, een derde tot onkuisheid, anderen tot aardsgezindheid. Als hij maar het sierlijk Babylonisch overkleed en de gouden tong in een tent van Achan in de aarde kan laten verbergen, zal Israël door zijn vijanden vervolgd worden. God kan niet in een zondige gemeente wonen. Een heilig God verafschuwt zelfs het kleed, dat met vlees besmet is. Weest heilig, zoals Christus heilig was. Vergenoegt u niet met de vergulde heiligheid, die heden ten dage zo geroemd wordt. Laat u niet misleiden door eigen vroomheid, maar zoek naar ware heiligheid; en als u haar vindt, zult u zich daar nimmer op beroemen; uw leven moet spreken, maar uw lippen mogen het nimmer wagen te zeggen: 'Zie, hoe heilig ik ben.' Ware heiligheid gaat gepaard met ootmoed, en doet de mensen vurig verlangen naar wat nog ver van hen is. Weest heilig, oprecht, rechtvaardig, nauwgezet, waar, rein, kuis, vroom. God schenke ons daartoe het vermogen, dan zal Hij onder ons blijven wonen, zolang wij leven.

Ten slotte, laat ons, als wij zover gekomen zijn, onze toewijding in ons leven betonen. God wil niet wonen in een huis, dat Hem niet toebehoort. Nee, het eerste wat een ieder van onze te doen heeft, is deze vraag te beantwoorden: Hebt u uzelf met lichaam, ziel

en geest overgegeven aan Christus, om voor Hem te leven en voor Hem te sterven? Wilt u Hem alles geven wat u bezit aan talent en bekwaamheid, en stoffelijke middelen, en tijd en zelfs het leven? Waar een gemeente is, die uit Hem gewijde personen bestaat, daar wil God blijven wonen, en daar wil Hij op aarde een hemel maken; daar zal het geklank van de Koning gehoord worden, en daar zal Zijn kracht zich openbaren, en daar zal Zijn heerlijkheid gezien worden evenals ze hierboven aanschouwd wordt.

Dit schenke ons de Heere om Jezus' wil. Amen, ja Amen.

4. GODS HAND IN DE GESCHIEDENIS

'En aan Izak gaf Ik Jakob en Ezau; en Ik gaf aan Ezau het gebergte Seïr, om dat erfelijk te bezitten. Maar Jakob en Zijn kinderen togen af in Egypte.' Jozua 24: 4

Dit gedeelte van de Schrift, hoewel hoorbaar door de mond van Jozua uitgesproken, is als onmiddellijke spraak van God te beschouwen. Jozua zei tot al het volk: *'Alzo zegt de Heere, de God Israëls.'* Jehovah herinnert aan Israëls stammen, de oudsten en hoofden en richters, al wat Hij gedaan heeft en al wat Hij voor hen heeft verricht. Ik acht de gehele Schrift hoger dan een tong vermelden kan, maar toch acht ik die gedeelten van het Woord het hoogst, die Gods eigen woorden zijn, - de gedachten van God door God zelf vertolkt in menselijke taal. Het voor ons opgeslagen gedeelte, hoewel het zich als een gedeelte van de gewone geschiedenis laat lezen, als één dat door een gewoon schrijver is te boek gesteld, heeft boven dat een volheid van betekenis voor, zoals die alleen in de taal van de oneindige God kan liggen. Wanneer God David of Jesaja of Paulus door Zijn Geest iets schrijven laat, onderwijst Hij ons op zeer heerlijke wijze. Maar wanneer Hij Zich neerbuigt om Zelf te spreken, hoe zullen wij dat woord dan naar waarde schatten? Hier hebben wij niet zozeer een door God letterlijk in de pen gegeven brief als wel het wezenlijke eigen geschrift van de hemelse Vader. Mijn tekst is met de vinger van God geschreven. Heerlijkheid blinkt langs de regels; de letters schitteren alle, de woorden vertonen een gloed als de saffieren van 's hemels plaveisel. Onze tekst sluit een wereld van gedachten in. Als wij zijn prozaische inkleding bezien, schijnt hij een zeer alledaagse doos te zijn, maar inderdaad is hij een ark van kostbaar welriekend hout, bekleed met zuiver goud en gevuld met onschatbare en zeldzame parelen en juwelen. De Heilige Geest schenke ons ogen, waarmee wij de schatten bewonderen, die in deze woorden voor ons liggen: *'Aan Izak gaf Ik Jakob en Ezau en Ik gaf aan Ezau het gebergte Seïr, om dat erfelijk te bezitten. Maar Jakob en Zijn kinderen togen af in Egypte.'*

I. Het eerste waarop ik hier wijs is: DE GESCHIEDENIS EN DE HAND VAN GOD IN HAAR.

Zie: *'Ik gaf'*; en wederom: *'Ik gaf.'* Het betekent niet enkel dat Ezau en Jakob uit Izak en Rebekka geboren waren, maar de Heere zegt: *'En aan Izak gaf ik Jakob en Ezau.'* Hoe duidelijk wordt hierin verklaard dat Zijn hand in de geschiedenis van de mensheid is. Op het eerste gezicht schijnt de geschiedenis een grote kluwen, een verwikkeling, een verwarring.. Maar meer van nabij bezien, bespeuren wij dat ze slechts schijnbaar een doolhof is, maar in werkelijkheid een wonder van regeling en schikking is, die een volmaakte stiptheid en nauwkeurigheid vertoont. Ons natuurlijk verstand ziet de achterkant van het borduursel, en dan schijnt het zonder orde of regel te zijn. Maar de geschiedenis heeft ook een andere zijde, en van die kant beschouwd, vertoont ze een schouwspel van wondervolle schoonheid, ondoorgrondelijke wijsheid en weergaloze goedheid. De geschiedenissen van de volken zijn, van menselijke zijde beschouwd, weinig meer dan het verhaal van de misdrijven van de vorsten en de dwaasheden van de volken; en toch zijn zij, uit een ander oogpunt gezien, de voorstelling van de handelingen van God met de mensen, de geschiedenis van de arbeid van de liefde ter redding van het verlorene. Zie op Golgotha's offer, zoals het daar boven alle andere gebeurtenissen uitkomt, evenals ik deze morgen de heuvels en de toppen van het rijzig geboomte boven de ochtendnevel zag uitsteken. Welk een

aanblik! Het kruis hoog verheven boven de eeuwgetijden! Neerziende op uw zonden en droefenissen! Golgótha - wat is dat? Wat anders dan het toppunt van de menselijke ongerechtigheid; waar de mens niet zo zeer een koningsmoorder werd, hoewel hij zijn Koning ombracht, als wel een Godsmoorder, want op het toppunt van zijn macht vermoordde hij zijn God! Aan het kruis bereikte 's mensen vijandschap tegen God zijn vreselijkst uiterste. Door de handen van de onrechtvaardigen sloegen de mensen de Zoon van God aan het kruis en vermoordden ze Hem. Toch is het evenzeer waar, dat wij op Golgótha meer dan ergens anders iets zien van de goedheid, de genade, de barmhartigheid, de gerechtigheid en de lankmoedigheid van God. Het kruis is tegelijk onze misdaad en onze verlossing; een schouwtoneel van 's mensen snoodste zonde en van Gods rijkste genade. Van alle vlekken is Golgotha de zwartste en de diepste; de plaats waar de hel haar dodelijkste macht ontwikkelt, en toch in waarheid de poort van de hemel. Zo is de gehele geschiedenis van de mensheid, in haar hoogte en breedte bitterzoet. Waar 's mensen misdaad en ellende overvloedig is, daar is Gods goedertierenheid en genade veel meer overvloedig.

Gods hand in de geschiedenis zien wij zeer treffend in de optreding van merkwaardige mannen in zekere bijzondere tijdperken. Het is waar als de Heere zegt: *'Aan Izak gaf Ik Jakob en Ezau'*; kinderen zijn een gave van God. Dit is niet alleen waar van Izak, maar bij alle sterfelijke mensen.

God gaf aan een waardig echtpaar George Washington; aan een ander paar John Howard; en aan een derde George Whitefield. Ieder van deze was, op zijn eigen bijzondere wijze, een Goddelijke gave aan mensen. Er Zijn kinderen geboren met verschillende talenten en onderscheiden bekwaamheden, maar alles aan hen wat hen ten zegen doet zijn is een gave van God. Ik zal u niet ophouden met de vermelding van grote mannen, wier namen tijdperken in de geschiedenis uitmaken, sinds wanneer het licht en de welvaart zijn toegenomen; maar laat niemand aan deze vrienden en leidsmensen van de mensheid denken zonder Gods hand op te merken in hun geboorte, opvoeding, begaving en bekwaming. De grootste zegen, die God ooit aan een mens schonk, was de mens Christus Jezus; en, onder Hem zijn mensen de naaste hoogste zegeningen. U herinnert u de uitspraak: *'Als Hij opgevaren is in de hoogte, heeft Hij de gevangenis gevangengenomen, en heeft de mensen gaven gegeven. En Hij heeft gegeven sommigen tot apostelen'*, enzovoorts. Hemelvaartsgaven bezitten zeker een waarde aan die gelegenheid evenredig, en zijn dus bij uitnemendheid dierbaar; en zie, al die gaven zijn mensen. In een mens, hoe arm, zwak, onaanzienlijk en zelfs zondig hij in zichzelf zijn mag, kan door de Allerhoogste een bijna oneindige zegen verborgen zijn, evenals in een enkele boom een geheel woud schuilt of in een vuursteen het licht voor een rijksvuurtoren. Toen de negerslaaf lange jaren in dienstbaarheid had doorgebracht, en de hoop op bevrijding nog in de ver toekomst scheen te liggen, was liet God, die een Abraham Lincoln schonk, die het volk voorging, totdat 'Vrijmaking' op alle vanen schitterde. Lang tevoren, toen Engeland, zelf in alle opzichten vrij, nog slaven in zijn koloniën had, was het God, die Wilberforce schonk, en hem opwekte om in het Parlement de rechten van de mens te bepleiten, tot dat het gebod uitging:

Zo zegt Brittania, gebiedster van de zee:

Verbroken is uw boei;

Gij Afrika, wees vrij!

In al zulke daden van gerechtigheid moet de verschijning van de mannen in dat tijdperk aan Gods hand worden toegeschreven. De mannen zelf mogen niet weten waartoe ze tot kracht gekomen zijn: van hen kan dikwijls gezegd worden wat de Heere zei van Cyrus: *'Ik zal u gorden, hoewel u Mij niet kent.'* De machtigen, die strijden

voor het kwade en de ketenen aanleggen en de boeien smeden voor de verdrukten, kennen de kampvechters niet, die voorbeschikt zijn om hen neer te vellen, maar God kent hen, en dat is genoeg. Dwingelanden hebben zoals dat ze altijd bevreesd zijn, want elke geboorte kan een verlosser hebben voortgebracht. In het één of ander gehucht kan in een ruwe kribbe de knaap slapen, die de troon van de boosheid zal doen wankelen. Tot nog toe is het altijd te rechter tijd gebeurd, dat Farao gesteld werd tegenover Mozes en de vorsten van Midian tegenover Gideon. Voor elke Sisera is een Joël en voor elke Goliath een David. De oepasboom mag zijn dodelijke schaduw uitbreiden, maar de bijl wordt gescherpt om hem te vellen. Het kwade is als een wonderboom, en al is een mens maar zoals aan een worm, toch zal hij die wonderboom vernietigen. God is thans nog bezig - op welk een geheimzinnige wijze - met het formeren van Zijn werktuigen. In Zijn boek zijn de leden van het menselijk geslacht opgeschreven, die nog komen moeten, die thans in het verborgen gevormd worden door de hand van God; deze zullen van tijd tot tijd tevoorschijn treden en de mensheid brengen tot een verdere verbreking van haar banden. Hoeveel dingen kunnen er niet in een geboorte besloten liggen. Evenals wij van het ene grote Vrouwenzaad onze grootste verlossing verwachten, als hopen wij in lagere zin van haar zaad, dat het de werken van het zaad van de slang zal vernietigen. Dezelfde vloek, die haar met smart kinderen deed baren, houdt tevens, zoals de kiem de halm, de belofte aan een onuitsprekelijke zegen in. Dikwijls zou bij een geboorte de mensheid zich kunnen verheugen en zingen: *'Een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven.'* Laten ouders dit bedenken en hun kroost gedurig in het gebed opdragen aan Hem, Wiens gave ze zijn. Laten ouden van dagen dit bedenken en tot God roepen om mensen te doen opstaan ter vervulling van de plaatsen die zijzelf niet langer kunnen innemen. Zie, kinderen zijn een erfdeel van de Heere. Als onze zonen een door God gezegend zaad zijn, dan is *de man gelukkig, die zijn pijlkoker er mee gevuld heeft.*

Laat ons de Heere loven en prijzen, wanneer wij in de geschiedenis de blik slaan op de onmiskembare tussenkomst van God in de loop van de gebeurtenissen door de wonderbare verwekking van mannen, die Hij gebruikt heeft om Zijn eigen Goddelijke plannen uit te voeren. Niemand ontkent dat Gods hand in de verschijning van mannen is op het uur dat hun tijd hen behoefde.

Zo ook is Gods hand te zien in alle grote gebeurtenissen. Als Ezau het gebergte Seir in bezit neemt, dan is het vestigen van de Edomietische heerschappij, zo kwaad als ze mag geweest zijn, uit een ander gezichtspunt een zaak, waarin Gods plan en voornemen zijn op te merken. Want Hij zegt: *'Ik gaf aan Ezau het gebergte Seir.'* Broeders, ik geloof - en ik hoop dat die waarheid niet te sterk voor u is - dat geen vogeltje een worm oppikt van de grond zonder uw Vader. Een plant spruit niet in een hoek achter de muur op en brengt geen bloemen voort noch schiet in 't zaad en wordt rijp en verkwijnt, buiten de Heere der heirscharen; veel minder komt een rijk op en bloeit of vervalst zonder zijn Goddelijk toedoen. Wanneer in de herfst het dorre blad van de plataan valt, wijst een voorzienige hand het zijn plaats op de zode, en als de worm zich uitstrekt om dat blad in de loopgraaf te brengen die ze gemaakt heeft, dan is het de hand van de Heere die de begraving bestuurt. In al wat gebeurt, hetzij klein of groot, is de Heere en wordt Zijn wil gedaan. Zo is het met al de aanslagen en listen van koningen en vorsten en raadsvergaderingen, in de gang van de publieke opinie, in het optrekken van de legers en in al wat onder sterfelijke mensen leeft. Hoewel 's mensen ongerechtigheid zich algemeen openbaart, is toch de heersende hand van God nimmer afwezig. De wereld wordt niet aan zichzelf overgelaten, aan de vorst van de verderfenis over gegeven, maar in alle gebeurtenissen kan Gods hand bemerkt worden

door allen die ze zien willen. Ik acht de oorlog een groot misdrijf van de zijde van de mensen, maar als de legerscharen tegen elkaar zijn opgetrokken, heeft de toekomst van rijken, en mogelijk van het gehele menselijk geslacht, afgehangen van de gezondheid van een bevelhebber, de klaarheid van zijn blik, of de vaardigheid van zijn bode; ja, de afwijking van een kogel, of de val van een paard, of het breken van een as is de spil van de geschiedenis, het keerpunt van de eeuw geworden; en daar, in het middelpunt, is de Heere zeker werkzaam geweest. De beslissende punten zijn buiten alle twijfel bepaald geweest; misschien is men dichterbij de waarheid, als men zegt dat alle keerpunten in de geschiedenis beslissend geweest zijn en dat ze in haar geheel in de hand van de Allerhoogste is geweest. Het is wonderbaar, hoe God te bespeuren is zowel in gevaar als in bewaring in betrekking tot beslissende punten in de geschiedenis.

Wellington zat bij Waterloo de gehele dag achtereen op zijn paard Kopenhagen. Een vriend, die de meesten van u wel bekend is, zei tot hem: 'Ik denk dat uw paard wel zeer vermoeid zal geweest zijn.' - 'Nee', zei de hertog, 'het was zo onvermoeid dat het, toen ik afsteeg, zijn hoeven in de lucht wierp en mij bijna aan mijn slapen trof. Ik ben in de gehele slag in geen groter gevaar geweest dan op dat ogenblik.'

God had de held die gehele lange dag bewaard, en wij kunnen moeilijk zeggen wat de gevolgen zouden zijn geweest, wanneer een afgedwaald stuk schroot of kogel hem neergeworpen had, en toch ziet u dat toen de rode muil van de oorlog verstomde, de 'ijzeren hertog' nog in gevaar was. Was hij plotseling afgesneden geworden, dan zou ons land mogelijk een onbetekenende provincie van een uitgestrekt Napoleontisch rijk geworden zijn. Maar hij kon niet sterven voor zijn taak was uitgevoerd. Boven het akelig oorlogsgewoel uit, hoor ik de stem van God; zelfs uit zulk een kwaad, dat de aarde zolang het duurt zoals een hel maakt, doet aller goede Opperheer het goede voortkomen. De hoofden van legers tellen hun heirscharen, maar de Heere der heirscharen vergeten zij. Ze vormen plannen en voornemens - die gebieders van mensen, voor wie hun volk is als kanonvoeder, - maar een hoger plan werpt hun plannen omver. Er is een Koning der koningen, een Heere der heeren, en Hij is geen zwijgend toeschouwer bij hetgeen er voorvalt, maar strekt Zijn hand uit om de zijnen te verlossen van de macht van het kwaad, zodat door Zijn grote daden de wereld zich toch in de goede richting beweegt.

Met grote droefenis denken wij aan deze arme wereld, wanneer wij al de ongerechtigheid en zonden zien die haar bezoedelen, en toch stemmen wij in met Galilei, toen hij zei: 'En toch beweegt ze zich!' De waarheid maakt vorderingen: het recht gaat vooruit. Wanneer wij heden, of morgen, geen verbetering zien, neem dan twintig jaar en u zult bemerken dat de wereld zich beweegt! - zich voortbeweegt naar die grote dag, als het gezang zal opstijgen: *'Halleluja! want de Heere, de almachtige God, heeft als Koning geheerst!'* Evenals de hand van de Heere hand in Ezaus inbezitneming was van het gebergte Seir, als is ze in de vestiging van elke stam en elk volk, en door alle opmerkelijke ogen is ze te bespeuren in al de grote tijdperken van de geschiedenis van de mensheid.

Maar merkt intussen wel op dat wanneer wij dit zeggen - en ik zeg dit vrij duidelijk - wij, de zonde en de dwaasheid van de mensen volstrekt niet verontschuldigen. Wij spreken van verkiezing en voorkennis, omdat wij deze waarheden in de Schrift vinden en ze komen ons voor als feiten die in de natuur van de dingen liggen. God weet al wat geschiedt, anders zou Hij geen God zijn, of een arme, blinde afgod; en als Hij weet dat een zekere gebeurtenis geschieden zal, is ze een bepaalde en vastgestelde zaak, daar kan men staat op maken. Niets gebeurt anders dan God vooruit wist dat het gebeuren zou, en dus is het bepaald. Wanneer ik de verkiezing ter zijde legde, zou mij

toch de voorkennis geheel voldoende zijn. Het één of het ander moet zeker geschieden, en God weet wat dat ene of andere is, en dus is het vastgesteld; niet door het blinde noodlot, maar toch vastgesteld. Toch is deze bepaaldheid volkomen bestaanbaar met de vrijheid van handelen en de verantwoordelijkheid van de mensen. De mens denkt, en besluit, en handelt even vrij, en evenzeer naar zijn eigen wil, alsof er geen voorkennis en geen God bestond. In het boek van de Onzienlijke staat alles beschreven, maar de geheimzinnige rol is weggelegd in de archieven van de hemel, en niemand weet wat er in geschreven staat. Hier beneden geschiedt alles overeenkomstig dat boek: geen letter er van is onjuist, geen enkele regel bevat een dwaling: de gebeurtenis geschiedt zoals ze vooruit gekend werd. Maar niettemin zou de mens, indien er zulk een boek niet was, niet meer volstrekt vrij zijn dan hij nu is. Ik kan mij van harte aansluiten bij de voorstander van de vrijheid van handelen, wanneer hij spreekt van 's mensen vrije wil in zijn zondige daden, zijn vrije keuze van het kwade, zijn verwerping van Christus en van Zijn genade. Niemand kan te volkomen geloven in de moedwillige schuld van de bozen: in elk geval zal ik bij dit geloof geheel volharden. Ik verbind met wat men de Calvinistische leer noemt, de andere leer van de vrijheid van handelen en de verantwoordelijkheid, die mij evenzeer waar voorkomt, en zo men dit onbestaanbaar met elkaar oordeelt, verontrust deze opmerking mij niet, want ik kan het onbestaanbare er van niet inzien en geloof niet dat er iets dergelijks in is. Mijn God is geen wezen dat enkel almachtig is, die de dode stof beheersen kan en gevoelloze atomen kan dwingen Zijn wil te doen. Maar Hij kan uit vrije beweging handelende mensen regeren, terwijl Hij hen volkomen vrij laat, en hen toch tot uitvoerders van al Zijn plannen maken. Zijn eeuwige voornemens worden volvoerd, en toch blijven de mensen van het begin tot het einde verantwoordelijk, vrij handelende wezens. Zegt u dat u niet begrijpt hoe dat mogelijk is? Ik evenmin, maar ik geloof het. Er zijn tien duizend andere dingen in de natuur en in de geschiedenis die te hoog voor mij zijn om er het hoe en waarom van te begrijpen, en toch zie ik dat ze er zijn; kan ik mij dan ook niet verzekerd houden van sommige dingen die ik niet zie? Ik behoef niet te kunnen verklaren dat ik de natuur of de wegen van de Onzienlijke begrijp; wanneer wij de Heere doorgrondten konden, zou Hij de oneindige God niet zijn. Juist omdat Hij boven mij staat - oneindig ver boven zulk een arm schepsel als ik ben, aanbid ik Hem met des te groter eerbied. Zijn wezen en zijn daden zijn evenzeer in geheimzinnigheid gehuld, maar eisen beide evenzeer onze eerbied.

Hebt u nooit gehoord van de insectfilosofen? Het waren zulke kleine muggen, dat men een microscoop nodig had om hen te zien, maar ze waren met dat al zeer grote wijsgeren, en ze begonnen een olifant te beschrijven. Één van hen ging aan het oor van het reusachtige dier hangen en nam een klein stukje van het oppervlak daarvan op, en zijn stelling was, dat een olifant een levende, bijna rechtstandige muur was; een ander stond rechtop ergens op de rug van het dier, en beweerde dat het een uitgestrekte vlakte was; terwijl een derde, die op een haar van het dier gezeten was, de stelling opwierp, dat het een hoge buis was. De ogen van deze insectfilosofen waren niet groot genoeg om er de gehele olifant mee te zien, en dus velde ieder een oordeel naar het kleine stukje huid, dat onder het bereik van zijn eigen kleine gezichtskring kwam. Toch waren deze dagvliegen met de olifant dicht bij de waarheid dan onze wijzen met het heelal. Hun grondbeginselen en theorieën en stellingen dienaangaande zijn gewoonlijk een verzameling van dwaasheden geweest. Toch zou, indien de wijsgeren het heelal doorgrondten, hun vleeselijke geest met dat al op een onmetelijke afstand blijven van de oneindige God. Niemand anders dan de Geest van God kan God aan iemand openbaren, en de mens zelf moet een nieuw, geestelijk leven ontvangen voor hij weten kan wat de Geest leert. Welke wereldwijze kan er dan aan

denken God te begrijpen, als zelfs de geestelijke mens Hem eerder kan omvatten met Zijn liefde dan Hem doorgronden met zijn verstand? Laat ons dus geloven wat wij in Gods Woord vinden en wat de Geest ons leert, zelfs al gaat het ons begrip ver te boven. Laat ons niet wachten met te geloven totdat wij tot klaarheid gekomen zijn. Weet u niet dat in de godgeleerdheid - in wat ten onrechte godgeleerdheid heet - het punt, waarop de sekten staan en elkaar bestrijden, bestaat uit spinragbruggen, die strekken om de afstand te overspannen tussen twee ontzaglijke waarheden, die van elkaar gescheiden schijnen? De grote, rotsvaste waarheden worden door beide partijen wezenlijk aangenomen, maar hevig is de strijd over deze ragbruggen, die nooit een tiende deel waard waren van het vernuft dat er aan verspild is. Ik houd mij verzekerd dat God in de geschiedenis en in alle dingen is, en ik lees het nieuwsblad om te zien hoe mijn hemelse Vader de wereld regeert; en ik geloof dit hoewel ik klaar en duidelijk zie dat de mensen vrijwillig en boos en moedwillig zondigen en dat ze in al hun boosheden vrijwillig handelen. Deze gedachten komen in mij op wanneer ik aan de aard van Ezau denk en toch lees dat de Heere zegt: *'Ik gaf aan Ezau het gebergte Seir, om dat erfelijk te bezitten.'*

Voor ons, geliefde vrienden, is de hand Gods duidelijk te bespeuren in onze eigen toestand. Zie Gods hand, die aan u en aan mij zulke ouders gaf als wij bezitten: ik bedoel diegenen van u, die het grote genot hebben, uit Christelijke mannen en vrouw geboren te zijn. Hadden wij daar iets over te beschikken? En toch hangt 's mensen toekomst grotendeels af van de ouders die hem het aanzijn gaven. Niemand kan ontkennen dat onze afkomst geheel buiten onze macht ligt, en toch bepaalt ze voor een groot deel het gehele volgende leven. Is Gods hand daar niet in? Waarom moet de één geboren worden uit een geslacht van dronkaards en van dieven, en een onverzadelijke aangeboren begeerte bezitten om te doen zoals zij, terwijl een ander een gezond gestel van zijn ouders overerft en, al gevoelt hij zich niet getrokken tot Gods genade, toch geneigd is tot het goede, en van nature zelfbeheersing en edele hoedanigheden ontwikkelt? Zien wij Gods hand niet in de ouders die Hij ons gaf? Ik kan niet zo blind zijn om mijn eigen verplichtingen in dit opzicht over 't hoofd te zien: ik zal er God eeuwig voor danken, dat Hij mij gaf aan een godvrezend echtpaar, wier lust het was mij in 's heren wegen te leiden.

En zien wij Gods hand ook niet in onze kinderen? Bij veel van ons is dit zo. O, hoe verheerlijken en prijzen sommigen in ons midden God, dat zulke kinderen hun ten deel vielen: wij denken nooit aan hen zonder vreugde, want ze leven in de dienst van de Heere Jezus, overgegeven en zich overgevend in de dienst van de Goddelijke Meester. Beschouwt uw kinderen als gaven van God, en wanneer ze nog niet alles zijn wat u wensen kon, gelooft dan niettemin dat God hen aan u gegeven heeft, zoals Hij zegt: *'Ik gaf aan Izaak Jakob en Ezau.'* U, geliefde vrienden in Christus, die in de heilige echt verenigd bent, kunt op uw kinderen neerzien niet als onrein, maar als heilig, in de zin door de apostel aangeduid, wanneer hij spreekt van de ongelovige vrouw als geheiligd door de gelovigen man en er bijvoegt: *'Anders waren uw kinderen onrein, maar nu zijn ze heilig.'* Ze moeten niet beschouwd worden de onzalige vrucht van een ongeheiligde echt, maar als gaven van God, die voor Hem moeten worden opgevoed en onderwezen in Zijn vreze. Ze komen niet als een gevolg van ongebondenheid, maar als gaven van de Heere, voor wie het huwelijk een eerbare staat is. Het zou treurig zijn, wanneer het gezicht van mijn kind mij van schaamte deed blozen, maar het is aangenaam op hem neer te zien als op een Samuel, die van God afgebeden en door God gegeven is. Brengt deze geschenken van God tot God, en zegt: *'Hier, o, Heere, zijn de kinderen die u mij gegeven hebt. Verlos hen uit genade daar U hen mij uit liefde geschonken hebt. Deze dierbare panden zijn bewijzen van*

Uw gunst, zegeningen waarop ik hoge prijs stel: o, Heere, laat, Uw Naam over hen genoemd en laat Uw genade in hen verheerlijkt worden.'

Merkt verder op, dat de hand van de Heere in al de voorspoed is, die Hij iemand geeft. Hij zegt: *'Ik gaf Ezau het gebergte Seir, om dat erfelijk te bezitten.'* Door Gods beschikking is het, dat de tijdelijke dingen zo zijn toebedeeld als ze zijn: zelfs de goddelozen hebben er hun deel van door Gods goedheid. *'Het is tevergeefs, dat gij mensen vroeg opstaat, laat opblijft, eet brood der smarten, als de Heere het huis niet bouwt en de arbeid niet doet gelukken.'* Hij is het, Die het u mogelijk maakt tot welvaart te komen. Ons dagelijks brood komt uit de korenschuren van de Voorzienigheid. De ruimste voorraad en het karigste deel moeten beide worden toegeschreven aan de ene milde hand.

En dan, Gods hand is te zien in de plaats waar wij wonen. Als Ezau woont op het gebergte Seir, is het omdat God hem daartoe bestemt, en als Israël afgaat naar Egypte, is dat om dezelfde reden. Als u en ik van de ene plaats naar de andere gaan, is het aangenaam te zien, dat de wolk voor ons uit gaat en te weten dat de Heere onze weg aanwijst. *'De wegen des Heeren zijn recht en de rechtvaardigen zullen daarin wandelen.'* Maar ik heb geen voorbeelden nodig. De hand des Heeren is met sommigen van ons geweekt van hun wieg af tot nu toe, en wij geloven, dat Hij, Die mij hier gebracht heeft, ons nog verder leiden zal, totdat wij bij Hem zullen zijn in het huis, dat niet met handen gemaakt is, maar eeuwig is in de hemelen.

II. Wij moeten in de tweede plaats nog iets anders uit onze tekst leren kennen, namelijk: DE GEBOORTE EN HAAR TELEURSTELLINGEN.

'En aan Izak gaf Ik Jacob en Ezau', tweelingen, uit godvrezende ouders geboren. Die geboorte was verblijdend, maar zowel smart als vreugde kwam er uit voort. Welk een blijdschap was er op die dag in Izaks huis, want wij lezen dat het een zaak van gebed in het gezin geweest was! Lees Genesis 25: 21. Het was Izak tot smart geweest, dat hij, op veertigjarige leeftijd getrouwd, na een twintigjarig huwelijksleven nog geen kind had, hoewel hem een zaad beloofd was. En zie, op zekere dag gebeurde het dat Ezau en Jakob geboren werden. Er was blijdschap, ja dubbele blijdschap, omdat er zonen gekomen waren om het huis van hun vader te bouwen. O, als ze het geweten hadden, was er in die dubbele geboorte een ernstige oorzaak tot gemengde aandoeningen. Wij lezen dat Ezau veertig jaar later trouwde en dat hij zich twee Kanaänietische vrouwen nam, *'welke Izak en Rebekka een bitterheid des geestes waren.'* Ja, wij kunnen ons vleien met de hoop, dat kinderen, die uit godvrezende ouders zijn geboren, hun tot een onvermengde vreugde zullen zijn; en toch kan het zo niet wezen. Zeker is het, dat kinderen ons zorgen baren, en onzeker of ze ons tot troost zullen zijn. Ze kunnen hun ouders in zoveel kommer brengen, dat deze tot de gedachte kunnen komen, dat de kinderlozen gelukkiger zijn dan wie kinderen hebben. Wij doen daarom wel, het aan God over te laten of Hij onze hoop op afstammelingen wil verwezenlijken; en als wij menen, dat wij in een kinderloze echt een grote vreugde missen, moeten wij ook bedenken, dat wij door dezelfde omstandigheid van veel zorgen verschoond blijven. Uw kinderen worden niet geboren in de genade, maar ze Zijn kinderen van de natuur; en nu dit het geval is, kan het zijn - wat God mag verhoeden! - dat u in één van hen een Ezau hebt te zien, een onheilge, die zijn geboorterecht verkopen en een vijand van Gods kinderen worden zal. Ezau was geboren uit voortreffelijke ouders, en zulk een Ezau kan er, tot uw onuitsprekelijke droefheid, in uw eigen gezin zijn. Vroeger is het anderen zo gegaan, en zo kan het ook u gaan: de welp van de leeuw is gevonden in de schaapskooi, de gier is uitgebroed in het nest van de duif. Er viel voorzeker veel te hopen van de beide zonen, die in Izaks

huis geboren waren, want wij zien dat godvrezende ouders hun kinderen moeten opvoeden in de weg, die ze gaan moeten, opdat zij, als ze oud zijn, er niet van afwijken. Ezau en Jakob beiden gaven dus dadelijk al goede verwachtingen. Maar Ezau liet zich niet leiden. Hij was een woest man, en koos zijn eigen weg en werd spoedig een minnaar van ruwe jachtvermaken, *'een man, verstandig op de jacht, een veld man'*, en weldra werd hij een 'onheilige', wat dikwijls gebeurt met hen, die zich voornamelijk met jagen bezighouden. Ach, ach! hoe dikwijls zijn de schoonste verwachtingen verwoest en zijn zij, die de stroom schenen te bevaren die naar de hemel voert, afgedreven en verloren gegaan op de kusten van het ongeloof!

Het is een grote zegen voor u, jonge vriend, dat u in een Christelijk gezin geboren bent, maar ik bid u, vertrouwen daar niet op, alsof dat op zichzelf een waarborg voor uw zaligheid ware. Izak, die God liefhad, had Ezau tot zoon. Bedenk dat David moest treuren over Absalom, en Hizkía over Manasse. U kunt wel de Ezau van uw gezin zijn. Is dat zo? Geve God, dat u zulk een vreselijk deel niet gekozen hebt! Bedenk dat uw broeder, die met u samengewoond heeft, naast u geslapen heeft en aan uw zijde opgegroeid is, gelovig zijn kan en dat u goddeloos kunt blijven. Is dit het geval? O, mag de Heilige Geest komen en op u werken, zodat u en uw broeder één bent in Christus, zoals Jacobus en Johannes, Petrus en Andréas. U vader, ziet u een scheiding in uw huis? Bid dan tot God, evenals Abraham bad voor Ismaël: *'Och, dat Ismaël mocht leven voor uw aangezicht.'* Bid voor uw afgeweken kind. En o, u, die leden van het gezin bent, en door Gods genade een Jakob en geen Ezau geworden bent, schrijf dat geheel toe aan de vrijmachtige genade, en geef er God de lof van. Maar vergeet uw broeder niet. Blijf zo lang hij leeft hoop voor hem voeden en zie wat u doen kunt, dat ook hij zich mag verblijden in de Heere. Maar o, wanneer wij in de toekomst konden lezen, als wij op onze kleinen neerzien, zouden wij ons verblijden met beving; en daar wij niet in de toekomst kunnen zien, voegt het ons ernstig te bidden. Aan het sterfbed wordt dikwijls gebeden; waarom wordt er niet meer gebeden bij de geboorte? Als een onsterfelijke geest zijn eeuwige loopbaan gaat aanvangen, is het voorzeker goed, dat wij roepen tot God en anderen vragen om zich met ons in liefde te verenigen in het vurige gebed, dat de Heilige Geest bewerkt, dat de pasgeborene wedergeboren mag worden, zodra hij Jezus kennen en in Hem geloven kan. Bij de geboorte van een kind wordt de blijdschap getemperd door ootmoedige vreze, en is de hoop gemengd met de heilige bezorgdheid, dat het grote gewin allertreurigst uitlopen kan op een zware verantwoordelijkheid en toenemende zonde.

III. Ten derde hebben wij thans een enkele blik te slaan op DE WERELDLINGEN EN HUN BEZITTINGEN.

'Ik gaf aan Ezau gebergte 'Seir, om dat erfelijk te bezitten.' Ezau scheen dus, bij Jakob vergeleken, er het best aan toe te zijn, want hij had *'het gebergte Seir, om dat erfelijk te bezitten'*. Maar de arme Jakob had geen voet breed land, dat hij zijn eigendom kon noemen, uitgezonderd het familiegraf te Machpela, waarin hij later de slaap van de rechtvaardigen sliep.

Waarom geeft God zo dikwijls bezittingen aan goddelozen? Waarom hebben ze voorspoed? Waarom hebben ze hun deel in dit leven? Is het niet in de eerste plaats omdat God deze dingen gering acht, en ze daarom geeft aan hen, die Hij gering acht? 'Het gehele Turkse rijk', zei Luther, 'is niets dan een mand met doppen, die God aan de varkens geeft, en daarom geeft Hij het aan de ongelovigen.' Evenzo zijn welvaart en rijkdom dikwijls zoals draf, die de grote Landman aan de zwijnen op zijn land geeft. Iets oneindig veel beters is weggelegd voor de kinderen van de Heere. De rijke zegen van de ware genade bewaart Hij voor Zijn kinderen en erfgenamen. Het is duidelijk

dat God weinig waarde hecht aan koninkrijken en keizerrijken, want zeer dikwijls laat Hij ze over aan slechte mensen. Hoe weinig heiligen hebben ooit een kroon of een kroontje gedragen! Een heilig man heeft eens gezegd, dat de koningen, die naar de hemel gegaan zijn, op de vingers zijn te tellen. Zie hieruit, hoe weinig God gelegen is aan de grootste bezittingen op aarde.

Zou u willen dat de goddelozen minder hadden? Ik voor mij ben met hun tegenwoordige voorspoed geheel verzoend, want dat is alles wat ze ooit hebben zullen. Laten zij, arme zielen, daarvan zoveel hier hebben als mogelijk is; hiernamaals hebben ze niets. Daarbij hebben ze God niet; en daar ze God niet hebben, zouden er al zeer veel rijkdommen nodig zijn, om het deel van de goddeloze een strootje waard te doen zijn. Wanneer de genadelozen alle werelden konden gewinnen, wat zou het hun baten als ze gingen sterven? Hun eigen ziel verloren, en geen vertroosting in Christus, en geen blijdschap in de Geest, wat hebben ze dan welbeschouwd gewonnen? Laten de wereldlingen de draf bezitten. Laat niemand van ons ooit uitroepen *'Ik begeerde mijn buik te vullen met de draf, die de zwijnen eten.'*

Wee hen die de schatten van deze boze wereld bezitten en anders niets hebben. Twist nooit met de Heere, omdat Hij zegt: *'Ik gaf aan Ezau het gebergte Seir, om dat erfelijk te bezitten.'*

Bovendien, deze welvaart kan hen brengen tot nadenken over Gods goedertierenheid jegens hen; in elk geval moest ze hen bewegen tot berouw. Vurig hoop ik dat veel goddelozen, die God rijk gezegend heeft in de dingen van het leven, door de Geest van God bewogen mogen worden om te zeggen 'Waarom zou ik voortgaan met op te staan tegen God, Die zo vriendelijk voor mij geweest is? Hij heeft mij tot voorspoed gebracht, en de zorg van mij geweerd. Waarom zou ik mij niet tot Hem bekeren en Zijn dienstknecht worden?' In elk geval moet dankbaarheid voor ontvangen genade berouw voortbrengen over begane zonde. Tussen wereldse goederen en goddeloosheid bestaat geen noodzakelijk verband. Overvloed te vergaderen bezoedelt niet, evenmin is er ongerechtigheid in door de handel verkregen welvaart. Op zichzelf zijn goud en zilver onschadelijke metalen. Er zijn mensen, die de overvloed van deze wereld hebben genoten en toch de toekomstige wereld beërfd hebben. Niet veel mensen, die groot waren naar het vlees, zijn uitverkoren. Maar tussen niet veel en niet één is een groot onderscheid. Jozef van Arimathea en Nicodémus en de vrouw, die uit hun goederen Christus dienden, bezaten in ruime mate de gerieflijkheden van het leven en gebruikten die voor hun Heere. Niet Salomo's rijkdom bracht hem ten val: zijn teugelloze hartstochten waren zijn ondergang, anders had hij al zijn schatten kunnen behouden en ook zijn God. Bid daarom, dat de rijken tot Christus gebracht mogen worden. Waarom zou de vis niet gevangen worden, die een zilveren sikkeltje in zijn bek heeft? Waarom kan Mattheüs, de tollenaar, niet worden afgeroepen van het innen van de belastingen? Is er geen andere Zacheus meer, die vernieuwd kan worden door genade? Kan er ook voor de rijken in het vele, dat ze aan God verschuldigd zijn, geen drangreden liggen om zich over te geven aan Hem, die hun al zoveel schonk? Het was niet verkeerd van Jona, dat hij zich behaaglijk gevoelde onder de schaduw van Zijn wonderboom; zijn fout lag hierin, dat hij van die wonderboom een god maakte. Het is niet verkeerd, goederen te bezitten, maar het is zeer verkeerd dat men deze goederen tot zijn hoogste goed maakt. Toch, mijn broeders, is het zo, dat de mensen van deze wereld het meeste hebben; ik zeg niet dat ze het beste hebben. Een raadsel is het, en zal het altijd zijn zolang de wereld bestaat, dat de bozen dikwijls voorspoed hebben en de rechtvaardigen lijden. Lees het boek van Job; lees de 37^e psalm; lees de 73^e psalm, en zie hoe godvruchtige en wijze mannen onthutst en in verwarring gebracht werden door de beschikking van de Goddelijke voorzienigheid. Als wij de boosheid op de

troon, en de rechtvaardigheid in de kerker zien; als wij zien dat de hoogmoed in eer gesteld, en de heiligheid door het slijk gehaald wordt, is dit een zware beproeving voor ons vertrouwen op God, en niettemin zijn er gewichtige redenen waarom dit voor een tijdlang zo zijn moet. Niet zonder wijsheid zegt de Heere: *'Ik gaf aan Ezau het gebergte Seir om dat erfelijk te bezitten.'*

IV. Nu komen wij aan ons vierde punt, dat een grote verborgenheid is. Het is: GODS UITVERKORENEN EN HUN BEPROEVINGEN.

'Ik gaf aan Ezau het gebergte Seir, om dat erfelijk te bezitten. Maar Jakob en Zijn kinderen togen af in Egypte.' Dat is hun deel. Ze moesten afgaan in Egypte wegens hongersnood en ze moesten daar gebogen gaan onder de ijzeren roede van een dwingeland, om te gewinnen aan zwaar slavenwerk. Ze moesten vreemdelingen zijn in een vreemd land en pijnlijk verbrijzeld worden onder de voet van de onderdrukker. Het wapenschild van hun volk moest zijn *'een rokende oven en vurige fakkel.'* Mozes zag Israël zowel als God, toen hij een brandend braambos zag dat niet verteerde. Is dat niet vreemd? Die God het meest lief heeft, die bedeeft Hij het zwaarste lot toe. Ezau zonen zijn vorsten, maar Jakobs kroost zijn slaven: Ezau regeert, maar Israël dient; Ezau maakt zijn nest in de hoogte, maar Israël kruipt voort langs het oeverriet. De wereldling leest de Schrift alsof ze zei: *'Zo wie ik liefheb, die liefkoos en vertroetel Ik.'* Maar de Heere spreekt niet aldus; Zijn Woord is: *'Zo wie Ik liefheb, die bestraf en kastijd Ik.'* 'Die de Heere liefheeft kastijdt Hij en Hij geselt' - dit is een zeer hard woord - *'geselt een iegelijke zoon, die Hij aanneemt.'* Voor het natuurlijk verstand schijnt dit vreemd; alleen het geloof kan het verklaren.

Maar Israël en Zijn kinderen gingen af naar Egypte, in de eerste plaats om bewaard te blijven. Zo brengt God de zijnen dikwijls in beproeving, om hen te bewaren van de wereld en van haar boze invloeden, hen te behoeden tegen henzelf en hun natuurlijke hoogmoed en tegen satan en zijn inblazingen. Door kommer en tegenspoed worden Gods kinderen op hun knieën gebracht, naar hun hemelse Vader gevoerd en met Hem in gemeenschap gehouden. Geheiligde smart is geestelijke vooruitgang. De zuurheid en bitterheid van de kommer bewaart de mens dikwijls voor de wrangheid en bitterheid van de zonde.

Zij gingen vervolgens af naar Egypte, om gelouterd te worden, want het huis van Jakob was in een treurige toestand en in geen deel geschikt om door de Heere gebruikt te worden. De geschiedenis van het huis van Jakob is uitermate droevig; misschien bevat de Schrift geen treuriger bladzijde. De verkeerde invloed van de veelwijverij is duidelijk te bemerken, verenigd met de verkeerdheden uit Labans huis en vergiftigd door het kwade voorbeeld van de Kanaänieten, in wier midden ze verblijf hielden. Het was tijd dat ze van woonplaats veranderden: ze werden niet goed en deden geen goed. Het scheen dat de aartsvader een onwetend, twistziek, boos geslacht zou kweken, en daarom werden ze afgezonden naar Egypte, opdat ze door kommer beter worden zouden. God brengt de zijnen dikwijls in tegenspoed om hen te louteren, op te wekken, te leren en te veredelen. Draagt zorg, mijn broeders, dat 's Heeren voornemen geheel in u vervuld wordt. Mogen het vuur en de vijl, de smeltkroes en de vlam u bevrijden van schuim en roest, en u rein en helder maken.

Zij gingen ook af naar Egypte om te worden gevormd. Het verkoren zaad had onderricht nodig; ze waren op weg om ruw, om niet te zeggen barbaars te worden; bekwaamheid en kennis waren schaars onder hen. Ze moesten afgaan naar de zetel van de oude geleerdheid om kunsten en wetenschappen en beschaving te verkrijgen. In Egypte moest een geslacht, dat anders een ordeloze hoop zou geweest zijn, verenigd worden tot een volk; een bende eigenzinnige mensen moest tot tucht en

gehoorzaamheid worden opgeleid. De Heere zei: *'Uit Egypte heb Ik Mijn zoon geroepen'*, omdat Egypte zijn leerschool, de plaats van zijn oefening in gehoorzaamheid was. Wij zijn onwetend, tegenstrevig en eigenzinnig totdat de Heere ons gaat vormen. *'Eer ik verdrukt werd dwaalde ik, maar nu onderhoud ik Uw Woord.'* De Heere geeft ons onderwijs op de schoolbank van de tegenspoed, en wij worden dikwijls door een strenge meester op de vingers getikt. Het is verwonderlijk wat wij leren wanneer wij worden gevangengenomen onder de doornen. Ik kan moeilijk denken dat ik iets geleerd zou hebben, dan door verdrukking; dit althans weet ik, dat ik meer te danken heb aan de hamer en het aanbeeld en de vijl en de oven, dan aan al de groene weiden en de stromende beken en de zingende vogels die ik ooit gezien of gehoord heb. Ik vrees dat ik weinig geleerd heb buiten wat in mij ingeslagen is; en hoewel ik niet meer van de roede houd dan U, beken ik dat er zulke aangename vruchten groeien aan de bittere tak van de beproeving, dat daar zonder te zijn mij zou doen vrezen. Veel liever zou ik wenen met 's Heeren uitverkorenen dan lachen met goddelozen. Door onheilige vreugde worden de dwazen nog dwazer, maar door geheiligde beproevingen worden wijze mensen nog wijzer. Voor ons toekomstig heil is het goed dat wij tijdelijk verdrukking lijden en zoals Jakob afgaan in Egypte.

En ze gingen ook af in Egypte opdat God zijn grote kracht in hen ten loon zou spreiden. Er zou mij niets aan gelegen wezen om Ezau te zijn op het gebergte Seir wanneer ik eens Farao's leger zie verdrinken en Israël door de diepten van de zee zie gaan en als ik het gezang van de Israëlietische maagden hoor en de juichtonen van de mannen: *'Zingt de Heere, want Hij is hoog verheven: Hij heeft het paard met zijn ruiters in de zee gestort.'* Het is wel waard af te gaan naar Egypte als men het verlaat met een hoge hand en een uitgestrekte arm. O, hoe heerlijk is God in Zijn verlossen! o, Hoe uitgelezen is het deel van de beproefde kinderen van God! O, hoe schoon is zelfs hier hun leven! God is in hen en rondom hen. De Heere zal de voorhoede leiden en zijn heerlijkheid zal de achterhoede wezen. Ze zijn als tekenen en wonderen in hun geslachten. Hij heeft hen gezegend en ze zullen gezegend wezen. Van weinig belang is het dat Ezau het gebergte Seir tot een bezitting heeft: Israël heeft zijn God. Geen voetbreed land kunt u wellicht uw eigendom noemen; u weet niet waarmee u zich voortaan kleden zult en God heeft u een schraal maal gegeven en uw noden en behoeften veel gemaakt; - maar wat maakt dat uit: uw is het deel van de uitverkorenen. Want *'Jakob en Zijn kinderen gingen af in Egypte.'* Hier eindigt, volgens mijn tekst, de geschiedenis, maar u weet dat de geschiedenis daarmee volstrekt niet eindigt, want uit Jakob en Zijn kinderen kwam de Ster, de Scepter en de Troon voort. God nam Israëls zaad aan, en thans zit Hij, Die naar het vlees uit Jakobs lendenen sproot, op de hoge troon van God en regeert oppermachtig. De Silo is gekomen en het is volstrekt onverschillig welke druk Egypte over Jakobs zaad deed komen, want uit hem is ten slotte de Koning en Verlosser van de mensen voortgekomen. Wanneer Jezus de onzes is, is het overige van weinig belang. Geef mij Christus en ik vraag niets anders. Omdat ik geloof in Jezus, kan ik alle andere dingen overlaten aan de grote Lotsbeschikker. Christus en een korst brood, de belofte en een gestichtskleed, de genade en een armenhuis! Kan een heilige daarmee niet meer dan tevreden zijn? Ik heb u dus de verschillende lotsbedelingen van Gods eigen kinderen en van de bozen voor ogen gesteld. Ik hoop dat u bereid bent te zeggen, dat u liever verdrukking zou lijden met het volk van God dan voor een tijd de genietingen van de zonde te smaken. God stelle u in staat om die wijze keus te doen en dat onverwijld. Mag de Heilige Geest u leiden om Hem aan te nemen tot uw één en al. Amen.

5. HANDEN VOL HONING

'Toen week Simson af om het aas van de leeuw te bezien; en ziet, een bijenzwerm was in het lichaam van de leeuw, met honing. En hij nam die in zijn handen, en ging voort, al gaande en etende; en hij ging tot zijn vader en tot zijn moeder, en hij gaf hun daarvan, en ze aten; doch hij gaf hun niet te kennen, dat hij de honing uit het lichaam van de leeuw genomen had.'

Richt. 14: 8 en 9.

Het was een opmerkelijk geval dat een man zonder wapens een leeuw in de bloei van zijn kracht versloeg, en nog vreemder dat een bijenzwerm van het verdroogde lichaam bezit genomen en het met zijn honing gevuld had. In dat land wordt, deels door dieren, vogels en insecten, deels door de verdrogende hitte, een dood lichaam spoedig van alle bederf ontdaan, en de beenderen zijn schoon en wit maar toch vormt het doden van de leeuw en het vinden van de honing een merkwaardige geschiedenis. Deze vreemde omstandigheden werden later het onderwerp van een raadsel, maar dat raadsel gaat ons thans niet aan. Simson zelf is een raadsel. Hij maakte niet alleen een raadsel, maar zelf was hij een zeer moeilijk te verklaren raadsel; met zijn persoonlijk karakter heb ik nu weinig of niets te maken. Wij zijn heden niet in het huis van 'Gajus mijn huiswaard', waar de reizigers zich na het middagmaal vermaakten met een schotel met noten. Maar wij zijn onderweg en moeten acht geven op de meer belangrijke zaak, hen, die bij ons zijn, te verkwikken en op te wekken. Wij zullen ook niet over moeilijkheden spreken. Maar evenals Simson de honing nam zonder dat hij gestoken werd, zullen wij ons laten onderrichten zonder te redetwisten. Wij hebben tegenwoordig zoveel te doen dat wij een nuttig gebruik moeten maken van elk voorval, dat wij in Gods Woord vinden: Mijn enig doel is, hen die wanhopen tot blijdschap te stemmen en als Gods kinderen op te wekken tot grotere ijver in Zijn dienst. Naar mijn opvatting kan de tekst met recht tot dit doel gebruikt worden. Door de hulp van de Heilige Geest kunnen wij, zelfs na zo lange tijd, honing vinden in de leeuw.

Het voornaamste gedeelte van het voorval, dat in deze twee verzen is opgetekend, schijnt door hen, die Simsons leven beschreven hebben, te zijn overgeslagen; ik denk dat het van te weinig belang scheen. Ze hebben zich vergenoegd met zijn bruiloftsraadsel, maar ze vergaten zijn veel natuurlijker en prijselijker daad, dat hij de honing in zijn handen meenam en zijn vader en moeder die aanbod. Dit is het kleine schouwspel, waarop ik uw bliken wens te richten. Het komt mij voor dat de Israëlitische held met een dode leeuw op de achtergrond, zoals hij daar staat op de open weg, zijn handen beladen met klompen honingraten en druipende van honing, die hij zijn ouders toesteekt, een schoner schilderij oplevert, de grootste kunstenaar waardig. En welk een type hebben wij hier van onze Goddelijke Heere en Meester, van Jezus, de overwinnaar van dood en hel. Hij heeft de leeuw gedood, die brulde tegen ons en tegen Hem. Hij heeft 'Victorie!' geroepen over al onze vijanden. *'Het is volbracht'* was zijn zegekreet, en nu staat Hij te midden van zijn gemeente, de handen vol liefde en troost, die Hij hun aanbiedt, van wie Hij zegt: *'Deze zijn mijn broeder en zuster en moeder.'* Aan ieder van onze, die in Hem gelooft, geeft Hij het honingzoete voedsel, dat Hij voor ons bereid heeft door onze vijanden te verslaan; Hij nodigt ons uit om te komen en te eten, opdat ons leven verzoet worde en onze harten met blijdschap mogen worden vervuld. Mij schijnt deze vergelijking wonderbaar juist en

leerrijk toe; ik zie onze overwinnende Heere beladen met zoetheid, die aan al Zijn broederen voorhouden, en hen uitnodigen in zijn vreugde te delen.

Maar, geliefden, er staat geschreven: 'Gelijk Hij is, als zijn ook wij in deze wereld.' Alle ware Christenen zijn in zekere mate zoals aan de Christus, Wiens naam ze dragen, en Zijn beeld moeten wij ten slotte gelijkvormig worden. Als Hij komen zal, zullen wij Hem zoals zijn, want wij zullen Hem zien zoals Hij is, en middelerwijl, naar gelang wij Hem nu zien, worden wij *'naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest.'* Het type van Simson kan wel dienen als zinnebeeld van elk Christen in de wereld. De gelovige is, door de Goddelijke genade gesteund, in elke geestelijke strijd overwinnaar, en hij heeft ervaren *'de overwinning, die de wereld overwint, namelijk ons geloof.'* Hij is tot meer dan overwinnaar gemaakt door Hem, Die ons liefhad, en nu staat hij te midden van zijn volgelingen en nodigt hen uit tot Jezus te komen. Met de honing in zijn handen, waarop hij ons nog onthaalt, toont hij de hemelse zoetheid aan allen, die rondom hem zijn, en zegt: *'Smaakt en ziet dat de Heere goed is; welgelukzalig is de man, die op Hem vertrouwt.'* Ik ben vroeger in aanraking geweest met de bekende kunstenaar Gustave Doré en heb hem enige onderwerpen aan de hand gedaan. Als hij nog leefde en de gelegenheid zich opnieuw voordeed, zou ik er bij hem op aandringen om een beeld te schetsen van Simson, terwijl hij de honing uitrekt; van de kracht, die zoetheid ronddeelt; en het kon gestrekt hebben tot een voortdurende gedachtenis van wat een Christen behoort te zijn - een overwinnaar en een trooster, die de leeuw doodt en honing ronddeelt. Een getrouw dienaar van God worstelt met de macht van het kwade, maar met veel groter vreugde spreekt hij tot zijn vrienden en metgezellen, zeggende: Eet het goede, en laat uw ziel in vettigheid zich verlustigen. Vestigt uw geestesoog op dit beeld, en laat mij nu er over spreken.

Drie opmerkingen mogen volstaan. Ten eerste: het leven van de gelovige treft zijn strijd; ten tweede: het leven van de gelovige heeft zijn zoetheden; en ten derde: het leven van de gelovige brengt hem er toe, van die zoetheden aan anderen mede te delen. Hierin vinden wij aanleiding voor een heilrijke overdenking.

I. In de eerste plaats dan: Het leven van de gelovige heeft zijn strijd. Een Christen te worden is dienst te nemen als soldaat. Een gelovige te worden is een bedevaart te ondernemen, en de weg is dikwijls oneffen, de heuvels zijn steil, de dalen zijn donker, reuzen versperren de weg, rovers liggen op de loer in de hoeken. Hij, die er op rekent dat hij ten hemel kan zweven zonder strijd, heeft zich zeer vergist. Geen kruis, geen kroon; geen zweet, geen rust; geen strijd, geen overwinning. Deze strijd - wij nemen het geval van Simson als zinnebeeld - begint vroeg in het leven van de gelovige. Terwijl Simson een kind was, dreef de Geest van de Heere hem in het leger van Dan - zie het laatste vers van het dertiende hoofdstuk; en zodra hij de grenzen van de mannelijke leeftijd bereikt had, moest hij zich meten met een leeuw. God, Wiens bedoeling het was dat zijn dienaar de Filistijnen zou slaan en hun trotse overheersing van Zijn volk Israël zou doen ophouden, begon vroeg met de held te oefenen voor de strijd van zijn leven. Toen Simson zich een vrouw ging zoeken, ging hij af naar de wijngaarden van Thimnath en brulde een leeuw hem tegemoet. Ja, en de jonge gelovige, die tot nog toe niet geworsteld heeft met de machten van de duisternis, zal weldra het gebrul van de leeuw horen en zich in het bijzijn van de grote Tegenstander bevinden. Zeer spoedig leren wij de waarde van het gebed: *'Verlos ons van de boze.'* De meesten van 's heren dienaren zijn krijgsmensen geweest van hun jeugd af. Van buiten is er strijd, zelfs als er van binnen geen vrees is. Met deze vroegtijdige strijd met het wilde dier beoogde God, hem zijn kracht te doen kennen als hij onder de

invloed van de Geest was, en hem te bekwamen voor zijn toekomstige strijd met Israëls vijanden. Hij die de Filistijnen de schenkel en de heup moest slaan met een grote slag, totdat hij hun lijken bij hopen had opgestapeld, alleen door zijn dapperheid., moest beginnen met een leeuw te verscheuren door de enkele kracht van zijn handen. Hij moest de oorlog keren in dezelfde school als een andere en grotere held, die later zei: *'Uw dienstknecht sloeg beide de leeuw en de beer; also zal deze onbesneden Filistijn zijn zoals één van die.'*

Soldaten worden gevormd door de oorlog. Men kan geen veteranen of overwinnaars maken dan door gevechten. Evenals in de oorlog van de legers is het met de geestelijke strijd: men moet geoefend worden tot de overwinning van het boze, door daarmee te kampen. Daarom is het goed voor een man dat hij het juk in zijn jeugd draagt, want dan zal het in latere jaren zijn schouders niet kwetsen. Het is voorzeker een gevaarlijke zaak, geheel van kommer bevrijd te blijven: door weke rust verliest de soldaat zijn dapperheid. Ziet op Salomo, één van de grootste en wijste, en toch, zou ik bijna zeggen, een van de kleinste en dwaaste mensen. Hij had het noodlottig voorrecht, op een gouden troon te zitten en te schitteren in de glans van een onbewolkte voorspoed, en daardoor week zijn hart spoedig af en viel hij van zijn hoog standpunt. Salomo had geen tegenheden in zijn jonge dagen, want toen woedden er geen oorlogen en leefden er geen vijanden van enige betekenis. Zijn levenspad was effen, en hij werd in een lome slaap gewiegd, in de slaap van de zinnelijke. Hij zou veel gelukkiger zijn geweest, als hij, zoals zijn vader, van zijn vroege jeugd af tot beproeving en strijd geroepen was. Want deze zouden hem geleerd hebben vast te staan op het toppunt van de eer, waarop Gods voorzienigheid hem geplaatst had. Leer dus, o jonge broeder, dat zo u, zoals Simson, een held voor Israël moet zijn, u zich vroeg moet gewennen te lijden en te trotseren, in welke vorm dan ook. Als u terzijde treedt en overpeinzing zoekt in de rust van de wijngaard, kan een jonge leeuw u tegenbrullen, evenals in de eerste dagen van het optreden van uw Heere en Meester Hij in de woestijn werd geleid om verzocht te worden, door de duivel.

Deze strijd, geliefde vrienden, kan dikwijls zeer vreselijk zijn. Met een jonge leeuw wordt niet bedoeld een welp, maar een leeuw in de volheid van Zijn eerste kracht, wiens gang nog niet vertraagd en wiens woede nog niet ingetoomd werd door het klimmen van de jaren. Een jonge leeuw in zijn eerste kracht en woede is het vreselijkste dier; dat een mens kan ontmoeten. Laat ons, als volgers van Christus, verwachten dat wij zware verzoeking, hevige vervolgingen en sterke beproevingen zullen ontmoeten, die ons zullen leiden tot een harde strijd. Meent niet, u, die uw harnas nog aangordt, dat u het weldra zult afleggen, of dat het, als u het aflegt, nog even glanzend zijn zal als heden. Het zal met bloed en stof bekleet en door veel slagen gedeukt zijn; misschien kan uw vijand een middel vinden om het te doorboren, of u althans te wonden tussen zijn geledingen. Ik wenste dat ieder een strijder van het kruis werd, maar ik wenste tegelijk dat hij berekende wat dit hem kosten moet. Want het is geen kinderspel, en als hij dat meent, zal hij bitter teleurgesteld worden. Een jonge gelovige zal eensklaps een twijfeling in zich voelen opkomen, waarvan hij nooit tevoren gehoord had, en ze zal hem tegenbrullen zoals een jonge leeuw, en hij zal niet dadelijk weten hoe zich daarvan te ontslaan. Of hij kan in buitengewone omstandigheden worden geplaatst, waarin zijn plicht schijnt in te druisen tegen de teerste natuurlijke bewegingen van zijn hart; hier zal de jonge leeuw hem ook tegen brullen. Of wel, iemand, voor wie hij een grote eerbied heeft, kan hem slecht behandelen, omdat hij een volger van Christus is, en de genegenheid en de achting, welke hij voor die persoon gevoelt, kan zijn tegenstand te smartelijker maken; in dit geval is het met hem eveneens alsof een leeuw hem tegenbrult. Ofwel, hij kan een

smartelijk verlies of grote schade lijden; of een ziekte kan hem treffen en hem pijn en druk veroorzaken; en daardoor kan de schaduw des doods op zijn Geest vallen; zodat een jonge leeuw hem opnieuw tegenbrult. Broeder en zuster, laat ons daarop rekenen, en ons daardoor niet laten afschrikken, nu wij weten dat in dit alles het leven van onze ziel is. Door lessen als deze wordt ons geleerd God te dienen, eenstemmig te zijn met onze medechristenen en de stem van onze liefderijke Zaligmaker te waarderen. Door dit alles worden wij losgemaakt van de aarde, en begerig gemaakt naar die eeuwige heerlijkheid, die nog geopenbaard moet worden, en waarvan wij naar waarheid kunnen zeggen: *'Er zal geen leeuw zijn, en geen verscheurend gedierte zal daarop komen.'* Het tegenwoordige kwade is tot ons toekomstig heil; zijn verschrikking is tot onze lering. Beproevingen werden ons om dezelfde reden toegezonden, als waarom de Kanaänieten in het Heilige Land mochten wonen, namelijk opdat Israël de krijg leerde en werd toegerust voor de strijd met vreemde vijanden.

Deze worstelingen komen vroeg, en ze zijn zeer verschrikkelijk; en daarenboven overvallen ze ons als wij er het minst op voorbereid zijn. Simson was niet op de jacht op wilde dieren, hij hield zich met een veel teerder zaak bezig. Hij wandelde in de wijngaarden van Thimnath, dacht aan niets minder dan aan leeuw, en *'ziet daar'*, zegt de Schrift, *'een jonge leeuw brullende hem tegemoet.'* Dit was een opmerkelijke en ontzettende ontmoeting. Hij had zijn vader en zijn moeder verlaten en was geheel alleen; er was niemand onder het bereik van zijn stem, om hem bij te staan in zijn worsteling met zijn verwoede aanvaller. De deelneming van de mensen is van zeer grote waarde, maar er zijn gevallen in onze geestelijke strijd, waarin wij niet verwachten kunnen ze te ontvangen. In het leven van iedere mens zijn wegen, die te nauw zijn, dan dat twee er naast elkaar op gaan kunnen. Op zekere klippen moeten wij alleen staan. Als onze karakters verschillen, moeten onze beproevingen, die ingericht zijn op onze karakters, eveneens verschillen. Ieder mens heeft een geheim, waarvan geen vriend deelgenoot kan worden gemaakt. Want ieder leven heeft zijn verborgenheid en zijn geheime schat. Wees niet verlegen jonge Christen; als u bevingen ontmoet, die u zeer vreemd toeschijnen; wij hebben allen één en dezelfde gedachte over onze beproevingen. U verbeeldt u, dat er niemand is, die lijdt zoals u, terwijl u toch geen andere verzoeking bejegend heeft dan zulk één, die elke mens ten deel valt; en God zal met de verzoeking een middel tot ontkoming zenden, opdat u haar kunt dragen. Toch kunt u thans lotgenoot moeten worden van uw Heere, toen Hij alleen de wijnpers trad, en er niemand van het volk bij Hem was. Is dit niet tot uw welzijn? Is dit niet de weg tot kracht? Welk een soort van godsvrucht is het, die afhankelijk is van de vriendschap van de mensen? Welk een godsdienst is het, die niet alleen kan staan? Geliefden, u zult alleen moeten sterven, en u hebt daarom genade nodig om u op te beuren in uw eenzaamheid. Uw geliefde vrouw kan u wenende verbeiden aan de oever van de rivier, maar ze kan niet met u in de kille stroom gaan, en als u geen godsdienst hebt, die u in de verlaten ogenblikken uws levens ondersteunt, tot welk nut zal hij u dan zijn in de grimmige eenzaamheid van de dood? Daarom acht ik het een gelukkige omstandigheid, dat u geroepen bent om alleen te strijden, opdat u uw geloof mag beproeven en zien uit welke stof uw hoop gevormd is. De strijd was nog te zwaarder voor Simson, omdat, behalve dat hij alleen was, *'er niets in zijn hand was.'* Dit is het opmerkelijkste punt in het verhaal. Hij had geen zwaard of jachtspeer, waarmee hij de heer van de wildernis kon wonden; hij had zelfs geen stevige stok om diens aanval af te weren. Simson stond ongewapend, zonder wapenrusting tegenover een woedend dier. Evenzo zijn wij in onze vroegtijdige beproevingen geneigd te denken, dat wij geen wapens hebben voor de strijd, en wij weten niet wat te doen. Wij wensen uit te roepen: 'Ik ben niet gereed. Hoe kan ik deze

beproeving doorstaan? Ik kan de vijand niet aangrijpen, om met hem te worstelen. Wat moet ik doen?' Daarin zal de luister van uw geloof en Gods heerlijkheid openbaar worden, dat u de leeuw verslaan zult, en het toch van u gezegd moet worden *'dat hij niets in zijn hand had'* - niets dan hetgeen de wereld niet ziet en niet waardeert.

Laat ons thans een stap verder gaan, want de tijd verbiedt ons, ons hier langer op te houden. Ik nodig u uit, te bedenken, dat door Gods Geest de overwinning behaald werd. Wij lezen: *'Toen werd de Geest des Heeren vaardig over hem, dat hij hem vaneen scheurde, zoals men een bokje vaneen scheurt.'* Laat de Heilige Geest ons bijstaan in onze verlegenheid, en wij hebben noch anderen noch wapenen nodig. Maar wat kunnen wij doen zonder Hem? Bisschop Hall zegt: 'Als die briesende leeuw, die aanhoudend rondgaat, zoekende wie hij zou mogen verslinden, ons alleen vindt in de wijngaarden van de Filistijnen, waar is dan onze hoop? Niet in onze voeten, want hij is vlugger dan wij; niet in onze wapens, wij zijn natuurlijk ongewapend; niet in onze handen, die zwak en mat zijn, maar in de Geest van God, waardoor wij alle dingen vermogen. Als God in ons strijdt, wie kan ons weerstaan? Er is een sterkere leeuw in ons dan die tegenover ons staat.'

Dit is het enige, wat wij behoeven: aangedaan te worden met kracht uit de hoge: de kracht van de Heilige Geest. Gesteund door Gods Geest zal de overwinning van de gelovige volkomen zijn; de leeuw zal niet verjaagd, maar in stukken gescheurd werden, Omgord met de kracht van de Geest zal onze overwinning even gemakkelijk als volmaakt zijn. Simson scheurde de leeuw vaneen alsof hij een lam of een geitebokje geweest was. Terecht zegt Paulus: *'Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft.'* De boze wordt spoedig overwonnen, de verzoeken werden gemakkelijk afgeweerd, de smart wordt met blijdschap gedragen en de vervolging blijmoedig doorstaan, als de Geest van de heerlijkheid en van de vrede op ons rust. 'Met God zijn alle dingen mogelijk'; en daar de gelovige met God is, zijn alle dingen mogelijk voor hem, die gelooft.

Als wij omgeven waren door alle duivels in de hel, behoeven wij hen geen ogenblik te vrezen zo de Heere aan onze zijde is. Wij zijn machtiger dan al de legioenen van de hel, als de Geest vaardig over ons is. Als wij door Satan neergeworpen moesten worden, totdat hij zijn voet op onze borst gezet had, om het ware leven uit ons te drukken, dan nog zouden wij, als wij werden bijgestaan door Gods Geest, onze hand uitstrekken en het zwaard des Geestes grijpen, dat Gods Woord is, en wij zouden de daad van Christen tegenover Apollyon herhalen, toen hij de vijand zulke zware wonden toebrecht dat hij zijn drakenvleugelen uitspreidde en heenvloog. Daarom, vreest niet, u, die beproefd wordt, maar vertrouwend op de Geest van God, en uw strijd zal weldra eindigen met de overwinning. Soms hebben wij te strijden met vroegere zonden. Twijfelend vragen wij: 'Hoe kunnen ze vergeven worden?' De verzoeking verdwijnt bij het zien op de stervende Verlosser. Dan weer brult de natuurlijke begeerlijkheid ons tegen, en wij overwinnen die door het bloed van het Lam, want *'het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt van alle zonden.'* Soms worden wij aangevochten door verwoestende hartstochten of sterke neigingen, en dan verwinnen wij die door de kracht van de heiligende Geest van God, Die met ons is en eeuwig in ons zijn zal. Of anders is de wereld het, die met haar verzoeken komt, en onze voeten glijden bijna uit. Maar wij zegevieren over de wereld door de overwinning van het geloof, en als Satan de begeerlijkheid van het vlees en de begeerlijkheid van de ogen en de grootsheid van het leven tegen ons aanvuurt, ook dan worden wij dadelijk verlost, want de Heere is een vurige muur om ons. Het innerlijke leven weerstaat moedig alle zonden. God geeft aan de gelovigen Zijn bijstand, om hen in een ogenblik van dringende nood te bewaren voor al het boze;

evenzo hielp Hij Zijn martelaren en belijders, als ze onvoorbereid tegenover hun tegenstanders werden geroepen. Wees daarom niet bezorgd, o u, die vertrouwend op de Heere Jezus, hoe fel uw vijand thans ook zijn mag. Gelijk de jonge David de leeuw en de beer en ook de Filistijn versloeg, evenzo zult u voortschrijden van overwinning tot overwinning. *'Veel zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen, maar uit die alle redt hem de Heere.'* Treedt met een leeuwenhart de leeuw tegen, die u zoeken te verslinden.

II. Thans komen wij tot ons tweede hoofdpunt, dat is: het leven van de gelovige heeft zijn zoetheden. Niet altijd doden wij leeuw, soms eten wij honing. Enkelen van onze doen beide tegelijk; ze verslaan de leeuw en houden toch niet op honing te eten; en werkelijk, het is zo zoet geworden, om Christus' wil de strijd aan te binden, dat het ons een vreugde is, te kampen voor het geloof, dat de heiligen overgeleverd is. Dezelfde Heere, Die u geboden heeft: *'Houdt u manlijk, wees sterk'*, heeft eveneens gezegd: *'Verblijdt u in de Heere te allen tijde; wederom zeg ik, verblijdt u.'*

Het leven van de gelovige heeft zijn zoetheden, en deze zijn uitgelezen. Want wat is zoeter dan honing? Wat is blijder dan de blijdschap van een heilige? Wat is gelukkiger dan het geluk van de gelovige? Ik wil mij niet verwaardigen, een vergelijking te maken tussen onze blijdschap en de vreugde van de dwazen; ik zal mij bepalen tot een tegenstelling. Hun vreugde is als het kraken van doornen onder een pot; ze spatten vuur, maken leven en flikkeren, maar geven geen warmte en zijn spoedig uitgegaan: er komt niets uit voort, en het zal lang duren eer de pot kookt. Maar de blijdschap van de Christen is zoals een bestendig kolenvuur. U hebt wel eens een vuurhaard vol roodgloeiende kolen gezien, de gehele kolenmassa zag er uit alsof ze één grote, vurige robijn was, en ieder, die uit de koude in de kamer kwam, had het genot zijn handen te warmen, want het vuur verspreidde een bestendige hitte en verwarmde het lichaam tot in het merg. Zó is onze blijdschap. Ik zou liever vijf minuten de blijdschap van Christus bezitten, dan mij een halve eeuw lang te verheugen met de vreugde van de dwazen. Er is meer zaligheid in de traan van het berouw dan in de lach van de vrolijkheid; onze geestelijke bekommernissen zijn zoeter dan de genietingen van de wereldling. Maar, o, als onze blijdschap vervuld, als ze door God volkomen gemaakt wordt, dan is ze onuitsprekelijk groot, zoals die hierboven, en begint de hemel hier beneden. Hebt u het nimmer uitgekreten van vreugde? U zegt misschien: 'Niet sedert mijn kindsheid.' Ik ook niet. Maar ik ben altijd een kind gebleven wat de hemelse blijdschap betreft. Ik zou het dikwijls kunnen uitschreien van blijdschap. Bij de bewustheid in Wie ik geloofd heb, en bij de overtuiging, dat Hij in staat is te bewaren wat ik van Hem ontvangen heb.

Wij bezitten een blijdschap, die ook bij de herdenking haar waarde blijft behouden. U mag vrij haar bodem doorschouwen en haar grondslag doorzoeken. Het is een blijdschap, die niet veroudert; u kunt haar jaren achtereen genieten, en toch zal ze u nooit verzadigen; u kunt haar telkens en telkens weer genieten, en haar altijd even nieuw vinden als ooit. En het schoonste er van is, dat ze nooit berouw achterlaat. U gevoelt er nooit leed over, dat u zo blij bent geweest. De vrolijke wereldlingen worden weldra ziek van hun drinken. Maar ons bedroeft het, dat wij niet nog blijder waren. Want onze blijdschap heiligt. Ons wordt de grootst mogelijke mate van vreugde, die wij bereiken kunnen, niet ontzegd. De Christenen hebben hun zoetheden, en deze zijn zoals de honing en het honingzeem, het beste van het beste.

Deze blijdschap is overvloeiende. Want Simson vond als 't ware een honingbron, toen hij een bijenzwerm ontdekt had. Zó overvloedig was de honing, dat hij grote stukken van de honingraat kon nemen, ze in zijn handen medevoeren en aan anderen brengen

kon. In de liefde van Christus, in de vergeving van de zonden, in de vereniging met de Geliefde, in de vrede met God, in de volkomen berusting in zijn wil, in de hoop van de zaligheid ligt een blijdschap, die niemand meten kan. Wij bezitten in de dierbare beloften van God zulk een levende bijenzwerm, om honing voor ons te maken, dat er een grotere mate van blijdschap is dan iemand van onze met mogelijkheid zou kunnen bevatten. Er is in Christus oneindig veel meer, dat ons begrip te boven gaat, dan hetgeen wij tot nog toe hebben kunnen begrijpen. Hoe zalig, te ontvangen uit Zijn volheid, vervuld te worden met Zijn zoetheid, en tevens te weten dat Zijn oneindige goedheid toch niet vermindert. Misschien hebben sommigen van u zoveel van Christus genoten, dat ze nauwelijks meer in zich konden opnemen. Maar uw grootste blijdschap is slechts zoals een nietige schelp, die door een enkele golf van de zee gevuld wordt, terwijl de gehele onmetelijke oceaan ver buiten het bereik van uw oog voortrolt. Wij hebben een uitermate grote vreugde, ja, vreugde te over. Het bruiloftsfeest van onze Meester is niet zo bekrompen aangelegd, dat wij een idool moeten halen voor een buitengewone gast, of in onszelf moeten mompelen dat wij beter gedaan hadden als wij niet zo onbegrensd hadden uitgenodigd, uit vrees dat wij door een te grote menigte zouden worden gehinderd. Nee, veeleer zijn de door pijlers gedragen zalen van de genade, waarin de Koning Zijn feest aanricht, als uitgestrekt, dat wij ons levenslang kunnen bezighouden met gasten aan te voeren, en er steeds meer kunnen dwingen om in te gaan, opdat Zijn huis mag gevuld worden en Zijn vorstelijk feest tienduizend maal tienduizend harten mag verblijden.

Geliefde vrienden, als u weten wilt waarin onze blijdschap bestaat, ik heb al daarop gezinspeeld, maar ik zal er een ogenblik bij stilstaan. Onze blijdschap ligt dikwijls op de plaats van onze vroegere strijd. Wij verzamelen onze honing uit de leeuwen, die voor ons of door ons verslagen zijn.

Daar zijn in de eerste plaats onze zonden. Dat is een vreselijke leeuw! Maar het is een dode leeuw, want de genade is veel overvloediger geweest naarmate onze zonden te meerder waren mijn broeders! ik heb nooit van enig menselijk genot gehoord, dat het zalige van de vergeving van de zonden evenaart. Volkomen vergeving! Genadige vergeving! Eeuwige vergeving! Zie, ze parelt zoals hemelse dauw. Te weten dat God mijn zonden heeft uitgedelgd, is een wetenschap van onuitsprekelijke zaligheid. Mijn ziel begon de zangen van de serafijnen te horen, toen ze dit woord vernam: *'Ik delg uw overtredingen uit als een nevel en uw zonden als een wolk.'* Hierin is uitgelezen honing voor u.

De volgende dode leeuw is: overwonnen begeerte. Als er in het hart een begeerte is opgewekt, die in tegenspraak is met de wil van God, en u hebt gezegd: 'Weg met u, ik zal u door gebed verdrijven. U was gewoon over mij te heersen; u werd mij tot een behoefte, en u had mij weldra in uw macht, maar ik zal u niet opnieuw toegeven; door Gods genade zal ik u overwinnen' - ik zeg, als u ten laatste de zege hebt behaald, vervult zulk een zoete voldoening uw hart, dat u vol bent van onuitsprekelijke blijdschap, en u bent er eerbiedig dankbaar voor, dat Gods Geest u bijgestaan heeft om uw eigen geest te onderwerpen; zo hebt u opnieuw geestelijke honing gegeten.

Als u in uw ziel mag gevoelen dat u een zware verzoeking hebt overwonnen, dan is, naarmate ze feller en verschrikkelijker was, uw lofzang te luider en uw dankzegging te blijder.

Om weer op Bunyan terug te komen: toen Christen in de nacht door de *Vallei van de schaduw van de dood* trok, en toen hij er geheel doorgekomen was en de zon opging, keek hij om, zoals u weet. Lange tijd stond hij te staren, dat verzeker ik u. Welke gedachten kwamen er in hem op bij die terugblik! Hij kon net dat nauwe pad onderscheiden, met de poel aan de ene en de kuil aan de andere zijde, en hij kon de

schaduw zien, uit welke de spookgestalten hem naschreeuwden en hun vurige ogen hem tegen schitterden. Hij keek om bij het zonlicht, en dacht bij zichzelf: 'o, Mij! welk een genade is mij geschied! Ik ben door dat alles heengekomen, en toch ben ik ongedeerd!' Hoe heerlijk was het hem, dit na te gaan! Welk een vreugde als men verzoeken heeft doorstaan zonder dat het gewaad bezoedeld is! Hoe moeten Sadrach, Mesach en Abednego zich gevoeld hebben, toen ze uit de brandende oven kwamen, en zelfs niet gezegd waren, ja, dat de reuk van het vuur niet over hen gegaan was. Welk een blijdschap was het hun, dat ze in het midden van de zevenmaal meer heet gemaakte oven geweest waren, waarin alle andere dingen verteerd waren. Hier hebt u weer een stuk van de honingraat.

Nog vinden wij honing uit een andere verslagen leeuw, namelijk onze bekommernissen, nadat wij in staat gesteld zijn ze te doorstaan. Dit is het metaal, waarvan onze feestklokken gegoten zijn. Van het koper van onze beproevingen maken wij de trompetten van onze overwinning. Hij, die geen kommer gekend heeft, is geen gelukkig man. Maar *'zalig is de man, die verzoeking verdraagt. Want als hij beproefd zal geweest zijn, zal hij de kroon des levens ontvangen'*, die onverwelkelijk is.

Ook de dood. Welk een honing is er in de dode dood! Dood is werkelijk dood. Wij zegevieren over hem, en zijn evenmin bevreesd voor hem als kinderen voor een dode leeuw. Wij trekken hem bij de baard, en zeggen: *'Dood, waar is uw verschrikking? Graf, waar is uw overwinning?'* Wij verheugen ons bij het vooruitzicht op de tijd van ons verscheiden, wanneer wij dit logge leem zullen verlaten en op geestesvleugelen zullen opstijgen tot onze Vader en onze God. U ziet, dat er een rijke voorraad honing voor Gods volk is; en wij aarzelen niet, daarvan te eten. Laat anderen zeggen wat ze willen, wij zijn gelukkige mensen, gelukkig in Christus, gelukkig in de Heilige Geest, gelukkig in God onze Vader. Gelovigen hebben dus hun zoetheden.

III. Bij het derde deel moet ik stilstaan: het leven van de gelovige brengt hem er toe, van die zoetheden aan anderen mede te delen. Zodra, wij de Honig van de vergeving van de zonde gesmaakt, en de zaligheid aanschouwd hebben, die God heeft weggelegd voor hen, die in Christus Jezus zijn, gevoelen wij dat het ons zowel een plicht als een voorrecht is, de blijde boodschap aan anderen mede te deden. Voor het oog van onze verbeelding staat hier de sterke man, de overwinnaar van de leeuw, zijn met honing gevulde handen uitstreckende naar zijn ouders. Wij moeten gevormd worden naar dit model.

En ten eerste, wij doen dit dadelijk. Op het eigen ogenblik dat iemand bekeerd is, voelt hij zich gedrongen dit aan anderen mede te delen. Ik weet dat ik op het ogenblik toen ik de kleine kerk verliet, waarin ik de Zaligmaker gevonden had, behoefte had mijn blijde ervaring uit te spreken. Ik had met Cennick kunnen uitroepen:

'Ik zal aan zondaars thans verkonden
Wat dierb'ren Heiland 'k heb gevonden,
Hun tonen Zijn verlossend bloed,
Hen wijzen op hun eeuwig goed.'

Ik verlangde sterk, te verhalen hoe gelukkig mijn ziel was, en welk een verlichting van de drukkende last van de zonden ik verkregen had. Vurig wenste ik dat ook anderen komen, in mijn Heere geloven en leven mochten! Ik hield geen preek, maar ik geloof dat ik in dat eerste uur wel het gehele Evangelie had kunnen uitvertellen. Gevoelt u, geliefden! Niet hetzelfde? Haakt uw tong er niet naar, te zeggen wat de Heere voor u gedaan heeft? Misschien behoort u tot die bijzondere en ingetogen mensen, die grote mate de gave van de stilzwijgendheid bezitten, en verliet u dus zwijgend de voeten

van Jezus, - een zwijgen, waarover engelen zich verbaasden. Is dit de reden waarom u sinds die tijd altijd gezwegen hebt? Misschien zou u, als u toen was begonnen te spreken, tot op deze dag zijn voortgegaan met te getuigen. Ik herhaal mijn gezegde, dat een natuurlijk gevoel iedere wedergeborene dringt om de blijde boodschap, die, de genade in zijn hart heeft doen weerklinken, aan anderen mede te delen. Zoals Simson de honing niet zodra geproefd had, of hij bracht er een deel van aan zijn vader en zijn moeder, als ook haasten wij ons om onze naasten tot Christus te nodigen. Geliefde gelovige vriend; open zo ras u de blijdschap in de Heere kent, kalm en bescheiden uw mond, en laat nimmer toe dat u, onder de doofstommen wordt geteld. Laat u door niemand verhinderen uw hart te ontlasten. Volg niet het slechte voorbeeld van hen, die stomme honden zijn geworden, omdat ze in het begin lafhartig waren. Een gelovige zal dit het eerste doen aan hen, die hem het naast zijn. Simson bracht de honing aan zijn vader en zijn moeder, die niet veraf waren. Het zou bij ons de meest natuurlijke daad zijn, het aan den broeder of een zuster, aan een medewerkman of een boezemvriend te vertellen. Het zal een grote vreugde zijn, hen te zien eten van de honing, die onze eigen smaak zo zeer streelt. In een vader of moeder is 't het natuurlijkst, dat ze dadelijk wensen, hun kinderen te spreken over Gods liefde - hebt u dit allen gedaan? U bidt voor uw kinderen, maar velen van u zouden het middel zijn om hun eigen gebeden tot vervulling te brengen, als ze zich één voor één met hen onderhielden. Dit mag moeilijk schijnen, maar als men eens begonnen is zal het spoedig gemakkelijk worden; en werkelijk, als het moeilijk was, moesten wij om die reden het trachten te doen. Behoren wij niet veel moeilijke dingen te doen voor Hem, Die voor ons alle moeilijkheden overwon? Onthoudt tenminste uw eigen kinderen het getuigenis van hun vader of hun moeder niet aangaande de alles te boven gaande kracht van de genade en de onuitsprekelijke zoetheid van de Goddelijke liefde. Deelt haar mede aan hen, die u het naast bestaan.

De gelovige zal dit doen naar zijn beste vermogen. Simson bracht, zoals u zag, de honing op ongekunstelde en eenvoudige wijze aan zijn vader en zijn moeder, al gaande en er van etende. Als ik aan mijn vader en mijn moeder honing wenste te geven, zou ik het op wat smakelijker manier doen: ik zou de honing althans op een zo fatsoenlijke schotel zetten als in onze keuken te vinden was, maar er waren geen borden en schotels in de wijngaard van Thimnath, en dus waren zijn handen de enige schoteltjes, waarop Simson de lekkernij kon aanbieden, - *'en hij nam die in zijn handen, en ging voort, al gaande en etende; en hij ging tot zijn vader en tot zijn moeder, en hij gaf hun daarvan, en ze aten.'* Misschien denkt u: 'als ik iemand over de ware godsdienst moest spreken, zou ik het gaarne in poëzie doen.' Doe het liever in proza, want wellicht zal men aan uw gedicht meer dan aan uw onderwerp de aandacht wijden. Geeft hun de honing uit uw handen, en als er geen schotel is, kunnen ze niet worden afgeleid door de schotel. 'Maar ik zou het op zeer degelijke wijze willen doen', zegt hier iemand; 'het is een zaak van zeer veel gewicht, ik zou met de grootste nauwkeurigheid willen spreken.' Maar aangezien u waarschijnlijk niet spoedig nauwkeurig zult leren spreken, en uw vrienden kunnen sterven terwijl u bezig bent uw spraakkunst en uw redekunst te bestuderen, zou u naar mijn oordeel beter doen hun Jezus te verkondigen naar uw tegenwoordig vermogen. Zeg hun, dat in een blik op Jezus het leven is. Deel hun de geschiedenis eenvoudig mede, zoals het ene kind praat tegen het andere. Draagt de honing in uw handen, al druipt hij overal rond: dat u er van stort zal geen kwaad doen, er zijn altijd kleinen, die op zulke druppels wachten. Als u maken moest dat het Evangelie overal ronddroop en alle dingen zoet maakte, zou dit geen verkwisting, maar een heerlijke winst zijn voor allen om u heen. Daarom zeg ik u: spreekt van Jezus Christus naar uw beste vermogen, en houdt daarmee nooit

op zolang u leeft.

Maar daarna deed Simson nog iets anders, en ieder gelovige moest evenzo handelen: hij sprak zijn ouders niet alleen over de honing, maar hij gaf er hun wat van. Ik lees niet: 'En hij sprak zijn vader en moeder van de honing', maar ik lees: *'En hij nam die in zijn handen.'* Niets werkt zo machtig als de aanschouwelijke voorstelling van de genade. Spreekt er niet over, maar draagt ze in uw handen. 'Ik kan dat niet doen', spreekt er iemand. Ja, u kunt het wel, door uw leven, uw gemoedsgesteldheid, uw blijdschap, uw gehele wandel. Als uw handen God dienen, als uw hart God dient, als uw gelaat straalt van vreugde in de dienst van God, zult u overal, waar u gaat, genade aanbrenge, en die u zien zullen het bemerken. U zult bijna niet behoeven te zeggen: 'Kom, en dool in de genade', want de genade van God, die in u is, zal door zichzelf uitnodigen en aantrekken. Laat ons leven vol van Christus zijn, en wij zullen Christus prediken. Een heilig leven is de beste leerrede. Het winnen van zielen geschiedt met meer zekerheid door een aanlokkend leven dan door lokkende woorden.

Let er ook op dat Simson dit met grote bescheidenheid deed. Er zijn tegenwoordig personen in overvloed, die geen mis zouden kunnen doden zonder het in de Christelijke bladen bekend te maken, maar Simson versloeg een leeuw, en zei er niets van. Hij houdt de honing in zijn handen voor zijn vader en zijn moeder - die laat hij hun zien. Maar er wordt uitdrukkelijk vermeld, dat hij zijn vader of zijn moeder niet zei, dat hij die uit het lichaam van de leeuw had genomen. De Heilige Geest treft zo zelden bescheidenheid aan, dat Hij zorg draagt het op te tekenen. Gebruik wijze voorzichtigheid in het verhalen van uw eigen ondervinding. Zegt veel van hetgeen de Heere voor u gedaan heeft, maar zegt weinig van wat u gedaan hebt voor de Heere. U behoeft u niet zeer in te spannen, om op dat punt kort te zijn, want ik vrees dat het niet veel zijn zou, als, u alles verhaald had. Spreekt geen zelf verheerlijkend oordeel uit. Laat ons Christus en de blijdschap en de zaligheid, die uit het geloof in Hem voortkomen, op de voorgrond stellen, en wat onszelf betreft, behoren wij geen woord te spreken dan om onze zonden en tekortkomingen te bejammeren.

De korte inhoud van hetgeen ik te zeggen heb, is dit: als wij in Christus enige blijdschap gesmaakt hebben, als wij enige vertroosting door de Geest gekend hebben, als het geloof ons wezenlijk tot een kracht is en het vrede en rust in ons gewerkt heeft, laat ons dan deze heerlijke ontdekking aan anderen mededelen. Als u dit niet doet, weet dan dat het eigenlijke doel, waarmee God u gezegend heeft, gemist is. Ik hoorde onlangs van een toespraak op een Zondagsschool in Amerika, die mij veel genoegen deed. De onderwijzer, die tot de jongens sprak, zei: 'Jongens, hier is een horloge, waartoe dient dat?' De kinderen antwoordden: 'Om de tijd aan te wijzen.' 'Welnu', zei hij, 'denkt eens dat mijn horloge de tijd niet aanwees, waartoe dient het dan?' 'Tot niets, mijnheer.' Toen nam hij een potlood. 'Waartoe dient dit potlood?' 'Om er mee te schrijven, mijnheer.' 'Denk eens dat dit potlood niet afgaf, waar dient het dan toe?' 'Tot niets, mijnheer.' Toen haalde hij zijn zakmes uit. 'Jongens, waartoe dient dit?' Het waren Amerikaanse jongens, en ze riepen dus: 'Om er mee te kerven', dat is om het te beproeven op elk voorwerp, dat ze ontmoeten, door daarin een kerf te snijden. 'Maar', zei hij 'onderstel dat het niet snijdt, waartoe dient het mes dan?' 'Tot niets, mijnheer.' Toen vroeg de onderwijzer: 'Welke is de bestemming van de mens?' en ze antwoordden: 'God te verheerlijken.' 'Maar denkt eens dat iemand God niet verheerlijkt, waartoe dient hij dan?' 'Tot niets, mijnheer.' Hiermede wordt ten duidelijkste mijn bedoeling in het licht gesteld; er zijn veel belijders, van wie ik niet zeggen zal dat ze tot niets dienen, maar mij dunkt dat, als ze zich niet spoedig beijveren om God te verheerlijken door de zoetheid van Gods liefde te verkondigen, ze het hard te verantwoorden zullen hebben. Herinnert u hoe Jezus van het smakeloze zout zei: 'het

deugt nergens meer toe.' Waartoe bent u bekeerd! Waartoe is u vergeving van zonden geschonken? Waartoe bent u vernieuwd? Waartoe bent u op aarde bewaard gebleven anders dan om anderen de blijde boodschap van de verlossing te brengen en aldus God te verheerlijken? Doe dit dan, gaat heen met uw handen vol honing en reikt die anderen uit.

U moet, daarmee ongetwijfeld goeddoen, u kunt er onmogelijk schade mee doen. Simson nodigde zijn vader en zijn moeder niet uit om de leeuw te gaan zien, terwijl hij levend was en brulde, - in dat geval zou hij nadeel hebben kunnen doen, door hen te doen schrikken, of hen aan letsel bloot te stellen, maar hij deed zelf de zaak met de leeuw af, en toen het tot de honing kwam, wist hij dat zelfs zijn moeder daardoor niet verontrust kon worden; daarom nodigde hij hen beiden uit om zijn buit met hem te delen. Als u in titanenstrijd geraakt, maak dan uw nood niet aan al uw vrienden bekend, maar kamp als een man in Gods naam. Maar als u de blijdschap van Christus en de liefde van de Geest bezit, en de genade in u overvloedig is, vertelt deze tijding dan aan allen om u heen. U kunt door zo te handelen geen schade doen: de genade doet te allen tijde goed en geen kwaad. Zelfs als u er telkens over zult uitweiden, zult u niet verkeerd doen. Het Evangelie, dat op de grond gestort wordt, is niet verloren. Het goede, en het goede alleen, moet voortkomen uit het bekend maken van de verlossing door Jezus Christus.

Het zal veel beter zijn, dat u spreekt van de zoetheden van de godsvrucht dan dat u raadsels aangaande haar leer opgeeft. Simson gaf later een raadsel op over zijn leeuw en de honing, en dat raadsel liep uit op vechten en bloedvergieten. Wij hebben christenen gekend, die hun leven doorbrachten met het opgeven van raadsels over de honing en de leeuw, door moeilijke leerstellige vragen te doen, die zelfs engelen niet kunnen beantwoorden: 'Los mij die op', zeiden zij, en toen liep dit uit op een worsteling, en de broederlijke liefde werd in de strijd gedood. Het is veel beter handen vol honing te brengen aan hen, die behoeftig zijn, en hun die aan te bieden, opdat ze er van eten, dan te haarkloven en te redetwisten. Het kan geen kwaad doen als u verhaalt wat de Heere aan uw ziel gedaan heeft, en het zal u voor kwaad bewaren. Daarom wenste ik alle Christenen aan te sporen, om van dag tot dag voort te, gaan met de zaligheid in Christus aan arme zondaren voor te houden, opdat de ongelovigen mogen komen en daarvan eten.

Dus doende zult u in veel groter mate ten zegen zijn dan Simson het zijn ouders zijn kon, want onze honing is honing tot in eeuwigheid, onze zoetheden zijn zoetheden, die tot in de hemel voortduren, en daar het best genoten worden. Wekt anderen op om te smaken en te zien dat de Heere goed is, en het zal u tot grote vreugde zijn. Uw eigen vreugde zal vermeerderd worden door de blijdschap van de Heere onder uw hand te zien bloeien. Welk een zaligheid wacht de trouwe christen, als hij de hemel binnentreedt, want hij zal daar veel ontmoeten, die hem voorgegaan zijn, voor wie hij het middel is geweest ter bekering tot Christus. Dikwijls jubelt mijn hart, als ik bemerk dat ik bijna in geen stad of dorp kan komen zonder dat iemand mij opzoekt, om tot mij te zeggen: 'Naast God dank ik mijn verlossing aan uw preken of aan uw boeken.' Hoe groot zal de hemelse gelukzaligheid zijn, als wij hen ontmoeten, die gerechtvaardigd zijn geworden door het Woord des levens, dat wij tot hen brachten. Onze hemel zal verzevenvoudigd worden, als wij hen daar aanschouw. Als u niet anders hebt gedaan dan slechts door uw levenswandel de heerlijke uitwerking van de genade te tonen, hebt u al goed gedaan' Als u uw metgezellen de waarheden hebt voorgehouden, die voor u de zoetheid zelf waren, en getracht hebt, stamelend te zeggen: 'o mocht u die vrede kennen', dan zal het u een onuitsprekelijke blijdschap zijn, hen, die door zulk een eenvoudig middel tot Christus werden getrokken, te

ontmoeten in heerlijkheid.

God geve u allen, Zijn getuigen te zijn in al de kringen, waarin u zich beweegt. Amen.

6. HET RECHT VAN DE KONING

'Maakt het niet te veel, dat gij hoog, hoog zou spreken, dat iets hards uit uw mond zou gaan. Want de Heere is een God van de wetenschappen en Zijn daden zijn recht gedaan.' 1 Samuel 2: 3.

Het is zeer schoon, te zien hoe de gelovigen vanouds gewoon waren hun sterkte in hun God te vinden. Wanneer ze in pijnlijke verlegenheden kwamen, wanneer de moeilijkheden zich vermenigvuldigden, wanneer de helpers faalden, wanneer de aardse krachten ontzonken, plachten ze op de Heere te zien en op Hem alleen. Zo denkt Hanna aan de Heere, en ze sterkt zich in Zijn Naam. Daardoor werden ze gesterkt en verblijd; ze begonnen te zingen in plaats van te zuchten en wonderen tot stand te brengen in plaats van onder de bezwaren te verkwijnen, gelijk hier de bezielde zangster zich doet horen: *'Mijn hart springt op van vreugde in de Heere, mijn hoorn is verhoogd in de Heere.'* Voor hen was God een wezenlijkheid, een geopenbaarde wezenlijkheid, en ze zagen op Hem als hun Steenrots om in te schuilen, hun Helper, hun Schutse, hun wezenlijke Sterkte ten tijde van benauwdheid. Kunnen wij niet bij aanvang een gewichtige les uit hun voorbeeld leren? Laat ons doen gelijk ze deden; laat ons steunen op onze God en ons op Hem verlaten wanneer ons vlees en hart bezwijken. Zegt niet de apostel: *'Verblijdt u in de Heere te allen tijd, wederom zeg ik u: verblijdt u?'* Daar is alle reden tot dankbaarheid dat de Heere leeft en dat Hij is wat Hij is, want daar is geen rotssteen gelijk onze God; en dat Hij nog bereid is Zijn sterken arm uit te strekken ten behoeve dergenen die Hem bedienen. O u, die gelooft, de bron van uw blijdschap droogt nooit op. Indien, zoals bij Jona, uw wonderbomen verdord zijn, is uw God toch nog levend; indien, zoals bij Job, uw goederen zijn weggeroofd, toch bezit u nog het hoogste goed. Zijn de rivieren uitgedroogd? Toch is de Oceaan nog vol. Zijn de sterren ondergegaan? Toch schijnt de zon aan de hemel in haar eeuwige glans. U hebt een goed dat onverwelkelijk, een belofte die onfeilbaar, een Beschermmer Die onveranderlijk is. Hoewel u te midden van een onbetrouwbare wereld verkeert bent u toch geborgen in een getrouw God. Uw beproevingen omringen u, en zo is het ook met uw Helper, die gezegd heeft: *'Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten.'* Zoals de vogel naar het bos en het konijn naar de rots, laat zo uw ziel tot de Heere uw toevlucht nemen. 'Rechtuit is de kortste weg'; houdt u niet in de omwegen op door tot vrienden te gaan en te roepen: 'Ontfermt u over mij! ontfermt u over mij!' maar 'keert gijlieden weder tot de sterkte, u gebondenen, die daar hoopt'. Laat dan af van de mens, wiens adem in zijn neus is. Want waarin is hij te achten? Mensen zijn ijdelheid in het uur van de benauwdheid. Nietige troosters zijn ze allen. *'Vervloekt zij de man, die op een mens vertrouwt en die vlees tot zijn arm stelt':* de heide van de woestijn, die nimmer dauw noch regen ziet, is het juiste beeld van deze geestelijke afgodendienaars. *'Gezegend is de man, die op de Heere vertrouwt en wiens vertrouwen de Heere is. Want hij zal zijn als een boom, die aan het water geplant is en zijn wortelen uitschiet aan een rivier, en gevoelt het niet wanneer er een hitte komt'.* O, leert te leven in God alleen.

Hanna, die eens een vrouw was, bezwaard van geest, had zelf geleerd zich in God te verheugen, dat ze zich bij de verschillende trekken van Gods Wezen met blijde aanbidding kon bepalen. Zoals andere geofende kinderen van God, was ze zeer verheugd bij de gedachte aan Gods heiligheid. Merkt op het tweede vers: *'Daar is niemand heilig gelijk de Heere.'* Ik heb menigeen de Heere horen prijzen voor Zijn goedertierenheid, maar het is een veel groter en zekerder kenteken van genade

wanneer een mens de Heere kan prijzen wegens Zijn heiligheid. Is het niet opmerkelijk, dat in de hemel, het verblijf van de zaligheid, welks gelukzaligheid alleenlijk voortvloeit uit de tegenwoordigheid van God, de aanbidding van de Eeuwige hoofdzakelijk neerkomt op dit punt: de eerbiedige verheerlijking van Zijn heiligheid? Wij lezen van de serafijnen: *'En de één riep tot de ander en zei: 'Heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen; de hele aarde is van zijn heerlijkheid vol.'* Wederom lezen wij in de Openbaring van de vier dieren, dat ze dag en nacht roepen: *'Heilig, heilig, heilig is de Heere God, de Almachtige, Die was, Die is en Die komen zal.'* Bent u zich bewust dat u onheilig bent? O gelovige, laat het u dan verheugen dat God heilig is. Zijn degenen die u omringen onheilig? Verkeert uw ziel onder hen als onder leeuw? Woont u onder degenen, die het vuur van de hel aanblazen? Zeg dan, zoals de Heere Jezus deed: *'Gij zijt heilig, wonende onder de lofzangen Israëls'*. Schijnt het alsof onheiligheid alle dingen overdekt, wassende als een stroom, en de aarde overstelpende met haar donkere, drabbige wateren? Toch zit de Heere op de troon van Zijn heiligheid en verbreekt de koorden van de goddeloosheid. Laat dit ons lied in de nacht zijn: *'Daar is niemand heilig gelijk de Heere'*.

Hanna wekte haar hart ook op om de macht van Jehovah te verheerlijken, zeggende: *'Daar is geen rotssteen gelijk onze God'*. Één van de voor de hand liggende denkbeelden in het zinnebeeld van een rots is duurzame vastheid, onbeweeglijke bestendigheid, onverwinnlijke kracht. Laat ons derhalve verheugd zijn in de Heere God, de Almachtige en verblijd in de machtige God van Jacob, de Heere sterk en geweldig, de Heere geweldig in de strijd. Zijn vinger bracht plagen over de Egyptenaren, en Zijn hand versloeg hen geheel. De Heere, de almachtige God is de blijdschap van de zijnen, Hij is ook onze zaligheid geworden. Hij zal zich gewisselijk de Sterke betonen ten behoeve van al degenen, die hun troost in Hem zoeken. Vlucht dan, o beangste ziel, onder de bedekking van de vleugelen van Jehovah. Zoek uw toevlucht onder de schaduw van de Almachtige, en Zijn Goddelijke macht zal u doen neerliggen in veiligheid. Loof op een welgestemde harp deze twee eigenschappen, die zo verschrikkelijk zijn voor de goddeloze, als vol vertroosting voor degenen, die door genade verlost zijn.

Hanna legde in haar hooggestemd lied de nadruk op de wijsheid van de Heere en zong zo: *'De Heere is een God van de wetenschappen'*, want alle soort van wetenschap is uit Hem. Wij behoren niet tot dezulken, die goddeloos vragen: *'Hoe zou het God weten en zou er wetenschap zijn bij de Allerhoogste?'* Wij houden ons verzekerd dat niets in het heden, het verleden of de toekomst verborgen is voor het oog van de Eeuwige. In zijn kennis is geen dwaling, en grenzen kent ze niet. De Heere kent degenen Die de zijnen zijn en Hij kent de weg die ze bewandelen. Hij weet hoe Hij de zijnen verlossen moet en wanneer Hij hen uit de vurige oven moet bevrijden. Dienovereenkomstig aanbidden wij de Heere en zeggen: *'Heere, u doorgrondt en kent mij; u weet mijn zitten en mijn opstaan; u verstaat van verre mijn gedachten; U omringt mijn gaan en mijn liggen, en U bent al mijn wegen gewend. Als er nog geen woord op mijn tong is, zie, Heere! u weet het alles. U bezet mij van achteren en van voren, en U zet uw hand op mij. De kennis is mij te wonderbaar, ze is hoog, ik kan er niet bij.'* Laat ons verheugd zijn dat onze God niet onkundig of onwetend is; en wanneer onze eigen onwetendheid ons verontrust, laat ons dan blij zijn dat de Heere ons onderwijzen wil en dat wij, wat wij nu niet weten, later zullen verstaan.

Hanna put ook troost uit de zekerheid, dat God strikt rechtvaardig is, want ze zingt in blijmoedigheid: *'Zijn daden zijn recht gedaan'*. Juist hierbij wens ik uw aandacht te bepalen. Mag de Heilige Geest onze overdenkingen besturen. Gerechtigheid is een zeer verschrikkelijke eigenschap voor degenen die geen vergeving van zonden

ontvangen hebben, voor degenen die niet door de gerechtigheid van Christus gerechtvaardigd zijn, en zelfs voor de kinderen van God heeft ze bij tijden een zieldoordringende schittering.

I. Voornamelijk zal onze overdenking bestaan in een beschouwing van de ontwikkeling van het Goddelijk oordeel, die ligt uitgedrukt in de woorden: *'De Heere is een God van de wetenschappen en Zijn daden zijn recht gedaan'*. Het beeld van de weegschaal van de gerechtigheid veronderstelt een volkomen getuigenis en een juiste beoordeling van de zaken die in behandeling zijn. Salomo zegt: *'Alle wegen des mans zijn zuiver in zijn ogen, maar de Heere weegt de geesten'*. God ziet de handelingen van de mensenkinderen, houdt ze in gedachtenis, laat er zijn oordeel over gaan en bepaalt er de waarde van. *'Eens iegelijks wegen zijn voor de ogen des Heeren; en Hij weegt al zijn gangen.'*

Onze eerste opmerking ten deze is dus: dit is iets anders dan de mensen dromen. Menigeen stelt zich voor dat God geen acht slaat op wat onder de kinderen van de mensen gedaan wordt; inderdaad, hun God schijnt volstrekt geen persoonlijk, verstandelijk Wezen te zijn; of zo al verstandig, dan toch, naar hun mening, te hoog verheven om op de nietige handelingen van de mensen te letten; dat wil zeggen om God groot te maken, maken ze Hem blind. Hun voorstelling van grootheid schijnt trotsheid, onaandoenlijkheid en een grote mate van onwetendheid te zijn: ons begrip van grootheid is het tegenovergestelde: wij geloven in een grote God, wie alle dingen bekend zijn en door wie de aller-geringste zaken worden opgemerkt. Onze God is noch onopmerkzaam, noch onverschillig. Hij aanschouwt de dingen die in de hemel en die op de aarde zijn. Hij slaat aanhoudend het oog op al wat geschiedt in de hemel boven en gedaan wordt op de aarde beneden en in alle diepe plaatsen. Elke beweging van het geringste wormpje op de bodem van de zee wordt door Hem gadegeslagen, zowel als de trek van de vissen, de vlucht van 't gevogelte en het vallen van 't verdorde blad. Er bestaan geen krachten zo verborgen dat ze zijn aandacht ontgaan, geen bewegingen zo snel dat ze zijn blik ontsnappen, en de Psalmddichter zegt: *'Ook verduistert de duisternis voor U niet, maar de nacht licht als de dag, de duisternis is als licht'*. De godloochenaar roept: 'Geen God!' en hij die aan God Zijn alwetendheid betwist is een tweelingbroeder van de godloochenaar. Evengoed is het geen God te hebben als een God die niet alles weet. *'De Heere is een God van de wetenschappen en Zijn daden zijn recht gedaan.'*

Bedenkt voorts dat deze wijze van handelen niet is zoals een mens oordeelt. Door de mensen worden daden oppervlakkig beoordeeld, maar *'Gods daden zijn recht gedaan.'* Van menselijke daden wordt gewoonlijk ophef gemaakt. Deze of gene heeft dit en dat en dat gedaan; welk een uitstekend man is hij! Doch door God worden de handelingen van de mensen niet zozeer gemeten als wel gewogen. Het leven van een mens mag bestaan uit ontelbare waterbellen die elk op zichzelf blinken als de regenboog. Maar hoe zullen ze wegkrimpen wanneer de Heere met de weegschaal komt om de daden te wegen die in het lichaam gedaan zijn. Mensen meten daden gewoonlijk af naar de schijnbare grootte; en mensen, die in zekere betrekkingen geplaatst zijn, deden in ruime mate in de openbare schatting; wat ze doen wordt in de dagbladen vermeld, al is dit op zichzelf vrij onbeduidend. Zelden krijgt u een nieuwsblad in handen of er wordt iets in vermeld van een man van betekenis; niet dat wat hij verricht heeft in enig opzicht zo bijzonder goed of wijs of nuttig is, maar het is door hem gedaan en daarom moet het worden uitgebazuind. Mannen en vrouwen moeten iets hebben om over te spreken, en zekere personen zijn als aangewezen om besproken te worden en daarom wordt aan hun doen en laten een bijzondere betekenis gehecht. Laten zulke personen

zich niet bedriegen: in de weegschaal van de Goddelijke gerechtigheid zullen de daden van vorsten en landmensen, van heren en boeren onpartijdig gewogen en naar juist dezelfde maatstaf beoordeeld worden. Uiterlijke grootheid krimpt ineen op de Goddelijke weegschaal. Hoe groot is de omvang en uitgebreidheid van een wolk niet. Maar laat haar eens samengeperst worden en hoe gering is het gewicht van haar water. Wanneer ons leven ontdaan zal zijn van allen nevel en beoordeeld zal worden naar zijn wezenlijke inhoud, hoe gering zullen velen van ons dan blijken te zijn.

Gewoonlijk beoordelen de mensen alle daden naar hun uiterlijke glans. O, het was een schitterende daad; het was zo moedig; het was zo ongehoord, als buitengewoon! Was de daad ook rechtvaardig, onberispelijk, heilig? Zo niet, dan kan de glans van het genie haar niet voor de veroordeling vrijwaren. Wie een ton goud gaf voor een stichting, heeft een schitterend blijk van weldadigheid gegeven. En toch heeft die erflater niet zoveel ten offer gebracht als de twee penningen, die al de leeftocht van de arme weduwe uitmaakten. Wie zwijgend de Heere aanbidt kan Hem meer verheerlijkt hebben dan iemand die met innemende stem in een grote vergadering voorgaat. Het godvruchtig gedrag van een arme bedlegerige weduwe kan in hoger achting bij God staan dan de vurige welsprekendheid van een voornaam prediker. Ach, hoe licht worden wij door de schijn bedrogen! Maar niet de Heere, *'want al zijn daden zijn recht gedaan.'*

De mensen zijn zeer geneigd daden te schatten naar haar gevolgen. Hoe verkeerd echter is het om daden naar haar gevolgen te waarderen, liever dan naar haar eigen innerlijke aard. Een man aan de spoorweg, verzuimt een wissel te verzetten, maar door de zorg van een ander geschiedt er geen onheil. Is hij daarom onschuldig? Een ander man was even onachtzaam, en zeker niet meer. Maar in zijn geval volgden de natuurlijke uitwerkselen - er had een botsing plaats, die veel levens kostte. De laatstgenoemde man wordt op de strengste wijze veroordeeld, maar toch was de eerstgenoemde even schuldig. Als wij kwaad doen en er geen onheil uit voortkomt, zijn wij daardoor niet verontschuldigd. Ja, zelfs wanneer wij kwaad deden en er iets goeds uit voortvloeide, zou het kwaad er even kwaad om blijven. Niet de uitwerking van de daad, maar de daad zelf wordt door God geschat. Wie oplichterij pleegt en op vrije voeten blijft, is even misdadig als wie door zijn diefstal in de gevangenis geraakt. Wie eerlijk handelt en daardoor verlies lijdt, heeft evenveel eer bij God als wanneer Zijn eerlijkheid hem welvaart had aangebracht. Indien wij goed trachten te doen, maar onze inspanning mislukt, zullen wij beoordeeld worden naar de poging en niet veroordeeld worden wegens de mislukking.

Algemeen heeft men Grace Darling bewonderd wegens haar edele daad in het redden van schipbreukelingen van een wrak; maar verondersteld dat ze geen enkele schepeling had kunnen redden en zelf was omgekomen, zou ze daarom niet een even grote heldin zijn geweest? Voorzeker. Haar uitkomst heeft niets te maken met het edele van haar poging; de zedelijke waarde van haar gedrag lag in de zelfopofferende moed, die haar aandreef om in de stormachtige, duistere nacht haar leven op de wrede golven te wagen voor haar onbekende medemensen. Indien ze door de meedogenloze afgrond verzwolgen was, zou haar daad evenveel betekenis hebben gehad voor Gods troon, als nu ze de geredden op de vuurtoren in veiligheid bracht. Wanneer iemand zijn leven opoffert aan de bekering van de heidenen en hij niet slaagt, zal hij een even grote vergelding bij God vinden als wanneer hij een geheel volk tot het geloof had bewogen. Twee predikers hebben op dezelfde akker gearbeid: de één predikte getrouw het Evangelie, maar zag karige vrucht; de ander, die hem opvolgde, vond het moeilijkste werk afgedaan en oogstte volle schoven van de akker. Onnadenkenden zijn geneigd zich de tweede als ver boven de eersten verheven voor te stellen, maar

het is niet zo: de één zaaide en de andere maaide. Wanneer God komt om het werk van de mensen te schatten, zal Hij de zaaier hoger waarderen dan de maaier.

Wij hebben zonderlinge manieren om onze medemensen te meten - zonderling, bedoel ik, vergeleken met de wijze waarop wij onszelf meten. Gewoonlijk hebben wij twee stellen gewichten, één voor onszelf en een tweede voor onze vrienden. Wanneer wij onszelf op de schaal zetten wegen wij tamelijk zwaar, wij hebben het volle gewicht, ja een weinig overwicht. Met onze medemensen is het anders: ze kunnen inderdaad zwaarder wegen dan wij, maar wij vereffenen de schalen op een wijze die grotelijks in hun nadeel is. Ik ben geen bewonderaar van het weegwerktuig, dat men 'unster' noemt, want het is hoogst gemakkelijk dit naar uw wens te stellen; en inderdaad wordt onze waardering van anderen zeer licht door vooroordeel bepaald. Maar 's Heeren daden *'zijn recht gedaan'*; Hij weegt naar waarheid, juist en recht, en de uitkomst is zeer verschillend van het menselijk oordeel.

Ik wens u nu te doen opmerken, dat dit recht doen een wezenlijk onderzoekend werk is. *'Zijn daden zijn recht gedaan.'* Iemand treedt een goudsmidwinkel binnen en zegt: 'Ik heb oud goud te koop. Zie, ik heb een heel partijtje.' - 'Nu', zegt de goudsmid, 'laat mij het wegen.' - 'Het wegen? Waarom, zie slechts hoeveel er van is; het is een kistje vol.' Wat doet nu de goudsmid? Hij neemt zijn gewicht en zekere zuren waarmee hij het metaal beproeft. Wanneer hij zijn zuren heeft aangemengd, legt hij de voorwerpen op de schaal. - 'Gij koopt ze toch niet bij 't gewicht?' - 'ik koop nooit anders.' - 'Maar daar is zulk een hoop.' - 'Dat kan wol zijn, maar ik koop bij het gewicht.' Juist zo is het bij God met al onze daden; Hij onderzoekt haar wezenlijk gewicht. Wij kunnen ons weinigje goud breed uitslaan en er een groot blad van maken, maar de Heere wordt daardoor niet misleid of bedrogen. Elke handeling tussen ons en God moet geschieden volgens een juiste weegschaal en keurgewicht.

En op welke wijze zal Hij ze wegen? Het gewicht is enigszins van deze aard. De keur is Zijn rechtvaardige en heilige wet en al wat daarmee niet overeenkomt is zonde. Alle gebrek aan overeenstemming met Gods wet is zonde, en aan welke van onze handelingen kleeft dat gebrek niet? Bedenk dit wel, u die uzelf wilt rechtvaardigen.

De Heere onderzoekt dus hoeveel oprechtheid er in de daad wordt gevonden. U handelt op deze of gene wijze, en daarin deed u goed. Maar deed u dit in schijn of gedwongen, of in oprechtheid en waarheid? Bad u in de christelijke bijeenkomsten van harte? Gaf u bij liefdebetoon blijmoedig? Was uw hart gepaard met uw stem en uw hand? U bad zo lang; bad uw hart in waarheid? U woonde zo menige godsdienstoefening bij. Maar was u er persoonlijk bij tegenwoordig, of bracht u er uw omhulsel heen en liet u uw leven thuis? Of, u predikte de waarheid, maar geloofde u ze met uw eigen hart? U gaf uw goud; was het met het doel om wél te doen, of opdat uw Naam mocht voorkomen op de lijst, of omdat het voor uw Naam niet goed zou geweest zijn er op te ontbreken? Wat niet in oprechtheid gedaan wordt heeft geen gewicht. Het wordt in de schaal gewogen en wordt te licht bevonden.

De Heere weegt ook onze daden naar haar beweegredenen. Hij vraagt niet alleen wat u deed, maar waarom u het deed. Was zelfzucht de beweegkracht? De prediker weegt deze morgen zijn preek en vraagt zijn geweten af of hij alleen de eer van God zoekt. Zult u, broeders, niet wegen wat u in deze wereld doet? Waartoe u leeft? Welke wind uw zeilen vult? u bent voor uitwendige overtredingen bewaard gebleven; uw wandel is voor het oog van de mensen zedelijk en rein geweest. Maar hebt u ter eer van God geleefd? Is het uw zoeken geweest, God te gehoorzamen en te behagen? Is liefde tot God en mensen uw drijfveer geweest? Bent u in uw hart een dienstknecht van God geweest? Zo niet, als een andere drijfveer u bestuurd heeft, als bent u een dienstknecht geweest van degene, wie u gehoorzaam was. De beweegreden die in de

springader ligt geeft haar kleur aan de gehele stroom van uw doen, en God, Die niet oordeelt naar wat voor het uiterlijke gedaan is, maar naar wat innerlijk bedoeld is, zal een grote menigte van menselijke deugden als van geen waarde beschouwen. Wanneer u geen gebrek in uw dagelijks leven kunt vinden voor zover het uitwendige aangaat, zal het desniettemin toch gebrekkig zijn ter oorzaak van de reden die u tot handelen dreef. Als u 's avonds uw handelingen opsomt, mag de hoogmoed zich over uw schouder buigen en fluisteren: 'U hebt vandaag goed geleefd', aldan zal het goed zijn voor het geweten dat u het wakker schudt en vraagt: 'Maar was het louter tot Gods eer en in afhankelijkheid van Zijn genade?' Een verkeerde drijfveer zal alles vergiftigen.

Een andere wijze van oordelen is naar onze geest en geaardheid. Wanneer wij ons hoogmoedig aanstellen verliezen onze daden baar gewicht. Als wij uit nijd of boosheid handelen komen wij te kort. Als wij praatziek, onbedachtzaam, gebedloos zijn, bederven wij alles. De geur die van onze daden uitgaat is een voorname zaak; wanneer ze niet in de genade gedoopt zijn, derven ze de goedkeuring. Een duim genade heeft meer waarde dan een mijl natuur. In de vreze des Heeren te leven is wezenlijk leven; alle andere leven is schuim.

Soms moeten daden gewaardeerd worden maar de omstandigheden waarin deze geschieden. Mensen moeten niet als goed beschouwd worden wanneer omstandigheden voor hen een beletsel zijn om te zijn wat ze schijnen te wezen. 'Zoals een mens in zijn hart denkt, zo is hij.' Gindse man is strikt waarheidlievend geweest. Ja, maar hij had geen schelling kunnen verdienen door onwaar te zijn, of hij had erg moeten liegen. Een ander vervult een plaats waar de gehele manier van handelen schelmerij is en neemt een vaste houding aan en weigert tegenover de ongunstigste kans van de strikte eerlijkheid af te wijken. Weigert hij, dan zal deze tweede waarde hebben, maar de eerste niet. Zijn niet sommige kinderen, gelukkig voor hen, van hun prille jeugd af zo zorgvuldig opgevoed, dat hun karakter nooit aan de dag is gekomen, totdat ze het leven ingaan en op de proef gesteld worden? En nu blijkt dat de trouwe knaap een kleine huichelaar was en het veelbelovende meisje even ijdel als één van de dartele hoop. Zo ziet u dat de vrucht van een zorgvuldige opvoeding niet altijd is wat ze zijn moet of scheen te zijn. Het is zonderling hoe vriendelijk wij allen zijn totdat wij geprikkeld worden. Hoe bijzonder geduldig zijn wij wanneer wij geen ziekte hebben door te staan. Ik had genoeg en hield over tot dat mijn bezwaren vermenigvuldigden en toen smolt mijn kapitaal spoedig weg. Ik vrees dat de meesten van onze een grote menigte denkbeeldig goed bezitten dat uit onze gunstige omstandigheden voortvloeit, en geen andere grond heeft. Nu oordeelt God daarnaar, want Hij plaatst sommige mensen te midden van eigenaardige moeilijkheden, en andere in toestanden van bijzondere voorspoed; en dit brengt Hij bij Zijn oordeel in rekening. Sommige mensen kunnen niet op kromme wegen geraken omdat ze lam en werkeloos neerzitten; laten ze nu geen vleiende balsem op hun zielen leggen en gaan dromen dat ze uitmunten in het goede.

Menig man verbeeldt zich een Jozef te zijn, en de enige reden is dat geen Potifarsvrouw hem in verzoeking gebracht heeft; menigeen is nooit een Achan geweest, omdat geen gouden tong of sierlijk Babylonisch overkleed op zijn weg lag. Zeer veel mensen zijn eerlijk, omdat ze nooit de gelegenheid hebben gehad een grote slag te slaan door een bedrieglijke firma op te richten - hetwelk de nieuwerwetse manier van stelen is. De leeuw in de diergaarde is zeer goedig, omdat hij achter ijzeren tralies zit en de goedheid van menigeen is meer aan de ijzeren tralies van zijn toestand dan aan zijn eigen hart en beginsel te danken.

Een ander gewicht dat in de schaal behoort gelegd te worden is dit: was er enige

godsvrucht in uw leven? Ik wend mij tot degenen onder ons, wier leven van die aard is dat ze zichzelf voorbeelden achten, en wier leven toch van begin tot eind door een afschuwelijke vlek bezoedeld is. Dit punt eist onderzoek. U zult door God gewogen worden, en dit zal de hoofdzaak zijn: Is God in uw leven erkend? O, Ik vrees dat velen juist beschreven zijn door David: *'Al hun gedachten zijn dat er geen God is'*. Ze hebben van hun kindsheid tot de mannelijke leeftijd, en van hun mannelijke leeftijd tot op de oude dag hun leven voortgezet, maar God niet in een enkele van hun handelingen erkend; ze hebben grote achting betoond voor de maatschappij en voor de wet van hun land, maar indien er geen God had bestaan, zouden ze niet anders geleefd hebben dan ze nu deden; God is geen levenskracht geweest van de invloeden die hun gedrag bepaald hebben. En nu heeft dat leven, hetwelk God niet tot zijn leidster had, zijn ware doel gemist. Indien u niet voor uw God geleefd hebt, waarvoor hebt u dan geleefd? U bent zijn schepsel; hebt u nooit uw Schepper gediend? u zegt dat Christus uw Verlosser is. Maar heeft Hij u verlost, indien u voor uzelf leeft en niet als één die tot een dure prijs gekocht bent? Dit is de vraag die ons allen op de proef stelt: 'Is God de hoofdzaak van ons leven? Jagen wij met inspanning naar wat Zijn gezegende naam verheerlijkt?' Zo niet, dan zal de weegschaal van het heiligdom ons spoedig doen ontwaren dat wij jammerlijk tekort schieten.

Nog eens - hebben wij geleefd door het geloof? Want zonder geloof is het onmogelijk God te behagen. En indien er geen geloof in ons leven mocht zijn, dan zijn wij niets waard. Hoor mij aan, o mens, en antwoord op deze vragen: hebt u in God geloofd en iets gedaan uit kracht van dat geloof in Hem? Hebt u in de Heere Jezus als uw Zaligmaker geloofd, en heeft dat geloof uw pad verlicht en uw gedachten gereinigd? Hebt u de beloften van God en van Zijn verbond geloofd, en is uw leven overeenkomstig dat geloof ingericht geweest? Zo niet, dan bent u gewogen en verworpen. Zonder het geloof in Hem, Die God gezonden heeft, kunt u God niet behagen.

U ziet dus dat God op verschillende wijzen het leven van de mens diep doorzoekt, en wee de mens die dit onderzoek niet kan doorstaan; hoe groter zijn eigenwaan, des te verschrikkelijker zijn teleurstelling wanneer de weegschalen hem afwijzen.

Die weging van ons leven moet uiterst nauwkeurig zijn, want ze wordt door God Zelf volbracht. Onze tekst zegt: *'De Heere is een God van de wetenschappen en Zijn daden zijn recht gedaan'*. Men mag onze tekst niet opvatten alsof hij zei dat onze daden door de engel Gabriël onderzocht werden. Want hij is feilbaar. Maar wanneer er geschreven staat dat God zelf *'de geesten en de harten weegt'* (Spr. 16: 2; 21: 2), en dat *'Zijn daden recht gedaan zijn'*, o, mens, dan bestaat er geen mogelijkheid om deze grote Onderzoeker van uw leven om te kopen! Hij zal een rechtvaardig oordeel vellen. Hij is een God van de wetenschappen, en daarom kent Hij niet alleen uw uitwendige daden, maar ook uw geheime overleggingen en begeerten. Bovendien, Hij kent de wet van de gerechtigheid; van Hem zijn de weegstenen en de schalen. Daarom wetende hoedanig onze handelingen waren, en hoe ze hadden behoren te zijn, ontdekt Hij terstond onze tekortkomingen en verkeerdheden en er blijft ons geen mogelijkheid over om aan zijn onfeilbare uitspraak te ontkomen. Het is zonderling hoe licht wij onszelf misleiden omtrent wat wij zijn. Het is zonderling hoe menigeen er zijn tijd voor over heeft om zijn medechristenen en zijn leraars omtrent hen te bedriegen. Het is een armelijke eerzucht een leven van bedrog te leiden. Wees wat u schijnt te zijn, en schijn te zijn wat u bent. Bedrog, ach, al konden wij onszelf ons hele leven lang bedriegen en allen die ons gadeslaan misleiden, toch zouden wij nooit God kunnen bedriegen, want *'Zijn daden zijn recht gedaan'*; Hij vergist zich niet in ons. O, ik vrees dat veel belijders een uiterst onoprecht leven leiden, terwijl ze zich met een leugen paaien. Eens heb ik horen verhalen (ik weet niet of het waar is) van een oude bankier

die tot zijn zoon aan wie hij zijn zaak overdeed zei: 'Dit is de sleutel van onze ijzeren geldkist; draag er de grootste zorg voor. De bank steunt op die geldkist; laat het publiek zien dat u zulk een geldkist bezit, maar open ze nooit voordat de bank in de uiterste verlegenheid mocht geraken.' De bank ging zeer goed zolang de ijzeren kist gesloten bleef, maar eindelijk trof haar een slag en in de uiterste nood opende de jonge man haar en vond er hoegenaamd niets in. Dat was het kapitaal van de bank: zorgvuldig bedekte armoede, denkbeeldige, vertrouwen inboezemende welvaart, en een leven op de uitkomst. Zijn er niet veel die heel hun leven met geestelijke bankzaken bezig zijn en een aanzienlijk inkomen van goede naam trekken uit wat blijken zal slechts niets te zijn! Zie toe dat u geen handel voor de eeuwigheid drijft met een denkbeeldig kapitaal, want bankroet zal de gewisse uitkomst zijn. De tijd brengt de meeste, maar de eeuwigheid brengt alle dingen aan het licht. Wie van ons zou het wagen te gaan handelen zonder kapitaal? Wie van ons zou zich op zee begeven in een vermolmd boot, die was opgeschilderd om zeewaardig te schijnen? Hoe wijs is het, de Goddelijke keuring in te roepen, opdat wij niet bedrogen mogen uitkomen! Hoe vreselijk is het, dat zo veel van christelijke belijdenis nooit bereid zijn de ijzeren kist te openen. Ze hebben er geen behoefte aan, te weten of alles wèl staat tussen God en hen; liever gaan ze voort te roepen: 'Vrede, vrede!' Ze houden van het wiegelied: 't Is goed, 't is goed!' Houd lieflijk troostende preken voor hen en ze zullen zeer wel tevreden zijn; en werkelijk mochten ze wijselijk tevreden zijn, indien er niet geschreven stond: '*De Heere is een God van de wetenschappen en Zijn daden zijn recht gedaan*'. God zal niet bekoord worden door onze zelfroemende lofzangen: Hij zal ons en onze daden wegen en ons openbaren voor de zon.

Voorts wens ik op te merken dat dit onderzoek geschiedt in deze tegenwoordige tijd: '*Zijn daden zijn recht gedaan*'. Niet slechts zullen onze handelingen gewogen worden in de jongste dag, maar elke minuut worden ze gewogen. Hoe weinig moet een geveinsde zichzelf kennen wanneer hij meent dat hij God nooit heeft willen bedriegen. Hij knielde neer tot het gebed, maar bad niet; God weet dat hij het niet deed en bemerkte de hoon. In de kerk zong hij met de gemeente mee, maar zijn hart stond niet in gemeenschap met God, en God weet dit. Tot de hemel gevoelde hij geen betrekking. Zijn gedrag was altijd berekend, en steeds werd hij als vals gekenmerkt. Iemand is tot de christelijke kerk toegetreten; hij is in achting gekomen en daarin gerezen totdat hij een hoofdman onder zijn broeders werd; toch was hij met dat al onbekeerd, zijn hart was vreemd van de genade; waant hij, dat hij God heeft kunnen misleiden? Laat hij zich niet gezeggen, de Heere heeft al zijn handelingen gadeslagen zoals ze waren, afgekeurd als niet volwichtig. Gelijk aan de Bank alle munten aan

het oog worden onderworpen, waardoor de valse munt wordt ontdekt, geheel ons leven over de weegschaal van de Goddelijke gerechtigheid. Hij die onder het gewicht is en wat zijn gewicht heeft zowel in de tegenwoordige tijd als in de dag van het oordeel. '*Zijn daden zijn recht gedaan*.' Bedenk mijn hoorders, dat dit ons treft, niet slechts openbare zondaars, maar ook allen die voor gelovigen doorgaan. U bent oud geworden, mijn vriend, maar niet te oud om te worden. De ouderdom is eerwaardig, maar kan ons niet van vrijwaren. 'O', zei eens een oud man, 'Mij kunt u vertrouwen, ik ben de verzoeking te boven'. Grauwe haren moesten zulk een onzin niet uitkramen: u kunt nog in verzoeking komen; en uw handelingen worden nog verzocht, evengoed als die van de onnozele knaap die u laakt in zijn onbezonnenheid. En u, mijn hoorder, die sinds veertig jaar van Christus bent, en wanneer u opstaat om te bidden, als u staat in Gods hof, nog worden uw daden onderzocht, en wanneer ze verdorven zijn, heeft het geen waarde, hoe fris u schijnt te zijn, hoe groen van de schijnbare genade, te midden

van zijn tijd zult u openbaar en bekend worden. De prediker, die thans spreekt, wordt dagelijks gewogen, maar hij weet het; en zo gaat het met al de leden van de gemeente; en hoe uitnemend ons uitwendig leven mag zijn, toch zullen wij de keurkamer moeten doorgaan. Geen van ons zal aan het waarachtig oordeel van de Allerhoogste ontkomen.

En eens, om dat punt af te handelen, zullen de daden van de Koning openbaar worden en het oordeel voor mensen en engelen leesbaar zijn. O, kunt u het uitstaan dat al de geheimen van uw ziel geopenbaard worden op de markt van 't heelal; dat van de daden die zo bewonderenswaardig schenen de geheime drijfveren nagespoord en als melaats van zelfzucht bevonden worden? Kunt u het doorstaan dat uw geheime zonden worden bloot gelegd, dat uw bijzondere wensen, verborgen bedoelingen en boze plannen in het volle daglicht worden gesteld? Kunt u het uitstaan dat al uw nijd, gunst, opzet en leugen aan de openbare aanschouwing worden overgegeven? Met welk een schaamte zal het gelaat van de boosdoener overdekt worden, wanneer al zijn verborgen handelingen genoemd en openbaar gemaakt zullen worden op de straten van het heelal. Dan zullen ze beschaamd en schaamrood worden, omdat eeuwige schande over hen zal uitgestort worden. Het meest van allen zullen die mensen te schande worden, die tot de gemeente van God toetraden en de christelijke livrei droegen en onderwijl dienaren van de satan waren; en onder deze het allermeest de predikers die de kansel beklommen om de leer van Christus te verkondigen en ondertussen hun eigen ijdele gedachten in plaats van het Evangelie van de zaligheid predikten. Hoe zullen de mensen de ontmaskerden aanstaren! Hoe zullen de mensen de huichelaars verachten, wanneer de vizieren zullen gevallen en al de vermommingen zullen afgetrokken zijn! ze zien er uit als koningen, maar ziet, de vermomden waren niets anders dan bedelaars. Ze schenen rein en heilig, maar een enkele straal van de zon van de waarheid heeft de onreinheid van hun innerlijk bestaan geopenbaard en alle waas van heiligheid ontvalt hun. O, welke onthullingen zullen er plaats hebben, wanneer de uitkomst van 's Konings waag aan mensen en engelen zal worden bekend gemaakt.

II. Het is nu tijd voor mij, om op de verootmoedigende aard van deze overweging te wijzen. *'Maakt het niet te veel, dat u hoog, hoog zou spreken, dat iets hardt uit uw mond zou gaan. Want de Heere is een God van de wetenschappen, en Zijn daden zijn recht gedaan.'*

Te weten dat het Goddelijk oordeel over ons zelf zal gaan, moest ons voor altijd doen huiveren anderen te oordelen. Wanneer u iemand kwaad ziet doen, stel u dan niet aan alsof u zijn rechter was. Wanneer u iemand ontmoet die zijn of haar eer heeft prijs gegeven, wend dan uw hoofd niet om en zie niet uit de hoogte neer op hem of haar als op het slijk van de straten. Stel u niet aan als overste. *'De daden des Heeren zijn recht gedaan.'* Uw handelingen zijn niet onberispelijk; misschien bestaat er niet zoveel verschil tussen u en degene, die u nu oordeelt, als alles bekend was. U en de openbare zondares gelijkt in het minst niet op elkaar, beoordeeld naar het uitwendige omhulsel en licht, want u draagt de naam van 'heilige' en zij die van 'gevallen vrouw'. Maar als alles bekend was, - en alles is bekend bij God, - dan zou zelfs de man die de eerste steen zou durven werpen hier niet zitten. Ach, hoe moest de wetenschap, dat wijzelf geoordeeld moeten worden, ons met ingehouden adem doen spreken, wanneer wij in verzoeking komen om anderen te veroordelen! Laat ons elkaar niet meer oordelen, want de Rechter staat voor de deur en *'Zijn daden zijn recht gedaan, Hij weegt de geesten'*. Laat ons het oordeel aan de Rechter overlaten. Gaat ieder op zichzelf zien, en laat niemand een ander verachten.

Voorts geloof ik dat wij zelfs de gedachte moesten laten varen om hoogmoedig te spreken in de tegenwoordigheid van God. Onze goede werken, wat zijn ze bij onderzoek, ze schijnen inderdaad schoon te zijn als wij ze ten toon stellen; maar als God ze op de weegschaal legt, blijken ze geheel anders te zijn. Wij meenden dat wij iets wogen, maar in de schaal gelijken wij veertjes. Onze goede werken gaan in de lucht op, en tot onze teleurstelling zien wij dat de wet niet is opgeheven door al wat wij gedaan heb ben. Ik herinner mij een man, die kort voor zijn dood verhaalde dat hij eens begonnen was met zijn goede werken te schiften van de kwade, maar hij bevond ze in het licht van de eeuwigheid zo aan elkaar gelijk, dat hij ophield met ze te schiften, ze alle wegwierp en tot het besluit kwam zich te laten drijven op het kruis van Christus. Dit was wijs gehandeld, want onze beste werken zijn zozeer met zonde bezoedeld en heel ons heilig leven betekent zo luttel uit het oogpunt van verdienste, dat wij ten slotte uitroepen: *'o God, wees mij, zondaar, genadig!'* en ons op Christus alléén verlaten.

Geliefde vriend, als ooit het oordeel in het binnenste uws harten heeft weerklonken, dan weet ik dat u alle hoop hebt laten varen om door uw eigen verdienste of krachtsinspanning behouden te worden. Als uw geweten ontwaakt is en de wet haar recht tegen u heeft laten gelden, dan hebt u alle denkbeeld opgegeven om met uw eigen gerechtigheid voor de heilige en rechtvaardige God te verschijnen. De mens, die zich verhovaardigt, dat hij in dit leven ontwaakt is, kan dit alleen doen door alle onderzoek van zichzelf te veronachtzamen of loopt groot gevaar voor het oordeel van de hoge Rechter, want zijn schaal en gewicht zijn jammerlijk gebrekkig en onjuist. Zeer gemakkelijk is het volmaakt te schijnen indien u een onzuivere maatstaf gebruikt. Maar wanneer de Heere Zelf ons voor de wet stelt, roepen wij uit: *'Wie kan zijn afdwalingen verstaan?'* Wij hebben niets waarop wij ons voor God beroemen kunnen. Het heilige leven van onze Heere Jezus Christus sluit onze mond voor alle ingenomenheid met onszelf en dwingt ons om in diepe ootmoed aan Zijn voeten neer te zinken. Mag de Heere het zelfonderzoek in ons geweten doen voortgaan: totdat u alleen roemt in Hem en alle zelfbedrog en eigenwaan voor altijd is uitgebannen.

III. Laat ons ten slotte kort letten op de toestand waarin dit alles ons brengt. Indien God onze daden onderzoekt en deze niet voor Hem bestaan kunnen, zodat wij slechts kunnen uitroepen: *'Schuldig, schuldig!'* wat dan? Dan zijn wij in Gods handen. Daarin wens ik dat ieder van mijn hoorders zichzelf gevoelt.

Maar wie is de Heere? Ten eerste, zoals Hanna zegt, is Hij een God van heil. *'Mijn hart springt op van vreugde in de Heere. Want ik verheug mij in uw heil.'* Heil, verlossing voor zondaren, verlossing voor de schuldige, verlossing voor degenen die in de weegschaal gewogen en te licht bevonden zijn, vrije genade, volkomen vergeving, genadige aanneming, zelfs voor de snoodste en verdorvenste; dat is het Evangelie van de eeuwig gezegende God. Hoe heerlijk in de handen te vallen van een God Die machtig is te verlossen, Wie het behaagt te verlossen en Die in verlossing Zijn eer stelt.

Voorts is Hij volgens Hanna's lofzang de God wie het lust de orde van de dingen om te keren. *'Hij vernedert, ook verhoogt Hij; Hij verheft de geringe uit het stof om te doen zitten bij de vorsten.'* *'Hongerigen heeft hij met goederen vervuld en rijken heeft Hij ledig weggezonden.'* Is dit niet een wenk voor u om ledig, om hongerig, om arm en behoeftig te zijn? Wanneer het Gods weg is de mensen uit het slijk op te heffen en te plaatsen onder de vorsten, ja onder de vorsten van Zijns volk, dit is het zekerste middel om tot vorstelijke verhoging te geraken, in volle bewustheid plaats te nemen op de troon, de schilden van de machtigen zijn verbroken, maar de zwakken omgord

zijnde werden verhoogd, dan is het wijs, zwak te zijn voor de Heer. Ter neder, u hoogmoed! Ter neder, ter neder, verneder u onder de machtige hand van God, en Hij zal u verhogen te zijner tijd.

Ik herhaal het, deze God is een God Wie het lust de harten van Zijn volk wonderlijk te bewerken. *'De Heere doodt en maakt levend; Hij doet ter helle nederdalen en Hij doet weder opkomen. De Heere maakt arm en maakt rijk; Hij vernedert, ook verhoogt Hij.'* Zie, zo is de weg van God om de mens levend te maken Hij doodt hem. Dit is Gods weg om hem de opstanding te geven - Hij doet hem ter helle nederdalen; zo is de weg van God om hem rijk te maken - Hij maakt hem eerst arm; zo is Gods weg om de mens op te heffen - eerst wordt hij ter neder geworpen!

Bent u hedenmorgen terneder geworpen? Wees goedsmoeds: dat is de koninklijke weg om troost in Christus Jezus te bezitten. Brengt de Heilige Geest u tot overtuiging van schuld? Hij doet dat om u te brengen tot overtuiging van genade. Gevoelt u zich veroordeeld? De Heere veroordeelt u nu opdat u niet met de wereld veroordeeld worden mag. Bent u zwart en onrein en bedorven in uw eigen oog? Dat is opdat u gewassen mag worden en witter zijn dan sneeuw door de Heere Jezus Christus. O, hoe verblijd ik mij dat ik met een oprecht zondaar te doen heb. Schijnzondaren zijn een ergernis, maar wie wezenlijk en werkelijk zondaren zijn, mogen wij gelukkig achten. Zich van ganser harte een zondaar voor God te gevoelen, is niet ons eigen werk, maar wordt in ons gewerkt door de Heilige Geest.

Hij, wie het gegeven is te gevoelen dat hij wel en werkelijk verloren is, is bijna verlost. Voor dezulken stierf Christus. *'Dit is een getrouw woord en aller aanneming waardig dat Jezus Christus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken.'* O, u die werkelijk een zondaar bent, houd vast aan dat woord.

God geve u nog heden verlossing te vinden, om Jezus' wille. Amen.

7. ABIA, OF IETS GOEDS VOOR DE HEERE

'En gans Israël zal hem beklagen, en hem begraven; want deze alleen van Jerobeam zal in het graf komen, omdat in hem wat goeds voor de Heere, de God Israëls, in het huis van Jerobeam gevonden is.' 1 Koningen 14: 13.

Jerobeam was ontrouw geworden aan de Heere, Die hem op de troon van Israël geplaatst had en de tijd van zijn verwerping was gekomen. De Heere, Die gewoonlijk de roede gebruikt alvorens Hij de bijl opheft, zond ziekte in Zijn huis: zijn zoon Abia werd zeer ziek. Toen herinnerden zich de ouders een oud profeet van God en verlangden door hem te weten te komen, *'wat deze jongen geschieden zou.'* Zeer bevreesd dat de profeet plagen over hem en Zijn kind zou aankondigen, indien hij te weten kwam dat de verzoekster de vrouw van Jerobeam was, ried de koning de Egyptische prinses, die hij gehuwd had, zich te verkleden als een boerenvrouw, ten einde op die wijze een gunstiger antwoord van de man van God te verkrijgen. Arme, verdwaasde koning, die zich verbeeldde dat een profeet, die in de toekomst kon staren, ook niet door een vermomming kon heenzien, waarin de koningin zich gestoken had! Zó bezorgd was de moeder iets omtrent het lot van haar zoon te vernemen, dat ze de ziekenkamer verliet om tot de profeet Ahia te gaan ten einde zijn uitspraak te vernemen. Tevergeefs was haar behendige vermomming: de blinde profeet was toch een ziener en herkende haar niet alleen voor ze zijn woning binnentrad, maar zag ook de toekomst van haar huis. Vol bijgeloof kwam ze om zich haar geluk te laten aankondigen, maar somber vertrok zij, nadat haar haar ongerechtigheden en haar vonnis waren voorgehouden.

In de verschrikkelijke aanzeggingen, die de profeet Ahia deze vrouw van Jerobeam deed, was slechts één lichtpunt, slechts één woord van troost, en nog vrees ik dat het geen troost aan de heidense koningin verschafte. Omtrent haar kind was goedgunstig besloten dat het sterven zou, *'omdat in hem wat goeds voor de Heere, de God Israëls, gevonden was.'* Als Egyptische vrouw is het niet waarschijnlijk dat ze de eigenlijke betekenis van dit vonnis waardeerde. Wellicht achtte ze het van zeer luttel belang, dat haar kind tot de God van zijn volk geneigd was. Ze merkte het lichtpunt niet op, waarin zoveel blijdschap verborgen lag.

In welk een ellendige toestand verkeert toch iemand die geen troost kan putten uit de redding van zijn eigen kind. Toch bevinden zich tal van soortgelijke vrouwen in die toestand. Ze bekommeren zich volstrekt niet om de zielen van hun eigen kroost. Het zou hen niet tot blijdschap strekken, indien ze zagen dat hun kinderen in de waarheid wandelden, noch hun enige zorg baren hen anders te zien doen. Hen ijverig in het werk, aangenaam in het verkeer te zien, is hun hoogste wens, maar hen de Heere te zien zoeken is hun lust en begeerte niet. Arme zielen! Hun eigen vleselijkheid gaat over op en doortrekt hun gezin. Voor sommigen zou het een aanleiding tot toorn en gramschap zijn, te zien dat hun kinderen zich tot de Heere keerden. Zozeer zijn ze tegen oprechte godsdienstzin gekant, dat ze hun zoons en dochters eerder haten dan nog meer liefhebben zouden, wanneer deze bekeerd werden. Zo sterk is de afkeer, die de zonde in het menselijk hart werkt, dat het, om slechts iets te noemen, menselijke genegenheid in vijandschap doet overslaan, op het zien van de genade van God. Juist wat liefde moest ontvonken baart walging. Evenals Saul Jonathan zocht te doden omdat deze David liefhad, haten sommigen hun kinderen omdat deze Jezus liefhebben. Dezulken bereiden vloeken uit hun zegeningen. Ze zetten bitter in zoet en

zoet in bitter om, verkeren duisternis in licht en licht in duisternis; en daarom wordt wat hun tot troost en blijdschap moest strekken een bron van onrust.

Maar, geliefden, ik! geloof van de meesten van ons, hier tegenwoordig, te mogen zeggen dat wanneer ze slechts zeker wisten dat er in hun kind iets goeds voor Jehovah, de God van Israël was, ze volkomen bereid zouden zijn voor het overige zijn lot aan de vrijmachtige beschikking van de Heere over te laten. Wanneer zulk een kind moest sterven, zou het ons wel zijn, want het is veel beter een kind in de hemel te hebben dan er op aarde één te hebben dat ons hart breekt door zijn goddeloos gedrag; en wanneer zulk een kind, blijft leven, welk heerlijk uitzicht opent zich dan voor ons, dat het bij het toenemen van zijn jaren zal opwassen in kennis en in genade bij God en de mensen. Geeft ons zekerheid dat er in het jeugdig gemoed iets goeds voor de Heere, de God van Israël, is, en wij beschouwen dat de hoofdzaak in orde is en al het overige is ons een zaak van meer ondergeschikt belang. Wat de Heere ook over onze kinderen mag brengen, wij zullen Hem prijzen, indien Hij hen tot de zijnen verkoren en Zijn vreze in hun harten gelegd heeft. De ongelukkige vrouw van Jerobeam keerde naar haar huis terug in de diepste verslagenheid. Want de uitspraak die voor ons een blij troost zou geweest zijn, had voor haar weinig of geen bekoring. O, hoe verdorven door de zonde is het hart dat geen troost vindt in het zielsbehoud van een stervend kind!

Deze morgen wensen wij stil te staan bij het weinige dat wij van de jeugdige koningszoon Abia weten. Weinig meer dan de tekst ons meldt weten wij van hem. Zijn Naam was gepast. Een goede naam kan gedragen worden door een zeer slecht mens, maar wat hem betreft hij droeg zijn Naam waardig. Hij noemde God zijn vader, en Zijn Naam duidt dit aan. 'Ab' is, zoals u weet, het woord voor vader en 'Jah' is Jehovah - Jehovah was zijn Vader. Ik zou op die naam de aandacht niet gevestigd hebben, indien zijn leven die naam niet gerechtvaardigd had. O, u, die goede Bijbelse namen draagt, ziet toe, dat u ze niet onteert!

I. Allereerst nodig ik u uit mij met uw aandacht te volgen bij de beschouwing van 't karakter van deze koningszoon, en laat ons hier bewonderen wat wij niet juist kunnen beschrijven.

Ik bedoel, ten eerste, dat er in dit kind *'iets goeds was voor de Heere, de God van Israël.'* Maar wat was dat? Wie zal het bepalen? Een uitgebreid veld voor gissingen opent zich hier voor ons. Wij weten er was in hem wat goeds, maar in welke vorm zich dit openbaarde weten wij niet. De overlevering heeft beweringen geuit, die, omdat het slechts vermoedens zijn om een leemte aan te vullen, nauwelijks vermelding verdienen. Onze eigen overdenkingen zullen waarschijnlijk de waarheid naderbij komen dan de onwaarschijnlijke overleveringen. Misschien is de onduidelijkheid van de uitdrukking opzettelijk. Ook uit het stilzwijgen van de Schrift valt veel te leren. Ons is niet duidelijk medegedeeld wat het goede was, *'omdat iets goeds voor de Heere'* een voldoende aanduiding van genade is. Waar wat goed voor de Heere is, is in kiem en wezen alle goed aanwezig. Het 'goede', hetwelk zo ver ontwikkeld is dat het kan worden waargenomen is een blijk van de aanwezigheid van al het overige, omdat de genade van God niet gedeeld is, maar als een geheel bestaat. Gods zegeningen verschijnen traspigewijs en wanneer iets goeds openbaar wordt is al het andere in beginsel en werkelijkheid voorhanden.

Hoewel het geloof van de vorstentelg niet vermeld wordt, houden wij ons verzekerd dat hij in de levende God geloofde, omdat zonder geloof er niets goeds voor de Heere in hem geweest was. Want *'zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen.'* Hij geloofde kinderlijk in Jehovah, de God van Israël: misschien verliet zijn moeder hem

op zijn eigen verzoek om de profeet van de Heere profeet aangaande hem te raadplegen. Veel valse profeten hielden zich in de omtrek van het paleis op: zijn vader zou niemand naar Silo hebben gezonden, indien hij het niet verzocht had. Hij geloofde in de grote onzienlijke God, Die de hemelen en de aarde gemaakt heeft, en Hij aanbad Hem in het geloof. Het zou mij echter niet verwonderen, of de liefde kwam bij hem meer uit dan het geloof, want jeugdig bekeerden spreken gewoonlijk er meer over dat ze Christus liefhebben dan dat ze in Hem geloven; niet omdat er geen geloof in hen is, maar omdat het gevoel van liefde meer samengaat met de aard van de jeugd dan de meer verstandelijke geloofsdaad. Op jeugdige leeftijd is het hart uitgebreid en daarom is dan de, liefde de meest in het oog vallende vrucht. Ik twijfel niet of de jeugdige koningszoon deed een kinderlijke liefde tot de onzichtbare Jehovah blijken en een afkeer van de afgoden van het hof van zijn vader. Mogelijk toonde hij een heilige afschuw van de verering van God onder de gedaante van kalveren. Zelfs een kind had verstand genoeg om te begrijpen dat het verkeerd moest zijn, de grote en heerlijke God te vergelijken bij een jonge stier met horens en hoeven. Misschien dat zijn zuiverder gevoel hem de rug deed toekeren aan de diepgezonken priesters uit de heffe des volks, die zijn vader bijeengeraapt had. Wij weten niet goed welk een vorm het aannam, maar er was *'wat goeds'* in zijn hart voor Jehovah, de God van Israël.

Let wel dat het niet slechts een goede neiging was die zich in hem vertoonde, maar iets wezenlijk goeds. Er was in hem een waar en wezenlijk beginsel van genade aanwezig, en dit zegt vrij wat meer dan een voorbijgaande gezindheid. Welk kind heeft niet nu of dan, wanneer het in de vreze des Heeren is opgevoed, bewegingen van het hart en neiging tot God gevoeld! Dit goede is even algemeen als de morgendauw; maar, helaas, het gaat ook even spoedig voorbij. De jeugdige Abia droeg iets in zich om, dat waar en wezenlijk genoeg was om *'wat goeds'* te mogen genoemd worden; de Geest des Heeren had een bepaald werk aan hem gedaan en een kostbare parel van de genade in hem achtergelaten. Laat ons dit goede bewonderen, hoewel wij het niet juist kunnen beschrijven.

Laat ons ook bewonderen dat dit *'iets goeds'* in het hart van het vorstelijk kind is geweest, want de aanvang er van is onbekend. Wij kunnen niet zeggen hoe de genade het paleis van Thirza is binnengedrongen en het juiste hart gewonnen heeft. God zag het *'goeds'*, want Hij ziet het aller-geringste goede in ieder van ons, omdat Hij een scherp oog heeft voor alles wat tot Hem opziet. Maar hoe kwam dit werk van de genade tot Abia? Het wordt ons niet vermeld, en dit stilzwijgen strekt ons tot een les. Wij hebben niet te weten hoe een kind genade ontvangt. Wij behoeven ons niet te vermoeien om te weten te komen wanneer, of waar of hoe een kind bekeerd is geworden; het kan zelfs onmogelijk zijn het te ontdekken, want het werk kan zo geleidelijk zijn toegegaan dat dag en uur niet te bepalen zijn. Zelfs degenen die op rijper leeftijd tot bekering zijn gekomen kunnen niet allen hun bekering in bijzonderheden verhalen, veel minder nog kunnen wij nagaan wat er in de ziel van een kind omgaat en tot stand komt, dat zich nooit in uiterlijke zonden misgaan heeft, maar onder de drang van de Goddelijke leiding van de jeugd af de geboden heeft onderhouden, zoals de rijke jongeling uit het Evangelie.

Hoe kwam de jonge koningstelg aan dat *'goeds'* in zijn hart? Zover wij weten, zijn wij er van verzekerd dat God het daarin gelegd had; maar door welke middelen? Naar alle waarschijnlijkheid had hij nooit het onderwijs van de profeten van God bijgewoond; hij was geenszins, zoals Samuel, in het huis van de Heere opgegroeid. Zijn moeder was een afgodische vorstin, zijn vader behoorde tot de goddelooste mannen, en toch bereikte Gods genade de jonge prins. Werkte de Geest van de Heere op zijn hart door zijn eigen overdenkingen? Dacht hij over de zaak na en kwam hij tot het besluit dat

God GOD was, en dat Hij niet moest geëerd worden zoals zijn vader Hem vereerde, onder de gedaante van een kalf? Zelfs een kind kon dit inzien. Was één of ander lied ter eer van Jehovah onder de vensters van zijn paleis gezongen door een eenzame vereerder? Had de jonge zoon zijn vader bezig gezien ten dage toen hij zijn handen naar de profeet van Jehovah uitstreckte bij het altaar van Bethel, en plotseling zijn rechterhand verlamd aan zijn zijde verschrompelde? Hadden zijn jeugdige ogen tranen gestort toen hij de rechterhand van zijn sterkte aan zijn vader verlammen zag? En had hij gejuicht van blijdschap van hart, toen op het gebed van de profeet zijn vader weer genezen was? Werkte dat grote wonder van de Goddelijke barmhartigheid liefde tot de God van Israël bij hem? Is het een ijdel droombeeld, dat dit het geval kan zijn geweest? De rechterarm van een vader verlamd, en die vader een koning, is iets dat tamelijk zeker aan een kind verhaald zal worden, en wanneer die arm op het gebed hersteld wordt, moet dit wonder natuurlijk het paleis vervullen en door iedereen besproken en door de zoon van de koning wel vernomen worden. Wat is er tegen, dat het kind een godvrezende min kan gehad hebben? Of dat een dienstmaagd, zoals die van Naämans huisvrouw, hem de blijde boodschap van het heil heeft overgebracht? Kan zijn voedster hem niet de liederen van Sion hebben voorgezongen en hem van Jozef en Samuel hebben verhaald? Israël had toch niet zó algemeen zijn God verlaten dat er geen getrouwe volgers van Abraham meer onder waren overgebleven, van wie het kind de nodige kennis kon verkrijgen om de liefde van God in zijn ziel te ontvonken.

Wij kunnen dit met een grote mate van waarschijnlijkheid veronderstellen, hoewel wij niet mogen verzekeren dat het alzo was, wat dan ook niet behoef. Als de zon maar schijnt doet het er weinig toe, te weten wanneer ze is opgekomen. Laat het ons voldoende zijn, wanneer wij in kinderen iets goeds bespeuren, dat het zo is, ook al kunnen wij niet verzekeren hoe het er aan gekomen is. Gods verkiezende liefde is niet gehouden de middelen bloot te leggen waardoor ze haar doel bereikt; Hij kan zijn werkdadige genade in de kring van Jerobeams gezin neerzenden, en terwijl de vader zich voor de afgoden buigt, kan de Heere Zich een getrouw getuige bereiden in het eigen kind van de koning. *'Uit de mond van de kinderkens en van de zuigelingen hebt Gij u sterkte gegrondvest om Uwer tegenpartijders wil.'* Uw voetstappen worden niet altijd gezien, o, God van genade, maar wij hebben geleerd U in uw werk te aanbidden, zelfs wanneer wij uw wegen niet begrijpen.

Dat *'iets goeds'* wordt ons in onze tekst enigermate omschreven. Het was *'wat goeds'* voor de Heere, de God van Israël. Dat goede had betrekking op de levende God. In kinderen kan vaak wat goeds voor hun ouders zijn: laat dat worden aangekweekt; maar het is geen voldoende bewijs van genade. In kinderen kan wel goeds zijn in de zin van beminnelijkheid en zedelijke voortreffelijkheid.; laat alle goeds worden gewaardeerd en aangemoedigd. Maar het is geen betrouwbare vrucht van de genade. Voor God moet het goede zijn dat de ziel behoudt. Herinnert u hoe wij in het Nieuwe Testament van droefheid naar God lezen en van geloof in de Heere Jezus Christus. Op de richting waarin zich het goede beweegt komt het aan. In richting is leven. Wanneer iemand van God af gaat, brengt elke schrede die hij doet verder van Hem af. Maar wanneer zijn aangezicht naar de Heere gekeerd is, mag hij slechts kinderlijke schreden kunnen doen, maar toch komt hij elk ogenblik al nader.

Daar was *'iets goeds'* in Jerobeams zoon voor God, en dit is het meest onderscheidend kenmerk van iets wezenlijk goeds. Het kind had liefde en in hem was liefde tot Jehovah. Hij had geloof, en het was geloof in Jehovah. Zijn godsdienstige eerbied was vrees voor de levende God; Zijn kinderlijke gedachten en begeerten, zijn gebeden en liederen waren gericht op de ware God. Dat is het wat wij wensen te zien niet alleen in

kinderen, maar ook in volwassenen; wij wensen hun harten tot God gekeerd te zien en hun denken en trachten naar de Allerhoogste. Vreemd, dat het wonderlijk moet geacht worden in een menselijk schepsel, het oog naar zijn Schepper te wenden! En toch is het zo. Inderdaad is er geen zekerder bewijs voor een vernieuwd hart dan dat iemand uitroept: *'Ik zal opstaan en tot mijn Vader gaan.'*

In Jerobeams zoon werkte dat *'iets goeds'* op zulk een waarneembare wijze dat hij buitengewoon bemind werd. Ons wordt bericht: *'Gans Israël zal hem beklagen.'* Hij was waarschijnlijk de erfgenaam van de troon van zijn vader, en er waren godvrezende maar bedrukte gemoederen in Israël, die hoopten een tijd van hervorming te zien aanbreken, wanneer de zoon de troon zou bestijgen; en misschien dat zelfs degenen die geen achtung voor godsdienst hadden, toch het oog op hem gevestigd hadden, en acht gevende op zijn gedrag, gezegd hebben: 'Hij is Israëls hope; er zullen betere dagen aanbreken, wanneer deze knaap een man zal geworden zijn:' zodat Abia, toen hij stierf, de enige van zijn geslacht was die beweend werd en een grafstede kreeg; bij zijn dood werd hij beschreid en met eerbetoon begraven, terwijl al de overigen van Jerobeams huis door de honden en gieren verslonden werden.

Het is iets zeer heerlijkz wanneer er in onze kinderen iets goeds van zulk een aard is dat ze de geliefden in hun beperkte kring worden. Ze vervullen wel geen plaats, zoals deze jonge prins innam, om de algemene bewondering tot zich te trekken. Maar toch is de genade van God in een kind iets zeer lieflijks dat algemene goedkeuring afdwingt.

Ik weet niet hoe het bij u staat, maar voor mij is jeugdige godsvrucht iets bijzonder treffende. In mannen en vrouwen zie ik met alle dankbaarheid de genade van God werkzaam, maar in kinderen kan ik ze niet opmerken zonder tranen van blijdschap. Er is iets uitnemend schoons aan die rozenperkjes in de hof van de Heere; ze hebben een bekoorlijkheid die wij niet in de prachtigste leliën waarnemen. In menig hart is liefde voor de Heere Jezus ontvonkt door die kleine pijlen van de Heere, wier eigen teerheid een deel is van hun kracht om in het hart te dringen. De ongelovigen mogen van de bij kinderen aanwezige genade niet houden, maar wanneer ze kinderen, in welke genade aanwezig is, liefhebben, zijn ze niet langer in staat zo tegen de dienst van de Heere op te komen als ze anders zouden gedaan hebben. Meer nog, de Heilige Geest gebruikt die kinderen tot nog honger doel, en degenen die hen beschouwen worden dikwijls met hogere begeerte vervuld. Nog eens, laat ons bewonderen wat wij niet nauwkeurig kunnen beschrijven. Want ik heb niet gedacht aan een juiste beschrijving, maar alleen de woorden van onze tekst gevolgd.

De vroomheid van Jerobeams jongen zoon was in elk opzicht van de rechte soort. Hij was ingetogen en oprecht, want het *'iets goeds'* waarvan gesproken wordt, werd niet aan, maar *'in hem'* gevonden. Hij droeg geen brede gedenkcedels, maar hij had een zachte en stille geest. Hij zal wel niet veel van een spreker gehad hebben, anders zou men hebben kunnen zeggen: 'Hij heeft goed aangaande de God van Israël gesproken.' Hij zal een bedeesd, ingetogen, veelal zwijgend kind geweest zijn, maar *'wat goeds'* was in hem. En dit is iets van die aard, zoals wij aan ieder van onze vrienden toewensen, een werk van de genade in het binnenste. De grote zaak is niet het uiterlijk vertoon van godsdienst noch ook godsdienstige klanken, maar het inwendig bezit van het leven in God en uit kracht van dat innerlijke leven te gevoelen en te denken zoals Jezus zou gedaan hebben. Gering is de waardij van uitwendige godsdienstigheid, tenzij ze uit het inwendig bestaan voortvloeit. De genade is niet een kleed, dat men aan en uittrekt, maar ze is een wezenlijk bestanddeel van hem die haar bezit. De vroomheid van het koningskind was waar, persoonlijk, innig. Dat alle kinderen *'iets goeds'* in zich mogen omdragen!

Onze tekst zegt ons, dat wat goeds in hem *'gevonden'* werd, dat wil zeggen dat het in hem waarneembaar was, waarneembaar zonder veel moeite, want de uitdrukking *'gevonden'* wordt juist gebruikt, wanneer er niet veel zoeken vereist wordt. Zegt de Heere niet: *'Ik ben gevonden door degenen die Mij niet zochten'*? Oprechte, kinderlijke godsvrucht openbaart zich al spoedig: een kind is gewoonlijk veel minder terughoudend dan een volwassene; de kinderlijke lippen zijn niet door koude voorzichtigheid dichtgevroren, maar openbaren het hart. De vreze Gods vertoont zich juist aan de oppervlakte, zodat degenen die tot bezoek de woning binnentreden, verwonderd staan over de ongeunstelde uitlatingen, die de jonge godsvrucht verraden. Er waren velen in Thirza, die het niet konden helpen, dat ze wisten dat dit kind iets goeds voor Jehovah in zich had, ze zullen het niet gaarne gezien hebben, maar de hoop hebben gekoesterd dat het door het voorbeeld van het hof wel bij hem verdwijnen zou, maar toch wisten ze dat het bestond, ze hadden het zonder moeite gevonden.

Daarbij heeft de uitdrukking nog een bijzondere betekenis: ze sluit in dat God, Die de harten nauwkeurig kent en de nieren proeft, dit kind doorzoekende, in hem iets vond tot 's Heeren lof en eer; *'iets goeds'* werd in hem gevonden door die ogen, welke zich niet vergissen kunnen. Het is niet alles goud wat blinkt, maar wat in dit kind was, was edel metaal. O, dat dit ook bij een iegelijk van onze zo mocht bevonden worden, wanneer wij beproefd zullen worden als door vuur! Het kan zijn dat zijn vader gramstorig tegen hem was, omdat hij de Heere diende; maar hoe ook beproefd kwam hij er onverholen voor uit.

De uitdrukking bevat mijns inziens het denkbeeld van verwondering: hoe kwam dit goeds in het kind? *'In hem is wat goeds voor de Heere, de God Israëls, gevonden'*, zoals iemand een schat in een akker vindt: de landman dacht aan niets dan zijn ossen en zijn akkers en zijn mest, toen opeens zijn ploeg een verborgen schat aan 't licht bracht: hij vond die waar hij lag, maar hoe hij daar kwam kon hij niet verklaren. Aldus werd in deze koningstegel, onder zo ongunstige omstandigheden, tot ieders verwondering iets goeds gevonden voor de Heere, de God van Israël.

Zijn bekering, zoals u ziet, is in duisternis gehuld. Ons wordt omtrent de genade, die in zijn hart aanwezig was, niet verhaald waarin ze bestond, noch vanwaar ze kwam, noch hoe ze zich openbaarde, maar ze was er, ze werd gevonden waar niemand haar verwachtte. Ik geloof, dat dit geval een voorbeeld is van veel uitverkoren kinderen, die God door Zijn genade roept, in de stegen en gangen van Londen. U mag u niet voorstellen te kunnen doordringen tot hun gemoedsbewegingen, hun gevoelsaandoeningen en hun levenservaringen en hen te doorgronden; u mag er niet op rekenen bijzondere dingen en wegen bij hen te weten te zullen komen. Maar u hebt die kinderen te nemen, zoals wij Abia aantreffen, ons verblijdende in hen, een klein wonder van genade te vinden, waar God Zijn eigen zegel op drukt. In de naam van de Heere getuigt de oude profeet, dat de jeugdige prins een oprecht aanhanger van de Allerhoogste was; en op dezelfde wijze zet de Heere het merk van de echtheid van genade op wedergeboren kinderen, en het moet ons voldoende zijn dit te zien, ook al laten enkele andere dingen nog te wensen over. Laat ons met blijdschap die werken van de Heilige Geest begroeten, welke wij niet juist begrijpen kunnen.

II. Thans de gang van onze gedachten een weinig wijzigende, kom ik tot een tweede opmerking: laat ons in dit geval hogelijk waarderen wat wij zo licht over het hoofd zien.

Laat ons, ten eerste, *'wat goeds voor de Heere, de God Israëls'*, hoog waarderen, waar wij het ook ontdekken. Al wat van dit kind gezegd wordt is dat er *'iets goeds'* in was,

en dit duidt aan dat het Goddelijk werk vooralsnog alleen een sprank van genade, het begin van geestelijk leven was. Daar was niets bijzonder opmerkelijks in hem, want anders zou het meer bepaald vermeld zijn. Hij was geen heldhaftig aanhanger van Jehovah en Zijn daden van getrouwheid aan God staan niet beschreven, omdat hij, ter oorzaak van zijn jeugdige leeftijd, noch macht noch gelegenheid had veel te doen wat beschreven kon worden. Voor zover wij lezen, dat in hem '*wat goeds*' was, ligt daarin opgesloten dat het niet iets volmaakts was en niet vergezeld ging met al wat men wensen kan. Menig goeds ontbrak, maar '*iets goeds*' was openbaar, en daarom was de jonge vorstentelg aangenomen en door Goddelijke liefde verschoond van een smadelijke dood.

Meent u niet, dat bij veel Christenen de hebbelijkheid bestaat om op hun vragen aan zoekende zielen allerlei goeds van hen te willen vernemen, in plaats van iets goeds in hen te willen vinden? Hier is iemand, die belijdt dat hij bekeerd is; blijkbaar is hij oprecht en eerlijk, en daarom er op bedacht niet meer te zeggen dan waarvan hij zich bewust is, en dit maakt dat hij weinig en dat weinige met enige schuchterheid zegt. U legt hem een vraag voor, die ieder moet kunnen beantwoorden, maar hij is bedremmeld en blijft het antwoord schuldig, en daarom wordt door een hard oordeel voor uitgemaakt gehouden, dat hem alle kennis en licht ontbreekt. Koele voorzichtigheid maakt het besluit op, dat iemand, die op zulk een vraag niet kan antwoorden, geen kind van God kan zijn, en met beschroomdheid en verwarring van gedachten wordt weinig rekening gehouden. Neem eens aan, dat de ondervraagde die vraag en een dozijn andere kon beantwoorden, kan hij dan toch nog niet een bedrieger zijn? Is het u niet voldoende, dat er '*wat goeds*' in hem is, ook al bezit hij geen grote massa van kennis en maar weinig gave van spreken?

Genade neemt toe; het mosterdzaadje wordt een boom, het weinige zuurdeeg doorzuurt het gehele deeg. '*Iets goeds*' zal gaandeweg tot alle goeds worden; het leven Gods moet de gehele natuur bemachtigen. En behoorden wij niet meer hoop te koesteren dan wij doen, en daarbij meer teer, meer voorkomend, meer inschikkelijk te wezen dan wij zijn? Beveelt niet God Zijn profeet te zeggen, dat dit kind het oordeel zal ontgaan, dat over Jerobeams huis zou komen, omdat '*wat goeds*' in hem gevonden werd? Moeten wij dan niet tot het besluit komen, dat, wanneer wij in iemand wat goeds voor God, voor Zijn Christus, voor de dingen van de eeuwigheid bespeuren, dit voor ons een teken is om niet te veroordelen, maar te loven, niet met strengheid te oordelen, maar vriendelijk en behoedzaam te handelen? Ik vrees dat in menig geval ruwheid zich ernstig vergrepen heeft aan dezulken, die van ganser harte tot Jezus kwamen. Die hardheid mag dengene, die ze beging, getrouwheid hebben toegeschenen, en misschien was ze dat, maar daar is averechtse getrouwheid, en trouw is niet de enige eigenschap, die vereist wordt om zielen te winnen.

Ik hoop niet, geliefde broeders en zusters, dat u, met zoekende zielen sprekend, de verkeerde weg zult opgaan door hun tranen te drogen met de verzekering: '*Vrede, vrede, en geen gevaar!*' terwijl er geen vrede is; maar anderzijds hoop ik dat u zich niet bezondigen zult aan een kind door barse, wantrouwe bejegeningen en door meer van een jeugdig hart te vergen dan de Heere Jezus zou geëist hebben. Daar is een heilzame middelweg - helpe God ons die te volgen: hoop voeden, maar niet vleien; zorgvuldig onderzoeken, maar niet afschrikken door wantrouwen. Nogmaals zeg ik, laat ons al wat wij van Christus, al wat wij van het werk van de Geest werk in wie ook bespeuren, waarderen, overtuigd dat alles wel is, zolang wij '*wat goeds voor de Heere, de God Israëls*', kunnen opmerken.

Voorts vrees ik, dat wij maar al te geneigd zijn '*wat goeds*' in een kind over het hoofd te zien. 'O, 't is maar een kind.'

Zo, en wat bent u? U bent een man: maar ik geloof dat een man een volgroeid kind is en veel van de beste karaktertrekken van een kind verloren heeft. Een kind staat in de dingen van God niet achter, omdat het een kind is, want *'derzulken is het Koninkrijk der hemelen.'* Volwassenen moeten volstrekt weer kinderen worden, alvorens ze in het Koninkrijk kunnen ingaan. Indien er iets goeds is, behoeft het niet betwijfeld te worden noch te worden verdacht, omdat het in een kind is. Want in de Heilige Schrift is het zeer gewoon iets goeds in kinderen aan te treffen. Vinden wij niet iets goeds in Jozef, toen hij nog jong was? In Samuel, tot wie God sprak, tijdens hij nog een kind was? In David, die, als jongeling, de reus Goliath versloeg? In Obadja, de hofmeester van Achab, die tot Elia zei: *'Ik, uw knecht, nu vrees de Heere van mijn jonkheid af?'* In koning Josia, die zulk een grote hervorming in Juda tot stand bracht? In de jonge Timotheus, die van van de jeugd aan de Schriften kende? Was er ook geen vroege godsvrucht bij Johannes, van wie Hieronymus zegt dat één van de redenen waarom Jezus Johannes boven Zijn andere discipelen liefhad was dat hij jonger was dan de overige. Ik weet dat haast zeker, maar er is iets bijzonder kinderlijks in Johannes, dat wel tot de nauwe aansluiting aan het heilig kind Jezus kan geleid hebben. Verwondert u daarom niet genade bij kinderen aan te treffen, maar verwacht haar er veeler om. Zouden wij, onder ons geen Samuëls en Timotheussen hebben en geen paarden met onze voeten vertreden door te weigeren het werk van de Heere van de genade in kinderen op te merken. Verwacht genade in hen, zoals wakers de eerste morgenschemering verbeiden; nee wacht haar meer dan de wachters op de morgen.

Nog iets anders zijn wij geneigd over het hoofd te zien, en dat is *'iets goeds'* in een kwaad huis. Dit was het verwonderlijkst van alles, dat er een begenadigd kind in Jerobeams paleis was. Gewoonlijk beheerst de moeder het gezin, maar de koningin was een Egyptische prinses en een afgodendienares. Een vader oefent grote invloed, maar hier zondigde Jerobeam en deed Israël zondigen. Het komt mij als een wonder voor, dat hij Israël deed zondigen, maar zijn kind niet kon doen zondigen. Heel het land ervoer de verpestende invloed van Jerobeam, en toch was er vlak voor zijn voeten een lichtende plek, door oppermachtige genade van de plaag vrij gehouden: Zijn eerstgeboren zoon, die natuurlijker wijze zijn vader zou hebben nagevolgd, is juist het tegenovergestelde van hem - er wordt in Jerobeams huis *'wat goeds'* gevonden voor de Heere, de God van Israël. Op zulk een plaats verwachten wij geen genade en zijn wij geneigd haar voorbij te zien. Als u naar de pleinen van onze grote steden gaat, waar maar enige overdekte plaats is, zult u zien dat ze wemelen van arme kinderen, en u zult daar niet de verwachting koesteren genade te ontdekken waar de zonde blijkbaar tiert. In de walgelijke en verpeste stegen van de grote stad hoort u godslasterlijke taal en ziet u overal dronkenschap, maar maak daar niet uit op dat er geen kind van God gevonden wordt; zeg niet bij uzelf: *'De verkiezende liefde van God heeft zich tot geen van deze mensen uitgestrekt.'* Hoe weet u dat? Één van de haveloze kinderen, die daar op een vuilnishoop spelen, kan Christus gevonden hebben in de havelozenschool en bestemd zijn voor een plaats aan Christus' rechterhand. Kostelijk is deze juweel, hoewel ze middenin deze kiezelstenen ligt. Schitterend is deze diamant, hoewel hij op een mestvaalt ligt. Wanneer in dit kind *'iets goeds'* is voor de Heere, de God van Israël, is het niet het minst waardige omdat zijn vader een dief en zijn moeder een jeneverdrinkster is.

Veracht nooit het meest verwaarloosde kind. Een prediker in Ierland, die voor een kleine Protestantse gemeente optrad, bemerkte enige zondagen achtereens, in de gang bij de deur, een zeer haveloze knaap, die met de meeste opmerkzaamheid naar de prediking luisterde. Hij was verlangend te weten waar de jongen zich ophield, maar deze was telkens verdwenen zodra de preek uit was. Hij verzocht een paar vrienden op

hem te letten, gestadig ontsnapte de jongen en was nergens op te sporen. Nu gebeurde het op een zondag dat de predikant de tekst behandelde: *'Zijn rechterhand en de arm van Zijn heiligheid heeft Hem heil gegeven'*, en na die dag miste hij de jongen geheel. Er verliepen zes weken, en de knaap kwam maar niet weer, maar er meldde zich bij hem een man uit het gebergte aan, met het verzoek zijn kind te bezoeken, dat op sterven lag. Hij huisde in een armzalige hut in het gebergte. Na een wandeling van een half uur in de regen, over hoogten en door moerassen, kwam de prediker aan de deur van de hut. Binnentredende vond hij de knaap overeind in zijn bed zitten, en zodra hij de predikant gewaar werd, stak hij zijn armen uit en riep: *'Zijn rechterhand en de arm van Zijn heiligheid heeft Hem heil gegeven.'* Dit was zijn slotrede op aarde, zijn stervende triomfkreet. Wie weet in hoe ontelbare gevallen de rechterhand van de Heere en Zijn heilige arm Hem heil heeft gegeven, in weerwil van de armoede en de zonde en de onkunde te midden waarvan een jeugdige bekeerling loofde! Laat ons daarom nooit genade minachten, waar ze zich zelf vertoont, maar hoog waarderen wat wij zo licht voorbijzien.

III. Laten wij aandachtig nagaan wat wij niet volkomen kunnen begrijpen. Allereerst wens ik op het zonderling verschijnsel te wijzen, dat gelovige kinderen dikwijls in ongodsdienstige gezinnen geplaatst worden. Gods voorzienigheid hoeft het zo beschikt, ondanks de gevolgen smartelijk zijn voor de jonge gelovigen. Men zou denken dat wanneer God een kind liefheeft Hij het niet zou laten geboren worden aan Jerobeams hof en dat Hij Zijn eigen verkorenen niet in een bedorven omgeving zou zenden, waar alles zijn teder hart moet krenken, en toch brengt de Heere Zijn geliefde kinderen aan zulke plaatsen. Waarom dat?

Ten eerste zijn ze een getuigenis van God tegen de zonde, daar waar anders nooit enig getuigenis zou worden vernomen - een teer aandoenlijke boodschap van Godswege om de goddelozen te doen weten dat er iets beters is dan de zonde waarin ze zich rondwentelen. Godvrezende kinderen zijn als engelen te midden van boze geesten, door hun argeloze afkeuring van de zonde. Zendt God de kinderen daar niet om ons zijn Goddelijke genade ten toon te spreiden, opdat wij zouden zien dat Hij verkiest wie Hij wil en er één uit een geslacht neemt naar Zijn welbehagen? Toont Hij ons zo niet dat Hij genade kan onderhouden in de meest tegenstrijdige omgeving, waar alles krijg voert tegen de ziel? Gods genade kan leven waar u en ik sterven zouden. Het leven van de genade kan blijven bestaan onder omstandigheden die de dood veroorzaken. Soms vindt men de meest verlichte en begenadigde kinderen van God waar niets was om hen staande te houden maar alles om hen te schaden. Laat de Heere dat niet toe om te tonen wat Zijn genade vermag? En strekt het niet ter bemoediging voor ieder van ons om te volharden in het geloof?

O, u grote man, dat een kind u beschame - durfde u onlangs tegenover uw kameraden voor uw beter beginsel niet uitkomen! Hoe lafhartig moet u zijn, terwijl het kind zijn liefde tot de Heere de God Israëls toont waar ieder er tegen is.

Is het niet merkwaardig, hoe God Zijn kinderen verstrooit evenals wij het zout verspreiden? In elk hol van de ongerechtigheid zet Hij één van hen neer. Koning Saul is een groot opstandeling tegen God, maar vlak naast hem staat Jonathan: de heerlijkste bloem die er ooit bloeide groeide hier dus naast de ruwste distel die te vinden was. Welk een zwijnenstal was het hof van Achab, en toch had hij Obadja tot hofmeester, die de getrouwen van de Heere bij vijftigtallen in een spelonk verborg en hen verzorgde van Izebels tafel. Nebukadnézar mocht niet zonder drie gelovige strijders blijven, die voor God in het vuur konden gaan. Ziet Belsazar zwelgen uit de vaten van het heiligdom, en toch bekleedt Daniel een ambt aan zijn hof. Zo ook wordt

aan Ahasveros' hof Esther tegenover de boze Haman geplaatst. O, ik geloof dat er nooit een Uz zonder een Job, noch een Chaldea zonder een Abraham, noch een Sodom zonder een Lot, noch een Egypte zonder een Mozes, noch een afdwalend huis van Eli zonder een kleine door God gezonden Samuel blijft om als getuige van God op te treden. Denkt na over Gods wegen met de mensen en bewondert wat u niet begrijpen kunt.

Het volgende wat wij niet vatten kunnen is dit, dat Gods geliefde kinderen, die Hem lief hebben, dikwijls tot lijden geroepen worden. 'Nu, als het mijn kind was, zou ik hem genezen en zijn lijden terstond doen ophouden.' Toch laat de almachtige Vader toe dat Zijn geliefden lijden. Het god vrezende kind van Jerobeam lag ziek, en toch is zijn goddeloze vader niet ziek en zijn goddeloze moeder is niet ziek; wij zouden haast wensen dat ze ziek geworden waren opdat ze minder kwaad konden doen. Daar is in het gehele gezin maar één die God vreest, en hij ligt ziek. Waarom is het ook in andere gevallen zo? Een begenadigd kind zult u kreupel zien, een koningsgezinde dochter zult u lijdend vinden aan de tering; menigmaal zult u Gods hand zwaar zien drukken waar Zijn eeuwige liefde haar keus heeft gedaan. In dit alles ligt een bedoeling, en wij doorzien er iets van; en wanneer wij er niets van begrijpen moeten wij volkomen in de goedheid van de Heere geloven.

Jerobeams zoon gelek op de plataanboom, wiens vrucht niet rijpt tenzij ze gekneusd wordt: door zijn ziekte was hij spoedig toebereid voor de heerlijkheid. Bovendien, was het voor het welzijn van zijn vader en voor het welzijn van zijn moeder dat hij ziek was; wanneer ze uit de droefheid hadden willen leren, zou ze hun tot grote zegen hebben verstrekt. Ze dreef hen tot Gods profeet. O, dat ze hen tot God zelf gedreven had! Een ziek kind heeft menig verblind ouder tot de Zaligmaker geleid, en blinde ogen zijn er niet zelden door geopend geworden.

Daar is iets meer opmerkelijks nog, en dat is dat Gods meest geliefde kinderen sterven terwijl ze nog jong zijn. Ik zou gezegd hebben: laat Jerobeam sterven en ook zijn vrouw, maar spaar het kind. Maar nee, het kind moet heengaan; hij is er het geschiktst toe. Zijn heengaan had ten doel de verheerlijking van Gods genade in de redding van zulk een kind en hem langs die weg spoedig te volmaken. Zijn heengaan moest strekken tot loon van de genade. Want het kind werd weggenomen vóór het aanstaande kwaad. Hij moest in vrede sterven en begraven worden, terwijl alle overigen van het gezin zouden vallen door het zwaard en aan de jakhalzen en de gieren gegeven worden om in stukken te worden gescheurd. In de omstandigheden van dit kind was zijn vroegtijdige dood een betoon van genade.

Wanneer sommigen zeggen dat bekeerde kinderen niet in de gemeente behoren te worden opgenomen, antwoord ik: waarom neemt de Heere dan zo veel van hen in de hemel op? Indien ze rijp zijn voor de hemel zijn ze het zeker voor de gemeente op aarde. In zijn oneindige genade, neemt de Heere kinderen tot Zich en verlost hen van de beproevingen van een lang leven en van verzoeking; omdat er niet alleen genade in hen is, maar zoveel meer genade dan gewoonlijk, dat er geen uitstel nodig is, ze zijn reeds rijp voor de oogst. Het is wonderbaar hoeveel genade er in het hart van een kind kan huizen. Kinderlijke godsvrucht is er niet van mindere soort; ze is soms rijp voor de hemel.

Ten slotte, het komt mij als iets bijzonders voor, dat een kind als dit kan sterven en geen invloed op zijn ouders oefenen. Want noch Jerobeam noch zijn vrouw bekeerden zich van hun zonden omdat hun kind door God was thuis gehaald. Ik mag mij hier wenden tot sommigen die een lieveling verloren hebben, in welke van van de jeugd af de genade van God werkzaam was. Wenst u het heil te laten verloren gaan, van zulk een diepe beproeving van uw hart? Zou zulk een bitter geneesmiddel u tevergeefs zijn

toegediend? Immers, ligt er een grote kracht ten goede in een levend kind, veel meer moet er liggen in een kind dat afstierf. Een zeeman kwam op zekere dag te New York aan, en zei bij zichzelf: 'Ik wil er een goede dag van nemen voor ik weer op zee ga.' Het was zondagmorgen, en in de vervoering van zijn godvergetenheid, liep hij een meisje achterop dat naar haar school ging en richtte enige schertsende en onzedelijke woorden tot haar. Ze keerde zich om en zag hem met haar schone ogen somber aan en zei: 'Mijnheer, u zult mij eens voor Gods rechterstoel ontmoeten.' De zeeman sloeg zijn ogen neer, draaide op zijn hielen om en maakte dat hij op zijn schip kwam om de verzoeking te ontgaan. Later zei hij: 'Nooit in mijn leven heb ik zo de volle laag gekregen als dit meisje ze mij gaf; ze beschoot mij van voren en van achteren en veegde alle zeilen en sluitbomen van 't dek, die ik voor een kruistocht in gereedheid gebracht had'.

Hij wierp zich op zijn knieën, beleed zijn zonden en vond de Heiland.

Kan zulk een vreemd kind door haar blik en woord zulk een macht oefenen en zal uw eigen kind geen indruk op u maken door zijn dood? Een vader vloekte op zekere dag geweldig. Hij was er dikwijls over berispt, maar had het zich nooit aangetrokken. Maar toen hij die dag een ontzettende uitdrukking tegen zijn vrouw deed, vloog zijn kind verschrikt achter de deur en begon te wenen. Ze snikte luid, zodat haar vader het kon horen. 'Waarom huil je?' riep hij uit. - 'Ach vader.' sprak zij, en ging voort met huilen. Op barse toon riep hij nu: 'Ik wil weten waarom je huilt', en het kind hernam: 'Lieve vader, ik huil omdat ik zo bang ben dat u naar de hel zult gaan, want mijn meester zegt dat vloekers daarheen zullen gaan.' - 'Daarheen, droog uw tranen af, kind, ik wil nooit meer vloeken.' Hij hield Zijn Woord en weldra begon hij te bespeuren waar zijn dochter haar heilige les geleerd had. Nu, wanneer kinderen, die in de ruwste omgeving leven, door hun tranen de overwinning kunnen behalen, behoort uw dierbaar kind, met wier lokken u placht te spelen, maar dat nu in de hemel is opgenomen, uw hart te treffen, indien u het nog niet op de weg van de heerlijkheid nawandelt. Uw kind wenkt u van boven en smeekt u: 'Kom hoger op!' Zult u terugkeren? Er is slechts één weg: het is door het geloof in Jezus dat de mens behouden wordt. Mag Christus de Heere u op die weg leiden, indien u nog niet bekeerd bent, en mag er nog deze zelfde dag *'wat goeds voor de Heere, de God Israëls'*, in u gevonden worden! Amen.

8. ZOUT VOOR HET WITTE DES DOOIERS

'Wordt ook het onsmakelijke gegeten zonder zout; is er smaak in het witte des dooiers?' Job 6: 6.

Dit is een vraag, welke Job deed aan zijn vrienden, toen ze zo onheus tegen hem waren begonnen te spreken. Op deze wijze bestreed hij de *'moeilijke vertroosters'*, die zijn wonden pijnlijk aandeden door er azijn in plaats van olie en wijn in te gieten. De eerste van hen had juist het vuur tegen hem geopend en Job loste bij deze vraag wederkerig een schot. Hij achtte het nodig de drie barse bespieders te kennen te geven, dat hij niet zonder reden klaagde. Had hij bittere woorden gesproken, het was, omdat hij verschrikkelijk leed. Hij ondervond grote lichamelijke smarten; hij onderging grote geestelijke verdrukking, en terzelfder tijd werd hij overvallen door armoede en verlies van zijn kinderen; hij had dus wel redenen voor zijn verdriet. Geen verkwikking was hem gelaten en elke pijl van smart doorboorde zijn vlees: als hij klaagde, had hij oorzaak om te klagen. Het betrof geen denkbeeldig leed; het was werkelijk en wezenlijk, en daarom deed hij eerst deze vraag: *'Rochelt ook de woudezel bij het jonge gras? loeit de os bij zijn voeder?'* Als deze schepselen hun klaagtonen laten horen, doen ze het, wanneer ze van honger sterven. Als de woudezel nergens een bekvol gras kan vinden, dan wordt zijn klagend geluid van nabij en van ver vernomen. Als de os op stal geen voeder heeft, als hij daar vastgebonden is, en geen van de huisgenoten hem ervan voorziet, dan loeit hij, en er is goede reden voor zijn gebrul. Job schijnt te zeggen: 'Ik klaag niet zonder reden. Mocht ik nog mijn vroegere genoegens of slechts een tiende deel ervan smaken, ze zouden geen stem van murmurering van mij horen. Maar ik ben tot het uiterste gedreven. Ik word vreselijk gekweld, en er is overvloedige reden voor mijn jammerklachten.' Het ademen was hem tot een last geworden; de levenslust was geweken; geen vreugde, die hem het aanzijn deed waarderen was gebleven. Hij was zoals iemand, die geen smaak in zijn voedsel vindt en een afkeer heeft van de bete, die hij inslikt. Wat hem overgebleven was, was smakeloos als het witte des dooiers; het bood hem geen de minste troost aan; kortom, het was hem een walging. Hij werd, zei hij, gevoed met spijs die hem geen verlichting aanbood. *'Mijn ziel weigert uw woorden aan te roeren; die zijn als mijn laffe spijs.'* Daarom vraagt hij beslist aan zijn vrienden: *'Hoe kunt u van mij verwachten, dat ik zonder zuchten en tranen een spijs als deze zal eten? Wordt ook het onsmakelijke gegeten zonder zout; is er smaak in het witte des dooiers?'* Hij bedoelt, dat voor hem alles zijn aantrekkelijkheid verloren heeft, en dat het leven hem onbegeerlijk en treurig geworden is; daarom moesten ze zich niet verwonderen, dat hij klaagtonen laat horen. De toespraak van Elifaz, de Themaniet, waarnaar Job geluisterd had, had hem niet tot grotere zachtheid gestemd, want er werd belangstelling en vertroosting in gemist. Als u haar thuis leest, zult u zien, dat ze de eerste van een zonderlinge keur van verbitterende toespraken verdiende te zijn. Job, we moeten het toestemmen, was zelf scherp genoeg, en overvloeiende in bittere spotternij. Maar zijn vrienden waren oorzaak van de prikkeling en zorgden er steeds voor hem dubbel al zijn bittere uitdrukkingen betaald te zetten. Want ieder hard woord van hem gaven ze met dubbelen interest terug. Ze kwelden en plaagden zijn oprechte ziel, tot hij niet meer de waarheid sprak, toen hij uitriep: *'Gij allen zijt moeilijke vertroosters.'* Hier zegt hij hun, dat Elifaz hem smakeloos voedsel zonder zout heeft toegediend, alleen het smakeloze witte des dooiers. Geen enkel woord van liefde, medelijden of medegevoel

had de Themanië gesproken. Hij had ze bars en streng uitgesproken alsof hij een rechter was, die het woord richtte tot een misdadiger, welke niets meer droeg dan hij verdiende. Met het oog op de toespraak, en als hij op alles rondom zich ziet, gevoelt de arme Job, dat hij zeer onsmakelijk voedsel te eten heeft gekregen, en vraagt hij hun, waarom ze van hem verwachten, dat hij zonder zout zal eten. Ze hebben hem één en ander gegeven, dat voor hem niet bevredigender is dan het witte des dooiers en hij vraagt, of ze dan inderdaad menen, dat hij dit uit hun handen kan aannemen en hen voor hun onthaal kan danken.

Wij wensen de zwaar beproefde aartsvader Job thans te vergeten en deze tekst op onszelf toe te passen. *'Wordt ook het onsmakelijke gegeten zonder zout; is er smaak in het witte des dooiers?'* Wij ontleen daaraan drie beschouwingen.

I. Het eerste punt is dit, dat **BEHOEFTE AAN SMAAK EEN ZEER GROTE BEHOEFTE** is bij alles, wat tot de voeding behoort. Ik ben niet voornemens een lezing over de kookkunst te houden, en daarom zal ik over deze zaak niet verder uitweiden dan te verwijzen naar het brood op onze tafel, of het voedsel, dat wij eten en drinken. Iedereen weet, dat alle soorten van dierlijk leven zich verheugen in voedsel, dat op zichzelf smakelijk is; en zelfs 'het stomme, voortgedreven vee' zal zich afwenden van droog, smakeloos voedsel en een lange weg gaan om iets te vinden, dat sappig en smakelijk is en het verhemelte streelt, waarmee God het geschapen heeft. Precies zo gaat het ten opzichte van het voedsel van onze zielen. Het is een zeer groot gebrek in een preek, als er niets smakelijk in is. Het is een dodelijk gebrek voor het volk van de Heere, als een boek veel behelst, wat waar genoemd mag worden, maar waaraan nochtans de heilige geur ontbreekt, of wat wij met andere woorden 'zalving' noemen. Sommigen zeggen: 'Vertel ons, wat zalving is.' Ik kan u veel gemakkelijker zeggen, wat ze niet is. U weet wat een gesprek is, waar geur en smaak aan is; en u weet ook of een preek droog, dor, zonder pit is; en toch kunt u het verschil in woorden niet opmerken. Van sommige preken kan juist niet betwijfeld worden, dat er iets in is, dat op zalving gelijkt; hun vervaardigers zouden u met minachting aankijken, als u hun dat ten laste legde. Maar zout is er voortdurend te krijgen; de vette voorwerpen, vol merg en pit, zijn nog niet geheel van de markt verdwenen. Welke soort van smaak verwachten wij echter in een preek?

Ik antwoord. Ten eerste is het een smaken van de Heere Jezus Christus. Jaren geleden, eer predikanten zo verlicht werden inzake de ingeving van de Heilige Schrift en het leerstuk van de verzoening verwierpen, werden er mannen in het land gevonden, wier ambtelijk werk geheel naar de smaak van het volk van God was. Er waren enige Christenen in Londen, die naar het noorden wilden gaan, of naar het zuiden, of naar het oosten, of naar het westen om zulke predikers te horen, en het een feestdag achtten, als ze naar hen mochten luisteren. Wat was daarvan de reden? Waren ze grote onderzoekers? Ik geloof niet, dat de godvruchtige mannen ooit een werk lazen om het te kritiseren. Waren ze diepzinnige geleerden? Zeer zeker waren ze dat niet. Hooggeleerde broeders predikten in kapellen, waar meer spinnenkoppen dan mensen waren. Zij, die hun geleerdheid en welsprekendheid te luchten hingen, hadden ledige plaatsen. Maar deze mannen werden door massa's gevolgd, en waar ze ook het woord voerden, was er bijna geen plaats te krijgen. Zij, die er de reden niet van kenden, zeiden tot elkaar: 'Wat is dat toch met deze mannen? Wij ontdekken geen enkele bijzondere gave bij hen.' En dat was ook zo niet. 'Wij ontwaren niet de minste diepzinnige geleerdheid.' En daar was ook niets van te bespeuren. 'Wij horen niets van vooruitstrevende gedachten en liberale begrippen.' Nee, deze godvruchtige mannen wisten niets van deze moderne onpasselijkheden. Nog hedenavond zijn hier kinderen

van God, wier haar thans vergrijsd is, die zich de daar doorgebrachte, gelukkige uren herinneren, en de blijde ogenblikken, die ze gekend hebben, terwijl ze naar deze mannen luisterden, en hoe ze misschien zeven of acht of tien mijlen ver van huis reisden ter wille van zulk een preek, en alleen wensten, dat ze de volgende avond weer konden gaan, als hun werk was afgelopen, om wederom gevoed te worden. Wat maakte dan toch deze prediking zo aantrekkelijk, als stichtelijk? Wat deed het volk van de Heere zo van alle kanten opkomen? Wat wekte zulk een geestdrift? Alleen dit, dat de prediker over zijn Heere sprak en nooit van het kruis afdwaalde.

Toen wij kinderen waren, leerden wij doctor Watt's catechismus van de Bijbel; en ik herinner mij daaruit de vraag: 'Wie was Jesaja?' Het antwoord luidde: 'Hij was de profeet, die meer van Jezus Christus gesproken heeft, dan al de anderen.' Welke waren derhalve deze mannen, die zo aanhoudend door Gods volk gevolgd werden? Ze waren mannen, die meer dan al de anderen van Jezus Christus spraken.

U zult misschien doctor Hawker's *'Morgen en avondgedachten'* gelezen hebben? Ik kan mij niet voorstellen, dat u er veel nieuwe verklaringen uit geleerd zult hebben, of dat u door grote oorspronkelijkheid van denkbeelden getroffen bent. Maar als u ze met zegen gelezen hebt, zult u tot uzelf gezegd hebben 'Wel, dit is de hoofdzaak in Hawker: zijn onderwerp is op de eersten januari Christus, op de laatsten december Christus, en Christus op al de andere dagen des jaars.' Hij spreekt nergens anders over dan over Christus. Hij schijnt de Heere Jezus elke dag in zijn *'Gedachten'*, als iets dat vanzelf spreekt, op de voorgrond te stellen, evenals uw dienstmaagd altijd het brood op tafel zet, onverschillig wat ze er overigens niet op gezet mocht hebben. Zo was het met Hawker en mannen als hij. Christus en Die gekruisigd, was hun alles in allen. Als ze over de leer predikten, was het 'de waarheid, zoals die is in Jezus'. Preekten ze bevinding, dan was het, 'Hem te kennen en het deelgenootschap in Zijn lijden'. En als ze tot de praktijk overgingen, dan was hun denkbeeld omtrent heiligheid, aan Jezus gelijkvormig te worden; Hem buiten de legerplaats te volgen, en Zijn smaadheden te dragen. Nu, ik kan niet geloven, dat er aan een preek iets smakelijks kan zijn, indien Christus er niet in is, want Hij heeft de reuk van alle goede oliën, en buiten Hem is er geen liefelijkheid. Wat zullen wij van Hem zeggen? *'Uw naam is een olie, die uitgestort wordt: daarom hebben U de maagden lief.'* Zijn Naam is zo welriekend, dat Hij zelfs de hemel met welriekende geuren vervult: Jehovah riekt een geur van rust in de naam en persoon en het werk van Zijn geliefde Zoon. Daarom is het hoofdzaak voor een smakelijke spijs, dat ze Christus in zich heeft. Hij heeft gezegd: *'Mijn vlees is waarlijk spijs, en mijn bloed is waarlijk drank!'* en geen spijs of drank is zo smakelijk en geurig als deze. O, dat wij in onze vergaderplaatsen meer van een gekruisigde Christus mochten horen!

Een ander vereiste om zekerheid van smaak te geven is een ootmoedige geest in de prediker - een smaken van godsvrucht. Ik zal trachten de smaak te verklaren, niet met te beproeven er een bepaalde omschrijving van te geven, maar met aan te stippen, wat er bij behoort. Nu, deze mannen, die thans in de hemel zijn, die u gewoon was te horen, schenen te bidden, terwijl ze preekten: hun preken waren zowel gebeden als redevoeringen; hun welsprekendheid was geestvervoering, hun redeneerkunde was aandoening. Hun prediking kwam uit het hart. Maar ze kwam ook uit 'de diepte van de onderworpenheid', die geheime bewaarplaats van eeuwigdurende trouw, die door de Geest geopend wordt voor hen, die de Heere kennen en voor geen ander. Ze konden zeggen: *'Bij U is de fontein des levens'*; ze haalden de waarheid, die ze predikten, uit deze diepte op, alleen op uit het hart van God. Ze predikten het Evangelie van de genade als mannen, die het kenden, erin leefden. Het was voor hen geen lastige taak om over Christus te spreken, en over genade, en over vergeving en daarmee gepaard

gaand geloofsvertrouwen. U zult niet altoos de sporen van uitwerking of zelfs van voorbereiding van hun voordrachten hebben kunnen ontwaren. Maar u kon wat beters merken: het schitterend zout van de genade. Als de middernachtelijke olie hun preken niet gezalfd had, zou de zalving van de Geest ze niet gewijd hebben. Hun hart zei hun een goede zaak voor, want ze spraken over de dingen, die betrekking hadden op de Koning. Ze spraken met zulk een blijmoedigheid en eerbied, dat het goed was hen te horen. Ze spraken met de diepe overtuiging, dat wat ze zeiden, onfeilbaar waar was, want hadden ze het niet nieuw van de Geest van God ontvangen? Toen het uit hun hart kwam, ging het tot uw hart en door hun onwankelbaar geloof werdt u geholpen om het blijmoedig te geloven. Het is een veeg teken, als de leraar in de Waarheid haar zelf niet gelooft, want dan wordt hij een krachtig verspreider van dwalingen. David zei: *'Ik heb geloofd; daarom heb ik gesproken.'* Gelooft u niet, broeder? Ga dan naar huis en blijf daar tot u gelooft. Beklim ten minste niet de kansel, voor u weet, wat uw Heere zou willen, dat u zegt. Waar iemand kennelijk bij God Zelf de waarheid geleerd heeft, en in de eeuwige Geest waar hij in gedoopt is, en daarom smeekt, wat hij weet, en betuigt van die waarheid de vreze voor de levende God gezien heeft, daar is een smaak aan zijn getuigenis, en de vromen ontwaren hem met blijdschap. Deze heilige smaak kan niet worden nagevolgd of overgenomen; hij moet uit de persoonlijke verzekerdheid voortkomen. Hij is een heilig iets, en de samenstelling ervan is alleen bekend aan de grote Gever van alle geestelijke gaven, aan de Heere Zelf. Hij is een heilige zalfolie, die niet uit een menselijke bron voortkomt. Van Christus alleen komt de ware zalving; en gezegend is hij, die deelgenoot van Hem geworden is.

Welnu dan, evenals smakeloos voedsel onaangenaam is, is ook alle Christelijk onderwijs onaannemelijk, als het de smaak van Christus en van godsvrucht mist.

Een ander iets geeft een aangename smaak aan een preek; en dat is een smaken van eigen ervaring. U was gewoon u in deze mannen te verheugen, omdat ze de leer, die ze predikten, hadden gesmaakt en onderzocht. De jeugdiger broeders waren een weinig minder bij u in trok, omdat u zegt: 'Die goede broeder spreekt vloeiend, maar hij kan niet zoveel ervaring hebben als de man van God, onder wie ik verscheidene jaren lang gezeten heb.' U hebt liever, dat de waarheid aan u verkondigd wordt door iemand, die zelf de vernieuwde, ondersteunende en vertroostende kracht van de Goddelijke genade ondervonden heeft; en ik kom u over dit verlangen niet berispen. Als de prediker in grote wateren, in diepe zielesmarten of in persoonlijke droefheid heeft moeten verkeren, dan is dat zoveel te beter voor u. Is hij iemand, die veel liefheeft, omdat hem veel vergeven is, des te beter voor u. Is hij een man, die zich zijn eigen zwakheid en machteloosheid bewust is, die uit waren ootmoed nederig over zichzelf spreekt, hoewel hij vrijmoedig het woord van de hemel smeekt, des te beter voor u. Zulke ervaring mengt een soort van specerij in het voedsel, dat hij u aanbiedt. Zo is het in al onze onderlinge gesprekken. Wij kunnen niet met zekere stichting spreken, tenzij wij spreken naar aanleiding van wat wij zelf genieten. Ik ben grotelijks gezegend onder het luisteren naar een bejaarde, blinde man, toen hij opstond en over de trouw van God jegens hem sprak. Ik ben indertijd zeer bemoedigd door het luisteren naar een arme, maar begenadigde vrouw, die voor de poorten van de dood lag en met tranen in de ogen over de goedheid van de Heere jegens haar sprak. Getuigenissen van zulke mensen hebben onschatbare waarde. Deze mensen spelen niet met de godsdienst. Het arme en beproefde volk, het volk van smart en moeite, het volk, dat de genoegens van deze wereld niet kent, het volk aan de rand van het graf, spreekt ons over de grote liefde van de Vader. En als ze dat doen, is er grote overredingskracht in hun getuigenis. Wij hechten gewicht aan elk woord, dat ze spreken, omdat hun ervaring in hun beschouwingen is neergelegd. Nooit heb ik

iemand gehoord, die krachtiger tot mijn ziel sprak dan de beminde George Muller. De preek, die ik van hem gehoord had, was als 't ware een toespraak in een Zondagsschool; ze was zo eenvoudig en onopgesmukt. Maar toch was de man er achter - dat kind van God met zijn eenvoudig hart, dat geloofd heeft aan de beloften, en wonderen gedaan heeft, die alle toeschouwers versteld deden staan. Zo iemand twijfelt niet, of God op zijn gebeden zal antwoorden; waarom zou hij ook twijfelen? Hij handelt uit de waarheid, die hij ontvangen heeft; waarom zou hij dat niet? Zonder zich met moderne vraagstukken of ouderwetse vraagstukken in te laten, zegepraalt hij in de kennis van de waarheid door het beleven van de waarheid, en door zich te verblijden in de waarheid. Zulk een man is een voorbeeld voor ons allen, en er is een kostelijke smaak aan al wat hij zegt, omdat hij spreekt over waarheden, die hij uit zijn eigen leven geput heeft.

Drie dingen werken dus mede om smaak aan een preek te geven: Christus als de leer, godsvrucht als de bezieling, en ervaring om kracht aan het getuigenis bij te zetten. Maar deze drie dingen zijn niet alles. Daar is iets geheiligds: het is niet naamloos, want ik zal het noemen: het is een hemelse kracht, die in de mens komt, maar die geen naam heeft te midden van de dingen, die aan de mensen toebehoren. Deze heilige kracht bezielt de spreker, door zijn onderwerp smakelijk te maken en Zijn Geest te bestieren, terwijl ze terzelfder tijd op de toehoorders rust, zodat de spreker hun geest wakker, hun vermogens oplettend, hun hart open vindt. Onder deze geheimzinnige invloed is de geest van de hoorder in een toestand van ontvankelijkheid, en als ze de waarheid horen, daalt ze in hun ziel zoals sneeuwvlokken in de zee nederdalen. Hij ontwaart, dat hij verblijd is, en bemoedigd, en vertroost, en opgewekt, zoals een uitgeput mens zich doorgaans gevoelt, als hij na een lange vastentijd verkwikt wordt. Nu, wat is dat? Waar komt dit smakelijke vandaan? In één woord, het wordt gewerkt door de Heilige Geest.

Aan dit alles hebben wij grotelijks behoefte, en als wij dit niet hebben, wat dan te doen? Ik heb vaak, als ik hier kwam prediken, gesidderd, uit vrees, dat ik tot u zou moeten spreken zonder de hulp van de Goddelijke Geest. Dan zou het beter zijn te zwijgen. Ik heb wel eens gewenst, dat wij de vrijheid van onze vrienden, de Kwakers, hadden, om zolang stil te blijven zitten tot wij aandrang gevoelen tot spreken. Want soms zouden wij beter doen met een uur of een half uur te wachten, zonder een woord te spreken, dan dat één van onze zonder de leiding van de Geest van God het woord voerde. Bidt veel, geliefden, dat er een grote hoeveelheid dauw mag neerkomen; dat hemelse regens mogen nederdalen op ons en op al de gemeenten van God. Laat ons geloof in de Heilige Geest nimmer een blote plichtpleging zijn, die wij ons geroepen achten Hem te maken. Maar in nederige en eerbiedige oprechtheid behoren wij te belijden, dat Hij de grote Vader in de gemeente is, de waarachtige Oorzaak en Dader van de wonderbare, bezielende, bewarende en vertroostende werkingen. Laat ons met nederige harten op Hem wachten, in het gevoel, dat wij zonder Hem niets vermogen, maar dat, als Hij bij ons is, alles wèl zal zijn.

Neemt uit een prediking of enig onderwijs Christus weg als het onderwerp, godsvrucht als de ziel, ervaring als de kracht van het getuigenis en de Heilige Geest als alles in allen zijnde, en u hebt al de smaak weggenomen en wat is er overgebleven? Wat kunnen wij uitvoeren met een smakeloos Evangelie? *'Wordt ook het onsmakelijke gegeten zonder zout; is er smaak in het witte des dooiers?'* Onlangs werd van een broeder verklaard, dat hij van smakelijk onderricht hield. 'Hij was een smulpaap', zei men. Dit werd met minachting zo gezegd. Maar als er op dat punt iets te beschimpen valt, dan wens ik mij te onderwerpen aan dat afkeurend oordeel, want ik ben zelf een lekkerbek. Ik verkies zulke boeken, waar smaak aan is; en ik verzeker

u plechtig, al mag dat mij ook blootstellen aan beschimping, dat het merendeel van de nieuwerwetse boeken mij voor niets anders geschikt schijnt dan om verbrand te worden. De oude godgeleerdheid heeft in zich het smakelijke en geurige, waarin het volk van de Heere genoeg heeft en ik voor mij ben voornemens mij daarbij te houden. Want ik kan het witte van uw dooiers niet eten; ik kan uw onsmakelijke spijs niet uitstaan. Ik moet horen van de uitverkiezende liefde en het vast besluit van de Vader; dat is smakelijke spijs, waarin mijn ziel behagen heeft. Ik moet onderwijzing hebben, vol van Christus en de leer van de genade en de Heilige Geest; anders sterft mijn ziel van gebrek. Dit, wat mijn eerste deel betreft.

II. Onze tweede opmerking is deze. De tekst geeft mij aanleiding tot een verklaring, die, hoewel niet streng juist, nochtans een belangrijke waarheid behelst, te weten **DAT WAT ONSMAKELIJK IS BIJ GEBREKE VAN ZOUT, NIET GEGETEN MOET WORDEN**. Ik zal alleen dit tweede gedeelte behandelen als een opmerking ter waarschuwing. Eén woord is voor de verstandigen genoeg.

Er is zeer veel in deze wereld, dat smakeloos is, omdat het zout er aan ontbreekt. Ik heb het oog op de dagelijkse gesprekken. Helaas, het is gemakkelijk mensen te ontmoeten, en nog wel mensen, die de naam van Christenen dragen, in wier gesprek geen kruimeltje zout te vinden is. Niets wordt door hen gesproken, dat tot stichting dient. Hun mededelingen vloeien over van scherts, maar van genade is geen sprake. In andere kringen is het gesprek over algemene zaken belangrijk en degelijk. Maar er is gebrek aan die sfeer, waarin het volk van de Heere verlangt te leven, want de Heere Jezus is vergeten. Zeker iemand zei onlangs tot mij: 'Toen wij jongelui waren, kenden wij goede, bejaarde mensen, die de gewoonte hadden bij elkaar te komen en samen ongeveer een uur over de Heere Jezus te spreken. Wij waren gewoon er bij te zitten en twijfelden, of wij ooit aan gesprekken als deze zouden kunnen deelnemen. Maar waar hoort u tegenwoordig zo iets?' Daarop sprak ik tot hem: 'Ik hoop, dat wij ze in zeer veel plaatsen kunnen horen.' 'Ach', zei hij, 'ik tref ze niet aan. Ik vind, dat het gewone gesprek tussen de belijders niet veel geeft om zielen op weg naar de hemel voort te helpen.' Ik acht mij niet geroepen, over dit onderwerp in 't openbaar een oordeel uit te spreken, maar dit wil ik zeggen, dat het wel jammer is, wanneer de goede gelegenheid voor godvruchtig verkeer ontbreekt; en het is goed voor u en voor mij, de gesprekken te vermijden, die ons niet stichten. Als er geen zout in de besprekingen is, zullen ze onsmakelijk worden voor het hart van een waar Christen, en hoe minder hij er van verneemt, hoe beter.

Nog eens, er wordt zoveel in de wereld gesproken, - ik hoop niet onder de belijders - waarin zelfs het zout van de algemene zedenkunde gemist wordt; en dientengevolge bederft het gesprek en wordt het onrein en afkeerwekkend. De oude Trapp zegt, hoewel wel wat ruw, dat het vol maden zit, en dat is misschien hetgeen Job bedoelt. Dat wil zeggen, menigeen bezigt slechte woorden: sluit uw oren voor zulke dingen. Vaak worden er dingen gezegd, die tintelen van vernuft, maar de geestige inval is geboren om kwaad te stichten. De geestigheid, die haar kracht te danken heeft aan de zonde, is uit de duivel. De schittering, die een gevolg is van verdorvenheid, is niet geschikt voor geheiligde ogen. o, Kind van God, duld haar nooit in uw omgeving! Staat het niet in uw macht om kwade samensprekingen te stuiten, verwijder u dan, tot buiten haar bereik. Wij hebben genoeg in deze met kruit gevulde harten, dat ons bang maakt om ook nog naar de smidse te gaan, als de vonken in het rond spatten. Laten wij voor onszelf waken, dat wij nooit kwade samensprekingen toelaten, over onze lippen te komen: dat zou inderdaad vreselijk zijn. Laat ons elk gezelschap mijden, waar de reinheid van een vernieuwd hart gevaar zou kunnen lopen, bezoedeld te

worden. Ten minste, ik vrees, dat wij in onze dagelijkse bezigheden grote reden hebben om te waken tegen de dingen, die smakeloos zijn en bedorven, want het bederfwerend zout is in deze dagen niet zo overvloedig aanwezig, als wel nodig is.

Nu, datzelfde is ook waar, niet alleen ten opzichte van onze dagelijkse omgang, maar ook voor een groot gedeelte van het tegenwoordig onderwijs. Laat u volstrekt niet in met onderwijs, dat door ketterij besmet is, broeders! Wanneer iemands redeneringen geen zout genoeg bevatten om er de valse leerstellingen buiten te houden, dan is het voor u niet het rechte soort voedsel. Zuivere levensmiddelen zijn niet zo schaars, dat u zich met zulk een zouteloze kost zou moeten tevredenstellen. Enigen geven de voorkeur aan dit of dat voedsel, en er zijn hoorders, die veel ophebben met een prediker, die niet geheel vrij is van ketterij. Maar, wat ons aangaat, onze smaak brengt ons daar, waar zout gevonden wordt. Waar genade gemist wordt, zijn wij niet begerig om gevoed te worden. De feestmalen van de waarheid behoeven niet te worden aangevuld door de maaltijden van de dwaling.

Maar ik zal hier niet langer bij stilstaan, omdat ik al mijn tijd voor het derde gedeelte nodig heb.

III. Het derde punt is, dat ER SOMMIGE DINGEN IN DE WERELD ZIJN, WAAR MEN IETS ANDERS BIJ MOET DOEN. *'Wordt ook het onsmakelijke gegeten zonder zout; is er smaak in het witte des dooiers?'*

Er zijn veel dingen in deze wereld, die wij niet op zichzelf dulden kunnen: er is wat specerij bij nodig. Ergo van deze mag ons een les van voorzichtigheid lezen; dat is de bestraffing. Het is de plicht van een Christen, een broeder, die op de één of andere wijze in zonden viel, te bestraffen. Wij dienen zo iemand zeer vriendelijk en bedaard toe te spreken, opdat we Hem verhinderen om verder in het kwade voort te gaan, en hem terugbrengen op de rechte weg. Maar bedenk vooral, broeders en zusters, dat het toedienen van bestraffing een kies werk is en een tere hand behoeft.

Van de goedgehartige Andries Faller wordt verteld, dat hij dikwijls op zó strenge wijze bestrafte, dat het u herinnerde aan de persoon, die, een vlieg op het voorhoofd van zijn broeder ziende, een vuisthamer nam om haar te doden. Het is de gewoonte van enige broeders, sommige dingen met geweld te verrichten. Maar in dit geval is er meer behoefte aan liefde dan aan strengheid, aan voorzichtigheid dan aan ijver, aan genade dan aan geestkracht. Sommige mensen hebben een open oog voor de gebreken van anderen en een rappe tong om er over uit te weiden, zodra ze ze ontdekken; waarbij ze dan geneigdheid betonen om de omvang van het gebrek te overdrijven.

Nu, deze broeders bestraffen langs een verkeerde weg. Luister eens. Één van hen roept: 'Kom hier, broeder. Kom hier. Laat ik die balk uit uw oog halen.' De bedoelde balk is inderdaad slechts een splinter; de broeder, die aangesproken is, wordt verontwaardigd over zo'n onrechtvaardigheid en wil in 't geheel niet hebben, dat men zijn oog aanraakt. Waarom zou u uw invloed door zulk een onverstandige handelwijze vernietigen? Kan de splinter weggenomen worden, heel goed. Maar als u onder de behandeling het oog wilt vernielen, zou het dan niet beter zijn hem er in te laten? Wij hebben mensen gekend, die, om de waarheid te verbreiden, de liefde, die de kracht van de waarheid is, hebben gedood. Ze wensden een broeder rechtzinnig in de leer te maken, en opdat zijn gezicht scherper mag worden, rukken ze hem het oog uit, en noemen dat 'geloofsstrijd'. Het is iets anders, 'dapper voor de waarheid' te strijden, en op het punt van uw eigen overtuiging bitter te zijn. Een bestraffing, hoe vriendelijk u haar ook oplegt en met hoeveel beleid u haar ook toedient, zal altijd iets onsmakelijks zijn: daarom is zout gewenst. Denk er over na. Bid er voor. Meng er wat vriendelijkheid doorheen. Strooi er het zout van de broederlijke liefde in. Spreek met veel

toegevendheid tot uw dolende vriend, en wend veel zachtheid aan, omdat u zelf niet zonder gebreken zijt. Spreek met waardering over al de uitnemende deugden en hoedanigheden van uw broeder, die ten slotte wellicht groter zijn dan uw eigen loffelijkheden; en tracht, indien u kunt, wat u te zeggen hebt in vriendelijke woorden van lof omtrent sommige andere dingen, waarin de vriend uitmunt, te kleden. Spreek de bestraffing uit in één van de gezegden van uw Meester, als u er één kunt vinden, dat juist gepast is. die uw patiënt de pil verzilverd en met zachtheid toe; hij zal ze gaarne ontvangen en, niet minder de uitwerking ervaren. Als u op onvriendelijke wijze spreekt, zal hij, die bestraft werd, zich in toorn van u afwenden; en als u hem vraagt, waarom hij verbitterd is, zal hij u antwoorden: *'Wordt ook het onsmakelijke gegeten zonder zout; is er smaak in het witte des dooiers?'* Verwacht niet van uw naaste, dat hij het witte van uw dooier eten zal. Verwacht niet van hem, dat hij uw bestraffende woorden zonder de ware vriendelijkheid in stem en wijze van voorstelling, die als zout moeten inwerken, ontvangen zal, gewaar niet het stilzwijgen over de zonde, maar wees niet hard in uw bestraffing van haar. Maak uw vermaningen smakelijk met toegenegenheid, en de Heere zal ze aangenaam maken voor hen, die ze nodig hebben. Thans over andere zaken, waar menigeen voor zich geen behagen in heeft; ik bedoel de leer van het Evangelie. De zuivere leer van het Evangelie was nooit populair en zal het ook nooit worden. Het menselijk hart komt vooral in opstand tegen de soevereiniteit van de Goddelijke genade. De mens is een koning, naar hij meent; en als hij nu van een andere koning hoort, slaat hij dadelijk tot opstand over. De mens zou God wel aan handen en voeten hebben willen binden om zich evenals een mens over Hem te ontfermen; en als de Heere de band verwerpt en verklaart: *'Ik zal Mij ontfermen, die Ik Mij ontferm, en zal barmhartig zijn, die Ik barmhartig ben!'* dan ontsteekt de mens in toorn. Als de Heere zegt: *'Zo is het dan niet desgenen, die wil, noch desgenen, die loopt, maar des ontfermenden Gods'*, dan komt de mens in opstand. Hij wil de Goddelijke voorrechten niet dulden.

Het betaamt ons, die deze leer prediken, zorg te dragen, dat wij er geen nodeloze, beledigende aanstotelijkheid aan toevoegen, Natuurlijk is nuttigen van de leerstukken van de genade smakelijk voor de mens. Hij kan geen bijval schenken aan de waarheid van de algehele verdorvenheid. Dat wekt in buitengewone mate zijn toorn op. Hij noemt het een paskwil op de adel van de menselijke natuur. Ik heb vaak over de menselijke natuur als iets edels gelezen. Maar het spijt mij te moeten zeggen, dat ik haar nooit in dat licht gezien heb. Ik heb horen zeggen, dat onze gevallen natuur majestueus is en dat wij de mensenkinderen oneer aandoen, wanneer wij over hen als gevallen spreken en zeggen: *'Er is niemand, die goed doet, ook niet één.'* Het verwondert mij weinig, dat dit voor de vleselijke hoogmoed onsmakelijk is. Wat de leer van de rechtvaardigmaking, alleen door het geloof, betreft, mevrouw 'Te-Goed' stampst bij dergelijke onderwijzing met haar voet; is ze er met al haar goede werken niet beter aan toe? Mijnheer 'Goed-Genoeg' knarst de tanden bij de gedachte, dat menselijke verdiensten ons niet kunnen behouden. Hij kan het niet uitstaan, te horen, dat wij behouden moeten worden door het geloof in Jezus Christus, en dat de zedelijkste en uitnemendste Christen dit geloof in alle opzichten evenzeer nodig heeft als de slechtste en meest goddeloze. Vleselijke lusten hebben geen smaak in het Evangelie, ze razen tegen het stelsel van godgeleerdheid, dat God verheerlijkt. De mens verlangt een groot mens te zijn, en zou willen dat God een kleine God was; dan zou hij voldaan zijn. Maar als God op de toon gezet wordt, als alles in allen vervullende, dan is menigeen gebelgd.

Broeders en zusters! wat moeten wij doen om deze leer bij de mensen ingang te doen vinden? Wij moeten er overvloedig zout onder mengen. Als het Evangelie

onsmakelijk is, moeten wij er iets smakelijks bijvoegen. Wat zal dat zijn? Wij kunnen niet beter doen, dan het met heiligheid smakelijk te maken. Waar een godzalig leven geleid wordt, kunnen de mensen niet gemakkelijk twijfelen aan de beginselen, waaruit het voortkomt. Als het zó is, dat mannen en vrouw vriendelijk, edelmoedig, zachtaardig, weldadig, oprecht, waar, aan Christus gelijkvormig zijn, omdat ze vasthouden aan de leer, dan begint de wereld te denken, dat deze leer waarheid behelzen moet, De school van het Evangelie moet altijd haar sterkste bewijsgronden het eerst aan 't Evangelie ontlenen en voorts aan het leven van de belijders; en als wij niet wijzen kunnen op hen, die dit geloof belijden, als bekend wegens hun godzaligheid, wat zal de wereld dan zeggen? In vroeger eeuw is een godzalig leven de strijdbijl en het oorlogswapen geweest.

Let op de eeuw van de Puriteinen. Tot op deze dag is ze het struikelblok van het ongelooft. In onze tijd wordt er vrij algemeen om de Puriteinen gelachen, en gezegd, dat hun geloof versleten is en dat wij aan hun onderricht geen behoefte hebben; dezelfde mensen evenwel, die dit zeggen, kunnen Carlyle's geschriften niet lezen, zonder Olivier Cromwell en de grote mannen, die zich rondom hem schaarden, ten zeerste te bewonderen. Zouden ze nooit eens tot zichzelf zeggen: Met welke spijsje werden deze mannen gevoed, dat ze zo krachtig ontwikkeld zijn? Ze kunnen de levensbeschrijvingen van deze Puriteinen niet raadplegen, zonder te lezen, hoe ze geheel Engeland met godzaligheid bezielde; en als u 's morgens in de richting van Cheapside liep, zou u hebben bespeurd, dat er bijna geen enkel huis was, waarvan de blinden niet gesloten waren, omdat de bewoners voor huiselijk gebed bijeen waren. Heel het land gevoelde de macht van de waarheid en godsvrucht van deze mannen - van deze arme, eenvoudige, ongeleerde Puriteinen, welke onze jongelui, die pas van 't Gymnasium komen, lelijke scheldnamen geven. In hun strijd voor de waarheid waren de Puriteinen even machtig als Cromwells benden in de veldslagen, wanneer ze de vijand als kaf voor de wind voor zich uitdreven. Daarop volgde toen een eeuw van bandeloosheid, waarin onze afwijking van de staatskerk plaatsgreep, die gaandeweg meer ontaarde, eerst in het Arminianisme en vervolgens in het Unitarianisme, tot ze bijna ophield te bestaan. Nu weten de mensen dit en toch zouden ze 't alles nog eens weer over willen doen. Ze lezen de geschiedenis, en verlangen nogmaals, dat de oude leerstellingen weer losgelaten zullen worden en de proef nogmaals genomen wordt met de kerk bij menselijke wijsbegeerte honger te doen lijden. O, dwazen en onverstandigen van hart! Zal de geschiedenis hen niet onderrichten? Als ze niet naar Christus en Zijn apostelen willen luisteren, zullen ze niet geloven, al ware het zelfs, dat een andere Unitariaanse geest voorbij hun oog ging. Gewisselijk, er zijn boze dagen aanstaande, tenzij de kerk weder de waarheid op haar hart bindt.

Maar ik dwaal af. Het punt, waarover ik handelde, was, dat, wat betreft de Puriteinen, hun leer in hun voortreffelijk leven eerbiedwekkend en krachtig werd weergegeven; en zo moet het ook nu zijn. Een heilig leven moet onze leer zouten. Wij moeten gelijkvormig zijn aan Christus, opdat de mensen mogen geloven, wat wij omtrent Christus zeggen.

Nu, een derde deel van de dooier, dat niet zonder zout gegeten kan worden, is droefheid. Droefenissen zijn zeer onsmakelijk. Mij dunkt, dat ik deze of genen hoor zeggen: 'Ik heb mij met geen enkele andere droefheid te bemoeien dan met die, welke mij thans kwelt.' Broeder, u spreekt als andere dwaze broeders vóór u gedaan hebben. Dat is op mijn beurt ook mijn taal geweest. Deze of gene, die in uw nabijheid zit, zal in 't geheel niet op uw droefheid letten. Verwonder u daarover niet; immers, hij wordt door zijn eigen kruis zo gekweld. De last, die de mensen in gindse straat dragen, weegt bij u niet zwaar. Maar als u zelf een zak meel te dragen had, zou de zak u zwaar

op de proef stellen. Wij kennen allen de grote zwaarte van onze eigen last, maar die van anderen onderschatten wij. Mensen, die in moeite verkeren, weten, waar hun eigen schoen wringt. Maar de schoen wringt bij andere mensen ook en het kruis van anderen weegt zwaar. *'De droefheid, als ze tegenwoordig is, schijnt geen oorzaak van vreugde te zijn, maar van verdriet.'* Droefenissen zijn onsmakelijke spijs. Wat moeten wij er dan mee aanvangen? Wel, laat ons, indien wij kunnen, ze zouten. Zout uw droefheid met geduld, en ze zal voor u een vorstelijk gerecht worden. Door genade zullen wij, evenals de apostel, *'ook in de verdrukkingen roemen'*. Zie op hen, die hun lijden standvastig ondergaan. Kent u deze of gene? Ik wel. Een lieve zuster is vele jaren blind geweest en toch ken ik geen gelukkiger vrouw dan haar. Ze heeft meer gezichten van blijdschap dan de meesten van ons, hoewel haar ogen voor het licht van de zon gesloten zijn. Ik ken een broeder in de heilige bediening, die langzamerhand geheel en al zijn gezicht verloren heeft. Maar hij predikt aangenamer, dan hij ooit tevoren deed; hij is een Ziener in ons Israël geworden, die een diepte van inzicht in de waarheid heeft als weinigen bezitten. Inderdaad, de gebrekkige gaat met de buit strijken! Sommigen, die doof zijn, horen de stem van hun Meester beter dan anderen. Zo is het, als de Heere de arme genade schenkt en hij met zijn lot bevredigd wordt. Smaakt hij niet veel groter blijdschap dan de rijke man, die altijd om nog meer bidt? Menigeen onder Gods arme kinderen in de dagen van de martelaars waren gelukkiger in de gevangenis, dan ze ooit daarbuiten waren: in de dagen van de 'Covenanten', toen ze God aanbaden op de schrale heuvel of aan de kant van het moeras, was de Heere hen op bijzondere wijze nabij. Toen deze tijden voorbij waren en ze weer behoorlijk ter kerk konden gaan en ongehinderd met de gemeente neerzaten, zeiden zij: 'De Heere was hier vandaag niet, zoals Hij buiten aan de dijk en aan de heuvelhelling was.' De Meester was voor Zijn discipelen te midden van de nevel van de valleien van gedaante veranderd. Hij zoutte hun droefenissen met Zijn tegenwoordigheid en met de overvloedige kracht van de Heilige Geest. Op deze wijze genoten ze in Hem een liefelijke smaak. En zo gaat het evenzeer met u en mij.

'k vermag alle dingen, of kan alles dragen
 En lijden, wanneer mij de Heere slechts wil schragen;
 De zoete genoegens, gemengd met verdriet;
 Omdat Hij mij hulp met Zijn linkerhand biedt.'

Derhalve, broeder, ga niet het witte van de dooier eten zonder zout; zeg niet langer tot uzelf: 'Hier is slechts wit, waar geen smaak aan is; het is mij onmogelijk, zulk walgelijk voedsel te eten.' Meng er zout door, broeder; doe er zout in, zuster. Hebt u dat zout vergeten? Hebt u nagelaten de Heere te vragen om genade, berekend voor uw dag; genade om te zien dat *'alle dingen medewerken ten goede dengenen, die God liefhebben'*?

Ik zal u niet langer ophouden met over vervolging te spreken, hoewel dit een ander onsmakelijk artikel is, waarbij het zout van de vertroosting, zeer begeerlijk is. Maar ten slotte hebben wij nog de gedachte aan de dood. Is de dood op zichzelf niet onsmakelijk? Het lichaam ducht ontbinding en verrotting en de ziel deinst terug bij het vooruitzicht, dat ze de warme grenzen van dit aardse huis verlaten moet, om te gaan naar de nog onbekende verborgenheid. Wie zit gaarne neer om te denken aan zijn laatste uur, het ontzielde lichaam, de doodkist en het lijkkleed? Aan de spade, de houweel en de vallende aardkluiten, die zulk een treurige muziek is voor levenslustige zielen? Maar o, lieve vrienden, als doodsgedachten met zout besprenkeld zijn, dan behoren ze tot de rijkste, kostelijkste dingen, die ooit op de tafel van de gelovige komen. Want wat betekent het sterven? Is het niet het eindigen van deze pelgrims-

tocht, en het komen in de plaats, waar veel woningen zijn? Is het niet een verlaten van de door stormen beroerde zeeën voor de schone havens, waar alles gelukzaligheid is voor eeuwig? De dood berooft de ziel van haar kleed; bereid u daar goed op voor, en u zult naar de avond verlangen, ten einde ontkleed te worden, opdat u mag rusten met God. Besprenkel die gedachten flink met zout en u zult bijna ongeduldig worden over de lengte van uw leven en naar uw laatste uur uitzien, zoals kinderen naar hun vakantietijd, als ze naar huis mogen gaan. Besprenkel het goed met zout en uw hart zal verlangen als zij, wier echtgenoot afwezig blijft, terwijl ze uitrekent, hoelang het nog zal duren, eer hij weer in haar huis en aan haar hart terugkomt. U zult uitroepen: 'Waarom duurt het zolang, eer zijn wagens komen?' Ik heb heiligen gekend, die hun doodsgedachten met zout besprenkelden, tot ze de voorsmaak van de hemel genoten, en ze begonnen te drinken van die wijn van het koninkrijk, die de Heiland nieuw met ons wil drinken op de dag van Zijn verschijning. O welgelukzalig de zielen, die dit kunnen doen! 'Welk zout', zegt u, 'zal ik in mijn doodsgedachten mengen?' Nu, de gedachte, dat u niet kunt sterven: omdat, aangezien Hij leeft, u ook zult leven. Voeg er de overtuiging bij, dat, hoewel u gestorven bent, u nochtans zult leven. Gedachten over de opstanding en het opengaan van de poorten van paarden en uw binnengaan aldaar; gedachten over het zien van het gelaat van de innig Geliefde; gedachten over de heerlijkheid, die tot in alle eeuwigheid de uwe zal zijn aan Zijn rechterhand; ziedaar zaken, waarmee u uw overpeinzingen te midden van de graven smakelijk kunt maken.

Wat u betreft, die niet van Christus bent, u moet deze onsmakelijke spijs eten, en er zal geen zout bij zijn. Ik zie, hoe u het van u wegzet. U zegt: 'nee, ik ben niet voornemens, aan de dood te denken.' O, man, maar u zult moeten sterven, en misschien zal het spoedig gebeuren. O, vrouw, u zult moeten sterven; de kiem van de dood is al in uw boezem. Zo zeker als u leeft, zult u moeten sterven. En na de dood komt het oordeel. Dit is de spijs, die op uw tafel geplaatst zal worden; er zal niets van overblijven Dit is het witte van de dooier, en u moet dit gebruiken, of u wilt of niet. Het heeft geen smaak, dan die van de vrees. Och, als uw geweten ontwaakt, waar moet u dan heen met de verterende gedachte, dat u na uw sterven moet gaan, waar de hoop nimmer komen kon? O ziel, als u deze wereld verlaat, zoals u bent, kunt u nimmer het aangezicht van God met blijdschap aanschouwen, maar u moet uit Zijn tegenwoordigheid en van de heerlijkheid van Zijn macht weggestoten worden, om te ervaren, wat het zeggen wil: *'Waar hun worm niet sterft en hun vuur niet uitgeblust wordt.'* Er zijn mensen, die zeggen, dat met eeuwigdurend niet eeuwig durend bedoeld wordt. Wat dan? Zal de rechtvaardige na een poos omkomen? In deze twee teksten moet hetzelfde woord dezelfde betekenis hebben: *'Dezen zullen gaan in de eeuwige pijn, maar de rechtvaardigen in het eeuwige leven.'* Als het eeuwige leven eeuwig duurt, is het met de eeuwige pijn ook zoo. Als de rechtvaardige ophoudt te zijn, zal ook de boze ophouden te zijn; als aan de blijdschap van de vromen een einde komt, zal ook aan de ellende van de goddelozen een einde komen. Maar dat is het geval niet. Dat is onsmakelijke spijs voor u. De Heere helpe u om het met zout te besprenkelen, heden nog, door te geloven in Jezus en alzo de eeuwige zaligheid te vinden. Amen.

9. EEN GOD, DIE KROONT MET ZEGEN

'Gij kroont het jaar van Uw goedheid.' Psalm 65: 12.

De gelovigen uit oude tijden gevoelden, dat God hen zeer nabij was. Al wat ze zagen in de natuur schreven ze toe aan de onmiddellijke inwerking van Zijn hand. Zij waren niet gewoon te spreken van de 'wetten van de natuur', en 'de werking van de natuurkrachten', en 'het gevolg van verschillende oorzaken.' Ze dachten meer aan de Eerste Oorzaak, de Bron en Onderhouder van alle leven. Naar welke zijden ze hun oog richtten, overal zagen ze Zijn werk. Hoor, hoe de Psalmist zingt: *'Gij doet de uitgangen des morgens en des avonds juichen. Gij bezoekt het land en verrijkt het; wanneer Gij het alzo bereid hebt, maakt u hunlieder koren gereed. Gij maakt zijn opgeploegde aarde dronken. Gij doet ze dalen in zijn voren. Gij maakt het week door de druppelen. Gij zegent zijn uit spruitsel. Gij kroont het jaar met Uw goedheid.'* God was dicht in de nabijheid in die dagen. Zoals Herbert zingt:

'Waar men U zocht, overal was U aanwezig,
In schoon geboomt', in bossen, grot of bron.'

Indien het gevolg van onze filosofie is geweest dat wij God verder uit de nabijheid van Zijn schepselen hebben gebracht, dan beware God ons voor zulke wijsbegeerte. Hij brenge ons terug tot de eenvoudige staat, waarin wij als kinderen thuis verkeerden, toen God, onze grote Vader, alle dingen voor ons deed.

Laat ons letten op de onderscheiden betrekkingen, die God in de Psalm bekleedt, want het is de moeite wel waard daarop te letten; en laat ons spreken meer zijn in de taal van de ouden, met minder opgeblazen wijsheid en meer kinderlijk geloof aangaande de tegenwoordigheid en goedheid van God.

Ik ben niet van plan onze tekst te bespreken in verband met de buitenwereld, de huishouding van de mensen. Wij willen eens nagaan hoe waar Hij is in de gemeente, welke is de huishouding Gods. De taal is wel geheel ontleend aan het gebied van de natuur, maar dit alles is even waar voor de akker van de gemeente. Gebruik ik dus deze tekst met een geestelijk doel, dan vergis ik mij toch niet, want er is altijd een treffende overeenkomst tussen de wereld van de genade en de wereld van de natuur. Zodat er moeilijk iets te vinden zal zijn van wat door de Heilige Geest is gezegd aangaande de zichtbare wereld, dat niet even goed met betrekking tot de geestelijke wereld gezegd kan worden. Maar ik zal niet langer mijn eigen reden tot rechtvaardiging van deze zaak aanvoeren.

Ik verwijs u naar de Psalm zelf. Het is duidelijk, dat hij geschreven is om God te prijzen, niet alleen wegens Zijn heerlijke daden in de tijden van de oogst, en op de zee, maar ook wegens Zijn wonderlijke goedheid jegens Zijn volk. Want zo begint de Psalm: *'De lofzang is in stilheid tot U, o God, in Sion.'* Het is Sions lofzang, die voor ons ligt, en daarom mag de gemeente, die Sion vertegenwoordigt, zich wel deze taal toe-eigenen en voor eigen gebruik aanwenden, en zeggen aangaande al Gods genade jegens haar, en haar ploegen, zaaien, verzorgen en de blijde oogst van haar geestelijke akker: *'Gij kroont het jaar van u goedheid.'*

Uit de tekst spreekt innige, blijde dankbaarheid. Mijn ziel is daarvan thans zo vervuld, dat ik niet zozeer voor u prediken wil, als wel u wens te leiden tot heilige aanbidding van God voor de grote genade, waarmee Hij ons heeft omringd en voor de weldaden, waarmee Hij ons zo rijk heeft overladen.

I. Ons eerste hoofdstuk is daarom: de aanbedding van Goddelijke goedheid: *'Gij kroont het jaar van Uw goedheid.'*

Welke niet onbelangrijke dienst wij ooit bewezen hebben, en welke werkelijke uitkomst wij ooit verkregen, het kwam alles van de Heere der heerscharen, Die alle goed werk in ons gewerkt heeft. Welke gezegende uitkomst er ooit op de krachtigste inspanning gevolgd is, en welke verheerlijking Gods daaruit ook is voortgesproten, het is Gods werk, en het is wonderlijk in onze ogen. *'Niet ons, o Heer, niet ons, maar Uw Naam geef eer, om Uwer goedertierenheid, om Uwer waarheid wil.'* Uw goedheid, en niet de onze, heeft het werk bekroond. Uw goedheid alleen is het, die alle goed werk goed maakt, en alle goeds de kroon opzet. Iedere deugd, van het ogenblik af dat ze in de goede aarde gekweekt werd tot haar laatste gevolg toe, het is alles van U. Van het zaad tot de halm, de gehele oogst is van U, o Heere. Aan U worde het alles toegeschreven.

Laat ons daarom de Heere prijzen met ons hele hart voor wat Hij ons al heeft doen gelukken, voor de zegen op onze arbeid, op onze plannen, voor wat wij in het geloof genoten, voor al de jaren, die Hij kroonde met Zijn goedheid.

Wij zullen trachten de loop van deze Psalm te volgen, en onze eerste opmerking zal deze zijn: De lofzang moet zijn voor God alleen.

'De lofzang is in stilheid tot U, o God, in Sion.' Niet tot mensen, niet tot leraars, niet tot evangelisten, of hoe u ze verder wilt noemen: *'De lofzang is tot U, o God, in Sion.'* Wie ooit iets goeds gedaan heeft in het midden van de gemeente, hij mag de liefde van alle broeders ondervinden, maar laat de lof daarvoor zijn tot U, o Allerhoogste. Ver zij het van de bijl zich te verheffen en hem te vergeten, die daarmee velde, of van het zwaard de overwinnaar van Zijn roem te beroven. De lof zwijge stil, terwijl de beste van alle mensen voorbijga; men legge de vinger op de lippen, waar de Heere nadert; barst dan uit in vrolijk jubelgezang, omdat Hij nadert.

Wat u overigens ook doen mag, mijn broeders, wees hiervan zeker, dat uw ziel de Heere groot maakt en een afschuw heeft alleen al van het denkbeeld van zelfverheerlijking. Als de Heere u gezegend heeft, schudt af, zoals Paulus de slang van zijn hand afschudde, elk denkbeeld om uzelf lof toe te rekenen. Wij zijn louter ijdelheid, en aan ons is de beschaamdheid en verlegenheid van het aangezicht - deze behoren ons, ze zijn om zo te spreken, het enige erfgoed door onze vaders ons nagelaten. Wie zijn wij, dat de Heere ons zegent? Bracht u op zekere dag één ziel tot Christus? Lof zij de Heilige Geest, Die u de macht verleende zulk een Goddelijke daad te verrichten. Legde u gisteren een moedig getuigenis af aangaande de waarheid? Looft Hem, Die de getrouwe en waarachtige Getuige is, dat u aan Zijn voeten geleerd hebt waar te zijn en door Zijn Geest werd u in staat gesteld moedig te wezen. *'Niet ons, o Heer, niet ons.'* Met kracht werpen wij het denkbeeld van ons af, alsof wij onszelf zouden eren. Nogmaals en nogmaals slingeren wij de kroon van de overweldiger weg, die Satan ons biedt. Hoe kunnen wij ooit in zulk een laag voorstel treden? Zullen wij God van Zijn eer beroven? Hem, aan Wie wij ons bestaan zelfs te danken hebben? O, trotsheid, kom om!, door God en mensen verafschuwd. 'O Heere, houd U mij ver van de nadering van dat schandelijk kwaad.'

Broeder, als u gezien en geacht bent bij de mensen, werp uw kroon neer aan de voeten van Jehovah, en laat haar daar liggen. Gode alleen zij de eer! In deze geest moest elke daad van de Christelijke kerk geschieden. Want wat zegt de tweede uitspraak van deze Psalm: *'En U zal de gelofte betaald worden.'*

Broeders en zusters, wij moeten God verheerlijken in alles wat wij doen, door het te

doen tot Zijn eer. Er moet geen drangreden van deze soort zijn: 'Ik moet geven, omdat anderen ook geven. Ik moet bij deze en die vergadering tegenwoordig zijn, omdat ik anders zou gemist worden.' Laat varen, bid ik u, de dienst van elke meester, behalve van uw Heere in de hemel, want twee heren kunt u niet dienen. Eer de Heere in alles wat u doet. Of u uw leerlingen op de school onderwijs geeft, of staat te spreken op de hoek van de straat, of een traktaatje uitreikt aan een voorbijganger, of voor een grote menigte predikt, laat uw gelofte de Heere betaald worden. Het is wonderlijk te bemerken hoe liefelijk het is een dienst te bewijzen, als het alleen voor Hem gedaan wordt. Het verwondert mij niets, dat de vrouw de albasten fles over Hem uitgoot en stukbrak. Het breken van kostbare flessen en het uitgieten van kostelijke nardus mag een pijniging en harde zaak zijn voor zelfzuchtig vlees én bloed, maar het wordt een weldadig, zielverkwikkend genot, het voor Hem te doen. Als ons hele leven een dienen was van de 'Beminde', wie te dienen eerder een vreugde is, voor Wie te sterven een onuitsprekelijke zegen was - dan zouden wij de kunst van het leven geleerd hebben.

'Heere, u kroont het jaar van u goedheid, en daarom doen wij alles voor U, in stille verwachting dat Uw genade ons zal terzijde staan, uw liefde het zal aannemen, uw erbarmen het verkeerde en gebrekkige zal vergeven, en uw macht het zal dienstbaar maken tot Uw verheerlijking.' O, dat ik slechts de macht had, - en God de Heilige Geest heeft deze macht allereerst van een ieder van ons weg te nemen elke gedachte aan zelfverheerlijking, en vervolgens ons hele aanzijn te heiligen, ja zelfs elke polsslagen en iedere ademtocht, tot Zijn lof, wiens liefde ons gemaakt heeft wat wij zijn. Vervolgens mijn broeders, als wij God willen verheerlijken en willen zien hoe Hij het jaar met Zijn goedheid kroont, kan daartoe bevorderlijk zijn, ons te herinneren onze verhoorde gebeden. Wat zegt het tweede vers?

'Gij hoort het gebed, tot U zal alle vlees komen.' Ik zeg - en het is geen grootspraak of zelfverheffing, wanneer ik dit zeg maar het is tot verheerlijking van God - dat veel gebeden, die door ons als gemeente zijn op gezonden, op verschillende niet minder dan wonderlijke wijzen verhoord zijn. Zoveel van u die van den beginne met ons geweest zijn, zullen zich tijden herinneren, waarin wij in onze zwakheid en in onze armoede tot de Heere om hulp riepen, en Hij hoorde ons in onze noden. In het bijzonder was dit het geval met betrekking tot het huis, waarin wij nu vergaderd zijn. O, hoe spoedig hielp Hij ons. Hoe mild! Hoe Gode waardig! Toen wij hulp vroegen om de arme weeskinderen te onderhouden, ontvingen wij antwoord op ons gebed voordat de week voorbij was. Toen twee of drie van onze bij elkander kwamen om een bijzonder gebed ten hemel te zenden voor het afwenden van donkere wolken, die zich aan de horizon vertoonden, onbekend aan alle anderen, hebben wij de kracht Gods zich zien openbaren ook in ons midden, en wij konden daaraan niet meer twifelen, dan wij konden twifelen aan ons eigen bestaan. U, die uw gebeden verhoord hebt gezien, prijs u de Heere, die uw smekingen gekroond heeft met aanneming en ontferming. Denk er om, dat het is geschied op ons gebed, dat wij, als gemeente zijn voortgegaan van kracht tot kracht. Zouden dan onze lofzangen niet met onze gebeden wedijveren als de Heere goedheid geeft, zouden wij geen dankbaarheid betonen? In onze gebeden beleden wij onze afhankelijkheid van God. Wij voelden, dat onze jaren nooit gekroond konden worden tenzij de Heere ze kroonde. Nu die zegen gekomen is, laat nu onze lofzang onze dankbaarheid bewijzen, terwijl wij uitroepen: *'Gij kroont het jaar met Uw goedheid.'*

En, geliefde vrienden, onze lofzang tot God wegens al Zijn goedheden zal des te inniger worden, hoe meer wij denken aan onze menigvuldige zonden. Hebben wij ons

beijverd Hem te dienen? Helaas, hoe dikwijls hebben wij daarin gefaald? De verkeerdheid, begaan ook in onze heiligste verrichtingen, had al de toorn des Heeren kunnen opgewekt hebben. Is er onder ons niet zeer veel geschied, waarover Zijn reine en heilige ogen van verontwaardiging moesten gloeien? Hoe menige verkeerdheid, hoeveel dat niet was naar de reinheid van het heiligdom is ook onder de broeders gezien. En van de leraars en ouderlingen van de gemeente ging menigmaal een gebed op tot God, dat Hij alle kwaad uit ons midden zou wegnemen, ons zou helpen het kwade te overwinnen en het verdwaalde terug te brengen. Niemand dan God alleen, weet al de zorgen en bekommelingen, die ons, die over de kudde de wacht moeten houden, omringen. Wie is tot al deze dingen bekwaam? Zijn wij werkelijk bekwaam gemaakt, dan heeft de oneindige Goedheid het gedaan. De besten van onze, wie ze ook zijn, zullen de eersten zijn, die zich voor de Heere neerbuigen. En degenen onder ons, die eens getoond hebben een Christenhart te bezitten en die de zaak des Heeren van harte gediend hebben, zullen het diepste gevoelen, dat, - zo de Heere de kandelaar van zijn plaats had gerukt en ons in duisternis gelaten - wij het zeker verdiend hebben. In eeuwigheid geprezen ze de naam van de Algoede en Genadige! Als wij gezondigd hebben, hebben wij altijd een Voorspraak gehad voor de Troon. Het bloed van de besprenging is ook voortdurend over ons uitgestort om ons te reinigen voor het aangezicht van de Heere. Geloofd zij Zijn Naam! Hoewel vijanden zich tegen ons verzamelden, de Heere heeft ze tot beloning voor onze overtredingen, allen verjaagd en verdaan. Nóg heffen wij het hoofd blijmoedig omhoog en leven juichend en roemend bij de glimlach van Zijn liefde. Geliefden, dit alles dringt er ons toe de Heere te loven met ons hele hart. De Psalmist openbaart de wijsheid van zijn Goddelijke bezieling door ons dit te herinneren.

En bovendien, de gezegende voorrechten die de oneindige Liefde ongeschonken heeft, moeten ons aandrijven met blijmoedigheid de Naam van de Heere te verheerlijken. Zie hoe de Psalmist voortgaat: *'Welgelukzalig is hij, die Gij verkiest, dat hij wone in Uw voorhoven. Wij zullen verzadigd worden met het goede van Uw huis, met het heilige van Uw paleis.'* Menigeen hier thans tegenwoordig leerde in dit huis, dat de Heere hem verkoren had. Want hier werden ze door Gods almachtige genade geroepen en bekwaam gemaakt, tot hun hemelse Vader te naderen. Geloofd zij de verkiezende en roepende Heere, Die ons toegang tot Zichzelf verleent en ons toestaat in Zijn nabijheid te verkeren.

U herinnert het u, die eerste keer toen u zich tot Hem keerde met schreiende ogen en wegsmeltend hart, omdat Zijn liefde u verbroken, uw weerstrevende wil gebogen had. O, het was een treurig, droevig naderen, maar het was gemeend en oprecht, want God riep u. En u herinnert u hoe u daarna tot Hem kwam met blijde harten en vrolijke ogen, want de Heere had uw zonden weggenomen. En u stond daar 'aangenomen in de Geliefde' O, welk een blijde dag! Onlangs zongen wij: *'Dit is de dag, de roem der dagen.'* Wij kunnen het iedere dag en iedere morgen en avond van ons leven zingen, en het niet te dikwijls doen.

De Heere, Die ons heeft geroepen en verkoren, en ons tot Hem heeft doen naderen, is sinds die tijd onze vijand toch niet geworden, want Hij heeft ons voor altijd aangenomen, om te wonen in Zijn voorhoven. Wij zijn Zijn kinderen, wij hebben Hem niet bezocht als gasten of vreemdelingen, maar wij hebben in Zijn huis gewoond als zonen. Hij heeft bij ons Zijn intrek genomen, en Hij heeft ons toegestaan bij Hem te wonen. Zullen wij de Heere daarvoor niet loven? Dit huis van gebed zelf is voor velen van u een stille rustplaats geweest. U bent hier meer thuis geweest dan in uw eigen huis. Ik weet dat ik niet te veel zeg, wanneer ik verklaar, dat u zich hier meer gelukkige ogenblikken herinnert dan ergens anders. En deze hebben uit uw geheugen

verdreven de droevige herinnering van de harde strijd om het leven en om het bestaan. Ik weet, dat velen van u bij de Sabbat leven. U stapt de tussenruimte tussen de ene dag van de Heere en de andere over, alsof de Heere een ladder van zondagen gemaakt had voor u om naar de hemel te klimmen. En u bent in het huis van de Heere gevoed, zoals u er ook gerust hebt. Ik weet dit zeker, want hij, die de spijs uitdeelde, werd zelf gevoed. En als hij gevoed wordt, weet hij dat anderen ook eetlust hebben, en hetzelfde voedsel nodig hebben. Ze weten wanneer ze het krijgen. U hebt van vreugde in de handen geklapt, wanneer verlossende genade en stervende liefde het thema, en oneindige, soevereine, onveranderlijke genade het onderwerp van de gesprekken werd. Dat nu hebt u iedere zondag gehad, mijn broeders. Elke keer als hier godsdienstoefening was, bij elke gelegenheid, waarbij u God ontmoet hebt in één van de zalen van dit gebouw, wanneer enkelen van u samenkwamen tot het gebed; iedere keer wanneer een bezoek van Jezus' liefde uw ziel heeft opgevoerd tot de hemelpoort, om Zijn Naam te prijzen en te verheerlijken, die het jaar kroonde met Zijn goedheid. Er was geen voedsel voor ons geweest, als de Heere ons geen manna uit de hemel had gegeven. Er was hier geen aangename rust voor ons geweest, als Hij Zijn vredeadem niet over ons had laten gaan. Er waren geen pasbekeerden binnengekomen met een vreugde van de volmaakten in het hart, als de Heere niet met ons geweest was. Daarvoor klimt onze lofzang tot Hem.

Ik geloof, dat een vreemdeling, die hier tegenwoordig mocht zijn, deze zaak niet zal begrijpen. Het kan zelfs wezen, dat een zodanige meent, dat wij onder een zwakke vermomming onszelf verheerlijken; maar dit onrecht zullen wij dragen. U, mijn broeders en zusters, die zoveel jaren hier tegenwoordig bent geweest, weet wat het betekent. U weet dat zelfs geen engelentong de dankbaarheid kan uitdrukken, die veel van de onzen gevoelen voor zoveel jaren, die ze hier in broederlijke gemeenschap in de dienst van de Heere en Meester hebben doorleefd. Vreemden kunnen niet begrijpen hoe gelukkig wij ons daarover gevoelen, of hoe waarachtig onze liefde is. De eeuwigheid alleen zal kunnen openbaren, met welke overvloedige zegen de Heere ons en de verschillende takken van onze arbeid bezocht heeft. Deze kerk is voor veel van ons de voedster, moeder, thuis, alles tegelijk geweest. Als wij inniger en hartelijker dan anderen zingen van onszelf als deelgenoten van de Goddelijke genade, aan anderen kunnen wij alleen zeggen, dat wij het niet helpen kunnen. Als u een woning binnentreedt waar een bruiloft wordt gevierd, en er op dat blij feest veel gesproken wordt over de familie en haar geschiedenis, behoeft u niet heen te gaan en het in de krant te zetten, noch ook felicitaties van de familie al te streng te beoordelen. Zeer waarschijnlijk schijnen ze al teveel op hun eigen huiselijke omstandigheden te letten. Maar wees zo goed en vergeef het hen. Nu, of men mij vergeve of niet, ik moet en zal spreken. Maar al wat ik te zeggen heb is: alle goeds alleen aan de Heere toe te schrijven, aan de God van Abraham, die *de God van de hele aarde* zal genaamd worden.

II. Wij komen nu tot een tweede punt. In de tweede plaats: *De goedheid, waarmee God ons omringt, moet bekend gemaakt worden.*

De Psalmist zingt: *'Gij kroont het jaar van Uw goedheid.'* Alsof God het jaar heeft omringd en een kroon op het hoofd gezet, een juweel voor elke maand, een parel voor iedere dag - een vlekkeloze kroon van onafgebroken goedheid, waarmee Hij het gehele jaar omringt. En is dit waar voor een enkel jaar, hoe groot moet de kroon dan niet zijn voor een groot aantal samen? Van het eerste ogenblik af, dat ik hier voor u optrad, tot nu toe heeft de Heere ons met Zijn goedheid omringd. Ik maak geen uitzondering. Wij hadden eens een donkere dag, toen wij door droefheid overstelpt

waren. Maar toen ik hetzelfde vers van deze Psalm las, was het gemakkelijk het in onze lofzang op te nemen: *'Vreselijke dingen zult Gij ons in gerechtigheid antwoorden, o God onzes heils.'* Terwijl ik thans gelukkig in uw midden sta, tot u sprekend op deze kalme, rustige manier, herinner ik mij die avond, waarop de menigte door een plotselinge schrik bevangen scheen en met spoed uit dit gebouw vluchtte. Toen hoorden we van doden en gewonden in onze vergadering, en het hart van de prediker brak, tot hij gevoelde, dat het beter was te sterven. Toch ontsproot uit dit onheil met al zijn onuitsprekelijke jammeren een zegen voort, waarvan de vruchten nog bij voortduur geplukt worden. Ja, ik maak geen uitzondering in iets. Ziek en ongesteld was de prediker menigmaal, maar heerlijke lessen zijn hem op deze wijze geleerd, en door hem weder aan de gemeente. Hier en daar verscheen ziekte en lijden, en somtijds beproeving en armoede, maar allen hebt u iets geleerd onder die tuchtroede. U hebt God gedankt voor Zijn Vaderlijke tucht met eeuwige zegen overladen. Ja, Heere, het was voor ons: *'Gij kroont het jaar van Uw goedheid.'*

Laat ons nu eens letten op die alles omringende goedheid des Heeren, die wij gezien hebben van de eerste dag af tot nu toe.

(1) Het allereerst zag ik die goedheid in de geestdrift van de weinige broeders, die zich het eerst in het gebed verenigden, om onze gemeente te doen herleven. Onze eerste gebedsbijeenkomst was, geloof ik, beter bezocht dan de eerste preek. De gemeente was verminderd en in verachting, maar de broeders baden met groot vertrouwen in God en gaven geen teken van wantrouw. Ze zeiden niet: 'sterf'; wij geloofden niet in een gehele vernietiging, maar iedereen scheen zijn aangezicht te zetten als een keisteen, om uit de handen van God zegen te ontvangen en Hem daarvoor te danken. Wordt het niet gezegd in onze Psalm, dat Hij het vertrouwen is van de einden van de aarde? Dit vertrouwen was het begin van een eindeloze keten van goedheid. Toen behaagde het de Heere in Zijn onbegrijpelijke genade, harten van mensen te bewegen om het Evangelie te horen. Het was niet mogelijk, zei men, dat grote vergaderzalen konden gevuld worden met hoorders, om naar dat ouderwetse Evangelie te luisteren. 'De kansel had zijn macht verloren', zeiden ongelovigen tot ons. Maar zie, wij waren nauwelijks begonnen in eenvoudige bewoordingen het Evangelie van Gods genade te prediken of de menigte stroomde toe als een wolk, en als duiven vliegen naar hun vensters. En hoe luisterde men in het kleine gebouw, waar wij nauwelijks lucht genoeg hadden om te ademen! En toen wij in een grotere ruimte kwamen, hoe zichtbaar was de aandacht? Welk een kracht scheen er uit te gaan van elk woord, dat er gesproken werd. Ik zeg dit, hoewel ikzelf de prediker was. Want ik was het niet, maar de genade Gods, die met mij was.

Er werden onder ons aangetroffen dezulken, van wie men het 't minst verwachtte. Zij, die ver waren afgedwaald van de paden van waarheid en gerechtigheid, werden naar de kerk gedreven en aan Gods volk toegevoegd, en deze verkwikten door hun boetvaardige liefde ons leven en vuurden onze ijver aan. De Heere gaf het volk meer en meer een gewilligheid om te horen. En er was geen stremming in de golvende stroom van de hoorders, noch in het toetreden van bekeerden. De Heilige Geest daalde neer als regenstromen, die de aarde verzadigen, als zelfs dat een wolk scheen te zullen breken. Het duurde niet lang of wij hoorden van de rechter- of de linkerzijde de noodkreet opgaan: 'Wat moeten wij doen om zalig te worden?' Wij hadden het druk in die dagen met het bezoeken en toespreken van heilbegerigen, en wij danken God, dat het voortdurend zo ging. Wij kregen toen enkele helpers, die zich vrijwillig aanboden ons behulpzaam te zijn. Thans hebben wij misschien een groter aantal hunner dan ooit

tevoren. En Gode zij dank! deze vonden en vinden nog steeds veel zielen, om onder hun hoede te nemen. Nog vliegt de pijl, en nog roept de balling en verworping om hulp. Ze roepen om gebracht te worden tot de grote Heelmeester. Geloofd zij Zijn Naam hiervoor! Hij ging met ons al die vroegere dagen, en gaf ons garven te verzamelen, zelfs op het eerste zaaisel, zodat wij begonnen met genade. Hij is met ons geweest tot nu toe, totdat ons leven een groot huis van oogst is geworden.

Ik gevoel mij gedrongen met diepe dankbaarheid te erkennen, dat gedurende al deze jaren die nu achter ons liggen, telkens wanneer de tijd voor de prediking was aangebroken, mij een woord om te spreken gegeven werd. Het mag u een geringe zaak toeschijnen, dat ik staat ben op elke tijd voor u op te treden. Maar dit zal niet het geval zijn met mijn broeders in de bediening, die zich herinneren dat meer dan vijf en twintig jaren lang mijn preken gedrukt zijn zoals ze zijn uitgesproken. Het moet iets zeer gemakkelijks zijn naar de winkel te gaan, en voor een of twee kwartjes preken te kopen, die door snelschrijvers zijn opgetekend, en ze dan te lezen. Maar telkenmale uw hart uit te storten en toch dertig jaren lang iets fris te geven, is geen kinderspel. Wie zou het kunnen, die God niet om hulp smeekt? Ik las onlangs een beoordeling over mijzelf in een nieuwsblad, waarin de schrijver zijn verwondering uitdrukte, dat ik jaar in jaar uit met zo weinig stof mij kon bezighouden, daar ik zulk een kleine mijn had om in te werken.

Maar, mijn broeders, dat is niet zo. Onze onderwerpen zijn onuitputtelijk in aantal en inhoud. Iedere tekst in de Bijbel geeft een zee van gedachten; wij kunnen een eeuwigheid door uit de Bijbel prediken en hem niet uitputten. Is deze goudmijn eng? De gedachten van God eng? Het Goddelijk Woord eng? Ze weten het niet, die het zeggen, want Zijn Woord is brood, dat vermeerdert. Hadden wij te spreken over staatkunde of wijsbegeerte, wij zaten allang op het droge. Maar wanneer wij over de eeuwige liefde van de Zaligmaker te prediken hebben, is het onderwerp altijd fris, altijd nieuw. God in het vlees verschenen, het verzoenend bloed, de opgestane Heere, de toekomstige heerlijkheid, dat zijn onderwerpen, die alle uitputting trotseren. Toch loven wij de eeuwige Geest, die beiden zaad de zaaier en brood de eter geeft, dat wij geestelijk voedsel gehad hebben voor onze mensen, als dikwijls de jaargetijden wisselden. Ik moet mijn bijzondere dank brengen. Als u ooit gezegend bent door het woord, dat ik tot u gesproken heb, moet ook u uw aandeel brengen. Al deze jaren heeft Hij ons gekroond met Zijn goedheid, door ons het goede woord voor de prediking in de mond te leggen.

Maar waarde broeders, de meeste dankensstof aan God heb ik, dat hij deze jaren kroonde met Zijn goedheid door ons te helpen oogsten en de zielen inzamelen. Ik zeg met opzet 'ons.' Hier hebben wij een gemeente gehad, die van het begin af is begonnen de zielen van de mensen te zoeken. Zo iemand van u nog in het geheel niets in het werk van Christus gedaan heeft, als heeft hij het hard te verantwoorden gehad onder ons. Want ongetwijfeld heeft de één of ander de ossenprikkel tegen u aangewend. Beiden door voorbeeld en door voorschrift, en door de algemene geest van de broeders, worden leeglopers en luiaards bestraft. Onze broeders en zusters werkten van het begin aan het welzijn van de mensen zo goed ze konden. Niet op een schone, kunstige manier; ik geloof niet, dat wij dit ooit beproefd hebben. Wij deden het zeer gebrekkig, maar deden het van ganser harte.

Onze jonge broeders legden de handen aan het onderwijzen en prediken: waarschijnlijk was het, uit een wetenschappelijk oogpunt gezien, een arme prediking. Maar het kwam uit het volle hart, en het deed goed in spijt van zijn onvolkomenheden. Het opzoeken en onderwijzen van de ontdekten, de pogingen tot het vormen van nieuwe gemeenten, het openen van bidstonden, en alle andere soorten van heilig werk

werden niet gedaan naar zeker model of voorschrift. Maar het werd gedaan op de één of andere wijze, en dikwijls met een voorbeeldige volharding en een eenvoudig geloof, dat mij verraste en bekoorde. O, dikwijls heb ik mij de tranen uit de ogen gewist, als ik van iemand hier tegenwoordig een gift ontving, om in de wijngaard van de Heere aan te wenden, die al mijn denkbeelden van geven ver overtrof. De toewijding van hun leven door sommigen onder u deed aan de apostolische gemeente denken. Ik heb er gekend, die zoveel van hun armoede gegeven hebben, dat ze soms alles gaven wat ze hadden. Wanneer ik er maar in de verte op zinspeelde, dat ze de grenzen van de voorzichtigheid schenen te buiten te gaan, gevoelden ze zich gewond, en gaven een nog grotere gift aan een ander deel van het werk van de Meester, Die ze liefhadden. De Heere kent een elk van uw harten. Waarin u tekort gekomen bent, weet Hij, en Zijn liefde mag het u vergeven. Maar ook wat velen hier, zoals ik nederig moet betuigen, gegeven hebben naar de mate van hun bekwaamheid en zelfs daarboven, weet Hij en Hij zal u daarvoor belonen. Voor uw ijver en vlijt en toewijding moet ik de Heere danken, Die het jaar kroont met Zijn goedheid.

(2) Er zijn, geloof ik, weinigen onder hen, die voor de Meester gearbeid hebben, die niet de meest aanmoedigende uitkomsten en de toebrenging van hen, voor wie ze zorg droegen, gezien hebben. Zeker, er zijn er hier veel, met wie ik een telegrafische blik zou kunnen wisselen, welke de blijdste herinnering kan doen ontwakken. U hebt tot mij gebracht de ene ziel na de andere, die voor Jezus gewonnen was. U wilde, dat ik persoonlijk tot hen zou spreken, omdat het denkbeeld bij u leefde, dat ik teerder kon zijn dan iemand anders. Ik ben bevreesd, dat u in dit opzicht te hoog van mij denkt. Toch was ik altijd oprecht blij hen te zien die u tot mij bracht, omdat het uw kinderen waren. Hoe blij was ik, dat ik in zoverre ik u tot Christus bracht door Zijn genade, u weer anderen tot Christus hebt geleid. Ik scheen een soort van grootvader te zijn in uw midden, mij verheugende in uw vreugde, roemende in uw zegen. En ik vergroot de waarheid niet, wanneer ik zeg, dat ik menigeen van u aanzie met grote liefde en vol aandoening, omdat God u gebruikt heeft om menige ziel voor Zijn koninkrijk te winnen. U bent niet moe geworden iedere zondag in plaats hier neer te zitten en te luisteren en te genieten, zélf het goede zaad ging zaaien. U hebt u menigmaal de voorrechten van Gods huis ontzegd, om tot anderen te gaan en te spreken, en de Heere heeft u uw loon gegeven. Hoeveel hebt u teruggebracht, wier voet bijna was uitgegleden? Hoeveel hebt u geholpen door hen zachtjes aan te moedigen als ze neergebogen waren? Ik weet niet al de arbeid van uw liefde, maar God weet het. Zoveel weet ik echter, dat het herderlijk deel van het werk in deze gemeente door de gemeente zelf wordt uitgeoefend. Geliefde ouderlingen en bejaarden werken met een ijver, die ik niet genoeg kan waarderen. Anders ware het onmogelijk voor zo weinige mannen, om de dienst te vervullen aan vijfduizend personen. U geeft acht op elkander in de Heere, en daarvoor dank ik Hem, aan Wie alle lof moet worden toegebracht. Ik gevoel mij des te vrijer in het spreken over wat Hij in en door u gedaan heeft, omdat u de roem niet voor uzelf zult nemen, maar die aan Zijn voeten legt. 'Heere, U hebt ons bovenmate gezegend, boven bidden en denken, en uit dankbaarheid daarvoor loven wij U!' Als ik mij herinner hoe ik als een knaap onder u stond en zwak van Jezus Christus begon te prediken en hoe u al deze jaren lang zonder onenigheid, - ja zonder een zweem van onenigheid, in volkomen liefde u als één man hebt aaneengesloten en voortgegaan bent van kracht tot kracht, en nooit stilgehouden en gearzeld hebt of teruggeweken bent - dan moet en zal ik Hem loven en verheerlijken, die deze jaren met Zijn goedheid kroonde.

III. Na kom ik tot mijn laatste punt. Het is dit: *De zegen waarmee gekroond wordt, wordt toegeschreven aan God* - niet alleen de zegen, waarmee u omringd, maar ook die waarmee u gekroond wordt.

Wat is de kroon van een gemeente? Wel, de ene gemeente heeft deze kroon, en de andere geen.

- Ik heb van een gemeente gehoord, wier kroon een orgel was - het grootste, het schoonste orgel, dat wel bespeeld werd en het gezang het welluidendste, dat ooit gehoord werd. Iedereen in dat gewest zei: als u naar een plaats wilt gaan, waar u schone muziek kunt horen, ga dan daarheen. Onze muzikale vrienden mogen die kroon dragen, als het hun behaagt. Ik zal er nooit naar grijpen of er de hand naar uitstrekken; van die zijde lokt mij de verzoeking niet.
- Ik heb van anderen gehoord, welker kroon hun verstand was. Er zijn weliswaar zeer weinig hoorders, niet het tiende part van hen, die hier zitten, maar het is een uitgelezen publiek, de elite, het denkend en verstandig deel. De prediking is zodanig, dat mogelijk één van de honderd haar begrijpt, en die één uit de honderd is om die reden een allermerkwaardigst persoon. Dat is hun kroon. Nogmaals zeg ik u, ik zal die niet ontfutselen. Wat begeerlijks er ook aan wezen mag, de broeder, die haar draagt, zal haar wat mij betreft altijd blijven dragen.
- Ik heb nog van andere kronen gehoord: onder andere die van 'een zeer achtenswaardige gemeente' te zijn. Alle mensen zijn achtenswaardig. De leraar natuurlijk is achtenswaardig. Hij is, als ik meen 'Eerwaardig', of 'zeer Eerwaardig', en alles wat aan of bij hem is, is in de hoogste mate respectabel. Bombazijnen kielen en katoenen japonnen worden geweerd door de overwegende waardigheid van alles in en rondom die plaats. Wat een werkman betreft, zulk een schepsel wordt daar op de kerkbanken niet gezien. En men zou zich zo iets zelfs niet kunnen verbeelden. Indien zo iemand ooit daar kwam, zou hij zeggen: De dominee preekt Grieks of Turks, of iets dergelijks, want hij zou geen taal horen, die hij zou kunnen begrijpen. Dit is geen zeer schitterende kroon - die kroon van achtenswaardigheid; ze zal zeker nooit de eierzucht in mijn boezem opwekken.

(1) Maar onze kroon onder 's Heeren genade is deze: 'de armen het Evangelie gepredikt te hebben, zielen gered en Christus verheerlijkt te zien'. O, mijn geliefde gemeente, *houd wat gij hebt, opdat niemand uw kroon neme!* Wat mij aangaat, door Gods genade is mijn eerste en laatste begeerte: *zondaars tot Christus te brengen*. Ik leg mij niet toe op schone taal en begeer de gave van de profetische uitlegging niet, of honderd andere nietige zaken. Maar harten te vermurwen en ze te helen, de hand te leggen op een schaap van de goede Herder en het tot de kudde terug te brengen - dit is het enige, waarvoor ik wil leven. En u bent van hetzelfde gevoelen, niet waar?

Nu, wij zijn met deze zegen gekroond, dat in de jaren, die voorbij zijn, honderd - ja duizendtallen tot de tafel des Heeren zijn toegetreden, die vroeger aanzaten aan de tafel van de duivel. Indien ze allen nog in leven waren, of allen bij ons waren, welk een vergadering zou dat zijn! Sommigen zijn ingeslapen, veel zijn naar andere gemeenten overgegaan, waar ze niet minder voor de Heere zullen arbeiden, ja waarschijnlijk nog meer invloed zullen oefenen dan hier. Zo waren wij zelfs blij enkele leden te verliezen, omdat hun verlies voor de kerk van Christus zeker een aanwinst zou zijn. Ze zijn als het ware kolonisten, wier grootste lust het is 's Heeren koninkrijk uit te breiden. Voor deze allen en voor nog zoveel meer zij de Naam van de Heere geprezen! Het is een kroon, waarin wij ons moeten en willen verheugen.

(2) Een andere kroon is het voor een gemeente, geloof ik, *wanneer al haar leden bij hun belijdenis bewaard blijven*. Indien er veel worden toegevoegd, en ze zich vervolgens weer verstrooien; indien ze slechts komen om te gaan; indien ze gevonden worden en dan direct weer verloren gaan, welk voordeel werpt dat af? Maar dit is juist onze kroon geweest, waarin wij ons verblijden, dat wij de jongbekeerden in de genade zagen opwassen. Het graan is opgeschoten tot een aar, en de aar heeft het rijpe koren voortgebracht, waarvoor God ze gedankt. En dit is altijd waar geweest, dat, als wij bouwden als levende stenen, wij samen gebleven zijn. Ik heb een groot aantal gebreken, en ik verwonder mij dikwijls hoe u ze goed hebt kunnen dragen, maar wij hebben er nooit aan gedacht elkander te verlaten; de kalk, die ons in het gebouw samenhoudt, is zeer hecht. Het verwondert mij niet zo, dat ik het met u heb kunnen vinden, want het is mijn plicht en roeping u allen te dragen. Geen van u heeft mij verdriet veroorzaakt, behalve dezulken, die onwaardig gewandeld hebben en de Geest van de Heere smaadheid aangedaan. Wij zijn deze veel jaren lang onder Gods zegen samen gebleven, en gevoelen geen weerzin in dezelfde liefde en eensgezindheid voort te gaan.

Al deze jaren heb ik gelegenheid gehad, op de twisten en onenigheden van tientallen van kleine gemeenten acht te geven, wier zwakheid juist de grootste drang tot eensgezindheid moest wezen. Men wordt gewoonlijk verdeeld en onenig, als men al te gering in aantal is voor het werk, dat gedaan moet worden, en dat is een groot kwaad onder de zon. Gemeenten die door strijd verscheurd zijn, hebben mij vaak hun jammerlijke geschillen voorgelegd. Ik heb menige last te dragen gehad, terwijl ik beproefde de zaken in het reine te brengen. Maar ik heb geen vijf minuten werk gehad om een breuk te helen in deze gemeente, of haar eenheid te bewaren. De Heere heeft ons broederlijke liefde geschonken, en Zijn Naam ze daarvoor geprezen!!

Broeders, die leden van andere gemeenten geweest bent, waar u veel twist en tweedracht gezien hebt, u weet welk een verkwikking het is, aan een gemeente verbonden te zijn, waar wij trachten in liefde te wandelen en waar het krijgsumoer onze poorten niet verstoort. Werkelijk, ik moet zeggen, en ik zeg het: 'O Heere, die onze landpaal in vrede stelt en ons verzadigt met het vette van de tarwe. U kroont het jaar van Uw goedheid.'

(3) Maar dit is nog niet alles. Wij hebben God te danken voor *de vrucht dragenden*, die onder ons gevonden worden. Arbeiders van allerlei soort heeft God ons gegeven voor de verschillende takken van onze werkzaamheden. God heeft ons enkelen gegeven, in wie Hij zich bovenmate heeft verheerlijkt, die onze steun en kracht zijn in de herdersonderhouding. Maar behalve dat, van deze gemeente zijn uitgegaan een leger van meer dan vierhonderd predikanten, die nu over de hele aardbodem verspreid zijn, predikende het Evangelie van Jezus Christus, terwijl wij als hulp troepen een tachtigtal of meer colporteurs hebben, die het Woord des levens overal verspreiden.

Het beste van allen hebben wij een aangroeiend getal zendelingen. Mijn hart sprong onlangs op van vreugde, toen ik die jonge mannen hoorde, en zag hoe de ene na de andere van onze broeders zich aan het zendingswerk wijdde. Dit houd ik voor de schitterendste kroon van allen. Zo de Heere maar de zendingsgeest in ons wil uitstorten, en veel aandrijven om heen te gaan en het Evangelie van Jezus Christus te prediken, zal onze beker overlopen. Dan zullen wij weer kunnen zeggen: *'De lofzang is in stilheid tot U, o God, in Sion, want Gij kroont het jaar met Uw goedheid.'*

(4) Het laatste van alles, dat echter niet vergeten mag worden, *gedurende al deze jaren*

zijn er van ons heengegaan naar de betere gewesten, ongeveer achthonderd, die de Naam van Jezus genoemd hebben. Hun geloof in Christus belijdende, in zijn vreze wandelend, in het geloof heengaande, gaven ze ons geen reden aan hun oprechtheid te twijfelen. Daarom mogen wij hun eeuwig welzijn niet in twijfel trekken. Veel van hen gaven ons in leven en in sterven al de kentekenen te zien dat ze in Christus waren ingelijfd, en daarom treuren wij niet als degenen, die geen hoop hebben. O, als ik denk aan die allen, aan veel van mijn zoons en dochters, die nu voor de troon staan, wordt mijn hart met stille blijdschap vervuld. Ziet u ze niet in hun witte klederen? Achthonderd zielen, verlost door Jezus' bloed. En dit zijn nog maar alleen degenen, die wij kennen en bezocht hebben. Hoeveel zijn er nog toegebracht, die ons nooit van aangezicht bekend werden, en die evenwel het huis van de Vader binnengingen. Ongetwijfeld zijn er meer, welker naam wij nooit hoorden, als wij denken aan de wijde kring, waarin onze gedrukte predicatiën verspreid worden. Ze worden één voor een, één voor één ingezameld, maar ze maken een heerlijke vergadering uit. Onze naam is Gad, want 'er komt een hoop.'

Gelukkig zullen wij zijn hen in te halen, die ons vooruitgingen en vóór ons het beloofde land binnengingen. Laat ons aan hen denken, en in het geloof onze handen met hen vouwen. Laat een gedachtestraal tot hen uitgaan, om het verbroken gezin te herenigen, want wij zijn niet ver van hen, evenmin als ze ver zijn van ons, want wij zijn allen in Christus. Ook dit is onze kroon.

En nu wens ik nog één ding. Er is één ding, dat ik begeer, en die begeerte, die zeer groot bij mij is, is nooit verzadigd. Ik belijd volmondig mijn begeerlijkheid. Als de Heere ons een grote geestelijke gave geeft, willen wij nog meer hebben. Hierover worden wij niet gestraft, integendeel het wordt ons zelfs geboden ernstig de beste gaven te begeren. Dit is dan ook mijn begeerte voor de toekomst. Ik zou bovenmate zeer verheugd zijn en deze avond en volgende dagen de Heere danken voor Zijn goedheid, wanneer enkele hoorders door de Heilige Geest werden opgewekt, om een nieuwe arbeid voor Christus te ondernemen, waaraan wij vroeger niet gedacht hebben. O, mijn broeder, mag de Heere dit jaar, deze dag kronen met Zijn goedheid, door het u in het hart te geven een braakliggend land om te ploegen en een nieuw zaaiveld voor Jezus te bezaaien. Bent u lui geweest tot hiertoe? Gord u aan! Voeg u vandaag nog bij de arbeiders en verlaat de lediggangers. Ga aan het werk in de wijngaard van uw Heere. Bent u al ijverig geweest? Ik heb des te meer hoop, als ik een beroep op u doe. Broeder, zuster, doe nog iets meer voor Jezus. Overdenk nauwkeurig bij uzelf wat er nog ongedaan bleef in dit of dat deel van het arbeidsveld, dat u was toevertrouwd. Ook wat u nog niet was toevertrouwd, maar waarvoor u de bekwaamheid hebt, of die kunt krijgen. Kom en treed toe. Wijd u hedenavond opnieuw de Heere toe, en bid Hem u een hogere sport te laten beklimmen en u in een edeler staat van toewijding in te leiden. Dat ware een gezegende kroning van het jaar van Zijn goedheid.

Hoe heerlijk; indien sommige jonge mannen hier zeiden: 'Wij zullen ongetwijfeld voorspoedig zijn in onze arbeid, want wij gevoelen dat wij er toe aangedreven werden. God heeft ons verstand en bekwaamheid gegeven, en nu willen wij al de gaven, die wij van Hem ontvangen, Hem verder toewijden.'

Ik hoor het geheim dat uit China tot ons doordringt, gedragen op de vleugelen van de wind, en huilende in het zuchten van de zee! Miljoenen bij miljoenen komen om uit gebrek aan kennis: zal niemand medelijden hebben met hen? De nood van Indië's treurige bevolking schreit tot ons in stemmen, die het hart doen ineenkrimpen, zal niemand luisteren en helpen? Een stem weerklinkt uit de hoge heerlijkheid: 'Wie zal Ik zenden, en wie zal voor Ons gaan?' Het was een kroon om het jaar mee te eindigen,

als er uit deze en die hoek de stem van een bruikbaar ernstig Christen gehoord werd: *'Hier ben ik, hier ben ik, zend mij!'* De Heere geve ons deze kroon.

Nog iets.

O, indien enkele harten zich deze avond aan de Zaligmaker wilden overgeven, indien heden enkelen bekeerd werden, welk een kroon zou, dat zijn, om deze jaren mede te eindigen. Verlang ik een getuigschrift, mijn vrienden? Geen getuigschrift kon ooit de prediker gegeven worden, dat kan evenaarden met een ziel, die zich bekeert. Deze zijn het zegel van onze bediening, het loon op onze arbeid.

Socrates kreeg op zijn verjaardag een geschenk van al zijn leerlingen, en sommigen brachten veel, anderen minder. Onder de overigen was er één, die niets in de wereld te geven had, en zo kwam hij tot Socrates en zei: 'Meester, ik geef u mijzelf. Ik heb u lief met mijn hele hart.' De wijze beschouwde dit als de kostbaarste van alle gaven.

Zullen niet sommigen van u uitroepen: 'Ik weet niet of ik ook een zendeling kan worden, of dat ik gaven, of talenten, of verstand heb, die ik zou kunnen ten offer brengen, maar Heere, ik geef U mijn hart, opdat U het vernieuwen mag door Uw genade.'

God brenge u, arme zondaar, aan Jezus' voeten, om uw gehele natuur aan Zijn scepter te onderwerpen, opdat Hij die mag rein wassen in Zijn bloed, vervullen met Zijn Geest en ze gebruiken tot Zijn eer. Hij zegt: *'Mijn zoon, geef Mij uw hart'*, en als het hart is overgegeven, neemt Hij die gave aan. Mag de Heilige Geest veel er toe brengen, zichzelf deze avond nog aan Jezus over te geven, en dit zal de kronende blijdschap van uw hele leven zijn. Amen, ja amen!

10. BLIJDSCHAP VOOR DROEFHEID

'Verblijdt ons naar de dagen, in dewelke U ons gedrukt hebt, naar de jaren, in dewelke wij het kwaad gezien hebben. Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden, en Uw heerlijkheid over hun kinderen. En de liefelijkheid onzes Heeren, onzes Gods, zij over ons; en bevestig Gij het werk van onze handen over ons, ja het werk van onze handen, bevestig dat.' Psalm 90: 15-17.

Om deze psalm wel te verstaan moet men op zijn donkere achtergrond letten. Stel u de droefheid van Mozes, de man Gods, voor, die een geheel geslacht in de woestijn zag sterven en zelf van de ingang in het beloofde land was buitengesloten. Mozes was zeer bedrukt. Voor zover zijn leven in de woestijn belangt, mocht men hem 'een man van smart en verdriet' noemen. Hij doorkruiste de woestijn totdat ze een dodenakker werd, want hij leefde veertig jaar lang te midden van stervenden. De negentigste psalm is vol van de smarten van een veroordeeld geslacht, dat naar waarheid kon getuigen *'Wij vergaan door uw toorn, en door uw grimmigheid worden wij verschrikt.'* Als gemeente en vergadering hebben wij deze morgen onze tekst met een dubbele donkere achtergrond te beschouwen. Want wederom heeft de dood ons in rouw gedompeld. Voor enige dagen droegen wij onze geliefde diaken William Higgs ten grave en diezelfde dag werd een andere beminde diaken, William Mills, plotseling door een beroerte overvallen, die hem na weinige uren deed bezwijken. Hij ging tot zijn God en Zaligmaker. Ik zal het niet wagen veel over hem te spreken, want dit dubbele verlies heeft mij diep getroffen. Doch zoveel moet ik getuigen, dat hij een geoefend en beproefd Christen, een bescheiden, ijverig, liefhebbend en beminnelijk dienstknecht van onze Heere was, die al zijn zorg wijdde aan de armen van de gemeente, aan wie hij onze gaven op kiese en deelnemende wijze uitreikte. Het was aangenaam hem de geschiedenis van zijn Christelijk leven te horen verhalen. Hij was bescheiden en nederig van karakter. In het laatst van zijn leven, toen hij zwak begon te worden, was hij veel thuis en waren inzonderheid de Psalmen hem tot troost. Hij was voor zijn leraar en zijn broeders steeds tot versterking in het geloof, een grote hulp in de gemeente, veel groter dan men over 't algemeen ooit zal te weten komen; thans is hij ingegaan tot de vreugde van zijn Heere. Bij mijn laatste bezoek trof mij zijn diepe kalmte en volkomen bereidheid om deel te hebben aan de erve van de heiligen in het licht. Hij is heengegaan, blijmoedig heengegaan en veilig te huis. Hij had geen smart of strijd, maar ging zachtjes tot het eeuwige leven in. Voor ons die achterblijven volgt de ene droefheid op de andere, die onze wond doet voortbloeden en schrijnen.

Hoe rechtmatig bad Mozes: *'Keer weder, Heere, hoe lange? en het berouwe U over Uw knechten.'* O, dat God Zijn hand voor ons niet meer uitstrekke naar de beker van de bitterheid, maar haar nu wenden mocht en het hart van de bedrukten vertroosten. Wanneer wij van onze kant medegevoelen met de man Gods in deze psalm, laat ons dan ook zijn voorbeeld volgen. Mochten wij, in menigerlei beproevingen aan hem gelijk, ook in genade en geloof met hem overeenkomen.

Merkt op dat het eerste woord van deze klaagpsalm is: *'Heere, U bent ons geweest een toevlucht van geslacht tot geslacht'*; alsof de lijder, door de roede getroffen, aan zijn Vader denkt. Zal de huichelaar tot God roepen? Nee, maar wanneer God Zich hard tegen hem aanstelt, zal hij tegen de prikkelen in slaan. Maar wanneer een kind van God getroffen wordt, keert het zich tot de slaande hand en roept: *'Doe mij weten waarover u met mij twist.'* Als vossen en wolven op prooi uitgaan, en de herdershond

zich vertoont, vluchten ze in allerijl zo ver ze slechts kunnen. Maar wanneer de hond op de schapen wordt afgezonden, drijft hij ze tot de herder. Tegenspoed verdrijft van de vleselijke mens zijn gewaande godsdienstigheid, maar de ware schapen drijft hij bijeen, en wanneer ze opgejaagd en ontrust worden, zoeken ze de Goede Herder. Hoe meer smart wij lijden, des te meer hebben wij behoefte aan genade en des te dichter komen wij bij de Trooster. Dichter bij God! is de bede van de bedrukten gelovige.

Dichter, mijn God, bij U, dichter bij U!
 Moet het een kruis zijn, dat mij tot U trekt,
 Toch zal mijn bede zijn:
 Dichter mijn God, bij U, dichter bij U.

Merk ook op dat deze psalm een *'gebed van Mozes'* is; de troost van een kind van God in de druk is het gebed. Tegenspoed, geheiligd door Gods Geest, bepaalt onze aandacht bij Zijn belofte; de belofte verlevendigt ons geloof; het geloof zet de belofte in gebed om; God hoort en verhoort onze smeking. Dit is de keten van de ervaring van een beproefde ziel.

Broeders, wanneer wij in wederwaardigheden verkeren, en de belofte kennen, laat ons dan terstond ons geloof oefenen en ons in het gebed tot God keren. Want werkelijk nooit wendde zich iemand tot God of God neigde zich tot hem. Wanneer wij tot gebed gedrongen worden, mogen wij er staat op maken dat God bereid is tot zegenen. Zegeningen dalen van de hemel neder, - haar schaduw valt al nu op ons. Ik wens u in dit uur op een blijde verwachting te doen staren. De donkere wolken duiden op een overvloedige verfrissende regen. De scherpe vorst voorspelt zware schoven. De Heere wake door de Heilige Geest deze morgen de woorden van onze tekst tot onze bede! Mag de Heere Jezus onze smeking voor Zijn Vader brengen!

Het gebed komt mij voor, allereerst een bede te zijn om evenredige blijdschap: *'Verblijd ons naar de dagen, in dewelke U ons gedrukt hebt, naar de jaren, in dewelke wij het kwaad gezien hebben'*; en ten tweede om bijzondere blijdschap, een blijdschap die in het zestiende en het zeventiende vers omschreven wordt: *'Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden, en uw heerlijkheid over hun kinderen. En de liefelijkheid onzes Heeren, onzes Gods, zij over ons; en bevestig u het werk van onze handen over ons, ja het werk van onze handen; bevestig dat.'*

I. Geliefde vrienden, ons gebed, als gemeente en vergadering, behoort deze morgen te zijn om evenredige blijdschap; de bede dat onze God, die de ene schaal met droefheid heeft gevuld, de andere mag vullen met genade, zodat ze in evenwicht komen. Naar de mate, waarin Hij enige druppelen van de bitterheid in Zijn beker heeft gemengd, bidden wij Hem er dezelfde mate van vertroosting in te mengen, waardoor onze harten mogen worden opgebeurd. Mag onze getrouwe God, Die ons hard gekastijd heeft, ons genadiglijk opbeuren!

Wij vangen hier aan met de opmerking, dat de bidder blijkbaar smeekt om een blijdschap van dezelfde oorsprong als de droefheid. De psalm schrijft de droefheid geheel aan de Heere toe: *'Gij doet de mens wederkeren tot verbrijzeling, en zegt: Keert weder, u mensenkinderen.'* *'Wij vergaan door Uw toorn, en door Uw grimmigheid worden wij verschrikt.'* Gods hand wordt in het geleden verlies gezien; de dood komt bepaaldelijk op zijn bevel; tweede oorzaken liggen daar achter. Omdat wij de duidelijke overtuiging hebben dat druk en droefheid van God komt, spreekt onze tekst ook de even duidelijke begeerte uit, dat de blijdschap van God mag komen. Wij smeken om Goddelijke vertroosting onder Goddelijke kastijding. De woorden van het gebed zijn bij uitstek eenvoudig en kinderlijk: *'Verblijd ons.'* Ze betekenen klaar:

'Vader, u hebt ons bedroefd; verblijd ons nu ook. U hebt ons diep bedroefd; en daarom, o, Heere, verblijd ons nu grotelijks!' De bidder roept als 't ware: 'Heere, niemand dan u zelf kunt ons verblijden in zulk een droefheid, en u kunt ons uit de diepste duisternis in het licht stellen. De wond is te na aan het hart dan dat een menselijke heelmester ons zou kunnen genezen. Maar u kunt ons genezen en verblijden.

Het gebed is vol levende hoop. Want het wil niet slechts zeggen: 'Troost ons; beur ons op; houd ons het hoofd boven water; behoed ons voor verzinken in wanhoop'; nee, maar: *'Verblijd ons!'* Keer onze toestand om: beur ons uit de diepte op de hoogte. *'Verblijd ons!'* Ik hoor de muziek van de hoop de wanklank van de vrees overstemmen; het lied van een blij geloof boven de sombere klaagzang van de bedruktheid.

De bede rijst tot de Heere alleen. Mozes bidt Jehovah zelf de vreugdelampen in Israëls tenten aan te steken. Het is heilrijke droefheid die de Heere zendt, en het is evenzeer heilzame blijdschap die God geeft. Als wij onszelf vrolijk maken, is het slechts een vertoon van blijdschap als uitwendig goed ons verheugt, en zijn wij er niet beter aan toe dan de rijke dwaas in de gelijkenis; maar wanneer God ons verblijdt, verheugen wij ons van harte en hebben voor geen kwade gevolgen te vrezen. De wijn van het Koninkrijk maakt vrolijk, maar nooit opgewonden; het brood van God versterkt, maar maakt nooit brooddronken. Aan Gods feestdis wordt men niet weelderig, werelds, of zorgeloos. Komt dan, laat ons gezamenlijk deze bede doen opgaan *'Verblijd ons!'* Laat ons die bede aldus uitdrukken: 'Heere, van U zijn alle dingen, verblijd ons! Door uw woord wordt het licht voort gebracht; schenk ons licht. U wilt deze voorbijgaande hemelen en bezoedelde aarde vernieuwen, kom dan en vernieuw ons en geef ons de vreugde Uws heils weerom.' De overeenkomst ligt grotendeels in de bron waar, droefheid en blijdschap beide uit voortkomen. Heere, maak beide onze zomers en onze winters, onze stille en onze stormachtige dagen. Want al wat van U uitgaat is goed, en het is onze blijdschap dat onze tijden in Uw hand zijn.

Merkt verder op dat er een evenredigheid in ligt: *'Verblijd ons naar de dagen, in dewelke U ons gedrukt hebt, naar de jaren, in dewelke wij het kwaad gezien hebben.'* Dit is een eigenaardig gebed, vol zin en hoop. Ook is het inderdaad een redelijk gebed; een gebed overeenkomstig het natuurlijk verband van de dingen en in overeenstemming met al de wegen van God.

Mij is omtrent de Schotse meren verzekerd dat de diepte van het meer meestal geheel dezelfde is als de hoogte van de omringende heuvels. En ik meen gehoord te hebben dat hetzelfde het geval is met de grote Oceaan, zomin de grootste diepte waarschijnlijk dezelfde is als de grootste hoogte. Ontegenzeggelijk vertoont zich de wet van het evenwicht op duizenderlei wijs. Denk een ogenblik aan de regeling van dag en nacht. Een lange nacht heerst in het Noorden van Noorwegen; in de wintermaanden zien de bewoners er de zon zelfs niet. Maar zie nu eens en bewonder hun zomer: dan verbant de dag de nacht geheel en kunt u uw Bijbel bij het middernachtlicht lezen. De lange winternachten worden vergoed door een onafgebroken zomerdag. Er is een evenwicht tussen de toestanden van de verschillende landen; elke landstreek heeft haar bezwaren en haar voorrechten. Zo geloof ik dat het ook met het leven van de kinderen Gods gelegen is: ook daarin bewaart de Heere eed evenwicht. 'Als het lijden van Christus overvloedig in ons is, is ook onze vertroosting overvloedig door Christus.' Sommigen laat de hemelse Vader klein in Israël zijn. Maar daarom zijn ze Hem niet minder dierbaar. Dezulken zijn zoals aan het stekelbaarsje, dat in een poel zwemt, die evenredi is aan zijn grootte; geen grote stormen beroeren het beperkte watervlak; zijn blauwe rimpels en bestendige kalmte passen bij zijn kleine bewoners. Anderen van

Gods kinderen zijn op uitgebreider dienstwerk aangelegd; men kan hen bij de Leviatan vergelijken, voor wie de Oceaan bestemd is, met zijn golven, stormen, orkanen, in juiste evenredigheid. De grote Bouwmeester meet en weegt alle dingen af; terwijl het leven van sommigen wijselijk naar een kleine maatstaf berekend is, is dat van anderen naar wijder kringen gevormd en ingericht om te dienen op de grote wateren; deze hebben groter wederwaardigheden, maar ook sterker vertroosting. God weet hoe Hij alles voor ons te beschikken heeft, en allen beslaan wij een plaats in Zijn gedachten. Wijsheid beschikt voor ieder zijn aanleg en zijn werk, zijn kracht en zijn beproevingen. Wat zou een mus beginnen met adelaarsvleugelen? Maar arendsvleugelen en arendsogen, geschikt tot een vlucht boven de Alpen, voegen bij stormen en onweder. Aan de kolibrie veroorlooft God niet in de bovenlucht te vliegen, maar Hij beschikt haar bloemen en zonnescijn dichtbij de grond. Hij weet wat goed is voor Zijn kinderen en Zijn liefde gaat over allen.

De Heere weegt duisternis en licht in de juiste verhouding af, en de uitwerking daarvan is een leven, droef genoeg om behouden te kunnen worden en blij genoeg om begeerlijk te zijn. Ik geloof niet dat ons sterfelijk leven juist getekend is in Thanos' gelijkenis, toen hij tot de Saksische koning zei: 'Hebt u opgemerkt, o, koning, wanneer u in uw zaal zit, en het haardvuur knettert, en de lampen branden, hoe dan de mussen uit de dikke duisternis komen, door de vensters vliegen, zich in het heldere en vrolijke licht baden en dan weer wegvliegen in het duister? Zo is ons leven - een lichtpoos te midden van een lange duisternis.' Zo is het niet. Wanneer een gelovige buiten het licht raakt, keert hij weer naar het licht terug. Wanneer wij een poos door de duisternis zijn heengegaan, mogen wij op een daaraan evenredig tijdperk van licht hopen. Wanneer wij heden een stormachtige zee bevaren, mogen wij hopen dat deze morgen vlak als een spiegel zal zijn. Wij hebben onze levenswisselingen, maar het grootste deel van ons leven brengen wij niet in droefheid door. Menigvuldig zijn de regenachtige dagen, maar toch worden ze overtroffen door het aantal schone dagen. God verblijdt ons naar de dagen waarin Hij ons gedrukt heeft en naar de jaren waarin wij het kwaad gezien hebben, Van Gods kinderen kan niet gezegd worden dat ze een schamele hoop zijn. Wel zeggen wij, indien wij alleen op dit leven onze hoop gevestigd hadden, de ellendigste van alle mensen zijn, maar omdat onze hoop zeker en gewis is, zijn wij de gelukkigste van alle mensen. Wanneer ons leven hier beneden is afgelopen, zullen wij niet zeggen dat geleefd te hebben iets kwaads is. Wij hebben de belofte van het tegenwoordige zowel als die van het toekomstige leven. *'Vrede over u, o Israël!'* geldt evenzeer het tegenwoordige als het toekomstige. God heeft ons gezegend, en wij zijn gezegend; en het voegt ons niet, te spreken alsof de zegen niets betekende.

Welnu, indien het dan alzo staat, dat onze blijdschap en onze droefheid tegen elkaar zijn afgewogen, laat ons ze dan beurtelings met dankbaarheid aanvaarden. Laat ons voorts opmerken dat droefenis de voorloopster van de blijdschap is. Deelde ik u niet eens mee hoe gezond en vlug en opgeruimd ik op zekere dag in een olijvengaard zat en tot mijn vriend zei:

Hoe vaak dat bange zorg ons wacht,
Terwijl de vreugde ons tegenlacht.

Die opmerking werd toen spoedig bewaarheid, zoals dit nu weder gebeurd is. Maar laat ons de andere zijde van deze waarheid niet voorbijzien, - wij mogen één of andere genadegave in 't verschiep achten, wanneer wij onder diepe smart gebogen gaan. Onder de as van de droefenis zullen wij glimmende kolen van blijdschap vinden. Druk is de voorloper van Gods troonwachter, die uitgezonden wordt om ons aan te kondigen dat de Heere in de majesteit van Zijn genade Zich tot ons op weg bevindt.

Tot ons, evenals indertijd tot Israël, komt eerst het geluid van Egyptes wagens en raderen en het geschreeuw van hun voermensen en de neerdaling in de diepte van de zee; en dan later de naar alle zijden weerklinkende, onvergetelijke overwinningskreet. De woede van Farao en de duisternis van de nacht en de tocht door de Rode Zee moesten de weg banen voor Mirjams trommel en vreugdelied: *'Zingt de Heere, want Hij is hoog verheven; Hij heeft het paard met zijn ruiter in de zee gestort.'* Israël moet tichelstenen maken en er zelf het stro voor verzamelen, voordat Mozes komen zal. Indien ik een klein kind onder Israël was geweest, stel ik mij voor dat ik, wanneer vader de bittere kruiden op tafel zette, zou geweten hebben dat ergens het lam gebraden was en er ook op zou worden gezet. *'Met bittere kruiden zult u het eten'* - en wanneer dus de bittere kruiden er zijn, is de heerlijke dis aanstaande. Job wist het niet en hij kon het niet vermoeden, maar bij het licht van 't boek Job weten wij dat de voorbereiding om iemand tweemaal rijker te maken dan hij te voren was, is, hem alles te ontnemen wat hij heeft. Dikwijls is het, bij het bouw van een groot huis, de beste weg, het oude gebouw geheel te slopen. Het oude aan-, op- of bij-bouwen is vaak dure spaarzaamheid; het afbreken is beter. Evenzo geloof ik dat de tegenspoeden van de rechtvaardigen ten slotte in hun voordeel zijn, omdat er door wordt weggenomen wat grotere voorspoed in de weg zou staan. Tegenspoeden komen in rouwgewaad, maar voor het oog van het geloof dragen ze zilveren bazuinen en kondigen de nadering van grote genadegaven aan. Naar de rijkdom van Zijn barmhartigheid verlangt God Zijn kinderen te zegenen; druk is de voorbode van verblijding.

Een stap verder, en wij zien dat droefheid menigmaal blijdschap voorbereidt. Het zou niet buiten uw schade zijn, geliefde broeder, dat u zich bij de intrede van het leven in wereldlijke voorspoed verheugen mocht. De tegenspoeden in uw zaken hebben ten doel u de onbetrouwbaarheid van de aardse dingen te doen kennen, opdat u bij hun bezit niet in verzoeking zou komen ze tot uw afgoden te maken. Ik ben er van verzekerd, dat menigeen ten val is gebracht door spoedig tot aanzien en vermogen te geraken: waren ze eerst niet in achtung geweest en vertreden als het slijk van de straten, ze zouden later bestand geweest zijn om de zwaarste van alle verzoeken te doorstaan, namelijk eer bij de mensen; want *'gelijk de smeltkroes is voor het zilver en de oven voor het goud, alzo is een man naar zijn lof te proeven.'* u bent nog niet toebereid, geliefde broeders, om het gewicht van een hoge bovenbouw te dragen: eerst moet u uitgegraven en een diep fundament gelegd worden om een zware bouw te kunnen torsen. In het geestelijk leven siert God ons niet opeens met schitterende hoedanigheden. Maar diepe verootmoediging en gestadige vernedering bereiden de ondergrond, en dan later worden wij steen voor steen, als bij lagen van juwelen, opgebouwd tot een paleis ter woning van onze God. Verdrukkingen maken het huis voor vreugde geschikt. Tijdelijke druk is de voorbereiding voor het eeuwig hemelleven. Jezus is heengegaan om ons de hemel te bereiden. Maar Hij heeft Zijn kruis achtergelaten, opdat de Heilige Geest ons door de smarten van het kruis voor de hemel zou toebereiden. U kunt nooit tot de rust van het Paradijs ingaan, als u niet eerst de moeilijkheden van het pelgrimsleven hebt leren kennen. U kunt de rijkdom van de hemelse gelukzaligheid niet genieten, indien uw harten niet verruimd zijn door het verduren van wederwaardigheden. Laat ons niet vergeten, dat onze tegenheden een huis bouwen en een tafel aanrichten voor onze verheuging. Hebt u wel eens van een Romeinse zegetocht gelezen?

Hebt u ooit op de Via Sacra gestaan, die naar het Kapitoel voert? Als de feestdag was aangebroken, krioelde het volk langs de weg: het dak van elk huis was bezet, zelfs op de schoorstenen zaten mensen, terwijl langs de weg de overwinnaar reed, getrokken door witte paarden, onder trompetgeschal en de weergalmende toejuichingen van

duizenden. Welk een eer! Welk een roem! Rome's duizenden deden wat slechts in hun vermogen was om hun held te kronen. Maar aan dat luisterrijk uur was voor hem het leveren van menige slag vooraf gegaan. Zegepralen hebben strijd tot voorwaarde. De littekenen van de overwinnaar zijn zijn hoogste sieraad, zijn wonden zijn sterkste bewijzen van dapperheid. Omdat hij bedekt was met het stof en bezoedeld met het bloed van het slagveld, daarom werd hij verheven en bewees ieder hem eerbied. Zo moet het zijn in de tegenwoordige orde van de dingen; niemand kan de krans van de eer dragen tenzij hij er eerst om gekampt heeft.

Wij worden niet gekroond, tenzij wij wettig streeden,

Terwijl de zegepraal van ver ons tegenblonk.

De weg tot de kroon gaat over het kruis;

De palmtak prijkt niet in een trage hand.

Laat het mij nog eens zeggen, geliefde vrienden, daar is zulk een nauw verband tussen smart en vreugde, dat geen gelovige ooit droefheid leed, die geen verbinding in zich sloot. Ze is een ruwe schelp, maar als u wel toeziet zult u er een parel in vinden. Denkt niet dat ik met het leed spot, door te zeggen dat het de bolster van de vreugde is; ver van daar, ik wens de treurige te troosten door plechtig te verzekere dat in het zwarte omhulsel van de beproeving een kostbaar liefdeblijk van God geborgen is; houdt u daarvan verzekerd. In de aarden vaten van de bedruktheid vinden wij de schat van de gemeenschap met Christus. Wij vragen gemeenschap met Christus te hebben in Zijn lijden, en dat kunnen wij niet zonder zelf te lijden. Het strekt ons tot verbinding in onze smart, dat wij door lijden onze Heere gelijkvormig en naar Zijn beeld gevormd worden. Alleen al het bezit van deze troost is voldoende om alle lijden te verzachten.

Behalve dit gaat droefheid in het algemeen met een openbaring van de Heere in onze zwakheid gepaard. Ik heb menige vorm van geluk leren kennen, maar, over het geheel genomen, meen ik het er voor te moeten houden, dat het louterst en heerlijkst geluk is, ons in zwakheid aan Jezus' borst te laten vallen en te sterven in zijn leven. 'O, hoe zalig niets te wezen, werkelijk niets in eigen oog, neergezegen aan Zijn voeten.' Te zijn als een lelie die van haar stengel is afgebroken, en daarom door Zijn hand is opgeraapt. Dit is een onuitsprekelijk geluk. De liefde van de Heere tot Zijn armen en bedrukten is innig en teer. *'Hij draagt de lammetjes in zijn schoot.'* Gelukkige zwakheid, die zo in Jezus' hoede en onuitsprekelijke blijdschap wordt geleid! Hoe wens ik onder Gods vleugelen te schuilen, zoals een kieken onder de hen, om, terwijl ik mijzelf verlies, mij in God weer te vinden. Ik weet hij ervaring dat het zalig is, geen kracht meer te vinden tot lijden, en daarom moet ik mij geheel verliezen in Gods wil. Zeker is het, dat in elke verdrukking vertroosting verscholen liggen, evenals elke nacht zijn eigen sterren heeft. Ik ben er zeker van, geliefde broeders en zusters, dat u, die heden het meest de overledene betreurt, een blijdschap koestert die uw leed te boven gaat: het is een zware slag een vader te verliezen, maar het is groter vreugde, te weten dat uw vader niet wezenlijk weg is, maar in de hemelen overgezet. Het is zeer bedroevend, van een trouw broeder en medearbeider te scheiden, maar het is verblijvend, te weten dat hij tot de hemelse adelstand bevorderd is. Wij mogen met het oog op onze ontslapen vriend zeggen: *'Laat ons ook gaan, dat wij met hem sterven.'* Hij heeft iets bij ons voor: hij is ons vooruit: hij heeft eerder dan wij de Koning gezien in Zijn schoonheid. Hij, die ons dierbaar was, is ons vooruit gegaan. Inderdaad er zijn eersten die de laatsten zullen zijn. Onze hoop op het onzienlijke wordt versterkt door het heengaan van onze broederen. Door hen zien wij in de hemel meer om lief te hebben, uitgebreider broederschap tegemoet, en hebben daardoor nieuwe banden aan de eeuwigheid. Zei ik niet naar waarheid dat elke smart blijdschap insluit?

Nogmaals, de dag zal aanbreken, dat al de door God ons toegezonden droefheid zal

blijken een oorzaak van verbinding te zijn. Hoort dit! Door een wonderbare scheikunde, alleen bij 'de eeuwige, onsterfelijke, onzienlijke Koning' bekend, zullen onze verdrukkingen in vreugde worden omgezet. U ziet dat in uw eigen huis - ik haal dit aan omdat het de eigen beeldspraak van de Heere is: een vrouw, die haar verlossing tegemoet gaat, heeft droefheid omdat haar uur gekomen is. Maar weldra gedenkt ze de benauwdheid niet meer, om de blijdschap dat een mens ter wereld geboren is. Onze droefenissen en benauwdheden zijn groot, maar ze worden alle vergeten in de vreugde die er uit voortvloeien zal. Voor wij de hemel binnengaan zullen wij God voor de meeste van onze droefenissen danken, en wanneer wij eens in de heerlijkheid zijn ingegaan, zullen wij Hem voor alle danken. Misschien zullen in de hemel, onder alle dingen die onze verwondering en blijdschap wekken, de oven van de beproeving, de hamer en de vijl de voorkeur hebben. De droefheid zal de schoonste verzen aan de psalm van onze zaligheid leveren. Daarom vertroost elkander met deze woorden en bidt; *'Verblijd ons naar de dagen, in dewelke U ons gedrukt hebt, naar de jaren, in dewelke wij het kwaad gezien hebben.'* In elk geval zal de liefde van God voor ieder van ons de bestanddelen van een geheiligd leven naar de eis van de artsenebereiding in de juiste evenredigheid toewegen.

II. Volgt mij in het tweede gedeelte van mijn onderwerp, dat ik bij voorkeur praktisch wens te behandelen. De verlangde blijdschap kan aldus werden beschreven: ze is een bijzondere blijdschap. De Psalmist verlangt met viervoudige blijdschap; de eerste is blijdschap met het oog op Gods werk.

Merkt op: 'uw werk.' Daar is altijd iets opwekkends in Gods werk. Hebt u het nooit ondervonden? Mij dunkt dit moet wel zo zijn. Toen Mungo Park zich verblijdde over het weinig mos, dat hij in de woestijn vergaderde, was hij slechts verheugd zoals ieder van ons het zou geweest zijn. De bloemen in de tuin, de woeste schoonheden van het woud, de pluimstaarten langs de weg, zij zijn allen Gods werk en strekken daarom Gods kinderen tot vertroosting. De natuur is opwekkend; haar sterren stralen licht uit in onze harten; haar winden verdrijven onze somberheid; en haar golven stuiven ons gezondheid toe. De natuur is een koesterende pleegmoeder voor Gods kinderen, omdat zij, zoals zij zelf, het werk van de Heere is. Wanneer wij in diepe verslagenheid verkeren, vinden wij een weldadige verkwikking in de beschouwing van het handenwerk van onze Vader Die in de hemelen is. Zo is daarom het werk van Zijn voorzienigheid ons dikwijls tot vertroosting. Laat ons slechts zien op wat God voor de zijnen en voor onszelf gedaan heeft in vroeger jaren en wij zullen ons opgebeurd gevoelen. Zelfs, de bekommernis heeft, wanneer wij Gods werk in haar zien, haar verschrikking verloren. Een Perzisch edelman zag zich eens door soldaten omringd die hem trachtten gevangen te nemen; hij trok zijn zwaard en streed manmoedig, en zou ontkomen zijn, indien niet één van de bende gezegd had: 'De koning heeft ons uitgezonden om u tot hem te brengen.' Terstond stak hij zijn zwaard in de schede. Ja, wij kunnen strijden tegen wat wij een ongeluk noemen, maar wanneer wij inzien dat God het gedaan heeft, is onze strijd uit, want wij verlustigen en verheugen ons in wat de Heere doet, of, wanneer wij niet zover kunnen komen er ons in te verblijden, berusten wij toch in Zijn wil. Nee, wij willen ons niet koeren tegen Zijn wil, wat ons ook wedervaart, maar verlangen, onder alle beproevingen door, inniger met Hem te worden verenigd.

Broeders, de grote troost die deze gemeente bij het verlies van zo getrouwe dienaren behoeft, is dat ze Gods werk in haar midden mag verlevendigd en verheerlijkt zien. Indien maar de Heere onder ons zijn, en zondaren verlossen wil, indien Hij zijn gelovigen opbouwen en bevestigen wil én hun hulp wil verlenen om hun heilig

dienstwerk. te vervullen, dan zal dit onze sterkste vertroosting zijn: *'Laat uw werk aan uw knechten gezien worden.'* O, Heere, broederen zijn ons ontvallen, ze zijn naar het land van de schaduwen des doods getogen, wij zien hen niet meer, maar, wanneer wij maar uw hand onder ons mogen werkzaam zien, dan zullen wij niet mismooedig zijn. Wij betreuren het gemis van de arbeid van onze ontslapen broederen; maar wanneer wij uw werk mogen aanschouwen zullen wij niet moedeloos zijn. Mag de Heere u Zijn werk aan uw harten doen zien, geliefde broeders en zusters; mag Hij in het tot zich trekken van mensenzielen u Zijn werk doen zien in de gemeente, in de Zondagsschool, en allerwegen in de wereld; en u zult daarin een heerlijke balsem voor al uw wonden vinden.

De volgende vertroosting is mede zeer rijk, blijdschap met het oog op Gods openbaring aan onze kinderen. Zo onze God maar zijn heerlijkheid aan onze kinderen wil doen blijken, wat kunnen wij dan meer vragen? *'Ik heb geen grotere blijdschap dan deze, dat mijn kinderen in de waarheid wandelen.'* Geen beter troost kan er voor beroofde moeders zijn dan haar zoons en dochters bekeerd te zien. Wij treuren over onze ontslapenen; maar ik mag wel zeggen: *'Weent niet over de doden, bejammert hen niet'*, want daar is een veel groter smart, namelijk onze bekommering over degenen die achterblijven en nog dood zijn voor God. Hebt u ooit een aan elkaar geketende groep misdadigers op weg naar hun werk gezien? Ik hoop zulk een toneel nooit weer te aanschouwen. Denkt dat onder die misdadigers één van uw zoons was. Helaas, helaas, het was voor u beter nooit geboren te zijn geweest. Maar denkt nu aan dezulken die gekluisterd liggen in de ketenen van de zonde! Bevindt zich één van uw zoons of dochters in die boeien? O, dan, ik weet het zeker, bidt u de Heere u van die zware beproeving te verlossen, uw zoons of dochters uit de banden van de ongerechtigheid te bevrijden. Bidt vurig: 'o, Heere, laat Uw heerlijkheid als Verlosser gezien worden over mijn kinderen, en doe verder wat u wilt.' Hebt u ooit een gevangenis bezocht? Door de deur te gluren en daar een ter dood veroordeelde te zien zitten is genoeg om ons te doen ijzen. Denkt eens dat het uw zoon was! Of dat het uw broer was! Maar luistert: *'Wie niet gelooft is alrede veroordeeld.'* Staat ons toe, geliefde onbekeerde bloedverwanten, u te zeggen dat wij ons meer bedroeven over uw leven dan over onze geliefden die ontsliepen; verschrikkelijk is uw toestand, op dit eigen ogenblik in de cel van de veroordeelden te zitten, bewaard tot het vonnis van de dood, tenzij gadeloze ontferming u vrijmachtige vergeving waarborgt. Welk een vreselijk toneel opent een slagveld voor het oog! Als ik daar een man zie bloeden uit tal van wonden, rijst het hart mij in de keel en ik kan het gezicht niet uitstaan maar wat moet het zijn mensen te zien, ontwricht, verwrongen, wegkrimpnd in de uiterste angsten van de dood! Hoe ontzettend, te gaan langs hopen dode lichamen en bij elke schrede te struikelen over een menselijk lichaam! En wat is de natuurlijke dood nog, vergeleken met de geestelijke dood? Hoe verschrikkelijk, in een zelfde huis te wonen met bloedbetrekkingen, die dood zijn terwijl ze leven - dood voor God. Enkel de gedachte is al ontzettend. Indien God onze geestelijk doden ten leven wil doen komen, indien Hij leven schenken wil aan hen, *'die gerekend zijn onder degenen die in de kuil nederdalen'*, welk een troost zullen wij daarin vinden! Hebt u onlangs die vreselijke brand gezien? Hebt u gehoord van de brand in dat hotel, waarin zo velen logeerden, waarvan een menigte in de hoogste verdieping, en de vlammen hadden, het gehele gebouw aangetast, zodat velen er het leven bij verloren. Het moet verschrikkelijk zijn, mensen voor de bovenste ramen van een brandend huis te zien staan en buiten machte te wezen om hen te helpen. Maar wanneer uw kind daar stond, uw zoon, uw dochter, of uw man of uw vrouw, of iemand ook maar van uw bekenden, zou u er dubbele smart onder lijden, en uitroepen: 'Heere, doe met mij wat u wilt, maar red hun dierbaar

leven.' Bedenkt nu dat uw buiten God levende vrienden in dezelfde toestand verkeren, en wat groter genade kan God u bewijzen dan Zijn heerlijkheid over uw kinderen te doen zien in hun eeuwige verlossing?

Daarom vestig ik uw aandacht op die bede. Dat u die toch mag opzenden, en de Heere ze om Christus' wil spoedig mag verhoren: *'Laat uw heerlijkheid gezien worden over onze kinderen.'*

De derde vertroosting, welke Mozes hier beschrijft, is de blijdschap over bewezen liefelijkheid, - *'de liefelijkheid des Heeren, onzes God, zij over ons.'* Droefheid doet ons aangezicht betrekken en hult het lichaam in zak en as. Maar wanneer de Heere tot ons komt en ons met zijn liefelijkheid. toot, verdwijnen de rimpels van de droefheid spoedig. Broeders, welk een liefelijkheid is het, die de Heere schenkt, *'de liefelijkheid des Heeren, onzes Gods.'* Die liefelijkheid is de liefelijkheid van Zijn genade, want onze getrouwe God is de God aller genade. Wanneer de Heere ons doet weten dat wij de zijnen zijn, verheldert ons aangezicht. Wanneer Hij ons met Zijn leven en Zijn liefde vervult, stralen onze ogen en drukken al onze trekken blijde vrede uit.

Deze 'liefelijkheid' sluit heiligheid in. Want heiligheid is de liefelijkheid van God. Wanneer de Heilige Geest de liefelijkheid van de heiligheid in u werkt, zult u zich boven uw droefnissen verheffen. Wanneer deze gemeente door haar verliezen mag geheiligd worden, zullen wij winnen door onze verliezen.

Die liefelijkheid des Heeren betekent zeer zeker Zijn nabijheid. Zoals de zon aan alle dingen schoonheid bijzet, als doet het ook de nabijheid van God. Te weten dat Jezus met ons is, ons bewust te zijn dat Hij onze Helper is, ons te koesteren in Zijn liefde, dat Hij ons met Zijn macht nabij is, dat is de schoonheid, de liefelijkheid van de gelovigen. Hebben wij Christus in ons, Christus met ons, dan kunnen wij elke last van van droefheid dragen. Wij vermogen alles, en kunnen alle lijden dragen, wanneer de Heere met ons is.

De liefelijkheid zet aan de gelovige een aantrekkelijkheid in de ogen van de mensen bij; ze bespeuren dat wij bij Jezus geweest zijn en zien onze aangezichten glanzen als die van engelen. Het is iets groots, wanneer een Christen zo blijmoedig, als heilig, als hemels is, dat hij anderen tot Christus trekt en mensen zijn gezelschap zoeken omdat ze bemerken dat hij in het gezelschap van de gezegende Heiland is geweest. God schenke u dat voorrecht, en indien u het bezit, geliefde vriend, kunt u uw droefnissen vergeten: ze zijn in blijdschap verkeerd.

De laatste vertroosting, waarvan Mozes spreekt, is de blijdschap over de bevestiging van ons eigen werk: *'bevestig Gij het werk van onze handen over ons, ja het werk van onze handen, bevestig dat.'* Bemerkt u de wonderlijke samenvoeging in het vijftiende en het zeventiende vers? Daar is het: *'Laat uw werk aan uw knechten gezien worden'*; hier is het: *'Bevestig u het werk van onze handen over ons.'* Ik heb, helaas, godsdienstleraars, naar waarheid, horen zeggen dat de verlossing van de zondaar Gods werk is, maar, dat wij, als voegden ze op ruwe wijze er bij, het door onze prediking van het Evangelie als ons eigen werk voorstellen. Daarmee spraken ze een zware beschuldiging tegen ons uit, en wat ze zeiden is niet naar Gods hart. Anderen weer stellen de verlossing zozeer als van de mens voor, dat God er bij vergeten wordt. Geen van beide is zoals 't behoort: wij moeten beide samenvoegen: de gemeente op te bouwen en zielen voor Jezus te winnen is allereerst Gods werk, en voorts ons werk. Waarom moet een Christen werken om zielen te winnen? Antwoord: omdat God het in hem werkt zielen te winnen. Denkt aan de uitspraak van de Schrift: *'Want het is God die in u werkt, beide het willen en het werken naar zijn welbehagen.'* God werkt ten einde ons te doen werken; ons werk is de uitkomst van Zijn werk.

Ons werk is dikwijls een zeer krachtig middel tot onze vertroosting. Op het slagveld

van Gettysburg was verschrikkelijk gevochten en onder de gekwetsten lag een veldprediker, Eastman genaamd, die, doordat zijn paard op hem gevallen was, ernstig in de rug was gewond. De duistere akelige nacht brak aan, en terwijl hij daar onder hevige smart lag, onmachtig om zich op te richten, hoorde hij op een kleine afstand een stem, die riep: 'o, God!' Zijn belangstelling werd opgewekt en hij wentelde zich om en om door plassen bloed, tussen de doden door, totdat hij de stervende man bereikte en naast hem lag, sprekende over Jezus en Zijn vrije genade. De man ontsliep in de hope van de zaligheid, en pas toen hij de geest had gegeven, kwamen twee soldaten Eastman zeggen dat een weinig verder een kapitein stervende op het veld lag en ze uitgezonden waren om hem te halen, en zo werd hij onder folterende pijn weggedragen om het werk van de barmhartigheid te doen, en terwijl de nacht verstreek sprak hij tot menige stervende over de Heiland. Kon hij sterker opbeuring hebben genoten in zijn lijden? Ik geloof het niet. Wel geloof ik dat het iets verschrikkelijks is, op de rug te liggen zonder iets anders te doen te hebben dan te kreunen en te kermen. Maar onder al zijn smarten en pijnen te worden weggedragen om aan stervenden de genade van God te verkondigen, maakt de pijn van een gewonde rug uitstaanbaar. Zo is het als u een vriend verliest of uw welvaart geknakt wordt of u zwaarmoedig bent: dan zult u de meesten troost vinden door God te dienen met al uw macht.

De tekst bidt in betrekking tot uw werk dat het voorspoedig mag zijn: *'bevestig Gij het werk van onze handen over ons.'* O, hoe blijmoedig zullen wij zijn, wanneer God ons voorspoedig wil maken in ons werk voor Hem. Op één van de dagen van de vorige week werd ik zeer opgebeurd uit diepe droefenis door de mededeling dat hier de vorige zondagmorgen een kapitein geweest was, op wie het Woord zo diepe indruk gemaakt had, dat hij de Zaligmaker gevonden had, en nu dit feit op één van de avondbidstonden had medegedeeld en voor zichzelf had gebeden dat Hij bij het geloof in zijn God bewaard mocht blijven. Dat is goed. Wij zien niet altijd ons zaad zo spoedig opwassen als dit. De lucht is in deze dagen betrokken, over alles hangt de nevel van de droefenis, en zo is het zaad, onder tranen gezaaid, spoedig in blijdschap gemaaid. Is dit niet iets troostrijks? Laat ons God bidden ons meer daarvan te beschikken, opdat onze arbeid voorspoedig mag zijn in bekeringen.

Voorts bidden wij dat Zijn werk mag bevestigd worden - dat is de hoofdzaak. Ik zie de toekomst van deze gemeente met biddende, hopen de vreze tegemoet. Ik ben niet oud, allermintst hoogbejaard, maar ik ben geenszins wat ik in mijn eerste dagen was en mistrouw de influisteringen dat het spoedig verminderen zal. Eens zei een gevierd predikant dat nadat een prediker voor een tijdje op een plaats gewerkt heeft, al de moed, al de ernst, al de ijver, die nieuwe ondernemingen kenmerkt, wegslinken en het dan het best is de gemeente te ontbinden en weer te beginnen onder een nieuwe leider. Dit mag een praktisch denkbeeld schijnen, maar ik zie het geenszins zo in noch beveel het mijzelf als gezond en waar aan. Wanneer een gemeente het werk van een mens is, hangt ze van een mens af; en wanneer hij sterft, is het beste wat wij doen kunnen haar te laten verdwijnen. Maar ik wens op deze plaats, door Gods hand, een gemeente te zien opgebouwd, die blijft voortbestaan tot de komst van de Heere. Hoewel geliefden, die pilaren schenen te zijn, werden weggenomen, zal de Heere andere pilaren vinden; en hoewel er van deze dagen hier en daar bressen gevallen zijn in Sions muur, zal toch de muur weer geheeld worden en geen enkele breuk overblijven. Wanneer wij dit mogen zien gebeuren, zullen wij overvloedig getroost worden. *'Bevestig u het werk van onze handen over ons, ja, het werk van onze handen bevestig dat.'* Wij behoren tot een bevestigde gemeente; bevestigd niet door mensen maar bevestigd door de Heere. Deze gemeente zal bloeien wanneer u en ik tot onze rust zullen zijn ingegaan. Intussen

blijf ik u opwekken haar belangen diep ter harte te nemen en alles te doen wat u kunt om haar wasdom te bevorderen. Maakt haar meer en meer tot een voorbeeld van wat een gemeente van Christus behoort te zijn. Ik wens dat de waarheid die ik gepredikt heb, in de grond mag bevestigd worden. Men zegt dat het Calvinisme tegenwoordig zeer afneemt; het kan zijn. Maar mij komt het voor dat zijn leer van de vrijmachtige genade veel verder verbreid is dan ooit te voren en allengs alle Evangelieprediking doortrekt. Indien 't waar is, dat de leer van de vrije genade tegenwoordig in minachting is, hopen wij toch nog lang genoeg te leven om haar weer boven te zien drijven of, als niet, dat wij dan toch zulk een getuigenis zullen achterlaten dat in volgende jaren het Evangelie van Gods genade door duizenden zal gelezen worden.

Voor het tegenwoordige roep ik u aller vriendelijke hulp in, voor de gemeente zelf. Onze stichtingen getuigen van uw ijver, uw offerwilligheid en aanhoudend gebed. Maar vergeet het oude huis, de moeder van al deze inrichtingen, niet. De gemeente zelf heeft behoefte aan uw liefde, aan uw gebeden, aan uw hulp, aan uw steun. Ik zeg dit tot u, mijn geliefde vrienden, die lang met mij geweest bent - wees wat u in het begin was; wees aan elkaar gehecht en even ijverig als u was toen u een jeugdig prediker had om u te leiden en u Hem lief had en hielp om in de dienst van de Heere werkzaam te zijn. Bijna dertig jaar achtereen is de Heere ons nabij geweest; laat ons van nu af weer beginnen en hopen de dertig jaren, van zegen te bereiken, en wanneer de Heere ons dit vergunt, dat wij er dan nog twintig aan mogen toegevoegd zien en het tot een halve eeuw van voorspoed brengen. Wie weet! Alleen laat ons zorgvuldig toezien op het tegenwoordige en waken dat niets vermindert. Laat elk van ons zich beijveren de heilige zaak in goede staat te houden. God wil Zijn werk over ons bevestigen van dag tot dag, en dit moet onze troost zijn. Houdt alle dingen in de best mogelijke gang. Bidt de Heilige Geest dat Hij ons met Zijn macht omgorde. Behartigt alle heilige arbeid zorgvuldig en ondersteunt elke zaak door uw offervaardigheid. Niemand hebbe aansporing nodig, maar ieder van onze vrage: wat kan ik doen om de gemeente te doen strekken tot verheerlijking van God? Dit geloof ik, is de weg tot gemeentelijke welstand. God wil Sion bouwen, God zal al haar verwoeste plaatsen weder opbouwen. Maar ieder van ons moet een welgevallen hebben in haar stenen en medelijden met haar gruis. Sluit uw gelederen! Laat geen open plaatsen! Laat ieder maar vast bij zijn nevenman zijn aangesloten, en dan voorwaarts. Vooruit tot volkomener toewijding en vaster vertrouwen op God. Vooruit tot groter genade en hoger heiligheid; dan zullen wij onze tranen afwissen en groot maken de naam van onze Heere; en Hij zal van ons gedenken en door een volheid van zegen ons vergoedt wat wij verloren hebben. Een zegen is in aantocht! Bereidt er u op voor! Amen.

11. EEN PREEK VOOR JONGE MENSEN

'Och HEERE, zekerlijk ik ben Uw knecht, ik ben Uw knecht, een zoon Uwer dienstmaagd; Gij hebt mijn banden losgemaakt.' Psalm 116: 16.

Ik ben benieuwd geweest, of ik naar waarheid zou kunnen zeggen, dat ik deze avond als een jongeling tot jonge mensen spreken zou. Dat is het juist, wat ik wenste, maar ben ik het? U bent, zie ik, grotendeels jonge mensen. Maar ik weet niet of ik wel een jongeling ben. Ik voor mij heb dienaangaande twee meningen. Soms voel ik mij zeer oud. Als ik in de spiegel zie, en bemerk dat mijn haar grijs geworden is op mijn hoofd, denk ik dat ik geen jongeling zijn kan; wanneer ik vermoeid ben van mijn werk en door ziekte gekweld word, ben ik er zeker van dat mijn jaren geklommen zijn. Maar wanneer ik van mijn ziekte hersteld ben, voel ik mij toch weer jong, en wanneer mijn opgeruimdheid en vrolijkheid terugkeren, hoop ik half dat ik nog een jongeling ben. Ik moet mij echter niet misleiden, want als ik aan het rekenen ga en alles samenneem, beken ik dat, indien jonkheid een vereiste is voor het lidmaatschap van de Christelijke vereniging van jonge mensen, ik niet verwachten kan er in te worden opgenomen. Ik ben nu twee en vijftig jaar en ik ben grootvader, en denk dus dat ik mijzelf geen jongeling kan noemen. Goed; ik wil mij niet groot houden en aanspraak maken op wat ik niet ben; evenmin wil ik voorwenden, dat ik geheel in uw levensstaat verkeer. Oud echter ben ik niet. Ik houd het er voor, dat ik juist op het midden van mijn levensweg sta, en als man op de middag van 't leven, mag ik het hedenavond wagen u, die aan het begin staat, enig onderricht en bestuur te geven. Zelf heb ik in vroeger jaren een weinig raad ontvangen en die geduldig aangehoord. Iedereen heeft mij geraden. Ik moet ootmoedig bekennen, dat ik al hun raad niet opgevolgd heb; anders stond ik niet hier. Maar nu meen ik, dat het mijn beurt is en wil ik zien of ik u niet een kleine raad kan geven; en die raad, zoals hij is, zal aan mijn eigen ondervinding ontleend zijn. Ik nodig u niet uit, hem blindelings op te volgen, want ik heb al erkend, dat ik zelf mij niet altijd aan ieders raad gehouden heb. Alleen vraag ik gehoor: vergader het goede, dat ik zeg, in uw vaten en werpt het kwade weg. Voordat het zover gekomen is, dat ik in 't geheel niet jong meer ben, zal ik trachten te spreken tot hen, die vroeger mijn kameraden waren; voor ik de hand reik aan de oude mensen en om een plaatsje onder hen vraag, zal ik enige woorden te richten tot degenen, die op het toneel komen, om onze plaats in te nemen.

Ik kan in de eerste plaats naar waarheid verklaren, dat ik thans wens uit te spreken, dat hier iedereen, die de Heere nog niet dient, ten minste daartoe begeerte mag gevoelen, en dat zeer velen thans op deze eigen plaats dienstknechten van onze grote Heere en Meester mogen worden. Waarom niet? Mij zou het driewerf verblijden en ze zouden driewerf gelukkig zijn, wanneer dit het geval mocht zijn. Daartoe heb ik een tekst genomen, die ik voor mijzelf even oprecht kan uitspreken als de psalmist: *'Och Heere! zekerlijk ik ben uw knecht, een zoon Uwer dienstmaagd; U hebt mijn banden losgemaakt.'*

I. Ik begin dan, geliefde jonge mensen, met u de dienst van God aan te bevelen. Ik wenste, dat u die aanvaardde en daarom beveel ik hem u aan.

Wanneer een jongmens het leven gaat intreden, is hij geneigd tot iemand, die ouder is, te zeggen: 'In dit beroep zou ik wel lust hebben, maar is het goed? u bent er zoveel jaren in geweest, hoe vindt u het?' Hij zoekt de raad van een vriend, die hem er alles

van zeggen kan. Sommigen zullen zeggen, dat hun beroep in verval is, en dat er niets in te doen valt. Anderen zullen verklaren, dat hun beroep zeer lastig is, en dat, indien ze er van afkomen konden, ze het doen zouden; terwijl een ander van zijn werk zal zeggen: 'Och, ik heb het heel goed bevonden. Ik kan niets anders dan goeds zeggen van de brug, die mij overgedragen heeft. Ik heb mijn levensonderhoud kunnen verdienen, en ik raad u aan het te beproeven.'

Ik kom hier thans met het doel, om mijn eigen ondervinding mede te delen, en daarom wens ik van de dienst van de Heere te zeggen, dat het mij nooit berouwd heeft er te zijn ingetreden. Zeker zou ik in de zes en dertig jaren, sedert ik Christus' livrei aantrok en Zijn dienstknecht werd, op de één of andere tijd ontdekt hebben wat er verkeerd in was, indien er in Jezus' dienst iets kwaads geweest was. Op deze of gene dag moest ik bevonden hebben, dat er een misvatting in was en dat ik in een begoocheling verkeerd had. Maar dit is nooit gebeurd. Over veel dingen, die ik gedaan heb, heb ik berouw gehad, maar nooit heb ik betreurd dat ik mijn hart aan Christus heb gegeven en een dienstknecht van de Heere geworden ben. In tijden van grote druk - en veel heb ik er gekend - heb ik voor veel dingen gevreesd, maar nooit heb ik enige twijfel gevoed aangaande de goedheid van mijn Meester, de waarheid van Zijn leer of de uitnemendheid van Zijn dienst; evenmin heb ik de wens gevoeld, om terug te keren naar de dienst van de satan en van de zonde. Let wel dat als wij het land, waaruit wij gekomen zijn, niet uit onze gedachten hadden kunnen zetten, wij dikwijls de gelegenheid hadden gehad, om terug te keren. Door allerlei verzoeken ben ik aangevochten en dikwijls hebben verleidende stemmen getracht mij op de rotsen te lokken, maar nooit, nooit heb ik, sedert de dag dat ik mij in Christus' dienst begaf, tot mijzelf gezegd: 'Het spijt mij, dat ik een Christen ben; het verdriet mij de Heere te dienen.' Ik meen dat ik dus in oprechtheid, van harte, bij eigen ondervinding, u de dienst kan aanbevelen, waarin ik mij zo goed heb bevonden. Ik ben een vrij slechte dienstknecht geweest, maar nooit heeft een dienstknecht zulk een liefderijke Meester of zulk een heerlijke dienst gehad.

Er is bovendien iets, waardoor u de overtuiging zult bekomen, dat naar mijn oordeel de dienst van God hoogst begeerlijk is; het verblijdt mij grotelijks, dat ik mijn kinderen in dezelfde dienst zie. Wanneer iemand een beroep slecht vindt, zult u hem er zijn zonen niet voor zien opleiden. Welnu, de hoogste begeerte van mijn hart voor mijn zonen was, dat ze dienstknechten van God mochten worden. Ik heb nooit grootheid of rijkdom voor hen gewenst, maar wel dat ze hun jonge harten aan Jezus wilden geven. Daarvoor heb ik van ganser harte gebeden.

Het was één van de gelukkigste avonden van mijn leven, toen ik hen doopte in de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest, op de belijdenis van hun geloof; en nu, terwijl ik tot u spreek, predikt één van hen in Nieuw-Zeeland en een ander te Greenwich; en mijn hart is verheugd, dat het Evangelie, dat de vader predikt, ook door de zonen wordt gepredikt. Als de dienst van mijn Heere hard geweest was, zou ik tot de knapen gezegd hebben: 'Begeeft er u niet in. God is een harde Meester, Die maait waar Hij niet gezaaid heeft; ik heb mij blindelings in Zijn dienst begeven, maar u, wacht u daarvoor!' Ik heb het tegenovergestelde gedaan, en heb u aldus gijzelaars gegeven in mijn zonen voor mijn oprechte liefde voor mijn Meester en Heere; dringend, zonder voorbehoud, beveel ik u de dienst van de Heere Jezus Christus aan. Want wanneer u die dienst aanvaardt, zult u wensen dat uw zonen en dochters er zich in begeven, en zal het uw hoogste wens zijn, dat tot in lengte van dagen uw gehele huis God mag vrezen en dienen.

Ik wens hieraan nog dit als een persoonlijk getuigenis toe te voegen: zó heerlijk is de dienst van God, dat ik er in zou willen sterven! Wanneer ik door ongesteldheid buiten

staat was om te prediken, heb ik mijn pen opgenomen om te schrijven en er genot in gevonden, boeken voor Jezus te maken; en als mijn hand de pen niet kon besturen, verlangde ik om tot deze of gene over mijn Meester te spreken, en trachtte ik dat te doen.

Ik herinner mij, dat men David Brainerd, toen hij zeer ziek was en niet voor de Indianen prediken kon, in bed vond opzitten en een kleine Indiaanse jongen de letters leren, opdat hij de Bijbel zou kunnen lezen; en toen zei hij: 'Wanneer als ik God op de ene wijze niet dienen kan, doe ik het op de andere. Nimmer zal ik in deze heerlijke dienst achterblijven.' Ik voor mij heb hetzelfde besluit genomen en daarin ligt werkelijk geen verdienste, want de dienst aan mijn God is een genot. Het is een groot genoegen, iets te doen te hebben voor onze grote Vader en Vriend, en uit volle liefde daartoe beveel ik u tot uw eigen welzijn de dienst van God aan.

Ik stel hem mij nu voor uit de volgende oogpunten, en beveel u hem om vier redenen aan:

1. God te dienen is de redelijkste zaak ter wereld. Hij is het, Die u gemaakt heeft: zou u uw Schepper niet dienen? Hij is het, Die u het leven onderhoudt: zou u dit dan niet tot Zijn eer besteden? Wanneer u, mijn hoorders, een koe of een hond had, hoe lang zou u haar of hem houden, als u er geen dienst van had? Stelt dat het een hond was, en dat hij niet naar u toe kwam, maar iedereen naliep en nooit notitie nam van u - nooit of nimmer u erkende als zijn meester, zou u dan zulk een dier niet spoedig moe worden? Wie van u zou een toestel maken of een machine uitdenken, wanneer hij niet hoopte, dat ze hem van enige dienst zou zijn? Welnu, God heeft u gemaakt, en een wonderbaar mechanisme is het lichaam en een wonderlijk iets is de ziel; en zult u Hem niet gehoorzamen met uw lichaam en aan Hem denken met uw geest? Aldus klaagt Jehovah zelf: *'Hoort, gij hemelen! en neem ter ore, gij aarde! want de Heere spreekt: Ik heb kinderen groot gemaakt en verhoogd, maar ze hebben tegen Mij overtreden. Een os kent zijn bezitter, en een ezel de krib zijns heren. Maar Israël heeft geen kennis, mijn volk verstaat niet.'*

Een twintig jaar geleefd te hebben zonder God is een vreselijke roof; hoe hebt u dat kunnen bestaan? Dertig of veertig jaren geleefd te hebben en nooit enige eerbied te hebben bewezen aan Hem, Die de adem in uw neusgaten gegeven heeft, zonder welke u allang als een walgelijk lijk in het graf zou gelegen hebben, is een schreeuwde onrechtvaardigheid; hoe durft u daarin volharden? Dat u zo lang geleefd, en daarbij God zo dikwijls beledigd hebt; dat u Hem hebt weersproken; dat u Zijn dag ontheiligd hebt; dat u Zijn Schrift hebt veronachtzaamd; dat u de Zoon van Zijn liefde de rug toegekeerd hebt - is dat niet genoeg? Zult u met zulk een boos gedrag niet ophouden? Zie, er zijn mensen, die niet verdragen kunnen, dat ze vijf minuten getart worden, ja geen vijf seconden. Dadelijk komen ze van woorden tot daden; dikwijls zelfs slaan ze de woorden geheel over. Maar hier wordt God twintig jaar lang zonder ophouden getart - dertig, veertig, vijftig jaar achter elkaar; en toch draagt Hij ons met lankmoedigheid. Is het geen tijd, dat wij Hem onze redelijke dienst aanbieden? Als Hij ons gemaakt heeft, als Hij ons verlost heeft, als Hij ons in het leven onderhouden heeft, is het niet meer dan Hem toekomt, wanneer wij Hem dienen.

2. En laat mij vervolgens opmerken, dat het de eervolste dienst is, die ooit bestaan kan.

Hebt u gezegd: *'Heere, ik ben Uw knecht'*? Ik zie een lichtgeest als een straal van de hemel komen en in mijn verbeelding is hij hier aanwezig. Daar staat hij, een levende vlam. Hij is een serafijn, die van de troon komt, en wat zegt hij? *'O, Heere, ik ben uw*

knecht. 'Verheugt het u niet, dat u in zulk een gezelschap komt? Wanneer cherubijnen en serafijnen het een eer rekenen knechten van God te zijn, wie van ons zal dit dan een geringe dienst achten? Een vorst, een keizer is, wanneer hij een zondaar is voor God, slechts een koksjongen in de keuken, vergeleken bij de ware edelman, die de Heere dient in armoede en moeite. Dit is de hoogste soort van dienst onder de hemel; de roem van een hoveling kan die niet evenaren. Bidders van *de orde van de kousenband*, of wie u wilt, verliezen hun glorie, vergeleken bij de man, die God Zijn knecht noemen zal op de dag van de verschijning van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus. U bent in hoog gezelschap, jonge vriend, wanneer u een knecht van God bent.

3. En laat mij vervolgens ook opmerken, dat deze dienst vol weldadigheid is. Als ik mij een beroep moest kiezen, zou ik mijn tijd en mijn krachten aan zulk één wijden, die niemand kwaad en veel goed deed. Zo zou ik liever geen handel in wapens drijven - zeker niet in de vervloekte drank. Ik zou liever van gebrek omkomen, dan mijn brood verdienen met het verkopen daarvan of van iets anders, dat mijn medemensen zou verlagen en vernederen beneden het peil van de redeloze dieren. Het is naar mijn mening een grote zaak, wanneer een jonge man een roeping kan volgen, waarin hij nuttig kan zijn voor zichzelf en tegelijker tijd voor anderen. Het is schoon, te handelen gelijk sommigen, die niet rijk geworden zijn door de tranen van arme naaisters of door het loon te beknibbelen van de winkelbediende achter de toonbank, maar die anderen met zich opgewerkt hebben; die, terwijl zijzelf vooruitgingen, ook hen, die in hun dienst waren, vooruit gebracht hebben. Dit is iets, dat waard is dat men er in de lagere sfeer van dingen zijn leven aan wijdt. Maar wie een knecht van God wordt, doet niets dan goed, want er is in de dienst van God niets dat iemand schaden kan. De dienst van de Heere is enkel goedheid. Hij is goed voor uzelf en goed voor uw medemensen. Want wát vraagt God in Zijn dienst, dan dat wij Hem zullen liefhebben met geheel ons hart en onze naaste als onszelf? Wie dat doet, dient God werkelijk door de hulp van Zijn Geest, en is ook de mensen tot grote zegen. Ik zeg, het is een hoogst weldadig werk en daarom beveel ik het u aan - omdat het redelijk, omdat het eervol en omdat het weldadig is.

4. En er is nog iets. Het is het voordeligste werk onder de hemel. 'Niet altijd, tegenwoordig', zegt wellicht iemand. Toch durf ik zeggen: 'Altijd, tegenwoordig.' God te dienen is nu voordelig. Hoe zo? Zeker niet in een geldelijk opzicht, maar in een veel beter opzicht. Een gerust geweten is beter dan goud, en te weten dat men goed doet is aangener dan te weten, dat men rijk of beroemd wordt. Hebben niet sommigen van ons lang genoeg geleefd, om te weten, dat de meeste van de dingen van deze wereld zijn als het schuim op de beker, dat men veel beter doet weg te blazen, dan te behouden?

De grootste blijdschap in het leven is ongetwijfeld, dat men in het reine is met zichzelf, met zijn naaste, met zijn God. En wie in het reine komt met God - wat heeft hij meer, nodig? Voor al wat hij in de zaak van God lijdt, wordt hij betaald door zijn eigen zielevrede. Er was eens in Zwitserland een martelaar, die barrevoets op de takkenbossen stond, en op 't punt was, levend verbrand te worden - wat zeker geen aangenaam vooruitzicht voor hem was. Hij wendde zich tot de overheidspersoon, die op de voltrekking van zijn vonnis het toezicht had, en vroeg die om bij hem te komen. Hij zei: 'Wilt u uw hand eens op mijn hart leggen? Ik zal zo straks door het vuur sterven. Leg uw hand op mijn hart. Wanneer het sneller slaat dan gewoonlijk, geloof dan mijn godsdienst niet.' De magistraat legde, zelf met een kloppend hart, zijn hand

op de borst van de martelaar, en bemerkte dat hij even kalm was, alsof hij naar bed ging in plaats van naar de vlammen. Dit is een grote zaak. In uw binnenste die kleine bloem te dragen, die zielsrust heet, en de juweel van de vrede van het hart in uw borst te hebben. Dat is de hemel op aarde: godzaligheid is een groot gewin voor die ze bezit. Maar luister. Ik geloof dat al wat wij in deze wereld verkrijgen kunnen, nietig is, omdat wij het moeten verlaten, of het na een zeer korte tijd ons moet verlaten. Ik spreek nu tot een vergadering van jonge mensen. Jonge mensen - maar in welk een korte tijd zullen, indien u leven blijft, uw haren vergrijsd zijn door de ouderdom! Na welk een kort tijdsverloop zullen allen, die nu hier bijeen zijn vergaderd, vergaderd zijn in het graf! Hoe kort is het leven! Hoe snel gaat de tijd! Hoe ouder wij worden, hoe sneller de jaren vervliegen. Alleen datgene is waard dat ik het bezit, wat ik voor eeuwig bezitten kan. Alleen dat is waard dat ik er naar streef, wat de dood mij niet uit de hand kan rukken. Het hoogste loon van een dienstknecht van God te zijn, is het hiernamaals; en wanneer u, jonge mensen, God dient en hier om Christus' wil verdrukking moest lijden, kunt u die *'lichte verdrukkingen, die haast voorbijgaan'*, achten, en geloven dat ze geheel onwaardig zijn om te worden vergeleken bij de heerlijkheid, die geopenbaard zal worden. Want er is een opstanding uit de dood; er is een toekomstig oordeel; er is een eeuwig leven; er is een hemel van onuitsprekelijke luister; er is een plaats in die hemel voor ieder van ons, die ware dienstknechten van de levende God worden.

Ik meen iemand te horen zeggen: 'Maar ik wil geen knecht zijn.' Daar kunt u niet buiten, mijn vriend, daar kunt u niet buiten. U moet iemands dienstknecht zijn. 'Dan wil ik mijzelf dienen', zegt hier iemand. Vergeef mij, mijn goede heer, wanneer ik u in 't oor fluister, dat, als u uzelf dient, u een dwaas zult dienen. De man die een dienstknecht van zichzelf is - hoort deze uitspraak: de man die een dienstknecht van zichzelf is, is de slaaf van een slaaf; en ik kan mij niet voorstellen, dat er voor iemand een vernederender toestand bestaat, dan de slaaf van een slaaf te zijn. Voorzeker zult u iemand dienen. U zult ook dán ketens dragen, wanneer u de meester dient, welke de meeste mensen kiezen.

Zie deze stad eens - deze stad vol vrije mensen; kennen de meesten van hen de ware vrijheid? Zie deze stad, vol vrijdenkers. Bestaat er iemand die zó gekluisterd is in zijn denken als de man, die zichzelf vrijdenker noemt? Is er iemand zó bijgelovig als de man, die de Bijbel niet geloven wil? Hij verzwelgt zelf duizend pond moeilijkheden, en maakt er toch ons een verwijt van, dat wij er een ons van verduwen. Hij heeft veel meer van een zekere soort van geloof nodig dan wij, want de twijfelzucht heeft moeilijker vraagstukken dan het geloof. En zie de losbol eens, die leeft voor zijn lusten, welk een slavernij is zijn bestaan. *'Bij wie is wee? bij wie de roodheid van de ogen?'* dan bij de slaaf van de sterke drank? Bij wie is verrotting van de beenderen dan bij de slaaf van zijn hartstochten? Is er één ellendige, die ooit gezocht heeft in de Spaanse galeien, of één slaaf onder de zon, die half zulk een slaaf is als hij, die deze avond geleid zal worden door zijn lusten, gelijk een os naar de slachter; die zijn eigen oordeel, ja de verwoesting van zijn lichaam tegemoet snelt, doordat hij zichzelf maakt tot een slaaf van zijn eigen hartstochten? Als ik een slaaf moet zijn, wil ik een slaaf zijn van een Turk of van een wilde, maar niet van mijzelf, want dat ware de diepste afgrond van verlaging. Men moet iemands dienaar zijn, zonder dat kan men niet door de wereld komen, en wanneer men de knecht van zichzelf is, zal men een vreselijke slavernij te torsen hebben. *'Kiest u heden wie u dienen zult'*, want dienen moet u.

Elk mens heeft een taak te vervullen, hetzij hij een lid van de Eerste Kamer of een armlastige, een miljonair of een bedelaar is. Koningen en koninginnen hebben dikwijls de zwaarste diensten van allen. Hoe hoger de mensen klimmen, hoe meer ze

hun medemensen moeten dienen. U moet dienen. O, dat u in de dienst van uw God wilde treden!

Er is daar gelegenheid. Andere plaatsen zijn vol. Honderden jonge mensen gaan van de ene werkplaats naar de andere, en zoeken een middel om hun levensonderhoud te verdienen; ik betreur dat ze dikwijls tevergeefs aankloppen. Sommigen van u lopen zich de schoenen van de voeten, om werk te krijgen; hoe wenste ik, dat u de betrekking vond die u zoekt! Maar in de dienst van God is plaats, en Hij is bereid u op te nemen. En laat mij u zeggen, dat, als u in Zijn dienst treedt, u dat tot steun zal zijn in alles wat u in dit leven te doen hebt. Men zegt dat een Christen een dwaas is. O, u hoogmoedige tegenstanders, hoewel wij niet hetzelfde tot u zeggen, zouden wij het wellicht met recht kunnen denken. Ik heb veel mensen gezien, die in Jezus geloofden, en die men zeer gevaarlijk zou gedaan hebben als dwazen te behandelen, want weldra zou hij, die hen op deze wijze bejegende, bemerkt hebben dat hij een grote vergissing begaan had. Het zijn niet altijd dwazen, die zo genoemd worden; dikwijls zijn diegenen het, die zulke namen gebruiken. Ik heb gaarne, dat een Christen in alle opzichten veel beter is, omdat hij een Christen is. Hij moet een beter dienaar en een beter meester zijn. Hij moet een beter handelaar en een beter werkman zijn. Er is voorzeker geen dichter, wiens muziek die van de dichter van het heiligdom te boven gaat: Milton staat nog alleen. Er is geen schilder die beter moet schilderen, dan hij die tracht, met zijn penseel de gedenkwaardige tonelen onsterfelijk te maken, waarin grote daden verricht werden. Datgene wat u thans goed doen kunt, zou u beter doen wanneer u een dienstknecht van God werd.

Ik wenste u dus de dienst van mijn Meester met al mijn hart aan te bevelen. Zijn er hier sommigen, die er zich in willen begeven? zo ja, dan heb ik een tweede punt, waar ik mij zeer kortelijk bij wil bepalen. Ik hef de vlag omhoog en nodig u uit, er u omheen te scharen, maar mij eerst geduldig aan te horen.

II. Mijn tweede woord is een woord van waarschuwing. David heeft gezegd: *'Och Heere, zekerlijk, ik ben Uw knecht.'* *'Zekerlijk.'* Mijn woord van waarschuwing is: Als u Gods knecht wordt, word dan naar waarheid Gods knecht. God laat Zich niet bespotten. Het is de vloek van onze kerken dat wij er zo veel in hebben die niets dan naamchristenen zijn. Het is de plaag van deze eeuw, dat zoveel Christus' livrei aantrekken en toch nooit een hand voor Hem uitsteken.

O, als u God dient, laat het u dan ernst zijn! Wanneer iemand de duivel dient, laat hij hem dienen. Maar wanneer hij God dient, laat hij God dienen. Menige mensen dienen zeer ijverig hun zaken, maar niet hun God.

Er was, jaren geleden, een broeder die gewoon was bij de bidstonden altijd met zachte stem te bidden alsof hij geen longen meer had. Zelden kon men verstaan wat hij zei, en wanneer men luisterde en zich sterk inspande, was er nog niets te horen. Ik dacht dat die broeder een slechte stem had, en verzocht hem daarom nooit meer om te bidden. Maar toen ik op zekere dag zijn winkel eens binnenkwam, hoorde ik hem op gebiedende toon zeggen: 'Jan, haal die vijftigponder even.' - 'Ei', dacht ik, 'dat is de stem die hij in zijn zaken heeft, maar wanneer hij in de dienst van God komt, is dat zachte piepen al wat hij doen kan.' Lacht daar maar om, mijne heren! Lacht daar maar om! Dat verdient het. Maar is er niet veel van zulke huichelarij in de wereld? God moet de kaarskorsten van het leven van de mensen hebben, en ze werpen die neer alsof ze alles waren wat God waard was. Maar de wereld - die moet al de krachten van hun bestaan hebben in de bloem van hun leven. God heeft geen dienstknechten in naam nodig; niet tot hen richt ik heden mijn uitnodiging in Zijn Naam. *'Och Heere! zekerlijk ik ben uw knecht'*, zei David; en wie niet werkelijk Gods dienstknecht wil

zijn, moet het in 't geheel niet willen wezen. Wanneer u Gods dienstknecht wilt zijn, bereken dan de kosten. U moet alle anderen verlaten. *'Gij kunt niet God dienen en de mammon.'* U kunt niet Christus dienen en Belial. Hij behoort God niet, die niet God alleen toebehoort.

U moet dus voor geheel uw leven in Gods dienst treden; niet soms Gods knecht zijn en soms niet - nu en dan. Hebt u nooit gehoord van het kind, aan hetwelk de wijkbezoeker vroeg: 'Is uw vader een Christen?' Het kind antwoordde: 'Ja mijnheer, mijn vader is een Christen, maar nu doet hij er niet veel aan.'

O, hoeveel Christenen van die soort zijn er niet! ze belijden dat ze Christenen zijn, maar ze doen er niet veel naar. Wanneer u een dienstknecht van God wordt, moet u elke dag en de gehele dag voor immer zijn dienstknecht zijn.

'Leer mij, o, God van zaligheden,
Mijn leven in Uw dienst besteden:
'k Zal eeuwig dan Uw dienstknecht zijn,
'k Behoor dan U en U bent mijn',

moet een trouwverklaring zijn, die door geheel het leven heen bewaarheid moet worden. En wanneer u een knecht van God wordt moet u afstand doen van elke bekende zonde. U kunt niet één hand aan Christus geven, en de andere aan satan. U moet uw liefste zonden laten varen. De zonde, die u zoet is, moet u bitter worden. Als zonden zoals rechterhanden of rechterogen zijn, moeten ze afgehouden of uitgetrokken worden, en u moet Christus geheel volgen, en Hem uw hele hart en ziel en kracht geven. Want wanneer het zó niet is, kunt u Zijn discipel niet zijn. Tot hiertoe mijn waarschuwing.

III. Ik zal u nu raad te geven omtrent een duidelijke belijdenis, wanneer u een dienstknecht van Christus wordt. *'Ik ben uw knecht'*, zegt David, en daarop herhaalt hij het: *'Ik ben uw knecht.'*

Welnu, ik zou willen dat elke jongeling hier die een Christen is, daarvan blijk gaf door een openlijke erkenning van zijn discipelschap. Ik bedoel dat er niemand onder ons behoorde te zijn die de Heere Jezus Christus volgt op een onbeduidende, laffe, onbepaalde, twijfelachtige wijze. Velen hebben de gewoonte aangenomen om te proberen Christenen te zijn en er nimmer iets van te zeggen. Maar dat is verachtelijk. Maar u, ware dienaren van Christus, spoor ik aan, er rond voor uit te komen en u er nooit voor te schamen, want zo ooit een ronde belijdenis nodig was, is ze het nu. U mag al niet op de brandstapel verbrand worden omdat u zegt dat u een Christen bent, maar ik geloof dat de oude vijandschap tegen Christus niet verdwenen is, en ook nu nog zal een ware gelovige geroepen zijn het kruis op te nemen. In veel huizen van Londen zal een jongeling door de spitsroeden moeten lopen wanneer het bekend is dat hij een Christen is. Loop dan door de spitsroeden! U hebt daartoe een eervolle gelegenheid. Het is een grote zaak, wanneer men om Christus' wil smaadheid lijden mag, en u behoort het een heerlijk voorrecht te achten dat u niet alleen waardig gekeurd bent om in de Heere Jezus Christus te geloven, maar ook om te lijden om Zijntwil.

In deze tijd misschien meer dan ooit heeft de wereld mensen nodig, die vaststaan in hun keuze. Overal schijnt men te menen, dat een ieder geloven kan wat hij wil, of niets kan geloven, en doen wat hij wil, of niets doen, en dat het ten slotte hetzelfde is of men een ongelovige of een gelovige is. Maar dat is niet zo. Het is voor de besliste dienstknecht van Christus tijd om op zijn stuk te staan en te zeggen: 'Ik geloofde; daarom heb ik gesproken. Ik ben een Christen, en terwijl ik u uw persoonlijke vrijheid

laat in uw genegenheden, wil ik de mijne hebben, en van die vrijheid gebruik maken door openlijk en zonder voorbehoud aan de zijde van Christus te staan, en aan de zijde van wat rein, en matig, en rechtvaardig, en waar, en goed is.'

Komt dit Christus niet toe? O, wanneer Hij Zich nooit voor ons geschaamd heeft, behoren wij ons nooit voor Hem te schamen. Wanneer de Heere van het leven en van de heerlijkheid zich vernederde, om voor ons te sterven, zonden wij ons dan kunnen vernederen, zelfs wanneer wij in het slijk of in het graf daalden? Voorzeker, onze gezegende Heere verdient dat Hij door helden gevolgd wordt. Ieder die in de tegenwoordigheid van de kruisdragende Jezus is, moet gevoelen, dat Zijn kruis op te nemen en Christus te volgen, de eenvoudigste en natuurlijkste zaak is die bestaan kan, en moet in Gods kracht het besluit nemen dat hij dit doen zal, en voort zal gaan de Heere te gehoorzamen, al werd hij door de gehele wereld daarover bespot. Laat mij zeggen dat het wel bezien het gemakkelijkste is wat men doen kan; vergeleken met schipperen is het de eenvoudigheid zelf. Ik heb veel jonge Christenen gekend die in Londen gekomen zijn met het besluit dat ze God dienen zouden als ze konden, maar dat ze het stil zouden houden, en die beproefden tersluiks Christenen te zijn. Maar het is hun mislukt. Wanneer u een oprecht Christen bent, zal het zo zeker bekend worden als u leeft.

Als u naar Mitcham gaat wanneer de lavendel rijp is, kunt u al uw vensters sluiten, maar u zult zien dat de geur van de lavendel in uw huis zal binnendringen. Het Christendom heeft een geur aan zich, die zich naar buiten verspreidt, zodat allen in huis vragen zullen: 'Wat is dat?' Boze spotters zullen fluisteren dat u 'een Christelijk jongmens' bent, en wanneer u er in het eerst niet voor bent uitgekomen, zal het u later zeer moeilijk vallen. Begint wanneer u wilt beginnen, jonge mensen. Verbergt uw vlag niet en tracht niet onder valse kleuren te varen, want zowel het goede als het kwade zal in dat geval tegen u zijn. U zult van de ene plaats naar de andere gejaagd worden, wanneer de honden zien dat u de vlucht wilt nemen; u zult de jagers een zeldzame jacht verschaffen wanneer u aan 't lopen gaat. Kom openlijk voor de zaak uit en laat hun het beste of het slechtste doen wat ze willen. Leidt een geheel en al onberispelijk leven, en andere jonge mensen zullen weten wat u bent. Ze zullen spoedig weten met wie ze te doen hebben, en u, als u standvastig blijft, alleen laten; en, als ze dit niet doen, bezit u nog lijdzaamheid. Wanneer ze voortgaan u te vervolgen, zoveel te erger voor hen; wat u betreft, u zult hen door uw rustig, heilig leven doen gevoelen dat het hard is de verzenen tegen de prikkels te slaan.

Maar hoe het zij, treedt zonder omzien moedig vooruit. Sommigen van u, jonge mensen, zijn als ratten achter de wand: u wilt 's nachts wel eens te voorschijn komen om de kruimels op de vloer op te eten, maar dadelijk keert u weer terug: ik bedoel dat u wel in godsdienstige samenkomsten wilt komen als het in uw werkplaats niet bekend is, maar u zou niet willen dat de mensen u van een waarachtige godsdienstige zin verdacht hielden. Behoren oprechte Christenen zó te doen? Nee; trek uw livrei aan. 'Maar er is mij niets aan gelegen mij bij een kerkgenootschap aan te sluiten.'

Wel mogelijk, maar weet u niet dat het gepast en natuurlijk is dat een soldaat in tijd van oorlog montering draagt? In het eerst waren Olivier Cromwels zwaarddragers geheel willekeurig gekleed, maar in de verbinding met de cavaliers gebeurde het soms dat een zwaarddrager bij vergissing neergeveld werd door het zwaard van één van zijn eigen broeders, en daarom zei de generaal: 'U allen moet ronde rokken dragen. Wij moeten onze eigen mensen van de vijand kunnen onderscheiden.' Wat Cromwell zei, meende hij, en ze moesten in ronde rokken opkomen, want men had bevonden dat het in de oorlog van groot gewicht is dat de soldaten aan de ene of andere montering te herkennen zijn.

Welnu, u die Christenen bent, vertoont u niet alsof u zich schaamde voor de dienst aan Zijn Majesteit. Trek uw ronde rokken aan: ik bedoel, toont dat u besliste Christenen bent. Sluit u aan bij een vereniging van Christenen, en laat duidelijk zien dat u Christenen bent. Hoe kunnen de zaken van het huis van de Heere worden uitgericht, wanneer ieder op zichzelf langs een zijweg naar de hemel gaat? Treed onbevreesd op. Wanneer iemand een Christen bespotten wil, kom dan voorwaarts en zeg: 'Lach mij vrij uit. Als er iemand is, die een ander wil beschimpen, en hem een huichelaar, een fijne of een kwezelaar wil noemen, hij kome op! Hier ben ik!' Als u dit één keer gedaan hebt, en rond voor de zaak bent uitgekomen, zult u het de gemakkelijkste zaak ter wereld vinden, om Christus' smaadheid te lijden.

En o, bedenkt, jonge mensen, dat wanneer u voor Christus smaad hebt te dragen, een beloning u wacht. Mag ik u een gelijkenis verhalen? Er was eens een koningszoon die incognito op reis ging, en hij reisde in een afgelegen land, maar daar werd hij slecht behandeld, en om zijn taal en zijn voorkomen zetten de mensen van het land hem aan de schandpaal, oudtijds de plaats van de publieke onttering. Daar zetten ze hem, en het grauw verzamelde zich om hem heen en wierp allerlei vuil en afval op hem. Deze onbekende prins moest dus wel in verachting komen en tot aller uitvaagsel gemaakt worden. Maar er was onder hen één man die de prins liefhad die hem herkende en besloot bij hem te blijven. Hij ging naar de schandpaal en stond aan zijn zijde, en reinigde het gelaat van de prins met zijn zakdoek, en zo dikwijls 't hem mogelijk was, ging hij in de richting van de modder en het vuil staan, opdat dit hem treffen en de prins niet bereiken zou. Jaren gingen voorbij en het gebeurde dat de prins in al zijn heerlijkheid in zijn koninkrijk terug was, en de hovelingen stonden rondom de troon. Deze man, die in zijn eigen land arm geweest was, werd opgeroepen om aan het hof te verschijnen, en toen hij aan het paleis kwam, zag de prins hem en zei tot zijn kamerheren: 'Gaat een weinig ter zijde en maakt plaats voor deze man: hij heeft zich aan mijn zijde gesteld, toen ik mishandeld en gesmaad werd, en nu zal hij bij mij zijn in mijn glorie en een hoofd onder de mensen zijn.' Kent u de geschiedenis niet, hoe onze dierbare Heere Jezus nederdaalde op aarde en veel dingen leed, en hoe Hij door de mensen veracht en verworpen werd? Behoort u, jongelingen, tot degenen die zijn verwond aangezicht reinigen en zijn schande delen, en de Nazarener ter zijde staan zouden in allen smaad en verachting? Behoort u tot dezulken? Dan zal er een dag komen dat de grote Vader op de troon u zien zal en zeggen: 'Laat door, u engelen! Gaat ter zijde, u serafijnen en cherubijnen! Maakt plaats voor deze man. Hij was Mijn Zoon nabij in Zijn vernedering, en hij zal nu bij Hem zijn in Zijn heerlijkheid.' Zult u dat eerbewijs ontvangen? Niet dan wanneer u bereid bent het merkteken van Christus te gaan dragen en te zeggen: 'Ik ben Zijn dienstknecht en volgeling van heden af tot het einde van mijn leven!' God sterke u daartoe! o, Heilige Geest, breng er thans veel jonge mensen toe, dat ze het kruis op hun schouderen nemen!

IV. En nu, wanneer ik u niet vermoei, besluit ik met diegenen van u, die dienstknechten van God bent, geluk te wensen met hun bevrijding, want dat is het laatste deel van de tekst. *'Zekerlijk ik ben Uw knecht, ik ben Uw knecht, een zoon Uwer dienstmaagd; U hebt mijn banden losgemaakt.'*

O, hoe heerlijk is dit losmaken van de banden. Bent u nooit in banden geweest? Hebt u nooit de banden van de schuld gevoeld? Geloof u in Christus, dan zijn die banden losgemaakt, want uw zonde is u vergeven om Christus' wil, en u bent van het oordeel bevrijd. O, zult u Hem niet liefhebben, Die uw banden heeft losgemaakt? Bent U, geliefde vriend, ooit in de banden van de vertwijfeling en van de wanhoop geweest ter oorzaak van uw zonden? Hebt u ooit zuchtend neergezeten omdat u dacht dat er geen

verlossing voor u was? En is de Heere Jezus Christus u verschenen als uw gekruiste Zaligmaker? En hebt u in Hem geloofd, en gevoeld dat de banden van de vertwijfeling braken? Een gelukkige dag voor u! Ik zelf weet het wel. O, zult u Hem dan niet volgen, Die uw banden los heeft gemaakt? Nu u bevrijd bent van de banden van de schuld en van de wanhoop, bent u ook verlost van de macht van de zonde. De neigingen die over u heersten zijn nu teniet gedaan. De begeerlijkheden die u verlokten zijn nu gedood, en u bent vrij. Zult u niet wensen voortaan aan Christus verbonden te zijn omdat Hij uw banden geslaakt heeft?

Ik ken mensen in deze wereld die er veel over praten kunnen dat ze vrij zijn, maar die ondanks hun pochen op vrijheid altijd in ketenen zijn. Daar is iemand die ik ken, voor wie de duivel een walgelijk mengsel bereidt; voor mij is 't althans walgelijk; en hij zegt: 'Drink daar een maatje van'; en hij drinkt. 'Neem er nog één', zegt de duivel; en zijn hoofd begint te duizelen en hij staat geheel in vuur. 'Drink', zegt de duivel, en hij laat het door zijn keel lopen, want hij is in boeien. Ik ken een ander die, tegen zijn beter gevoel in, zich schuldig maakt aan een zonde, die hij weet dat een zonde is en dat ze schadelijk voor hem is. Toch gaat hij er goedsmoeds mee voort en benadeelt zichzelf al meer en meer. De duivel leidt hem uit en om, en hij zegt dat hij hem niet weerstaan kan. Hij is een slaaf in de ergste zin.

O, zalig is hij die tot de Heiland van harte zeggen kan: 'Gij hebt mijn banden losgemaakt: geen boze gewoonte beheerst mij, geen hartstocht regeert over mij, geen begeerlijkheid boeit mij!' Mijn jonge vriend, wanneer u kunt opstaan en zeggen: 'Ik ben bevrijd van mijzelf: ik ben niet langer een slaaf van de zonde!' dan bent u een gelukkig mens, en kunt u wel voor eeuwig Gods dienstknecht zijn!

Welk een zegen is het, van de banden van de mensenvrees bevrijd te zijn. Sommige jonge mensen durven hun ziel hun eigendom niet noemen uit vrees voor hun patroon. Nog veel meer durven niet uit vrees voor de jonge mensen in hun omgeving. O, ze durven niet te doen wat goed is! Arme kindertjes als ze zijn, moeten ze verlof vragen om een geweten te hebben! Als ze iets zullen gaan doen, zeggen ze altijd: 'Wat zal die en die er van denken?' Stoort een oprecht man zich aan wat de wereld over hem denkt? Is hij daar niet boven verheven? Is hij nog een slaaf? 'Gaat uw gang', zegt de man, die een hart heeft; 'denkt wat u wilt en zegt wat u wilt. Wanneer ik God dien, ben ik geen knecht van u; door uw oordeel zal ik niet vallen, evenmin als uw lof mij zal verheffen.' Wees er even afkerig van als ik, om aan een ander verlof te vragen wat u mag denken, wat u mag geloven, wat u mag doen! Liever wilde ik sterven! Wanneer God er een mens toe brengt, dat hij zichzelf kent en zijn knecht wordt, bevrijdt Hij hem van die lafhartige ondeugd, van die vrees voor een sterfelijk mens.

Eveneens verlost Hij hem van al de regelen en gebruiken van de wereld. Wanneer u, jonge mensen, u in zaken begeeft, zal men u zeggen, dat u zó en zó, doen moet, omdat dat een handelsgebruik is. 'Wat', zegt u, 'dat is liegen!' Men zal u zeggen dat het eigenlijk geen liegen is, omdat uw klanten de listen kennen en zeer goed begrijpen, dat honderd betekent tachtig, en dat met een artikel van de beste kwaliteit bedoeld wordt één van middelmatige hoedanigheid. Ik heb wel gehoord, dat de helft van de handel in Londen bedriegerij onder de één of andere vorm is, als men met de handelsgebruiken geen rekening houdt. Als het waar is, dat daarmee rekening wordt gehouden, dan zou men even goed eerlijk te werk kunnen gaan en dusdoende evenveel verdienen. Toch geloven de mensen wezenlijk, dat ze moeten doen wat anderen gedaan hebben en dat ze anders ten achter zullen geraken. Slaven, lijfeigenen, die ze zijn! - Wees eerlijk! Wie niet eerlijk durft zijn, is niet vrij. Zal ik mijn gedachten niet uitspreken! Zal ik niet handelen naar de inspraak van mijn gedachten? Kan ik dat niet, dan kan ik niet met David zeggen: '*Gij hebt mijn banden losgemaakt.*'

En, ten slotte, hoe heerlijk is het, wanneer God ons bevrijdt van de vrees voor de dood! *'Gij hebt mijn banden losgemaakt.'* Wat zal er u aan, gelegen liggen, jongeling, wanneer u een knecht van God wordt door het geloof in Jezus Christus, of u leeft of sterft? Sterft u vroeg, zoveel te eerder bent u in de hemel. Leeft u lang, zoveel te langer kunt u uw God op aarde dienen. Geef uw hart aan Christus. Vertrouw uw zaligheid aan die dierbare handen toe, die voor zondaren doorboord werden. Word op deze wijze Gods knecht en in uw behoeften zal voorzien worden, want Zijn kinderen zal niets ontbreken. U zult worden geleid, bestuurd, onderwezen, en bereid voor de hemel; en op een schone dag zal een geleide hemelse geesten het een eer rekenen, uw blijde ziel naar Gods troon te mogen opvoeren.

Wie wil nu een dienstknecht van de Allerhoogste zijn? Ik wens altijd, wanneer mijn preken geëindigd zijn, dat ik ze nog eens over kon preken, omdat ik het niet goed genoeg gedaan heb. Maar ik preek met dit ene doel, dat ik uw hart treffen mag. Het zou mij geen knip met de vingers waard zijn, een redenaar te wezen of mij in schone volzinnen uit te drukken. Ik wil zó de waarheid voordragen, dat de één of andere jongeling zegt: 'Ik wil God dienen.'

Ik herinner mij jonge mensen, die tegelijk met mij het leven intraden, die thans - ik wil niet zeggen wat - zijn. o, Ik herinner mij, dat hun namen werden genoemd als voorbeelden; ze waren zulke goede jonge mensen en ze waren pas naar Londen gegaan. Ja, en nu zijn zij, als ze niet in de gevangenis zijn, in het armhuis. Dat gebeurde alles op deze wijze: de jongeman liet zijn moeder thuis weten wat zondags de tekst was geweest, en toch was hij in 't geheel geen preek gaan horen. Hij was naar 't één of ander vermaak geweest, om een prettige dag door te brengen; waar hij ook heenging, hij had Gods huis verzuimd; en weldra kwamen er kleine fouten in zijn rekeningen voor - heel kleine fouten. Maar die man kon zich niet verbeteren, nu hij eens zijn karakter verloren had. Er was een ander. Er waren geen fouten in zijn rekeningen, maar zijn leven was los. Spoedig werd hij ziek, wie kan het verwonderen? Wanneer men met scherpe werktuigen omgaat, kan men zich licht snijden. Het duurde niet lang, of hij stierf; en men zei - ik vrees dat het waar was - dat hij door zijn slechte levenswijze zichzelf vermoord had. En zo doen er duizenden hier in Londen.

O, wanneer U, jongeling in de bloei van uw leven, een dienstknecht van God wordt, zal u dit niet overkomen. U mag dan niet rijk, niet beroemd, niet groot zijn, maar u hebt zulke dingen niet nodig. Het zijn heel dikwijls vergulde ijdelheden. Maar een man te zijn - in de volheid van zijn kracht; vrij te zijn en ieder ander ter wereld in 't gelaat te durven zien, en de waarheid te spreken, en het goede te doen; een man te zijn, die God in het aangezicht kan zien, omdat Christus hem met Zijn heerlijke gerechtigheid bekleed heeft - dat is de eerezucht, die ik in de geest van iedere jongeling wilde doen ontgloeien; en ik bid God, dat die vlam in zijn leven mag blijven voortbranden door de kracht van de Heilige Geest.

Komt dan, broeders, buigt uw hoofden en zegt: 'Wij willen dienaren van de levende Gods zijn, van nu aan en voor eeuwig.' Dat geve God, om Jezus' wille. Amen, ja amen.

12. HET AFSCHEIDSWOORD VAN DE BRUIDEGOM

'O gij bewoonster der hoven! de metgezellen merken op uw stem; doe ze Mij horen.'
Hooglied 8: 13.

Het Hooglied is bijna ten einde; de bruid en de Bruidegom zijn aan hun laatste vers gekomen, en staan op het punt voor een wijle te scheiden. Ze spreken hun afscheidsgroet uit en de Bruidegom zegt tot Zijn liefste: *'o gij bewoonster der hoven! de metgezellen merken op uw stem; doe ze Mij horen.'* In andere woorden: Als Ik ver van u verwijderd ben, vervul dan deze hof met Mijn naam, en gedenk Mij in uw hart.

Dadelijk antwoordt zij, en het is haar laatste woord vóór hij wederkomt: *'Kom haastelijk, mijn liefste! en wees u gelijk een ree, of gelijk een welp der herten op de bergen van de specerijen.'*

Deze afscheidswoord van de Liefste zijn Zijn verkoren bruid zeer dierbaar.

Aan iemands laatste woorden wordt altijd aandacht gewijd: de laatste woorden van hen, die ons innig liefhadden, worden op hoge prijs gesteld; de laatste woorden van Hem, Die ons tot de dood toe liefhad, verdienen een onsterfelijke gedachtenis.

De laatste woorden van de Heere in dit lied doen mij denken aan de last, die de Meester aan Zijn discipelen gaf vóór Hij opgenomen werd, toen Hij zei: *'Gaat heen in de gehele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen.'* En toen Hij hen met opgeheven handen zegenende, steeg Hij op in de heerlijkheid, en *'een wolk nam Hem weg van hun ogen.'*

Straks zult u zien waarom ik dit zeg, en een treffende overeenkomst ontdekken tussen die last in verband met de hemelvaart en de besproken afscheidswoord, waarin de geestelijke Salomo tot Zijn bruid Sulammith zegt: *'o, gij bewoonster der hoven! de metgezellen merken op uw stem; doe ze Mij horen.'*

I. Wij zullen thans, zonder meer ter inleiding, tot onze tekst overgaan en merken er in de eerste plaats een aangewezen verblijfplaats in op. De Bruidegom zegt tot Zijn bruid: *'o, gij bewoonster der hoven.'* Dit is het geheimzinnige woord van de Heere van de gemeente tot Zijn uitverkorene. Hij noemt ze *'bewoonster der hoven.'* Dus, geliefde hoorders, worden wij, die tot de gemeente van God behoren, hier thans aangesproken met de woorden: *'O, gij bewoonster der hoven.'*

Deze naam wordt aan de gelovigen hier op aarde gegeven, ten eerste ter onderscheiding van de Heere Zelf.

Hij Die wij liefhebben woont in de elpenbenen paleizen waarin ze Hem verblijden: Hij is opgevaren naar de troon van Zijn Vader troon en heeft deze hoven hier omlaag verlaten. Hij kwam voor een tijdje naar beneden om Zijn hof in oenschouw te nemen, om te zien of de wijngaarden bloeiden en om leliën bijeen te garen. Maar Hij is nu teruggekeerd naar Zijn Vader en onze Vader. Hij besproeide de grond van Zijn hof met Zijn bloedig zweet in Gethsémané en deed hem vrucht dragen ten leven, doordat Hijzelf neergelegd werd in het graf van Arimathea.

Maar al deze nederige arbeid is nu ten einde. Hij woont niet in de hoven met Zijn lichamelijke tegenwoordigheid; Zijn verblijfplaats is op de troon. Jezus heeft ons niet met Zich opgenomen; op een andere tijd zal Hij komen om dat te doen. Maar nu laat Hij ons blijven te midden van de zaden en bloemen en groenende planten om het werk van de Koning te doen totdat Hij wederkomt. Hij kwam als bezoeker hier op aarde en Zijn bezoek kostte Hem veel. Maar Hij is teruggegaan naar de plaats vanwaar Hij

kwam, nadat Hij het werk, dat Zijn Vader Hem gaf, voleindigd had. Onze levenstaak is niet voleindigd, en daarom moeten wij een tijdlang hier beneden vertoeven en worden aangeduid als bewoners van de hoven.

Het is goed dat wij hier zijn, evenals het goed is dat Hij hier niet is. Gods glorie moet uitgewerkt worden door ons verblijf hier beneden, anders zou Hij ons allang weggenomen hebben. Hij zei tot Zijn Vader: *'Ik bid niet, dat U hen uit de wereld wegneemt, maar dat U hen bewaart van de boze.'* Hijzelf is een bewoner van de paleizen, want daar kan Hij het best de eeuwige liefdeplannen volbrengen. Maar Zijn gemeente is de bewoonster der hoven, want daar volvoert ze het best de besluiten van de Allerhoogste. Hier moet ze een tijdlang verblijven totdat de gehele wil van de Heere in haar en door haar zal vervuld zijn, en dan zal ze ook worden opgenomen, en met haar Heere boven wonen. De titel wordt ter onderscheiding gegeven, en duidt het verschil aan tussen de toestand van de gemeente en die van haar Heere.

Vervolgens wordt hij gegeven ter verbinding. Ze woont in de hoven, die lustplaatsen zijn.

Er was een tijd dat u en ik versmachtten in de wildernis en van uit een woeste landstreek zuchtten tot God. Wij vertrouwden op mensen en stelden vlees tot onze arm, en waren toen zoals de heide in de wildernis, die het niet gevoelt wanneer het goede komt. Alles om ons heen was de woestijn van deze wereld, een huilende wildernis van gevaar en nood en wanorde. Wij zeiden van de wereld, als het beste wat er van te zeggen viel: *'Ijdelheid der ijdelheden; alles is ijdelheid.'*

Herinnert u zich hoe u omzwierf, rust zoekende en ze niet vindende? Uw weg was het pad van de duisternis dat naar de dood voert. Toen was u arm en, nooddruftig, en zocht water, en het was er niet, en uw tong kleefde van dorst aan uw gehemelte. Toen kwam de Heere Die u kocht en Hij zocht u en bracht u in de hoven van Zijn liefde, waar Hij u verzadigde uit de stroom van het water des levens en u vervulde met de vruchten van Zijn Geest, en nu woont u in een goed land: *'Jacobs oog zal zijn op een land van koren en most; ja zijn hemel zal van dauw druipen.'* Uw deel is met de heiligen van de Heere, ja met Hemzelf; en wat kan een beter deel zijn? Is het niet als de hof van de Heere? U woont waar de grote Landman Zijn zorgen aan u besteedt en een welbehagen in u heeft. U woont waar de oneindige kennis en teerheid en wijsheid van God zich openbaren in het kweken van de planten, die Zijn eigen rechterhand geplant heeft; u woont in de gemeente van God, die regelmatig is aangelegd en omheind, en door de hemelse macht wordt bewaakt; en zeer juist wordt dus van u gezegd dat u woont in de hoven.

Weest dankbaar, het is een lustplaats voor u; waakt op en zingt, want de snoeren zijn u in liefelijke plaatsen gevallen. Gelijk Adam in de hof van Eden gesteld werd tot zijn eigen geluk, als bent u in de hof van de gemeente geplaatst tot uw heil. Het is geen volmaakt paradijs van de gelukzaligheid, maar het heeft veel punten van gelijkenis met het paradijs: want God Zelf wandelt er in, de rivier van God besproeit het, en de boom des levens wordt er niet bewaakt door het vlammend zwaard. Staat er niet geschreven: *'Ik, de Heere, behoedt die, alle ogenblik zal Ik hem bevochtigen: opdat de vijand hem niet bezoekt, zal Ik hem bewaren nacht en dag?'*

Ziet, geliefden, hoewel u van uw Heere onderscheiden bent doordat u hier bent terwijl Hij daar is, toch bent u tot deelgenoten van zijn vreugde gemaakt en niet zoals zij, die gebannen zijn in een vreemd land om in verlatenheid te sterven. De lust van de Heere is in Zijn volk, en u bent gesteld om u ook daarin te verlustigen: de verhevenen van de aarde, in wie al uw blijdschap is, zijn bestemd tot deelgenoten van uw verblijf.

De titel moet tevens dienen tot gebruik, zowel als ter verblijding.

Adam werd niet in de hof gesteld om niets te doen dan langs zijn paden te wandelen

en zijn bloemen te bewonderen en zijn vruchten te eten, maar hij was daar gesteld om de hof te bewaren en te bebouwen. Er was genoeg te doen om te verhinderen dat hij ledig lopen zou bij gebrek aan bezigheid. Zijn arbeid was niet zwaar genoeg om hem het zweet van zijn voorhoofd te doen wissen, want dat vond zijn oorzaak in de vloek: *'In het zweet uws aanschijns zult u uw brood eten'*, maar toch mocht hij niet lui zijn, want dat zou een nog erger vloek kunnen geweest zijn. Zelfs voor een volmaakte mens zou voortdurende ledigheid geen zegen zijn. Het is zelfs voor een niet gevallen schepsel dringend nodig, dat het werk te doen heeft - gepast en eervol werk, aangezien het verricht wordt door een schepsel voor de grote Weldoener Die het geschapen heeft.

Zo wij onze dagelijkse arbeid niet te vervullen hadden, zou rust roest worden en uitspanning weldra zedenbederf voortbrengen. U en ik zijn in de hof geplaatst omdat er voor ons werk is te doen, dat anderen tot heil zal zijn en ook onszelf. Sommigen moeten de brede bijl ter hand nemen en krachtige hoornen van dwaling neervellen; anderen, die zwakker zijn, kunnen met een kinderlijke hand de ranken van een klimopplant leiden of een zaadkorreltje in de bodem werpen. De één kan planten en de ander besproeien; de één kan zaaien en de ander de vruchten vergaderen. De één kan het onkruid uitwieden en de ander in het werk van de wijngaard, ons hier laten blijven om het te doen.

Onze Heere en Heiland Jezus zou geen enkele heilige buiten de hemel laten, wanneer Zijn verblijf in deze lage oorden niet noodzakelijk was om de hoven van onkruid te zuiveren en de specerijbedden te verzorgen.

Zou Hij Zijn geliefden de palmtak en de kroon onthouden, indien het niet beter voor hen was dat ze het snoeimes en de spade hanteerden? Een schoolboek om kleine kinderen te onderwijzen kan voor een tijd meer tot ons waarachtig heil zijn dan een gouden harp. De bladzijden van de Schrift te doorzoeken om Gods volk te leren, kan ons van meer nut zijn dan het gezang van de serafijnen te horen.

Ik zeg, de liefde van de Meester voor de zijnen, die Hem dringt tot het gebed *'Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die U Mij gegeven hebt; opdat ze Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen'*, zou allang allen die met Zijn bloed gekocht zijn hebben opgetrokken in de hemel waar Hijzelf is, wanneer het niet vaststond dat de oneindige wijsheid het beter had geoordeeld dat ze in het vlees blijven zouden.

'U bent het licht der wereld, u bent het zout der aarde': zullen het licht en het zout eensklaps weggenomen worden? u bent als een dauw van de Heere in dit droge en dorstige land; zou u ineens verdwijnen? Broeders, hebt u bemerkt wat u in deze hoven te doen hebt? Zusters, hebt u ingezien voor welke planten u zorg hebt te dragen? Zo niet, waakt dan op en laat geen ogenblik voorbijgaan voordat u uw taak en uw plaats ontdekt hebt. Ga tot Hem Die de Heere is van alle oprechte dienstknechten en zegt tot Hem: *'Toon mij wat u wilt dat ik doen zal. Wijs mij, bid ik U, de plaats aan, waar ik U kan dienen.'*

Zou u willen dat naar waarheid van u gezegd werd, dat u een boze en luie dienstknecht bent? Zal er gezegd worden dat u de hoven bewoond hebt en het gras voor uw voeten hebt laten opgroeien, en geduld hebt dat de doornen en distelen vermeerderden totdat uw land werd als de wijngaard van de luie dienstknecht, waarop gewezen werd als een schande en tot waarschuwing voor allen die voorbijgingen? *'O, gij bewoonster der hoven!'* De titel duidt een voortdurend en toenemend gebruik aan.

Geliefden, hij betekent ook duurzaamheid.

Ik ken veel Christenen die niet bemerken dat ze in de hoven wonen. Ze houden verblijf in de één of andere stad of dorp waar het Evangelie gepredikt wordt, maar niet

in de openbaring van de Geest en in kracht. In sommige godsdienstoefeningen is geen leven of kracht, geen zalving of geur. De mensen, die bij zulk een preek aanwezig zijn, zijn koud van hart en dof van geest; de bidstonden worden vergeten; de gemeenschap der heiligen is weldra uitgestorven, en er heerst een algemene doodheid in Christelijk betoon.

Geloof mij, het is ontzettend wanneer Christenen opzien tegen hun zondagen, en daarvan zijn mij gevallen bekend. Wanneer u zes dagen in de week geroepen bent tot moeitevolle arbeid, hebt u op de zondag goede geestelijke spijs nodig, en wanneer u die krijgt, vindt u daarin een heerlijke schadeloosstelling en verkwikking. Is het geen hemels genot op de één dag van de rust stil neer te zitten en gevoed te worden met de keur van de tarwe?

Ik heb mensen gekend die in staat waren geduldig grote beproevingen te dragen - persoonlijke, lichamelijke, geldelijke en dergelijke - doordat ze terugzagen op de één zondagsviering en vooruitzagen op de komende. Ze zeiden in het uur van de benauwdheid: 'Geduld, mijn hart; de dag des Heeren nadert, wanneer ik drinken en mijn ellende vergeten zal. Ik zal gaan neerzitten in de gemeente van God, en ik zal gemeenschap hebben met de Vader en met de Zoon en mijn ziel zal zich in vettigheid verlustigen totdat ik de Heere loof met blijde lippen.'

Maar hoe droevig is het, tegen de zondag op te zien en te morren: 'Ik zal aanstaande zondag niets meer hebben dan verleden zondag: niets dan een droge wijsgerige verhandeling of een hoop kinderspeelgoed en vuurwerk van redenaarstalent of weer hetzelfde doffe geprevel van een stelselmatige rechtzinnigheid.'

O, mijn broeders en zusters, mijn tekst raakt nauwelijks dezulken die in dergelijke woestenijen omdolen, maar hij spreekt met nadruk tot hen die wonen waar aangename geestelijke vruchten in overvloed zijn, waar de lucht met geuren vervuld is, waar het land overvloedig van melk en honig. Als er onder u zijn die wonen waar Christus u voor de ogen geschilderd wordt, onder u gekruist zijnde, en waar uw harten opspringen van grote vreugde omdat de Koning Zelf bij u komt om feest te vieren met Zijn heiligen en u te verblijden door Zijn tegenwoordigheid, dan zegt u met mijn tekst: 'o, gij die woont in de hoven, in de schoonste plaatsen van Immanuëlsland, doe Mij uw stem horen.'

Nog iets. De hier gebruikte titel duidt niet alleen uitnemendheid, maar ook duurzaamheid aan. '*O, gij bewoonster der hoven.*' Wanneer u alleen nu en dan de prediking van een gezond Evangelie mag genieten en dan moet uitroepen: 'Het' kan nu wellicht twaalf maanden duren voor ik opnieuw gevoed zal worden met koninklijke spijzen', dan bent u in een moeilijk geval en moet u tot God om hulp roepen. Maar zalig zijn zij, die in het goede land wonen, en elke dag hun homers vullen met hemels manna. '*Welgelukzalig zijn zij die in Uw huis wonen; ze prijzen U gestadig.*'

Geen plek op aarde is de Christen zo dierbaar als die waar hij zijn Heere ontmoet. Ik kan begrijpen waarom een zekere Jood aangaande een stad, die hem werd aanbevolen als geschikt om zaken in te doen, vroeg: 'Is daar een synagoge?' Daar hij een vroom man was en bevond dat er geen synagoge was, zei hij dat hij liever blijven wilde waar de handel gedrukt was, maar waar hij met zijn broederen kon gaan om te aanbidden.

Is het met ons ook niet zo? Hoe heeft mijn hart verlangd naar deze heerlijke samenkomsten! Geef mij een korst brood en een rijk Evangelie, liever dan alle rijkdommen en een dorre prediking. Met vrucht het Woord te horen is voor wie God vrezden het grootste genot op aarde. Het zou ons een ballingschap zijn, wanneer wij leven moesten op een plaats waar men genoeg geld kon verdienen, maar tevens gedwongen was om lid te zijn van een ongelukkige, twistachtige of werkeloze gemeente. Onze grootste vreugde is in u o, Jeruzalem! Onze tong kleve aan ons

gehemelte zo wij u niet verheffen boven het hoogste van onze blijdschap!

O, daar moet het heerlijk zijn, waar de God van onze veelvuldige verlossing het licht van Zijn aangezicht doet glanzen en alles met Zijn zalige liefde overstroomt. De prachtigste paleizen van de groten van de aarde zullen als schaduw zijn, vergeleken bij de stulp waar Jezus Zich openbaart.

Geliefden, als u de hoven bewoont, hebt u een dubbel voorrecht; niet alleen dat u gevonden wordt in een vette en vruchtbare plaats, maar dat u daar voortdurend woont. U zou wel duizend aangename dingen kunnen opgeven voor dit ene genot, want onder het Evangelie is uw ziel in staat om wijn te drinken waarvan de droesem uitgezuiverd is.

Dit is dus mijn eerste punt - de aangewezen verblijfplaats: *'o gij bewoonster der hoven.'* Is dat geen uitgelezen woonstede voor de geliefden van de Heere? Ik laat het aan uw oordeel over, in hoever deze beschrijving uzelf geldt.

Zo ja, luister dan naar wat de Bruidegom u te zeggen heeft.

II. Laat ons in de tweede plaats letten op de wisseling van gedachten: *'o, gij bewoonster der hoven! de metgezellen merken op uw stem; doe ze Mij horen.'* Ze woonde in de hoven, maar ze zweeg daar niet stil, en waarom zou ze dat gedaan hebben? God geeft ons tongen opdat wij zo gebruiken zouden. Eveneens als Hij de vogels bestemde om te zingen, en de sterren om te schijnen, en de stromen om te vloeien, als heeft Hij u mannen en vrouwen bestemd om te spreken tot Zijn eer.

Onze tong is de heerlijkheid van ons wezen, en er zou geen heerlijkheid in liggen wanneer ze voor eeuwig stom was.

De monniken van La Trappe, die een aanhoudend stilzwijgen bewaren, doen niets meer dan de rotsen, te midden waarvan ze arbeiden. Wanneer God klokken maakt, wil Hij dat ze luiden. Men kan het zeer wenselijk achten dat sommige mensen minder spraken, maar veel wenselijker nog is het dat ze beter spraken. Als de tong goede dingen spreekt, hindert het niet als ze zo beweeglijk is als de pen van een vlugge schrijver. Niet de hoeveelheid, maar de hoedanigheid van wat wij zeggen moet in beoordeling komen.

Merkt nu op dat de bruid klaarblijkelijk met haar metgezellen gedurige omgang hield: *'De metgezellen merken op uw stem.'* Ze sprak dikwijls met hen.

Ik hoop dat het evenzo gesteld is met diegenen van u die in dit gedeelte van Christus' hoven wonen. Zo behoort het te zijn: 'Want die de Heere vrezen, spreken gaarne met elkaar.' Ze spraken niet nu en dan een woord met elkaar of brachten van tijd tot tijd de dag met elkaar door, maar ze onderhielden zich gedurig met elkaar. De zalige toestand in de hemel zal voor een groot deel bestaan in de gemeenschap van de heiligen, en als wij de hemel op aarde willen genieten, moeten wij in beoefening brengen de woorden van de apostolische geloofsbelijdenis: 'Ik geloof in de gemeenschap der heiligen.' Laat ons tonen dat wij daarin geloven.

Sommige mensen zitten stil in de kerk, stil op hun plaats, enkel om de tijd door te brengen, en dalen dan in plechtstatige afzondering de galerij af, alsof ze bezielde standbeelden waren. Komen ooit kinderen aldus in en uit het huis van hun vader zonder een woord te hebben voor hun broeders en zusters? Ik ken gelovigen die door het leven gaan als ijsbergen, waarvoor het 't veiligst is uit de weg te gaan: deze hebben voorzeker geen deel aan de Geest van Christus. Het is goed als zulke ijsbergen in de golfstroom van de Goddelijke liefde getrokken worden en wegsmelten in Christus en zijn gemeente.

Er moet onder hen, die kinderen van één Vader zijn, onderlinge liefde bestaan, en ze moeten die tonen door veel te handelen in de dingen die hun dierbaar zijn en een

heilige ruilhandel met elkaar doen. Ik hoor gaarne de één zijn beproevingen verhalen, de ander zijn verlossingen mededelen; de één vertellen hoe God het gebed verhoord heeft, en de ander uiteenzetten hoe Gods Woord tot hem gekomen is met kracht.

Zulk een wisseling van gedachten moest even gewoon zijn als het praten van de kinderen van één huisgezin.

En vervolgens moet ze geschieden uit eigen begeerte, en invloed oefenen, want er staat hier: *'o, gij bewoonster der hoven! de metgezellen merken op uw stem.'* Ze horen ze niet slechts en zeggen: 'Ik wilde dat ze zich stil hield', maar ze merken er op, ze lenen het oor, ze luisteren blij toe.

Ik ken Christenen door wier mond veel gevoed worden. Ik zou broeders en zusters kunnen noemen, van wier lippen parelen vallen zo dikwijls ze spreken. Wij hebben ook nu nog Chrysostomussen in ons midden, of mannen met een gulden mond; men kan geen half uur met hen verkeren zonder dat men rijker geworden is. Ze stichten allen die hen omringen.

Als God ons in staat stelt heerlijke mededelingen te doen, hoe meer wij dan zeggen hoe beter. Gaarne verkeer ik onder Gods beste kinderen, de vaders in Israël, en hoor wat ze te zeggen hebben tot eer van de naam van de Heere. Wij, die jong zijn, gevoelen ons verblijd door de getuigenissen van de ouden, en de kinderen in de genade zien op naar de grijsaards en verzamelen kracht uit hun woorden van bevinding en genade.

Als er hier onder ons zijn wier taal zodanig is, dat anderen er met blijdschap naar luisteren, dan is inzonderheid tot hen mijn tekst gericht; en wanneer ik tot het volgende gedeelte daarvan overga, dan wil ik u, die tongen als honing bezit, en naar wie men met welgevallen luistert, doen opmerken hoe de Liefste tot u zegt: *'De metgezellen merken op uw stem; doe ze horen.'* Geve uw Heere u een menigte lieflijke woorden te spreken: laat het oor van uw Zaligmaker bekoord worden zowel als dat van uw metgezellen.

Komt, spreekt tot Hem zowel als tot uw broeders, en zo er muziek is in uw stem, laat die muziek dan zijn voor de Geliefde zowel als voor uw mededienstknechten. Dat is het voornaamste van de zaak. Ik kon niet nalaten er van te spreken zelfs vóór wij aan dat deel van de tekst gekomen waren. De gedachtewisseling van de bruid in de hoven was voortdurend en werd op hoge prijs gesteld door hen die ze genoten.

Meer door gevolgtrekking dan op een andere wijze maak ik uit de tekst op, dat de gesprekken loffelijk waren, want de Bruidegom zegt niet tot de bruid: 'o, gij bewoonster der hoven! de metgezellen merken te veel op uw stem.' Nee; hij spreekt er klaarblijkelijk met goedkeuring over dat de metgezellen merken op haar stem, want voor hem ligt daarin de beweegreden waarom ook hij diezelfde stem wenst te horen.

Broeders, ik laat het aan uzelf over te beoordelen of uw gesprekken altijd zijn zoals ze zijn moesten. Zijn ze altijd van u waardig? Wat hebt u elkaar deze morgen medegedeeld? Mag ik een gissing doen? 'Mooi en fris weer vanmorgen.' 't Weer is geheel en al veranderd.' Was het niet in die trant?

Hoe dikwijls vertellen wij elkaar dingen die wij allen weten! Als het regent om tot op de huid toe nat te worden, zegt men in allen ernst tot elkaar dat het buiten zeer nat is. Ja, en als de zon schijnt zijn wij allen begerig om het wonderbare nieuws mee te deelen dat het warm is. O, welke verlichters van ons geslacht zijn wij!

Zouden wij niet kunnen besluiten om een ander onderwerp te kiezen? Is het omdat wij niets te zeggen hebben van liefde, en genade, en waarheid, dat wij elkaar ontmoeten en verlaten zonder iets te leren of te onderwijzen? Misschien wel. Ik wenste dat wij wat meer hemelse gedachtewisseling hadden: wij hebben onze tienguldenstukken en rijksdaalders voor de preekstoel, maar voor onze gewone gesprekken hebben wij

dubbeltjes en centen nodig, die allen het beeld en het onderschrift dragen van de Koning van de hemel.

O, Heilige Geest, maak ons daarin rijker. Mogen onze gesprekken zó zijn, dat indien Jezus Zelf bij ons was, wij ons niet voor Hem zouden schamen dat Hij onze stem hoorde. Broeders, laten uw gesprekken aldus zijn, dat ze door Christus Zelf geprezen mogen worden.

Deze gesprekken waren ongetwijfeld zeer heilrijk. Evenals men ijzer scherpt met ijzer, also scherpt een man het aangezicht van zijn naaste. O, welk een troost is het, zijn gemoed te kunnen uitstorten voor iemand die blijmoedig is, wanneer u zelf bezwaard bent! Welk een goede lading is het voor uw schip, als u een weinig te luchthartig bent iemand te ontmoeten die onder zware zorgen gebukt gaat en u bidt om zijn last te delen en u also dringt zijn geloofsvertrouwen te sterken. Het is zeer gelukkig voor ons wanneer ons geloofsvertrouwen ons prijzen kan omdat de metgezellen merken op onze stem.

Werkelijk, onze gesprekken moeten een voorbereiding zijn voor hogere gesprekken. De gesprekken van de heiligen op aarde moeten een oefening zijn voor hun gemeenschap in de hemel. Wij moeten hier beginnen zó tegenover elkander te zijn als wij hopen in de wereld van de eeuwigheid tegenover elkaar te zijn. En is het niet heerlijk, van de gemeenschap snel uw broeders over te gaan tot de gemeenschap met de Bruidegom op zulk een wijze met elkaar te spreken dat wij ten slotte bemerken dat inderdaad onze gemeenschap is met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus?

Wij meenden dat wij alleen gemeenschap hielden met onze broeders, maar, o, wij zien dat de Heere Zelf hier is: is ons hart niet brandende in ons? Wij beiden spreken met Hem, en nu zien wij dat Hijzelf hier is en dat Hij ons de Schriften opent en ons hart opent om die Schriften in al haar kracht op te nemen.

Geliefden, laat er ons naar staan of wij het niet zo kunnen maken, dat wanneer wij samenwonen als leden van de gemeente en met elkander werken in een gemeenschappelijke wijngaard, wij onze gemeenschap met elkander maken tot een grote mate van gemeenschap met de Koning Zelf. Laat ons zó spreken, dat wij verwachten mogen Jezus te ontmoeten terwijl wij spreken.

Hoe zalig, de Meester te horen en te zien in de dienstknecht, de Bruidegom in de vriend van de Bruidegom, het Hoofd, in de leden, de Herder in de schapen, de Christus in elke Christen. Mogen wij aldus op de vleugelen van gewijde gesprekken met de heiligen opstijgen tot een nog gewijder onderhoud met de Heilige Israëls.

Wij hebben dus twee dingen overdacht: de aangewezen verblijfplaats en de wisseling van gedachten.

III. Nu komt de kern van de tekst: het verlangde verkeer - *'De metgezellen merken op uw stem: doe ze Mij horen.'* Het is schoon, de Liefste te horen zeggen: 'Ik ga van u heen, en u ziet mij niet meer. Maar ik zal u zien: vergeet mij niet. Hoewel u mijn stem niet zult horen met uw lichamelijke oren, zal ik uw stem horen: spreek daarom tot mij. Ongezien zal ik mij ophouden te midden van de leliën; onbemerkt zal ik in de hof wandelen in de koelte van de dag; wanneer u tot anderen spreekt, vergeet mij dan niet. Zonder u van tijd tot tijd af, en als u de deur gesloten hebt en geen oog u zien en geen oor u horen kan, doe mij dan uw stem horen: daar ligt muziek in voor mijn hart, want ik ben gestorven om u het leven te geven. Laat mij de stem horen van uw gebed en lof en liefde.'

Nu merk ik in de eerste plaats aangaande deze uitnodiging op, dat het zeer liefderijk en neerbuigend jegens ons is dat de Heere wenst onze stem te horen. Het verwondert mij niet dat sommigen van u gaarne mijn stem horen, omdat de Heilige Geest ze

gezegend heeft tot uw bekering: maar wat goeds is Jezus ooit van één van ons toegevloed? Is het niet wonderbaar dat Hij, de eeuwig Gezegende, onze stemmen gaarne wil horen, terwijl alles wat Hij van ons gehoord heeft, vragen, zuchten en enige stamelende lofzangen geweest zijn? u bent er niet op gesteld de stem van een bedelaar te horen, niet waar? Ik verwacht dat als de man die u een paar keren geholpen hebt, morgenochtend weer aan uw deur zou staan, u zeggen zou: 'Och, daar is die man al weer.' Zou de Geliefde niet hetzelfde tot u kunnen zeggen: 'Daar is ze al weer, en met dezelfde boodschap. Ze komt om nieuwe verkeerdheden te belijden, of nieuwe gunsten te vragen.'

Maar in plaats dat de Heere ons moe wordt, zegt Hij: *'Doe mij uw stem horen.'*

O, Liefdevolle Bruidegom! Moet Hij ons niet werkelijk liefhebben om ons te vragen zo met Hem te spreken? Zie Hij vraagt alsof Hij het ons verzocht als een gunst: *'Doe Mij uw stem horen.* De metgezellen luisteren: laat mij deel hebben in hun omgang met u: ze vinden uw stem aangenaam, laat ze ook mij aangenaam zijn. Kom, weiger mij de liefde van uw hart niet. Wees niet stil tegen mij! Kom, spreek tot mij met uw vriendelijke mond.'

Het is neerbuigend en genadig, en toch, hoe natuurlijk is het! Hoe geheel overeenkomstig Christus' wezen. De liefde zoekt altijd het gezelschap van wat ze bemint. Wat zou een echtgenoot zeggen, wanneer hij zag dat zijn vrouw spraakzaam en vriendelijk was voor ieder ander, maar nooit tot hem sprak? Ik kan zulk een geval niet denken; het zou een al te treurig huwelijk zijn. Ik zou de arme verslagen man beklagen, die zeggen moest: 'Mijn geliefde, anderen horen uw stem en bewonderen ze; zult u niet spreken tot mij, uw echtgenoot?'

O, gelovige, zult u maken dat de Heere Jezus, als het ware met tranen in Zijn ogen, tot u zeggen moet: 'u spreekt tot iedereen, behalve tot Mij; u doet uw best u bij iedereen aangenaam te maken, behalve bij Mij; voor een ieder bent u een aangenaam metgezel, behalve voor Mij'? O, onze Liefste, hoe snood hebben wij U behandeld! Hoezeer hebben wij U veronachtzaamd! Als ze achter zich zien, vrees ik dat er velen onder ons zijn zullen, voor wier gevoel dit vriendelijke woord van de Heere ook een scherpe zijde heeft: 'Mijn misslagen komen mij thans voor de geest. De tekst gaat als een dolk in mijn ziel, want ik heb de gehele dag tot anderen gesproken en zelden een woord gehad voor Hem, die mijn ziel liefheeft.'

Laat ons verkeer toch beter worden; laat ons voortaan onze Heere een oprechter liefde betonen.

Wij kunnen er naar waarheid bijvoegen dat dit verlangen tot verkeer met ons, heerlijk en heilrijk voor ons is. Wij zullen dat zien als wij er ons naar gedragen, inzonderheid diegenen van ons, die door God geroepen zijn voor Hem hun stem te doen horen onder de scharen van onze metgezellen.

Ik spreek tot enige hier aanwezige broeders en zusters, die predikers en onderwijzers zijn. Welk een verlichting is het, wanneer u de metgezellen uw stem hebt doen horen, een tijdje op te houden en ze Jezus te doen horen! Welk een rust geeft het, de vergadering te verlaten voor het stille vertrek, heen te gaan van de plaats waar men uw woorden scherp beoordeelt, naar één waar men u gaarne hoort. Welk een verlichting, zeg ik! En welk een steun voor ons hart!

Jezus geeft ons een heerlijke vergelding als wij met Hem gemeenschap hebben, zulk één, waaraan predikers grote behoefte hebben. De apostelen zeiden dat ze zich zouden wijden aan het Woord van God en aan het gebed. Ja, wij moeten deze beide dingen verenigen. Wij zullen nimmer het Woord van God goed ontvangen en hanteren zonder het gebed. Als wij bidden, ontvangen wij onderricht hoe wij het Woord aan anderen moeten verkondigen. Prediking en gebed passen heerlijk bij elkander. Verenigt deze

beide, zodat, wanneer u tot anderen spreekt over de zaligheid, u dit doet na uw ziel te hebben gedompeld in het gebed. *'De metgezellen merken op uw stem; doe ze Mij horen: spreek met mij, alvorens u spreekt met hen: spreek, terwijl u met hen spreekt, nog met mij; en als u geëindigd hebt met te spreken tot de mensen, keer dan weder tot uw rust en spreek weder met Mij.'*

Dit verlangen is veel omvallend. Want als de Bruidegom zegt: *'Doe ze mij horen'*, meent hij dat ze op allerlei wijzen tot hem spreken zou. Dikwijls moet onze lof gehoord worden. Wanneer u de Heere geloofd hebt ten aanhoren van anderen, wend u dan ter zijde en loof Hem voor Zijn aangezicht. Zing uw lofzang voor uw Liefste Zelf. Begeef u naar een stille plek en zing waar Hij alleen u horen kan. Ik wilde dat wij meer van die muziek brulden, die geen ander gehoor zoekt dan God. O, mijn God, mijn hart zal U vinden, en elke snaar zal haar eigen onderwerp hebben om te bezingen, want mijn gehele wezen zal zich verheffen, mijn Heere! De maagd Maria had niemand bij zich dan Elizabeth, toen ze zong: *'Mijn ziel maakt groot de Heere, en mijn geest verheugt zich in God mijn Zaligmaker.'*

O, laat de Heere uw stem horen! Sta vroeg op om met Hem alleen te zijn. Evenzo zij het met uw klachten en smekingen: laten ze voor Jezus alleen zijn. Te dikwijls vervullen wij het oor van onze medemens met het treurig verhaal van al onze zorgen. Waarom er de Heere niet over gesproken en het verder laten rusten? Wij zouden onze tijd veel nuttiger besteden wanneer wij, in plaats van te murmureren in de tent, gingen bidden in de tempel.

Spreekt met Jezus Christus, geliefde vrienden, in kleine afgebroken volzinnen, bij wijze van herhaalde uitroepen. De beste Christelijke gemeenschap bestaat wellicht in het uitspreken van enkele lettergrepen. Als u te midden van uw bezigheden kunt fluisteren: *'Mijn Heere en mijn God.'* U kunt een blik ten hemel slaan, een zucht slaken of een traan laten vallen, en zo zal Jezus uw stem horen! Als niemand uw lippen ziet bewegen, kunt u zeggen: *'Mijn Heiland, wees mij thans nabij!'* Dit is de wijze van verkeer, die uw Heere van u vraagt. Hij zegt: *'De metgezellen merken op uw stem; doe ze Mij horen.'* Wees verzekerd, dat, wanneer u met anderen spreekt, u ook spreekt met Mij!

Dit is het heerlijke verlangen, waaraan wij, naar ik geloof, geliefden, dadelijk moeten voldoen. Komt, wat zegt u? De Liefste vraagt ons met Hem te spreken; wat zullen wij thans zeggen? Denkt een ogenblik na! Wat zal ik zeggen? Wellicht ben ik u voor, want ik heb mijn woorden gereed. Ziet, dit: *'Kom haastelijk, mijn liefste! en wees gelijk een ree, of gelijk een welp der herten op de bergen van de specerijen.'* - 'O' zegt u, 'dat zijn de woorden die de gemeente zei in het laatste vers van het Hooglied.' Juist, en dat is het wat wij wijselijk op dit ogenblik zeggen moeten. Wij zouden niets beters kunnen vinden. *'Kom haastig, ja kom haastig, Heere Jezus.'* Zegt dikwijls en gedurig, wanneer u aan uw werk bent: *'Kom, Heere Jezus! Kom haastig.'*

Het is een heerlijk denkbeeld waarin men verkeert als men zich gedrongen gevoelt Christus uit te nodigen om te komen, en wanneer u dat niet doen kunt, zij het u een waarschuwing dat u in gevaarlijke wateren bent. Ik stel mij voor dat iemand die zaken doet en zich een Christen noemt, op het punt staat zich in een onzekere onderneming te steken: hoe moet hij het gevaar ontdekken? Hij bidde de Heere Jezus Christus om bij hem te komen terwijl hij aan het werk is. 'O, nee', roept iemand uit, 'ik wilde liever dat Hij niet kwam voordat de zaak afgedaan en vergeten was.' Houd u dan verzekerd dat u zich in de verkeerde richting beweegt.

Gesteld dat u er over denkt naar de één of andere gemakelijkheid te gaan, maar het daarover met uzelf niet eens bent, dan kunt u aldus gemakkelijk tot een besluit komen: wanneer u plaats neemt moet u allereerst uw hoofd buigen en om een zegen vragen en

vervolgens zeggen: 'Heere, hier zit ik te wachten op Uw komst.' - 'O', zegt u, ik zou niet wensen dat de Heere daar kwam.' Natuurlijk zou u dat niet. Ga dan niet naar een plaats waar u niet kunt wensen dat de Heere u vindt. Mijn tekst mag u dus een vermaning zijn die u van de paden van de verwoester afhoudt. Jezus zegt: '*Doe Mij uw stem horen*', en laat uw stem deze begeerte uitspreken: '*Kom, Heere Jezus; ja, kom haastig!*'

De tijd wenkt; ik moet mij haasten.

IV. Ik heb een vierde punt, dat ik zeer kort behandelen zal.

Ik zie dat de tekst, overeenkomstig het Hebreeuws, een verlangd getuigenis in zich bevat.

De oorspronkelijke Hebreeuwse woorden, hier vertaald door: '*Doe Mij horen*', kunnen ook betekenen: '*Doe Mij hem horen.*' Welnu, u, die in de hoven van Christus bent, doe hen, die met u daarin verkeren, veel van Hem horen. In de gemeente heeft ieder het recht te spreken over het Hoofd van de gemeente. Sommigen van onze broeders in deze gemeente spreken op een vriendelijke toon met de mensen over hun zielen, en nu en dan worden ze met scherpe woorden afgewezen. 'Welk recht heeft hij, zulk een vraag te stellen? Hoe durft hij zich indringen met persoonlijke opmerkingen? Hoe, is dat geen aanmatiging?' Nee; het is hier het jachtgebied voor de Heere, en Zijn jachtopzichters hebben het recht te doen zoals Hij hun geboden heeft. Ze matigen zich hier niets aan, want ze zijn op het land van de Meester.

Overal binnen deze muren kunt u tot iedereen over Christus spreken, en niemand kan u dat verbieden. Spreek liefdevol en teer en voorzichtig. Maar de wet van het huis is voorzeker, dat wij daar mogen spreken over de Heere van het huis. Er zijn andere dingen waarover u niet spreken mag, maar over de Heere Jezus mag u zoveel spreken als u wilt. Laten er, als niet in de wilde woestenij, in elk geval in de hof heerlijke woorden gesproken worden van de Roos van Saron. Laat Zijn Naam zijn als een zalf die over de gehele gemeente van God wordt uitgegoten.

Ook bent u, volgens de tekst, in staat de mensen te doen horen, zodat '*de metgezellen merken op uw stem.*' Doe hen dan ook horen van Jezus. U hebt de gave van het woord: wend ze aan voor de gekruiste Christus.

Het doet mij altijd leed, wanneer een krachtig spreker een andere zaak dan die van mijn Heere omhelst. Er is een tijd geweest, dat ik wenste dat Milton een prediker geweest was, en in plaats van een dichtstuk te schrijven, het Evangelie aan de menigte verkondigd had. Thans weet ik beter, want ik bemerk dat God geleerdheid en welsprekendheid niet zo vaak gebruikt als kennis van Christus en een duidelijke voordracht. Maar toch zou ik willen dat ieder, die wél spreken kan, de dienst van zijn tong aan de Heere wijdde. Geoefende tongen zijn zeldzaamheden, en ze behoorden alle tot eer van Christus te worden aangewend. Zo u kunt spreken tot de metgezellen, doe hen dan horen van Christus; zo u wél spreken kunt, doe hen dan aantrekkelijke woorden horen over Christus.

Wanneer u over Christus niet spreekt tot vreemden, spreek dan toch tot uw metgezellen. Ze zullen op u merken; laat hen dan luisteren naar het Woord van de Heere.

Ik heb gehoord van mensen die zich Christenen noemden en toch nooit met hun kinderen spraken over hun zielen, nooit spraken tot hun bedienden of tot hun werkvolk over Jezus en Zijn liefde. Dat is zielen vermoorden. Wanneer men met zijn tong ten zegen kan zijn en het niet doet, dan is men de mensen ten vloek wanneer men zwijgt. Wanneer u een stem bezit, doe dan de naam van Jezus overal om u heen schallen.

Veel stemmen zijn er, die het oor treffen: de wereld is vol rumoer, tot vermoeien toe, en toch wordt de naam, die boven alle namen is, zelden vernomen. Ik bid u, mijn broeders, die gelijk zilveren schellen bent, doe die naam weerklinken over berg en dal. Doe als uit een sterke bazuin de verlossende naam van Jezus voortschetteren totdat de doven 'het geluid er in horen en als hun getuigenis ook gemist wordt, zorgt dat de gekruiste Christus er de eerste en laatste in zij. Hebt Christus lief en loof Christus; denkt over Christus en spreekt van Christus. Mogen de mensen, wanneer ze na uw prediking heengaan, moeten zeggen: 'Hij hield zich bij zijn onderwerp; hij wist van niets anders dan van Christus.' Het is treurig wanneer men van predikers moet zeggen: *'Zij hebben mijn Heere weggenomen en ik weet niet waar ze Hem gelegd hebben.'* Toch vindt men in sommige preken van alle dingen iets, behalve van het ene nodige. Ze bieden ons aan wat wij niet nodig hebben. Maar in de behoefte van onze ziel voorzien ze niet.

O, mijn broeders, doet Christus horen. Slaat altijd op dat aanbeeld; zo u geen andere muziek maakt dan die van de regelmatige smidshamer, is het genoeg. Doe het klinken met forse slagen: 'Jezus, Jezus, Jezus gekruist.' Hamer dat voort. '

Nu roert u de rechte snaar aan, vriend', zei de hertog van Argyle, toen de prediker begon te spreken van de Heere Jezus. Er was geen hertog nodig om dat te getuigen. Tokkel die snaar. Maakt dat Jezus zo algemeen bekend wordt als Hij nu algemeen onbekend is. Aldus mag God u zegenen zolang als u woont in deze hoven, totdat de dag aanbreekt en de schaduwen vlieden. Amen.

13. VERNIEUWING VAN KRACHT

'Maar die de Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen.' Jesaja 40: 31.

Menselijke kracht, van hoe verschillende aard ook, wordt in een bepaalde tijd uitgeput. God kan aan mensen onmetelijke lichamelijke kracht verlenen. Maar al had een mens de kracht van een leeuw en een os samen, eens zal hij bezwijken. De kracht van alle vlees verdort als het gras, waaraan het gelijk is. Simson wordt soms uitgeput en staat op het punt van dorst te sterven, hoewel hij duizend man verslagen heeft; wat meer is, eindelijk moest hij sterven en zijn machtige wonderkrachten en geduchte spieren aan het gewormte afstaan en tot het stof van de aarde wederkeren. Wanneer zelfs ijzer en graniet aan gestadige vertering en verscheuring blootstaan, kan het broze lichaam van de mens zeker niet lang zijn kracht behouden.

Gelijk het gras is ons kortstondig leven,
 Gelijk een bloem, die, op het veld verheven,
 Wel sierlijk pronkt, maar kracht'loos is en teer.
 Wanneer de wind zich over 't land laat horen,
 Dan knakt haar steel, haar schoonheid gaat verloren.
 Men kent en vindt haar standplaats zelfs niet meer.

Verstandelijk vermogen is een edel bezit, maar het begeeft zijn bezitter eveneens, want op zijn schoonst blijft het toch een eindige kracht. De verstandigste onder de mensen voelt zich allengs door de zwakheden van de ouderdom overvallen en biedt niet zelden het droeve schouwspel van een tweede kindsheid aan. De dood ontziet geen kennis of welsprekendheid. De dwaas sterft, en even zeker sterven de raadsheer, de wijsgeer en de leraar. Wanneer u het doodshoofd van een wijze beschouwt, zult u er geen zweem van wijsheid in vinden, noch enig spoor van al de zeldzame werkzaamheden van een machtig brein. Kennis, vernuft, verbeelding, profetisch vuur, alles is verdwenen; zelfs voor de dood hadden ze vaak opgehouden te bestaan. Nog steeds komt het voor, dat de man van groot verstand het verliest, omdat hij zich machteloos gevoelt tegenover verborgenheden of teleurgesteld door vooroordelen, of wel door hoogmoed verblind wordt.

In zover zelfs geestelijke kracht een vermogen van de mens zelf is, in zover men dit onderscheiden denken kan van de onmiddellijke werking van de Heilige Geest, kan men er ook niet op bouwen. De godvruchtigste kan verflauwen, de sterkst gelovige kan in twijfel geraken, de heiligste kan vallen. Het is een hemelse kracht, doch voor zover ze in onze mensheid overgaat en een deel van ons bestaan wordt, kan ze ook verwekelijken als was, hoewel, Gode zij dank, nooit geheel versterven.

Elke soort van menselijke kracht moet noodzakelijk verteren, want de wereld, waarvan ze een deel vormt, vergaat, en eens worden, zoals een versleten kleeft, de hemelen en de aarde opgerold en weggedaan. Sommige tekenen van veroudering zien de schepselen reeds, maar de tijd zal komen, dat hun kracht geheel vergaan zal. De reden daarvan is, dat alle kracht buiten God slechts ontleende kracht en derhalve eindig is, ja, buiten God in het geheel geen kracht is en mitsdien teniet moet gaan. De rivier stroomt voort en de beek staat niet stil, omdat ze ontstaan uit bronnen, die niet uitdrogen. Maar waterkommen worden droog en vergaderbakken worden uitgeput, omdat ze geen wel in hun bodem hebben; en wanneer de geleidingsbuizen, die ze vullen, ophouden te vloeien, zijn ze spoedig zo droog als een dorsvloer. Poelen, die

geen eigen wel hebben, staan altijd aan opdroging bloot, als hun water wegvloeit.

Laat ieder dus bedenken, dat, welke kracht hij ook bezit, hetzij lichamelijke, verstandelijke of geestelijke, ze hem eens zal ontvallen, indien ze zijn eigen kracht is. Laat hij toezien, dat hij er zijn vertrouwen niet op stelt, en er vooral niet zijn eeuwige belangen aan toevertrouwt of er het heil van zijn ziel op bouwt, waarvoor ze niet toereikend is. Het zal verschrikkelijk zijn, onder het leunen op uw staf te bespeuren, dat hij u ontzinkt, terwijl u aan de rand van een onmetelijke afgrond staat. Het zal verschrikkelijk zijn, onder uw bouw te bemerken, dat uw fundament onder u wegzinkt en al het werk van u handen door de stroom wordt meegevoerd. En toch zal dat zo zijn, wanneer u op iets van uzelf bouwt.

Onze eigengerechtigheid, onze eigen gedachten, onze eigen godsdienstigheid, onze eigen gebeden, voornemens, werken en bekwaamheden, al wat van onszelf is, zal vroeger of later blijken, slechts uit de mens te zijn en van alle menselijke dingen is het beste, wat er van te getuigen is: *'Ijdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid.'* Met alle menselijke dingen is een deel van dat alles ontbindende zuur ondereen gemengd, dat de natuur van de mens aantast, wanneer de oneindige gerechtigheid zegt: *'Stof zijt gij en tot stof zult gij wederkeren.'*

Anderzijds, welk een tegenstelling vinden wij hier van de Goddelijke kracht! Die stelt nimmer teleur. Het mag overbodig worden geacht te zeggen, ze blijft in haar heuglijke volheid aanwezig, nooit neemt ze in 't geringste af. Bij God bestaan geen jaren, die haar door ouderdom doen slinken, geen arbeid, waarin ze opgaat. Bij God zijn onze levensdagen slechts als het heen en weer gaan van de slinger van het uurwerk. *Duizend jaar zijn in zijn ogen als de dag van gisteren, als hij voorbijgegaan is, en als een nachtwaak.* Miljoenen eeuwen zijn niets bij Hem. Hij was God, toen zon en maan en sterren nog slechts in Zijn gedachte bestonden, zoals de ongevormde wouden in een eikelschil; en Hij zal God blijven, als deze gehele voorbijgaande schepping versmelten zal en vergaan, zoals het schuim opgaat in de golf, die het droeg en voor altijd verdwenen is. God verandert in generlei zin. De bron van Zijn almacht vloeit steeds over. Hij heeft de wereld geschapen met al wat erin en rondom is en Zijn scheppingsmacht is nog onverminderd. Al de hemelbollen, die wij in het mateloos uitspansel zien wentelen, zijn misschien slechts een enkele kamer van het huis van de schepping. Ze maken wellicht slechts een onbeduidende hoek, achter de deur uit, in vergelijking met de andere en uitgebreider werelden, die Hij schiep. Maar de eeuwig heerlijke God kan er nog altijd meer maken; Hij is nog dezelfde van eeuwigheid tot eeuwigheid. In uw vreselijke nood mag u ruimschoots uit Hem putten, maar uitputten kunt u Hem nooit. U kunt met uw oneindige noden tot Hem gaan en in die alle wil Hij voorzien, maar daardoor zal zijn algenoegzaamheid evenmin afnemen, als de zee minder wordt, wanneer een kind zijn beker erin houdt of de golven van duizenden uren gaans het strand overspoelen. Hoe heerlijk is de kracht van God! Ik kan er niet over spreken. Ik zal niet trachten ze in tegenstelling met de menselijke kracht te beschouwen. Het zou slechts zijn, alles met niets en de oneindigheid met het niet bestaande te vergelijken.

Wat dan? De mens in zijn zwakheid en bezwijkende kracht, en God in Zijn eeuwigheid en almacht; deze twee denkbeelden schijnen zeer ver van elkander te liggen. Indien wij deze twee samen kunnen brengen, indien wij, mensen, door een daad van het geloof met God verbonden kunnen worden, welk een wonder is er dan geschied. Dan zullen de heilige woorden van onze tekst vervuld en zal onze kracht vernieuwd worden. Terwijl ze aan verkwijning onderhevig is, zal ze dan vernieuwd, verjongd, vervuld, verhoogd en bevestigd worden. Uit de eeuwige diepte beneden - die diepte, waarvan Mozes zegt, dat ze 'beneden rust' - uit die onfeilbare fontein zullen wij kracht

verkrijgen, die in alle eeuwigheid niet wordt uitgeput. Wij zijn de zwakheid zelf, maar wanneer wij met Gods kracht verenigd zijn, zullen wij oneindig sterk wezen. De nul is niets, maar met een één vóór zich wordt ze tien. Een mens is niets, maar met God vereend, doet hij de hel sidderen.

Zie, dit is het juist wat onze tekst zegt: *'Die de Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen.'* Van God gescheiden zal hun kracht verkwijnen. Maar aan Hem verbonden, voor alles op Hem wachtende, en hun nietigheid op Zijn almacht wentelende, zullen ze hun kracht vernieuwd vinden. Met God in zich zal de mens leven, al ware hij ook gestorven. Job zegt: *'Mijn boog veranderde zich in mijn hand.'* Het afgemaaide gras zal opnieuw uitspruiten, als de dauw van de hemel het bevochtigt. De geheel uitgedroogde beek zal weer vlieten, wanneer de hemel haar gedenkt en zijn schatkamers ontsluit. De hemel, die als koper brandde, zal weer met wolken verkoeld worden, wanneer de Heere eraan denkt. Als het hart het leven indrinkt uit het hart van God en de mens vereend is met zijn Maker, dan is alles wel.

Uit God, de Bron van alle goed,
drinkt onze ziel de overvloed
van eeuwig heil en leven.
Geen ingebeelde deugd of kracht,
waarvan het vlees Zijn heil verwacht,
kan vrede of leven geven.

Met het oog op onze tekst wensen wij, ten eerste, te zien, hoe een ware gemeente kan beschreven worden: *'die de Heere verwachten'*; ten tweede, wat zulk een gemeente behoeft: *'de kracht vernieuwen'*; ten derde, hoe zulk een gemeente haar kracht vernieuwen zal: door *'de Heere te verwachten'*. Wat tot een beschrijving van ware gelovigen dient, dient ook als een aanwijzing voor ware gelovigen. Zij, die de Heere verwachten, zijn degenen, die vertrouwend mogen worden aangemoedigd de Heere te verwachten, opdat hun kracht vernieuwd worde.

I. Hier zien wij dus, ten eerste, hoe een ware gemeente beschreven kan worden: *'die de Heere verwachten'*.

Een gemeente, zoals ze behoort te wezen, bestaat uit mensen, die alleen op de Heere vertrouwen, want verwachten betekent vertrouwen. Hun hoop is op God. Ze rusten op Gods gerechtigheid als hun gerechtigheid en ze aanvaarden het grote offer, door God tot hun verzoening en aanneming geschonken. Niemand is een waar Christen, die zijn hoop en vertrouwen in zichzelf heeft; hij moet van zichzelf afzien en zien op God in Christus Jezus. Zo moet het volstrekt zijn. Hij, die door God bemind wordt, is iemand, die gelooft in God; dat wil zeggen, die vertrouwt op God, die wacht op God, of die God verwacht. Zijn enig vertrouwen is in God, zijn Zaligmaker. Wanneer dit bij ieder persoonlijk het geval is, kan de gemeente eenparig zingen:

Nu zal mijn ziel, nu zullen al mijn zinnen,
o God, mijn Sterkte, u hartelijk beminnen;
Mijn Steenrots, Burcht en Helper is de Heer',
Mijn God, mijn Rots, mijn Zaligheid, mijn Eer.

Als Christenen zijn, zoals ze behoren te wezen, steunen ze op God alleen in betrekking tot hun gemeentelijk bestaan. Gods Woord is hun enige leuze. Ze doen er niets hoegenaamd aan toe; nee, geen enkele zin, geen verklaring, geen denkbeeld. Grotelijks dwalen degenen, die iets anders dan Gods eigen Woord als gezaghebbende standaard van het geloof beschouwen. Ik hoor u zeggen: 'Acht u dan de negen en

dertig Artikelen [van de Anglicaanse kerk] niet?' Hoeveel of hoe weinig ik ze achten mag, dit verandert niets aan het feit, dat de gemeente van God aan geen geloof gebonden is, dan dat, hetwelk God Zelf heeft geopenbaard. 'Maar de belijdenis van de Westminster Synode dan?' Hierop moet op dezelfde wijze geantwoord worden. Die geloofsbelijdenis is zeer merkwaardig. Maar menselijke formulieren, als zodanig, gaan mij niets ter wereld aan. Waar ik mee te doen heb is dit: Wat zegt God? Wat zegt Gods Woord? Binnen de schutbladen van de Bijbel vindt u alle godgeleerdheid. Niets buiten de Bijbel is in het aller-geringste verbindend voor een Christen. De Bijbel en de Bijbel alleen is de godsdienstige belijdenis van Christenen. *'Tot de Wet en tot de Getuigenis! zo ze niet spreken naar dit woord, het zal zijn, dat ze geen dageraad zullen hebben.'* Dit Woord heeft het leven in zich, dat in de zielen van de uitverkorenen van de Heere heerschappij voert. Geloofd ze de Geest van God, Die het ingaf; wij schenken onvoorwaardelijk geloof aan alles, wat Hij geopenbaard heeft, en aan niets anders. Een ware gemeente van God zal zeggen: 'Wij verlaten ons op de Heere met betrekking tot Zijn onderwijs; ons is het Woord van de Heere, en dat alleen, de onfeilbare bron van de leer.' Zij, die de Heere verwachten in betrekking tot hun belijdenis, zullen die nooit voor iets beters behoeven los te laten, maar ze zullen hun kracht vernieuwen.

Vertrouwende op haar Heiland ten opzichte van de leer, verwacht een ware gemeente ook genade van de Heere, en gelooft ze de leer van de genade als het getuigenis, waarmee ze werkzaam moet zijn. Wat heb ik mijn hoorders te leren, wanneer ik een dienstknecht van Christus ben? Wanneer een gemeente goed ingericht is, dan zegt ze tot haar leraar: 'Leer ons, wat God geleerd heeft. Predik Christus, de Gekruiste. Predik niet uw eigen denkbeelden, noch stellingen van uw eigen vinding. Maar wat door God geopenbaard is, predik dat, want dat zal de kracht van God tot zaligheid zijn.' Het bedroeft mij altijd, wanneer er, om een opwekking te bevorderen, een valse leer gepredikt wordt. Ik wil geen valse leer verkondigen, zelfs niet om de wereld te behouden. Want ik ben er zeker van, dat wanneer de waarheid een mens niet redden kan, een leugen het, niet doen kan. Wanneer de zuivere, ongeschonden waarheid van God het hart van een mens niet verbreekt, dan zal het gewis niet breken, wanneer ze afgerond en besnoeid en aantrekkelijk gemaakt wordt, naar gelang de heersende smaak dit begeert. Nee, een gemeente, die op haar Heere wacht, gebruikt alleen de leer van de Schrift als strijdbijl en oorlogswapen.

Een gemeente, die op de Heere wacht, weet altijd, waarin haar kracht gelegen is, namelijk in haar God. Welke kracht is het, waardoor de mensen bekeerd worden? Welsprekendheid, zeggen sommigen. De gemeente van God zegt: 'Niet waar, *niet door kracht, noch door geweld, maar door de Geest des Heeren.*' Ik geloof zeker, dat zoveel menselijke welsprekendheid er in een preek is, er zoveel zwakheid van het vlees in voorkomt. Want alle kracht moet uit God zijn, werkende met de waarheid, door de Heilige Geest. Daarom behoren wij grote eenvoud in taal te behartigen, en nooit de taal op het oog te hebben, maar altijd ter wille van de waarheid te spreken, opdat God aan de harten van de mensen mag verheerlijkt worden. Geen mens ter wereld is ooit bekeerd geworden, dan door de Heilige Geest, en nooit zal iemand door enige andere kracht werkelijk bekeerd worden. Roer uw trom, broeder, en blaas uw trompet naar uw believen, maar nooit zal uw hoorn, fluit, harp of enig ander muziekinstrument een enkele ziel redden. Sier uw altaar zo schoon als u wilt en brand uw aangenaamst reukwerk, toch zal geen ziel bij het licht van uw kandelaars of de geur uit uw wierookvaten de hemel vinden. Het Evangelie sluit de verlossing in zich, wanneer de Heilige Geest erdoor werkt, maar geen andere leer kan behouden. Alleen de Geest van de Heere moet de waarheid zegenen, en zegenen wil Hij alleen de

waarheid. Ze is de enige macht van de gemeente over de zielen. Daarom, u Christen-volk; dat het goede wilt doen en God verheerlijken, ik bid u, wacht op de Heere, en wees vast besloten alleen Gods werk te doen, gewapend met de waarheid van God en gesterkt door Gods Geest. Velen denken in deze dagen, dat wij buiten de Heilige Geest nog allerlei behoeven, maar ze verkeren in dwaling. Ze denken; dat de wereld niet kan bekeerd en de mensen niet kunnen gered worden langs de ouderwetse weg van de prediking van Gods Woord en de werking van de Heilige Geest, Die uit de hemel is neergedaald. Maar laat mij u verzekeren, dat de bekering langs die weg geschiedt en langs geen andere. De menselijke akkerbouw is voor dagelijkse verbetering vatbaar, maar aangezien de ontwerpen van de hemelse Landman van meet af volmaakt zijn, kunnen wij ons verzekerd houden, dat er geen verandering in komen zal. U kunt met grote en hoge woorden door de wereld gaan, of redetwisten en beraadslagen, maar u kunt door aandrijving of door wijsgerige redenering geen dood hart roeren om het levend te maken. U kunt de neusgaten van een dode ziel het eeuwige leven niet blazen, al was uw adem gloeiend heet van dweepzucht of ijskoud van rededienst. Geestelijk leven kan alleen langs de weg van God verkregen worden, en het is Gods bestel, door de dwaasheid van de prediking te behouden degenen, die geloven. Door de prediking van het Evangelie werken gelovige predikers meer wonderen uit, dan uw geleerde mannen ooit zullen geloven. Gods Woord zal niet ledig tot Hem wederkeren. Maar het woord van een mens woord is ledig van het begin af en blijft ledig tot het einde toe. De tovenaars en hun bezweringen kunnen niet vergeleken worden met de staf van Mozes. En woord van de Heere is sterker dan al de woede van de hel of de vijandschap van de wereld. Wij hopen, wat anderen ook doen mogen, voort te gaan met te 'wachten op de Heere', te werken naar aanwijzing van de Heere en te steunen op de macht van de Heere en op deze alleen.

Maar wachten op de Heere betekent iets meer, dan op God te bouwen; daarom, ga een stap verder: indien wij op God steunen, is onze verwachting van Hem. Wij wachten op God, zoals de jonge vogeltjes in hun nest wachten op de oude, van welke ze hun voedsel verwachten. Vóór deze komt, hoort u de jongen schreeuwen, en wanneer ze komt, zult u, in het nest ziende, niets anders opmerken dan zoveel gapende monden, allen wachtende, verwachtende door de oude gevoed te worden. Zie, dat is juist wat een gemeente van God moet zijn, een menigte wijd geopende monden, wachtende op vervulling door de Heere alleen. *'Doe uw mond wijd open, en Ik zal hem vervullen'*, zegt de Heere. Denkt u niet, dat sommige gemeenten en sommige Christenen, met zeer geringe verwachting, zelfs nauwelijks geleerd hebben hun monden open te doen? Wanneer de Heere nu en dan een ziel bekeerde, zouden ze zich verheugen en een blijde verwondering tonen. Maar verwachten ze te horen van honderden, die op een zekere tijd, of van duizenden, die in een jaar tot Christus gebracht zijn? Nee, ze menen, dat dit wel bij buitengewone gelegenheden in zeer grote plaatsen kan geschieden, maar ze verwachten het niet in hun bijeenkomsten. O, vrienden, laat ons meer van God verwachten, en wij zullen meer ontvangen. Doet Hij niet altijd boven onze verwachting? Verrast Hij ons niet met de zegeningen van Zijn goedertierenheid? Is Hij niet machtig meer dan overvloedig te doen, boven al, wat wij bidden of denken? Ik acht het zulk een zegen, een verwachtende menigte om mij te hebben, want ze vormt een bloeiende gemeente.

Veel broeders, hier thans tegenwoordig, zijn mannen van grote verwachtingen, want terwijl ik nu predik, overleggen zij, waar ze in de gaanderijen moeten wezen om met de heengaanden te spreken; ze maken er staat op, dat er door het Woord zullen bekeerd worden, en leven in het vooruitzicht hen te winnen. Deze broeders bedroeven en verwonderen zich, wanneer ze na een godsdiensttoefening niet één of twee

heilbegerige of bekeerde zondaars ontmoeten, met welke ze zich in het gebed verenigen kunnen. Ze geloven in de kracht van het Evangelie en handelen daarnaar. Wanneer ik het geweer afschiet, zijn ze vaardig om de vogels bijeen te zamelen, want ze geloven in de overweldigende kracht van het Woord. Ze zijn niet tevreden met een krachteloze prediking; ze verwachten, dat het Woord vrucht zal voortbrengen, en daarom brengen ze hun korven aan om de vruchten te vergaderen. O, wanneer de gemeente slechts in die geest op God wilde wachten om grote dingen van Hem te verwachten, zou ze verkrijgen, want Hij zal de zijnen nooit toelaten te klagen, dat Hij een woestijn voor hen zou geweest zijn. Hij zal nooit verwachtingen bij hen opwekken om ze onvervuld te laten. Is er iemand aan te wijzen, die te veel in de Heere heeft geloofd en met te veel vertrouwen verwacht heeft? Broeders, die in het Evangelie dient, laat ons beginnen met meer te verwachten, niet van onze dienst in het Woord, alsof deze kracht zou bezitten, want in zichzelf betekent hij niets. Maar van Gods werk door ons. Want wanneer Hij door ons spreekt, hoe zouden de mensen dan niet luisteren naar zijn stem, terwijl ze luisteren naar de onze? Wanneer Hij met ons is, kan Hij ons dan niet tot hamers maken, die de steenrotsen verbrijzelen? Kan Hij ons niet tot vuur maken om de ijzerharde harten van de mensen te doen smelten? Alzo bouwt een ware gemeente op God en heeft haar verwachting van God, en in deze zin beantwoordt ze aan de beschrijving: *'Die de Heere verwachten.'*

Tot het wachten op de Heere behoort nog een derde zaak, en dat is: geduld om vol te houden, en te wachten op de tijd en wil van de Heere. Deze drie samen: afhankelijkheid, verwachting, geduld, maken het wachten op de Heere uit. Dit geduld is in duizend gevallen het begeerlijkst, opdat wij de beproeving verdragen, in heiligheid volharden, de hoop vasthouden en bij de zuiverheid bewaard blijven. Geduld is het lange leven van de beproefdheid en draagt de kroon van de ondervinding op het hoofd. Het is geen kinderspel, smarten voortdurend met blijdschap te verdragen en jarenlang volkomen in Gods wil te berusten, onverschillig, hoe die wil zijn mag. De ogen van het geloof zijn nodig om God in de duisternis te zien, in Zijn liefde te geloven, wanneer Zijn hand zwaar op ons drukt, en te rusten op Zijn belofte, wanneer de vervulling lang toeft. Het kleine woord wachten is een woord, geschikt voor een vader in Christus, en komt niet uit de mond van een kind in de genade. Laat ons om genade bidden, teneinde het recht te leren uitspreken:

Wacht, mijn ziel, wacht op de Heer',
leg bij Zijn belofte u neer:
Hij, der zwakken steun en kracht,
heeft Zijn Woord bekleed met macht.

Sommigen van mijn geliefde broeders in Christus zijn ijverige navolgers van Christus, maar schijnen de zin van het woord 'geduld' nog niet te hebben leren verstaan. Ze arbeiden voor Christus; ze verlaten zich op de Heere en zien naar vrucht uit. Maar als ze deze niet terstond bespeuren, dan worden ze dadelijk mismoedig en bedrukt. Ze zijn zo haastig, dat ze half geneigd schijnen, om uit te roepen: 'Waarom zal ik nog langer op de Heere wachten?' Ik moet zeggen, dat u bijna handelt, als toen u kinderen waart; u wenste alles terstond en wachten was voor u een moeilijke taak. Wij zijn allen ongeduldig, zolang wij onvolmaakt zijn. Het is het kenmerk van een kind, dat het verschrikkelijk haastig is in wat volwassenen bedaard opnemen. Onze vader gaf ons bijvoorbeeld wat zaad en wij spoedden ons voort om het te zaaien. Op een morgen zaaiden wij een weinig bitterkers en dachten er de volgende dag al van te kunnen eten, maar als wij dan geen zweem van groen bespeurden, woelden wij de grond om, teneinde te zien, of het zaad al ontkiemd was. Wij stonden grotelijks verwonderd, te

ontdekken, dat het nog niet was opgeschoten en nog minder geschikt om te worden afgesneden; wij begrepen niet, dat de tuinman wachtte. Wij hadden een jonge appelboom en plantten hem in de grond. Het planten van de boom was een zaak van belang, en wij berekenden, hoeveel appelen hij het volgende jaar al leveren kon. Wij werden onaangenaam verrast door de opmerking, dat de appelen zich lieten wachten. Ja, dat is de aard van kinderen; hun naam is drift, en niet geduld; ze leven bij het ogenblik en hebben geen vermogen zich te verplaatsen in de dagen, die te komen staan. Soms zendt de Heere ons spoedig vrucht van onze arbeid; bij tijden gebeurt het, dat bekeringen worden gewerkt op hetzelfde ogenblik als wij spreken, maar op andere tijden is het zo niet; de waarheid werkt langzaam en zeker, en is des te heerlijker in haar uitwerkselen. Bij het zaad moeten wij wachten op de groei, en bij de vrucht op de rijping. Wanneer wij werkelijk op de Heere wachten, zullen wij juist aanhouden, met het voornemen om te gehoorzamen en met het besluit om te volharden in de gebeden, onwankelbaar in het vertrouwen, vasthoudende aan de hope. In, de Heere blijvende, zullen wij niet aan hartstochten toegeven en Hem geloof weigeren, noch ook nieuwigheden najagen en ons in de beuzelingen en dwaasheden van de wereld verliezen, om nu dit, dan dat te beproeven, alsof Gods weg verkeerd liep. Maar wij zullen zeggen: 'Ik heb gedaan wat God mij geboden heeft. Ik heb het gedaan in het vertrouwen op Zijn Geest; ik geloof, dat er het goede uit zal voortkomen; en daarom zal ik wachten en verbeiden. Ik zal mij opmaken, als God Zich opmaakt, en stil zijn, zolang de Heere toeft; maar ik ben verzekerd, dat Hij de ziel, die op Hem wacht, niet teleur zal stellen; alles zal wél gaan; de zegen zal komen. Welk een heerlijke zaak is de kalme rust van het geloof. *'Die gelooft, zal niet haasten.'* Gemelijkheid en kwelling, overhaasting en drift worden alle door de hand van het geloof ten onder gebracht. God heeft overvloed van tijd, nee, Hij vervult de eeuwigheid; en daarom kan Hij de eigenzinnigheden van de mensen met veel lankmoedigheid verdragen. U en ik kunnen in koortsachtige haast verkeren, maar wanneer wij aan God gebonden zijn, kunnen wij ook wachten, zelfs wanneer God wacht met, genadig te zijn en medelijdend geduld met de mens heeft. *'De Heere verwachten'* dat is de beschrijving van wat een Christen behoort te zijn, afhankelijk van God, steunende op God, geduldig wachtende op God, totdat Hij de verlangde zegen zal geven.

II. Maar zien wij nu, ten tweede, wat het wachtende volk van de Heere behoeft. Ze hebben nodig, dat hun kracht vernieuwd wordt. Juist die gelovigen, die vóór alle dingen op de Heere wachten, worden zwak en hebben behoefte aan sterking. En dat komt, ten eerste, omdat ze mensen zijn. Zolang als u en ik sterfelijk zijn zullen wij beweeglijk zijn; zoals de wereld vol verandering is, zo zijn ook wij het. Enkele vrienden schijnen geen hoge of lage stemming van gevoel te kennen; hun leven heeft in dat opzichte geen heuvels of dalen, maar gelijkt op een onafgebroken vlakte; ze gaan steeds over vlakke velden. Met anderen van ons is het gans anders gelegen: ze kennen hoogte en diepte. Die begunstigde pelgrims gaan rustig en kalm de wereld door, altijd in één en dezelfde gang. Maar anderen van ons, die in vurige ijver en heilige blijdschap tot in de hemel opstijgen, dalen diep, zeer diep af in de afgronden, zodat hun ziel in verdriet wegzinkt. De beste en oprechtste gelovigen blijven arme schepselen. Op de top van de Karmel, nadat hij vuur van de hemel heeft doen nederdalen, roept Elia uit: *'Grijpt de profeten van Baäl dat niemand van hen ontkome.'* Hoor hem, terwijl hij tot God bidt en de schatkamer van de regen ontsluit. Zie hem zijn lenden opschorten en de wagen van Achab tegemoet gaan. Daar staat een man voor u. Zo er ooit van helden sprake mag zijn, dan is het bij deze Elia. Zie niet te sterk

op de kampioen, want binnen vier en twintig uren is hij bevreesd voor Izébel, en weldra roept hij al wenende: *'Neem nu, Heere, mijn ziel, want ik ben niet beter dan mijn vaderen.'* Valt u hem daarom hard? Kunt u zich zulk een droeve daling van zo grote hoogte niet voorstellen? Wacht u, een beschuldiging in te brengen tegen een man, wie God de genade schonk, voor de smarten van de dood bewaard te blijven. Indien u doet, zoals Elia deed, zult u zich misschien door sommige dwazen in het uur van bedruktheid horen laken; maar wat mij betreft, ik kan hem niet veroordelen, evenmin als iemand, die ooit de hemelse verrukking van een vurige ijver in de dienst van de Heere gesmaakt heeft, en na op adelaarswieken te zijn opgestegen, ten laatste geheel uitgeput op de aarde terugvalt. Op sterke inspanning moet terugwerking volgen. Schepselen, wier woonplaats op de aarde is, kunnen niet aldoor op vleugels blijven drijven; ze moeten bijwijlen hun zwakheid voelen; vandaar de noodzakelijkheid van deze heerlijke belofte: *'Die de Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen.'* ze zullen weer opstaan; uit hun diepste inzinking zullen ze tot de hoogste verheffing geraken: ze zullen op de hoogten wonen, ze zullen opstijgen boven de wolken. Juist de diepten, waarin ze neerzinken, zijn profetieën van de hoogten, waartoe ze weer zullen stijgen. De Heere heeft gezegd: *'Ik zal opbrengen uit de diepte van de zee.'*

Zij hebben behoefte aan vernieuwing, ook omdat zij, in hun hoedanigheid van mensen, onvolmaakt zijn. De zonde, die in ons woont, drukt ons neer. Hoe hoog wij ook gestegen zijn, wanneer wij in het licht wandelen, toch is het ons nodig, dat het bloed van Christus ons reinigt van alle zonden. Onze natuurlijke verdorvenheid, en de onvolmaaktheid en zwakheid van ons vlees blijven ons nog bij en deze drukken ons bij tijden neer, zodat wij met David zeggen moeten: *'Ik ben heden teder, en gezalfd tot koning.'* Welk een zegen is het, dat wankelmoedige, zwakke, verdorven zielen de kracht zullen vernieuwen, door te vertrouwen op de Heere. Zelfs zij, die gevallen zijn, zullen weder opstaan. *'Als hij valt, als wordt hij niet weggeworpen, want de Heere ondersteunt zijn hand.'* De gelovige zal zich nog verblijden in de God van zijn verlossing. Daar wij menselijk en onvolmaakt zijn, kunnen wij ons niet altijd in het licht verheugen; de hemel is niet altijd helder; de zee staat niet altijd op vloed; niet elk seizoen van het jaar is zomer; de zon is niet altijd op het hoogst; de maan is niet altijd vol; niet altijd prijkt de boom vol vruchten; de wijngaard draagt niet altijd volle trossen; niet altijd blozen de rozen, en de leliën staan niet immer in bloei. Alle schepselen rijzen en dalen, en ook bij ons moeten er tijden zijn, waarin wij behoefte hebben om onze kracht te vernieuwen. *'Die de Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen.'*

Geliefden, laat mij onderstellen dat ik spreek tot diegenen, die zwak en gevallen zijn. U moet uw kracht vernieuwen. Ze moet vernieuwd worden, want anders zal ze nog meer afnemen, en dat zou smartelijk, gevaarlijk en ontrendend zijn. De Heere wil niet, dat wij geheel bezwijken, dat wij voorover ter aarde vallen in onze wedloop naar de hemel; daarom vermeerdert Hij de kracht bij hen, wie ze ontzinkt.

Wij moeten onze kracht vernieuwen, want dat is nodig tot onze eer, onze troost en onze veiligheid. Het strekt een Christen niet tot eer, als hij zwak is. De eer van een mens is zijn kracht, en vooral is dit Zijn Geestelijke kracht. Het is u niet tot troost om zwak te zijn. Wanneer iemand zwak is, wordt hij zichzelf tot last; hij is zwak van geest en wankelmoedig. U kunt geen nut stichten, als u zwak bent. Wat kunt u voor anderen doen, als u nauwelijks zelf staande kunt blijven? u bent er niet veiliger om, als u zwak bent. Want u zult aan veel aanvallen blootstaan en voor veel werkingen van de zonde openstaan, en bijzonder vatbaar zijn om voor de verleiding te bezwijken. Gezegend de mens, die *'krachtig is in de Heere en in de sterkte Zijner macht.'* Voor

hem is de blijdschap van de Heere zijn kracht. De Heere God is zijn sterkte en zijn lied, en ook is Hij Zijn heil geworden.

Tot Gods eer en om onszelf nuttig te zijn, behoren wij krachtig te wezen, en zo wij tot verval en zwakheid geraken, moeten wij ons daarbij niet neerleggen. Laten wij alle kracht inspannen, om aan een geestelijke ondergang te ontkomen. Zo ik spreek tot gelovigen, die treuren, dat de gehele gemeente, waartoe ze behoren, meer en meer verzwakt, dan bid ik hun, niet te duiden, dat het henzelf zo gaat. Geliefden, voorkomt een geestelijke verwoesting. Ontzettend is het, als een gemeente aan een kwijnende ziekte sterven moet. Sukkelt in zulk een toestand niet voort. Heft u op, en roept sterk tot de Heere, en u zult gesterkt worden. Want er staat geschreven: *'Die de Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen.'*

Hogelijk zou ik mij thans verblijden, als de geliefde gemeente, waarover de Heilige Geest mij tot opziener heeft gesteld, haken mocht naar vernieuwing van haar kracht. Onze bediening, heeft vernieuwing nodig. Hoe zwak is zij, als God er Zich van aftrekt! Onze Zondagsschoolarbeid vereist gestadige vernieuwing. Alles om ons heen heeft behoefte om vernieuwd, verlevendigd en opgewekt te worden, en juist in deze dagen zou ik wensen, dat het de leden van deze gemeente op het hart gebonden ware, om te bidden, dat wij onze kracht mogen vernieuwen. Uw voorganger wordt oud; niet heel oud, wat zijn leeftijd betreft, wel is waar, maar dertig jaren van onafgebroken arbeid in de prediking voor zulk een uitgestrekte gemeente hebben zijn krachten sterker doen afnemen, dan in bijna iedere andere soort van bediening het geval zou geweest zijn; en daarom heeft hij behoefte om opnieuw gesterkt te worden, lichamenlijk, verstandelijk en geestelijk. Velen onder u verkeren in dezelfde toestand, en hebben nodig, dat hun kracht vernieuwd worde als van een arend. Dit alles is mogelijk bij de grote Meester, in Wiens hand de Heilige Geest is. Hij kan Zijn hand op ons leggen en zeggen: 'Wees sterk, vrees niet.' Hij kan ons voeren tot een mate van kracht, die al wat wij vroeger ervaren hebben, ver overtreft. De leden van de gemeente en de ambtsdragers van de gemeente hebben allen, dit weet ik, de begeerte, dat hun kracht thans vernieuwd wordt; welnu, het is goed, dat zulk een begeerte in u is. Mag dit verlangen naar vernieuwing een onafwijsbare drang worden bij ieder van u, die nabij God leeft, en kracht oefenen in het gebed. Want onder uw dringend aanhouden zal de Heere Zijn belofte vervullen, dat deze wachtende gemeente haar kracht vernieuwen zal.

Na dertig jaren van onverflauwde voorspoed zijn wij buiten God nog even zwak als ooit, en hebben voortdurend vernieuwing en kracht nodig. Ik weet verscheidene redenen op te noemen, waarom wij deze tegenwoordig dringend behoeven. Wat ik u bidden mag, verenigt u daartoe in vurig gebed.

Zij is beloofd en daarom is het onze eigen schuld, wanneer wij ze niet verkrijgen. Gods beloften zijn geboden voor ons. 't Is onze roeping te zoeken, wat Hij beloofd heeft te zullen geven; en wanneer Hij belooft, dat wij onze kracht zullen vernieuwen, waarom zou Zijn belofte dan niet op ons geloof worden vervuld? Ik wens, dat mijn geliefde broeders en zusters in Christus alhier - mannen en vrouwen, die voor Hem werken en enigermate moede en mat zijn - mogen bemoedigd, opgewekt, verkwikt en bewogen worden, om te zeggen: 'Van nu af aan willen wij onze Heere met al onze jeugdige, nieuw verkregen kracht dienen. In de dienst van de Heere onze God willen wij uit al onze macht arbeiden, zonder onze rechterhand rust te gunnen of onze volle kracht in te houden, maar ons geheel wijdende aan onze God. O Heilige Geest, wek uw kinderen tot nieuwe toewijding, nieuwe ijver, nieuwe blijdschap in de heilige dienst, en nieuwe hoop op de zegepraal!

III. En zo ga ik, tot besluit, over tot het derde punt, namelijk: Hoe moeten wij onze kracht vernieuwen? Indien wij kinderen van God zijn, moeten wij onze kracht vernieuwen door voortdurend op God te wachten.

Wanneer iemand wenst, dat zijn lichamelijke kracht vernieuwd wordt, kan zijn begeerte vervuld worden door goed te eten; door honger is hij uitgevast en ontbreekt hem de voeding; zijn maag moet met krachtig voedsel worden gevuld en dan zal zijn lichaam nieuwe kracht vergaderen. O u, die zwak van moed bent, komt en voedt u met Christus! Zij, die alzo de Heere verwachten, door zich te voeden met het lichaam en het bloed van Christus, zullen bevinden, dat Hij werkelijk spijs en werkelijk drank is, en aldus hun kracht vernieuwen.

Soms moet een mens zijn kracht vernieuwen door een weinig rust te nemen. Hij is door zware arbeid en lange vermoeienissen afgemat en hij moet rust nemen, totdat hij beter wordt. O u vermoeiden en belasten, waar vindt u rust, dan alleen in de Christus Gods? O, gaat tot God, en rust in Hem, en verbeidt Hem met geduld! Dan zal uw kracht weldra worden vernieuwd.

Wij weten, hoe een bad onze krachten herstelt. Een vermoeide dompelt zich in de koele stroom en komt er als een ander mens uit. O, hoe heerlijk is een bad in de Geest van God! O hoe heerlijk is het, af te dalen in de diepe wateren van God, zich in de macht en de majesteit Gods te dompelen en te baden in de liefde, opgeweld uit Gods genade!

Wij weten, hoe de kracht van een mens vernieuwd wordt door het inademen van de lucht van zijn geboorteland. Hij is uit een hete en bedorven luchtstreek in de koele atmosfeer van het bergland overgegaan en de frisse lucht heeft hem weer versterkt. O hoe heerlijk, wanneer de wind van de Geest weer over ons gaat! Uit Hem zijn wij geboren, door Hem worden wij gesterkt, door Hem leefden wij uit onze vroegere matheid op en door Zijn Goddelijk leven in te ademen, moeten wij telkens weer met leven worden vervuld. O, dat ieder van onze thans de kracht van de Heere in zich verlevendigd mocht gevoelen.

Kortom, wanneer een gemeente verlevendigd wenst te worden, wanneer gelovigen wenssen verlevendigd te worden, dan moeten ze God verwachten allereerst in het gebed. O, welk een zegen ligt er in een dag van gebed! En wanneer u die niet verkrijgen kunt, welk een vernieuwing wordt toch al in een uur van gebed verkregen.

Als de aartsbisschop Leighton volgens zijn gewoonte naar zijn kamer ging, zei zijn bediende, dat hij daar twee of drie uur blijven zou, omdat hij de deur gesloten en niets meegenomen had dan zijn Bijbel en een kandelaar. En dan kwam hij er uit om die lieflijke woorden te spreken, die ons nog uit zijn geschriften tegenklinken als de weergalm van muziek. Zijn Bijbel en zijn kandelaar waren al het aardse licht, dat hij nodig had, want het gebed schonk hem Goddelijk licht. Houd u bij God, broeder; verkeer veel met Hem. Ik houd mij verzekerd, dat geen van ons genoeg met God alleen is; alleen door het gebed, door ons vast te klemmen aan de Onzienlijke, zullen wij kracht verkrijgen voor Zijn dienst.

Hieraan pare zich een vernieuwde toewijding van onszelf aan de Heere, Die ons kocht. Dit bevordert de vernieuwing van onze kracht. Dat het verbond, waardoor u één van de zijnen bent, gedurig als vernieuwd worde! Jaren geleden gaf u zichzelf geheel en al en voor altijd aan de Heiland over en verblijdde u sindsdien vaak met grote vreugde in de God van uw heil. Doe dit als bij vernieuwing. Geef en wijd u opnieuw aan uw God.

Laat uw volkomen afhankelijkheid van God meer en meer werkelijkheid worden. Geef u in volstreekte zin in de hand van God over. Wees als het verdorde blad, dat op de adem van de wind wegdrijft. Wanneer u zichzelf volkomen aan Hem onderwerpt, u

geheel aan Hem toevertrouwend, noch op uw sterkte, noch op uw zwakheid steunt, maar u aan Hem overgeeft, opdat Hij u gebruike tot wat Hem behaagt, dan zult u juist uw kracht vernieuwen.

En dat ook de praktijk van het leven bij u vernieuwd worde! Bidt de Heere, dat Hij u bij vernieuwing van kracht tevens schenke de vernieuwing van arbeid, zodat die op edeler wijze geschiede, en dat u meer hoop, meer vertrouwen, meer geloof, meer toewijding tegenover de Heere betonen mag. Hoe grote dingen brengen in het dagelijks leven mensen toch tot stand door zelfvertrouwen! Maar door Godsbetrouwen doen wij onmogelijkheden en worden wonderen uitgewerkt. Wanneer een mens leert werken in de kracht van God en in die kracht alleen, vermag hij alle dingen. En daarom wens ik mijn broeders één voor één en allen samen op te wekken, om voor God te werken met vernieuwde kracht.

Mijn rede spoedt ten einde. Ik weet, dat hier ook dezulken zijn, voor wie deze woorden weinig geschikt schijnen. En toch, mijn geliefde vriend, sluiten ze voor u, als u nog een onbekeerd mens bent, een belangrijke les in. Want de diepste zin van mijn tekst is, dat, wanneer u ooit behouden worden zult, u uit uzelf uit en tot God moet gaan, en dat al uw vertrouwen op Christus, de Zoon van God, en niet op uw eigen kracht moet gevestigd zijn. Één van mijn grootste redenen van blijdschap is, te zien, hoe onze gelovige broederen ontslapen. Sinds jaren heb ik geen van hen op hun sterfbed met twijfel bevangen gezien, noch met vreze, betreffende hun heerlijke ingang in het Koninkrijk. Ik heb mij daarover menigmaal verbaasd. Onlangs zat ik aan het ziekbbed van een broeder, die aan de tering bezweken is; en het was droevig zijn vrouw nevens hem te zien, bijna even ziek als hij. Maar toen ik er met hem over sprak, dat hij spoedig bij de Heere zon zijn, zei hij: 'Wat mijn geloof betreft, dit wankelt niet in het minst. Wel heb ik mijn ogenblikken van bedruktheid van geest, maar daar acht ik niet op. U hebt ons naar waarheid voorgehouden, dat wij niet naar ons gevoel moeten te werk gaan, maar ons op het onfeilbaar Woord van de getrouwe God moeten verlaten. Vijftien jaar geleden kwam ik op een dinsdagavond in uw kerk, om u te horen preken en, God ze geloofd, ik leerde op Christus zien en vond behoudenis. Ik heb veel slingeringen ondervonden, maar Jezus heeft mij nooit begeven of verlaten en ik kan mij niet voorstellen, dat Hij het ooit zou kunnen doen. Zijn Woord staat eeuwig vast. Mijn sterkte is in mijn God.' Hij voegde er bij: 'Ik vertrouw in geen enkel opzicht op enig mens, maar geheel en alleen op de waarachtige belofte van God en het dierbaar bloed van Christus.' Ik had wel in zijn plaats willen heengaan. Op die wijze mensen van de aarde te zien heengaan bevestigt de waarheid van het Evangelie. Het spoorde mij aan om het aan mannen en vrouwen van deze plaats mede te delen. Het Evangelie, dat ik u verkondig, is goed om er bij te leven, en goed om er op te sterven. Indien u uw vertrouwen wilt stellen op mijn God, dan zult u ondervinden, dat het heerlijk is deze wereld te verlaten, om voor eeuwig bij de Heere te zijn. Dan verliest de dood zijn verschrikking; alle vrees zal dan van ons genomen worden. Het zal dan slechtst een ontkleding zijn om ter ruste te gaan, om in de morgen van de opstanding te ontwaken, bekleed met het heerlijk gewaad van de Koning van de koningen. Maar u moet uzelf verloren hebben en u onverdeeld op Christus hebben leren verlaten. Zeg nu, terwijl u nog leeft, wat u wenst te zullen zeggen, wanneer u te sterven komt: *'Vader, in uw handen beveel ik Mijn geest!'* Dat is een Evangelische bede. Indien u wacht op de Heere, in de zin van volkomen vertrouwen op de verdienste van Jezus, dan zult u stervend uw kracht vernieuwen en uit uw broos lichaam in de tegenwoordigheid en heerlijkheid van God overgaan. Op de door Hem bepaalde tijd zult u met uw lichaam herenigd worden, maar gelijkvormig aan Christus' verheerlijkt lichaam, en in de opstanding zult u eerst recht uw kracht vernieuwen. Geloofd zij Zijn

heerlijke naam, dat Hij zoveel van ons geleerd heeft, te wachten op de Heere! Mag Hij ons allen dit leren, om Christus' wil. Amen.

14. EEN VRIENDELIJKE UITNODIGING

'Maakt Mij indachtig, laat ons tezamen richten, vertelt gij uw redenen, opdat gij moogt gerechtvaardigd worden.' Jes. 43: 26.

Voornamelijk willen wij stilstaan bij de eerste uitnodiging in onze tekst: *'Maakt Mij indachtig.'*

Wanneer u een blik werpt in de Schrift zelf, zal het u verwonderen, zo vreemd als het daar staat. Het is een paradox (schijnbare tegenstrijdigheid) van de opmerkelijkste soort, wanneer u haar leest in verband met de vorige zinsnede: *'Ik, Ik ben het, die uw overtredingen uitdelg, om Mijnentwil; en Ik gedenk uwer zonden niet. Maakt Mij indachtig.'* Dit schijnt tegenstrijdig. Maar evenals een wijze leermeester door duistere uitspraken de aandacht zoekt te treffen, als vloeit Gods Woord over van uitdrukkingen, die tot denken aansporen en daardoor de les een diepere indruk doen maken op onze geest. Veelvuldig zijn de wonderspreukige uitspraken van de profeten én van de Heere en Leidsman aller profeten. Wie kan twee volzinnen als deze achter elkaar lezen zonder opmerkzaamheid: *'Ik gedenk uwer zonden niet'* en: *'Maakt Mij indachtig'*? Het gebruik van zulke paradoxen in de Schrift behoeft geen verschoning. De mens is een levend raadsel. Is er iemand, die zichzelf begrijpt? Hij mag dit denken, maar de mening bewijst zijn onkunde. De zondaar is een paradox, en de heilige een dubbele paradox. Ik zeg, dat het goed en recht is, als de Heilige Geest zulke wonderspreukige uitspraken bezigt, omdat er zoveel tegenstrijdigs ligt in het binnenste van hen, tot wie Hij ze richt.

In dit vers wordt de mens uitgenodigd om dicht bij God te komen. Diezelfde mensen, van wie God zegt dat Hij hen moe is, worden uitgenodigd om met Hem te richten. *'Gij hebt Mij moeite gemaakt met uw overtredingen. Gij hebt Mij vermoeid met uw ongerechtigheden'*, en toch is het duidelijk dat in een andere zin de Heere hen niet moe was, want Hij nodigt hen uit om zich met Hem te komen onderhouden, zeggende: *'Maakt Mij indachtig, laat ons samen richten.'* Deze toenadering tot God is de weg tot ons behoud. Het eerste, wat met sommige mensen gebeuren moet, is hen te doen denken aan God; en het beste, wat men met iemand doen kan, is hem al nader en nader tot de grote Vader van de geesten te trekken. *'Het is mij goed, nabij God te wezen!'* heeft een man gezegd, die wel wist waarvan hij sprak; en ieder, die zulk een uitroep nog niet verstaat, zal ondervinden, dat het waar is, wanneer hij er de proef van nemen wil. Daar is een bevel met een belofte: *'Naakt tot God en Hij zal tot u naken.'* En hier nog een: *'Zoekt de Heere, terwijl Hij te vinden is; roept Hem aan, terwijl Hij nabij is; de goddeloze verlate zijn weg en de ongerechtige man zijn gedachten, en hij bekere zich tot de Heere, zo zal Hij zich Zijner ontfermen, en tot onze God, want Hij vergeeft menigvuldiglijk.'* Nabij God te zijn, is klaarblijkelijk de wens van de zoekende. Voor de verloren zoon in het ver land was het voornaamste, op te staan en tot zijn vader te gaan. Het zou hem weinig gebaat hebben, of hij zich van de onreinheid van het zwijnendraf gezuiverd of de omgang met de bewoners van dat land afgebroken had; hij kon zich nooit gelukkig gevoelen, terwijl hij zo ver van zijn vader was. De meest ingetogen en afgezonderde levenswijze in het ver land zou evenmin zijn zielsverlangen hebben voldaan, als het draf zijn buik vulde; het zou, wel is waar, beter geweest zijn dan zijn leven in ongebondenheid door te brengen, maar het zou geen verandering teweeg hebben gebracht in zijn zielstoestand en geen rust hebben gegeven aan zijn hart. Wat hem genezen moet, is de kus van de vader, de borst van de vader, het huis van de vader en de liefde van de vader. Mijn tekst, hoe wonderspreukig hij ook lijkt, moet daarom worden opgevat als een welgemeende uitnodiging van een

genadig God aan de weerbarstigste van de mensen. Al hebben ze ook zo boos gehandeld dat Hij hen wel moe mag zijn, Hij dringt er bij hen op aan, met Hem te spreken. Wanneer hun verkeerd iets ten laste gelegd is, dan is Hij bereid hun beklag te horen, - slechts verlangt Hij, dat ze zich niet op een afstand houden. God geve, dat die uitnodiging aangenomen worden mag door hen, tot wie ze hedenmorgen zal gericht worden.

Wij zullen onze tekst aldus beschouw: ten eerste bevat hij een vernederende uitdaging. *'Maakt Mij indachtig, laat ons samen richten.'* In de tweede plaats zullen wij, daar wij niet aan de uitdaging kunnen voldoen, de woorden in een andere zin en een andere lezing volgen, zoals ons schuldgevoel ons ingeeft; en in de derde plaats zullen wij er een nuttige wenk in zien, ja misschien meer dan één. Mag de Heilige Geest ons bekwamen om het onderricht te verstaan en de gegeven wenken op te volgen!

I. Ten eerste dus doet zich onze tekst aan ons voor als vernederende uitdaging. God heeft Israël gestraft wegens zonde. Israël had geen berouw, maar oordeelde in eigengerechtigheid, dat de Heere hard en streng was. 'Komt dan', zegt God, 'en verdedig uw zaak bij Mij. Maakt Mij indachtig, welke van u deugden Ik geacht kan worden te hebben voorbijgezien. Zo Ik u onrechtvaardig geoordeeld heb, als u niet werkelijk nalatig bent geweest in Mijn dienst en aanbidding, laat ons dan de zaak goed maken. Zo u werkelijk enige rechtvaardigheid bezit, brengt ze Mij in herinnering.'

Een blik terugslaande, bemerken wij, dat de Heere zijn volk verwaarlozing van het gebed ten laste had gelegd: *'Doch u hebt Mij niet aangeroepen, o Jakob.'* Dit is de beschuldiging, die wij gedwongen zijn tegen alle onbekeerde mannen en vrouwen in te brengen. U roept God niet aan, u leeft zonder oprecht en vurig gebed. Mogelijk doet u een vormelijk gebed, maar dat betekent niets, wanneer het hart niet in de woorden mee spreekt. Het is meer God bespotten, dan in waarheid Hem aanroepen. Maar komt nu; zo er iets onwaars is in deze beschuldiging, weerlegt ze! Wanneer u de Heere door Jezus Christus ernstig aangeroepen hebt, wanneer u volijverig Zijn aangezicht gezocht hebt en Hij u niettemin de rug heeft toegekeerd - getuigt dan tegen Hem. Het zou iets nieuws onder de zon zijn, dat een biddend hart voor de troon van de genade verworpen werd. Ik weet, dat u de beschuldiging van gebedloosheid niet onwaar verklaren kunt. Bent u zonder Christus, dan bent u zonder gebed. Zo u geen genade ontvangen hebt, is het, omdat u ze nimmer gezocht hebt aan de genadetroon.

Verder legde de Heere aan Israël ten laste, dat het zich niet verblijd had in Hem: *'Als gij u tegen Mij vermoeid hebt, o Israël.'* Is dit niet een beschuldiging, waartegen niets valt in te brengen? U, mannen en vrouwen, die niet wedergeboren bent, en nooit vergeving van u zonden hebt ontvangen, is het niet waar dat u God moe bent? Al snel vermoeit u een preek, waarin wij trachten van Hem te spreken, maar urenlang zou u luisteren naar een ijdel verhaal. U wordt de zondag moe. Welk een vermoeienis is die dag! U bent de Bijbel moe; hoe weinig leest u er in! Een dwaze roman bevalt u beter. Wanneer u door Christenen verstandig en ernstig hoort spreken over de dingen van Christus, hebt u geen oor voor hun woorden; liever zou u een komisch liedje horen. Gods huis is voor u de tempel van de somberheid, de kerk een gevangenis. En wat God zelf aangaat: u wilt er niet van weten aan Hem te denken, Hij heeft geen plaats in uw gedachten. Soms denkt u, dat zelfs de hemel een treurige plaats voor u zijn zou, wanneer hij vol was van de lof en de aanbidding voor God en van de gemeenschap met Hem. Kunt u dit ontkennen? Zo ja, dan wordt u uitgenodigd uw onschuld voor de Heere staande te houden. Maar ik weet, dat u in oprechtheid daar niet eens aan denken kunt, want er is in uw ziel een onloochenbare afkeer van de dienst van de Heere; ja, u zou gelukkiger zijn, wanneer er geen God was, en als nooit gedachten aan de eeuwig-

heid zich aan u opdrongen. Ziet toe, dat die afkeer niet wederkerig wordt, en God eens zeggen zou: *'Mijn ziel was over hen verdrietig geworden, en ook had hun ziel een walg van Mij.'*

De Heere had ook gezegd, dat dit volk Hem niet geëerd had: *'Mij hebt u niet gebracht het kleine vee van u brand offeren, en met uw slachtoffers hebt u Mij niet geëerd.'* Het kan zijn, dat u de Heere volstrekt geen bewijzen van uw liefde gegeven hebt, of wel, u hebt misschien slachtoffers gebracht, maar daarmee God niet geëerd. U hebt gegeven, opdat men weten zou, dat u gaf, of omdat anderen het deden, maar niet met het doel om God te eren. U komt en zit neer met de gemeente van de Heere en stemt mede in met haar gezangen, maar zoekt daarmee niet de eer van God; evenmin is deze het hoofddoel van uw dagelijks leven, dit weet u. Is het toch zo; kan een onbekeerde zeggen, dat, hetzij dat hij eet, hetzij dat hij drinkt, hetzij dat hij iets anders doet, hij het alles tracht te doen tot eer van God? Laat het dan bekend zijn. Het zou iets nieuws zijn onder de zon. In waarheid zou het bewijzen, dat de man bekeerd was, en door Gods genade was vernieuwd in de geest van zijn gemoed. Maar het is zo niet; u hebt de naam van uw Schepper en Weldoener niet geëerd; u hebt Hem beroofd van de eer, die Zijn naam toekwam.

Bovendien beschuldigde de Heere Israël, dat het Hem niet had liefgehad: *'Mij hebt u geen kalmus voor geld gekocht en met het vette van u slachtoffers hebt u Mij niet gedrenkt.'* Geen blijk van hun liefde hadden ze aangeboden, maar ze hadden de Heere arbeid gemaakt met hun zonden. Het was niet in hun gedachten opgekomen, kalmus voor geld te kopen. Dat konden ze niet geven, zeiden zij, maar als ze hun valse goden aanbaden, konden ze geld genoeg vinden: *'Zij verkwisten het goud uit de beurs en wegen het zilver met de waag.'* Zo zijn er mensen, die niet in staat zijn iets te geven voor Gods zaak of de Christelijke liefdadigheid, maar voor hun zondige vermaken kunnen ze hun middelen uitputten. Geen offer is de mens te kostbaar, wanneer het zijn lusten geldt: alles heeft hij er voor over om een vrolijk leven te kunnen leiden, en dat vrolijke leven bestaat in opstand tegen God. Dit bewijst, dat de mens in zijn hart geen liefde heeft voor God. O, u zondaars, is ooit een traan uw oog ontsprongen bij de gedachte, dat God werd gesmaad? Hebt u zich ooit voor God vernederd, omdat u zelf Hem gesmaad had? Is Zijn Woord u dierbaar? Ligt er voor uw oor muziek in de lieflijke naam van Jezus? Nee, dat is zo niet. U weet, dat u voor dat alles dood bent. Hij daagt u uit uw onschuld te bepleiten, als u kunt. Durft u de handschoen opnemen? Bewijst Hem, dat u Hem liefgehad hebt. Maakt Hem uw betoon van liefde en ijver indachtig. Niets is er, dat u Hem indachtig maken kunt. Uw hart heeft geen lust in de Heere, uw God.

Verder daagt de Heere hen uit de beschuldiging te weerleggen, dat ze Hem niet gehoorzaamd hadden: *'Gij hebt Mij arbeid gemaakt met uw zonden'* - u hebt Mij tot een slaaf gemaakt door uw tegenstreven. *'Gij hebt Mij vermoeid met uw ongerechtigheden.'* Gods lankmoedigheid was tot het uiterste beproefd met hun dartele verdorvenheid. Is deze beschuldiging niet gegrond, is ze niet jammerlijk waar van veel? O u, die Christus niet aangenomen, en u niet aan Zijn dierbare voeten geworpen hebt, door deze opzettelijke afwijzing van Zijn liefde hebt u de barmhartigheid van de Heere beledigd. U hebt Zijn wet niet geëerbiedigd; u hebt u niet bedwongen, omdat u een lust had in overtreding; u hebt u niet ingespannen om de Heere te behagen. O nee, u hebt geleefd, alsof u uw eigen meesters waart. Als dit niet zo is, wordt u opgeroepen om u te rechtvaardigen. Komt niet aan met een leugenachtige verdediging, maar spreekt de waarheid. *'Maakt Mij indachtig'*, zegt Hij. Zo u overvloedig bent geweest in de gebeden, als u zich in God hebt verblijd, als u Zijn eer hebt gezocht, zo u Hem liefgehad hebt, als u Hem gehoorzaam bent geweest,

laat dan het volle licht op uw rechtvaardigheid schijnen, en vreest niet. Maar u bent niet onschuldig voor de Heere. Buigt u daarom terneder, belijdt uw schuld en bedekt voor de Heere uw aangezicht. De Heere wil u zo vernederen, opdat u berouw mag hebben, en Hij aan u Zijn Woord zou kunnen vervullen: *'Ik, Ik ben het, die uw overtredingen uitdelg om Mijnentwil, en Ik gedenk uwer zonden niet.'*

De beschuldiging, die voor ons ligt, handelt niet alleen over het gedrag van de mensen, maar ook over dat van God. Want de Heere zegt hier van zichzelf: *'Ik heb u Mij niet doen dienen met spijsoffer, en Ik heb u niet vermoeid met wierook.'* Dat wil zeggen: God legt geen zware taak op, Hij is geen hard mens, vergaderende, waar Hij niet gezaaid heeft. Gods geboden zijn enkel rechtvaardigheid, ze kunnen niet verbeterd worden; geen wet zou meer tot ons welzijn kunnen wezen, dan die, welke Hij ons gegeven heeft. God te dienen is geen slavernij. Vraag aan Zijn kinderen, hoe ze Zijn dienst vinden. Als ze Zijn juk opnemen en van Hem keren, vinden ze rust voor hun zielen. Zijn wegen zijn wegen van lieflijkheid en al Zijn paden zijn vrede. Volkomen gehoorzaamheid is de hemel. Zo God u behandeld heeft als slaven, als Hij meer van u geëist heeft dan Hem toekwam, als Hij uw harten vermoeid heeft door eindeloze arbeid, zegt het dan en legt uw grieven eerbiedig voor God bloot. Spreekt slechts tot Hem. Maar wie, die bij zijn zinnen is, zal beweren, dat de dienst van God iets anders is dan vrijheid? O geliefden, wanneer God ons iets verbiedt, is het, omdat Hij weet, dat het ons schaden zal; en wanneer God ons gebiedt iets te doen, is het, omdat Hij weet, dat het is tot het welzijn en het eeuwig heil van onze ziel. De zedewet is de spiegel van de gerechtigheid; de wil van de Heere, die er zich in openbaart, sluit zich zo volkomen bij het geweten van de mens aan, dat het hem onmogelijk is er in oprechtheid tegen te velde te trekken; ze is waar en rechtvaardig beide. Wanneer wij oprecht zijn in ons oordeel, zal onze wens zijn: *'o, dat mijn wegen gericht werden om Uw bevelen te bewaren.'* Als wij de wet overtreden, is het niet, omdat ze onredelijk, onrechtvaardig of liefdeloos is! Haar juk is zacht en haar last is licht. Dit is waar, ten volle waar. Al gevoel ik mij geheel onbekwaam om de zaak van de Heere waardig te bepleiten, gelijk ik wensen zou, ik zou hier kunnen wenen over de wijze, waarop Zijn schepselen Hem behandelen. Ik ben beschaamd over mijzelf, dat ik zo koel Zijn zaak verdedigen kan, die een veel beter pleitbezorger vereist, dan ik wezen kan. Maar hebt u niet, u goddelozen, de Heere schandelijk behandeld? Hebt u niet Hem vergeten, Die nimmer u vergeet? Hebt u niet uw Weldoener en Vriend de rug toegekeerd? Hebt u niet de dienst afgewezen, die uw zielen tot innige blijdschap zou gestrekt hebben? Hebt u de verleende genadegaven niet verworpen en gestreden tegen de hemel? Voorzeker, zo is het. Als u er iets tegen inbrengen kunt, legt het uw Maker voor. Maar gaat niet voort met u ver van Hem te houden. Zoekt zijn aangezicht en antwoordt op zijn roepstem: *'Maakt Mij indachtig, laat ons samen richten, vertelt gij uw redenen, opdat u mag gerechtvaardigd worden.'*

II. Ik hoop, dat u voorbereid bent om mij te volgen, terwijl ons schuldgevoel ons een andere lezing aan de hand geeft; ik meen niet een verandering van de woorden, maar van de zin. Laat ons onze tekst lezen, zoals ons schuldbesef hem lezen wil. Er zijn dingen, die de Heere in grote liefde u uitnodigt Hem indachtig te maken. Wat is dat? Laat het mij u zeggen. Zo u zijn uitdaging niet aannemen en uw eigen rechtvaardigheid niet aantonen kunt, laat dan de beschuldiging staan; erkent door stilzwijgen haar waarheid; en pleit nu bij Hem; maakt Hem dingen indachtig, die uw zaak dienen kunnen, en u vergeving kunnen doen erlangen.

Ten eerste, maakt de Heere die glorierijke begenadiging en vergiffenis indachtig, die Hij in vrijmachtige genade de mensenkinderen in het vorige vers heeft aangekondigd.

Komt nu, alle schuldigen en onreinen, en zegt tot Hem: 'Heere, al getuigen mijn zonden tegen mij, ik verlaat mij op Uw vergevend woord: *Ik, Ik ben het, die uw overtredingen uitdelg om Mijnentwil, en Ik gedenk uwer zonden niet.*' Bedenkt, dat God niet vergeten heeft genadig te zijn; ook heeft Hij geen enkel getuigenis van Zijn barmhartigheid veranderd. Toch wil Hij, dat u ze Hem even ernstig in herinnering brengt, alsof Hij ze vergeten ware. Het is niet ter opscherping van Zijn geheugen, maar van het uwe, dat Hij nu van u verlangt het Hem indachtig te maken. Nimmer zult u als zondaars een veiliger plaats vinden, dan wanneer u geknield ligt voor de genadetroon en woorden spreekt als deze: *'Komt nu, en laat ons samen richten, spreekt de Heere; al zijn uw zonden als scharlaken, ze zullen wit worden als sneeuw; al waren ze rood als karmozijn, ze zullen worden als witte wol.'* *'Ik zal hunner ongerechtigheden genadig zijn en hunner zonden en ongerechtigheden zal Ik nimmermeer gedenken.'* *'Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve en ons reinige van alle ongerechtigheid.'* En brengt dan, in tranen en met gesmoorde stem, de Heere Zijn genadige beloften in herinnering en zegt: *'Gedenk aan uw woord tot uw knecht, waarin Gij mij hebt doen hopen.'* Roept tot Hem: *'Heere, doe gelijk u gezegd hebt. Ik bid U mij te reinigen. Zo ik geen overtredingen had, zou U ze niet kunnen uitdelgen, maar zie, hier zijn ze; ik bid U, delg ze uit naar uw woord! Heere, ik maak U uw woord indachtig. O laat mij Uw stem horen: uw zonden, die veel waren, zijn u vergeven.'*

Als u dat gedaan hebt, ga dan voort met de Heere uw zonden indachtig te maken. Doe Hem een openhartige, volledige bekentenis. Zegt Hem, dat u gezondigd hebt. Spreekt met de terugkerende verloren zoon: *'Ik heb gezondigd tegen de hemel en voor U, en ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden.'* Verbergt niets, want niets kan verborgen worden; bedekt niets, want er kan niets bedekt worden. Wees verzekerd, dat uw zonde ontdekt zal worden; legt ze daarom bloot en stelt ze in de handen van de grote God, opdat Hij doe naar Zijn welbehagen. Maak inzonderheid de Heere indachtig, dat u gezondigd hebt tegen *Één*, Die niet opgehouden heeft u te vergeven en dat dus uw zondigen wreed en ondankbaar was. Het maakt de zonde dubbel afschuwelijk, dat ze een belediging is tegen een God, Eie zo genadig vergeeft. De Heere zou ons al voor lang in de hel kunnen geworpen hebben, maar Hij spaart ons. Zullen wij daarin vrijheid vinden om nog meer te zondigen? *'Hij doet ons niet naar onze zonden, en Hij vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden'*; dit maakt de volharding in de opstand tot een scharlakenrode zonde.

Belijdt ook dit, dat u zich door uw zonden, hoe langer hoe meer verwijderd hebt van Hem, Die u tot terugkeren uitnodigt en u een welkome ontvangst toezegt. Bedenk, dat, als u nog buiten Christus bent, het niet is omdat God het zo gemaakt heeft. Hij heeft gezworen: *'Zo waarachtig als Ik leef, zegt de Heere, indien Ik lust heb in de dood des goddelozen, maar daarin, dat de goddeloze zich bekere van zijn weg en leve.'* Hij wil niet, dat uw veroordeling voor Zijn rekening komt. Uitdrukkelijk zegt Hij: *'o Israël, u hebt uzelf verwoest'*; en de liefdevolle Heiland roept uit: *'Gij wilt niet tot Mij komen, opdat u het leven hebt.'* Erkent de waarheid hiervan. Hebt u zich vroeger wellicht dwaas verhovaardigd op uw vrije wil, buig u thans neder, vol deemoed over die goddeloze wil, die uw verderf dreigt te worden. Roept op uw knieën tot de Heere om genade voor het beledigen van Zijn barmhartigheid en om vergiffenis voor het tergen van Zijn lankmoedigheid. Hij nodigt u uit om dat te doen; daarom zegt Hij: *'Maakt Mij indachtig.'*

Wanneer u dit gedaan hebt, als uw ziel benauwd is en uw hart tot wanhoop wordt gedreven door het gevoel van uw zonden, dan raad ik u aan, de Heere de buitengewone reden, die Hij tot vergeving van de zonde opgeeft, indachtig te maken:

'Ik, Ik ben het, die uw overtredingen uitdelg om Mijnentwil.' Spreek tot Hem: 'Heere, in mijzelf is niets, waarom U mij sparen zou, maar doe het om Uwentwil, omwille van Uw liefde, omwille van Uw barmhartigheid. U hebt gezegd, dat u lust had in genade; o Heere, laat het U behagen mij barmhartig te zijn. Het is U tot eer, wanneer u de ongerechtigheid niet aanziet; de naam van Jezus Christus wordt groot gemaakt, als Hij de zonden van de mensen tenietdoet; Heere, ik bid U nu om Uwszelfs wil, om de wil van Uw Zoon, werp een sluier over al mijn vroegere ongerechtigheden en laat mij met U verzoend zijn door de dood van Uw Zoon.' Ik vrees, mijn hoorders, dat ik dit niet uitspreek, zoals ik het behoorde te doen. Ik wilde, dat ik over u wenen kon, terwijl ik tot u spreek. Ik bid u, gehoorzaam zonder uitstel, eerlijk en oprecht, aan de vermaning van onze tekst. Kom, smee ik u; hoort, hoe uw Vader spreekt: *'Maakt Mij indachtig, laat ons samen richten.'*

Maak de Heere Zijn vrijmachtige genade en Zijn algenoegzame macht om te zegenen indachtig. Maak Hem indachtig, dat Hij de snoodsten van de snoden gewassen heeft in het bloed van Jezus; dat Hij de hardste en meest verstokte harten verzacht heeft tot prijs van de heerlijkheid van Zijn genade; en zegt dan: 'Heere, doe dit alles aan mij, opdat ook ik Uw grote naam verheerlijken mag!'

Wanneer u God dit indachtig gemaakt hebt, raad ik u van ganser harte aan, te pleiten op het oogmerk en de bedoeling van de Heere, in het een en twintigste vers geopenbaard: *'Dit volk heb Ik Mij geformeerd, ze zullen Mijn lof vertellen.'* Zeg tot Hem: 'Heere, ik ben Uw arm schepsel. U hebt mij geschapen; zelfs mijn lichaam is vreselijk en wonderbaarlijk gewerkt, en dat geheimzinnige, dat in mijn binnenste woont, dat ik mijn ziel noem, is ook geschapen door Uw kracht. Hebt U mij niet gemaakt voor Uzelf? Zult u geen lust hebben in het werk van Uw eigen handen? O Heere, kom en zegen mij Zondaar en nietswaardige als ik ben, ben ik toch uw schepsel; verwerp mij niet. Wanneer u mij vergeven wilt, Heere, kan ik U dan niet loven? Is er geen plaats voor mij om U te danken? Mag ik U, op aarde of in de hemel, niet een kleine dienst bewijzen en Uw Naam verheerlijken? Nu dan, Heere, ik onteer U, zolang ik leef in de zonde, maar ik zal U verheerlijken, als u mij heilig maken wilt. Ik ben een waardeloos vat, slechts geschikt om bij de gebroken scherven te worden geworpen, nuttig voor God noch mens, en van weinig nut voor mijzelf. Maar ik smee U, in mij Uw woord te vervullen: *'Dit volk heb Ik Mij geformeerd, ze zullen Mijn lof vertellen.'* Dit zijn goede pleitredenen. Gehoorzaam op deze wijze het woord: *'Maak Mij indachtig, laat ons samen richten.'*

Zo dat u geen rust geeft, ga dan een weinig in het hoofdstuk terug, totdat u komt aan het negentiende vers: *'Ziet, Ik zal wat nieuws maken; nu zal het uitspruiten, zult gij mensen dat niet weten? Ja, Ik zal in de woestijn een weg leggen, en rivieren in de wildernis; het gedierte des velds zal Mij eren, de draken en de jonge struisen: want Ik zal in de woestijn wateren geven, en rivieren in de wildernis, om Mijn volk, Mijn uitverkorenen drinken te geven.'* Pleit op die openbaar uitgesproken verklaring! Spreekt: 'Heere, u hebt gezegd: Ik zal wat nieuws maken! Welnu, het zal voorzeker iets nieuws zijn, wanneer ik behouden word. Ik moet mijzelf zodanig verachten, dat, als ik ooit gered word, ik één van de grootste wonderen van Uw genade zal zijn.

'Behouden, behouden! –
Verhoogd wordt de luister,
Die straalt in de hemelgewesten omhoog;
En de eng'len bezingen in zaal'ge verrukking
De liefde, die U tot de heilsdaad bewoog.'

Mogelijk kunt u zeggen: 'Heere, ik heb nu een maand gezucht en geroepen en

geweend, en ik kan geen rust vinden. O, wanneer u een nieuw lied in mijn mond wilt geven, dan zullen de draken en de jonge struisen, die mij aanschouwden in mijn ellende, hun ogen openen en verbaasd zijn, en verheerlijken de Heere, de God van Israël, u bent in uw bedroefdheid gemeenzaam geworden met vreemd gezelschap, dat te vergelijken is met draken en struisen; roept daarom tot uw Verlosser: 'Heere, red mij, en de struisen zullen niet langer schreeuwen, of zo ze het doen, zullen ze schreeuwen tot Uw lof; en dezelfde draken, waarvoor alle mensen vrezden, zullen mij tot troost zijn en Uw Naam verheerlijken, zoals de Psalmist zegt: *Looft de Heer, gij wild gedierte, en alle afgronden.*' Ik ken mensen, die zeggen kunnen: 'Heere, mijn gehele omgeving zal verbaasd staan, wanneer ik mij zal verheugen in Jezus. Al mijn vrienden en bekenden zullen zich verwonderen, dat ik zalig en heilig ben gemaakt door Uw vrijmachtige genade. Ik ben wel de laatste, die ze denken zouden bekeerd te zullen zien. Dan zullen ze weten, wat uw arm doen kan, en bekennen, dat dit de vinger van God is. De mensen, die hun mond niet opendoen dan om God te lasteren, zullen vol ontzag en verbazing blijven staan, als ze zien, welk een brandhout aan het vuur is ontruikt.'

Zoals u ziet, heb ik u trachten te helpen om gehoorzaam te zijn aan het woord: '*Maakt Mij indachtig*', maar het voor u doen, kan ik niet. Mijn geliefde hoorders, die onbekeerd bent, u moet zelf belijdenis doen van uw zonden en voor uw leven pleiten. Dit pleiten moet in u gewerkt worden door de Geest van God; en wordt het dat, dan zou ik bijna wensen een muis in uw kamer te zijn om naar u te luisteren, als u de liefderijke Vader indachtig maakt Zijn beloften en de glorie, die Zijn naam zal worden toegebracht, wanneer Hij u redden wil. Inzonderheid zou ik u gaarne aldus horen beginnen: 'Heere, denk aan uw eniggeboren Zoon. Hebt u niet gezegd, dat het *een getrouw woord is en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken?* ik ben een zondaar; Heere, verlos mij! o Gedenk aan Gethsémané, gedenk aan de Olijfberg, gedenk aan het bloedig zweet, gedenk aan de woorden van de Geliefde, gedenk aan de kreet: '*Het is volbracht!*' en geef Hem de arbeid van zijn ziel in mij te zien. Geef de Verrezenen mij tot buit, opdat Hij in mij het loon van Zijn smarten vinden mag!' Op deze wijze moet u pleiten. Dat zal u eerlang rust en vrede brengen. God geve u, mij niet alleen thans met oplettendheid aan te horen maar heen te gaan en het te doen. Ik beef bij de gedachte, dat mijn werk nutteloos zou kunnen zijn, doordat u achterwege bleef. Uw luisteren is vergeefs, als u niet gehoorzaamt.

III. En zo kom ik tot ons laatste punt, dat is: onze tekst geeft ons enige nuttige wenken.

Als de Heere tot ons zegt: '*Maakt Mij indachtig*', dan is het in de eerste plaats klaarblijkelijk, dat wijzelf deze dingen indachtig moeten zijn. Wij kunnen een ander niet iets indachtig maken, dat wij zelf vergeten. Komt dan, laat ons eens sommige dingen voor onze geest terugroepen, die wij geneigd zijn achter ons te werpen. Evenals zo-even, zal ik geen verontschuldiging inbrengen, daar mijn begeerte is, dat Gods Geest het mag indrukken in uw harten.

O, u die nog niet behouden bent, bedenkt, hoeveel jaren u geleefd hebt zonder gebed! Welk een wonder al, dat het leven zelf u vergund is! De morgen lichtte en de avond daalde, en toch geen gebed! Genadegaven op uw dis, in uw huisgezin, naar het lichaam en naar de ziel, en toch geen gebed! De gehoorde prediking, de ontvangen vermaningen en vriendelijke uitnodigingen - alles tevergeefs, want nog is er geen gebed geweest! '*Gij hebt Mij niet aangeropen, o Jakob.*' Het is niet goed onze zonden in het algemeen te nemen: één voor één moeten wij ze beschouwen. Daar is een God,

bereidvaardig om te vergeven, en wij vroegen zelfs niet naar vergiffenis. Daar is een God, Die Zich genadig betonen wil, en wij hebben Hem veertig jaren lang laten wachten. Daar staan wij voor de deur van de genade en wij willen niet kloppen, hoewel beloofd is, dat ieder, die aanklopt, zal opengedaan worden. Daar staat Jezus Zelf aan onze deur te kloppen en wij willen niet opendoen! Laat ons deze overtreding voor onze geest stellen, en brenge ze ons tot diep berouw en verontschuldiging.

Bedenk voorts tot uw eigen beschaming, hoe afkerig u geweest bent van God. Ik ging dit zo-even voorbij. Maar denkt daaraan! Daar is een schepsel, dat de gedachte aan zijn Schepper niet verdragen kan! Daar is iemand, die dagelijks aanzit aan de tafel van een vriend, en toch die vriend nimmer een vriendelijk woord toespreekt. Zodanig door Gods werken omringd, dat het u onmogelijk is ze niet te zien, terwijl zelfs de nacht niets is dan een sluier, die een nieuw, wonderschoon tafereel bedekt, als hij u de sterren doet aanschouw, die overdag verborgen waren. Op al die wonderen kan uw blik rusten, en toch kunt u weigeren uw God te zien! u was God moe, u gevoelde geen behoefte om van Hem te horen, u wenste, dat er geen God en geen eeuwigheid was, en dat u even gelukkig kon leven als de dieren, die alleen leven in het tegenwoordige. Denkt daaraan, en maak u ze uw zonde indachtig - u wilde liever een dier zijn dan God te dienen en de engelen gelijk te wezen!

Er zijn er, die ik ernstig wens te vermanen zich te herinneren, dat ze Gods dienst verwaarloosd hebben door hun karigheid met betrekking tot de zaak van God; al hun gebrek aan liefde voor God; de vele malen, dat ze hun harten verhard, hun oren toegestopt, en de waarschuwingen en uitnodigingen van hun Heiland afgewezen hebben. Zulke herinneringen zou de Heilige Geest kunnen aanwenden om hen te overtuigen.

O geliefde, onbekeerde hoorders, spreek ik de waarheid voor u of niet? God verhoede, dat ik een valse beschuldiging tegen iemand inbrengen zou. Ik leg u thans niet de zwartere en meer openbare zonden ten laste, daaraan hebt u zich wellicht niet schuldig gemaakt, maar dit is toch de voornaamste van alle zonden: God te vergeten, afkerig te wezen van Zijn dienst, en te weigeren het heil van Zijn Zoon te aanvaarden. *'Dit is het oordeel, dat het licht in de wereld gekomen is, en de mensen hebben de duisternis liever gehad dan het licht.'* U denkt aan uw zaken, maar met de voorname zaak van uw verlossing houdt u zich niet op. Bedenk dat u uw sterfelijk lichaam stelt boven uw onsterfelijke ziel. U bent vol zorg en verwachting voor dingen, die slechts voor een spanne tijd waarde hebben, maar voor uw eeuwige belangen hebt u geen zorg. Kunt u dat verantwoorden? Bent u bij uw zinnen? Waarom handelt u zo dwaas? Daar is een God, Wiens vriendelijkheid de hemel, en Wiens toorn de hel is; en toch doet u, alsof Hij niet bestond, en zoekt noch dient u Hem.

Ik weet, dat ik slecht spreek, maar mijn zaak is goed, en zo u eerlijk bent in uw binnenste, zult u haar in 't gelijk stellen. Moeten wij niet het kwaad, dat wij tegen God bedreven hebben, erkennen en nalaten? Kom, geliefde hoorder! zeg: 'Ik gedenk thans mijn overtredingen, en ik zal opstaan en tot mijn Vader gaan en Hem indachtig maken, opdat ik vergiffenis mag ontvangen.' Mijn geloof ziet de Heere staan, de schuld uitdelgende van allen, die ze Hem indachtig willen maken. Kom tot Hem met uw zonden! Leg ze open voor het aangezicht van de Heere, niet opdat Hij er u voor veroordele, maar opdat Hij ze merken mag met het bloed van de verzoening, en zeggen: Ik heb uw zonden uitgedelgd! Aarzel niet ze de Heere indachtig te maken, want dan belooft Hij ze te zullen vergeten.

Ik ben er zeker van, dat, als ik morgen hier stond en de macht had om alle schulden kwijt te schelden door voor alles volle kwitantie te geven, op deze ene voorwaarde, dat elke schuldenaar een lijst van zijn schulden zou overleggen, niemand daarin zou

achterblijven. Wie iets schuldig was, zou zijn papieren nazien, zijn laden doorsnuffelen en overal zoeken om alle onbetaalde rekeningen op te sporen, teneinde er kwijtschelding voor te ontvangen. Ik bid u, handel eveneens in deze geestelijke zaak. Breng uw zonden in herinnering door een nederige bekentenis en een berouwvol belijden, want *'zo wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonde vergeve.'* O Geest van God, geef klem aan mijn roepstem tot deze mijn hoorders, en doe ze zinken in de harten van Uw uitverkorenen, opdat ze U hun ongerechtigheden belijden, en nog heden verlost mogen worden!

Een tweede, nuttige wenk is deze. Daar de tekst zegt: *'Maakt Mij indachtig, laat ons samen richten'*, is het tijd om nu te beginnen met tot God te spreken. Hij zegt: *'Komt nu, en laat ons met elkander spreken!'* Laat ons niet zo onverstandig zijn, dit te weigeren.

Ik betreed nogmaals hetzelfde terrein, evenals een onderwijzer doet met zijn leerlingen, wanneer hij dezelfde les herhaalt om ze hun goed in te prenten. Ik verlang zozeer, dat de verontruste zondaar dadelijk de weg van de vrede mag vinden, dat ik hem zou willen smeken, op dit ogenblik te beginnen met tot God te spreken. Spreek aldus: *'Heere, daar staat Uw woord: 'Ik ben het die uw overtredingen uitdelg.'* Ik bid U, maak dat woord waar aan mij!

Een beroep te doen op Gods getrouwheid is een grote kracht. God te houden aan Zijn belofte, daarin bestaat hoofdzakelijk de moeilijke kunst om te worstelen in het gebed. De Verbondsenkel aan te grijpen is niet half zo zeker, als wanneer het geloof zich op een belofte beroept. Dat is als het ware de zoom van Jehovah's kleed; gelukkig hij, die het vasthouden kan, want het zal nimmer scheuren. Wie vasthoudt aan een belofte, houdt de God vast Die ze gegeven heeft, en niet tevergeefs zal hij op de belofte vertrouwen. *'Heeft de Heere gesproken, en zal Hij het niet doen?'* Spreekt dan ook: *'Heere, U hebt gezegd, dat u de zonde vergeeft; ik bid U, schenk mij vergiffenis. Zo u nooit vergeving beloofd had, zou ik er nimmer aan hebben kunnen denken. Maar omdat U ze beloofd hebt, durf ik niet twijfelen aan Uw woord. Mijn zwartste, onreinste, vuilste zonden kunnen afgewassen worden. Want U zegt, dat alle zonde en lastering de mensen vergeven zal worden. Ik werp mij op Uw eigen woord als het enige, waarop ik mij beroepen kan. Ik smee U, vervul Uw eigen woord.'*

Wij lezen, dat een tweesnijdend zwaard nit Christus' mond uit gaat. Maar kan het woord van Zijn belofte voor ons niet zijn als een zwaard, waarmee wij, de hemel met Zijn eigen wapens bekampende, de genade zelf kunnen overwinnen? O, mocht u geloof genoeg bezitten om dat dadelijk te beproeven!

Vergeet vooral niet te spreken van dat vers over de draken en de jonge struisen, die God eren. Zegt: *'Heere, deze zelfde plaats, waarop ik zo straks tot U riep om genade, is getuige van mijn zuchten, mijn kermen en de benauwdheid van mijn ziel, maar zo U mij genade wilt verlenen, zal ze weergalmen van Uw lof. Ik heb geestelijk vertoefd bij draken en jonge struisen, maar als U mij vergeven wilt, zullen ze U eren. Heere, als U mij slechts verlost, hebt U een nieuw zanger bereid voor de lofzangen van de aarde en de koren van de hemel. O mijn Zaligmaker, ik weet, dat mijn armelijke lof Uw heerlijkheid niet groter maken kan, want U bent Goddelijk groot, maar toch zal ik die, gelijk hij is, neerleggen aan uw voeten.'*

Spreekt vervolgens tot de Heere, dat het Zijn verlangen is, door Zijn genade uw hart te winnen.

Het is klaarblijkelijk, dat Hij dit wenst, want Hij klaagt: *'Mij hebt gij geen kalmus voor geld gekocht en met het vette van u slachtoffers hebt u Mij niet gedrenkt.'* Is voor God aan kalmus iets gelegen? Schept Hij behagen in het branden van vet? O nee, maar veel is er Hem aan gelegen, te zien, dat Zijn volk, tot bewijs van Zijn liefde, zich

opoffert voor zijn Heere, door Hem iets aan te bieden wat het kostbaar acht. Hij buigt Zich neer om uit de handen van Zijn volk de tekenen van Zijn liefde aan te nemen. Zegt nu tot Hem: 'Heere, ik ben niet waardig, dat U mij aanneemt. Maar toch, als U mij slechts verlossen wilt, zal ik geheel en al Uw eigendom zijn, en alles U ten offer brengen. Heere, ik moet U liefhebben! Er is in die liefde niets, waarop ik roem kan dragen, want hoe zou ik anders kunnen? Ik ben gedwongen U lief te hebben, want U hebt mij het eerst liefgehad. Uw genade houdt mij geboeid; aan handen en voeten ben ik gebonden door de koorden van Uw liefde. Als ik de hoop durfde voeden, dat U in genade op mij zou neerzien, voelde ik mijn stenen hart smelten, en ging mijn ziel naar U uit met sterk verlangen. Zo Uw grote liefde zich werkelijk tot mij neerbuigen en al mijn zonden uitdelgen wil, dan zal mijn hart voor eeuwig aan U verbonden zijn en zal ik Uw naam verheerlijken, zolang er adem in mij is.' Zo is het goed, te spreken. Maar doet het alleen in volkomen oprechtheid en ware ootmoed.

Beroept u vervolgens op de woorden: '*Om mijnentwil.*' Roept uit: 'Heere, verlos mij, Uw eigen naam tot eer, opdat de mensen weten mogen hoe genadig u bent. In mij vindt u gelegenheid al de wonderen van Uw liefde ten toon te spreiden, want ik ben één van de voornaamste van de zondaren geweest. O Heere, toon de macht van Jezus' reinigend bloed door mij te wassen, opdat ik witter zij dan sneeuw. Ik heb U een harder hart getoond dan de meesten van mijn medemensen. O, mocht de Heilige Geest de grootheid van Zijn macht betonen door die steen te veranderen in vlees. Heere, ik ben ongelovig geweest, ja van twijfel en ongelooft geheel vervuld. O breng in mij de waarheid aan het licht, dat het geloof een gave van God is! Zo u de gehele wereld behoudt behalve mij, en mij verlost U niet, dan zal er een toon ontbreken aan de muziek van Uw barmhartigheid, want in zeker opzicht sta ik alleen, als een bijzonder soort van zondaar. Maar, Heere, als U mij verlost, zult U een snaar aanroeren, die een toon voortbrengen zal als van geen andere snaar in het groot heelal kan gehoord worden! De onwaardigste van allen, hem, die het minste kan doen om het U te vergelden, zult U verlost hebben. U zult getoond hebben hoe vrij Uw genade is, door ze te betonen aan iemand, die noch op vroegere, noch op tegenwoordige verdiensten kan bogen, noch hopen kan in de toekomst grote dingen voor U te doen.' Spreekt aldus tot God, en mag de Wonderlijke, de Raad uw gebed richten, opdat het verhooring krijgt.

Beroept u ten slotte op het dierbaar bloed van Christus, dan zult u slagen, waar al het andere gefaald heeft. 'Ik geloof in de vergeving van de zonden!' Duizenden zeggen dat bij het uitspreken van de geloofsbelijdenis; ze gevoelen niet, dat ze zondaren zijn en daarom vinden ze het zeer gemakkelijk in de vergeving van de zonden te geloven. Maar geloof mij; wanneer iemand weet en gevoelt, dat hij werkelijk en inderdaad een zondaar is voor God, dan is het geloof in de vergeving van de zonden een wonder voor hem, en kan alleen de almacht van de Heilige Geest dat geloof in hem werken. Zo u werkelijk weet, wat het is, verloren en doemschuldig te zijn, zodat uw eigen geweten het doodvonnis over u uitsprekt, dan is het een grote zaak, in de vergevende genade te geloven. Sommigen van ons kunnen zich herinneren, hoe het hun als spot in de oren klonk, wanneer men zei: 'Geloof, geloof toch!' want ze gevoelden, dat te zeggen: 'Ik geloof', en het geloof van Gods uitverkorenen te bezitten, twee geheel verschillende zaken zijn. Wanneer de Heilige Geest Jezus aan onze harten openbaart en de arme, ledige zondaar in Christus' volheid gedompeld wordt, dan wordt God zowel door het geloof van de zondaar als door het voorwerp van dat geloof verheerlijkt. Het werk van de genade verhoogt Gods eer, want het is van het begin tot het einde uit Hem. In het hart van de verlostten spreekt een stem: '*Ik, Ik ben de Heere, en er is geen Heiland behalve Mij.*' Trotse blikken worden neergeslagen, en alle roem

is uitgesloten. Ootmoed bestuurt de geest en gehoorzaamheid gaat daarmee hand aan hand. Dan roept het vernieuwde hart uit: 'Heere, onze God! andere heren, behalve U, hebben over ons geheerst; maar door U alleen gedenken wij Uw naam.'

Aldus heb ik getracht met u te pleiten voor de Heere, alleen uw heil en Zijn eer beogende. Ik ben mij, mogelijk meer dan ooit in mijn leven, mijn eigen zwakheid bewust. Maar toch koester ik de verwachting, dat ik bij veel van u mijn doel heb bereikt. Wat ben ik, afgescheiden van de Geest van alle genade? Wat ben ik anders dan een klinkend metaal en een luidende schel? En toch ben ik niet zwakker dan andere dienaren van God, want, afgescheiden van de Schrift, zijn wij allen niets.

Vergeefs is 't, of een Paulus plant,
Apollos de aard besproei',
Zo niet des Heeren milde hand
't Zaad wasdom geeft en bloei.

Wij zullen, God zij dank, niet tevergeefs planten, want Hij is met ons. Sommigen van u hebben de blijde boodschap aangenomen en spoedig zal ik van hen horen. Mag ze zinken in uw aller hart. Voelt u uw hart niet week worden? Wederstaat het niet. Het is de Heilige Geest, die thans bezig is uw hart te neigen tot ernst en nadenken, tot verlangen en begeerte. Buigt u voor zijn hemelse adem, gelijk het oeverriet zich buigt voor de wind! U zal het zijn tot heil, en de Geest van de liefde, met de Vader en de Zoon, tot eer in alle eeuwigheid. Amen.

15. KOPEN ZONDER GELD

'Gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet.' Jes. 55: 1.

Hoe schoon wordt in het vers, waarvan onze tekst het tweede gedeelte uitmaakt, naar de aard van de Hebreeuwse poëzie, ongeveer hetzelfde denkbeeld op twee verschillende wijzen uitgedrukt:

'O, Alle gij dorstigen, komt tot de wateren,
En gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet!'

Wij hebben het beeld voor ons van een koopman, die zijn waren aanbiedt en op de wijze van de huurkoetsier op straat, roept: 'Ho!' Om de aandacht te wekken roept hij luid: 'Komt! Komt! Komt!' driemaal achtereen, en voegt er de kreet 'Koopt! Koopt!' aan toe. Zal de grote Koning zo Zichzelf in ernst vergelijken met een koopman die op de markt zijn waren aanbiedt? Voorzeker, en daarom nodig ik u uit de genade van de Heeren te bewonderen.

In het 53^e en 55^e hoofdstuk heeft deze Goddelijke Koopman zijn waren uitgesteld. Welk een schatten! Slaat een oog in het drieenvijftigste hoofdstuk: wat ziet u daar? Zie, die parel van grote waarde, de Heere Jezus Christus. Zie Hem daar om onze overtredingen verwond en onze ongerechtigheden verbrijzeld. Dit is zulk een kostbare schat, dat hemel en aarde hem niet kunnen evenaren. De Gezalfde van God, op Wie de straf gelegd was die ons de vrede aanbrengt, - wie zou Hem niet tot zijn Zaligmaker begeren? Werkelijk, bij de aanbieding van zulk een schat behoeven wij niet lang om kopers te roepen, want ieder wezenlijk verstandig mens zal daarbij uitroepen: 'Dat is juist wat ik nodig heb: een Zaligmaker, en wel een machtige Zaligmaker, een verzoening voor mijn zonde is al wat ik behoef.' En daartoe wordt u uitgenodigd met de woorden: 'Die geen geld heeft kome, kope en ete.'

In het vierenvijftigste hoofdstuk spreidt de Goddelijke Koopman de uitnemendheid van het bezit van Zijn eeuwige liefde ten toon. Lees vers zeven:

'Voor een klein ogenblik heb Ik u verlaten. Maar met grote ontfermingen zal Ik u vergaderen. In een kleinen toorn heb Ik Mijn aangezicht van u een ogenblik verborgen. Maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik Mij van u ontfermen, zegt de Heere, uw Verlosser. Want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen. Maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer.' Wat kan meer worden aangevoerd om de harten van de mensen te winnen. Ten eerste een volkomen verzoening, en voorts een met eedzwering bevestigde verbintenis. Zou het wel nodig zijn, nog dikwijls te roepen: 'Komt en koopt!' wanneer ons zulke hemelse schatten worden voorgehouden?

Bovendien zien wij een weinig verder op de heerlijke hemelse woonstede. Zie het elfde vers: *'Ik zal uw stenen gans sierlijk leggen, en Ik zal u op saffieren grondvesten, en uw glasvensters zal Ik kristallijnen maken, en uw poorten van robijnstenen en uw hele landpale van aangename stenen.'* Dit is een wonderbare woonstede, niet waar? Wel zal er een sterke aftrek zijn voor zulke begeerlijke dingen: saffieren en kristallijnen en robijnen - wat kunt u meer wensen? Hier hebt u alle soorten van edelgesteenten, en allen worden voor niet gegeven! De enige voorwaarde is: 'Alles voor niet! De hemel voor 't vragen!' Al de schatten van God voor niet geschonken aan de kinderen van de mensen, die ze als genadegaven willen aanvaarden.

Alsof dit niet genoeg ware, biedt de Heere een vierde zegen aan, eeuwige veiligheid

door het geloof. *'Gij zult door gerechtigheid bevestigd worden; wees verre van verdrukking, want u zult niet vrezen; en ver van verschrikking, want ze zal tot u niet naken. Alle instrument dat tegen u bereid wordt zal niet gelukken, en alle tong, die in het gericht tegen u opstaat, zult u verdoemen.'* Veiligheid is oneindig meer waard dan goud. Door de wijsheid van God bewaard te worden voor alle schade is het deel dergenen die in Jezus geloven. Behouden te zijn, voor eeuwig in veiligheid gesteld te zijn, is dit geen werelden waard? Nooit is er een markt gehouden als de markt van het Evangelie; en nooit zijn er goederen voor de ogen van de mensen uitgespreid als die u hier worden voorgehouden. Daarom mag ik met te groter hoop spreken tot dezulken, die tot hertoe geen kopers zijn geweest, en hun de nodiging van onze tekst doen horen *'Die geen geld heeft kome, kope en ete!'*

Bij de beschouwing van die tekst letten wij ten eerste op de beschrijving van de koper, - *'die geen geld heeft.'* Ten tweede op de keuze van deze bijzondere koper - waarom wordt hij boven alle anderen uitgenodigd? Ten derde op de uitnodiging tot de koop *'kom, koop en eet.'* Ten vierde op de zekerheid dat deze evangelische markt geen schijnvertoning is, want dat al deze dingen inderdaad te verkrijgen zijn.

I. Ten eerste dan, hier wordt ons een beschrijving van de koper gegeven. Ik geloof dat hij zich deze morgen hier bevindt. Ik hoop dat hij zijn eigen portret herkennen zal, hoewel het geenszins vleiend is. Het is de waarheid zelf, een fotografie door het zonlicht van de hemel getekend. Het is het portret van een arm, van alles ontbloot, bezwijkend, tot de uiterste hulpbehoevendheid vervallen schepsel, het portret van één *'die geen geld heeft.'*

Kortom, hiermee is onder andere bedoeld de mens die letterlijk geen geld heeft. Onder de Joden in de dagen van de Heere bestond het denkbeeld dat iemand die geld had een groot voorrecht genoot met betrekking tot de dingen van de hemel, zodat zij, toen de Heere zei: *'Hoe bezwaarlijk zullen degenen die goed hebben in het Koninkrijk der hemelen ingaan'*, met verbazing uitriepen: *'Wie kan dan zalig worden?'* menende dat wanneer de rijke bezwaarlijk zalig werd, het dan niemand kon worden. Het Woord van God bevat niets dat zulk een opvatting begunstigt. De rijke wordt in het Oude Testament nooit geprezen, maar vaak wordt hij met minachting besproken. Het is de heerlijkheid van de Messias, dat door Hem de armen het Evangelie wordt verkondigd, en het is de heerlijkheid van het Evangelie, dat het door Gods goedheid aan de bedelaar op de mesthoop om niet wordt gebracht. Laat niemand deze dag het hart ontvallen, omdat hij zeggen moet: *'Zilver en goud heb ik niet.'* Hoewel u niets hebt, kunt u alle dingen bezitten. U staat op de markt van God niet achter omdat uw zak leeg is; u kunt komen zonder geld, geheel onvermogen, en de uitnemende gaven van Zijn genade verkrijgen. Wij begrijpen dat deze tekst in geestelijke zin moet worden opgevat, en daarom wordt hier het portret gegeven van een man die geen geestelijk geld, geen goud van deugd, geen zilver van heiligheid bezit, - deze is het die wordt uitgenodigd om te komen en wijn en melk van hemelse aard te kopen.

Zijn ingebeeld kapitaal van onschuld is verdwenen. Eerst dacht hij zo rein te zijn als vers gevallen sneeuw, vergetende de vraag: *'Wie zal een reine geven uit de onreine?'* Hem was voorgehouden dat hij 'een lid van Christus, een kind van God, en een erfgenaam van het Koninkrijk der hemelen' was geworden, terwijl hij nog een klein kind was; en daardoor was hij gaan denken dat hij zijn levensloop met een aanmerkelijk kapitaal aanvaard had. Thans weet hij beter: hij heeft zijn ingebeelde deugd zien verdwijnen, als de ochtendnevel. Hij was gegaan, zoals de verloren zoon, naar een ver gelegen land en daar had hij zijn goed doorgebracht totdat hem geen penning meer restte. Terwijl hij zichzelf van alle kanten doorzocht kon hij geen spoor

van onschuld in zich ontdekken, zijn gehele hoofd was ziek en zijn hele hart was mat; van zijn voetzool af tot aan zijn schedel toe waren het wonden en striemen en etterbuilen; er was niets geheel aan hem. Alle onschuld, als ze ooit bestaan had, was volstrekt vergaan.

Hij meende dat hij enkele kleine overblijfsels van goede werken bewaard had, maar zijn ingebeelde gerechtigheid werd als namaaksel openbaar. Was hij niet eerlijk geweest? Was hij niet matig geweest? Had hij niet ter kerk gegaan? Had hij geen gebeden opgezegd? Was dit alles tezamen niet een kleine mate van gerechtigheid? Dat meende hij, maar toen was hij nog onwetend, en verkeerd onderricht. Nu weet hij beter, want hij heeft bevonden dat al Zijn gerechtigheid valse munt is; hij kon er voor geen penning van kwijt worden in de winkel van zijn eigen consciëntie, veel minder op de markt van de hemel; hij weet dat het eens ontdekt en verdaan zou worden. Hij heeft bespeurd dat zijn zilver een wit metaal zonder waarde is en dat zijn goud gezichtsbedrog is: hij heeft niet de onbeschaamdheid het ergens aan te bieden; ja hij is zo bevreesd door de arm van de gerechtigheid als een valse munter achterhaald te worden, dat hij, als een wijs man, zijn schijn-gerechtigheid onder de grond verborgen heeft en er van weggeijld is. Hij is nu meer bevreesd voor zijn gerechtigheid dan voor zijn ongerechtigheid. Hij acht dat het hem eerder mogelijk zou zijn door vloeken en zweren dan door de verdienstelijkheid van zijn eigen werken behouden te worden. Zijn goede werken staan bij zijn geweten in kwade reuk, want hij ziet ze van binnen en van buiten met zonde bezoedeld; verrotting is in de beenderen van zijn gerechtigheid, en derhalve is hij zonder verdienste van enige aard. Zie hoe arm hij is: zijn oorspronkelijk kapitaal is te niet gegaan en al wat hij vergaderd had is weggeslonken.

Hij verkeert in een slechte toestand. Want hij is ook te arm om iets aan te vangen; het vermogen om iets teweeg te brengen is verloren gegaan, want hij heeft *'geen geld.'* Nu, terwijl hij tot zichzelf gekomen is, zou hij zich willen bekeren, maar hij kan geen teerheid van hart vinden; hij zou willen geloven, maar kan geen geloof vinden. Hij heeft geen geld, dat wil zeggen niets waarmee hij die goede dingen kan aanschaffen, welke tot de verlossing en het eeuwige leven nodig zijn. Hij ziet die alle vóór zich, gelijk zo menig arm man die langs Londens straten gaat en juist wat hij behoeft achter de winkelglazen ziet liggen. Maar hij steekt zijn hand in zijn zak en haalt ze er wanhopig uit, want hij heeft geen geld. Omdat er zonder geld niets op de wereldmarkt te koop is, is de arme mens beducht dat er nimmer enige genadegave voor hem zal te verkrijgen zijn, omdat hij geen enkel goed kan aanbieden noch er gerechtigheid voor in ruil geven. Zelfs wanneer God hem gerechtigheid voor de waarde van een penning wilde verkopen, zou hij geen penning voor de koop bezitten; en wanneer de Heere hem al zijn zonden wilde vergeven tegen de prijs van een kwart gulden aan heerlijkheid, zou hij daartoe niet genoeg bezitten - hij heeft geen geld.

Bovendien, zijn bedrijfskapitaal is weg. Geld geeft geld, en die een weinig heeft om mee te beginnen, zal weldra meer hebben. Maar de mens die geen bedrijfskapitaal bezit om mee aan te vangen, kan geen hoop voeden uit en door zichzelf rijk te zullen worden voor God. Hij kan zelfs de kleinste werkplaats niet openen, noch de geringste waren te koop bieden, want hij heeft geen kapitaal om mee te beginnen. Zelfs de armste kan nog wat lucifers kopen en ze langs straat te koop bieden, maar dit arme schepsel heeft *'geen geld'* en kan zelfs voor geen paar stuivers aan koopwaar inslaan. Hij is zelfs niet in staat naar behoren te denken, en minder nog voegzaam handelen om zich God aangenaam te maken: hij mist evenzeer alle kracht als alle verdienstelijkheid. Niet slechts bezit hij niets goeds, maar hij gevoelt ook buiten machte te zijn iets goeds te doen. Hij is een bankroetier, die geen nieuwe proef kan wagen, want hij heeft

'*geen geld.*' Hij is minder dan een verlopen bedelaar, want hij kan niet eens bedelen. '*Wij weten niet wat wij bidden zullen, gelijk het behoort.*' Hij moet zelfs nog leren hoe men smeken moet. Welk een toestand!

Dat is uw portret, mijn arme vriend! Herkent u het? Ik hoop dat u het erkent. Ik hoor u zeggen: 'Ja, dat ben ik. Ik ben zonder geld.' Dan bent u het, tot wie dit woord van de verlossing komt. '*Hij die geen geld heeft kome, kope, en ete.*'

'*Geen geld.*' Dus kan hij zijn oude schulden niet betalen. Zijn zonden rijzen voor hem op, maar hij kan ze niet verontschuldigen. Welk een lange lijst vormt de reeks van zijn schulden. Ze reikt van de bodemloze diepte van de zee tot de hoogte van de hemelen. Hij is tien duizend talenten schuldig en heeft '*niets om te betalen*'; hij bezit geen stuiver, hij heeft geen geld hoegenaamd. Hij is tot de staat van kennelijk onvermogen vervallen, en kan geen penning per pond aanbieden.

Bovendien kan hij zijn levensbehoeften niet bekostigen. Arme man! hij moet leven; hij heeft behoefte aan het brood des hemels en het water des levens, maar hij heeft niets waardoor hij zich deze onontbeerlijkheden kan verschaffen. Zijn ziel hongert, ja smacht naar Gods barmhartigheid, maar hij bezit geen waarde om ze zich te verwerven. Hij zou zijn ogen willen uitgraven om Gode aangenaam te zijn; maar hij heeft niets aan te bieden wat de Heere kan aannemen. Hij is tot zulk een uiterste van armoede vervallen, dat hij als de verloren zoon uitkrijt: '*Ik verga van honger.*'

Hij kan zich de toekomst niet voorstellen. Hij durft er nauwelijks aan denken. 'En toch denkt hij aan wat hem verbeidt. Hij stelt zich de noden voor die hem op het sterfbed zullen omringen, en de verschrikkelijke eisen van de Opstandingsmorgen, wanneer de bazuin zal slaan om hem voor de vreselijke rechterstoel op te roepen en hij voor God zal staan om rekenschap af te leggen. Hij weet dat hij Hem op niet één van Zijn duizend vragen zou zal kunnen antwoorden. Hij beeft bij de gedachte aan de toekomst. Hij heeft niets om aan de eisen van de eeuwige toekomst te voldoen. Hij heeft '*geen geld*', niets dat de proef kan doorstaan in de dag van het oordeel. Hij is tot het uiterste van geestelijke ondergang gekomen; de armoede heeft hem overvallen als een gewapend man. Het is een verschrikkelijke toestand; toch hoop ik dat elk zondaar daartoe geraakt, want wanneer hij zo geheel hulpeloos en buiten hoop geworden is, zal zich de genade aan hem openbaren en een andere tijd voor hem aanbreken.

De enige hoop voor een mens, die '*geen geld*' heeft, moet buiten Hem zelf liggen; het is vergeefse moeite of hij in zijn eigen geldkist ziet; hij moet van zichzelf afzien, en zijn enig doel met aldus van zich af te zien moet zijn om ontferming te roepen en te pleiten op genade. Hij kan niet kopen, het is louter Gods ontferming die hem tot kopen uitnodigt; hij moet smeken, bedelen, hij moet het van vrije liefde verwachten. Dit is een wezenlijk bestanddeel van de geestelijke armoede; en ik wenste dat elke onwedergeborene wist dat in hem geen goed woont, en dat hij overtuigd werd vanuit en op te moeten zien naar verlossing enkel uit genade, omdat hij ze met geen mogelijkheid als hem rechtens of van nature toekomend zou kunnen verkrijgen.

Dit is de mens die geroepen wordt hemelse wijn en melk te kopen. Wenst u een meer uitgewerkt portret van hem? Slaat dan het eenentwintigste vers van het veertiende hoofdstuk van Lucas' Evangelie op, waar wij lezen dat iemand die een groot avondmaal voor genodigden bereid had, tot zijn dienstknecht zegt: '*Ga haastelijk uit in de straten en wijken van de stad, en breng de armen, en verminkten, en kreupelen, en blinden hierin.*' Deze mens is zo arm dat hij geen brood kan knopen, als verminkt dat hij er niet om kan uitgaan, als kreupel dat hij niet staan kan om het aan te nemen, als blind dat hij het niet zien kan, en juist dezulken werden aan de koninklijke genadedis gebracht. Indien u een andere fotografie wilt zien, sla dan Openbaringen drie vers, zeventien en achttien op: '*Gij weet niet dat u bent ellendig en jammerlijk, en*

arm, en blind, naakt. Dit portret is door Johannes genomen, die het oog van een arend had en diep in de innerlijke ellende van het hart zag. Tot die ellendigen en armen en blinden en naakten zegt de Heere: *'Ik raad u dat u van Mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur, opdat u rijk mag worden, en witte klederen, opdat u mag bekleed worden, en de schande uwer naaktheid niet geopenbaard worde, en zalf uw ogen met ogenzalf, opdat u zien mag.'* De schatten van het Evangelie worden gezonden om een einde aan onze armzaligheid te maken, en genade om onze ellende te doen ophouden. Tot die ellendigen, tot die blinde bedelaars, tot die naakte zwervers wordt het Evangelie gezonden. Op dit ogenblik heb ik Gods belofte en de nodiging tot Zijn genade voor te houden aan dezulken, die *'door banden des doods omvangen en door de angsten van de hel getroffen zijn en benauwdheid en droefenis vinden.'* O, u diepverlorenen, voor u is een deur van de hoop geopend. De Heere is te midden van ons verschenen, en nodigt u uit van Hem te kopen zonder geld en zonder prijs.

II. Nu een weinig over het tweede punt: de keuze van de koper. Het is een zonderlinge keuze, en sluit een zonderlinge uitnodiging in: *'Hij die geen geld heeft kome, kope en etc.'* In de straten rondom dit kerkgebouw kan men, vooral op zaterdagavond, de kooplieden bij een uitstalling zien staan en hen horen schreeuwen: *'Koopt, koopt, koopt!'* Niemand kan voorbij komen zonder hun geroep te horen. Wanneer ze wisten dat iemand geen geld had, geloof ik dat ze voor hem althans hun adem zouden sparen. Ze hebben klanten, veel klanten nodig met geld in hun zak. Wat zou het baten *'Koopt, koopt!'* te roepen tot iemand wiens beurs leeg is? En toch zijn het dezulken, die de Heere uitkiest, en tot hen roept hij: *'Komt, koopt en eet.'* Wat is de reden daarvan?

Ten eerste omdat dezulken het meest behoefte aan genade hebben. Arme zielen, wanneer de Heere Jezus op u ziet, ziet Hij niet naar wat u hebt, maar naar wat u niet hebt. Hij ziet niet naar uw goede hoedanigheden, maar naar uw noden. Hij zoekt niet naar de volheid van de mens, maar naar de ledigheid van de mens. De Heere Jezus heeft zich niet overgegeven voor onze rechtvaardigheid, maar Hij *'heeft zich overgegeven voor onze zonden.'* De zaliging is uit genade en wordt aangeboden aan verlorenen, want die zijn het, voor wie ze geschikt is: hoe zouden zij, die geen verlorenen zijn, de zaliging op prijs stellen? Ik zeg dat God de armsten uitkiest, ten eerste omdat dezen het meest behoefte hebben aan Zijn barmhartige liefde. Juist de grootheid van hun nood doet het eerst de roepstem van de God aller genade tot hen komen. Geen verdienste, maar onverdienste; geen aanspraak op loon, maar strafwaardigheid is de voorwaarde tot genade.

Nog eens, dezen worden verkozen omdat ze het zijn, in wier persoon de kracht van de Goddelijke genade aan het licht kan komen. Wanneer de Heere Jezus, Christus iemand neemt die ellendig, en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt is, en al zijn noden vervuld door rijkdom te zijn voor zijn ellende, troost voor zijn jammerlijkheid, ogen voor zijn blindheid, en klederen voor zijn naaktheid, dan ziet de gehele wereld welk een grote Verlosser Hij is, en hoe wonderbaar Zijn verlossing in alle behoeften voorziet. Wanneer u en ik slechts kleine zondaren waren, begrijp ik niet hoe Christus iets anders dan een kleine Verlosser voor ons zou kunnen zijn; en als Hij alleen onze kleinere behoeften vervulde, zou een kleine tegemoetkoming voldoende zijn. o, mijn broeders, het behaagde de Vader dat in Hem al de volheid wonen zou, en Hij wil dat deze volheid gezien wordt. Wanneer Hij een mens neemt wiens noden zo groot zijn als de zee, wiens behoeften zoveel zijn als de zandkorrels van het strand, wiens gevaar zo diep is als de bodemloze afgrond, en wiens zonden zo zwart zijn als Tofeths middernacht; en wanneer Hij die man tot een kind van God, tot een erfgenaam van de hemel maakt, o, dan staan alle mensen verbaasd en roepen uit: *'Welk een Verlosser is*

Hij! Hoe dierbaar is dat bloed! Welk een volheid moet het zijn, die zulke onmetelijke behoeften vervult.' Daar het één van de doeleinden van Christus' werk is om de Goddelijke genade te verheerlijken, richt Hij zich in de eerste plaats tot hen die het meeste gebrek hebben, want in hen zal Zijn genade het helderst aan het licht komen.

Ook scheidt de Heere Jezus er behagen in om de vrijheid van Zijn genade openbaar te maken. Als het eerst diegenen geroepen werden, die de prijs van de verdienste hebben, zou men kunnen denken dat ze hun verlossing betaald hadden. Maar wanneer zij geroepen worden, die niets goeds aan zich hebben, dan is het duidelijk dat de genade vrij is. Wanneer een arme man geen slag werk kan doen of u geen enkele stuiver kan vergoeden, moet het louter uit barmhartigheid en om niets anders zijn, dat u hem onderhoudt. De Heere Jezus laat niets afdingen op de vrijheid van Zijn genade, opdat wij niet zouden roemen in ons vlees en denken dat, wij Jezus rijk gemaakt hebben.

Indien u mij opnieuw vraagt waarom hij die geen geld heeft zo nadrukkelijk geroepen wordt, zou ik antwoorden, omdat hij tot die soort van mensen behoort, die luisteren zullen. Wie nooddruftig is, is de man, die naar de aankondiging van een volledige en vrijmachtige hulp luisteren zal. De schuldige is het, die gaarne van vergiffenis hoort spreken; het is de slaaf wiens oor bekoord wordt door het woord 'verlossing.' Wanneer u geen zondaar bent, zal u niets gelegen zijn aan een Verlosser. Alleen wezenlijke zondaren verheugen zich in een wezenlijke verzoening. De Heere zendt het Evangelie aan alle creaturen onder de hemel. Maar Hij weet, evenals wij, dat de meeste mensen het niet zullen achten, omdat ze wanen het niet nodig te hebben. Maar als er iemand is die geen aanspraak of verdienste heeft, zal hij gretig luisteren naar de boodschap dat er genade voor hem is. Hij die geen geld, heeft, is de man voor wie Christus betaalt. Wie rilt in zijn naaktheid, die zal het verblijden als hij gekleed wordt. Een arme zondaar grijpt de genade aan evenals een hongerige vis toeschiet op het lokaas. Wanneer de ziel ledig is, dan haakt ze naar de volheid van Christus, maar eerder ook niet. Verzadigde zielen twisten over honingraten, en ze zijn hun niet zoet genoeg. Maar voor de hongerige is zelfs al wat bitter is zoet. Wie zich van zijn zonde bewust is, zal niet over de weg van de genade kibbelen, maar wanneer er genade te verkrijgen is, ze terstond aangrijpen; wie ook mag zwijgen, zijn stem zult u luid horen roepen: *'Gij, Zone Davids, ontferm U mijner!'*

Laat mij er bijvoegen dat zulk een ledige, arme ziel, wanneer ze de genade verkrijgt, haar op prijs stellen en loven zal. Wie jarenlang in de duisternis opgesloten geweest is, waardeert het zonlicht. Hij die maanden lang gevangen geweest is, hoe gelukkig is hij wanneer de gevangenisdeuren geopend worden en hij weer in vrijheid komt! Laat iemand, die bitter zijn behoefte aan Christus gekend en gevoeld heeft, Hem eens vinden, en hij zal Hem boven alle dingen waarderen en zijn enige blijdschap in Hem vinden. De kreupele, aan de schone poort van de tempel, wandelde, spoedde zich voort, ja sprong toen zijn enkels vast werden. Hij sprong, God lovende, voor de ogen van al het volk. Hij kon niet genoeg doen om zijn blijdschap en zijn dankbaarheid aan de dag te leggen. O, dat er veel zulke huppelende Christenen waren! De Heere Jezus scheidt er behagen in dat wij de genade op prijs stellen, die Hij zo duur gekocht heeft. Zal Hij sterven aan het kruis en ons zegeningen schenken, die wij minachten? Nee, nee. Wij zullen Hem hartelijk liefhebben om de onschatbare gaven, die Hij ons verleend heeft. Daarom heeft de Geliefde er behagen in, dezen uit te nodigen die blijkbaar geen verdienstelijkheid bezitten noch geestelijk vermogen, omdat Hij weet dat wanneer ze van Zijn liefde getuigen hun mond van eeuwigheid tot eeuwigheid zal overlopen van de lof van Zijn naam. U hebt wel gehoord van de oude vrouw die zei, dat wanneer ze eens naar de hemel ging, de Heere Jezus Christus het niet het laatst horen zou; menigeen van ons is van dezelfde gedachte; wij zullen in eeuwigheid de

Heere Jezus niet genoeg kunnen prijzen. Als ik slechts eens de gouden drempel zal hebben overschreden en in de paarlen poorten zal staan; zal mijn hart, mijn ziel, mijn tong mijn Verlosser roemen zonder ophouden. Dit zal onder de vogels in het Paradijs de enige wedstrijd zijn, wie het schoonst tot roem van de oneindige ontferming zal zingen. Niemand van onze zal in die wedstrijd de palm behalen: wij zullen er op uit zijn het diepst onze verplichting te beseffen, het hoogst onze aanbeddende liefde te doen stijgen. Voor de hemelkoren zijn zangers nodig, en geen stemmen zijn zo schoon als die, welke de kracht van geestelijke honger en dorst hebben leren kennen: deze zingen de hoogste tonen in het loflied: *'Ere zij God in de hoogste hemelen.'*

In elk geval, wat er ook de reden van zijn mag, het is duidelijk dat er bijzondere uitnodigingen voor de koninklijke feestdis geschieden, en dat ze alle gericht worden tot dezen wier nood ten toppunt is gestegen.

Maar ik mag mij niet ophouden. O, mocht ik weten hoe ik prediken moest! Ik wens van ganser harte zo duidelijk mogelijk te spreken. Ik hoop geen enkele uitdrukking te bezigen, die de schijn van wijsheid in woorden draagt. Ik beoog geen schone woorden, het is mij alleen te doen om de harten van arme zondaren te treffen. O, dat ik de zondaar tot zijn Zaligmaker leiden mocht! Welsprekendheid is de vloek van de Christelijke kerk geworden; ze heeft het kruis onder rozen bedolven en de harten van Christus afgeleid. Naar welsprekendheid te staan in plaats van het Evangelie te verkondigen, is een zonde die eeuwige verwoesting waard is. de zondaar tot Christus te dringen moet onze enige toeleg zijn. Bidt voor mij, broeders en zusters, terwijl ik voortga, want ik heb behoefte aan de bijstand van de Heilige Geest.

III. In de derde plaats heb ik te wijzen op de uitnodiging. De mens die geen geld heeft wordt uitgenodigd te komen, te kopen en te eten. Het schijnt onnozel te zijn, iemand die geen penning bezit uit te nodigen om te komen en te kopen, niet waar? En toch welk ander woord kan hier gebruikt worden? Kom en koop, heeft een betekenis die op geen andere wijze kan worden uitgedrukt.

In het kopen zijn drie of vier zaken begrepen. Ten eerste de begeerte tot bezit van wat wordt voorgehouden. Wie iets koopt koestert eerst de wens dat het artikel aan hem in eigendom overga. Begeert u niet dat Christus, dat vergeving van zonden, dat het eeuwige leven, dat de zaligheid uw deel zal worden? Verlangt u niet dat de Heere ze u doet geworden? Zoals ik al opmerkte, roepen de koopmensen op straat: 'Koop, koop!' omdat kopen een handeling te kennen geeft. Het is hun niet toevallig dat de mensen stilstaan en hun waren beschouwen, - ze nodigen hen zelfs uit naderbij te komen en ze te bezien; maar het is hun om kopers en niet om toeschouwers te doen. Wanneer iemand een winkel binnentrad en zijn oog over alle waren liet heenglijden en niets kocht, zou de koopman op een geheel andere toon dan zo straks gaan roepen: 'Koop, koop!' want hij begeert geen menigte kijkers rondom zich heen, maar mensen die iets van hem kopen. En u, die deze morgen enkel mocht gekomen zijn om te horen wat de prediker te zeggen heeft en zijn taal en stijl te beoordelen, ik bid u: kom er toe om iets beters te doen. Komt en koopt! Laat ons deze morgen zaken doen voor God en voor uw eigen zielen! Verwaarloost de kostelijke zondagsmarkt niet! De mensen komen en gaan, en horen prediken, en lezen boeken, alles tot een soort van uitspanning; ze komen niet om met de Heere te handelen. Hoe zijn ze belust op boeiende verhalen, hoe zoeken ze naar aandoenlijke of grappige beschrijvingen, hoe opmerkzaam luisteren ze naar vertellingen en kwinkslagen, en merendeels is de tijd die er aan gewijd wordt, nutteloos verspild. Komt, koopt, komt, koopt! Houdt u van zaken doen? Komt dan en koopt! Blijft niet jaar en dag op de markt staan. Komt tot handelen en maakt een einde aan uw dralen. Als u geen begeerte hebt zult u niet kopen en zal ik

mitsdien niet verkopen. Nogmaals roep ik: *'Komt; koopt en eet!'* O, dat de Geest in u die sterke begeerte werken mocht, zonder welke niemand ooit kopen zal. Helaas, er zijn duizenden die altijd ingewikkelde onderwerpen bespreken, niet omdat ze het Evangelie wensden te kennen, maar omdat het hun ernst is om tot een vast besluit te komen. Misschien hebt u wel gelezen van de gouverneur van één van de Staten van Amerika, die in een hotel logeerde, waar een kleurling in dienst was, van wie het bekend was dat hij de Calvinistische leer was toegedaan en daarom menigmaal het voorwerp van scherts was. De gouverneur zei op zekere dag tot hem: 'Sam, u gelooft toch immers niet in ernst aan de leer van de uitverkiezing, is het wel?' - 'Ja zeker, mijnheer', antwoordde hij. - 'Nu' hernam de gouverneur; 'zeg mij dan eens of ik uitverkoren ben of niet.' - 'Mijnheer', sprak de neger, 'ik weet niet of u kandidaat gesteld bent, en ik weet niets van iemands verkiezing wanneer hij er zich niet voor aanbiedt.' Dat is gezonde taal. Het is de juiste manier om een dwaze vraag te beantwoorden. Sommige mensen die zich niet eens voor de hemel verkiesbaar hebben gesteld, willen zich nog achter verkeerde voorstellingen over de verkiezing verschuilen - door met de zegeningen van de genade te spelen in plaats van er naar te verlangen. Hebt u wel niet eens een man met een mars voor een deur zien staan, om aan een dienstbode snuisterijen te verkopen? Hij ziet er niet tegen op een half uur over zijn koopwaren te spreken. Maar wanneer hij eindelijk bespeurt dat de dienstbode geen plan heeft om te kopen, ziet eens hoe hij dan zijn waren bijeenpakt, en vol verontwaardiging door heel zijn houding zegt: 'Ik wenste wel dat ik niet zoveel tijd aan u verspild had.' Evenzo is het met ernstige predikers; het wordt hun droef te moede, wanneer ze bemerken dat de mensen niet tot een besluit willen komen. Dan roepen ze uit: 'Wie heeft onze prediking gehoord?' en maken zich op om hun hemelse boodschap aan anderen te brengen. O, geliefde hoorders, laat ons geen reden hebben om het stof van onze voeten te schudden tot een getuigenis tegen u. O, dat u hongeren en dorsten mocht naar Christus en Zijn verlossing, dan zouden wij weldra met u kunnen handelen.

'Koopt!' dat sluit voort in tot een besluit komen, want er kan geen handel bestaan, hoe de koper ook begeert te kopen en de verkoper wenst te verkopen, tenzij het tot een besluit komt. Welnu, onze moeilijkheid met de goederen van God bestaat hierin: terwijl gewoonlijk de koper niet op wil komen tot de prijs die de verkoper stelt, kunnen wij, in onze handel, de mensen niet neer krijgen tot de door God bepaalde prijs: ze willen er in volharden het één of ander als koopprijs te betalen. Ze zeggen tot ons: 'Ik kan niet behouden worden, want ik zie niets goeds in mijzelf; ach mijnheer, indien ik maar een diep besef van mijn nood had, dan kon ik gered worden.' Of wel: 'Mijnheer, indien ik maar beter bidden kon!' Of ook: 'Indien ik slechts meer berouw had, mijnheer, of meer liefde, dan zou ik in Jezus kunnen geloven.' O, ja, als u een koopsom in uw hand had, dan zou u de hemelse zegeningen willen betalen, nietwaar? Maar u ziet, ze worden u op die voorwaarde niet aangeboden. Van koopsom kan geen sprake zijn. Gods voorwaarde is dat er geen koopvoorwaarde hoegenaamd zal bestaan; u hebt niets te zijn en Jezus moet u alles zijn. Wanneer u daartoe wilt afdalen, neem dan de goederen, de koop is gesloten; het eeuwige leven is uw deel.

Het volgende in een koop is, dat wanneer de voorwaarde vervuld is, de koper zich de goederen toe-eigent. Wanneer ik iets koop is het het mijne en neem ik het in mijn bezit. Men ziet nooit dat iemand iets koopt en het dan voor de verkoper achterlaat om er naar goeddunken mee te handelen. In de dingen van God moet u zich de zegen toe-eigenen. Steek de hand van het geloof uit en zeg: 'Hier is Christus voor een zondaar. Ik ben een zondaar, en ik neem Christus als mijn Zaligmaker aan. Hier is reiniging voor ooit onreine: ik ben onrein, en laat mij reinigen. Hier is een kleed van gerechtig-

heid voor de naakte: ik ben naakt, en neem het kleed voor mij aan.' Eigen u Christus toe en Hij heeft u tot Zijn eigendom. gemaakt. 'Neem de Heere aan door de toe-eigenende daad van het geloof om de uwe te zijn, en de koop is gesloten.

Maar de tekst zegt nog een weinig meer dan dat - hij zegt: '*Koopt en eet*', wat zoveel betekent als: 'Maak het in de meest volkomen zin tot uw eigendom.' Wanneer iemand een snede brood koopt is ze zijne: maar als hij het brood opeet, dan kunnen alle rechtsgeleerden ter wereld het hem niet meer betwisten; - hij heeft het door een inbezitneming, die niet slechts negen artikelen van de wet voor zich heeft, maar de gehele wet. Wanneer een arme ziel genoeg geloofsvertrouwen heeft om Christus aan te nemen en Hem zich toe te eigenen, zeggende: 'Deze Christus kan mij verlossen; ik eigen Hem mij toe en ik ben verlost', dan kan de duivel zelf hem niet onzalig maken. Wat kan hem van Christus scheiden? Daar is het bad, en ik was mij daarin, en ben rein.

Wie kan het feit wegnemen dat ik mij gewassen heb? De gerechtigheid van Christus is mij geschonken en ik heb mij er mee bekleed; wie kan mij dat heerlijk kleed ontrukken? Christus in ons opgenomen, is buiten allen twijfel ons eigendom. Geen soort van bezit is zekerder en veiliger dan te eten wat men gekocht heeft. Voed u dan met Christus, het hemelse brood, en al bent u in uzelf ook de armste van de armen, toch is Hij uw eigendom tot in eeuwigheid,

Zie, de heerlijke uitnodiging, 'geheel Gods genade' in Christus, de oneindige liefde en het grenzeloos mededogen zijn volstrekt om niet te krijgen; ze worden vrijelijk geschonken aan ieder die geen geld heeft om ze zich te verschaffen. De hoogte van de liefde effent de diepte van de armoede en vervult ze. Wie niets heeft wordt uitgenodigd om alle dingen te bezitten, want hij is het voor wie ze naar Gods eeuwige liefde bereid werden.

IV. Ik besluit met één en ander te zeggen tot zekerheid van deze dingen, d.i. aan te tonen dat dit alles wezenlijk en waar is en geen waan. Alle behoeftige, dorstige zielen kunnen heden de gehele genade van God verkrijgen. O, mag de Geest van God hen gewillig maken, als zullen alle zegeningen van het verbond van de genade hun eigendom zijn tot in alle eeuwigheid! Dit is geen schijn, er wordt een oprecht aanbod gedaan aan iedereen die zich van zijn zielsarmoede bewust is!

Want in de eerste plaats, God misleidt de mensen niet. Hij heeft Zelf verklaard: '*Ik heb tot het zaad van Jacob niet gezegd: Zoek mij tevergeefs.*' God heeft niet op de ene plaats dit gezegd en op een andere plaats iets anders, om Zichzelf te weerspreken. Hij heeft niet in de Schrift de mensen uitgenodigd om tot Hem te komen, terwijl het Zijn bedoeling was sommigen van hen uit te werpen. Nee, er worden geen uitzonderingen gemaakt in Gods beloften aan ledige zondaren, die tot Hem komen. U moet niet denken aan uitzonderingen die niet bestaan. - Jezus zegt: '*Die tot Mij komt, die zal Ik geenszins uitwerpen*', en dit sluit allen die komen in. Ik spreek hedenmorgen tot sommigen, die van over de Atlantische Oceaan gekomen en nog niet verlost zijn: u bent wellicht uw gehele leven zorgeloos en onnadenkend geweest, maar wanneer u deze morgen tot Jezus Christus komt zal Hij u Zijn verlossing niet ontzeggen. Velen zijn heden van het platteland herwaarts gekomen; o, mag deze dag die van uw geestelijke geboorte worden! Kom tot de Heere Jezus Christus, mijn vriend, en u zult Hem welkom zijn. Hij heeft nooit iemand uitgeworpen, en Hij zal het nimmer doen. Hij zal er geen behagen in scheppen u te kwellen. Hij is te goed, te getrouw, om ook maar één arme, eenzame, zoekende ziel te misleiden. Het woord van Zijn belofte aan u is waar en zeker: elk woord is vol betekenis, heerlijker van betekenis dan u zich voorstellen kunt. De genade zult u terstond verkrijgen, wanneer u ze maar nemen wilt '*zonder*

geld en zonder prijs.' De mensen bedriegen elkaar, maar God bedriegt nooit. Wij kunnen van Hem zeggen: *'Uw woord is de waarheid.'*

Merk op dat deze genadegaven in waarheid om niet aan de armen moeten gegeven worden, want God heeft niet nodig zijn gaven te verkopen. Hij is niet arm en behoeftig: Hij is zo rijk, dat niemand iets aan Zijn rijkdom kan toevoegen. Alles behoort Hem toe, daarom geeft Hij uit eigen beweging, daar het beneden Zijn zelfgenoegzaamheid zou zijn, vergoeding te verkrijgen of uit de hand van een schepsel een koopsom te aanvaarden. Hij wil dat de armen alles om niet zullen ontvangen, omdat er niets kan worden uitgedacht, dat bij Hem als een koop prijs gelden zou. Als een arm handelsman zijn waren om niet begon te geven, zou u zeggen: 'Daar moet iets achter zitten'. Maar wanneer de allerhoogste God, Wie hemel en aarde toebehoort en die alles bezit, ons vrijmachtig geeft, kan er geen zweem zijn van eigenbelang: zijn drijfveer moet louter mededogen zijn.

Daar is geen waardige prijs, die wij God voor Zijn genade kunnen aanbieden, hoe zou dat ook kunnen? Zou het genade zijn, indien het gekocht kon worden? Genade wordt om niet verleend omdat ze onschatbaar is. Goud kunt u kopen als u wilt: daar is een ruilmiddel tot koop van alle stoffelijke zaken. Maar welk ruilmiddel zou er kunnen zijn om geestelijke zegeningen te kopen? Hele stapels van dingen als welke de Afrikaanse inboorlingen geld noemen, zouden voor ons geen waarde hebben. En wat eigengerechtigte mensen verdienstelijkheid noemen wordt door God verfoeid. Valt er vergelijking te maken tussen al wat een mens geven kan en de eeuwige heerlijkheid? Onmogelijk kan men een vergelijking vinden tussen metalen en geestelijke blijdschap? Daar u geen enkele koop prijs kunt aanbieden, bid ik u dat u gelooft dat God oprecht is wanneer Hij verklaart dat Hij vergeving van zonden schenken wil en al de zegeningen van Zijn Goddelijke genade zonder geld en zonder prijs. Op een andere wijze kunt u ze niet verkrijgen; gelooft dat Hij ze uit genade schenken wil.

Bedenkt dat Jezus voor zondaren moet gegeven zijn, want indien er geen zondaren geweest waren, zou er nooit een Zaligmaker kunnen zijn. Wanneer de Heere Jezus Zich opmaakt om te verlossen, moet Hij hebben geweten dat er geen gelegenheid voor Zijn werk was dan alleen onder zondaren, en daarom aanvaardde Hij zijn arbeid met het uitzicht op de redding van zondaren. Als er een dokter in de stad komt en er is niemand ziek en het is zeker dat er niemand ooit ziek zal worden, had hij beter gedaan ergens anders heen te gaan: hij zal het meeste te doen hebben waar veel ziekte heerst. Toen Christus Jezus als Behouder van de zielen optrad, had Hij zijn oog op de geestelijk zieken, en op hen alleen gevestigd. Ze zijn de lijders, die Zijn werkkring vormen, en zij alleen. Indien u daarom ziek bent, zelfs ten dode toe, stelt dan uw lot in de handen van Christus, want Hij zal u genezen.

Bedenkt ook dat het wel waar moet zijn, dat God deze zegeningen wil geven aan mensen, die geen verdiensten bezitten, en ze hun schenken wil als een vrije gift, omdat Jezus Zelf een gave is. Is het ooit in iemand opgekomen Christus te willen kopen? Plaats u aan de voet van het kruis en spreekt tot uzelf: 'Zou ik mij ooit dit oneindig liefdebetoon door enige verdienste hebben kunnen verschaffen? Zou ik iets hebben kunnen doen waardoor ik verdiend had dat de Zoon van God mens werd om, in gedaante gevonden als een mens, een dood te sterven gelijk Hij voor mij stierf?' Verlossing moet een gave zijn, want Christus is een gave. Weg met uw heiligheden, uw plechtigheden, uw aalmoezen, Uw goede werken, wanneer ze de penning uitmaken waarmee u zulke onschatbare zegeningen hoopt te kopen als de vergeving van de zonden, het kinschap van God en de ingang ten hemel. De zaligheid is blijkbaar bestemd om het deel te zijn van dezen, die geen geld van zichzelf bezitten.

Bovendien, Christus is alles. De mensen tonen niet te begrijpen wie Christus is,

wanneer ze er van spreken zich voor Christus toe te bereiden of Hem iets toe te brengen. Wat zou u Christus toebrengen? Alles is in Christus en u kunt Hem dus niets toebrengen. 'O, maar', zegt u, 'ik moet met een gebroken hart komen.' Nee, zeg ik u, u moet komen om een gebroken hart. 'O, maar ik moet komen met een gevoel van behoefte.' Ik zeg u dat een waar gevoel van behoefte Zijn werk in u is. Oprecht berouw en een gevoel van behoefte komen uit Zijn genade voort, en u moet die zonder geld en zonder prijs van Hem ontvangen. 'O, maar ik moet iets zijn', Zeg liever dat u niets zijn moet. Wij kunnen dit niet in van de ziel van de mens prenten, ja zelfs wanneer wij over stoomkracht konden beschikken om het gemoed te bewerken, zouden wij deze overtuiging niet in hun trotse harten kunnen planten. Ze willen aan hun verdienstelijkheid vasthouden; ze moeten iets zijn, iets voelen, iets zeggen, iets doen. Weg met al uw *ietsen*. *Wordt niets*. De Geest Gods zweefde (broedde) over de woeste, ledige aarde, zodat de te voorschijn tredende orde en regel blijkbaar Zijn werk was, en wanneer het hart één chaos en duisternis schijnt, dan is het zeker dat de Geest van God werkt en dat de stem van de Heere gehoord wordt, zeggende: '*Daar zij licht*.' Gaat tot de Heere Jezus juist zoals u bent, nimmer zult u beter, wel kunt u slechter worden; gaat nu, juist zoals u bent, tot Jezus, en koopt en eet zonder geld, middelen of verdienste.

Nog één ding heb ik u te zeggen, en dat is, dat het Evangelie van Jezus Christus, God zij geloofd, vrij van alle bezwarende voorwaarden is, omdat alle denkbare voorwaarden in Christus Jezus vervuld zijn. Wij zien soms aangekondigd dat mensen dingen weggeven, maar wanneer wij de advertentie zorgvuldig overlezen bemerken wij dat er toch betaald moet worden. Het Evangelie doet niet zo: wat het om niet aanbiedt, wordt werkelijk om niet gegeven. Veel goeds is er te verkrijgen, maar wanneer u verneemt hoe het te bekomen is, zegt u bij uzelf: 'De voorwaarden maken het mij onmogelijk.' Maar de voorwaarden voor het eeuwige leven sluiten niemand buiten, die behoefte aan verlossing heeft en zalig wil worden. Boven de hemelpoort staat geschreven: 'Komt en Welkom!' Maar u herinnert mij dat het zeggen wil: '*Koopt*' en houdt vol dat u daarvoor te betalen hebt. Niet alzo; voor de verlossing is reeds betaald: de betaling is geschied door Hem, die Zijn bloed gegeven heeft als de enige prijs die in de hemel geldt - Zijn zonde uitdelgend bloed. Indien er van een prijs sprake mag zijn - die prijs was voldaan lang voordat u geboren was. Bijna 1900 jaar geleden heeft aan Golgotha's kruis de koop plaats gehad, en Jezus boog het hoofd en riep uit: '*Het is volbracht!*' Wilt u iets toevoegen aan wat volbracht is? Wilt u uw lompen hechten aan het schitterend gouden gewaad, en uw valse munt toevoegen aan de oneindige prijs, die Hij zo ruim heeft neergelegd aan de voet van de Eeuwige Troon? Ziet toe, dat u dit niet doet. Met Christus samen te werken kan nimmer geschieden. U en Christus samen! Een aartsengel en een mier zouden beter samen kunnen gaan dan u samenwerken met Christus. Nee, mijn vriend, naar omlaag, naar omlaag; word door volkomen inzinking tot niets en laat Jezus rijzen, rijzen, rijzen, zodat Hij de gehele gezichtskring inneemt van uw denken en hopen. Want dan bent u verlost. Amen.

16. DE WEGGEWORPEN GORDEL

'Alzo heeft de Heere tot mij gezegd: Ga heen, en koop u een linnen gordel, en doe die aan uw lenden, maar breng hem niet in het water. En ik kocht een gordel, naar het woord des Heeren, en ik deed die aan mijn lenden. Toen geschiedde des Heeren woord ten tweeden male tot mij, zeggende: Neem de gordel, die u gekocht hebt, die aan uw lenden is, en maak u op, en ga heen naar de Frath, en versteek die aldaar in de klove ener steenrots. Zo ging ik heen en verstek die bij de Frath, gelijk als de Heere mij geboden had. Het geschiedde nu ten einde van vele dagen, dat de Heere tot mij zeide: Maak u op, ga heen naar de Frath, en neem de gordel vandaar, die Ik u geboden heb aldaar te versteken. Zo ging ik naar de Frath, en groef, en nam de gordel van de plaats, alwaar ik die verstoken had; en ziet, de gordel was verdorven, en deugde nergens toe. Toen geschiedde des Heeren woord tot mij, zeggende: zo zegt de Heere: Alzo zal Ik verderven de hovaardij van Juda, en die grote hovaardij van Jeruzalem. Dit boze volk, dat Mijn woorden weigert te horen, dat in het goeddunken zijns harten wandelt, en andere goden navolgt, om, die te dienen, en voor die zich neer te buigen, dat zal worden gelijk deze gordel, die nergens toe deugt. Want gelijk als een gordel kleeft aan de lenden eens mans, alzo heb Ik het hele huis Israëls en het hele huis van Juda aan Mij doen kleven, spreekt de Heere, om Mij te zijn tot een volk, en tot een naam, en tot lof, en tot heerlijkheid, maar ze hebben niet gehoord.' Jeremia 13: 1-11.

Gods dienstknechten van de oude tijd legden er zich op toe, dat hetgeen ze zeiden goed begrepen werd. Ze waren er niet tevreden mee, dat het volk naar hen luisterde, of dat ze voor hun hoorders waren 'als één, die schoon van stem is, of die wel speelt.' Wanneer het volk was ingenomen met hun rede, achtten ze dit een bewijs, dat, ze haar doel gemist hadden. Hadden ze hun harten gewond, dan zouden ze hun smaak niet gestreeld hebben. Ze wilden dat de waarheid ingang bij de mensen zou vinden, zodat ze niet langer hechtten aan inkleding of gebaren, maar gedwongen werden over de zaak zelf te denken en haar ernst te beseffen. Ze achtten niets gedaan te hebben, wanneer ze niet de aandacht geboeid, gedachten opgewekt en het hart getroffen hadden. o Dat alle predikers zulk een heilige ernst in al hun toespraken betoonden als Jeremia deed; dan mochten wij hopen, meer ware bekeringen te zien en minder van de oppervlakkige godsdienstigheid van onze dagen.

Israël en Juda waren zo diep in zorgeloosheid verzonken, dat het volstrekt, nodig was iets meer te doen dan spreken. Profeet na profeet had gesproken, 'maar ze luisterden niet.' Zelfs hoewel Jeremia, de meest weeklagende van alle profeten, op zulk een roerende toon sprak, dat het moeite moest kosten onverschillig van hem heen te gaan, bleven ze toch zo verhard, dat God hen beschrijft als '*dit boze volk, dat mijn woorden weigert te horen, dat in het goeddunken zijns harten wandelt.*' Hoewel de profeet weende en smeekte en overtuigde, toch stoorden ze zich niet aan hem, maar draaiden op hun hielen en gingen ieder huns weegs naar hun koophandel, hun afgoderij, hun overspel, hun geweldpleging. Daarom gebod de Heere zijnen dienaren aan hun toespraken zekere zinnebeeldige handelingen te paren, die het volk kon zien met de ogen, bespreken als iets ongewoons, en die alzo aandacht wekken en overdenking afdwingen konden. Misschien wilde de Heere door dit middel sommigen van hen diepere gedachten ontpersen, en hen boetvaardig op de knieën brengen. 't Is beter dat

predikers grillige dingen doen dan dat mensen verloren gaan. Als duidelijke taal haar doel mist, mogen wij zinnebeelden en tekenen gebruiken. Want wij mogen de zorgelozen niet laten verloren gaan zonder een andere poging met hen beproefd te hebben. Och, dat wij op enigerlei wijze enkelen redden mochten!

In veel omstandigheden werd de profeten bevolen, vreemde dingen te doen, onder andere dit: Jeremia moest een linnen gordel nemen en die aan zijn lenden doen en hem daar dragen, totdat het volk bemerkte had wat hij droeg en hoelang hij het droeg. Deze gordel moest niet gewassen worden; dit was iets, dat door allen, die hem zagen, moest worden opgemerkt. Want het was een deel van de gelijkenis. Dan moest hij een reis doen naar de afgelegen rivier de Eufraat, en zijn gordel afnemen en hem daar begraven. Als men zag dat hij zonder gordel was, zou men er over gaan spreken en vragen wat hij er mee gedaan had, en hij zou antwoorden, dat hij hem begraven had bij de rivier van Babylon. Velen zouden hem voor waanzinnig houden, omdat hij zo ver gelopen had om van een gordel af te komen: twee honderd vijftig mijlen was zeker een grote afstand voor zulk een doel. Zeker had hij hem dicht bij huis kunnen begraven, als hij hem dan begraven moest. Daar was de Jordaan: hij had naar haar oever kunnen gaan, een gat kunnen graven, en daar het kledingstuk kunnen verbergen, als hem dit had goed gedacht. Jeremia's zonderling gedrag zou veel besproken worden, en de meer nadenkenden zouden zijn bedoeling trachten te ontraadselen, want ze zouden zich verzekerd houden dat hij er veel mee wilde aanduiden. Weldra gaat de profeet voor de tweede keer naar de Eufraat, en de mensen zeggen tot elkaar: de profeet is dwaas: de geestelijke man is onzinnig. Zie eens welk een dwaasheid hij doet. Bijna duizend mijlen zal de man gelopen hebben, om een gordel te verbergen en hem weer op te graven. Wat zal hij nu doen? Terwijl op duidelijke woorden geen acht zou zijn geslagen, dwongen deze eenvoudige handelingen tot opmerkzaamheid en wekten de nieuwsgierigheid van de mensen op. Raakt het ons niet als wij soms de waarheid aanschouwelijk voorstellen; wij moeten de harten van de mensen winnen, en daarvoor moeten wij zelfs de kans durven lopen dat men ons theatraal noemt. Jeremia mocht belachelijk worden gemaakt als een toneelspeler, maar hij zou zich daar weinig aan storen, als hij zag dat het hem gelukt was aan het volk de waarheid te onderwijzen, die God hun leren wilde. Als onze kinderen niet leren kunnen door middel van boeken, dan maken wij gebruik van aanschouwelijke voorstellingen, en wij zullen hen liever onderwijzen door speelgoed dan hen onwetend laten blijven. Evenzo was het met de oude profeten: ze maakten liever van zinnebeelden gebruik, dan het volk in de duisternis te laten.

Het verhaal van deze zonderlinge handelingen is tot ons gekomen, en wij weten dat het, als een gedeelte van de Heilige Schrift, vol lering is. Duizenden jaren zullen het niet zo oud maken dat het waardeloos is. Het Woord van de Heere wordt nimmer zo oud, dat het zijn kracht verliest; het drukt nog altijd even sterk Gods bedoelingen uit, als toen Jehovah het voor de eerste keer uitsprak. Deze Bijbel is, de oudste van de leermeesters, en toch draagt Hij de dauw van de jeugd; evenals de zee is hij zo oud als de eeuw, maar de tijd heeft geen rimpel in zijn voorhoofd getrokken. Hij is, altijd eerbiedwaardig, en toch altijd nieuw; eeuwig, toch altijd fris. Zelfs het zinnebeeld van Jeremia, dat zo treffend paste voor zijn tijd, is evenzeer geschikt in dit jaar van de genade. Mag de Heilige Geest ons allen daardoor leren!

I. Wij hebben in de eerste plaats in onze tekst een heerlijk zinnebeeld van Israël en Juda; wij mogen zeggen, in die dagen een zinnebeeld van de gemeente van God. Ik zeg, het is een heerlijk zinnebeeld; ik weet er bijna geen, dat het meer is, behalve wanneer de gemeente een kroon van de heerlijkheid of een koninklijk sieraad

genoemd wordt, of beter nog, de Bruid, de vrouw van het Lam. Het volk werd vergeleken met een linnen gordel, waarmee de profeet in zijn zinnebeeldige handeling zich omgorden moest, maar die God verklaart Zijn gordel te zijn. Want *'gelijk als een gordel kleeft aan de lenden eens mans, alzo heb Ik het hele huis Israëls en het hele huis van Juda aan Mij doen kleven, spreekt de Heere.'*

Merkt dan ten eerste op, dat God dit volk verkoren heeft om aan Hem Zelf gebonden te zijn; Hij heeft hen verkoren, om zo nauw aan Hem verknocht te zijn als de gordel dat is aan de Oosterling, als hij hem om zijn lenden bindt. De Oosterse koopman of arbeider gaat niet uit zonder zijn gordel; het is een onmisbaar gedeelte van zijn kleding, waar hij al de overige delen mee samenhoudt; en zo verklaart de Heere, dat Hij dit volk verkoren en het aan Zichzelf verbonden heeft, om Zijn eigendom te zijn, aan Hem gehecht te wezen, zodat Hij nooit zonder hen zijn zou.

Dikwijls spreekt Hij van hen als *'een volk Zijns eigendoms.'* Als ze gehandeld hadden zoals ze hadden moeten doen, als niet alleen het natuurlijke, maar het geestelijke zaad van Israël, zouden ze genoten hebben wat elke ware gelovige mag genieten, namelijk te kleven aan God zoals een gordel kleeft aan een man. Want de eigen geheiligden van de Heere zijn aan God gebonden door Hem Zelf, zó dat ze nimmer van Hem zullen worden afgescheurd. Ik nodig u uit, geliefden van de Heere, te bedenken welk een uitnemend voorrecht het is, dat u dus als 't ware gegord bent om de lenden van God. Het is een zonderbare figuurlijke uitdrukking. In oneindige neerbuigende liefde heeft de Heere het zo verordend: de plaats van de gelovige is bij zijn God, in nauwe, aanhoudende, vrije gemeenschap. Wat kan nauwer verenigd zijn met de voornaamste lichaamsdelen van een man dan zijn gordel? Wat kan nader verwant zijn aan het leven van God dan Zijn levend volk? De reiziger in het Oosten draagt zorg dat zijn gordel niet losgaat: hij gordt zich zorgvuldig voordat hij zijn werk begint of zich op weg begeeft; en God heeft Zijn volk om zich vastgemaakt, zodat het nimmer van Hem verwijderd zal worden. *'Ik in hen'*, zegt Christus, evenals iemand in zijn gordel besloten is. *'Wie zal ons scheiden?'* zegt Paulus. Wie zal ons losmaken van het hart en de ziel van onze liefderijke God? *'Zij zullen de mijnen zijn'*, zegt de Heere. Ze zijn de zijnen, en zullen eeuwig de zijnen zijn; niemand zal hen van Hem aftrekken, want door verbond en beloften zijn ze met het leven van God verbonden.

Vergeet evenwel niet dat er velen zijn, die, zoals het Joodse volk, de naam van Israël dragen, maar het ware Israël niet zijn. Ze zijn als 't ware in naam om God gegord, maar toch zijn ze niet geestelijk met Hem verenigd; en aangaande deze zegt de gelijkenis veel, dat ernstige overdenking waard is. Mag dit leerrijke beeld een waarschuwing van de Heilige Geest zijn voor alle belijders. Als wij werkelijk zijn wat wij belijden te zijn, dan zullen wij voor altijd aan God kleven, zoals geschreven is: *'Ik zal Mijn vreze in hun hart geven, dat ze niet van Mij afwijken.'* Ons geloof zal Christus onze Heere omvatten; onze liefde zal Hem omarmen; onze volharding zal Hem omringen; onze hoop zal Hem omgeven tot in alle eeuwigheid. In al ons doen zullen wij trachten vast aan God te kleven. Als er iets komt tussen God en ons, zal het ons tot droefheid, tot een ondraaglijke smart zijn. Niets zal de gelovigen afbrengen van hun vasthouden aan God. Want Hij, Die hen om Zich heen bond, zal geen vijand toelaten Zijn gordel los te maken. Wat de wereld ook doen mag door middel van omkoping of door middel van bedreiging, wij zullen aan Hem vasthouden, en Hem niet laten gaan, en dat om deze reden, dat de onveranderlijke liefde en de oneindige wijsheid ons te vast gebonden hebben dan dat wij weer zouden los gegord worden. Omdat de eigen liefde van de Heere ons aan Hem verbonden heeft, daarom hechten wij ons aan Hem door een vast verbond.

Door God geliefd,
 beminnen wij Hem weer met ziel en zin,
 En kiezen Hem, Die ons verkoor
 Vóór 's werelds aanbegin.

En zoals niets ons scheiden kan van de liefde Gods, die is in Christus Jezus onze Heere, zo zal niets onze liefde scheiden van God, Die wij beminnen in Christus Jezus onze Heere. Welk een voorrecht is het, dat de Heere ons aan Hem wilde doen kleven *'om Hem te zijn tot een volk, en tot een naam, en tot lof, en tot heerlijkheid.'* Vergeef mij dat ik zwak spreek, mijn hart mist de woorden bij het aanschouwen van de genadegave, die ons hier wordt voorgesteld.

Maar Jeremia's gordel was van linnen: het was de gordel, die tot het gewaad van de priester behoorde, want dat was de profeet; hij was *'de zoon van Hilkia, uit de priesters, die te Anathoth waren.'* Het beeld stelt dus geheiligden voor, die aan God gebonden zijn in verband tot de offerdienst. Het volk van de Heere is de ware gordel van de Allerhoogste, in die zin dat als er priesterlijk werk te verrichten is, Hij ons om Zich schaart en ons tot de werktuigen voor deze heilige dienst maakt. Voor ons gordde onze gezegende Heere Zich met een linnen gordel, voor ons is Hij nu zelfs *'omgord aan de borsten met een gouden gordel'*, en nu worden wij voor Hem ook koningen en priesters Gode, en Zijn onafgebroken priesterlijk werk onder de mensen wordt door ons verricht. Ik bedoel niet alleen door predikanten, maar door het gehele erf van God; door allen, die gewassen zijn in het bloed, door al de wedergeborenen, want u bent *'een koninklijk priesterdom, een heilig volk.'* God heeft zijn volk gesteld om te zijn een volk van priesters, en onze taak is het God voortdurend offeranden te offeren, het offer van het gebed en van de dankzegging. Wij kennen geen priesterorde dan de gehele schare van de gelovigen, die hun lichamen stellen tot een levende, heilige en Gode welbehaaglijke offerande door Jezus Christus. Daarom werd liever een linnen gordel dan een andere verkozen. Wij zijn aan de Allerhoogste verbonden tot het heerlijk priesterschap, om in het heilige onder de kinderen van de mensen te dienen. De Heere Jezus zegent nu de kinderen van de mensen zoals Aäron het volk, zegende, en wij zijn de gordel, waarmee Hij Zichzelf gordde in de zegening door het Evangelie.

De gordel wordt dus altijd door God gebruikt in verband tot enig werk. Wanneer Oosterlingen zich tot ingespannen arbeid begeven, gorden ze hun lenden op. In onze streken is de kleding goed sluitend en gemakkelijk, maar de Oosterling zouden zijn kleren altijd in de weg zijn, wanneer hij werk te verrichten had, indien hij ze niet nauw om zich heen bond. Waar wij ook lezen dat enig ernstig werk moest gedaan worden, lezen wij van deze gordel; waar God komt om enig werk onder de kinderen van de mensen te doen, horen wij altijd van deze gordel; welke gordel wij zijn, of kunnen zijn, als wij God zijn wat wij behoren te wezen. *'Wanneer God gerechtigheid op aarde oefent, geschiedt het door middel van Zijn verkorenen. Als Hij verlossing verkondigt en Zijn genade bekend maakt, is Hij omringd door Zijn heiligen. Wanneer zondaren gered moeten worden is het door zijn volk. Wanneer dwalingen moeten worden aangewezen, is het door onze lippen dat het Hem behaagt te spreken. Wanneer Zijn heiligen moeten vertroost worden, is het door hen, die vertroost geworden zijn door Zijn Heilige Geest, en die daarom de vertroosting mededelen, die zichzelf ondervonden hebben. De gordel van het werkkleed van de Heere is Zijn volk. Hij zegt: *'Verzamelt Mij mijn gunstgenoten, die mijn verbond maken met offerande.'* Wanneer Hij komt, niet tot het oordeel, want dat is een bijzonder werk voor Hem, maar om genade en verlossing te werken, dan komt Hij, omgord met Zijn verlost. Zalig zij, wier heerlijk deel het is, dat ze met God verbonden zijn in Zijn heilige verrichtingen en in geheel Zijn gezegend verlossingswerk.*

Ik kan mijn diepe ontroering niet weergeven, maar Mijn hart zou gewichtige woorden uiten, indien het spreken kon zonder mijn lippen, want welk een ontzaglijk denkbeeld is het, dat wij gebruikt worden als de gordel van de Goddelijke kracht, aan God klevende gelijk een gordel kleeft aan de lenden van een man. Hoe heerlijk, aan God gebonden te zijn, gebonden tot heilige dienst, afgezonderd te zijn tot het meest persoonlijk en eervol gebruik van de Meester. Zalig u, die eens waardeloos en nutteloos waart, maar nu zo kostbaar in Zijn oog gemaakt bent, dat u rondom Hem gebonden bent tot Zijn gebruik in de hoogste betoningen van Zijn genade onder de kinderen van de mensen.

Bovendien was de gordel bestemd tot versiersel. Het schijnt dat hij door de priester niet onder zijn klederen om de lenden bevestigd werd, want dan zou hij niet te zien en geen leerrijk zinnebeeld geweest zijn; deze gordel moest gezien worden, omdat hij een beeld moest zijn van een volk, dat God zijn moest *'tot een volk, en tot een naam, en tot lof en tot heerlijkheid.'* Is het geen wonder boven Wonder, dat God Zijn volk zich tot heerlijkheid zou stellen? Toch is het zo, want ware gelovigen worden een sieraad van God, die het getuigenis van God hun Zaligmaker in alle dingen sieren. Is er niet geschreven: *'Gij zult een sierlijke kroon zijn in de hand des Heeren en een koninklijke hoed in de hand uws Gods?'* Evenals een man zijn juwelen aandoet, of een vorst zijn koninklijk gewaad, zo beschouwt God Zijn uitverkorenen als kroonjuwelen, en tot bewijs van hun waarde, omgeeft Hij Zichzelf met Zijn volk als met een gordel.

Kan het waar zijn, dat God verheerlijkt wordt in Zijn heiligen? Waar zijn, dat Christus Zichzelf aanschouwt in hen, die geloven, zowel als door hen, die geloven? Verheerlijken wij in waarheid de grootheid van God, en tonen wij aan de heerschappijen en de machten in de hemelse gewesten, wat God doen kan? Ja, inderdaad. Men kan gemakkelijk begrijpen hoe het werkelijk Gods eer is, indien wij oprecht zijn. Strekt het Hem niet tot eer, wanneer wij, die ongehoorzaam en weerstrevig en hard van hart waren, door Zijn liefde tot de gehoorzaamheid van het geloof worden gebracht? Zou 't Hem niet verheerlijken dat wij, schepselen, bezeten door het zo gevaarlijk bezit van een vrije wil, toch, zonder die wil geweld aan te doen, er toe worden geleid, Zijn geboden met blijdschap en verheuging te gehoorzamen? Strekt het niet tot roem van Zijn genade, dat wij, die in zeker opzicht de geringste van Zijn schepselen zijn, daar wij ons aan zulke grove zonden hebben schuldig gemaakt, nochtans naast Hem gezet en tot Zijn geliefde kinderen gemaakt zijn? Naast God, de Verlosser, komt de mens, de verlostte. Ja, God en mens zijn verenigd, wonderbaar verenigd in de persoon van de Heere Jezus Christus. Wat kan de aanbiddelijke liefde en goedheid van Jehovah grootser ten toon spreiden? Wat groots heeft God al voor ons gedaan door ons uit de ruisende kuil van modderig slijk op te trekken! Laat dit als Zijn schone gordel gelden, - dat Hij de overtreding, de ongerechtigheid en de zonde voorbijgaat. Laat dit Zijn Goddelijk sieraad zijn, - dat Hij de Heere God is, barmhartig en genadig, Halleluja! Maar hoeveel groters wil Hij nog voor ons doen! Ik weet dat Hij ons van de mesthoop heeft opgenomen, maar daar volgt op: *'om ons te doen zitten bij de prinsen, bij de prinses Zijns volks.'* Wij zullen zelfs niet zitten bij de prinsen, maar wij zullen verhoogd worden tot de troon. Onze geesten, ontbonden van dit stof, zullen verheven worden tot geestelijke waardigheden en machten, niet ondergeschikt aan de verhevenste van deze, en dan zal het verbaasd heelal de genade van de Heere aanschouwen. Meer nog: wanneer de bazuin van de archangel de sluimerende doden zal hebben gewekt, zullen deze zelfde armelijke lichamen van stof, aan Christus verheerlijkt lichaam gelijk gemaakt, in de heerlijkheid van de Zoon des mensen delen. Werkelijk, *'het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen'*. Want er zijn nog grote dingen voor ons weggelegd; en de mens, wie God een bijzondere gunst heeft

bewezen, zal nog hoog verheven worden en heersen over de werken van Gods handen, en Hij zal alles onder zijn voeten zetten. In dit alles zal de uitnemende rijkdom van Gods genade schitteren, en zo zal de mens als een met juwelen bezette gordel zijn voor de Heere van de legerscharen.

O majesteit van liefde, oneindigheid van genade! Dat de serafijnen hier bewonderen en aanbidden! Mijn broeders, geliefden in de Heere, denk veel aan die vorm van een gordel. Denk er in stilte over na, en tracht het te doorgronden. Wij zijn de gordel, die God bereidt om aan Zijn lenden te, kleven, en dat niet slechts een onaanzienlijke bedelaarsgordel, maar de gordel van een koninklijk priester, die hem bij het offer en de arbeid draagt en als zijn sieraad en eer beschouwt. Welk een rijkdom van liefde, die God aan Zijn volk betoont!

II Nu, helaas, moeten wij onze ogen met droefheid van deze onvergelykelijke heerlijkheid afwenden. Het volk, dat Gods eregordel had moeten zijn, beging in zijn eigen personen een noodlottig verzuim. Merkte u het niet op? Zo had Jehovah tot Jeremia gesproken: *'Ga heen en koop u een linnen gordel en doe die aan uw lenden, maar breng hem niet in het water.'* Ach, dit is het kwaad: de ongewassen gordel is het beeld van een onheilig volk, dat nooit de grote reiniging heeft ondergaan. God is rein en heilig, en Hij wil een zuiver gewaad dragen; maar van dit kledingstuk wordt bevolen: breng het niet in het water. De priesters van Jehovah waren voortdurend met wassen bezig, maar omtrent deze gordel lezen wij: *'Breng hem niet in het water.'*

Wanneer een mens aan God gebonden schijnt en door God schijnt gebruikt te worden, maar nooit de grote reiniging heeft ondergaan, zal hij vroeg of laat tot een verschrikkelijk einde komen. *'Indien Ik u niet was, als hebt u geen deel aan Mij'*, is een hoogst ernstig woord van de Heere Jezus Zelf. Mijn broeders en zusters, denkt daarover een ogenblik na. Gods nabijheid kan u niet redden, indien u niet door de Heere Jezus gewassen bent. Geen dienstbetrekking tot Hem kan u heil aanbrengen, indien u niet in Zijn dierbaar bloed gewassen bent. Het baat niet of u een sieraad van de gemeente schijnt, en allen u daarvoor houden, en alle goedgezinden God voor u danken; indien u niet gewassen bent, behoort u Christus niet toe. Indien Christus, uw Heere en Meester, u niet in staat heeft gesteld te betuigen: *'Wij hebben onze klederen gewassen en wit gemaakt in het bloed des Lams'*, dan zult u, door de grote reiniging te hebben verzuimd, uitgesloten worden van het avondmaal van het Lam. O, welk een ontzettend oordeel: *'Breng hem niet in het water!'* Voorwaar, dit is het wat de Satan begeert; zijn boosheid kan de wens niet weerhouden dat wij nimmer van onze ongerechtigheden mogen gereinigd worden. Hoe verfoeilijk zijn zij van wie Salomo zegt: *'Daar is een geslacht, dat rein in zijn ogen is en van zijn drek niet gewassen is.'* Indien die ene, voorname, volmaakte reiniging nooit haar zuiverende invloed op u heeft doen gelden, mijn broeder, dan baat het u niet de vaten van de Heere te dragen en voor groot en uitnemend in zijn huis te worden aangezien, want u zult weggeworpen worden. Laat ons op staande voet bidden: *'Was mij, en ik zal witter zijn dan sneeuw.'* God mint reinheid en wil geen onheilig mens in zijn nabijheid gedogen. Dit is de eis voor alle belijders: u moet gewassen zijn in het bloed van Christus of u zult verworpen worden: wat kiest u?

De profeet werd gelast de gordel niet in het water te brengen, waaruit blijkt, dat niet alleen de eerste en voornaamste wassing, maar zelfs de dagelijkse reiniging niet geschied was. Zie toe, geliefden, dat u die nawassingen niet veronachtzaamt, die op de wassing in het bloed van het Lam moeten volgen. Toen onze gezegende Heiland een linnen doek en een bekken nam en de voeten van de discipelen ging wassen, verrichtte Hij geen vormelijke, overtollige daad. Petrus dwaalde, toen hij zei: *'Gij zult mijn*

voeten niet wassen in der eeuwigheid.' Het is noodzakelijk dat wij iedere dag gewassen worden. Immers *'indien wij in het licht wandelen, gelijk Hij in het licht is, zo hebben wij gemeenschap met elkander, en het bloed van Jezus Christus Zijn Zoon reinigt ons van alle zonden.'* Bestendig bezoedelen wij onze voeten door ons verkeer in de onreine wereld, en elke avond is het nodig dat wij gewassen worden. Er is zonde in ons zowel als zonde buiten ons; en zelfs wanneer wij onze kamer niet verlaten, maar dagen lang op ons ziekbed liggen, is al ons ongeduld genoegzaam, om onze voeten te verontreinigen, en hebben wij grotelijks behoefte aan reiniging. De eerste grote wassing wordt nooit herhaald: dat grote bad doet zijn werk zo afdoend, dat de uitdelging van de schuld eens voor altijd en eeuwig volmaakt is. Toen de Heere Zijn hoofd boog en de geest gaf bracht Hij een volkomen verzoening aan, waardoor al de schuld van Zijn verlostten voor eeuwig werd uitgewist. *'Deze, een slachtoffer voor de zonden geofferd hebbende, is in eeuwigheid gezeten aan de rechterhand Gods'*; en die gewassen is, *'heeft niet van node dan de voeten te wassen.'* Maar de voetwassing is voortdurend nodig. De bezoedeling van de reisweg, de bezoedeling in ons dienstwerk, de bezoedeling in ons verdriet, de bezoedeling in onze genoegens, de bezoedeling in het heilige moet gedurig worden weggenomen. Hoe worden wij aanhoudend met hoogmoed, òf twijfel, òf kwade begeerlijkheid òf inbeelding, òf achteloosheid, òf dwaling bezoedeld; hoe nodig is het dat wij ze in het water brengen, en die wassing ondergaan in rein water door het Woord, waarvan de apostel spreekt.

Indien, geliefde vrienden, u en ik zonder wassing leven, leven wij op een wijze, die ons ongeschikt maakt voor de dienst in het heilige. Hebt u niet ondervonden dat het zo is? Ik weet dat wanneer u een zonde op uw geweten laat liggen, u zolang God niet recht kunt dienen. Wanneer u als kind misdreven hebt, en u niet heengaat en uw hart aan het hart van uw Vader legt, en uitroept: *'Vader, ik heb gezondigd'*, u Gods werk niet kunt doen. U mag het naar het uiterlijke goed doen, maar ook hieraan zal dikwijls zeer veel ontbreken, toch zal het, wat het geestelijke en wezenlijke aangaat, jammerlijk gebrekkig zijn. Als u uw levensgeschiedenis tracht te schrijven met een ongewassen hand, zal ze beven. *'Die rein van handen is, zal in sterkte toenemen'*, maar de onreine hand zal al zwakker worden. Die wassing moet bestaan, anders kan er geen overvloedige werkzaamheid zijn. Indien u voor uzelf niet weet *'aangenaam te zijn in de Geliefde'*, indien u voor uzelf niet weet in elk deel rein te zijn, zult u niet zalig zijn in God; en indien u niet zalig bent in Hem, zal uw ziel dikwijls van zijn werk afgetrokken worden en met het uw bezig zijn. U zult meer over uw eigen onvolmaaktheid denken dan over Zijn volmaaktheid; de zonde van een enkele dag zal, hoewel ze u niet verloren zal doen gaan, u smarten. Een steentje in uw schoen, hoewel bijna onzichtbaar, zal uw hele dag bederven. Toch is het geen grote rots, die u tot poeder zal malen, het is slechts een kleine steen, maar uw voet zal blaren krijgen voor u enige mijlen gewandeld hebt. Ai mij, hoe groot is de ellende van een enkele onbeleden zonde! Het beste, wat u doen kunt, is, uw schoen terstond uit te trekken en de steen er uit te nemen voor u uw voet er weer in steekt. Zo is het met elke kleine zonde; al is het maar een gedachte of alleen een blik naar de verkeerde kant, ga tot uw Vader, dat Hij ze u vergeve. Leef geen dag buiten gemeenschap met God, nee, zelfs geen uur in mishagen van de Heere. U weet hoe het gaat met een geliefd kind, wanneer het kwaad heeft gedaan: het is niet bang dat u hem de deur uit zult zetten en zeggen 'U bent mijn kind niet meer', maar wel begrijpt het dat u bedroefd over hem bent. Kinderen geloven in de 'volharding tot het einde' van de ouderlijke liefde; ze vertrouwen, altijd uw kinderen te zijn. Maar als u een goed vader bent, gevoelen ze zich niet gelukkig, wanneer ze verkeerd gehandeld hebben. U hebt misschien hun ongehoorzaamheid niet bespeurd, maar de nachtkus is niet half zo hartelijk als gewoonlijk, want ze vrezen dat

vader spoedig hun misslag vernemen en bedroefd zijn zal. Wanneer God met ons meegevoeld als een vader, die de ondeugendheid van Zijn kind heeft gezien, is er geen vrede of rust in ons hart. Zelfs kastijding is verdraaglijker dan een gevoel van beledigd te hebben. Als u uw ondeugend kind opeens een gevoelige slag gaf, zou het zich dat getroosten, want uw ongenoegen was voorbij. Maar zolang u het niet straft, maar alleen zegt: 'Nee kind, ik kan niet met u te doen hebben, omdat u zo doet; ik heb geen vriendelijk woord voor u, want u bent zo stout', - dan zal het kind in pijnlijke onrust verkeren, totdat uw misnoegen over is; het zal gaarne zijn kleine hart buigen, totdat u hem vergeeft en hem troost, zeggende: 'Ik zal het voor deze keer vergeven, want ik zie dat u bedroefd bent, en ik hoop dat u niet weer zo verkeerd zult doen.' Broeders, deze heilige, kinderlijke vreze voor de Heere is geen dienstbaarheid onder de wet; het is geen poging, verlost te worden door hetgeen wij doen; het is de tucht van het huis van de Vader, en dat is het wat wij verlangen, als wij vragen dagelijks gewassen te worden.

Was een noodlottige vlek op deze gordel: hij was nooit afgewassen en het is een heilloze zaak, wanneer u en ik dag aan dag kunnen voortleven zonder door onze gezegende Heere gereinigd te worden. o Heere, reinig mij door uw voortdurende vergiffenis! Reinig mij deze dag van elke vlek omwille van Uw genade.

Maar let er nogmaals op, dat hoe meer de gordel gebruikt werd, hoe groter en menigvuldiger zijn vlekken werden. Het was een profeet, die hem droeg, maar toch begon door dit dragen de ongewassen gordel bevuilt en bezoedeld te worden; en omdat hij niet in het water mocht gebracht worden, werd hij, hoe meer de profeet tot zijn dagelijks werk uitging, hoe meer de gordel gebruikt werd, hoe meer dienst hij deed, versleten en vuil. Bij ons zal het juist hetzelfde zijn, wanneer geen water aangewend en geen gebruik gemaakt wordt van het reinigend bloed van Christus. Zonder verzoening zullen wij meer zondigen naarmate wij meer doen. Onze gebeden zelf zullen tot zonde worden, het Goddelijke in ons zal kwaad verwekken: wij zullen prediken, en als wij prediken zullen wij onze veroordeling prediken. Wij zullen onze leerlingen om ons heen verzamelen en over goede dingen tot hen spreken, en ondertussen zullen wij in ons hart denken dat wij niet handelen zoals wij spreken, of leven zoals wij hen leren te leven, en wij zullen van ogenblik tot ogenblik zwarter en meer bezoedeld worden. O Heere, verlos ons daarvan! Verlos er ons van, dat wij slechter gemaakt worden door wat ons beter moest maken. Verlos er ons van, dat wij zelfs onze dienst in zonde verkeren, onze gebeden in verontreiniging en onze psalmen in spotternij. Laat ons naar waarheid Uw volk zijn, en laat ons daarom gewassen worden, opdat wij rein mogen zijn en U Zich met ons mag omgorden.

III. Zeer spoedig leidde die noodlottige vlek in het hier bedoelde geval, in de derde plaats, tot een plechtig oordeel. Het was een plechtig oordeel over de gordel, beschouwd als een type van het volk van Israël.

Ten eerste werd de gordel, nadat Jeremia er zijn grote reis mee gemaakt had, van hem weggenomen en weggelegd. Ontzettend is het, als God Zich van de man, die eens de zijne scheen te zijn, aftrekt en hem ter zijde legt, zoals Hij met Saul deed, toen Hij hem ten laatste opgaf en het koninkrijk van hem nam. Ja, en 't is evenzeer een ernstige zaak als de Heere Zich van de man, die werkelijk aan Hem gebonden geweest is, aftrekt en hem voor een tijd ter zijde legt, en zegt: 'Ik kan u niet gebruiken; Ik kan u niet dragen als de Mijne; Ik kan niet met u werken. U kunt mij niet tot sieraad dienen; u bent bezoedeld.' Hij legt de bedorven gordel weg; met andere woorden: Hij werkt niet langer met de afvallig geworden belijder. 't Is vreselijk als dit iemand overkomt. Ik zou liever elke ziekte van de reeks van menselijke kwalen lijden dan dat God mij

terzijde legde als een vat, waarin Hij geen lust heeft, en tot mij zei: 'Ik kan u niet dragen als Mijn gordel, noch u voor de mensen als de Mijne erkennen.' Dat zou ontzettend zijn. Is hier iemand, die in die toestand geraakt is? Heeft de Heere u in uw afval verlaten? Neem dan de les van mijn tekst ter ore! Wat u nodig hebt, mijn vriend, is, dat u gereinigd wordt in de dubbele stroom, die Johannes uit de doorboorde zijde van de Verlosser vloeien zag: u hebt geestelijke reiniging nodig, voordat de Heere u opnieuw tot Zich nemen en gebruiken en weer één met u kan zijn, en voordat u Hem weer tot een prijs en een lof kunt zijn. Zolang u onrein bent, onteert u Hem en moet Hij u ter zijde leggen.

Nadat de gordel weggelegd was, was het eerste, dat er mee gebeurde, dat hij verborgen en begraven werd. Hij werd in een kloof van de rots bij don stroom van de gevangenschap gelegd, en daar gelaten. Menige schijnvrome werd op die wijze behandeld: God heeft tot Zijn dienaren gezegd: 'Zet hem buiten de gemeente: hij is onrein', en nooit is er van hem meer iets gehoord. Hij is er wellicht boos over geworden, dat hij terzijde gesteld is, en heeft zich geheel en al aan de wereld overgegeven; en hoewel hij eens de ware gordel van God scheen, toch is hij vergaan en verteerd in verdorvenheid en openbare overtreding, want de ruwe stof van de huichelarij verschrompelt ras en wordt walgelijk. Het aller-slechtste is dikwijls de bederving van het edelste, en de slechtste karakters ontwikkelen zich uit die, welke eens voor het oog de beste waren.

Deze gordel wordt dus rechtmatig weggelegd, verborgen en verlaten. God wil er niets mee te doen hebben. Hij heeft hem ter zijde gelegd. En nu bederft de gordel. Hij werd, mag ik het zo zeggen, gelegd op een plaats, waar de vochtigheid op hem in werkte; en toen na zeventig dagen ongeveer Jeremia terugkwam, was er niets anders dan een oude lap in plaats van hetgeen eens een reine witte linnen gordel was geweest. Hij zegt: *'Ziet, de gordel was verdorven, en deugde nergens toe.'* Eveneens zouden, als God sommigen van ons verlaten mocht, de beste mannen en vrouw in ons midden weldra niets anders worden dan verdorven kledingstukken, in plaats van gelijk te zijn aan schoon wit linnen. Helaas, wat worden niet voortreffelijke belijders, die eens zeer schoon schenen te zijn, onreine oude lompen, als ze in de kloof gelegd en aan zichzelf overgelaten worden. Ten slotte zijn ze alleen geschikt om met nutteloze dingen op de vuilnishoop te worden geworpen. Ze zijn in zulk een vreselijke geestestoestand geraakt, dat ze kwaad kunnen doen zonder gewetenswroeging; ze kunnen niet meer blozen. Dezelfde mensen, die de goede weg gingen (wat stond hun in de weg?), vindt men nu niet slechts slapende in de verblijven van de luiheid, maar zelfs uitspattend in de huizen van de ontucht. De heerlijke gordel van God, waartoe de man eens scheen te behoren, wordt een rottende massa. Wat zegt de tekst? Laat mij de woorden lezen, want ik zou ze niet gaarne uit mijzelf zeggen: *'Ziet, de gordel was verdorven, en deugde nergens toe'*, en nog eens in het tiende vers: *'Die nergens toe deugt.'* zo kunnen ze worden, die niet gewassen zijn: zo zullen ze worden tenzij God, in Zijn eindeloze barmhartigheid, hun verzoening geeft door Zijn Zoon.

Het is mijn begeerte, u allen tot zegen te zijn, en daarom moet ik doen opmerken, hoe waar dit is van de ware kinderen van God. Terwijl ik dit zeg zou ik kunnen wenen. Er zijn ware kinderen van God, wie God eens grote eer gegeven heeft, zodat ze als Zijn gordel waren. Maar ze werden hoogmoedig, en waren weldra bovendien met andere zonden bezoedeld, en daarom heeft de Heere hen ter zijde gesteld en hen verstoten uit Zijn dienst. Nog zijn ze de Zijnen, maar Hij heeft hen onder tucht gesteld en hen, als een gedeelte van de toepassing van die tucht, uit Zijn openbare dienst ontslagen. Ze waren eens overal in de strijd van de Heere, en nu zijn ze nergens. Hij weet waar Hij hen gezet heeft, en daar zullen ze blijven tot hun trots geheel geweken is. Als de Heere

dit plan uitgevoerd heeft, zal Zijn afgedwaalde dienaar veranderd van taal terugkeren, en u zult hem horen jammeren over zichzelf en uitroepen: 'Ik gevoel mij niet geschikt om in Gods gemeente te zijn. Ik heb mij zo gedragen, dat wanneer ik geheel en al was weggegooid, het mijn verdiende loon zou zijn. O dat het mij vergeven mag worden!' Het diep berouw van terugkerende afgedwaalden doet u begrijpen dat ze kinderen van God zijn, hoewel ze Hem onteerd hebben, en u verwelkomt hun terugkeer, zeggende: 'Komt bij ons, en maakt gebruik van de middelen van de genade.' Helaas, ze antwoorden: 'De vromen worden, het is ons bekend, vertroost in het huis van gebed. Ook wij gaan daar dikwijls heen, - maar troost vinden wij er niet.' Daar is iemand, die zegt: 'Ik heb mijn Zondagsschool, en geef er onderwijs, maar dat tere gevoel van vroeger heb ik voor de kinderen niet meer. Er is geen kracht in mij. Ik lijk een tak van de boom, die geen sap schijnt te hebben. Ik draag geen vrucht. Helaas', roept hij uit, 'ik heb het stille gebed niet meer, en wanneer ik bid en mijn ziel voor God uitstort, krijg ik geen vertroostend antwoord. Ik ben als een vergetene.' Maar is het eigenlijk te verwonderen als God het voorhoofd frons, wanneer wij ongehoorzaam zijn? De Heere zal hen niet horen, die weigeren Hem te horen. Als wij doof zijn voor Zijn geboden, zal Hij doof zijn voor onze gebeden. U bent bezoedeld geworden, want u hebt uw schreden niet bewaakt, en nu kan de Heere niet in gemeenschap met u zijn. U bent niet op uw hoede geweest, en daardoor is de gordel bezoedeld met openbare vlekken en verborgen onreinheid, en de Heere zegt: 'Ik kan die man niet gebruiken; Ik kan geen omgang met hem hebben. Deed Ik het, dan zou het tot zijn verderf zijn.' Indien God vriendelijk en teer voor Zijn kinderen was, wanneer ze in zonde leven, zou dit hen aanmoedigen in het kwaad en zouden ze van kwaad tot erger vervallen. Wanneer een gelovige God bedroeft, moet hij zelf in droefheid komen. De hemelse Vader neemt de roede op, en hoewel het voor Hem pijnlijker is dan voor ons, zal Hij ons niet sparen om ons wenen. Juist omdat Hij ons liefheeft, zal Hij ons achtereenvolgens vele en zware slagen toebrengen, hetzij door diepe droefheid, of zeer dikwijls misschien door aanhoudend en toenemend verlies van al wat ons gelukkig en nuttig maakte. Helaas! helaas! de gordel is verdorven: de Heere heeft hem weggedaan van voor Zijn aangezicht.

Welk een genade, dat de Heere de gordel nemen en wassen kan, en hem zo goed als nieuw kan maken, en zelfs beter dan in 't eerst! Hij kan de mens zijn oude blijdschap weergeven met een daaraan toegevoegde ondervinding, die hem nederig en zacht maken zal. Hij kan hem weer bruikbaar maken, en dit steeds meer en meer doen door hem te leren anderen, die dwalen, met zachtheid te behandelen, en hem in staat te stellen de genade van God te prijzen en te waarderen. Bent u ooit in de engte gedreven, en zong u dit vers: 'Heb ik meer lief? Mij is ook meer vergeven. Ik ben een wonder van genade!' Deze liefelijke regels hebben mij dikwijls innig verblijd. Ik heb behoefte gevoeld mijn Heere oneindig lief te hebben. Ik heb gewenst dat ik Hem lief kon hebben zoals zeven miljoen harten te zamen Hem lief kunnen hebben. Ik wilde Hem zo liefhebben als het hele heelal Hem lief kan hebben. Ik wilde dat ik de liefde van Zijn Vader voor Hem had, want wat ben ik Hem niet verschuldigd voor al Zijn wondervolle genade voor mij? En gevoelt u hetzelfde niet? Bent niet ook u grote schuldenaar aan de vrijmachtige genade? Wanneer u nimmer van liefde en dankbaarheid jegens Hem brandt, vrees ik dat u met de gordel in de kloof gelegd bent, en dat u wegtrot.

Sommigen van Gods kinderen zijn wonderlijk hooghartig; ze kunnen nergens anders dan in een grote armstoel of aan het hoofd van de tafel zitten. Ze kunnen zich met ons gewone Christenen volstrekt niet inlaten, omdat ze volmaakt zijn, en wij zijn er zeer ver van af, enige aanspraak op zulk een mate van voortreffelijkheid te maken.

Sommige van de gezangen, die wij met blijdschap zingen, zijn niet goed genoeg voor hen, want ze roepen: 'Wij houden niet van zulke gezangen. Ze zijn zo beneden onze ondervinding.'

Dat zijn de Dons en de Grandes van het Hof van Arrogantie. Als ik voorname belijders zie binnenkomen met zevenmijlslaar-zen aan, dan vrees ik altijd dat ze volstrekt geen kinderen van God zijn, omdat ik nooit van ware heiligen gelezen heb, die veel tot hun eigen lof zeiden, en ik van zoveel begenadigde mensen heb gelezen, wier toon en gemoedsgesteldheid juist het tegenovergestelde van deze trotse grootspraak waren. Gods zwakke, ootmoedige kinderen heb ik gezien zoals Mozes in een kistje in de Nijl, overal omringd door krokodillen om hem te verslinden, en als ik hen aanschouwde, heb ik altijd datgene bemerkt, wat de Heilige Geest zorg droeg te vermelden: *'Zie, het jongske weende.'* Dat was de ware Mozes: deze kristallen droppelen zijn de kentekenen van een goed kind. De tranen van Gods kinderen zijn dierbaar in Zijn oog en hebben grote invloed op Hem. De waterslangen van de Nijl kunnen een wenende Mozes niet verslinden. *'Als ik zwak ben dan ben ik sterk.'* Als u zo zwak bent, dat u niet veel meer dan wenen kunt, vormt u met beide ogen diamanten. De liefelijkste gebeden, die God hoort, zijn de zuchten en het kreunen van hen, die geen andere hoop hebben dan Zijn liefde. Er ligt voor Zijn vriendelijke en tere oren muziek in onze jammerklachten. Hij kan u herstellen, zelfs als u aan de verdorven gordel gelijk bent; en wanneer Hij u eens weer opneemt, zult u meer dan ooit aan Zijn lenden kleven en bidden dat Hij u vast om zich heen mag binden.

Maar het droevigst is - en hiermede eindig ik - dat dit ongetwijfeld veel mondbelijders raakt, die God van zich doet, ter zijde legt en aan het verderf overlaat. En om welke reden doet Hij dit? Hij zegt ons dit in de tekst: Hij betuigt dat dit boze volk weigerde Gods woorden te horen.

Geliefde vrienden, wordt Gods Woord nimmer moede. Laat nimmer een boek de Bijbel verdringen. Laat elk gedeelte van de Schrift u dierbaar zijn, en geeft acht op ieder woord, dat God gesproken heeft. Laat alles Gods Woord voor u zijn, want zo niet, begint u te schiften en uit te zoeken, en hier van te houden en daar niet van; zo zult u spoedig aan een verdorven gordel gelijk worden. Want de slechte belijder openbaart zich hierin dat hij de woorden van de Vader niet liefheeft.

Daarna wordt ons gezegd, dat ze wandelden in het goeddunken huns harten. Dit is een zeker teken van de schijnheilige, of de valse belijder. Hij maakt zijn godsdienst uit zichzelf, evenals een spin een web spint uit haar eigen ingewanden; welke soort van godsdienst het is kan men begrijpen, nu men er de oorsprong van kent. Deze ontaarde belijder draagt zijn godsdienst op zijn eigen rug, evenals de slak haar huisje; hij is alles voor zichzelf - zijn eigen Zaligmaker, zijn eigen leraar, zijn eigen leidsman. Hij weet zo veel, dat als de wereld slechts neer wilde zitten aan zijn voeten, ze in zeer korte tijd een wonderbaarlijk geleerde wereld zou worden, zulk een grote rabbi is hij. Wanneer iemand zo opgeblazen is, dat zijn eigen goeddunken zijn wijsheid is, en zijn halsstarrigheid hem in zijn eigen mening doet volharden, dan is hij evenals de gordel geworden, die van de lenden van de profeet genomen en in een kloof gelegd werd om weg te rotten.

Op dit alles volgde feitelijke overtreding: ze volgden andere goden na om die te dienen en voor die zich neer te buigen. Dit geschiedt ook met de ontaarde belijder. Hij houdt voor een korte tijd de naam van Christus vast, en schijnt als de gordel van God te zijn. Maar weldra begint hij goud, of drank, of lust te aanbidden. Bachus of Venus wordt zijn god. Hij wendt zich af van de oneindig heerlijke God, en zo vervalt hij van de ene ontaarding in de andere, totdat hij ternauwernood zichzelf herkent. Hij wordt gelijk aan een verdorven gordel *'die nergens toe deugt.'* God noch mens hebben iets

aan hem.

De Heere behoede u, geliefde vrienden, dat u onoprecht zou worden bevonden ten dage als Hij uw hart zoekt! Mag ons door Zijn genade niet de reiniging ontbreken in Jezus' dierbaar bloed. Moet dit niet onze onophoudelijke, ernstige bede zijn? Ziet toe voor uzelf.

De Heere zegene u om Zijns naams wille. Amen.

17. DE HEERE HEEFT GESPROKEN; ZULT U NIET HOREN?

'Hoort en neemt ter ore, verheft u niet. Want de Heere heeft het gesproken. Geeft eer de Heere, uw God, eer dat Hij het duister maakt en eer uw voeten zich stoten aan de schemerende bergen; dat u naar licht wacht en Hij dat tot een schaduw des doods stelle, en tot een donkerheid zette. Zult gijlieden dat dan nog niet horen, zo zal mijn ziel in verborgen plaatsen wenen vanwege de hoogmoed, en mijn oog zal bitterlijk tranen, ja van tranen nederdalen, omdat des Heeren kudde gevankelijk is weggevoerd.' Jeremia 13: 15-17.

In dit hoofdstuk heeft Jeremia onder twee treffende gelijkenissen Gods oordeel over Zijn zondig volk aangekondigd. Israël is voor God geweest, wat een gordel is voor een man; het was in de grote liefde en genade van de Heere nauw aan Hem verbonden geweest. Maar ter oorzaak van hun zonde moest Hij hen verdrijven en moesten ze aan de Eufraat verblijven, totdat hun schoonheid vergaan was, totdat ze inderdaad aan een bedorven gordel waren gelijk geworden, tot niets meer deugende. *'Zo zegt de Heere: zal Ik verderven de hovaardij van Juda en die grote hovaardij van Jeruzalem.'* Toen sprak de profeet tot hen door een tweede gelijkenis: *'Alle flessen zullen met wijn gevuld worden'*, en stelde hun voor, hoe Gods wrekende gerechtigheid hen met een zedelijke dronkenschap zou slaan, zodat ze verdwaasd zouden worden en in hun razernij het op elkanders verderf zouden toelagen. De Heere verklaarde, dat *'Hij hen in stukken zou slaan, de ene tegen de andere, zo de vaders als de kinderen samen.'*

Aldus predikte Jeremia het volk, onder twee eenvoudige, maar verschrikkelijke zinnebeelden, de wet, opdat ze onder het gevoel van zonden mochten verootmoedigd worden. Hadden ze slechts de kracht van zijn prediking beseft, ze zouden hebben geweeklaagd over hun zonden en, uit vrees voor het strafgericht, om genade geroepen hebben. Opdat het daartoe komen mocht, hoewel het, helaas, niet geschied is, gaf de Heere Zijn profeet een tussenpoos, om genade aan te kondigen. Op deze twee zware donderslagen van de gerechtigheid volgde een heerlijke regen van de genade.

In een, naar wij menen te mogen zeggen, Evangelischen geest vermaant de profeet het volk en stelt hij hun de eigenaardige Evangelische eis: *'Hoort en neemt ter ore, want de Heere heeft het gesproken.'* Zijn Woorden doen ons denken aan Jesaja's vermaning: *'Neigt uw oren en komt tot Mij; hoort en uw ziel zal leven!'* en wederom: *'Hoort aandachtig naar Mij en eet het goede.'* Onder het Evangelie *'komt het geloof uit het gehoor en het gehoor door het Woord Gods'*; en daarom predikt Jeremia in deze verzen als het ware het Evangelie aan het afvallig huis van Juda. Dit is altijd Gods oogmerk met dreigende oordelen; Hij wil de Zijnen toebereiden voor Zijn genade. Op de wijze van de profeet wens ik met hulp van de Heere tot u te spreken, biddende, dat Hij mij Zijn ernstige en liefdevolle Geest deelachtig make. O, mogen allen, die nimmer in hun binnenste de stem van de Heere hebben vernomen, ze thans horen en leven. O Heilige Geest, ik bid U, dat te bewerken.

I. Wij zullen dadelijk tot ons onderwerp overgaan, want er is veel van te zeggen. Dit zal ons eerste punt zijn: geliefde hoorders, geeft wél acht, want daar is een openbaring. Leest de tekst: *'Hoort en neemt ter ore, verheft u niet. Want de Heere heeft het gesproken.'* Zo de Heere niet gesproken had, zou de stilte uw natuurlijke donkerheid verdikt en bestendig hebben, en zo u naar God had gevraagd, zou uw hart hebben uitgeroepen: 'o, mocht Hij dit vreselijk stilzwijgen willen verbreken!' Hoe

treurig zou ons lot zijn geweest, als wij God hadden moeten zoeken, om als bij toeval Hem te vinden! Kan de mens door navorsing God ontdekken Wie van onze zou tot de kennis van God kunnen geraken of zich de gedachten van zijn harten voorstellen? Maar dit is voor u de bron van troost en van lering: 'Jehovah heeft gesproken.' Is dit niet een rechtmatig beroep op de aandacht van al Zijn schepselen? .

De stem, die ons geboden wordt te horen, is een Goddelijke stem; het is de stem van Hem, Die de hemelen en de aarde gemaakt heeft, Wiens schepselen wij zijn. Jehovah heeft gesproken zo het slechts de stem was van profeten, buiten verband met hun Meester, zou het een geringe zonde kunnen zijn hun woorden af te wijzen, maar nu Jehovah heeft gesproken, zullen de mensen nu doof voor Hem zijn? Zullen ze zich afkeren van Hem, Die spreekt vanuit de hemel? Hij, Die ons in het aanzijn riep, heeft tot ons gesproken. Hij, door Wiens woord de hemelen bestaan, en door Wiens woord beide de hemel en de aarde zullen voorbijgaan, heeft gesproken, en Zijn Woord is gericht tot de kinderen van de mensen. God is het, Die zegt: *'Ik schrijf hun de voortreffelijkheden Mijner wet voor.'* De Heilige Schrift is het gedenboek van wat God gesproken heeft; neem haar aan met de eerbied, die ze verdient, omdat ze van God komt en dus volkomen waarheid, ontwijfelbare zekerheid en onfeilbare rechtvaardigheid is.

Het is een zeer duidelijk woord, want Jehovah heeft gesproken. Hij had ons alleen kunnen onderrichten door de werken van Zijn handen, waarin de onzienlijke dingen van God en zelfs Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid duidelijk aanschouwd worden. Wat is de gehele schepping anders dan beeldschrift, waarin de Heere Zich als Schepper en Onderhouder kennen doet? Maar omdat Hij weet, dat wij zwak van gezicht en verduisterd van verstand zijn, heeft Hij meer dan zinnebeelden en beeldspraak gegeven en duidelijk uitgedrukte woorden gebezigd, zoals een mens gebruikt tegenover zijn naaste: Jehovah heeft gesproken. Een mens kan ons zijn gedachten in zinnebeelden voorstellen, en het is mogelijk, dat wij zijn bedoeling niet begrijpen. Maar wanneer hij spreekt, dan begrijpen wij door de taal, wat hij bedoelt, omdat deze wijze van uitdrukking zich bij de menselijke geest aansluit. De spraak is het geschiktste middel van gemeenschap tussen de ene geest en de anderen, en treffend schoon is het daarom, dat de hoog heerlijke Jehovah Zich niet bepaalde tot het schrift van Zijn sterren aan het firmament en de weerspiegeling van Zijn wezen in de stormen op de zee, maar Zich neerboog om met ons te spreken, zoals een mens spreekt met zijn vriend. Geen stomme Godheid is Jehovah; in lieflijke en heerlijke woorden heeft Hij door Zijn Geest tot ons gesproken. O, als er een getuigenis is, zó duidelijk, dat ieder, die komt, het kan lezen, wél mag de profeet ons dan vermanen, zeggende: *'Hoort en neemt ter ore. Want de Heere heeft het gesproken.'* Laat niet van ons gezegd worden, als van de zondaren in vroeger eeuw: *'Ik heb tot u gesproken, vroeg op zijnde en sprekende, maar u hebt niet gehoord; en Ik heb u geroepen, maar u hebt niet geantwoord.'*

Ook besluit ik uit de woorden van onze tekst, dat de openbaring, die de Heere ons heeft gedaan, een onveranderlijk en blijvend woord is. Niet thans spreekt Jehovah, maar Jehovah heeft gesproken. Hij spreekt nu niet meer door de mond van profeten en apostelen, want al de waarheid, die nodig is ter zaligheid, heeft Hij geopenbaard. De Heere zou heden ten dage zeer wel tot ons kunnen zeggen: *'Wat Ik geschreven heb, dat heb Ik geschreven.'* Hij verandert Zijn Woord niet; al gaan hemel en aarde voorbij, Zijn Woord blijft. Wij leven niet in een tijdperk van trapsgewijs openbaring, gelijk sommigen menen; Jehovah heeft gesproken en Hij opent Zijn mond niet voor de tweede keer. Hij heeft het boek van de Schriften afgesloten, met een vloek tegen hem, die iets zal toevoegen aan of afdoen van de woorden van het boek van deze profetie.

Jehovah heeft gesproken! U hoeft niet te trachten, een nieuwe waarheid te ontdekken buiten de Schrift; hierin bestaat uw plicht, dat u volijverig het volledig getuigenis van de Heere God aanvaardt, want het woord van de Heeren is volmaakt, bekerende de ziel. Hij heeft u ten volle bekendgemaakt met uw verhouding tot uw God en met de wijze, waarop u met Hem verzoend worden en vrede hebben kunt. Voeg aan Zijn Woorden niet toe, opdat Hij u niet verwerpe en u een leugenaar bevonden wordt. Jehovah heeft gesproken, en in zijn wet staat geschreven: *'Gij zult niet toedoen aan het Woord, dat Ik u geboden heb.'*

Geliefden, deze openbaring is bovenal een neerbuigend en liefdevol woord.

De Heere had ons, zonder een enkel woord te spreken, kunnen vertreden, als wij tegen Hem zondigden; Hij had ons aan dat natuurlijk getuigenis kunnen overlaten, dat de schepping op het voorhoofd draagt, en dat ook in het geweten van ieder mens teruggekaatst is; en zo wij deze getuigenissen verwierpen, had Hij ons in een tiendubbele duisternis kunnen laten dolen. Maar in plaats daarvan heeft Jehovah, in de volheid van Zijn genade, gesproken; en, men vergete dit nimmer, terwijl Hij voortijds veelmaal en op velerlei wijze tot de vaders gesproken heeft door de profeten, heeft Hij in deze laatste dagen tot ons gesproken door Zijn Zoon. Het feit zelf, dat de grote God tot ons spreekt door Zijn Zoon, duidt aan, dat barmhartigheid, teerheid, liefde, hoop, genade de uitdrukking van Zijn openbaring zijn. Zijn Zoon Jezus is vol van genade en waarheid; en daarom is wat Hij nu tot ons spreekt niet alleen waarheid, maar ook genade; het is waarachtige genade en genadige waarheid, wat God tot ons spreekt door Jezus Christus: o hoe heerlijk is die boodschap; welk een hoogte en diepte van liefde bevat zij! Wie kan weigeren te luisteren naar de hemelse muziek van de barmhartigheid?

Op de eerste dag van de schepping sprak de stem van de Heere: *'Daar zij licht'*, en daar werd licht. En nu geeft deze tweede stem, dit woord tot de geestelijke wereld, ons licht en leven en liefde, en al wat wij nodig hebben en bevatten kunnen en begeren. De woorden van God, zoals ze in dit Boek staan opgetekend, bezitten een mateloze volheid; ze Zijn Geest en leven. In Christus, door wie Hij spreekt, zijn verborgen al de schatten van de wijsheid en van de kennis. De profeet vroeg niets meer dan alleszins redelijk was, toen hij zei: *'Hoort en neemt ter ore want de Heere heeft het gesproken.'* Als de koningen, die wonen aan de uiterste einden van de aarde, horen dat Jehovah gesproken heeft, dan zouden ze wél doen, indien ze hun tronen verlieten en zich op reis begaven, zoals de koningin van Scheba, om te horen van de Goddelijke wijsheid. Zo alle werkmensen hun gezelschappen neerwierpen en zeiden: *'Wij willen horen, wat de Heere God spreken zal!'* en als de koopmensen voor een tijd hun winkels en kantoren sloten en zonder uitstel bijeenkwamen onder de uitroep: *'Alles moet stilstaan, totdat wij weten wat de Heere gesproken heeft!'* ik vraag u, zou dat niet gehandeld zijn, zoals het gezond verstand aan ernstige en welgeaarde mensen voorschrijft?

O, wanneer God heeft gesproken, dan moet elk oor zich tonen tot aandachtig luisteren, want nooit voorzeker ware er van de gehoorzin een heerlijker en nuttiger gebruik te maken. Jehovah heeft gesproken - en Zijn Woord is waarachtig -: *'Het gras verdort, de bloem valt af, maar het woord onzes Gods bestaat in van de eeuwigheid. En dit is het woord, dat onder u verkondigd is.'* Daar is een weg ter zaligheid door de Heere beschikt en bepaald; wij behoeven er niet naar te raden, maar moeten het leren van de onfeilbare wijsheid: De Heere heeft gesproken. Daar is een verzoening toe bereid, aangebracht, verkondigd en verbreid; wij behoeven er niet naar te zoeken, en er zelf niets aan te doen: Jehovah heeft gesproken. Niets is er nodig of zelfs van waarachtig belang voor het hart van de mens, dan wat Jehovah tot hem gesproken heeft; en zo er een waarheid is, waarvan Hij niet heeft gesproken, dan is het, omdat Hij ze verborgen

heeft gehouden tot Zijn eer en tot ons heil, opdat wij er niet in doordringen zouden. Van alles, wat nodig is om ons geheel tot onze hemelse bestemming voor te bereiden, heeft Jehovah gesproken. Hij heeft het gezegd, en hier staat het opgetekend; in het Boek staat het geschreven; en zalig zijn zij, die lezen en bewaren de woorden van het boek van deze profetie.

II. In de tweede plaats - en ik heb hierover al gesproken -: daar wij hier een openbaring hebben, moeten wij ze aannemen, zoals het behoort. Als Jehovah gesproken heeft, dan moet daaraan alle aandacht worden geschonken, ja, dubbele aandacht, zoals er in de tekst staat: *'Hoor en neemt ter ore.'* Hoor, en wederom hoor; neigt uw oor; luistert oplettend toe; geef uw ziel over aan het onderwijs van de Heere God; en wees niet tevreden, voor u Zijn onderwijs hebt verstaan, verstaan hebt met uw hele ziel, en de kracht van elk van Zijn waarheden hebt gevoeld. *'Hoor'*, omdat het woord komt met macht, en *'neemt ter ore'*, omdat u het verlangend aanneemt.

O mijn broeders, ik vrees dat wij veel meer aandacht schenken aan de verleidende stemmen van de wereld, dan aan de voor de ziel bevredigende stem van de God aller genade. Hoe begerig zijn de mensen naar de schatten, die voor hun ogen vergaan; hoe gretig zouden ze elke lettergreep opvangen, waardoor ze te weten konden komen, hoe ze rijk worden konden. Maar wanneer God spreekt, Die in beide handen eeuwige en onvergankelijke rijkdommen draagt, zijn de mensen doof zoals de adder en zorgeloos zoals de dieren van het veld. Hij zegt: *'Ik heb geroepen, en gijlieden hebt geweigerd; Ik heb mijn hand uitgestrekt, en er was niemand, die opmerkte.'* Is dit goed of wijs? Voorwaar, als Jehovah spreekt, zijn wij door alles wat recht, goed en betamelijk is, gehouden, met eerbiedig stilzwijgen te wachten, totdat wij Zijn bedoeling kennen. Laat er een algemene stilte door het heelal gaan, en alle oren met plechtige eerbied luisteren naar de klank van de stem van de Heere.

Vervolgens wordt er bijgevoegd, als om ons te kennen te geven, op welke wijze wij deze openbaring moeten horen: *'Geeft eer de Heere, uw God.'* Bij het horen en het lezen van de openbaring van God moet altijd de Heere verheerlijkt worden. Zijn spreken is een betoning van Zijn heerlijkheid, evenals de zon, wanneer ze opkomt, haar licht in het ronde spreidt; en die glans moeten u en ik terugkaatsen, gelijk de dalen zich verheugen in het licht van de middagzon. Laten wij hedenmorgen als het ware gaan staan, om door de Heere beschenen te worden, en allen bereid wezen om dat licht te weerkaatsen, dat komt uit de hoge. Geef dadelijk de Heere eer door op waardige wijze Zijn Evangelie te horen. Hoe moet dat geschieden?

Sta stil en hoor het Woord van de Heere. Geef Hem eer, door al wat Hij tot u zegt, als ontwijfelbare waarheid aan te nemen. Geloof in de Heere, uw God, zo zult u bevestigd worden; geloof Zijn profeten, zo zult u voorspoedig zijn. Weet, wat de Heere gezegd heeft, en laat het als zekere en vaste waarheid voor uw geest staan. Tracht niet door redenering uw geloof te steunen, maar laat het *'Alzo zegt de Heere'* de plaats van alle bewijsvoering voor u innemen. Voor mij is een uitspraak van de Schrift het wezen van alle redekunde, het stellige bewijs, het woord, boven alle bedenking verheven. Onze ogen en oren mogen wij wantrouwen, maar niet het geschreven Woord, dat ingegeven is door de Heilige Geest. Gezegend zijn zij, die aan Jezus' voeten zitten en Zijn Woorden aanhoren. Het is onze wijsheid, niets uit onszelf te weten, maar onderwezen te worden door de Heilige Geest; en niets uit onszelf te denken, maar de Geest van God te hebben, en te denken overeenkomstig Zijn gedachten, die zo hoog boven de onze verheven zijn, als de hemelen boven de aarde. Wij verheerlijken God in betrekking tot Zijn openbaring, wanneer wij ze van tittel tot jota aannemen en onze eigen gedachten aan haar onderwerpen. In deze dagen wordt deze deugd weinig

geacht, want nog altijd zijn de woorden van de Heere waar: *'Wie mij niet liefheeft, bewaart mijn woorden niet.'* In al zijn lengte en breedte geloven wij, wat de Heere gezegd heeft, en wij begeren niets meer te weten, dan wat Hij heeft gesproken.

Wij moeten echter het Woord 'in een eerlijk en goed hart ontvangen', zo, dat wij er ook naar handelen. Daarom moeten wij de zonde betreuren, die de Heere veroordeelt, en ons afkeren van de weg, die Hij verfoeit; wij moeten het kwaad verafschuwen, dat Hij ons verbiedt, en alle deugd najagen, die Hij ons beveelt. Wij verheerlijken God, wanneer wij boetvaardig belijden, dat wij Zijn heilige wet verbroken hebben, en ons bedroeven, omdat wij dit hebben gedaan. Spoorde Jozua niet Achan aan om God de eer te geven door zijn zonde te belijden? Dat moeten ook wij doen. Door belijdenis verheerlijken wij Gods rechtvaardigheid, alwetendheid en waarheid; en bovendien verheerlijken wij Zijn genade, wanneer wij, onze zonden belijdend, vergeving smeken in het bloed van onze Heere Jezus Christus.

Langs die weg behoort ieder, die de openbaring van God aanneemt, vruchten voort te brengen, de bekering waardig. Uw licht heeft mij beschenen, o mijn God, en daardoor zie ik mijn duisternis. o Neem ze weg! U hebt een licht ontstoken, en bij uw licht ontdek ik mijn vlekken en smetten, en in Uw licht erken ik ze voor Uw aangezicht. *'Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd, en gedaan, wat kwaad was in uw ogen, opdat u rechtvaardig bent in Uw spreken, en rein bent in Uw richten.'* Aldus onszelf wegens onze zonde verootmoedigend, laten wij het Woord van God recht wedervaren en geven Hem eer.

Maar wij moeten verder gaan dan de bekering en de aanneming van de waarheid als waarheid. Wij moeten de genadige stem van God eerbiedigen, wanneer Hij gebiedt, in Christus te geloven en te leven. Hij heeft deze liefdeboodschap in zulk een heerlijke vorm gegeven, dat hij, die ze niet aanneemt, uitermate boos handelt tegen God en zijn eigen ziel. Want de Heere vergt niet, dat wij door boetedoening en zelfkastijding, door het gevoel van ellende en wanhoop, onszelf van de zonde reinigen, maar in genade verklaart Hij: *'Wie in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld.'* *'Geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden.'* Omdat God alzo gesproken heeft, daar de slotsom van wat Hij gesproken heeft is, dat *'God Zijn Zoon Jezus Christus gezonden heeft om een verzoening te zijn door het geloof in Zijn bloed'*, moeten en willen wij Hem gehoor geven. Hij zegt: *'Kom nu, en laat ons samen richten; al waren uw zonden als scharlaken, ze zullen wit worden als sneeuw; al waren ze rood als karmozijn, ze zullen worden als witte wol.'* Indien dit het Woord uit de hemelen is, hoe kunnen wij dan weigeren er van ganser harte naar te luisteren?

Verheerlijk de Heere door te antwoorden: 'Heere, met blijdschap gehoorzaam ik Uw roepstem. Ik verheug mij in een Zaligmaker, ik verheug mij in het bloed van de verzoening, ik ben verheugd mij te kunnen werpen aan die dierbare voeten, die voor mij aan het kruis zijn genageld, en in de Heere Jezus mijn zaligheid en mijn alles te vinden.'

Dit is de wijze, waarop wij deze openbaring moeten aannemen en tot volkomen gehoorzaamheid moeten geraken. Wij moeten ootmoedig vragen: 'Heere, wat wilt U, dat ik verder weten, dat ik verder doen zal? Is er in mijn natuur nog iets, dat zich niet onderworpen heeft, dan wil ik mij vernederen onder uw machtige hand. Is er in mij nog iets, dat onvernieuwd is, hoogmoedig zich verzet of vleselijk zich verheft, overwin dat dan in mij, want het is mijn begeerte, dat Uw Woord mijn wet en mijn gids is. O, dat mijn wegen gericht werden om uw inzettingen te bewaren. In alle dingen wens ik uw wil gehoorzaam te zijn.'

Omdat is in Gods Woord niets, waartegen het hart van de mens hart zich verzetten moet. Zo het met ons binnenste gesteld was, zoals het behoorde, zouden wij al de

deuren van ons hart openwerpen en uitroepen: 'Kom binnen, heilige waarheid, kom in mij! u bent mij van harte welkom, omdat u van mijn God komt.' Als de Heere spreekt, moesten wij dan niet, in plaats van te vragen, te twisten, te haarkloven en bezwaren op te werpen, dadelijk zeggen: *'Spreek, o Heere! want uw dienstknecht luistert'*? Als de Heere tot ons zegt: *'Zoek mijn aangezicht'*, dan moet ons hart ogenblikkelijk antwoorden: *'Uw aangezicht, o Heere, zal ik zoeken.'* Ik geloof, dat dit nu duidelijk is. Daar is een openbaring, en die openbaring moeten wij ontvangen, zoals het behoort.

III. Maar, in de derde plaats, de hoogmoed van het menselijk hart belet zulk een aanneming. De tekst luidt: *'Hoort en neemt ter ore, verheft u niet. Want de Heere heeft het gesproken.'* Iets verder zegt de profeet: *'Zult u het dan nog niet horen, als zal mijn ziel in verborgen plaatsen wenen vanwege de hoogmoed.'* Hier wijst de profeet de wond met de vinger aan. Waarom zijn er thans onder u, geliefde hoorders, die jaar aan jaar Gods Woord gehoord hebben, en het toch niet hebben aangenomen? De verborgen oorzaak daarvan is uw hoogmoed. Wellicht dringt uw hoogmoed u, deze beschuldiging verontwaardigd van u te werpen.

Bij sommigen is dit geestelijke hoogmoed. Ze willen niet als kleine kinderen behandeld worden; ze willen er geen genoegen in nemen, het koninkrijk van God als een kind aan te nemen, en als Jezus zegt: *'Voorwaar, zeg Ik u, indien gij u niet verandert, en wordt gelijk de kinderkens, zo zult u in het koninkrijk van de hemelen geenszins ingaan!'* dan antwoorden zij, dat ze zelf zich een Evangelie zullen uitdenken. De vindingrijkheid van hun geest terzijde te stellen, en eenvoudig te geloven wat Jezus leert, is niet naar hun smaak; ze willen zich niet vernederen tot iets, dat hen zo weinig verheft. Welnu, als u de deur van het koninkrijk voor uzelf toesluit, omdat u te verstandig bent om in te gaan, weet dan, dat aan de armen het Evangelie verkondigd wordt en dat ze het aannemen, en dat God deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen, en ze de kinderkens geopenbaard heeft. Het verachte heeft God uitverkoren en wat niets is, om te beschamen wat iets is, opdat geen vlees zou roemen voor Hem. Zo uw wijsheid groter is dan de wijsheid van God, ware het u beter dwaas te zijn. Zo u uzelf te gronde richten wilt door u te laten leiden door uw eigen gedachten, welnu, dan moet het zo zijn. Maar de dag zal komen, waarin uw berouw geen perken kent. O, laat niemand van ons zo hoogmoedig zijn, zich te verheffen tegen wat de Heere gesproken heeft.

Bij anderen is het een hoogmoedig gevoel van eigenwaarde. 'Nee', zeggen zij, 'dat Evangelie, hetwelk wij zo vaak gehoord hebben, is te eenvoudig; wij zijn tot iets hogers in staat. Het vernedert ons; het stelt ons voor als gevallen en slecht; het zegt, dat wij niets doen kunnen; het werpt ons in het slijk; het heeft generlei achting voor ons; het sluit alle hoop op roem en eer buiten: zo diep kunnen wij ons niet vernederen. Verlossing uit genade is het? Welnu, die vrije, vrijmachtige genade valt niet in onze geest. Wij willen niet als nietsbezittenden verlost worden; wij willen geen vergeving ontvangen uit vrije genade, zoals degenen, die niets hebben om te betalen. Dat geen verdienstelijkheid toegekend wordt, zelfs geen enkel procent, dat is een leer, die te vernederend is voor onze waardigheid.' Ze zetten het Evangelie opzij, omdat dit hen terzijdestelt. Ze zijn te hoog om verlost te worden.

O, als u dan volstrekt hoogmoedig zijn wilt, laat althans uw ziel niet verloren gaan door toe te geven aan die neiging. Voorwaar, iets minder kostbaars kan als offer aan de afgod van de ijdele eer volstaan. Het is ontzettend, dat men liever op waardige wijze naar de hel zou willen gaan dan langs het smalle pad van een kinderlijk geloof in de Verlosser ten hemel te gaan. Wie zich zelfs niet neerbuigen wil om Christus Zelf en de heerlijkheid van het eeuwige leven aan te nemen, verdient om te komen. God

beware ons voor zulke dwaasheid. Moeten wij niet wenen bij de gedachte, dat men zozeer het gezond verstand zou kunnen verachten om de eeuwige zaligheid te verwerpen, teneinde met trotse tred door dit aardse leven te wandelen?

Hoogmoed van anderen is eigengerechtigheid. Ze zijn goed; ze hebben van hun jeugd af de geboden onderhouden; ze zijn trouw ter kerk geweest; ze hebben zorg gedragen, dat ze aan alle kerkelijke gebruiken en plechtigheden behoorlijk hebben deelgenomen, en danken God, dat ze niet zijn zoals andere mensen. Hun eigengerechtigheid is voor hen een kleed, dat ze van genoegzame waarde achten om erin te leven, en daarom verwerpen ze de gerechtigheid van God. O, gij hoogmoedigen, God geve, dat u leert inzien, dat u zich leert kennen als naakt en arm en ellendig. Mocht u leren inzien, dat het vijgenblad van uw eigengerechtigheid nimmer uw naaktheid voor het oog van God kan bedekken. Want als u dit beseft, zult u naar de volmaakte gerechtigheid van Christus staan, en daarmee bekleed en gesierd worden. Terwijl de zonde veel wereldsgezinden in het verderf stort, vrees ik, dat de eigengerechtigheid meer verderf aanricht onder hen, die de kerk bezoeken.

Zij zeggen: 'Wij zien', en daarom worden hun ogen niet geopend; zij roepen: 'Wij zijn rein', en daarom worden ze van hun ongerechtigheid niet gewassen. O, dat ze van deze ijdelheid mochten afzien, en eer geven aan de Heere, hun God, in plaats van zichzelf te verheerlijken. Hoe kunt u geloven, u, die eer van elkaar neemt?

In anderen weer is het de hoogmoed van de eigenliefde. Ze kunnen hun begeerlijkheid niet verloochenen. De rechterhand van de zonde af te kappen en het rechteroog van de ongerechtigheid uit te rukken, daartoe kan het bij hen niet komen. Hun harten kleven aan zekere boze lust, en ze kunnen die niet opgeven. Het Evangelie van Jezus Christus eist van hen, die het aannemen, dat ze verlost zullen worden, niet in hun zonden, maar van hun zonden. Het komt tot ons om ons vernieuwing zowel als rust, reinheid zowel als verlossing aan te brengen; en er zijn veel, die, ter oorzaak van hun dwaze ingenomenheid met zichzelf, zich geen ijdel genoeg kunnen ontzeggen, maar gedreven worden tot de giftige begeerlijkheden, die het vlees strelen. O mijn vriend, hoe wenste ik, dat deze hoogmoed u ontviel, en u wijsheid begon te zien in het verloochenen van uw tijdelijk leven, liever dan de hope op het eeuwige leven te derven.

Ook de hoogmoed van de eigenwilligheid draagt het zijne bij tot het verderf van de mensen. *'Wie is de Heere, wiens stem ik zou gehoorzamen?'* is in navolging van Farao het roepen van velen. Het onvernieuwde hart roept vermetel uit: 'Ik bekommer mij niet om deze geboden. Waarom zou ik mij aan handen en voeten laten binden, en laten besturen en regeren? Ik begeer vrij te denken en vrij te leven en wil mij niet onderwerpen.' Juist zo, en u bent vrij om alle hoop op de hemel te laten varen, mijn vriend; vrij om uzelf in het verderf te storten. Wie zal u dat kunnen beletten? Ik weet, dat ik het niet kan. O, dat de Heere u tot een beter inzicht brenge. Dat God de Heere uw wil verandere en uw hart vernieuwe. Maar indien u zo hoogmoedig bent om Gods getuigenis voor uzelf te verwerpen, wie zal dan de schuld dragen, als u in het eeuwige verderf stort? Aan wie de schuld dan aan uzelf? En hiermee stap ik af van de droeve beschouwing van dit grote kwaad, dat de eenvoudige aanneming van Gods openbaring in de weg staat.

IV. Hieruit volgt een ernstige vermaning. De profeet drukt ze aldus uit: *'Geeft eer de Heere, uw God, eer dat Hij het duister maakt, en eer uw voeten zich stoten aan de schemerende bergen.'* Ik wens u dit uiteen te zetten in diepe ootmoed van geest, met het oog op mijzelf en met innerlijke beving bij de gedachte, dat iemand van u de waarheid van deze woorden ooit bij ondervinding zou leren kennen. Hoor, mijn

vriend, U, die tot nu toe God en Zijn Christus verworpen hebt. U bent reeds op de weg naar de schemerende bergen. Er is een koninklijke weg van het geloof en u hebt u daarvan afgekeerd; u bent ter rechter of ter linkerzijde afgeweken, naar uw eigen believen. Van de weg van de verlossing afgeweken, bent u nu op de weg, die tot het verderf leidt. Hoewel het zonlicht u bestraalt, en de bloemen overvloedig ontluiken voor uw voeten, bent u in gevaar, want daar is geen veiligheid buiten de weg van de Koning. Wanneer u naar Zijn aanwijzing wandelen wilt, zult u verschoond blijven van de vrees voor gevaar, want daar zal u geen leeuw ontmoeten. Maar naarmate u uw eigen meester en uw eigen wet wilt zijn, en uw eigen wegen bewandelt, verkeert u in groot gevaar. *Wie niet gelooft, is reeds veroordeeld, omdat hij niet geloofd heeft in de Zoon van God.* Vlucht, wat ik u bidden mag, terwijl u nog kunt, en sla die ene weg in, die recht is en smal, maar tot het eeuwige weg leven leidt, de weg van het geloof in Jezus.

Indien u uw roekeloze weg wilt voortzetten en uzelf een pad kiezen wilt, dan bid ik u, te bedenken, dat de duisternis zich rondom u uitbreidt. De dag is ver heen! Uw ziel is al door mist en nevel omgeven en ze zullen zich tot de middernachtelijke duisternis van de verbijstering verdikken. Zo u wilt denken, maar niet geloven, zult u al denkende spoedig in de verschrikking van de grote duisternis geraken. 'Zo u weigert te horen naar wat de Heere gesproken heeft, zult u andere stemmen volgen, die u in een Egyptische duisternis van verwarring zullen lokken. U zult zolang denken en navorsen, of kritiseren en spotten, totdat u in een wolk van twijfel bevangen, in een dikke rook van bespiegeling gehuld, en weldra in de walm van het ongeloof verstikt bent. U zult niet weten, wat u doen moet, noch wat u denken, noch wat u zeggen moet, noch waarheen u zich wenden moet, want u zult uw gids verlaten en uw fakkel uitgeblust hebben.

Tegelijkertijd kan er een duisternis van ellende over u komen; u zult bedrukt en bezwaard, u zult moede en mat, u zult verstrikt en verward worden, en uw ziel zal nergens hulp of uitkomst zien. Tot welke van de heiligen zult u zich wenden? Op wie zult u zich beroepen in de dag van uw ellende, en wie zal u bijstand verlenen? Dan zullen uw gedachten worden tot ijdelheid en uw geest zal bezwijken van schrik. *'Zo zegt de Heere: Zie, ik stel u tot een schrik voor uzelf en voor al uw liefhebbers.'* U zult naar troost zoeken, zoals een blinde rondtast naar de muur, en omdat u de Heere en Zijn waarheid verworpen hebt, zal Hij ook u verwerpen en u aan uw eigen inzichten overlaten.

Intussen zal u een duisternis overschaduwden, ontstaan uit uw eigen zonde en eigenwilligheid. U zult de helderheid van uw geest verliezen, de scherpzinnigheid van uw verstand zal u begeven, en, uzelf voor wijs uitgevende, zult u dwaas worden. U zult u niet langer op de helderheid van uw oordeel kunnen beroemen, maar bevinden, dat uw begrip is verward. U zult anderen vragen, maar ze zullen niet meer weten dan uzelf, of zo ze het weten, zult u niet begrijpen wat ze u zeggen. U zult u in een overal heersende, in alles binnendringende duisternis bevinden. Vandaar het ernstige van de vermaning: *'Geeft eer de Heere, uw God, eer dat Hij het duister maakt.'* Zolang u zich nog niet volkomen van de waarheid afgekeerd en Gods Woord verworpen hebt, bid ik u ze aan te nemen met uw hart door een levend geloof en Hem eer te geven, opdat u, voortgaande met dralen en hinken op twee gedachten, niet gestadig meer en meer vervreemd raakt van het licht van de waarheid, totdat u gedompeld bent in een zeventvoudige nacht, waaruit geen ontkoming mogelijk zal zijn.

Want na deze duisternis komt er een struikelblok, zoals de tekst zegt: *'Eer uw voeten zich stoten aan de schemerende bergen.'* Hij, die buiten de openbaring om zijn eigen weg gaat uitdenken, zal stuiten op verborgenheden, die hij niet te boven komen kan.

Er zijn verborgenheden in de openbaring, maar deze rijzen als lichthoogten voor ons op; terwijl voor hen, die het Woord van de Heere voorbijgaan, zich schemerende bergen zullen verheffen. Ik vraag niet, welke wijsbegeerte u volgt, of ze oud is of nieuw, blijkbaar onheilig of schijnbaar met Christendom gemengd; nimmer ontkomt u aan verborgenheden; ze zijn eenmaal verbonden aan het beperkt, menselijk verstand, dat zich met de oneindige waarheid bezighoudt.

In het leven van ieder mens komen noodzakelijk moeilijkheden voor, zelfs wanneer hij zijn weg zelf gekozen heeft. Maar voor hem, die het licht van God niet erkennen wil, moeten deze moeilijkheden noodzakelijk bergen van duisternis zijn, vol diepe afgronden, onbegaanbare rotsen en onoverkomelijke kloven. Hij heeft de weg verlaten, die de wijsheid heeft gelegd, en nu moet hij wel struikelen, waar geen weg bestaat. Hoed u er voor, zonder geleide en geloof in verborgenheden door te dringen. Want u zult òf tot dwaasheid, òf tot bijgeloof vervallen, en slechts opstaan om opnieuw te struikelen. Zij, die zich aan het kruis van Christus stoten, zijn op weg om zich ter helle te storten.

Daar zijn ook duistere bergen van een ander soort, die de weg van de zwerver versperren, bergen van ellende, van overweging, van wanhoop. Wee de man, die te middernacht reist zonder gids, zonder weg, te midden van geduchte bergen, die niet begaanbaar zijn voor de voet van de mens. O wanneer een mens in het land van de twijfel verkeert, dat een land van de duisternis is, ja de duisternis zelf, een land van de schaduw van de dood, zonder enig pad en waar het licht tot duisternis is geworden - hoe verschrikkelijk is dan zijn toestand! Ik zeg niet meer. Gode zij dank, bent u, mijn hoorders, daar thans niet! Daarom, hoort naar de stem van God en geeft eer aan de Heere, uw God, eer dat Hij een dikke duisternis over uw gehele ziel brengt, een duisternis, die getast kan worden, en uw voeten struikelen om nimmermeer op te staan.

Op deze hindernis volgt bittere teleurstelling. De mens, die bevindt dat hij zijn weg niet opsporen kan, zit een tijdje neer en zegt bij zichzelf: 'Ik zal wachten, totdat de maan opkomt of de dag aanbreekt.' Hij ziet, en gluurt, en tuurt nog eens, maar alles tevergeefs. Want zo zegt de profeet: *'Dat u naar licht wacht en Hij dat tot een schaduw des doods stelle.'* Dood! - vreselijk woord. Verschrikkelijke schaduw, die de dood werpt over het menselijk gemoed. Die schaduw valt, als de jaren beginnen te klimmen en de mens geen licht heeft om ze te doen verdwijnen. De geneesheer kan de schaduw van de dood niet verdrijven - de kwaal is ongeneeslijk. Het gelaat van de zondaar is bleek van angst, en zijn hart smelt als was in het midden van zijn ingewand, want de schaduw, die nu op hem ligt, doet hem ijzen tot in het merg van zijn beenderen. Wat zal hij doen, nu de pijn doordringt in zijn hart? Wat zal hij doen, nu de eeuwige nacht gaat dalen? Hij ligt neer en wacht. Maar niets vertoont zich, dan de toeneming van de doodsschaduw te midden van het geween dergenen, die hij verlaten moet. Al nu overvalt hem het gevoel van het geween en gejammer en tandgeknars, die eindeloos zijn deel zullen zijn.

En nu grijpt een verlamme wanhoop hem aan, want God maakt de duisternis tot een *'donkerheid'*, dik, tastbaar, alsof ze stoffelijk was. De mens gevoelt zich beklemd, en kan niet vooruitkomen; de duisternis is uit de kamers van zijn ziel: ze is in zijn hoofd, ze is in zijn hart, hij dreigt te stikken in een donkere zee. Dit is een natuurlijk einde voor wie het licht gehaat heeft! O ik bid u, alvorens één van u tot zulk een toestand komt, geeft eer de Heere, uw God en luistert naar Zijn Woord. Ik smeed u, gelooft, voordat twijfel u geheel in 't verderf stort. Neem Gods getuigenis aan, eer u in de twijfelnacht verhard bent.

Ik weet niet, wat mij gedurende mijn leven overkomen kan. Het kan gebeuren, dat ik

door ernstige lichamelijke ongesteldheid bezocht word, en mogelijk kan deze mijn ziel bedrukt en benauwd maken. Maar één ding weet ik: ik heb mijn verstand, mijn hart, mijn gehele geestelijk bestaan toevertrouwend aan de hoede van Hem, die beloofd heeft de Zijnen te bewaren. Ik wens niets te weten, dan wat Hij mij zegt; niets te doen, dan wat Hij mij beveelt; mij door geen andere invloed te laten leiden, dan door dien, waardoor Hij mij besturen wil; en daar ik dit al sinds lang gedaan heb, geloof ik, ten slotte met onwankelbaar vertrouwen te kunnen zeggen: *'Vader, in uw handen beveel ik mijn geest.'* Ik geloof vertrouwend te mogen hopen, mijn anker voor eeuwig in die haven te kunnen werpen, die geen nieuwe toevlucht voor mij is, maar de dagelijkse rustplaats van mijn ziel.

Kan een mens over de toestand van zijn ziel beter gerust zijn, dan wanneer hij opgehouden heeft op zichzelf te staan en de grote God heeft aangenomen tot zijn Herder, Die hij in alle dingen volgt? Welk schild kan u zo goed beschermen als de Goddelijke trouw? In welke rots kunt u zulk een veilige schuilplaats vinden als in de waarachtigheid van God? Ik hecht geen waarde aan de nieuwe denkbeelden omtrent de godsdienst; met geen daarvan wil ik te doen hebben. Als dat grote, oude Boek mij misleid, dan wil ik misleid wezen; indien de Heere mij begeeft, dan getroost ik mij, verlaten te zijn; zo God Zelf liegt, dan is alles hopeloos, en is een grenzeloze verwarring ons aller deel. Zulk een vrees dulden wij in ons niet. Wanneer ik in God geloof, heb ik geen vrees voor de toekomst. Geen schemerende bergen noch donkerheid van de dood kan de gelovige doen wankelen, want hij roept uit: *'Ik weet, wie ik geloofd heb, en ik ben verzekerd, dat Hij machtig is mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot die dag.'* Maar o, wanneer God getrouw is, wat zal dan het deel zijn van u, die niet naar Hem wilt horen? Indien de Bijbel waar is, wat moet dan het deel zijn van u, die wijzer waant te zijn dan de Heilige Geest? Onvermijdelijk voert uw weg naar die eindeloze gevangenschap, waaruit geen bevrijding is.

V. Thans moet ik eindigen, maar ik kan dat niet doen, alvorens ik mijn bezwaard gemoed heb lucht gegeven. Wanneer het volk niet naar God zou horen, stond het bij de profeet vast, wat hij doen zou. Voor de vriend van de onboetvaardigen blijft slechts één ding over. De liefderijke profeet roept het uit: *'Zult gijlieden dat dan nog niet horen, zo zal mijn ziel in verborgen plaatsen wenen vanwege de hoogmoed, en mijn oog zal bitterlijk tranen, ja van tranen nederdalen, omdat des Heeren kudde gevankelijk is weggevoerd.'* Hij heeft geen andere boodschap over te brengen; hij kan niet hopen, dat God hun beledigingen dulden en hun een andere weg ter verlossing bereiden zal. Hij heeft hun de waarheid gezegd, en wanneer ze weigeren die aan te nemen, wil hij geen helende balsem op hun zielen leggen. Nogmaals wil hij het Woord van de Heere verkondigen, en zo ze nogmaals weigeren te horen, zal hij heengaan om hen te bewenen, evenals Samuel weende over Saul, toen God deze verworpen had. Merk op, dat hij niet zegt: 'Mijn ogen zullen wenen', maar: *'Mijn ziel zal wenen.'* Bittere tranen maken zijn ogen rood. Maar hoe bitter moeten die tranen zijn, welke door de ziel zelf geweend worden; door een ziel, die in angst is over eigenwillige mensen, die volharden in hun zelfverwoesting.

Deze zielsbenauwing gaf zich lucht in stromen van tranen, die langs het gelaat van de profeet vloeiden. Want hij had het volk lief en kon de verwoesting niet aanzien, die over hen komen zou. Gelijk onze Heiland in later dagen, zag de profeet op de stad en weende over haar. Minder kon hij niet meer doen. Helaas, zijn smart zou nutteloos zijn, zijn droefheid was hopeloos. Hij kon niet helpen degenen, die niet behouden wilden worden door God. Wanneer ze weigerden te horen, sprak hij tot hen niet van een grotere hoop, die nog geopenbaard zou worden, een andere tijd van beproeving of

een toekomstige openbaring, die het woord, dat hij nu sprak, krachteloos maken zou. O nee, hij had de mensen te lief om hun zulke dwaze paradijzen voor te houden. Hij wilde de oude slang in Edens hof niet navolgen door de leugenachtige bewering: *'Gij zult geenszins sterven.'* Ik vrees, dat het gewaad van menig modern prediker bekleet is met het bloed van de zielen, die hij misleid heeft door zijn grotere hoop, die slechts een grotere strik van de Satan is.

Jeremia had een moedig, maar liefdevol hart; hij ontzag zich voor de mensen niet, en zong hun geen aangename liederen voor, zoals thans sommige predikers wel doen, maar kondigde hun aan, dat ze zich in de duisternis stoten zouden, en dat hem niets overbleef, dan uit de diepte van zijn ziel te zuchten over hun ondergang. Laat ieder van ons met die heilige man leren instemmen: *'Och, dat mijn hoofd water ware, en mijn oog een springader van tranen, als zou ik mijn volk verlaten en van hen trekken.'* Merk op, dat de profeet niet de verwachting voedt, deelneming te vinden in deze zijn smart. Hij zegt: *'Mijn ziel zal wenen in verborgene plaatsen vanwege uw hoogmoed.'* Hij wenste geheel alleen te zijn, zich terug te trekken en kluizenaar te worden. Helaas, dat er ook nu nog zo weinigen zijn, die zich om de zielen van de mensen bekommeren. Velen kennen hun gevaar niet, zien het voorbij of ontkennen het, en weinigen zijn er, die zich bedroeven over de goddelozen en hen met tranen en smekingen pogen te ontrukken aan het wisse verderf. De harten worden verhard, de hoogmoed wordt geveild, de leugen gevoed; en wat kunnen de gelovigen anders doen, dan hun God alleen zoeken en wenen in verborgen plaatsen? Eenzaamheid en droefheid zijn een armelijke troost, en toch, een andere is er niet.

Ook is het een prikkelend zout in de tranen van degenen, die God vrezen, dat de droefheid geen heil kan aanbrengen, omdat de mensen het ene en enige geneesmiddel van de hand wijzen. De Heere heeft gesproken, en indien ze Hem niet willen horen, moeten ze in hun zonden sterven. o mijn vrienden, indien u Christus niet aannemen wilt, - of dan alle gelovigen van de wereld voor u bidden, ja of al de gelovigen, die ooit geleefd hebben of leven zullen, of ze allen voor u baden, en of een grote tranenstroom van de gehele gemeente altijd voor u vergoten werd, - het zou u niet baten noch u de hoop van de zaligheid verzekeren. U moet Christus bezitten, of sterven; u moet geloven in het Lam van God, of voor eeuwig verloren gaan. Is dit overeenkomstig de Schrift? Dan kan niemand het veranderen. Stoot u niet tegen deze rots. Valt niet op deze steen!

Hoe moet het ons gemoed bezwaren, dat zovelen ons deze nutteloze smart veroorzaken; immers, als de mensen zich tot God bekeren wilden, zou onze blijdschap alle perken overschrijden. o mijn hoorders, waarom zou u mij bedroeven? *Bekeert u, bekeert u, waarom zou u sterven?* Welke verontschuldiging kunt u voor uw dwaasheid aanvoeren, wanneer u de weg van het verderf kiest? Welke drijfveer kan sterk genoeg zijn om u in het vuur te doen lopen, terwijl Christus wacht om u genadig te zijn? Het kost ons al inspanning genoeg om onze gewichtige boodschap van de genade van God in Christus over te brengen, ook zonder dat wij de droefheid beleven ze tot uw eigen verderf door u te zien afgewezen. Alvorens wij voor u optreden, bekruipt ons menigmaal de angst van het hart, dat wij niet zouden prediken zoals het behoort; waarom moeten wij door nog meer worden bezwaard? Wij putten ons uit met tot u te spreken; waarom zouden wij nu nog in droefheid moeten neerzitten, omdat u onze boodschap niet gelovig aannemen wilt? O gezegende Geest van God, roer u heden Zelf alle harten aan, om Jezus' wil. Amen.

18. HEERLIJKE BELOFTEN VOOR BEZWIJKENDE BALLINGEN

'Want ik zal u de gezondheid doen rijzen, en u van uw plagen genezen, spreekt de Heere; omdat ze u noemen: De verdrevene. Het is Sion, zeggen zij, niemand vraagt naar haar.' Jeremia 30: 17

De beloften in dit vers zijn van hoge waarde voor dezulken die beseffen er persoonlijke behoefte aan te hebben. Maar wie menen dat ze niet ziek zijn en ook geen kwaal of wond hebben, zullen dit troostrijk woord niet achten. Wie met zichzelf zijn ingenomen zullen niet ingenomen zijn met de beminnelijke Geneesheer. Ik heb eens van woestijnreizigers gelezen, die van de weg geraakt waren en grote honger leden; ze vonden een zak, waarin ze hoopten te langten leste enig geschikt voedsel te zullen vinden. Door uitputting waren ze de dood nabij, en gretig openden ze de zak. Maar, helaas, hij bevatte niets dan parels, die ze in hun teleurstelling als waardeloze dingen in het woestijnzand wierpen. Eveneens zal iemand die naar de dingen van dit leven hongert en dorst, en al zijn gedachten op vleselijke begeerlijkheden, vleselijke bekommelingen en vleselijke genoegens vestigt, de schoonste beloften van God als waardeloos verwerpen, omdat hij ze als niet rechtstreeks geschikt voor zich beschouwt. Maar is zijn honger van een andere aard, haakt zijn hart naar de onschatbare rijkdommen, en smacht zijn ziel naar eeuwige liefde, dan is zijn beschouwing van zaken geheel anders en wil hij om de parel van grote waarde te kunnen kopen, graag alles verkopen wat hij bezit. O, u, die ziek van hart bent, hier is een woord voor u van de God van alle genade. Jehovah Zelf zegt *'Ik zal u de gezondheid doen rijzen.'* O, u, die Gods pijlen in het binnenste van uw ziel hebt voelen dringen, hier hebt u een woord van Hem Die de gebrokenen van hart geneest en hun wonden verbindt: *'Ik zal u van uw plagen genezen, spreekt de Heere.'* Hier is muziek voor uw oor, honing voor uw mond, troost voor uw hart. Wanneer u niet gevoelt dat u ziekten en plagen hebt, dat u zwak en geestelijk arm bent, dan zullen de woorden van de heilige vertroosting uw oren voorbijgaan als waardeloos voor u. Dat kan ons ook niet verwonderen, want de gezonden hebben de medicijnmeester niet van node maar die ziek zijn: gezonde mensen stellen geen belang in medicijnen en geneesmiddelen, want ze gevoelen geen behoefte daaraan. Dit smaldeelt mijn gehoor, en verbetert het. Want terwijl het de ingebeelden verdrijft, trekt het de behoeftigen tot een nauwlettender luisteren aan. Onze tekst gewaagt van een ernstige toestand, maakt melding van een bijzondere tussenkomst en geeft een bijzondere reden voor die tussenkomst aan. Wanneer wij elk van deze punten besproken hebben, zullen wij besluiten mot u een passende raad te geven. Mag de Geest van God onze overdenking zegenen.

I. Ten eerste dus gewaagt onze tekst, in verband genomen met de verzen die er aan voorafgaan, van een soort van mannen en vrouw die in een ernstige toestand zijn. Deze mensen lijden aan twee kwalen. Ten eerste zijn ze ziek door de zonde: want ze hebben er behoefte aan dat hun de gezondheid rijze; en in de tweede plaats zijn ze wegens hun zonde door de kastijdingen van de Heere gewond, zodat hun plagen genezing nodig hebben. Ze zijn bezocht met de kwaal van het kwade en ook met de akelige kwelling van het geweten. Ze hebben Gods geboden overtreden en nu zijn hun eigen beenderen gebroken. Ze hebben hun God bedroefd, en hun God bedroeft hen. Laat ons aandachtig het eerste gedeelte van hun treurige toestand gadeslaan: ze zijn ziek door de zonde, en deze kwaal is van zulk een aard, dat zij, volgens het vijfde en

het zesde vers, grote smart en droefheid in de ziel van de mensen doet ontstaan wanneer ze tot zichzelf komen en hun toestand voor God inzien. Ten eerste verhardt de ongerechtigheid het geweten, en haar strekking is, het als met een gloeiend ijzer toe te schroeien; ze is te vergelijken bij een aanval van beroerte, die, wanneer ze iemand overvalt, alle pijn van hem wegneemt en hem als het ware in de getroffen lichaamsdelen doodt. De zonde verlamt het geweten van de goddelozen. Aanvankelijk weten ze niet dat het een uitermate groot kwaad is; ze spelen er mee; het is een basilisk, wier blik zelfs vergiftig is, en toch vermaken ze er zich mee alsof het een vogel was. Het is een dodelijke kwaal, die de ziel geheel melaats maakt en de kentekenen die de mensen er van vertonen zijn een afschuw voor Gods kinderen. Maar later, als het geweten door oordelen ontwaakt of door Gods Woord wakker geschud is, dan houdt die ziekte op te bedwelmen en wordt ze de bron van onuitstaanbare smart. Lees deze woorden: *'Zo zegt Heere: Wij horen een stem van de verschrikking; er is vrees en geen vrede. Vraagt toch en ziet of een man baart? Waarom zie Ik dan eens iegelijke mans handen op zijn lenden, als van een barendende vrouw, en alle aangezichten veranderd in bleekheid?'* De sterkste vorm van lichamelijke pijn wordt hier gekozen als beeld van de zielsangst, verwekt door diepgaande overtuiging van zonde. Geloof mij, niets ter wereld kan zo verschrikkelijk zijn als het gevoel van zonde zonder gevoel van vergeving; zichzelf schuldig te kennen zonder te weten hoe van de schuld te kunnen bevrijd worden. Overtuiging van zonde zonder geloof is een hel op aarde. Broeders, menigeen van u heeft het ondervonden en weet dat zelfs de dood, indien er niets op volgde, verkieselijk zou zijn boven een leven onder de druk van de zonde. *'De geest van eens mans zal zijn ziekte ondersteunen. Maar een verslagen geest, wie zal die opheffen?'* De zonde is een ziekte van de ziel, die de bron en springader van ons leven verbittert, zodat gal en alsem alle dingen doortrekken. Besef en kennis van de zonde verwoest alle vreugde: zoals de vergiftige woestijnwind de karavaan doodt, en zoals de verzengende winden alle kruiden van het veld verschroeien, zo verdrijft het besef van zonde de vrede, vernietigt het de hoop, en doodt het de blijdschap geheel. Wanneer zij die mij horen gedrukt zijn door de verwoesting van de zonde, zullen ze zich grotelijks verheugen wanneer ze letten op de woorden van onze tekst: *'Ik zal u de gezondheid doen rijzen, en u van uw plagen genezen.'*

De kwaal is bovendien niet alleen uitermate smartelijk wanneer het geweten knaagt, maar ze is volkomen ongeneeslijk voor zover de menselijke macht gaat. Wij lezen in het twaalfde vers: *'Want zo zegt de Heere: uw breuk is dodelijk, uw plage is smartelijk.'* Het zou veel gemakkelijker zijn iemands lichaam te genezen van melaatsheid, dan iemands ziel te genezen van de zonde. Het is een kwaal die zich zelfs vast aan onze natuur hecht en de geest zó geheel en al met een dodelijk venijn doortrekt, dat ze wortel slaat in het eigenlijke bestaan van de mens en slechts door een wonder uitgeroeid kan worden. Eerder is het mogelijk dat de Moor zijn huid verandert of de luipaard zijn vlekken, dan dat wie geleerd heeft kwaad te doen leert goed te doen, en vooral met liefde goed te doen en er behagen in te scheppen. Wanneer dit niets anders dan een zaak van gewoonte of gebruik was, zou het te bestrijden en te overwinnen zijn, maar aangezien het in onze natuur ligt en het gehele hoofd ziek, en het gehele hart er door verzwakt is, kan geen menselijke macht met mogelijkheid genezing aanbrengen. Er zijn er, die over hun zonde hebben geweend, maar tranen zijn een armelijke wassing voor een kwaal die tot in de grond van het hart doordringt. Anderen hebben zich eenzaam opgesloten en zich als kluizenaars teruggetrokken om in de eenzaamheid het kwade te ontvluchten; maar ze hebben geen schuilplaats kunnen vinden die het kwade niet bereiken kon. Waar zullen wij de zonde ontvlieden?

Wanneer ze zich eens meester heeft gemaakt van onze natuur, zal, al nemen wij de vleugelen van de dageraad en vliegen naar de uiterste delen van de zee, onze verdorvenheid nog altijd bij ons zijn. Wanneer wij ons bedekken met de duisternis, zal de zonde zich slechts des te volkomener doen gelden. Waar kunnen wij vliesen en wat kunnen wij doen om te ontkomen aan deze vreselijke macht, aan dit immer blijvend onheil? Het vergif heeft onze gehele natuur doordrongen zodat wij het lijden moeten:

Mijn ontstoken ingewanden doen mij branden
 En voor elk verachtlijk zijn:
 'k Voel mij van de smart doorsneden, in mijn leden
 Is niets heel of vrij van pijn.

Lichaam, ziel noch geest is vrij van zijn besmetting. Te allen tijde is het onze vloek en onze plaag; over alle plaatsen doet het zijn bezoedelende invloed gelden; in al onze plichten belemmert en hindert het ons. Voor wie dit weten ligt er een lieflijker muziek dan in het schoonste lied in de woorden: *'Ik zal u de gezondheid doen rijzen, en u van uw plagen genezen.'* De ongeneeslijke zal genezen worden; de onverzadelijke ziekte zal gestuit worden.

Vervolgens vernemen wij dat deze kwaal tot die behoort, waarvoor geen heelmester of geneesmiddel is: *'Er is niemand, die uw zaak oordeelt, aangaande het gezwel; u hebt geen heelpleisters. Wat krijgt u over uw breuk, dat uw smart dodelijk is? Om de grootheid van uw ongerechtigheid, omdat uw zonden machtig veel zijn, heb Ik u deze dingen gedaan.'* Welk een kwaal moet het zijn waarvoor geen geneesheer bestaat, terwijl er toch onder de vreselijkste ziekten van de mensheid geen enkele is, welke geen bijzondere onderzoeker heeft gevonden, die althans getracht heeft genezing aan te brengen. Maar hier is een kwaal waarvoor geen geneesheer is. De bozen beweren niet de kwaal van de zonde te kunnen genezen; ze beschouwen de zonde zelfs niet als een kwaal en er is hun niets aan gelegen om de mensen heilig te maken. De goede zijn zeer ver van te menen dat ze de zonden in anderen overwinnen kunnen, want ze kunnen ze in zichzelf niet overwinnen en daarom geven ze zich nooit als geneesheren uit in een geval als dit. Geen mensenhand kan deze wond verbinden; geen aardse geest kan in deze diepgewortelde kwaal doordringen: ze gaat alle menselijke geneeskunde te boven. Ja, en de profeet voegt er bij: *'Gij hebt geen heelpleisters'*: nooit is er één geweest. Dikwijls is de vraag gedaan: *'Is er geen balsem in Gilead? Is daar geen geneesmeester?'* Het antwoord op deze vraag is: Nee, er is geen balsem in Gilead, en ook nooit geweest. Voor geestelijke kwalen groeit geen balsem in de velden van Gilead noch op de Karmel noch in Saron. Voor zielen die door de ziekte van de zonde zijn aangetast, is onder de hemel geen geneesheer te vinden; de andere vraag bewijst dit: *'Waarom bestaat er geen heling voor de dochter mijns volks?'* Wanneer er balsem en geneesheren voor haar ziekte waren, zou ze al allang genezen zijn. Maar zelf noch geneeskunde is onder de mensenkinderen te vinden. Doorzoek al de geleerdheid van de ouden en u zult geen geneesmiddel voor de zonde ontdekken; onderzoek al de uitvindingen van de nieuwere tijd en u zult geen middel vinden tegen de liefde tot het kwade. Niets kan haar genezen dan één ding, en dat is niet van deze aarde. Uit de Heere van de hemel aan het kruis bloedde een balsem die deze wond kan genezen, en door Zijn dood was Hij de dood van deze kwaal. Maar buiten Hem kau niemand onze wonden verbinden, of ze met zalf verzachten. Hij is de Ene en enige barmhartige Samaritaan voor wie geestelijk ziek zijn; Hij alleen heeft wijn en olie voor onze wonden. Zijn mijn hoorders tot besef daarvan gekomen? Zijn er hier, die Gods weg van de zaligheid nog niet ontdekt hebben, maar zich toch bewust zijn dat ze er zelf geen weten? Ik ben er dankbaar voor, dat u zover gekomen bent; mag het niet lang

meer duren dat u veel verder gaat en de Heere Jezus gereed vindt u van alle ziekte te genezen. U bent voor eeuwig verloren tenzij u tot Hem gaat, want uw kwaal is dodelijk, uw wond doet u verteren en er is niemand die u gezond kan maken van uw ziekte of u genezen van uw wond dan de Heere Jezus, Die

Gebrokenen van hart geneest,
Die went'len in hun bloed,
En in Zijn eigen offerdood
Hun 't leven vinden doet.

Deze kwaal is uiterst gevaarlijk omdat ze in het hart doordringt en daar haar intrek neemt. Wanneer ze schijnbaar voor een tijd geweken is, komt ze terug als wij dit het minst verwachten. Ze zal weer uitspruiten zoals de boom die afgehouden is, en weer uitbot als hij water ruikt. Ze kwelt ons op alle wijzen; ze verlamt onze goede voornemens, want wij kunnen wat wij verlangen niet volvoeren; ze berooft ons van onze troost en doet ons zuchten, daar wij gebukt gaan; ze mengt zich in onze heiligste aangelegenheden, verkoelt onze gebeden, verstijft onze lof en doodt onze kracht. Er is niets dan kwaad, enkel kwaad, en wel voortdurend. Hoe groot is Gods genade, dat Hij medelijden heeft met een schepsel dat met deze vreeslijke ziekte besmet is! Hoe genadig is het van Hem, dat Hij onze ongerechtigheid eer beschouwt als een ziekte die genezen, dan als een misdrijf dat gestraft moet worden.

Ik sprak u van een dubbele verkeerdheid in deze toestand en de tweede verkeerdheid is dat deze zieke gewond werd wegens zijn zonde. Zijn wonden zijn van geen gewone aard, want in het veertiende vers wordt ons gemeld dat God Zelf hem gewond heeft. De Heere zegt: *'Ik heb u geslagen met eens vijands plage, met de kastijding eens wreden: om de grootheid van uw ongerechtigheid, omdat uw zonden machtig vele zijn.'* In zijn oneindige liefde besluit God de zondaar de boze gevolgen van zijn zonde te doen zien en gevoelen; en dit doende maakt Hij diepe wonden zoals een vijand slaan zou die geen medelijden had maar alleen pijn wilde veroorzaken. De Heere weet dat zwakheid in dit geval van geen nut is en daarom slaat Hij geducht en snijdt diep. Hij speelt niet met het geweten, maar Zijn kastijding is zo hevig dat men meent dat Hij wreed is. Er bestaat zo iets als wrede vriendelijkheid en het tegenovergestelde daarvan is liefderijke wreedheid, genadige strengheid. Wanneer de Heere het zondebesef doet ontwaken en de ziel zien laat, welk een kwaad ze begaan heeft met tegen God te overtreden, dan bloedt de wond en breekt het hart. Men kan de slagen van onze grootste vriend niet onderscheiden van die van onze ergste vijanden als men alleen naar het ogenblikkelijk gevoel oordeelt. Onder de hand van de Heere wordt de ziel weldra tot wanhoop gevoerd. IJdele hoop wordt als een potscherf verbroken, vals licht gaat in nevel onder en vreugde en blijdschap worden teniet gedaan. Uit liefde is het dat de Heere ons aldus oordeelt en ons tuchtigt, opdat wij niet met de wereld veroordeeld zouden worden. De pijn is vlijmend maar heilrijk. De Heere wondt opdat Hij hele, Hij doodt opdat Hij levend make. Zijn stormen doen ons stranden op de rots van het behoud en Zijn onweders voeren ons in de heerlijke haven van ootmoedig geloof. Gelukkig zijn de mensen die aldus ongelukkig gemaakt zijn. Maar dit weten ze voor het tegenwoordige niet en behoeven daarom de belofte: *'Ik zal u van uw plagen genezen, spreekt de Heere.'*

Niet alleen in het geweten vallen de slagen, maar wanneer God vast besloten heeft, de mensen van hun zonden te doen vlieden, treft Hij hen in alles en overal. Hij neemt met één slag de vreugde van onze ogen weg; het kind, de man, de vrouw, de vriend sterft. Want de Heere wil liever ons huis met rouw vervullen dan ons in vleselijke gerustheid te laten. Hij neemt het zilver en het goud weg, want Hij wil ons liever tot bedelaars

maken dan ons de afgoden van de wereld te laten blijven aanbidden. Het olievat is gebarsten en de voorraadschuur is verbrand, want Hij wil niet dat onze zielen opgaan in aardse dingen. Hij slaat het lichaam met ziekte en de geest met droefheid; de gezondheid vliedt heen en de krachtige, werkzame man wordt op het ziekbed uitgestrekt en hij zucht en kermt onder Gods hand. God is in al deze slagen zeer wreed, volgens het kortzichtig oordeel van de mensen, maar in de grond van de zaak is Hij liefderijk en genadig en is Hij bezig het eeuwig heil van de lijdenden uit te werken. Zoals de chirurgijn een scherp, mes gebruikt en diep in het vlees snijdt, wanneer hij een dodelijke zweer wil verwijderen, als wondt de Heere met grote strengheid het hart, totdat Hij de wortel van onze eigenliefde getroffen heeft.

Inderdaad, de mens verkeert in een ellendige toestand, wanneer hij door de zonde is aangetast en dan door Gods kastijding verbrijzeld wordt, maar het kan zijn dat hij de wonden, die hij zichzelf geslagen heeft, nog vermeerdert, want een vallen in de zonde is een vallen dat de beenderen verbreekt. Menigeen zal, ter oorzaak van zijn overtredingen, zich moeten voortslepen naar zijn graf. Dit was ongetwijfeld met David het geval: hij heeft nooit herkregeen wat hij verloor toen hij zondigde met Bathséba. Gebroken beenderen doen veel pijn, vooral wanneer men ze zelf gebroken heeft door eigen dwaasheid. Wanneer u een beproeving niet aan tweede oorzaken toeschrijven kunt en ze ook niet als van God gezonden kunt beschouwen, maar wanneer uw geweten fluistert: 'U hebt ze zelf over u doen komen', dan is de alsem met gal gemengd en is er geen leniging voor de smart. Wanneer u arm bent doordat u uw bezittingen verkwist hebt; wanneer u ziek bent doordat u aan uw lusten en hartstochten hebt toegegeven, - wie kan u dan een woord van troost toevoegen? Wanneer u godvruchtige vrienden verliest, die u eens geminacht hebt; wanneer u door een ware ziekte verhinderd wordt op te gaan naar het huis van de Heere, dat vroeger een verveling voor u was, is uw droefheid dan niet bijzonder smartelijk?

Neemt nu deze drie dingen tezamen: uw beenderen zijn door uw eigen zonde verbroken, God houdt met u de weg van de kastijding, en als een smartelijke kwaal gevoelt u de zonde in uw geweten, en ik geloof dat ik niet te veel zei, toen ik de toestand van de ziel als zeer ernstig beschreef. God helpe hem, die in zulk een geval verkeert. Want niemand anders is daartoe in staat. Een troost is het, dat de Heere Jezus dezulken helpt, want Zijn genadige belofte luidt: *'Ik zal u de gezondheid doen rijzen, en u van uw plagen genezen.'* Mag de Heilige Geest dit eerste gedeelte van onze overdenking voor velen van u zegenen!

II. Onze tweede opmerking kan gevoeglijk tot opschrift dragen: Een bijzondere tussenkomst. Het arme schepsel verkeert in een wanhopige smart, maar de God van de medelijdende liefde buigt Zich neer en ik verzoek u acht te geven op de uitkomst. Deze tussenkomst is, ten eerste, Goddelijk. *'Ik zal de gezondheid doen rijzen, en Ik zal u van uw plagen genezen.'* De oneindige Jehovah alleen kan spreken met dit grote Ik en zeggen: *'Ik zal'*, en weer: *'Ik zal.'* Geen menselijk geneesheer, die die naam waardig is, zou aldus spreken. Hij zou nederig zeggen: *'Ik zal trachten u gezond te maken; ik zal beproeven uw wonden te helen.'* Maar de Heere spreekt met de stelligheid van de almacht, want Hij bezit de macht Zijn Woorden waar te maken. Alle anderen kunnen niet, maar de Heere doet het. U kunt uzelf niet genezen, maar de Heere zal u genezen. En wie is die grote 'Ik', die zo oppermachtig spreekt? Het is niemand anders dan Hij die de hemelen en de aarde gemaakt heeft en alle dingen onderhoudt door de kracht van Zijn hand; het is de *'Ik ben'*, de eeuwige Jehovah, Wiens woord onbepaalde macht heeft. Hij verschijnt op het ogenblik van de uiterste nood en wanneer er geen helper is, brengt Zijn arm verlossing aan. Geloofd zij de Heere Die al onze ongerechtigheid

vergeeft, Die al onze ziekheden geneest.

Merk op dat omdat deze tussenkomst Goddelijk is, ze krachtdadig is. De Heere geneest krachtdadig allen wie Hij de handen oplegt. Hoe zou het anders genezen? Wat kan de Heere weerstaan? Kan iets de oneindige wijsheid te groot zijn? Is er iets dat de almacht moeilijk valt? *'Omdat het wonderlijk is in uw ogen, zou het daarom ook in Mijn ogen wonderlijk zijn, spreekt de Heere der heirscharen.'* Hij spreekt, en het is er; Hij gebiedt en het staat er. Wanneer God dus zegt: *'Ik zal u de gezondheid doen rijzen, en u van uw plagen genezen'*, dan zal de ongelukkige gezond worden, die aan de poort van de dood van droefheid ligt te verkwijnen. Als Hij zegt: *'Ik zal u van uw plagen genezen'*, dan zijn de diepe sneden en houwen terstond geheeld, eer zij de naam van de geliefde Heelmeester! Arm ontrust hart, waar bent u thans? Zegt u: 'Niemand kan mij genezen?' Wat u zegt is waar zo u één uitzondering maakt, en die uitzondering is uw Heere. Ik zeg u dat Hij u nu genezen kan, zodat de beenderen, die Hij gebroken heeft, zich verheugen zullen. Hij kan deze kwaal van u wegnemen en u de gezondheid teruggeven alsof uw vlees dat van een klein kind was, en u zult rein zijn; alleen, geloof in Hem. Hij Die u schiep kan u herscheppen. Geloof u dat?

Merkt op dat deze tussenkomst een volledig werk verricht, want ze komt aan het tweevoudig misdrijf tegemoet. *'Ik zal u de gezondheid doen rijzen'* - dat is een voorname zaak. Wanneer iemand gezond wordt, kan hij een paar wonden dragen zonder al te zeer overladen te zijn. Maar God doet niets ten halve, want wanneer Hij de gezondheid heeft weer gegeven, zegt Hij bovendien: *'Ik zal u van uw plagen genezen.'* Hij wil de kwaal en de wond beide genezen. Er is geen toestand waartoe de ziel verzinken kan, dat de Heere haar niet even goed uit de diepte kan doen opkomen. Wanneer u aan de oever van de dood en aan de rand van het graf bent, dan is toch, zolang u de ijzeren poorten van de dood niet doorgegaan bent, uw verlossing mogelijk bij God, ja uitgemaakt en zeker bij God, wanneer u maar geloven wilt in Zijn geliefde Zoon. Hoe genadig is de Verlosser, dat Hij ons niet ten halve behoudt en aan ons overlaat het werk te voleindigen! Hij begint niet en verricht een deel van de genezing, en zegt dan: 'Ik moet het overige aan de natuur overlaten.' Nee, de genezing is volkomen: *'Ik zal u de gezondheid doen rijzen, en u van uw plagen genezen.'* O, u die ziek bent en gewond, gaat zoals u bent en werpt u aan Jezus' voeten en zegt tot Hem: 'Doe uw belofte gestand, o, Heere ik ben gekomen met Uw woord in mijn mond en in mijn hart; doe mij de trouw van Uw belofte ervaren, en doe mij de gezondheid rijzen, en genees mij van mijn plagen.'

Let tevens op, hoe oppermachtig vrij deze belofte is. Ze zegt niet: 'Ik zal u de gezondheid doen rijzen, indien' Nee, er is geen 'indien'; en er is geen sprake van beloning. Hier is genezing om niet. Jezus komt om ons gezondheid te geven zonder geld en zonder prijs, zonder vergelding of boete, zonder arbeid of verdienste. Ik bewonder het heerlijke onvoorwaardelijke van deze belofte, door Jehovah aan Zijn verbondsvolk gedaan. Haar grondtoon is: *'Ik zal.'* Er is geen enkele voorwaarde of eis. Van 'misschien' is geen schijn; van 'mogelijk' geen schaduw. Kom, arme schuldige ziel, u die bij God geen aanspraak kunt laten gelden, kom en pleit op zijn Goddelijk: *'Ik zal.'* U kunt geen beter aangrijpingspunt in de Engel van het verbond hebben terwijl u met hem worstelt. Gods belofte is een onoverwinnelijk wapen: door het goed te gebruiken behoort u tot de onoverwinnelijken. Kom dan, bid ik u, en zeg: 'Heere, aldus staat er in uw Woord geschreven; schrijf het daarom, bid ik U, op het blad van mijn ervaring.'

Merkt op, dat hoewel ze dus vrij en onvoorwaardelijk is, ze nu toch een zaak van onwifpelbare zekerheid is, want God heeft de belofte gedaan en Hij kan daar niet van afwijken. Aan elke schuldige zondaar, die zich van zijn schuld bewust is, en die ze

voor God wil komen belijden, wordt mensen de belofte gedaan: *'Ik zal u de gezondheid doen rijzen, en u van uw plagen genezen.'* Aan u, geliefde medezondaars, zowel als aan Juda en Israël vanouds, wordt deze belofte gericht, als u uw kommer en uw zonde voor het oog van de albarthartige Vader brengen, en op het dierbaar bloed van Christus pleiten wilt. Geen enkele zieke zal van het gasthuis van de liefde worden uitgesloten. Wanneer, zoals Job, de zondaar van het hoofd tot de voeten met zweren bedekt is, en als hij zich maar thuis gevoelt wanneer hij op een mesthoop zit en zich met een potscherf begint te krabben, zegt toch nog de Heere: *'Ik zal u genezen.'* Wanneer uw zonde u in eigen ogen walgelijk maakt, zodat u uitroept met één van de oude dag: *'Mijn etterbuilen stinken, ze zijn vervuild'*, dan nog is de Heere Jezus in staat u te redden, ja, belooft Hij zelfs u te redden. Grijp de belofte met de hand van het geloof aan, en u zult gezond gemaakt worden. Alle zonde en ongerechtigheid zal de mensen vergeven worden; en alle neiging tot de zonde en alle smet van de ongerechtigheid zal van de mens worden weggenomen, wanneer hij vertrouwen wil op de macht en de belofte van de Heere, Die getrouw is. Zondaar, Zijn aanraking kan u terstond reinigen. Vertrouwen op die hand, zeg ik u, en het wonder zal geschieden.

III. Nu kom ik aan ons derde punt, dat is: een bijzondere reden: *'Ik zal u de gezondheid doen rijzen, en u van uw plagen genezen, spreekt de Heere; omdat ze u noemen: De verdrevene. Het is Sion, zeggen zij, niemand vraagt naar haar.'* God vindt nimmer een reden tot barmhartigheid in de onderstelde deugd van de zondaar. Hij zag op deze zieke, en Hij kon niets aanbevelends in hem ontdekken dat hem deze zegen waardig maakte; daarom zag Hij alleen op de zondaar om hem barmhartigheid te bewijzen. Is het niet vreemd dat de Heere eerder een reden tot barmhartigheid vindt in de liegende mond van de boze, dan dat Hij een reden tracht te vinden in de onderstelde rechtvaardigheid van hen die zich rechtvaardig achten? Hij zegt niet: *'Omdat u heilig was'*, of: *'Omdat u goede voornemens had'*, maar: *'Omdat ze u een verdrevene noemen.'* Wie waren zij? De spotters en godslasteraars: de Heere verandert het adderenvenijn, dat onder de tongen van de bozen was, werkelijk in een reden om hun barmhartig te zijn. Dit bewijst duidelijk hoe God de eigen schatting van de verdienstelijkheid van de mens haat. Maar het bewijst evenzeer dat Hij in iets een reden voor barmhartigheid moet vinden. Men noemde het arme Sion, toen God het scheen te hebben laten varen, *'een verworpeling'*; men sprak: *'Niemand gaat tegenwoordig naar Jeruzalem; daar stond eens een tempel, maar hij is nu verwoest; eens verkeerden daar vorsten, maar tegenwoordig zijn de inwoners van Jeruzalem een hoop bedelaars; niemand houdt zich met hen op; ze zijn het uitvaagsel van de wereld.'* Dit verwekte de ontferming van de Heere. 'O', sprak Hij, *'is het zo ver gekomen? Durft men Mijn beminde 'een verdrevene' noemen, en zeggen dat niemand naar haar vraagt? Dan zal Ik naar haar vragen, en haar helen, en haar herstellen, want Ik kan zulke hoon niet dragen.'* Nu dan, is daar een zondaar ter wereld, over wie andere zondaren, die even verdorven van hart zijn, hun smaad beginnen uit te storten, zeggende: *'Hij is een verdrevene'*, dan is het alsof God zegt: *'Wie bent u die zo spreekt? Zelf bent u verachtelijk, en toch durft u op deze ellendige, op deze uitverkorene, uit de hoogte neerzien, alsof hij zoveel erger was dan u bent. Daarom zal Ik deze verlatene redden, en Mij over de verworpeling ontfermen.'* Het oordeel van God en van de mensen verschilt zeer veel. Wat door mensen verworpen wordt neemt God aan; en wat mensen roemen verwerpt God. Het gebeurt menigmaal dat wanneer een overtreder buiten de synagoge geworpen wordt, Jezus hem terstond vindt. Wanneer sommige overtreders zich aan bijzondere misdrijven schuldig maken, op een wijze die door het gros van de goddelozen veracht en verfoeid wordt, dan spannen veel van die onheiligen samen om

de rampzalige overtreder ten dode toe te vervolgen, maar treedt de Heere Jehovah tussen beiden, alsof Hij zeggen wilde: 'Waarom doet u dat, u huichelaars? Waarom, verfoeit u hen zo, wier zonden niet schandelijker zijn dan de uwe?' Ik houd het er voor dat de Heere Jezus dikwijls handelt zoals Hij deed tegenover de in overspel gegrepen vrouw, en zegt: *'Wie van ulieden zonder zonde is, werpe de eerste steen op haar.'* Nog overtuigt Hij de mensen in hun consciënties, en nog keert Hij Zich in ontfermende liefde tot de arme veroordeelde, en zegt: *'Ik veroordeel u niet; ga heen en zondig niet meer.'* Waar bent u, arme, gejaagde zondaar? Ik weet, u bent hier of daar in het gedrang. Men zei u gisteren 'dat men nooit meer iets met u te doen wilde hebben. U kunt uw misdrijf niet ontkennen: toch voegt het uw medezondaars niet u hard te bejegenen, want ze zijn uw rechters niet. Aanvaard gelovig deze belofte voor uzelf: *'Ik zal u de gezondheid doen rijzen, omdat ze u noemen de verdrevene.'* U kunt er grote troost uit putten, indien u het slechts gelovig doen kunt. Nu de wereld u verstoten heeft, zal de gemeente u aannemen; nu de duivel u moede schijnt te worden, zal Christus een begin met u maken; nu de deur achter u is dichtgeworpen door degenen die u eens genegen waren, staat Christus' deur voor u open, om u binnen te laten. Omdat ze u een verdrevene noemen, roept Hij u om tot Hem te komen.

Maar dit is niet de volledige zin van onze tekst. Ik bedoel dat hij te kennen geeft dat Gods ijver ontsteekt tegen degenen die Zijn volk verachten en er kwaad van spreken. Wat Sion ook wezen mocht, het was nog de woonstede van God; hoe schuldig Jeruzalem zich ook mocht gemaakt hebben, het was toch de heilige stad, de verblijfplaats van de grote Koning. Toen de toorn van de Heere tegen Jeruzalem ontstoken was, gaf Hij het ter vergelding van Zijn grote ongerechtigheid, voor enige tijd aan de verwoester over, die het vernielde en met vuur verbrandde; maar toen de heidenen begonnen te zeggen: 'Wat dat volk aangaat, ze zijn verdreven, en wat de stad betreft, niemand vraagt naar haar', toen sprak de Heere bij Zichzelf: 'Toch zijn ze Mijn volk, en Ik wil niet dat men hen verdrevenen noemt; en het is Mijn stad en Ik wil niet, dat gezegd wordt dat niemand naar haar vraagt. Haar naam zal zijn Hefziba en haar land Beulah, want de Heere heeft lust aan haar.' Zijn liefde brandde als een vuur en ontvlamde in ijver, en Hij zei: *'Ik zal haar de gezondheid doen rijzen en haar tegenpartijders de mond stoppen.'* Het komt een vader toe zijn zoon te kastijden. Maar wanneer zijn kind op straat door een vreemde geslagen wordt, komt de vader daartegen op. Hij is terstond gereed Zijn kind te verdedigen, hetzelfde kind dat hij zo-even nog ernstig gestraft heeft. Een man kan zich te beklagen hebben over zijn vrouw dat ze hem verdriet heeft aangedaan, dan vermoed ik dat de kortste weg om hem weer in goede verstandhouding met haar te brengen zou zijn dat iemand anders iets in haar begon te berispen. 'Waar bemoeit u zich mee?' zegt hij dan; 'ik duld geen aanmerkingen op mijn vrouw: niemand heeft zich in mijn bijzijn over haar uit te laten.' Dit is een zuivere vergelijking van de houding van God. Hij wil de Zijn met mate kastijden, maar zodra hun vijanden hen verworpelingen noemen, wendt Hij Zijn toorn af en verlost Zijn volk. O, welk heerlijk goed komt uit het kwade te voorschijn! Hoe genadig doet Hij de toorn van de mensen Hem loffelijk maken. Hij doet voor Sion de gezondheid rijzen en Hij heelt haar plagen, omdat men haar de verdrevene noemt.

Ik heb altijd goede hoop voor de gehele gemeente van Christus, zodra de goddelozen beginnen te smalen en te honen. Ze zeggen: 'Het Christendom heeft zijn kracht verloren; de Christelijke kerk is een uitgeleefde inrichting geworden; niemand van enige ontwikkeling en kennis houdt zich meer aan het oude Boek en het oude geloof. De leer van Jezus is onder de geleerden tot een spreekwijs en klank geworden.' Daarom vertrouw ik dat God tot Zijn kerk zal wederkeren en zijn waarheid

verheerlijken zal. Zo waarachtig als Hij leeft, zal Hij heldere en heerlijke dagen over ons doen aanbreken, omdat men Zijn ware Gemeente een verworping noemt, naar wie niemand vraagt. Het is niet kwaad bij de mensen in een slecht blaadje te staan, want de verguizing van de mensen zal bespoediging van de vervulling van Gods heerlijke beloften ten gevolge hebben.

Laat Sions smaders zinloos razen;
Haar kindren zegent God;
Hij overdekt met schaamte en schande
Het Hem vijand'lijk rot.

God, keer tot uw zonen weder,
En wend U tot haar gruis;
Dat Juda uw roem verkonde
Met Isrel in uw Huis!

Houd u vast aan de waarheid van onze tekst, u die u als een verdrevene aanmerkt. Over haar zonde en haar berouw sprekende, zei mij onlangs iemand: 'Ach, ja, ik ben een verworpene.' Dat woord ging mij als een dolksteek door de ziel. 'Maar', antwoordde ik, 'de Gemeente van Christus is gesticht om een huis voor verdrevenen en verworpenen te zijn: daar vindt u een nieuwe woonstede voor u, nieuwe broeders en nieuwe zusters, een nieuwe toekomst. Want u bent één van die eenzamen en verlatenen, die God wil doen wonen met een huisgezin.'

Sommigen van ons zijn door anderen nooit verworpenen genoemd, maar merken zichzelf als zodanig aan. Eens voelde ik mij als een Kaïn, alsof God mij een teken had gegeven van mij nooit te zullen zegenen: als een vogelvrije, veroordeelde en verdrevene; maar toen ik zo ver gekomen was, werd mij Gods genade ontdekt. Het was mij alsof Hij mij toeriep: 'Omdat u uzelf een verdrevene geacht hebt, zal Ik u de gezondheid doen rijzen en u van uw plagen genezen'.

Ik wenste wel een woord van troost te spreken, geschikt voor arme zielen, die zich grotelijks bedrukt gevoelen. Ik voel mij daartoe echter in het geheel niet bekwaam want ik ben zwak en mat; maar ik ondervind altijd dat wanneer ik zwak ben, de Heere iets door mij spreekt wat een arme door de duivel gejaagde ziel, die geen rust kan vinden, juist nodig heeft, Ik geloof dat de Heere de bazuin in het ongerede brengt met het er een andere toon uit te halen dan die, welke ze geeft wanneer ze in haar gewone toestand is, een toon, waaraan juist een vermoeid oor behoefte had, dat naar geen andere klank luisteren kon. Mag de Heilige Geest het thans zo doen zijn.

IV. Laat mij eindigen met, in de vierde plaats, een enkele toepasselijke wenk te geven. Ik neem voor een ogenblik aan dat ik spreek tot dezulken, die hun ziekte en wonden hebben leren kennen en door Gods genade genezen zijn. Dan voegt het allereerst zorg te dragen in de nabijheid van de Geneesheer te blijven. Ik heb wel gezien dat patiënten van het platteland, die aan zorgelijke kwalen leden, een woning betrokken dichtbij een dokter, die zich in de behandeling van die soort van ziekte grote naam gemaakt had. Daar genoten ze de geriefelijkheden van het huiselijke leven, terwijl ze hun werk lieten rusten, omdat ze hun leven boven alles achtten, en een helper dichtbij zich nodig hadden. Niemand keurde dat in die lijders af; wij menen dat ze verstandig handelden. Laat ons uit hun voorbeeld leren. De Heere heeft uw wonden genezen, en u de gezondheid doen rijzen; blijf nu bij Hem; verlaat Hem niet, verwijder u nooit van Hem, want uw oude kwaal mocht eens weer plotseling opkomen, daarom is het goed dichtbij uw Helper en Redder te verkeren. Nodig is het Hem altijd onder uw dak en in uw hart te hebben. Want Zijn tegenwoordigheid is de bron van de gezondheid van uw

ziel. Blijf voortdurend bij Christus, dan zal de zon u niet steken bij dag noch de maan u hinderen bij nacht; als u in de schuilplaats van de Allerhoogste verkeert, zal geen kwaad u genaken, noch de pestilentie die in de donkerheid woedt. De kwaal van de zonde kan uitbreken wanneer wij dit het minst verwachten; wanneer wij menen dat de boze zuurdesem niet meer werken zal, trekt hij vaak al zijn kracht samen en brengt onze hele natuur in zondige gisting. Het gevaar ligt voor de deur, blijf dus in uw schuilplaats, Blijf bij Hem Die uw jeugd vernieuwt als van een arends en uw ziel geneest.

Ik raad u dikwijls aan u aan Zijn nauwlettend onderzoek te onderwerpen. Ga tot de grote Geneesheer en vraag Hem uw verborgen plaatsen te bezien, te onderzoeken, en te doorzoeken, of er ook enige schadelijke weg bij u gevonden wordt, en dat Hij u op de eeuwige weg mag leiden. Iemand kan een dodelijke ziekte in zich omdragen, zonder het schier gewaar te worden, omdat geen ervaren man hem heeft onderzocht en de ziekteverschijnselen heeft nagespeurd; en in geestelijke aangelegenheden is dit een algemeen gebrek, waarvan menigeen het slachtoffer wordt. Stel u daarom onder de ogen van de Heere Jezus, want in ons meest oprecht zelfonderzoek tasten wij dikwijls mis, en wij zijn van nature geneigd te gunstig over ons te oordelen, zodat wij grotelijks gevaar lopen onze schuld over het hoofd te zien; en dit zou in de droevigste zelfmisleiding eindigen. Indien wij ons houden aan het strikte oordeel van Hem, Wiens ogen als vuurvlammen zijn, zullen wij niet bedrogen uitkomen.

Ik raad u op grond van eigen ondervinding deze Geneesheer dagelijks te raadplegen. Het is verstandig om wanneer men uit de bedorven atmosfeer van de wereld te huis komt, alvorens men zich ter ruste begeeft, een teug van Zijn Levenswater te gebruiken in de vorm van vernieuwing van het geloof in Hem. Ik ben er van verzekerd dat het een uitnemend middel is om de ziel te reinigen van alle schadelijk stof die men onder de dagelijkse bezigheden heeft ingeademd, wanneer men geen avond zonder volkomen belijdenis van zonden en vernieuwing van het geloof laat voorbijgaan.

Leg geheel uw toestand voor Hem bloot; houd niets achter; bid Hem dat Hij met u doe overeenkomstig Zijn kennis van uw toestand. Stort uw hart volkomen voor Hem uit, opdat Christus u volkomen kan genezen. Verberg geen ongunstig verschijnsel hoegenaamd, maar zeg Hem de volle waarheid. U kunt Hem niet misleiden; beproef dit dus ook niet, maar openbaar elk geheim voor Zijn alles doorziende blik. Stel Hem in staat uw gedachten en neigingen, uw voornemens en bedoelingen te doorvorsen. De ziektestof mag in de verborgenste plaatsen schuilen, Zijn alziend oog zal het dreigend gevaar ontdekken en het door onmiddellijke inwerking voorkomen. Zeer ernstig raad ik u altijd de voorschriften van de grote Heelmeester getrouw op te volgen. *'Wat Hij u zegt, doe dat.'* Volg niet een deel van Zijn voorschrift op en verwaarloos het andere. Op de Heere Jezus moet u zich volkomen, of in het geheel niet, verlaten. Zeg niet: 'Hierop komt het niet aan'. Want dat is openbare tegenstand. Ik geloof niet dat een enkel woord van onze Heere van ondergeschikt belang is. Al mag het onze verlossing niet raken, toch raakt elk woord van Christus onze geestelijke welvaart; nooit kunnen wij het geringste van Zijn voorschriften verzuimen zonder door onze ongehoorzaamheid verlies te lijden. Zie zorgvuldig toe dat u het Lam volgt overal waar Het heengaat; geen andere weg is veilig in een wereld als waarin wij leven. Doe wat Hij u aanwijst, zoals Hij het u aanwijst, en u zult er wel bij varen.

Leg er u op toe groot vertrouwen in deze Geneesheer aan te kweken. Verlaat u op Hem zonder enig beding. Uw genezing wordt op wonderbare wijze voltooid wanneer u met uw gehele hart op Jezus vertrouwt. Twijfel nimmer aan de macht van de Verlosser om u volkomen gezond te maken. Niets is voor onze Heere te moeilijk; al verenigde iemand alle ziekten in zich, Hij zou ze alle overwinnen. Geloof dat met een

onwankelbare overtuiging. Laat de duivel uniet verleiden om te twijfelen aan de onbepaalde macht van uw Heere. Toen onze Heere Jezus als onze Verlosser optrad, wist Hij wat Hij ondernam. Hij deed geen proefneming. Hij heeft tot heden nooit gefaald. Nooit heeft een ziel op Hem vertrouwd ter zaligheid en is onverlost gebleven; en uw verlossing zal evenmin zijn kracht te boven gaan, Geloof op Hem met uw hele hart. Er bestaat geen reden tot twijfel. Wantrouw is het, waarvoor wij vrezen moet; het geloof is uw sterkte.

Wanneer u genezen bent, zoals ik vertrouwen dat u al bent, spreek dan goed van uw Weldoener. Stel u ten doel, bij uw burens rond te gaan als ze ziek zijn, en hun mee te delen hoe u genezen bent; aldus zult u uw Heere naam, eer en roem doen geworden. Verkondig aan alle mensen wat de Heere voor u gedaan heeft. Ik weet dat u hun die geschiedenis verhalen kunt al bent u geen redenaar. Toen u onlangs van uw ziekte hersteld was, kon u zeer goed uw vrienden vertellen van dat nieuwe medicijn dat als een tovermiddel werkte, en u vond woorden om goed te spreken van uw dokter; en ik ben zeker er van, dat u wel in staat bent de wonderbare werken van de Heere tot uw opzicht bekend te maken. 'O maar ik zou het niet op een schone wijze kunnen verhalen.' Beproof niet het op een schone wijze te doen, want dat zou het enkel bederven.

Maak uw verhaal zo eenvoudig mogelijk. Ik meen dat het van de heer Cecil is dat ik het volgend geval gelezen heb. Een verre vriend kwam hem spreken over een geneesmiddel om hem van zijn ongesteldheid te genezen. Deze vriend deelde hem alles daarvan mee en knoopte, toen dit afgelopen was, een gesprek met Hem aan over de gebeurtenissen van de dag. Dit had ten gevolge dat de heer Cecil zich geheel verdiepte in het gesprek, en toen zijn vriend vertrokken was, was hij alle bestanddelen van het wonderbaar geneesmiddel vergeten. Hoed u, door veel bijzaken uw vriend het ene nodige te doen vergeten. Wanneer wij schone preken houden, zeggen onze hoorders: 'Dat zat mooi in elkaar.' ze letten niet zozeer op wat wij zeiden als op de wijze waarop wij het zeiden, en dat is een groot kwaad. Evenzo, wanneer u over uw verlossing gaat spreken met uw buurvrouw, en het met welsprekendheid verhaalt, zal ze zeggen: 'Mevrouw Die en die is hier geweest en heeft mij in o, zulk een schone taal van haar bekering verteld; ik weet niet dat ik ooit zulke prachtige woorden gehoord heb; het was zeer aangenaam haar te horen.' 'Wat zei zij?' 'Ik weet niet wat ze zei, maar het was zeer mooi.' Aldus worden veel preken en godsdienstige toespraken verstikt en begraven onder haar eigen staatsieklederen. Hoe treurig als zij, wie wij ten zegen trachten te zijn, meer onze schone woorden bewonderen dan onze aanbiddelijke Meester. Ik hoop dat ik deze morgen niet vervallen ben in het kwaad waarover ik klaag. Uit vrees dat ik dit mocht gedaan hebben, wil ik mijn tekst tot mijn leus maken en hem nog eens herhalen. De Heere heeft gezegd: *'Ik zal u de gezondheid doen rijzen, en u van uw plagen genezen.'* Ik heb dat woord geloofd toen ik ziek en gewond was, en *'de Heere was gereed om mij te verlossen; daarom zullen wij Hem loven op het tiensnarig instrument en op de luit, met een voorbedacht lied op de harp, al de dagen onzes levens, in het huis des Heeren.'* Amen.

19. LUTHERS JAARDAG

'Maar de rechtvaardige zal door zijn geloof leven.' Habakuk 2: 4.

Deze tekst wordt door de apostel Paulus driemaal als bewijs aangevoerd. Lees Romeinen 1: 17, Galaten 3: 11 en Hebreeën 10: 38; in elk van die drie gevallen heet het: *'De rechtvaardige zal uit het geloof leven.'* Habakuk 2: 4 is de oude oorspronkelijke tekst, die de apostel aanhaalt, wanneer hij zegt: *'Gelijk geschreven is: maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven.'* Wij dwalen niet wanneer wij de ingeving van het Oude Testament even hoog achten als die van het Nieuwe. Want de waarheid van het Evangelie staat of valt met die van de profeten van de Oude Bedeling. De Bijbel is één en ondeelbaar en men kan het Oude Testament niet in twijfel trekken en het Nieuwe handhaven. Habakuk moet bij ingeving hebben gesproken of de apostel Paulus schrijft onzin.

De 10e november van het jaar 1483 verscheen in deze boze wereld de zoon van een mijnwerker of smelter van metalen, die niet weinig deed ter ondermijning van het pausdom en tot zuivering van de kerk. De naam van die knaap was Martinus Luther: een held en een heilige. Gezegend was die dag boven al de dagen van de eeuw, want hij spreidde een zegen over de volgende eeuw, door 'de monnik die de wereld trillen deed.' Zijn moedige geest bracht de dwingelandij van de dwaling ten onder, die zo lang de volken in boeien geslagen hield. De gehele geschiedenis van de mensheid sedert die tijd heeft min of meer met de geboorte van dat merkwaardige kind verband gehouden. Hij was geen in alle delen volmaakt mens, en wij beamen niet al wat hij gezegd en bewonderen niet al wat hij gedaan heeft. Maar hij was een man wiens gelijke zelden door menselijke ogen zal aanschouwd worden, een machtig richter in Israël, een koninklijk dienaar van de Heere. Wij moesten God meer bidden ons mannen te zenden, mannen van God, mannen van kracht. Wij moeten bidden, dat naar de oneindige goedertierenheid van de Heere, Zijn hemelse gaven bestendig en vermenigvuldigd mogen worden ter volmaking van Zijn Gemeente. Want toen Hij opvoer ten hemel heeft Hij de gevangenis gevangengenomen en gaven genomen voor de mensen, en sommigen *'gegeven tot apostelen, en sommigen tot profeten, en sommigen tot evangelisten, en sommigen tot herders en leraars.'* Hij gaat voort met deze uitnemende gaven te verlenen naar de behoefte van de Gemeente en zal ze in groter mate schenken, wanneer onze gebeden vuriger worden opgezonden tot de Heere van de oogst om arbeiders in Zijn oogst, uit te stoten. Zoals wij in de gekruisigde Zaligmaker geloven tot onze persoonlijke verlossing, hebben wij in de ten hemel gevaren Heiland te geloven tot de voortdurende verrijking van Zijn Gemeente met getuigen en verbreiders van het Evangelie.

Ik wens daarin mijn gering aandeel bij te dragen door Luthers geboortedag te herdenken, en meen niet beter te kunnen doen dan de sleutel van de waarheid te gebruiken, waardoor Luther de kerkers van de menselijke geest ontsloot en de gebonden zielen in vrijheid stelde. Die gouden sleutel ligt in de waarheid die kort wordt samengevat in de voor ons liggende tekst: *'De rechtvaardige zal door zijn geloof leven.'*

Moet het ons niet een weinig verrassen zulk een duidelijke Evangelische waarheid te vinden in Habakuk; in die oude profeet een uitdrukkelijke verklaring aan te treffen, welke Paulus als een duidelijk bewijs kon aanvoeren tegen de bestrijders van de rechtvaardiging door het geloof? Er blijkt uit, dat de hoofdzaak van de leer van het Evangelie geen nieuw uitgedachte stelling is; zeer zeker is ze geen nieuwe door

Luther bedachte leerstelling, en evenmin een eerst door Paulus geleerde waarheid. Ze heeft alle eeuw door bestaan, en daarom vinden wij haar hier onder het vanouds bekende, als een licht in de duisternis die voor de komst van de Heere over Israël was uitgebreid.

Dit bewijst dus dat er geen verandering in het Evangelie gekomen is. Het Evangelie van Habakuk is het Evangelie van onze Heere Jezus Christus. Een helderder licht ging over het Evangelie op door de gave van de Heilige Geest, maar de weg van de zaligheid is alle eeuw door één en dezelfde geweest. Het middel waardoor de rechtvaardige leefde is altijd de weg van het geloof geweest. Deze waarheid heeft geen enkele uitbreiding ondergaan; ze bestaat en staat onveranderlijk vast zoals God haar geopenbaard heeft. Voor alle tijden en alle plaatsen is en moet het Evangelie steeds hetzelfde zijn. *'Jezus Christus is gisteren en heden en tot in eeuwigheid dezelfde.'* Wij lezen van 'het Evangelie' als van één. Maar nooit van twee of drie Evangelien, als van menigerlei. Hemel en aarde zullen voorbijgaan, maar Christus' woord zal in eeuwigheid niet voorbijgaan.

Opmerkelijk is het daarom, niet alleen dat deze waarheid zo oud is en zo onveranderlijk vaststaat, maar ook dat ze zulk een kracht bezit. Deze een uitspraak: *'De rechtvaardige zal door zijn geloof leven'*, riep de Hervorming in het leven. Uit die ene lichtstraal kwam, als door de opening van één van de zegels in de Openbaring al het geluid van de Evangeliebazuinen voort, en al het gezang van de Evangeliekoren, dat in de wereld weerklonk als het gedruis van veel wateren. Deze ene zaadkorrel, vergeten en bedolven in de middeleeuwen, was, boven gekomen, in de harten van de mensen gevallen, daar door Gods Geest ontkiemd en ten slotte tot sterke wasdom gekomen. Die handvol koren op de hoogte van de bergen was zo verveelvoudigd dat de vrucht daarvan ruiste als de Libanon en dat die van de stad bloeiden als het kruid van de aarde. Het geringste korreltje waarheid, waar ook neergeworpen, zal leven. Sommige planten zijn zo levenskrachtig, dat wanneer men er slechts een stuk van een blaadje van neemt en het in de grond zet, het wortel schiet en opgroeit. Het is blijkbaar onmogelijk dat zulk een groeikracht van buiten af zou komen. Zo is het ook met de, waarheid van God - ze is levend en onverderfelijk en daarom onverwoestbaar. Zolang er een Bijbel bestaat zal het Evangelie van de vrije genade blijven leven; ja, zelfs wanneer men al de gedrukte exemplaren van de Heilige Schrift verbranden kon, zou, zolang er een kind leefde dat zich een enkele tekst van Gods Woord herinneren kon, de waarheid weer ver rijzen. Zelfs onder de as van de waarheid blijft het vuur nog gloren en wanneer de adem van de Heere daarover gaat, slaat er de gloed in lichterlaaie uit. Laat dit in deze dagen van waarheidbestrijding en godslastering onze troost zijn, dat terwijl *'het gras verdord en zijn bloem afgevallen is, het Woord des Heeren, dat onder ons verkondigd is; blijft in der eeuwigheid.'*

Laat ons nu onze tekst beschouwen, die, zoals ons blijken zal, het middel was om Luthers hart te verlichten.

I. Ten eerste wens ik op te merken dat de mens die in God gelooft rechtvaardig is. *'De rechtvaardige zal door zijn geloof leven'*; de mens die geloof in God bezit is een rechtvaardig mens; zijn geloof is zijn leven als rechtvaardige.

Hij is rechtvaardig in de zin van het Evangelie, dat is: het geloof bezittende dat God voorschrijft als de weg ter zaligheid, is hij door het geloof gerechtvaardigd in Gods oog. In het Oude Testament (Genesis 15: 6) wordt ons van Abraham medegedeeld dat *'hij geloofde in de Heere; en Hij rekende het hem tot gerechtigheid.'* Dit is de algemene regel van rechtvaardigmaking. Het geloof grijpt de gerechtigheid van God aan door het aanvaarden van Gods plan, om zondaren te rechtvaardigen door de

offerande van Jezus Christus, en het maakt aldus de zondaar rechtvaardig. Het geloof aanvaardt en neemt voor zichzelf aan het gehele plan van de Goddelijke rechtvaardiging, dat geopenbaard is in de persoon en het werk van de Heere Jezus. Het geloof verblijdt zich als het ziet dat Hij in onze natuur in de wereld komt en in die natuur de wet in elke tittel en jota gehoorzaamt, hoewel Hij niet onder die wet stond voordat Hij verkoos Zichzelf er onder te stellen om onzentwil. Het geloof verheugt zich voorts wanneer het ziet dat de Heere, Die onder de wet gekomen was, Zich opoffert tot een volkomen verzoening, en een algehele bevrediging van de Goddelijke rechtvaardigheid uitwerkt door Zijn lijden en Zijn dood. Het geloof grijpt de persoon, het leven en de dood van de Heere Jezus aan als zijn enige hoop, en met Christus' gerechtigheid bekleedt het zich. Het roept uit: *'De straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden.'* Wie gelooft in Gods plan ter rechtvaardiging van mensen door de gerechtigheid van Jezus, en Jezus aanneemt en op Hem steunt, is een rechtvaardige. Wie alleenlijk vertrouwt op en gelooft in het leven en de dood van het grote Zoenoffer van God, is gerechtvaardigd in Gods oog en wordt door God Zelf opgeschreven onder de rechtvaardigen. Zijn geloof wordt hem tot rechtvaardigheid gerekend, omdat zijn geloof de gerechtigheid van God in Christus Jezus aangrijpt. *'Een iegelijk die gelooft wordt gerechtvaardigd van alles, waarvan hij niet kon gerechtvaardigd worden door de wet van Mozes.'* Dit is het getuigenis van het ingegeven Woord, en wie zal het weerspreken?

Maar de gelovige is ook rechtvaardig in een andere zin, wat door de buitenwereld hoger wordt geschat, hoewel het van niet meer waarde is dan het vorige. Wie gelooft in God, wordt door dat geloof geneigd tot al wat recht en goed en waar is. Zijn geloof in God reinigt zijn gemoed en maakt hem rechtvaardig. In zijn oordelen, zijn begeren, zijn verlangen, zijn hart, is hij rechtvaardig. Zijn zonde is hem uit genade vergeven en nu roept hij in het uur van de verzoeking uit: *'Hoe zou ik zulk een groot kwaad, doen en zondigen tegen God?'* Hij gelooft in het bloed van de verzoening dat God gegeven heeft ter reiniging van zonden, en nu hij daarin gewassen is, kan hij zich niet opnieuw willen bezoedelen. De liefde van Christus dringt hem te zoeken wat waar en rechtvaardig en goed en lieflijk en eerlijk is in Gods oog. Door het geloof de genadige aanneming tot kind ontvangen hebbende, streeft hij er naar om als een kind van God te leven.

Door het geloof een nieuw leven ontvangen hebbende, wandelt hij in nieuwigheid des levens. *'Eeuwige grondbeginselen behoeden Gods kind voor zondigen.'* Wanneer iemand leeft in de zonde en ze liefheeft, bezit hij het geloof van Gods uitverkorenen niet, want het ware geloof reinigt de ziel. Het geloof, dat door de Heilige Geest in ons gewerkt is, is de grootste zonedoder onder de hemel. Door Gods genade bewerkt het ons hart, verandert de begeerten en neigingen, en maakt de mens tot een nieuw schepsel in Christus Jezus. Indien er op aarde mensen zijn, die naar waarheid rechtvaardig genoemd kunnen worden, dan zijn ze zo gemaakt door het geloof in God door Jezus Christus onze Heere. Werkelijk, er zijn geen mensen rechtvaardig, dan die aan welke God die naam geeft, en van deze zegt de tekst dat ze door het geloof leven. Het geloof vertrouwt God, en daarom heeft het Hem lief en daarom gehoorzaamt het Hem, en daarom wordt het Hem gelijk. Het is de wortel van de heiligheid, de fontein van de gerechtigheid, het leven van de rechtvaardige.

II. Bij deze opmerking, die de ziel van de tekst is, bepaal ik mij niet langer, maar ga over tot een andere, die het omgekeerde er van is, namelijk dat de mens die rechtvaardig is gelooft in God. Anders zou hij niet rechtvaardig zijn, want God verdient geloof, en wie Hem dat onthoudt, is niet rechtvaardig. God is zo waarachtig,

dat aan Hem te twijfelen een onrechtvaardigheid is; Hij is zo getrouw, dat Hem te mistrouwen Hem verongelijken is; - en wie zulk een onrechtvaardigheid begaat, is geen rechtvaardig mens. Een rechtvaardig mens moet in de eerste plaats rechtvaardig zijn tegenover het grootste van alle wezens. Het zou voor hem niets betekenen alleen rechtvaardig te zijn voor zijn medemensen; wanneer hij een moedwillige onrechtvaardigheid tegen God beging, zeg ik dat hij de naam van rechtvaardige niet waard zou zijn. Geloof is iets dat de Heere rechtmatig van Zijn schepselen verdient te ontvangen: het komt Hem toe dat wij geloven wat Hij zegt, inzonderheid in betrekking tot het Evangelie. Wanneer de grote liefde van God in Christus Jezus duidelijk aan het licht gebracht wordt, dan zullen de reinen van hart daarin geloven. Wanneer de grote liefde van Christus in Zijn sterven voor ons duidelijk te aanschouwen is, moet elk eerlijk gemoed ze geloven. Te twijfelen aan Gods getuigenis omtrent zijn Zoon, is de oneindige liefde de grootste onrechtvaardigheid aandoen. Wie niet gelooft, heeft Gods getuigenis aangaande de onuitsprekelijke gave verworpen en veracht wat de aanbiddende dankbaarheid van de mens verdient, omdat dat alleen Gods rechtvaardigheid bevredigen en het geweten van de mens rust geven kan. De werkelijk rechtvaardige moet, opdat er aan zijn rechtvaardigheid niets ontbreekt, geloven in God en al wat Hij geopenbaard heeft.

Sommigen menen dat deze rechtvaardigheid alleen het uitwendige leven betreft en niets met het geloof van de mens te maken heeft. Dat zeg ik niet; de rechtvaardigheid betreft het innerlijk wezen van de mens, het middelpunt van zijn menselijk bestaan; en wie werkelijk rechtvaardig zijn, wensen rein gemaakt te worden in de schuilhoeken van hun hart en de wijsheid te kennen in het verborgene. Is het niet zo? Wij horen gedurig verzekeren dat het verstand en het geloof een terrein vormen, dat buiten Gods rechtsgebied ligt. Is het inderdaad waar, dat ik geloven mag wat ik wil, zonder voor mijn geloof verantwoordelijk te zijn voor God? Nee, mijn broeders, geen enkel deel van ons bestaan ligt buiten de perken van de Goddelijke wet. Al ons vermogen staat onder de oppermacht van Hem Die ons schiep, en wij zijn evenzeer gehouden om goed te geloven als wij gehouden zijn om goed te handelen: werkelijk zijn ons doen en ons denken zó ineengevlochten en ineen gewikkeld, dat ze niet van elkaar kunnen gescheiden worden. Te zeggen dat de gerechtigheid van het uitwendige leven voldoende is, is in lijnrechte tegenspraak met de gehele bedoeling van Gods Woord. Ik ben evenzeer gehouden om God te dienen met mijn verstand, als met mijn hart. Ik ben evenzeer gehouden te geloven wat God openbaart als te doen wat God beveelt. De dwalingen van het verstand zijn even wezenlijke zonden als de dwalingen van het leven. Het is een deel van onze trouw aan onze Soeverein en Heere, dat wij ons verstand, onze gedachten en ons geloof onderwerpen aan Zijn hoogste oordeel. Niemand is rechtvaardig voor hij een gelovige is. Een rechtvaardig mens moet rechtvaardig zijn tegenover God door in God te geloven, en Hem vertrouwen in al wat Hij is en zegt en doet.

Ook begrijp ik niet, geliefde vrienden, welke reden iemand heeft om rechtvaardig te zijn tegenover zijn medemensen, wanneer hij zijn geloof in God heeft laten varen. Wanneer hij in nood komt, en zich door een oneerlijke daad kan redden, waarom zou hij dan niet oneerlijk zijn, wanneer er geen hogere wet is dan die welke zijn medemensen gemaakt hebben, geen rechterstoel, geen rechter en geen toekomstend leven? Enige weken geleden doodde een man in koelen bloede zijn patroon, die hem beledigd had, en toen hij zich in handen van de politie stelde, zei hij dat hij in het minst niet bevreesd of beschaamd was over wat hij gedaan had. Hij bekende de moord en erkende dat hij de gevolgen zeer goed wist; hij verwachtte enige ogenblikken pijn te lijden aan de galg en dan was het met hem gedaan, en daarop was hij geheel

voorbereid. Hij sprak en handelde overeenkomstig zijn geloof, of zijn wangeloof, en er bestaat geen enkel misdrijf dat niet redelijk en gewettigd is, wanneer men het geloof in God en het toekomstige leven wegneemt. Is dat verdwenen, dan is de maatschappij ontwricht: er is dan niets dat de mensheid samen kan houden, want zonder God heeft het zedelijk bestuur van het heelal opgehouden te bestaan en is de regeringloosheid de natuurlijke stand van zaken. Wanneer er geen God is en geen toekomstig oordeel, laat ons dan eten en drinken, want morgen sterven wij. Laat ons dan maar als het nodig is, stelen, liegen en doodslaan. Waarom niet, als er toch geen wet is, geen oordeel, en geen straf voor de zonde? Maar ik vergeet - niets is er dat dan zondig zijn kan. Want wanneer er geen wetgever is, dan is er geen wet; en als er geen wet is, kan er geen overtreding zijn. In welk een verwarring moet alles geraken, wanneer men het geloof aan God laat varen. Waar zal de rechtvaardige te vinden zijn, wanneer het geloof geweken is? De verstandelijk rechtvaardige is in één of ander opzicht een gelovige, en wie waardig is rechtvaardig genoemd te worden in Schriftuurlijke zin, gelooft in de Heere Jezus Christus, die van Godswege ons tot gerechtigheid geworden is.

III. Maar nu kom ik aan het punt waarbij ik mij wens te bepalen. Ten derde, door dat geloof zal de rechtvaardige leven.

Dit is, om te beginnen, een zeer enge bepaling. Ze snijdt veel zogenaamde levensvoorwaarden af, door te zeggen: *'De rechtvaardige zal door het geloof leven.'* Deze uitspraak is als de enge poort, die aan het begin van de weg staat, de enge weg, die naar het eeuwige leven leidt. Met één slag maakt ze een einde aan alle rechtvaardigheid, dien iet verbonden is aan deze enige regel van leven. De beste mensen in deze wereld kunnen alleen leven door het geloof; er is geen andere weg om rechtvaardig te zijn in Gods oog. Wij kunnen niet rechtvaardig leven uit onszelf. Als wij vertrouwen willen op onszelf of op iets dat uit onszelf voortkomt, zijn wij dood, juist omdat wij die nooit vertrouwen; wij hebben het leven in God overeenkomstig de leer de van de Heere niet leren kennen. U moet volkomen alle geloof laten varen in alles wat u bent of hoopt te worden. U moet het melaatse kleed van wettelijke rechtvaardigheid van u werpen en in alle opzichten afstand doen van uzelf. Zelfvertrouwen in het geestelijke zal blijken zelfverwoesting te zijn; u moet rust vinden in God zoals Hij geopenbaard is in Zijn Zoon Jezus Christus, en in Hem alleen. De rechtvaardige zal door het geloof leven, maar wie het oog richten op de werken van de wet, zijn onder de vloek en kunnen niet bestaan voor God. Hetzelfde is ook waar van hen die trachten te leven door verstand of gevoel. Ze beoordelen God naar wat ze zien: wanneer Hij mild jegens hen is, dan is Hij een goede God; zijn ze arm, dan hebben ze niets goeds van Hem te zeggen, want ze beoordelen Hem naar wat ze voelen en smaken en zien. Wanneer God bestendig werkt aan een plan, en ze zijn plan kunnen zien, loven ze zijn wijsheid, maar wanneer ze het plan niet zien, of wel de wijze waarop Hij er aan werkt niet begrijpen kunnen, dan zijn ze dadelijk van oordeel dat Hij verkeerd doet. Leven door het verstand loopt uit op een onverstandige wijze van leven, en doodt alle troost en hoop.

Beoordeel het doen van de Heere niet met uw zwak verstand; Vertrouwen op Zijn genade en liefderijke hand; want alleen door zulk een vertrouwen kan de rechtvaardige leven.

De tekst snijdt elke gedachte af aan een leven alleen door het verstand. Te veel zijn er die zeggen: 'Ik ben mijn eigen gids, ik zal leerstellingen maken voor mijzelf en ze veranderen en regelen naar mijn eigen wil.' Zulk een wijze van doen is de dood voor de geest. Wie met de geest van de tijd meegaat, is een vijand van God. De weg ten

leven is te geloven wat God getuigd heeft, inzonderheid te geloven in Hem, Die God voorgesteld heeft als een verzoening voor de zonde, want dat is God alles en onszelf niets maken. Wanneer wij ons verlaten op een onfeilbare openbaring en vertrouwen op een almachtige Verlosser, hebben wij rust en vrede. Maar met het andere onvaste beginsel worden wij dwaalsterren, die in de eeuwige donkerheid en duisternis eindigen. Door het geloof kan de ziel leven; op elke andere wijze hebben wij de naam dat wij leven, en zijn wij dood.

Hetzelfde is evenzeer waar van de verbeelding. Wij komen dikwijls in aanraking met een verbeeldingsgodsdienst, Waarin men vertrouwt op aandoeningen, dromen en gezichten en geheimzinnigheden, die men zich verbeeldt ervaren te hebben; altemaal beuzelingen, en toch gaat men er geheel in op. Ik bid u dat u deze ijdele nietigheden van u werpt: er is geen voedsel voor de geest in. Het leven van mijn ziel ligt niet in wat ik denk, of mij voorstel, of mij verbeeld, of in de aandoeningen die ik gevoel, maar alleen in wat het geloof beseft Gods Woord te zijn. Wij leven voor God door op een belofte te vertrouwen, een persoon aan te hangen, een offer te aanvaarden, een gerechtigheid aan te nemen en ons over te geven aan God - Vader, Zoon en Heilige Geest. Een onvoorwaardelijk vertrouwen op Jezus onze Heere is de weg ten leven, en elke andere weg voert tot de dood. Het is een beperkende bepaling: laten degenen, die hier over onverdraagzaamheid spreken, zeggen wat hun goeddunkt, ze zal waar blijven ondanks dat zij voortgaan haar te verfoeien.

Maar in de tweede plaats is dit een zeer ruime bepaling. Er is veel begrepen in het woord: *'De rechtvaardige zal door het geloof leven.'* Het zegt niet welk gedeelte van zijn leven afhangt van zijn geloof, of welke zijde van zijn leven het best zijn geloof aantoonst. Maar het bevat het begin, de voortzetting, de wasdom en de volmaking van het geestelijke leven, als bestaande door het geloof. Merkt op dat de tekst zeggen wil, dat van het ogenblik af dat de mens gelooft, hij begint te leven voor het oog van God: hij vertrouwt zijn God, hij neemt Gods openbaring voor zichzelf aan, hij gelooft, rust en steunt op zijn Zaligmaker, en van dat ogenblik af wordt hij een geestelijk levend mens, met geestelijk leven bezielde door God de Heilige Geest. Geheel zijn bestaan was vóór dat geloof niets dan een vorm van de dood; wanneer hij in God gaat geloven, treedt hij het eeuwige leven in en is hij van boven geboren. Ja, maar dit is nog niet alles noch de helft zelfs, want wanneer deze mens voort zal gaan met voor God te leven, wanneer hij zijn weg in heiligheid zal blijven bewandelen, dan moet zijn volharding haar oorsprong vinden in de voortdoring van zijn geloof. Het geloof dat zalig maakt is niet een enkele handeling, die op één dag verricht en ten einde gebracht wordt, maar een daad, die voortgezet en volgehouden wordt gedurende het gehele leven. De rechtvaardige begint niet alleen te leven door zijn geloof, maar hij gaat altijd en immer voort met te leven door zijn geloof: hij begint niet in de geest en eindigt in het vlees, of gaat een eindweegs door de genade en het overige van de weg door de werken van de wet. *'De rechtvaardige zal uit het geloof leven'*, als staat er in de Hebreëen, *'en zo iemand zich onttrekt, mijn ziel heeft in hem geen behagen. Maar wij zijn niet van degenen, die zich onttrekken ten verderve, maar van degenen die geloven tot behoud van de ziel.'* Het geloof is altijd onmisbaar, elke dag en de gehele dag, in alle dingen. Ons natuurlijk leven begint met ademhalen en moet voortduren door ademhalen; wat nu de ademhaling is voor het lichaam, dat is het geloof voor de ziel.

Broeders, wanneer wij toenemen en opwassen willen in het leven voor God, moeten wij altijd deze zelfde weg gaan. Onze wortel is het geloof en alleen door de wortel komt de groei. Vordering in de genade ontstaat niet uit vleselijke wijsheid of uit streven naar wetsvolbrenging of uit ongeloof; nee het vlees geeft geen wasdom aan het geestelijke leven, en wat verricht wordt in ongeloof belet de groei van het innerlijk

leven eer dan dat het die bevordert. Wij winnen niet in kracht door lijden, wenen, werken of strijden, wanneer het eenvoudige geloof in Gods genade ontbreekt. Want langs die weg alleen kan het leven van onze geest voedsel ontvangen. Door dezelfde deur waardoor het leven het eerst binnen kwam, gaat het voort binnen te treden. Wanneer iemand tot mij zegt: 'Eens heb ik door het geloof in Christus geleefd. Maar nu ben ik geestelijk gezind en heilig geworden, en daarom is het volstrekt niet meer nodig voor mij om als een zondaar het oog te richten op het bloed van Christus en Zijn gerechtigheid', dan zeg ik tot die man dat het hoognodig voor hem is dat hij de eerste beginselen van het geloof leert.

Ik zeg hem dat hij zich aan het geloof heeft onttrokken. Want wie gerechtvaardigd wordt door de wet of op een andere wijze dan door de gerechtigheid van Christus, is vervallen van de genade en heeft de enige grond verlaten waarop zijn ziel door God kan worden aangenomen. Op de weg naar de poort van de hemel is er voor ons geen andere staf om op te leunen dan het geloof in de dierbare Zaligmaker en Zijn Goddelijke verzoening. Zolang wij, van de heerlijkheid gescheiden, hier op aarde zijn, zullen wij nimmer kunnen leven door verdiensten, of door de verbeelding, of door het verstand; wij zullen altijd als kinderen door God onderwezen moeten worden en ons, evenals Israël in de woestijn, geheel op de grote Onzienlijke moeten verlaten. Wij moeten voor altijd de blik van onszelf afwenden en, over alle aanzienlijke dingen heen, het oog naar omhoog richten, want *'de rechtvaardige zal door het geloof leven.'* Dit is een zeer ruime uitspraak, een kring waarin van ons leven alles besloten ligt wat die naam verdient: zo er enige deugd, als er enige lof is, als er iets is dat liefelijk is en wel luidt, moeten wij het in ons opnemen, het ten toon spreiden en het volmaken door de oefening van het geloof. Ons leven in het huis van de Vader, ons leven in de gemeente, ons leven in onze eigen kring, ons leven in de wereld, - het moet alles zijn in de kracht van het geloof wanneer wij rechtvaardig zijn. Wat buiten het geloof is, is zonder leven; dode werken kunnen de levende God niet aangenaam zijn: zonder geloof is het onmogelijk God te behagen.

Ik verzoek u, in de derde plaats, op te merken, welk een vrijgevege bepaling dit is: *'De rechtvaardige zal door zijn geloof leven.'* Wanneer dus iemand weinig geloof heeft, zal hij leven; en zo hij in hoge mate rechtvaardig is, ook dan zal hij door het geloof leven. Veel rechtvaardige mensen hebben niet verder kunnen komen dan naar heiligheid te trachten, maar ze zijn door hun geloof gerechtvaardigd; hun geloof leeft en worstelt, en hun gedurig gebed is: *'Heere, ik geloof; kom mijn ongeloof te hulp'*. Maar niettemin heeft hun geloof hen tot rechtvaardigen gemaakt. Soms vrezen ze dat ze volstrekt geen geloof bezitten, en in diepe verslagenheid van geest is al wat ze doen kunnen, dat ze hun hoofd boven water houden, maar ook dan rechtvaardigt hen hun geloof. Ze zijn als een schip op een stormachtige zee: nu eens worden ze door de klotsende golven van de genade ten hemel geheven, dan weer zinken ze in de afgrond onder de baren van de benauwing. Hoe, zijn ze dan dood? Ik antwoord: geloven ze werkelijk in God? Aanvaarden ze wat er geschreven staat van de Zoon van God? Kunnen ze naar waarheid zeggen: 'Ik geloof in de vergeving van de zonden', en klemmen zij, met het geloof dat ze hebben, zich vast aan Christus en niemand anders? Dan zullen ze leven, leven door hun geloof. Wanneer de kleinheid van ons geloof ons ten verderve kon zijn, hoe weinigen zouden dan tot de levenden behoren! *'Doch de Zoon des mensen, als Hij komt, zal Hij ook geloof vinden op de aarde?'* Slechts hier en daar en nu en dan verschijnt er een Luther die werkelijk gelooft met zijn hele hart. De meesten van ons zijn niet zo groot als Luthers pink: wij hebben niet zoveel geloof in onze gehele ziel als hij in een haar van zijn hoofd, maar toch doet zelfs dat kleine geloof ons leven. Ik zeg niet dat dat kleine geloof ons het sterke, krachtige,

leeuwmoedige leven zal geven dat Luther had. Maar wij zullen leven. De uitspraak maakt geen onderscheid tussen deze en die mate van geloof, maar stelt als een onwonderbare waarheid vast: *'De rechtvaardige zal door zijn geloof leven.'* Geloofd zij dan God, ik zal leven, want ik geloof in de Heere Jezus als mijn Zaligmaker en mijn alles. Geloof ook u niet in Hem?

Ja, en is het niet vreemd, dat deze vrijgevege bepaling geen melding maakt van een andere genade, die de grond helpt leggen waarop de rechtvaardige leeft? *'De rechtvaardige leeft door zijn geloof'*. Maar heeft hij geen liefde, heeft hij geen ijver, heeft hij geen lijdzaamheid, heeft hij geen hoop, heeft hij geen nederigheid, heeft hij geen heiligheid? O, ja, al deze dingen heeft hij, en hij leeft daarin, maar hij leeft niet daardoor, omdat geen daarvan hem zo innig met Christus verbindt als zijn geloof. Ik waag het een zeer eenvoudig beeld te gebruiken, omdat dit het beste is dat ik bedenken kan. Er is een kind, een zuigeling. Het heeft veel onmisbare leden, zoals zijn ogen, zijn oren, zijn benen, zijn hart, enz. en die alle heeft het nodig, maar het enige orgaan, waardoor het schepseltje leeft, is zijn mond, waarmee het uit zijn moeder al zijn voedsel zuigt. Ons geloof is die mond, waarmee wij een nieuw leven inzuigen uit de belofte van de eeuwig gezegende God. Het geloof is dus datgene waardoor wij leven. Andere genadegaven zijn nodig, maar het geloof is het leven van die allen. Liefde, geduld, lijdzaamheid, nederigheid schatten wij evenmin gering als de ogen of voeten van het kind. Maar toch is het middel waardoor de geestelijke mens leeft, de mond, waardoor hij het Goddelijk voedsel van de door de Heilige Geest in de Heilige Schrift geopenbaarde waarheid tot zich neemt; de andere genadegaven genieten het voordeel van wat het geloof ontvangt, maar het geloof is de algemene ontvanger voor het gehele menselijk bestaan.

Het is voorts, geliefde vrienden, een veelomvattende bepaling: *'De rechtvaardige zal door zijn geloof leven'*, omdat ze zoveel denkbeelden insluit. Ten eerste, de rechtvaardige bestaat juist door zijn geloof, dat wil zeggen de geringste vorm van genade in een rechtvaardige komt voort uit het geloof. Maar, broeders, ik hoop dat u niet zo onverstandig zult zijn van te zeggen: 'Indien ik maar een levend kind van God ben, wens ik niets meer', want wij wensen niet enkel leven te bezitten, maar het meer overvloedig te hebben. Zie die man die uit het water getogen is; hij leeft nog, maar het enige blijk daarvan is dat een spiegel een weinig beslagen wordt door zijn adem: zou u wel wensen op die wijze jarenlang te leven? u behoort dankbaar te zijn indien u maar in die zwakke zin leeft. Maar toch wensen wij niet in die toestand van bezwijming te blijven verkeren; wij wensen bedrijvig en krachtig te zijn. Zelfs voor de geringste levensuiting hebt u geloof nodig. De rechtvaardigen die enkel leven, die zwak van geest zijn, die ternauwernood verlost zijn, zijn niettemin vrijgemaakt door het geloof. Zonder geloof is er geen eeuwig leven.

Neem het woord 'leven' in een beter zin en hetzelfde zal blijken: *'de rechtvaardige zal door zijn geloof leven.'* Wij ontmoeten soms zeer arme mensen die op een aandoenlijke toon tot ons zeggen: 'Onze verdiensten zijn vreselijk schaars.' Wij vragen hen: 'Leeft u wezenlijk van zulk een gering bedrag?' ze antwoorden: 'zch, mijnheer, men kan het nauwelijks leven noemen. Maar wij bestaan er van zoals het gaat.' Niemand van ons zou zo willen leven als het te voorkomen was. Met 'leven' bedoelen wij een zekere mate van blijmoedigheid, behaaglijkheid en voldaanheid. Wanneer de rechtvaardigen troost, blijdschap en vrede bezitten, hebben ze die door het geloof. God zij dank, vrede in het hart is onze gewone toestand, omdat het geloof een doorwerkende genadegave is. Wij zingen met verheuging van hart en verblijden ons in de Heere en door Gods goedheid is dit niets buitengewoons bij ons. Maar wij hebben

die zaligheid leren kennen en kennen haar nog alléén door het geloof. Het geloof geeft aan de muziek de toon; zodra het ophield zouden de uilen gaan krassen. Luther kon een psalm zingen ten spijt van de duivel. Maar hij had het niet kunnen doen indien hij geen man van het geloof geweest was. Hij kon keizers en koningen en pausen en bisschoppen tarten, omdat hij in de kracht van God stond, maar alleen daardoor. Het geloof is het leven van het leven en maakt het leven levenswaard. Het stort blijdschap in de ziel, te geloven in de hemelse Vader en Zijn eeuwige liefde, en in het verzoeningswerk van de Zoon, en in de inwoning van de Heilige Geest, in de opstanding en de eeuwige heerlijkheid; zonder die waren wij de ellendigsten van alle mensen. Die heerlijke waarheden te geloven is leven - *'de rechtvaardige zal door zijn geloof leven.'*

Geloven betekent dus kracht. Wij zeggen van iemand: wat is hij levendig, hij is vol leven, het is al leven wat aan hem is. Ja, de rechtvaardige verkrijgt opgewektheid, kracht, levendigheid, moed, sterkte, melk, leven door het geloof. Het geloof verleent de gelovige koninklijke majesteit. Hoe meer u geloven kunt, hoe machtiger u wordt. Dat is het hoofd hetwelk een kroon draagt; dat is de hand die de scepter zwaait; dat is de voet wiens koninklijke tred de volken doet beven; het geloof in God verbindt ons met de Koning, de Heere God, de Almachtige.

Door het geloof leven de rechtvaardigen terwijl anderen sterven. Ze worden niet overmeesterd door heersende zonden, of verleidelijke ketterijen, of wrede vervolgingen, of hevige beproevingen: niets kan het geestelijk leven doden zolang het geloof blijft bestaan: *'de rechtvaardige zal door zijn geloof leven.'* Duurzaamheid en volharding worden langs deze weg verkregen. De rechtvaardige die voor een tijdje wordt teruggedrongen wordt niet ontmoedigd, en is, al wordt hij door de vijand gewond, niet verslagen. Waar een ander door de stroom overdekt wordt, zwemt hij er op; waar een ander onder de voet wordt getreden, rijst hij op en roept zegevierend: 'Verblijd u niet over mij, o, mijn vijand! Als ik val, zal ik weder opstaan.' In de hete oven van de beproeving wandelt hij onverlet door het geloof. En als het zijn tijd is om te sterven en zijn broeders hem met veel tranen ten grave dragen, *'spreekt hij nog nadat hij gestorven is.'* Het bloed van de rechtvaardige Abel roept van de aarde tot de Heere, en het roept nog alle eeuwen door, tot op dit uur. Luthers stem klinkt nog sedert vierhonderd jaar in de oren van de mensen, en trilt in onze aderen als de trommelslag in de krijgsmuziek; hij leeft, hij leeft omdat hij een man van het geloof was.

Laat mij dit ophelderen door enige bijzonderheden uit Luthers leven. de grote Hervormer ging langzamerhand het licht van het Evangelie op. In het klooster, over de aan een keten vastgehechte Bijbel gebogen, was het dat hij aan de Schriftuurplaats kwam: *'De rechtvaardige zal uit zijn geloof leven.'* Die hemelse uitspraak trof hem, maar hij begreep ternauwernood haar strekking, Hij kon echter geen vrede vinden in zijn godsdienst en monnikenleven. Niet beter wetende, volhardde hij streng in boetedoening en zo ijverig in zelfkastijding, dat men hem soms uitgeput van afmatting vond. Hij bracht zichzelf aan de oever van de dood. Hij voelt zich gedrongen een reis naar Rome te doen, want in Rome is voor elke dag een nieuwe kerkdienst, en men kan er op aan vergeving van zonde en allerlei zegeningen te zullen deelachtig worden bij die heilige altaren. Hij stelde zich voor in een heilige stad te zullen komen, maar leerde haar kennen als een schuilplaats van huichelarij en een hol van de ongerechtigheid. Tot zijn schrik hoorde hij de mensen zeggen dat indien er een hel bestond, Rome dan op haar top gebouwd was, want dit was tot haar de naaste weg die ergens ter wereld kon gevonden worden. Maar nog bleef hij in haar paus geloven en ging voort met zijn boetedoeningen, rust zoekende, maar niet vindende. Op zekere dag

beklom hij op zijn knieën de heilige trap, die nog in Rome staat. Ik heb verbaasd aan de voet van die trap gestaan, bij het zien hoe arme schepselen er op hun knieën op en af gingen, in het geloof dat het dezelfde trap is, die onze Heiland afdaalde toen Hij het rechthuis van Pilatus verliet, en enkele treden dragen naar men zegt nog vlekken van Zijn bloed; deze treden werden door de arme zielen op het eerbiedigst gekust. Nu, Luther beklom op zekere dag deze trap, toen dezelfde tekst, die hij vroeger in het klooster ontmoet had, als een donderslag in zijn oren klonk: *'De rechtvaardige zal door zijn geloof leven.'* Hij richtte zich van zijn knieën op en ging de trap af om ze nimmer meer te beklimmen. Van dat ogenblik af wrocht de Heere in hem een volkomen verlossing van het bijgeloof en zag hij in dat hij niet door priesters, niet door priesterlist, niet door boete-doeningen, niet door iets wat hij verrichten kon, kon leven, maar leven meest door zijn geloof. Onze tekst had de monnik vrijgemaakt en zijn ziel in vlam gezet.

Niet zodra geloofde hij dit, of hij begon in werkelijke zin te leven. Een monnik, Tetzeltz geheten, trok in die tijd geheel Duitsland door en bood voor een zekere som geld de vergeving van de zonden te koop. Onverschillig wat uw overtreding was, zodra uw geld de bodem van de kist aanraakte waren uw zonden verdwenen. Luther vernam dit, ontstak in verontwaardiging en riep uit: 'ik zal een gat in die kist maken', wat hij - zoals in veel andere kisten - inderdaad ook deed. Het aanslaan van zijn stellingen aan de deur van de slotkapel was een zeker middel om de aflaatmuziek te doen verstommen. Luther kondigde de vergeving van de zonden aan door het geloof in Christus zonder geld en zonder prijs, en de aflaten van de pausen waren weldra voorwerpen van spot. Luther leefde door zijn geloof en daarom viel hij, die anders wellicht rustig zou gebleven zijn, de dwaling met een woede aan als van een leeuw die brult om zijn prooi. Het geloof dat in hem was vervulde hem met innerlijk leven en hij bond de strijd tegen de vijand aan. Na verloop van enige tijd werd hij naar Augsburg opgeroepen, en hij ging naar Augsburg, hoewel zijn vrienden hem aanrieten niet te gaan. Men riep hem, als een ketter, op om zich op de Rijksdag te Worms te verantwoorden, en iedereen smeekte hem weg te blijven, want hij zou zeker verbrand worden. Maar hij achtte het noodzakelijk getuigenis te geven en dus ging hij in een wagen van dorp tot dorp en van stad tot stad, terwijl hij onderweg predikte en het arme volk naar buiten kwam om de man de hand te drukken, die opkwam voor Christus en het Evangelie met gevaar van zijn leven. U weet hoe hij voor die hoge vergadering stond, en hoewel hij wist dat, voor zover het in de menselijke macht stond, zijn verdediging hem het leven kosten zou (want naar alle waarschijnlijkheid zou hij, zoals Johannes Huss, tot de vuurdood veroordeeld worden), toch gedroeg hij zich als een man voor het aangezicht van de Heere zijn God. Die dag verrichtte Luther in de Duitse Rijksdag een werk waarvoor tienduizendmaal tienduizend mensenkinderen Zijn Naam hebben gezegend en meer nog de naam van de Heere zijn God.

Om hem voor een tijd aan het gevaar te onttrekken, nam een voorzichtige vriend hem gevangen en hield hem in de Wartburg buiten de strijd. Daar had hij goed tijd om uit te rusten, te studeren, te vertalen, liederen te dichten en zich voor te bereiden op de toekomst die zo rijk aan gebeurtenissen zijn zou. Hij deed al wat iemand doen kon die buiten het gevecht staat. Maar *'de rechtvaardige zal door zijn geloof leven'*, en Luther kon terwijl hij in rust leefde niet verbrand worden; hij moest zijn levenstaak voortzetten. Hij schrijft aan zijn vrienden dat hij die komende was spoedig bij hen zijn zou, en eensklaps kwam hij te Wittenberg aan. De keurvorst had hem nog wat langer in afzondering willen houden, maar Luther moest leven; en toen de vorst vreesde dat hij hem niet zou kunnen beschermen, schreef Luther hem: 'Ik kom onder een veel

hogere bescherming dan de uwe; ja, ik houd zelfs staande dat ik uw genade beter zou kunnen beschermen dan Uw genade mij. Wie het sterkste geloof heeft, is de beste beschermer.' Luther had geleerd van alle mensen onafhankelijk te zijn, want hij wierp zich op zijn God. Hij had de gehele wereld tegen zich en toch leefde hij zeer blijmoedig.; toen de paus de banvloek over hem uitsprak, verbrandde hij de bul; toen de keizer hem dreigde, verblijdde hij zich, want hij herinnerde zich het woord van de Heere: *'De koningen der aarde stellen zich op en de vorsten beraadslagen te zamen. Die in de hemel woont zal lachen.'* Toen men tot hem zei: 'Waar zult u een schuilplaats vinden wanneer de keurvorst u niet beschermt?' antwoordde hij: 'Onder het brede schild van God.'

Luther kon niet stil zijn; hij moest spreken, en schrijven, en zich horen laten met kracht; en o, met welk een geloofsvertrouwen sprak hij! Twijfel aan God en de Schrift verfoeide hij. Melancton zegt dat hij geen dogmaticus was; ik zou daarin eerder van Melancton verschillen en Luther als het hoofd van de dogmatici beschouwen. Hij noemde Melancton een kalme wandelaar; en ik zou wel willen weten wat er van geworden zou zijn wanneer Luther Melancton geweest was en even kalm gehandeld had. De tijden eisten een vastberaden leidsman, en jaren lang was Luther dat door zijn geloof, niettegenstaande zijn vele zorgen en zwakheden. Hij was een Titan, een reus, een man van een uitnemend geestelijk gehalte en van een sterk lichaamsgestel. Maar toch ligt het voornaamste van zijn leven en van zijn kracht in zijn geloof. Hij leed veel door zijn geestelijke arbeid en door lichaamsziekten, en dit had hem wel in zijn optreden kunnen verzwakken. Maar van zwakheid was geen sprake, want wanneer hij geloofde was hij zo zeker van wat hij geloofde als van zijn eigen bestaan, en daardoor was hij sterk. Als alle engelen uit de hemel tot hem gekomen waren en hem één voor één verzekerd hadden van de waarheid van God, zou hij hen voor hun getuigenis niet gedankt hebben, want hij geloofde in God zonder het getuigenis van engelen of mensen: hij achtte het woord van de Goddelijke getuigenis zekerder dan al wat serafijnen zeggen konden.

Deze man was genoodzaakt door zijn geloof te leven, want hij was een man van een bruisende geest en alleen het geloof kon hem vrede inspreken. Deze vurige aandrifft bracht hem later dikwijls tot vreselijke bedruktheid van geest, en dan had hij behoefte aan geloof in God. Wanneer u een beschrijving van zijn geestelijk leven leest, zult u zien dat het hem soms zeer moeilijk viel zijn ziel in het leven te houden. Daar hij een man was van gelijke bewegingen als wij en vol onvolkomenheden, was hij soms even neerslachtig en moedeloos als de zwakste in ons midden, en toenemende droefheid in zijn binnenste dreigde zijn sterk hart te doen barsten. Maar hij en Johannes Calvijn beiden verlangden dikwijls naar de hemelse rust. Want ze hadden de strijd, waarin ze leefden, niet lief, maar zouden zich verblijd hebben als ze de kudde van God op aarde in vrede hadden kunnen weiden en daarna de rust ingaan. Deze mannen hielden zich vast aan God met de heilige moedigheid van het gelovig gebed, anders hadden ze niet kunnen leven.

Luthers geloof greep het kruis van onze Heere aan en wilde zich daarvan niet laten af brengen. Hij geloofde in de vergeving van de zonden en kon daaraan niet twijfelen. Hij wierp het anker in de Heilige Schrift en verwierp al de vindingen en al de tradities van de vaders. Hij was verzekerd van de waarheid van het Evangelie en twijfelde nooit aan haar overwinning, niettegenstaande aarde en hel zich er tegen verbonden hadden. Toen hij sterven ging viel zijn oude vijand hem met hevigheid aan, maar toen hem gevraagd werd of hij aan hetzelfde geloof bleef vasthouden, was zijn: 'Ja!' stellig genoeg. Men had hem dit niet behoeven te vragen, men had zich daarvan verzekerd

kunnen houden. Heden ten dage wordt de prediking van de door Luther verkondigde waarheid voortgezet, en zo zal het zijn tot dat onze Heere Zelf komen zal. Dan zal de heilige stad geen kaars noch licht van de zon van node hebben. Maar tot die stonde toe moeten wij met al onze kracht het licht van het Evangelie doen schijnen. Broeders, laat ons besluiten om zoals Luther te leven door ons geloof, en mag God de Heilige Geest dat geloof in ons vermeederen. Amen, ja amen.

20. WONDERLIJK! WONDERLIJK!

'Alzo zegt de Heere der heirscharen: omdat het wonderlijk is in de ogen van het overblijfsel dezes volks in deze dagen, zou het daarom ook in Mijn ogen wonderlijk zijn? spreekt de Heere der heirscharen.' Zach. 8: 6.

God zond zijn dienstknecht Zacharia met een belofte, dat Jeruzalem zou worden herbouwd en zich een tijdlang in grote vrede en voorspoed verblijden zou. In plaats dat de mannen in de bloei van hun jaren omkwamen in de strijd, zouden oude mannen en vrouwen langs Jeruzalems straten wandelen; *'een ieder zal zijn stok in zijn hand hebben vanwege de veelheid van de dagen.'* En terwijl de oorlog dikwijls vrouwen en kinderen had weggenomen, luidde de belofte verder: *'De straten dier stad zullen vervuld worden met knechtjes en meisjes, spelende op haar straten.'* Overal in het omringende land zou voorspoed heersen, zodat er overvloed in de stad zou worden gebracht; *'want het zaad zal voorspoedig zijn, de wijnstok zal zijn vrucht geven, en de aarde zal haar inkomen geven, en de hemelen zullen hun dauw geven; en Ik zal het overblijfsel dezes volks dit alles doen erven.'* Dit was een lieflijke verzekering, die het volk zeer had moeten verblijden. Maar het was niet zo.

Toen deze gunstrijke belofte gebracht werd, ontstelde ze het volk, want het geloof scheen verdwenen te zijn. De ongelovigen zeiden wel niet ronduit: *'Deze belofte is niet waar'*, maar in het verborgene van hun harten dachten ze het toch.

Onder Gods volk komt het er in het algemeen niet toe om Zijn beloften rechtstreeks tegen te spreken; in werkelijkheid zijn wij ten opzichte van onze gedachten oprecht genoeg om ze met bewuste eenvoudigheid van woorden uit te drukken; zelfs bedient zich het ongeloof gaarne van één of ander bedeksel om zich niet in zijn afzichtelijkheid bloot te geven. Onze eerbied voor God veroorlooft niet, Hem bepaaldelijk een leugen toe te schrijven; maar het komt er toch al te veel nabij. Want in het diepst van onze harten loochenen wij de betrouwbaarheid van Zijn Woord.

Het overblijfsel van Israëel zei: *'Hoe kan dat geschieden? Hoe kan Jeruzalem in deze dagen, in deze onrustige dagen, in deze onheilspellende dagen tot voorspoed geraken? Onze vroegere hoop is teleurgesteld: wij zien geen betere tekenen van de tijden, en ongetwijfeld zou onze hoop, die wij thans weer zouden voeden, worden teleurgesteld. Hoe kan de stad uit haar as verrijzen? Wij kunnen ons de mogelijkheid nauwelijks voorstellen; in elk geval zal het wonderlijk, uiterst moeilijk, hoogst onwaarschijnlijk, ja wel onmogelijk zijn.'* Men zei niet rechtstreeks: *'Het zal niet geschieden'*, maar men sprak: *'Het zal iets wonderlijks zijn'*; waarmee men bedoelde, dat het in het minst niet waarschijnlijk was.

Degenen onder mijn hoorders, die Bijbels met kanttekeningen bij zich hebben, zullen opmerken dat op de kant het woord 'moeilijk' voorkomt, en de tekst daarom aldus kan gelezen worden: *'Alzo zegt de Heere der heirscharen: Omdat het moeilijk is in uw ogen, zou het daarom ook in Mijn ogen moeilijk zijn?'* Dit is de enige maal, dat het woord 'moeilijk' in onze vertaling van de Bijbel voorkomt, en dan nog alleen in de kanttekening. De Bijbel bevat te veel van God, om aan moeilijkheid plaats te laten.

Ik zou mij zeer verblijden, wanneer ik altijd het woord 'moeilijk' op de rand van mijn levensgeschiedenis kon zetten en het nooit in die geschiedenis zelf liet staan. Ik wenste, dat mijn geloof het daar uitwissen kon. Moeilijkheden doemen nu en dan op door het ongeloof. Maar waar God Zich openbaart, daar verdwijnen de moeilijkheden. Laat ze op de rand blijven staan, mijn broeder. Laat ze op de rand blijven staan, en

nooit in de boeken van ons werkelijk leven worden gelezen. Een fier zelfvertrouwen schrapte het woord 'moeilijk' in zijn Woordenboek door, en een ongedwongen vertrouwen op God mag het nog veel veiliger doen. Wanneer God vóór ons is, dan kunnen alle dingen volvoerd worden. Dingen, bij mensen onmogelijk, zijn mogelijk bij God.

Het overblijfsel van Israël zei: 'Het zal moeilijk gaan'; en de woorden een weinig verzachtende, sprak men: *'Het zal wonderlijk zijn in onze ogen'*; toch kwam het in het wezen van de zaak hierop neer, dat men het woord van de Heere niet geloofde. Men kon niet begrijpen, hoe de belofte vervuld kon worden, en omdat dit hun bevattingsgrens te boven ging, meende men, dat de Heere even verlegen en verbijsterd was. Omdat de terugkerende welvaart van Jeruzalem een groot wonder zou zijn, betwijfelden zij, dat ze ooit zou kunnen aanbreken. En toch, de naam van de Heere zij geloofd, geschiedde het. Want *'indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw, Hij kan Zichzelf niet verloochenen.'*

Gewis was het een wonderlijke zaak, dat Jeruzalem, na zo deerlijk verwoest te zijn, nog eens zijn hoofd zou oprichten en enige tijd voorspoed en welvaart zou beleven.

Maar wij worden opgeroepen om in grotere wonderen te geloven, wonderen van geestelijke aard, die moeilijker zijn voor het geloof, dan wonderen van stoffelijke soort. Ik wens te spreken over wat voor elk verstandig en ontwaakt gemoed het grootste van alle wonderen moet zijn, namelijk: de mogelijkheid van onze verlossing door het geloof, dat in Christus Jezus is. De Satan zal u, die verlost bent, en u, die verlost zoekt te worden, wel aanvallen en een aanslag op uw geloof doen. Als hij u in zijn eigen klaarblijkelijke leugentaal niet durft voorhouden, dat de belofte, welke het Evangelie de gelovige doet, vals is, dan wil hij u toch de gedachte inprenten, dat ze ten hoogste onwaarschijnlijk is, te schoon om waar te zijn, te wonderlijk zelfs om te geschieden; in een woord, hij wil het wonderlijk in onze ogen maken en bedekt voorstellen dat het ongelooflijk is.

Daarom wens ik thans, ten eerste, te spreken over de vleselijke beschouwing, in haar voortgang; ten tweede, die beschouwing te keer te gaan, door een onwaarheid in het licht te stellen, waarop ze berust; en ten derde, wil ik daaraanvolgend trachten de waarheid van de zaak aan te tonen, en te zien of wij niet tot een ware beschouwing kunnen komen. o, Gezegende Geest van de genade, leer ons verstand in dit uur recht verstaan en doe ons alle dingen in het licht van de waarheid beschouwen!

I. Hier hebben wij met een soort van vleselijke beschouwing te doen. De Joden in Zacharia's tijd zeiden: 'Het is moeilijk; het zal nooit vervuld worden. Het is wonderlijk in onze ogen; het zal nooit gebeuren.'

Deze wijze van spreken komt bij de mensen op, zodra ze beginnen over hun zielen te denken en naar de zaligheid van de Heere te verlangen. Wij verkondigen hun in Gods naam, dat al wie zijn zonden betreurt en belijdt en in Jezus Christus gelooft, terstond vergeving ontvangen zal; goede tijding verwondert hen; en dat mag ook wel. Dadelijk begint de oude slang een twijfeling uit te sissen, en te vragen: 'Hoe kan dat zijn? Kan een mens in een ogenblik vergeving van een vijftig jaar leven in zonde verkrijgen? Hoe kan zijn geweten gestild worden door de enkele daad van het geloof in Christus? Hoe kan het getuigenis van een leven van de zonde opeens worden uitgewist?'

Werkelijk, dit komt een ontroerd gemoed niet waarschijnlijk voor; voor de rede is het uitgemaakt, dat dit zeer moeilijk moet zijn; het gezonde verstand verklaart, dat het geheel een wonderlijke zaak is; en het arme, ontwaakte hart besluit, dat de belofte van volkomen, vrijmachtige en werkelijke vergeving niet waar kan zijn. Zo gaan ze Gods belofte betreffende de vergeving van de zonde voorbij als een goede zaak, die geheel

buiten het geloof omgaat.

Voorts komt de zegen van de vernieuwing van het hart, waarvan God spreekt in de verbondsbelofte: *'Ik zal u een nieuw hart geven en zal een nieuw geest geven in het binnenste van u.'* Onze hoorder begrijpt, dat hij op zijn geloof in Jezus wedergeboren en een nieuw schepsel wordt, met nieuwe genegenheden en nieuwe afkerigheden, een geheel veranderd wezen. Maar de belofte begrijpen en de belofte geloven is iets anders. De ontwaakte verlangt een nieuw hart, maar hij beschouwt het als een te groot wonder. Hij vraagt: *'Kan de Moorman zijn huid veranderen of de luipaard zijn vlekken?'* Kan ik, die geleerd heb kwaad te doen, goed leren doen? Het zou inderdaad wonderlijk zijn, wanneer zulk een zondaar als ik in een heilige veranderd werd; wanneer zulk een opstandeling als ik een wettig onderdaan van Koning Jezus zou worden! Zulk een omkeer zou hoogst buitengewoon zijn. Ik denk niet, dat het bestaan kan.' Hij weet, dat hij zijn weerbarstige wil niet tot onderwerping kan brengen, noch zijn ongebreidelde hartstochten overwinnen; en daaruit besluit hij, dat de zaak onwaarschijnlijk is.

Aldus wordt een andere uitnemende verbondsbelofte terzijde gesteld door ongeloof, en de mens zit neer in zelf bereide wanhoop, in de overtuiging, dat een nieuwe geboorte een al te wonderlijke zaak voor hem zijn zou om er op te hopen.

Zelfs wanneer de ontwaakte ziel zover komt van in de twee eerste zegeningen te geloven, komt het ongeloof op een andere wijze tot hem, want deze dief kan de pelgrim naar Sion verzekerd zijn, bij herhaling te ontmoeten. De Heere heeft beloofd, dat de rechtvaardige zijn wegen zal bewaren en dat hij, die rein van handen is, van kracht tot kracht zal voortgaan; en Christus heeft verklaard, dat het levende water, hetwelk Hij geven zal, geen voorbijgaande gave zal zijn, maar in de mens een fontein van water zal worden, springende tot in het eeuwige leven. 'Maar', zegt de beproefde ziel, 'hoe kan ik de hoop voeden van tot het einde te zullen volharden? Ik zal eens zó sterk beproefd worden, dat ik van mijn voeten raak. Bij de mij aanklevende zonde, bij de listigheid van de verzoeker en bij een wereld vol kwaad, durf ik niet hopen, tot de einde toe te zullen staande blijven. Te eniger tijd zal ik sneven door de hand van de vijand. En verzekert u mij, dat de rechtvaardigen hun weg zullen bewaren? Dan zal het wonderlijk zijn; het moet zó moeilijk wezen, dat het, naar ik vrees, onwaarschijnlijk, als niet onmogelijk is.' zo stelt het ongeloof een andere verbondsbelofte terzijde.

Verder komt tot de mens, die hulp heeft ontvangen om voor een tijdje te volharden, de belofte, dat hij ten laatste onberispelijk en met onuitsprekelijke blijdschap voor God verschijnen zal; deze belofte wordt op dezelfde wijze bestreden. De slang van het ongeloof laat haar slijmig spoor op alles achter. Ons wordt geleerd, hoe er een dag zal aanbreken, dat de gelovige zonder vlek of smet of enig gebrek zal zijn en met de engelen zal verkeren in het licht, ja, eeuwiglijk bij God zelf wonen zal; en zie, terstond komt de ziel in verzoeking, te denken, dat dit wondervolle werk van de genade onmogelijk is. Wanneer wij bedenken, hoe menigmaal wij door de vijand overweldigd zijn, hoe broos en hoe zwak wij zijn en hoe fel en listig onze tegenstander is, dan durven wij geen hoop koesteren, dat wij hem ten slotte verslagen en zijn macht vernietigd zullen zien. Wij peinzen er over, hoe wonderlijk dit wezen moet; werkelijk, hoe meer wij er over denken, hoe wonderlijker het in onze ogen wordt; en helaas, het ongeloof springt ons op de rug en wij menen, dat wij deze zegen nooit kunnen deelachtig worden. En hiermee is weer een gezegende belofte van de baan geschoven. Inderdaad, elke genadegift van Gods trouw wordt gezien, wordt bewonderd en vervolgens afgewezen, niet omdat ze onbegeerlijk is, maar juist omdat ze zo goed, als rijk, als vol is. O gruwzaam ongeloof, dat de uitnemendheid van de genadegave

maakt tot een reden om ze af te wijzen! Kom ons te hulp, o Heilige Geest, om onze Heere te geloven en niet meer zo verkeerd te redekavelen!

Ik heb kinderen van God gekend, die in de tijd van hun zware beproeving, toen ze door droefenissen overstelpt, door armoede gekweld en bedrukt van geest waren, het geloof aan de mogelijkheid van hun verlossing geheel lieten varen. Ze vroegen: 'Hoe kan God teweegbrengen, dat nu ons brood gewis en ons water zeker zal zijn? Kan Hij ons uit zulk een droeve toestand als deze redden? Wij weten, dat Hij op andere tijden de Zijnen genadig is geweest, maar ons geval is bijzonder moeilijk; werkelijk, onze Heere heeft ons geheel verlaten, onze God zal niet meer genadig zijn.' Dat komt van het, valselijk aldus genoemd, redeneren. Wanneer wij geen uitkomst zien, zijn wij treurigerwijze geneigd te besluiten, dat God er ook geen ziet. Hij heeft beloofd, dat Hij ons uit elke beproeving een weg tot ontkoming bereiden zal. Maar wij twijfelen aan Zijn Woord; zoals de ongelovige hoofd man in het boek van de Koningen zeggen wij: *'Zo de Heere vensteren in de hemel maakte, zou het ook naar dit woord geschieden kunnen?'*

Hebt u, mijn broeder, dit nooit in uw gedachten gezegd? Heeft de boze, mijn geliefde zuster, in donkere tijden nooit zulk een woord in uw oren gefluisterd? Hebt u zich niet verbeeld, dat u nu eindelijk buiten het bereik van de Goddelijke hulp was en zekerlijk moest omkomen? Zo denkt ongetwijfeld het vleselijk verstand; het ontroofd God Zijn eer en aan onze zielen haar troost. Zo is het van meet af geweest dat wij, wanneer wij aan God twijfelen, ons ongeloof met boze drogredenen zoeken te bedekken, maar deze valse redenering is niet in staat het misdadige van ons mistrouwen weg te nemen. De ongelovigen blijven door deze boze redenering in hun geestelijke dood, terwijl de gelovigen erdoor verstrikt en pijnlijk gewond worden. O, gevloekt ongeloof, uw valse redenering is: 'Het is wonderlijk, en daarom kan het niet waar zijn!' Wij antwoorden u, dat, juist omdat het wonderlijk is, het te meer grond van waarheid heeft.

II. Ten tweede, wij zullen nu onze pijlen richten op de duistere plaats in deze vleselijke redenering, die aanleiding geeft tot een geheel verkeerde voorstelling; of, met andere woorden, wij willen deze redenering in het reine brengen.

Laat ons ten eerste opmerken, dat, wanneer wij, omdat de beloofde zegen wonderlijk is, daarom twijfelen aan de in deze door God gedane belofte, wij God vergeten moeten hebben. *'Omdat het wonderlijk is in uw ogen'*, spreekt de Heen der heirscharen, *'zou het daarom ook in mijn ogen wonderlijk zijn?'* God Zelf stelt het zo voor, en er is slechts een antwoord op de vraag. Mijn tekst is een heel zonderlinge, want hij is ingesloten door de naam van de Heere, en door een verdubbeling: *'Alzo zegt de Heere der heirscharen.'* Hij begint met: *'Alzo zegt de Heere der heirscharen'*, en hij eindigt, met: *'spreekt de Heere der heirscharen'*, als om ons tweemaal te herinneren, dat God is, en dat God een belofte gedaan heeft, en dat deze Belover is Jehovah, de grote en almachtige Heere van allen, wie talloze heirscharen op Zijn wenk en bevel dienen. Dit vergeet het ongeloof en vandaar zijn dwaling.

Om tot ons bepaald onderwerp te komen, dat van u eigen behoud; u hoort de belofte van het eeuwige leven in Christus Jezus en uw ziel antwoorden: 'Het is wonderlijk, het is moeilijk.' Ziet u dan niet, dat u erop staart, alsof u de belofte gedaan had? Van dat standpunt zou het inderdaad bezwaarlijk, ja onmogelijk zijn. Maar van wie gaat de belofte uit? Niet van u, maar van God. Indien u zich beloofde, dat u uzelf het eeuwige leven geven, uzelf ten einde toe bewaren en uzelf volkomen heiligen zou, wat een dwaas mens zou u dan zijn met te ondernemen, wat u met geen mogelijkheid kunt volbrengen! Maar het is niet uw, het is Gods belofte. Zou iets voor de Heere te wonderlijk zijn? Beschouw het in dat licht. Het is een wonderlijke belofte voor u om

te ontvangen, maar de God, Die haar deed, wist, wat Hij zei, en Hij wist, dat Hij de macht had, om haar na te komen. Het is de belofte van God, 'die alleen grote wonderen doet'; bedenkt dat!

En bedenkt voorts, dat God niet op u behoef te zien om Zijn beloften te vervullen. Verval toch niet in zulke dwaze inbeelding. Als u een belofte doet aan uzelf, is het uw eigen taak, haar te volbrengen, is het niet zo? En als God een belofte doet, dat Hij zondaren wil zalig maken, wiens werk is het dan, de zondaar zalig te maken? Wel, dan is dit het werk van God, die de belofte deed. Er staat geschreven: *'Wie in Hem gelooft, heeft het eeuwige leven.'* 'Wonderlijk', zegt u, 'maar wie zegt het?' Wel, God. Want het is Gods zaak, het waar te maken. Als u dit in uw geheugen wilde prenten, dat de vergeving van zonden Gods werk is, dat de vernieuwing van het hart Gods werk is, dat het beschermen van de uitverkorenen ten einde toe Gods werk is, dat de heiliging en volmaking van alle gelovigen Gods werk is, dan zou u het gemakkelijker geloven. Is er iets, dat de macht van God te boven gaat? Hebt u ooit gehoord, dat de Heere in Zijn besluiten beschaamd is uitgekomen? Zou het mogelijk kunnen zijn, dat Hij beloofd heeft, wat Hij niet bij machte is te volbrengen?

De onjuiste redenering, die uitroept: 'Het is wonderlijk en daarom onmogelijk!' ontkent ten ene male het feit, dat God in Zijn wezen wonderlijk is, en dat, indien Zijn belofte wonderlijk is, deze aan Hemzelf zo is. Hij is een groot God en Zijn macht en wijsheid zijn grenzenloos; kan iets Zijn macht te boven gaan? Zou u menen, dat de oneindige God Zijn beloften en gaven zou beperken tot alledaagse zaken? Zou het betamelijk zijn dat de Heere, Die onuitputtelijk is in hulpbronnen, niets anders zou kunnen doen, dan wat u begrijpen kunt? O toehoorders, u vergeet de Eeuwigelevende en twijfelt daarom aan de belofte; doet niet langer zo.

En voorts, de dwaling, die het betoog van de vleselijke redenering gebrekkig maakt, neemt een andere vorm aan. Hier is, voor zover men bij dit alles aan de Heere denkt, een onderschatting van God. De Heere verklaart dit zeer openhartig in onze tekst: *'Omdat het wonderlijk is in de ogen van het overblijfsel dezes volks in deze dagen, zou het daarom ook in Mijn ogen wonderlijk zijn?'* u beoordeelt God, alsof Hij aan u zo was; u hebt de mogelijkheden aan Gods zijde gemeten met de maat van uw eigen bekwaamheden; u hebt God verlaagd tot de grens van uw begrip, u hebt Hem, omtrent wat Hij vermag te doen, naar uw gedachten beperkt; en zo verlaagt u Zijn grootheid tot uw kleinheid, Zijn wijsheid tot uw dwaasheid, Zijn macht tot uw zwakheid. De daad van de redding is voor u wonderlijk, maar ze is niet vreemd voor God, bij wie het de grote gedachte van eeuwigheid is, waartoe Hij alle dingen aanleiding geeft om mee te werken. Alles hangt hij het wonder af van de persoon, die erbij betrokken is. Een koopman gaat naar Afrika; hij neemt een spiegel mee en u ziet de opperhoofden zich er omheen verzamelen; en met verwondering staren ze op hun eigen lieflijk wezen in de spiegel. Dat is voor hen wonderlijk; het wordt het onderwerp van het gesprek bij de stam. Maar die spiegel is niet wonderlijk voor de koopman, die hem daar bracht. Een speeldoos wordt opgewonden om te spelen, en een heel dorp vol negers verzamelt zich, terwijl ze eenparig geloven, dat het eigenlijk een geest moet zijn, indien niet een god. Voor hen is het een groot wonder, en ze beschouw de blanke man als een wonder, want ze meten zijn bekwaamheid af naar hun eigen. Maar dat wondervolle voorwerp is voor een Engelsman zo eenvoudig mogelijk.

Zullen wij nu voor zeker vaststellen, dat, wat een wonder is voor ons, ook voor God een wonder is? Dat zou onzinnig zijn. De Heere kan meer dan overvloedig doen, boven al wat wij vragen of zelfs denken; Zijn macht wordt door niets beperkt, Zijn verstand is niet te doorzoeken. 'Maar', zegt U, 'hoe beteugel ik mijn zonde?' Dat kunt u zeker niet. Maar de Heere der heirscharen is machtig om de macht van de zonde te

overwinnen. Meet God niet af naar uzelf. 'Maar mijn moeiten, wie kan mij daaruit redden?' Dat kan niemand, behalve de eeuwiglevende God, die niet vermoeid en niet afgemat wordt. Waar het schepsel ten einde raad is, daar is het aanvangpunt van de Schepper. De grens van onze macht is spoedig bereikt. Maar de vleugelen van de dageraad zouden ons niet kunnen dragen zonder de Goddelijke almacht. Wat de Heere wil, dat geschiedt; houdt u daarvan verzekerd.

Als wij beginnen te twijfelen, of God ons wel ten einde toe zal liefhebben, meten wij dan Gods geduld niet naar ons ongeduld? Rekenen wij dan niet met Gods onveranderlijkheid naar onze veranderlijkheid? Zullen wij, omdat wij veranderen en moe worden, ons verbeelden, dat de Heere ook verandert? Is er enige verandering of schaduw van omkering bij de grote Vader van de lichten? Heeft de Heere niet verklaard: *'Ik ben God, Ik, de Heere, word niet veranderd; daarom bent u, wormpje Jakobs; niet verteerd'*?

Wanneer wij aan Gods wijsheid twijfelen met te vragen, hoe Hij een weg kan vinden, om Zijn Woord te houden en ons te helpen, komt dat dan niet daar vandaan, dat onze geringe kennis uitgeput is en onze plannen vernietigd worden, en wij daaruit opmaken, dat Gods voornemens ook verbroken worden en Zijn plan, om onze verlossing tot stand te brengen, falen zal? Maar, geliefden, dat is zo niet. De weg van de Heere is in stormwind en de wolken zijn het stof van Zijn voeten. Zijn voetstappen worden niet gezien, maar Hij wandelt op de zee, Hij rijdt op de vleugels van de wind. Hij regeert alle dingen, en alle dingen beantwoorden aan Zijn voornemen en vervullen Zijn oogmerk. Laat af van twijfel; en geloof, dat de gedachten van de Heere zo hoog boven uw gedachten zijn, als de hemel is boven de aarde.

Onze hoogmoed is oorzaak, waarom wij ons opwerpen om over de Heere te oordelen, alsof Hij ons zoals was. Als u God vernedert, door Hem zoals te stellen met een mens, dan komt dat, omdat u de mens vergoddelijkt en hem aan God zoals maakt. Wie bent u, schepsel van een ogenblik? Wie bent u, kruipend insect op het verdorde blad van uw bestaan? Wie bent u, arme sterveling, die vandaag bent en morgen weer tot de moederaarde terugkeert, dat u begonnen bent God af te meten? Ga heen, meet de hemel met uw span, weeg de Alpen in schalen en de Andes in de weegschaal, en houd de Atlantische Oceaan in de holte van uw hand; en als u al deze dingen gedaan hebt, weet dan, dat u nog niet eens begonnen bent met het meten van de wijsheid, de macht, de trouw en de goedheid van de Heere. Dit is evenwel het gebrek van de vleselijke redenering, dat het de Heere der heirscharen beoordeelt naar de ellendige standaard van de menselijke zwakheid.

Ziet u niet, lieve vrienden, dat, wanneer wij beginnen te zeggen, dat Gods belofte zó wonderlijk is, dat ze niet volbracht kan worden, wij de oneindige God grotelijks miskennen? U miskent Zijn macht, door u in te beelden, dat er een bezwaar gerezen is, waar Hij, niet tegen bestand is. U onderstelt een macht, groter dan God, die Hem beschaamd maakt en afslaat. Wat is dit anders, dan een andere god op te richten? Het is een schuld, die vanouds op Israël drukte als een zeer uittartende misdaad, dat het de Heilige Israëls paal en perk stelde. O, dat wij ons nimmer aan deze belediging schuldig mochten maken!

Maar u doet erger dan dat, want ik kan onderstellen, dat God de oneer verdragen wil, dat men Zijn macht wil beperken, maar het is feitelijk veel erger Hem aan te tijgen, dat Hij zich over zijn ontwerp beroemt. Ik sidder, terwijl ik zeg, dat ongelooft de Heere van ijdele roem beschuldigt. Wanneer een mens u iets belooft, wat hij weet dat hij niet volbrengen kan, welk denkbeeld vormt u zich dan van hem? U zegt terstond; 'Wel, die man is een pocher; hij is groot in het beloven, maar klein in het volbrengen.' Wilt u dat de Heere God te laste leggen? Is het zover gekomen, dat u uw Maker durft berispen?

Durft u beweren, dat de oneindige Jehovah aan een zondaar beloofd heeft, wat Hij niet bij machte is, hem te geven? Hij zegt: '*Geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden!*' en u zegt: 'Nee, ik zal niet zalig kunnen worden.' Spreekt God dan meer, dan waartoe Hij macht heeft? Belooft Hij wat Hij niet bij machte is te volbrengen? Dit is een soort van godslastering, van welke wij door het bloed van onze Heere Jezus gereinigd mogen worden!

Of verbeeldt u zich soms, dat God Zijn eigen sterkte niet kent? Wat! Is de Almachtige onwetend? Is de enig wijze God onbekend met Zijn eigen macht? Weet Hij niet, wat Hij doen kan? Ik zal niet zeggen, dat een mens snoeft, als hij belooft, wat hij niet volbrengen kan, mits hij onbekend is met zijn onmacht, want in zulk een geval begaat hij de misslag door onwetendheid of eigen opvatting. Zou u God van iets van die aard durven beschuldigen? Ver van mij zij zulk een boze gedachte! Ik gevoel het deze morgen, dat, indien al uw zonden de mijne waren, sinds de Heere vergeving beloofd heeft aan hem, die gelooft, ik zou kunnen en willen geloven aan de vergeving van die grote menigte van zonden. Ja, wanneer al de ongerechtigheden van alle mensen, die ooit geleefd hebben, op mijn ziel gelegd werden, dan zou ik nog op de verzekering: 'Het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonden!' De hoop en redding van mijn ziel aandurven en mij verzekerd houden van de goede uitslag.

Wanneer de Heere een belofte aan Zijn volk gedaan heeft, dat Hij het tot de einde toe zal bewaren en dat het niet zal omkomen, dan zal Hij haar ongetwijfeld tot het einde toe houden. Wel, broeders, als onze weg naar de hemel dicht bezet was met duivel, zodat ze als tarwestengels op een korenakker stonden, dan zouden wij nog in staat zijn dwars door de aaneengesloten vijand heen een weg te banen, als Jehovah, de Heere, onze Helper is. Wanneer alle machten, die er zijn of waren of kunnen komen, opstonden om, zich te verzetten tegen de belofte van God, dan zouden wij haar in de naam van God uitdagen en hen verslaan. Door het woord van de Heere zijn wij meer dan overwinnaars. David zei weleer: '*Zij hadden mij omringd als bijen; ze hadden mij omringd; het is in de naam des Heeren, dat ik hen verhouwen heb.*' Wat is bestand tegen de zwakste man, die zo leeft, als hij Gods belofte heeft, die hem staande houdt? De Heere vermag alles te doen, wat Hem behaagt, wat er zich ook tegen verzet; laten wij dus deze dwaasheid van ons werpen, te menen, dat, terwijl een werk van de genade wonderlijk is in onze ogen, het daarom ook wonderlijk zou zijn in de ogen van de Heere. Wat voor ons moeilijk is, is gemakkelijk voor Hem. Op de bodem van al deze onwaardige, ongelovige redeneringen bestaat een volslagen dwaling; ze sluit de Heere geheel buiten of ontrooft Hem de heerlijkheid van Zijn Godheid.

III. Wij zijn nu gekomen tot het derde deel van onze rede en hier willen wij een weinig over de juiste redenering nadenken.

Ik nodig ieder, die door twijfelingen omtrent de belofte van God gekweld wordt uit, om mij bij een paar eenvoudige beschouwingen te volgen.

Ten eerste, het is glashelder, dat er voor onze zaligheid een wonder gewerkt moet worden. Het zal tot in de eeuwigheid voor ieder van ons een wonder zijn, dat wij in heerlijkheid opgenomen worden; de almacht van God zal nodig zijn, om ons te vernieuwen, te behouden en te volmaken. Het is regel ten opzichte van de wonderen, dat God er zeer spaarzaam mee is.

In de Roomse kerk treft u wonderen in overvloed aan, maar ze zijn er naar. Want voor het merendeel zijn het onnodige vertoningen van macht. Wanneer St. Dionysius, nadat hij onthoofd was, zijn hoofd met de handen opnam en er een duizend mijlen ver mee wandelde, kon de goede, brave man zowel zichzelf als zijn hoofd voor de onzichtbare pelgrimstocht bewaard hebben.

Wanneer het bloed van de heilige Januarius haar wordt of een Mariabeeld knipoogt, mag dit belangwekkend zijn, maar men kan de noodzakelijkheid voor dergelijke voorstellingen niet inzien.

De God van de Schrift heeft niet de hand in dergelijke wonderen; ze zijn niet van dezelfde waardigheid en rang als die, welke door Zijn rechterhand gewerkt worden. Onze Heere maakt nimmer van een wonder gebruik, als dezelfde zaak volgens het gewone beloop van de natuur verkregen kan worden. Maar wanneer ooit een wonder nodig is, verschijnt het wonder ook; het wordt door geen macht beperkt, terwijl er geen overdadig vertoon bijkomt. Ik beweer daarom, dat, indien wonderen nodig zijn om u te behouden, deze zullen geschieden. De Heere weerhoudt Zijn kracht niet, wanneer het nodig is haar aan te wenden ter vervulling van Zijn beloften; indien almacht Zijn arm moet ontbloten, zal hij ontbloot worden.

De Heere leidde Zijn volk Israël tot de Rode zee. Waarschijnlijk zou het, indien de Egyptenaars niet gekomen waren, mogelijk geweest zijn houtvloten te maken, om hen dwars over de diepte te zetten; en wij mogen er ons verzekerd houden, dat het gebeurd zou zijn, wanneer dit de beste weg geweest was, om de besluiten van de Heere te volbrengen. Maar toen de Egyptenaars zó dicht achter hen waren, dat ze het briesen van hun paarden konden horen en al de gloeiende adem van hun wraakzuchtige meesters begonnen te voelen, toen bleef er geen gewone weg voor het volk van God over om te ontkomen; en zie! de ontzaglijke diepten openden zich voor de stammen en door het hart van de zee was een weg gebaad, opdat het volk van de Heere erdoor kon gaan.

Zo zal het ook met u gaan; indien er tot vergeving van uw zonden een wonder van genade nodig is, gelooft in de Heere Jezus Christus en het wonder van de genade zal geschieden. Om uw natuurlijke aanleg te veranderen, is de wonderbare macht van de Heilige Geest nodig; als u gelooft in de Heere Jezus Christus, wacht de Geest niet, om die grote verandering te werken; nee, Hij heeft de verandering gewerkt, en uw geloof is er het bewijs van. Indien al de macht van God nodig mocht zijn, om één van Zijn kinderen ten einde toe te bewaren, als zou al die macht in Hem zichtbaar worden. Want hoewel God geen wonderen werkt, voordat ze nodig zijn, Hij toeft er niet mee, wanneer de zaak ze vordert. Hij beweegt aarde en hemel, om de zaligheid van de Zijnen te volmaken. Wanneer dus een werk van de genade wonderlijk in uw ogen is, zeg dan bij uzelf: 'Hoe wonderlijk het ook zij, niets minder kan heil aanbrengen, en daarom zal het geschieden.'

Het was wonderlijk, dat God mens zou worden. Maar aangezien er voor ons geen zaligheid bestond zonder Immanuël, God met ons, werd Jezus geboren uit een maagd. Het is wonderlijk, dat de Zoon van God moest sterven. Maar omdat er buiten Zijn dood geen verlossing was, stierf Hij aan het kruis. Als de Heere eenmaal een belofte gedaan heeft, moet zij, ten koste van wat ook, vervuld worden, want Zijn Naam is: 'God, die niet liegen kan.' Wanneer er geen weg om een gelovige tot God te brengen, tenzij de Heilige Geest woning bij hem maakt, wat een groot wonder is, dan zal de Heilige Geest in hem wonen. Want 'veel kinderen moeten tot de heerlijkheid geleid worden'; en wanneer daartoe wonderen nodig zijn, zoveel als de haren van hun hoofd, dan zullen er zoveel wonderen geschieden.

Een tweede korte opmerking mag strekken, om sommigen onder ons te troosten, namelijk dat ten slotte wonderlijke dingen bij God de regel zijn. Ik zeg niet wonderen, omdat het moeilijk gaat de lijn te trekken tussen de gewone en de buitengewone loop van Gods werken, want Zijn gewone werkingen zijn buitengewoon, en Zijn buitengewone daden kunnen nauwelijks wonderlijker zijn dan Zijn dagelijkse werkingen.

Al Gods werken in de schepping zijn wonderlijk. Neem de telescoop en speur de sterren na. Zeker, 'een niet godvrezende sterrenkundige is onzinnig.' Wanneer wij iets beseffen van de menigte werelden, die God geschapen heeft, van haar verbazende afstanden, van de evenredigheden van haar uitgebreidheid, de regelmaat van haar loopbanen en de snelheid van haar bewegingen, dan ontdekken wij, dat het grote samenstel van de natuur door oneindige wijsheid geordend is. *'Het is het werk des Heeren'* en het is wonderlijk in onze ogen. Houd u verzekerd, dat God, Die met beide handen de sterren strooit, ons dagelijks brood ons geven kan. Wanneer Hij werelden als vonken van het aanbeeld van Zijn almacht kan doen spatten, dan kan Hij ook nieuwe schepselen maken in Christus Jezus. Wanneer Hij al die hemellichten eeuwenlang zo glansrijk kan doen schijnen, dan kan Hij ook zonder bezwaar de genade in de harten van de Zijnen onderhouden.

Maar nu, wanneer u van de telescoop gebruik hebt gemaakt, kom dan en laat mij u een microscoop lenen. Bezie de kapel uit uw tuin; nee, u hebt haar niet eens in haar geheel te beschouwen, een enkel stuk van een vleugel is voldoende, om u te verbazen. Hier is het oog van een spin! Staat u niet verwonderd? Zie hier het blad, van een bloem hoe verrukkelijk schoon! Neem slechts een enkel deel van een bloedvaatje en bezie het een tijdje met aandacht. Ik hoor u zeggen: 'Dat had ik nooit kunnen denken; dit glas doet mij wonderen aanschouwen, die mij eindeloos verbazen.' God is even groot in het kleine, als in het grote; in alles en overal is Hij God. 'Als een werkman zorgvuldig een naald afwerkt, dan schijnt ze keurig glad en glanzend. Maar och, ze glimt alleen, omdat uw oog zwak is. Leg haar onder het glas. En zie, nu is ze in een ruw stuk ijzer veranderd. Geen mensenwerk kan het onderzoek met een microscoop doorstaan. Maar Gods werk mag u met de uiterste nauwlettendheid naspeuren. Het meest alledaagse, eenvoudige, onaanzienlijke, gewone schepsel van God is volmaakt. Wanneer daarom de natuur overvloeit van wonderen, waarom dan bedenking tegen een belofte van God geopperd, omdat ze een wonder insluit? Is dat redelijk?

Intussen, wanneer u het gehele boek van de natuur hebt doorgelezen, waarvan ik mij verzekerd houd dat u het niet gedaan hebt, dan wenste ik u uit te nodigen, het boek van de voorzienigheid open te slaan, en te zien, welke wonderen dit inhoudt. Ik zal u geen verklaringen geven, omdat uw eigen leven ze u waarschijnlijk verschaft. Zo niet, beschouw dan de geschiedenis van één of ander land: zie, hoe wonderlijk God Zijn eeuwige voornemens van rechtvaardigheid of van genade in elk land volvoerd heeft. De geschiedenis van de voorzienigheid bevat een wereld van wonderen. Hoe zou u dan aan Gods belofte twifelen, omdat ze een wonder inhoudt? Geloof haar liever om die reden. Ik meen, dat in dit alles een gezonde redenering ligt.

Volg mij nog een weinig verder, wanneer ik zeg, dat u er u op moet voorbereiden, de gehele leer van onze Heere Jezus Christus te laten varen, wanneer u zich ten regel stelt, aan al wat wonderlijk is geloof te ontzeggen. Het grootste wonder, waarvan ik ooit gehoord heb, is dit: *'De verborgenheid van de godzaligheid is groot; God is geopenbaard in het vlees.'* Hoe de Oneindige zich met het eindige verenigen kon, zodat het Kind van Bethlehem de oneindige God kon zijn, kan ik niet zeggen en, naar ik denk, ook u niet. Bent u bereid, de menswording van Christus op te geven? Indien niet, dan moet u ook niet weigeren enig werk van God te geloven, omdat het wonderlijk is, want het kan niet wonderlijker zijn dan Gods verschijning in menselijk vlees.

Bedenk verder: het is een hoofdpunt van de leer van het Christendom, dat de doden zullen opstaan; dat op het geluid van de bazuin van God degenen, die in de graven zijn, zullen opstaan, om in hun lichamen geoordeeld te worden. Is dit niet een wonder? Verplaats u op een kerkhof en vraag: *'Kunnen deze dorre beenderen leven?'*

Geloof u in de opstanding van de doden? Dan moet u ook nooit enige Godsbelofte verwerpen, omdat ze een wonder insluit.

U gelooft, overeenkomstig het Woord van de Heere, dat deze wereld eens een woonstede van Gods heerlijkheid zal worden, want er zullen nieuwe hemelen en een nieuwe aarde komen, waarin gerechtigheid woont en de arbeid van de zuchtende schepping een einde zal nemen en deze wereld opnieuw een tempel van de Heere zal zijn. Welk een alle begrip te boven gaande zaak is dit; en toch gelooft u ze. Twijfel dan ook nooit aan enige belofte, die God de heilige of zondaar schenkt, omdat ze een wonder inhoudt.

Nog eens, ik hoop, dat u mij met uw aandacht zult volgen, wanneer ik u voorhoud, dat er al groter wonderen gewerkt zijn, dan enig ander, die uw en mijn verlossing voorts zal insluiten. Broeders, indien iemand van onze ware ingefluisterd, dat God de gestalte van een mens zou aannemen en onder de mensen verkeren, dan zouden wij zeer verbaasd hebben gestaan. Maar wanneer de profeet er had bijgevoegd: 'In die gedaante zal Hij gesmaad en bespuwd worden, en worden opgehangen om de dood eens misdadigers te sterven, omdat Hij de zonde van de mensen dragen zal, die op Zijn heilige persoon gelegd zal worden, zodat Hij een verzoening voor ons zal worden!' dan zouden wij gezegd hebben: 'Nee, dat kan niet.'

Geliefden, het is geschied; de verzoening is volbracht. Christus heeft de last van de zonden van de Zijnen op het kruis gedragen, van Zijn schouders in Zijn eigen graf neergelegd en daar voor eeuwig begraven. Geen wonder als dit blijft er te doen over, de grootste daad is volbracht. De vernieuwing van onze natuur en de vergeving van onze zonden zijn weinig, in vergelijking met wat reeds volbracht is. Dat Hij nu de Zijnen zalig maakt, komt mij volstrekt niet buitengewoon voor; het zou meer buitengewoon zijn, indien Hij gestorven was en niet zalig maakte degenen, voor wie Hij stierf. Nu Hij het rantsoen voor Zijn erfdeel betaald heeft, is het slechts een natuurlijk gevolg, dat het vrijgemaakt moet worden.

Het grootste wonder heeft al de engelen en de overheden en de machten met ontroerende verbazing vervuld. O, meent niet, dat er na wat ik voor enige tijd over dit wonder der wonderen, de dood van onze gezegenden Heiland, gesproken heb, niets meer over dit grote wonder zou te zeggen zijn. Stervende heeft onze Heere de dood verslonden en uitgeroepen: *'Waar is uw prikkel?'* Wederopstaande heeft Hij de ketenen van het graf verbrijzeld en voor alle gelovigen de weg ten leven geopend. Opvarende boven de sterren, heeft Hij de gevangenis gevankelijk weggevoerd en bezit genomen van de hemel in de naam van al Zijn verlost. En thans is Hem, die veracht en verworpen werd, alle macht gegeven in hemel en op aarde, ons ten goede.

Deze grote wonderen zijn reeds gewerkt en volbracht en in de hemel opgeschreven; het enige, wat ons overblijft, is eenvoudig, de gevolgen daarvan te aanvaarden door het geloof in Christus Jezus, onze Heere. Ons te verlossen van de toekomstige toorn is nu vergelijkender-wijze een minder groot wonder. In vergelijking met het lijden en de dood van de Zoon van God is niets groot. Bedenk dat, en laat uw geloof daardoor gesterkt worden!

Ik mag niet eindigen, zonder u nog te bepalen bij de heerlijke gedachte, dat hoe meer wonderen er in onze verlossing mogen zijn, des te meer God verheerlijkend het zijn zal. Bedenk dat! Hoe moeilijker het is u te verlossen en te behouden, hoe meer eer voor God, wanneer Hij het volbrengt. Als uw zonden worden uitgedelgd, dan bewijst dit alleen de kracht van Jezus' dierbaar bloed; wanneer uw weerbarstige wil gebogen en ten onder gebracht wordt, dan toont dit alleen de macht van de liefde van Christus over uw ziel. Uw verzoeken en beproevingen, uw zwakheden en ziekheden strekken alleen ter verheerlijking van de almachtige kracht, die in u werkt, om uw

uiterste volmaking te bewerken.

Geloof de belofte des te meer, omdat ze zo wondervol is en mitsdien zo God verheerlijkend. Laat het wonderlijke u niet afschrikken; laat het u bemoedigen en altijd bemoedigen. Zeg: 'Indien het niets wondervols insloot, dan zou ik niet, kunnen denken, dat het, van God kwam. Maar nu het groot en hoog is, is hoe meer Gode waardig.' Laat de duidelijkheid van de Bijbel een steun voor uw geloof zijn, en laat de grootheid van de genade u sterken in de hoop van de ervaring.

Laat mij, ten laatste, u de raad geven, als u in twijfel en vrees verkeert, uw gedachten, van wat beloofd is af te wenden, om ze te richten op de getrouwe Belover. Wij hebben over het geheel hogere gedachten van God nodig. Indien wij die hadden, zouden wij het gemakkelijk vinden Zijn Woord te geloven. Ik herinner mij, dat ik als jongen eens meegenomen werd, om de woning van een voornaam persoon te bezichtigen, en dat mijn geleider bemerkte, hoe verbaasd ik was over de grootte. Ik was er verwonderd over, daar ik nog nooit zo iets gezien had, en daarom zei ik: 'Welk een heerlijk huis om erin te wonen.' 'Wel jongen', zei hij, 'dat is de keuken nog maar.' Ik had nog niets anders dan de vertrekken van de dienstboden gezien, en stond versteld over de grootse inrichting daarvan. Maar het eigenlijke huis was nog veel mooier. Dikwijls bent u, wanneer u ziet wat de Heere gedaan heeft, geneigd uit te roepen: 'Hoe is dit alles mogelijk? Is Zijn goedheid, Zijn genade zó groot?' Geloof vrij, dat u slechts een klein bewijs van Zijn goedheid, als het ware de keuken van Zijn heerlijk huis, gezien hebt; het paleis van de Allerhoogste, waar Hij de volheid van Zijn macht en heerlijkheid openbaart, hebt u nog niet aanschouwd.

U kent zeker de geschiedenis van de strijder, die Zijn manschappen in een gevaarvolle positie gebracht had en in de nacht rondsloop langs hun tenten. Hij zei tot zichzelf: 'Zo ze allen goedsmoeds zijn, dan zullen wij morgen met goed gevolg strijden. Maar deze holle weg vereist al onze dapperheid, en daarom zou ik gaarne de geest van mijn mannen kennen.' Terwijl hij in stilte door het kamp ging, hoorde hij in een tent enige soldaten met elkaar spreken, en één van hen, die luider sprak dan de anderen, zei: 'Ik geloof, dat onze veldheer ditmaal een grote fout begaan heeft; let eens op de vijand; zoveel cavalerie heeft hij, zoveel voetvolk en kanonnen enz.' Hij somde de gehele macht van de vijand op, toen een andere soldaat hem in de rede viel: 'Op hoeveel zou u onze macht schatten?' Toen rekende de ander hem voor: zoveel voetvolk, zoveel paardenvolk, zoveel artillerie, enz. Hij wilde juist alles samentellen en het geheel zeer klein doen voorkomen, toen de generaal het linnen van de tent opzij schoof en zeide: 'En mag ik vragen, kameraad, voor hoeveel u mij telt?' Rekenden dan al de bekwaamheid, al de moed en de roem van de veldheer niet mee? Kon hij, die zo menige slag gewonnen had, thans niet weder zegevieren? En evenzo, als wij onze kracht, of liever onze zwakheid beginnen te berekenen, dan is het, alsof de Heere Jezus Christus vóór ons treedt en spreekt: 'Voor hoeveel telt u Mij?' O geliefden, u hebt de Heere Jezus niet geschat op het miljoenste deel van wat Hij is; ja, de sterkste gelovige onder u heeft nog de zoom van het kleed van de Goddelijke almacht niet aangeraakt. Laat ons onze harten verwijden! O kom, gezegende Geest, en openbaar Christus aan onze harten, opdat wij God beter mogen kennen en Hem meer vertrouwen, en niets ongelooflijk wonderbaar zij in onze ogen, daar niets te wonderlijk kan zijn voor God! God zegene u, Amen.